

Holy Bible

Aionian Edition®

Esa Leedap Ena Banlam
Tutsa Naga Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Esa Leedap Ena Banlam
Tutsa Naga Bible
Language: Naga, Tutsa
India (Tutsa Naga)

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution 4.0
The Word for the World International, 2018

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Totcha at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Totcha at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mathiu	1
Maak	31
Luk	50
Joon	82
Esaamootkaat	106
Roomte	136
1 Korinte	150
2 Korinte	163
Galatiite	172
Ephisiate	177
Philipiite	182
Kolosiite	186
1 Thesoloniite	190
2 Thesoloniite	193
1 Timothi	195
2 Timothi	199
Taitas	202
Philimoon	204
Hebruute	205
Jeems	216
1 Pitar	220
2 Pitar	224
1 Joon	227
2 Joon	231
3 Joon	232
Juud	233
Revelation	235

APPENDIX

- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- Destiny
- Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Jisu ah jengta," Ewah! Biin anaan et rum uh, tumeah neng ih tajatka neng tumjih reela rah ah."

Henyuh hekhat ah neng chamchi ni jongteh ah tooloom rum ano pheehaat rumta.

Luk 23:34

Mathiu

1 Jisu Kristo te awah Dewid sutoom loong, marah Abraham sutoom angta loong ah arah. **2** Abraham dowa ih Dewid tuk ih arah loong te awah rah ang rumta: Abraham, Isak, Jaakob, Juda nyi soophoh loong; erah lilih Perej nyia Jera (Nyi nuh ah Tamar angta), Hejron, Ram, Aminadab, Nason, Salmon, Booj (heh nuh ah Raahab angta), Obed (heh nuh ah Ruth), Jiisi nyia luungwang Dewid. **6** Dewid dowa ih Ijirel mina loong Bebiloon ni doksoon karumta tokdi te awah ah arah loong ah ang rumta: Dewid, Solomon (heh nuh rah langla Uriah minuh angta), Rehoboomb, Abijah, Asa, Jehosaphat, Jehoram, Ulijah, Jotham, Ahaj, Hejekiah, Maniseh, Amon, Josiah, Jehochin nyia heh no loong ang rumta. **12** Bebiloon ni doksoon karumta dowa ih Jisu Kristo tupta mong adi te awah rah arah loong ah ang rumta: Jehoiachin, Siitil, Jerubabel, Abiud, Eliakim, Ajor, Jaadok, Achim, Eliud, Eliajar, Matthan, Jaakob, nyia Jisu ah Kristo et poon rumta nuh Meeri kapte wah Josep. **17** Erah ang abah, Dewid dowa ih Abraham chamchi ni mina hasong ah asih roi baji angta, eno Dewid dowa ih Bebiloon ni hamat karumta mong adi asih roi baji angta erah damdi Bebiloon ni hamat karumta dowa ih Jisu tup ra taha chamchi adi uh asih roobaji angta. **18** Jisu Kristo ah ame tupta. Heh nuh Meeri ah Josep damdi kakhat muita, enoothong maang nookmui nyuuka ngadi, Meeri suh Esa Chiiala nawa ih hemong ni heh sah ejen wok et thukta. **19** Josep ah saarookwihi epun ih reete toongtang mina angta, ang abah uh heh ih Meeri asuh noksong dung nah erakri phoh eah ih thun ano; husah lam ih we paak haatmui suh taat thunta. **20** Heh ih erah thunta tok adi, Teesu ih Rangsah ah heh mangphe di dongchap ano baat thukta, "Josep, Dewid sutoom, Meeri ah an sanuh et kap suh nakcho uh. Tumeah heh suh Esa Chiiala nawa ih sakjih ang thukla. **21** Heh ih miwasah et dong tup ah, eno an ih heh men ah Jisu et men theng tumeah heh ih heh mina loong neng rangdah nawa puipang ah." **22** Erah langla Teesu ih khowah suh baatta jengkhaap ah amiisak toom ang raaha ih ang thukla, **23** "Kateng Jaalah esiih heh sah wok ano heh sah ah miwasah ang ah, eno Imanuel et poon ah" (erah langla, "Rangte ah seng damdi") **24** Eno Josep ah jup nawa saat ano, Rangsah ih baatta jun ih, Meeri ah kapta. **25** Ang abah uh heh sah tup ngah di Meeri damdi taroom jupta. Eno Josep ih heh men ah Jisu et menta.

2 Jisu ah Judia ni Betlehem hadaang adi tupta, eno erah tokdi Hirod ah luungwang angta. Erah tup damdam, seek di saadongko nawa mararah mina riksih jatsokte loong Jerusalem ni thok rum taha **2** eno cheng rumta, "Noodek Jehudi luungwang ih hoonte ah maradi tup ha? Seng ih saadongko ni heh reksih dong phaakta ah tupti, eno heh suh khorongngot thok hali." **3** Eno Hirod luungwang ih erah japchaat ano, rapne ih mongsamta, erah damdi Jerusalem mina loong anep roong mongsam rumta. **4** Eno heh ih romwah phokhoh loong nyia Hootthe nyootte loong ah lompoon ano cheng rumta, "Kristo ah maradof tup ah?" **5** "Judia nawa Betlehem hadaang adoh," neng ih baat rumta. "Tumeah arah tiit ah khowah ih amet raangthiinta: **6** 'Juda hah dowa Betlehem, an ah Juda samnuthing adoh ehin tah angko; erah dowa an noksong pante ih dong uh Ijirel dowa nga mina loong ah ban koonchaate ah.'" **7** Eno Hirod ih saadongko nawa jatwah loong ah husah lam ih ngoongthum lompoon ano riksih phangdongta saapoot ah chocheng rumta. **8** Erah dowa ih heh ih neng ah Betlehem hadaang ni kaatthuk rum ano amet baat rumta: "Kah anno noodek maradi tup ha rah naririh et jam kah an, eno chotup anno, ngah suh baat he, ngah uh heh re nah khorongngot kaat suh thunhang." **9** Eno dokkhoonta, neng lam ni khoom rum adi, saadongko ni tup rumta reksih ah we kuptup rum ano, rapne ih roon rumta, neng suh tumthan thunghaan jih angta! Riksih ah nengngha nengngha ih ban kah ano maradi noodek tupta erah di tangchap kata. **11** Neng ah nokmong ni nokkhoom rum ano, noodek ah heh nuh Meeri damdi ang arah tup rumta, eno neng lakuh di tongrum ano khorongngot rumta. Neng ih tenroon ih hun, Phontum nyia etingtak theng phontumkaang loong ah, heh suh laknoi et dokkoh rumta. **12** Eno neng, ah neng deek ni lamhoh ko ih ngaakwang rumta, neng mangphe di Rangte ih Hirod jiinhnak ngaak wang an ih dangdang ih baat rum kano ah. **13** Neng dokkhoom rumta lini, Rangsah ah Josep mangphe ni dongchap ano baatta, "Hirod ih noodek ah tek haat et suh jam sok ette angla. Erah thoidi dokchap an, noodek nyi soonuh ah siit uno lippnah hutong kah an, eno erah nawa dokkhoom suh ngah ih maang baatbaat sen ban tongrugh etheng." **14** Eno Josep ah saatta, eno soonuh nyi ah siit ano, rangphe phe di lippnah iku karumta, **15** erah ni neng Hirod maang tektek ih tong karumta. Erah langla Teesu ih khowah suh mamet baatta erah jun ih amiisak angsuuh re rumta, "Ngah ih nga sah ah lippnah nawa dokpoon ang." **16** Hirod luungwang ih saadongko nawa jatwah loong ih heh mokwaan rumta ah jat ano,

rapne ih khata. Eno heh ih Betlehem nawa noodek thiin eha; bang marah hetiik tatiikka loong abah joot miwasah loong ah tek haat et suh baatta, erah damdi ano we nah tak ah. **11** Ngah ih sen juungtem rumhala uh hakhuung hatok nawa noodek paang nyi dowa ih ah langla sen rangdah nawa ngaaklek etan ih jat khobaang loong ah tek haat suh baatta, erah langla suh, enoothong nga lini wasiit ra hala rah ih bah Esa heh ih saadongko nawa jatwah loong re nawa mamet Chiiala nyia we nawa ih tem han. Heh ah nga nang chaatta erah jun ih riksih dong saapoot ah jat ano ih elongthoon ang ah; ngah bah Heh lakoop pak baat rumta. **17** Erah langla khowah Jeremia ih mamet taajoh tha uh taliikang. **12** Heh di raan dannun theng baatta erah jun ih amiisak ih langta; **18** "Raama ni Mih chulaang nep jeela. Heh ih raanteh hewong ah pung riing Chaatta, rapne ih huungring arah ah. Raakel ah nah lomthiin ah, eno hephaang loong ah we babah heh sah loong thun huungle; heteenuh huungdiip ah uh lametheng adoh mattak ah. **13** Erah tokdi Jisu ah edaan eta, tumeah neng tekman angta." **19** Hirod Galili nawa thok haano Juungtemte Joon jiinni Jordan tek lini, Teesu Rangsah ih Ijip ni Josep mangphe di juung ni heh juungtem thuk suh ra taha. **14** Enoothong dong khoom ano **20** baatta, "Saat uh, soonuh nyi ah Joon ih heh tenthun ah lekthun thuk suh taat liita. siit uno, Ijirel hadaang nah ngaak wang an, tumeah "Nga juungtem botseh an ih temjih ang tahang," noodek tek haat chuungte wah ah etek eta." **21** Eno Joon ih liita, ang abah uh an ah nga jiinni thok halu Josep ah saat ano, soonuh nyi ah siit ano, Ijirel nih!" **15** Eno Jisu ih heh suh ngaak baatta, "Emah hadaang ni ngaakwang rumta. **22** Enoothong Josep ju toom ang ah. Rangte ih jamha loong ah seng ih Hirod sah Arkeleus ah Juda ni luungwang we ih emamah ih re theng." Erah thoidi Joon ih thangta. hoonla tih, ih chaat ano heh erah nah wangsuu echo **16** Jisu ah juungtem nawa dokkhoom damdam rang eta. Heh suh heh mangphe di jaatrep ah banbaat kaasak ah daap eta, eno Rangte Chiiala ah wotuupi eta, erah thoidi heh Galili hadaang ko ih wangta **23** likhiik ih datpuh ra haano heh sak ni phaak raaha rah eno heh Najaret hadaang liiha adi tongsong wangta. tupta. **17** Erah lilih root esiiit dongjengta, "Arah ah nga Erah ah khowah loong ih banbaatta jengkhaap ah mongnook Sah, heh suh ngah rapne ih roonlang." amiisak ih pun ra taha: "Heh suh Najaret hadaang mina et li ah."

4 Eno Esa Chiiala ih Jisu ah phisaang hako ni Hakhoh luungwang suh phate kaat thukta. **2** Jisu

3 Erah tokdi Juungtemte Joon ih Judia hadaang ah hephe phe rook baji hesa saarookbaji phaksat muh phisaang hah mong ni Rangte tiit ah phang tong ano, ramtek angta. **3** En Juungbaan ah wang baat rumta. **2** "Sen rangdah nawa ngaak ehan," haano Jisu suh liita, "An ah Rangte sah ang ubah heh ih baatta, "tumeah Rangmong Hasong ah thok arah jong loong ah baanlo et hoon thuk thaak uh." **4** nanah ih hala!" **3** Khowah Isaia ih banbaatta wah En Jisu ih ngaak liita, "Rangteele ni liiha, 'mina jih ah Juungtemte Joon angta eradi amet liita, "Mih ajaat ah phaksat nawa ih luulu tathing tongka, erah esiiit phisaang hah mong ni riingla, 'Teesu raangtaan nang ih bah Rangte jengkhaap jengta loong rah ih ih lam ban hoon thiin an; Heh koom suh lamjun baajen thingtong ah.'" **5** Erah lilih Juungbaan ah ih et hoon an!" **4** Juungtemte Joon nyuh akhat ah Jisu ah Esa samnuthung adi, Jerusalem adi siitkaat mokchongdoot roon nawa ih hoon arah angta; heh ano Rangteenok khochoom adi chapwan thukta, **6** roomkhe ah siikhoop angta, erah damdi heh phaksat eno baatta, "An ah Rangte sah ang uh bah, aadowa ah wotuute nyia woma nawa najui angta. **5** Mina an teeteewah datti thaak uh, tumeah Rangteele ni loong ah heh jiinni Jerusalem nawa kalomthok rumta, liiha, 'Rangte ih Rangsah loong asuh an tiit ah baat erah damdi Jordan juung re ko Judia juungkuung rum ah; eno neng lak ih an banjoh rumho, eno an re nawa loong nep thokta. **6** Neng ih neng rangdah lah taan uh jong nah tasat nak thuk ru." **7** Jisu ih loong ah dokbaat leh, Jordan adi juung ah tem rumta. ngaak liita, "Enoothong Rangteele ni amah uh eraang **7** Heh ih Pharasi nyi Sadusi miloong juungtem lomthok eha, 'An Teesu Rangte ah nak taari uh.'" **8** Erah rumha ah tup ano li rumta, "Pu sen loong ah—o ih lidi Hakhoh Juungbaan ah ih Jisu ah kongchoong baat tahan sen Rangte tenkhat ra hala dowa epi ete thoont adi siitwan ano mongrep nawa elong elang eah? **8** Sen rangdah nawa elek elan ih jatjih reeraang hasong ah noisokta. **9** Hakhoh Juungbaan ah ih liita, pakna ah chaak re kah an. **9** Sen ih nakmok thun an "An lakuh nah kotbon uno nga rangsoom hang bah, Abraham suh sengte sengwah li ih no hepi kih eah. arah loong ah, ngah ih an suh koha." **10** Eno Jisu Ngah ih baat rumhala Rangte ih bah arah jong ah ih we liita, "Soon uh, Soitaan! Rangteele ni liiha, an toon ano uh Abraham suh asah ejen hoon et ah! **10** Teesu Rangte ah luulu ba soom uh!" **11** Erah lidi ba Chaang ah bang heh heng nah joot haat raang ih ban Hakhoh Juungbaan ah Jisu jiinnawa kok dokkhoom

katta; eno rangsah loong ah thok rumha chosokboi tenroon ang ah; Rangte ih neng tenchem thuk ah! 7 ra rum taha. 12 Joon ah phaatak ni sak ha ih Jisu "O mihoh raang ih tenthet jeela loong ah tenroon ang ih chaat ano, heh ah Galili ni doksoon kata. 13 Heh ah; Rangte uh erah loong asuh tenthet je ah! 8 "Esa ah Najaret hadaang ni tatongta, erah nang ih bah tenthunte loong ah tenroon ang ah; Rangte ah neng Jabulun nyia Napthali juungkhuung Galili juungsitum ih japtup rum ah! 9 "Semoongroong angsuh reete kaang Kapernam hadaang adi, tong wangta. 14 Erah ah tenroon ang ah; Rangte ih neng suh heh sah et langla khowah Isaia ih baatta ah amiijak toom ang poon rum ah! 10 "Rangte ih jamha jun ih mote loong raaha ih reeta, 15 "Jebulun nyia Napthali hadaang, siiwiha ah tenroon ang ah; rangmong Hasong ah Jordan juung saangko juungsih ni kala lam adi, neng raangtaan ih ang ah! 11 "Nga liphan tungthoidi Ranglajatte loong hadaang Galili adi! 16 Rangnak ni mih ih kaanju halan, siiwi halan adoleh sen tit ah ethih tongte miloong ih weephaak elong ah tup rum ah. Etek lam ih leekbaat halan loong ah tenroon ang an! 12 hadaang laamang ni tongte loong asuh weephaak ah Tenroon ang an, tumeah sen raangtaan ih elongthoon kaangtook ah." 17 Erah tok dowa ih Jisu ih Rangte thaangchojih Rangmong ni ban thiinha. Teewah dowa tiitkhaap ah phang baat rumta: "Sen rangdah nawa khowah loong ah emamah ih siiwi rumta. 13 "Sen engaak ehan, tumeah Rangmong hasong ah haniik ah mina loong raangtaan ih sum likhiik. Enoothong ih thok hala!" 18 Jisu Galili juungsitum kaangko ih sumwaan ah mok mah abah, takah we mi ngaak kah adi, heh ih soophoh wanyi nyah haate tupta, sum thukka. Erah thaangmuh ih hoon ah, pihaarano Simoon (Pitar ih poon rumta) nyia ah heh no Endriu mih ih ba noopnak kaat ah. 14 "Sen ah mongrep ih juungsitum ni nyah ha nyu arah tupta. 19 Jisu mina raang ih weephaak likhiik. Kongchoong dowa ih nyi suh baatta, "Nga damdoh roongwang hansih samnuthung ah latup thang ih tajen hutongka. 15 O ngah ih mih mamet joh ah erah nyoot nyuwa 20 eh uh weetook ah khoowaan khu nah tatookka: erah Erah damdam soophoh nyi ah chaak ah thiinhaat nyu nang ih bah hetook thengnah ba took ah, ma dowa ih ano heh damdi roongwang nyuuta. 21 Heh ih wahoh mina ah khom kaangtook ah erah doh ah. 16 Erah soophoh wanyi, Jeems nyia Joon we japtup wanta, likhiikkhiik sen weephaak ah uh mina miksox doh nyi wah ah Jebidi angta. Nyi wah damdi khookhungle emamah ih phaak theng, erah dowa ih ba mina ih ese ni nyah joot suh chaak tin rum arah japtupta. Eno mootkaat ah sok ano Rangmong nawa sen wah ah Jisu ih poon rumta, 22 erah damdam nyi wah ah gu rum ah. 17 "Moses Hootthe nyia khowah loong ih khookhungle adi thiinhaat nyu ano, Jisu damdam ih nyoot tahan loong ah thiinhaat suh ra hala ih nakmok roongwang nyuuta. 23 Jisu ah Galili hah noonrep thunhe. Ngah erah loong toohaat thuk suh taraarang, ni riim thok khookomta, Jehudi rangsoomnok ni tum erah nang ih erah nyootsot tahan loong ah amiijak nyootsot, Rangte Hasong Ruurang Ese ah baattaan, anghuk suh ra halang. 18 Samthun et an arah rang hephan dowa khooksatte mina loong ah riim deesiit nyia hah ah maang thoonthoon bah, arah Hootthe etta. 24 Erah ruurang ah Siria deek akaan noongrep dowa ehin tit angkojao adoleh jojang tit angkojao ni japchaat kaat rumta, erah dowa ih harep nawa lamat haat theng—jaatrep jaat raang loong ah maang mina loong ih hephan dowa khooksat, eput engam, thoonthoon bah ah. 19 Erah raangtaan ih, o ih bah echeek ebaang ekoong edook loong thoksiit rum taha uh jengdang dowa ehinsah tit ang abah uh lakap eno Jisu ih erah loong ah deesiit rumta. 25 Mina thang ih, mihoh suh nep mok moong kiinyootsot loong hantek Galili nawa, Hadaang Asih ih menha dowa, Jerusalem nawa, Judia nawa nyia Jordan juung abah, Rangmong Hasong nah heh ah ehin et thiik ah. Emamah, o ih bah uh hootthe ah phan ano mihoh suh nep emamah ih nyootsotte abah, Rangmong Hasong heh ah elong et thiik ah. 20 Erah raang ih ngah ih baat rumhala, sen rangmong Hasong nah jen wang ean, sen tuungmaang laalom ah Hootthe nyootte nyia Rangte mootkaatte Phirasi loong nang ih ehan ih Rangte ih jamha jun ang anbah ah. 21 "Sen ih chaat etan mina loong ih teewadi amet baat arah ah, 'Mih nak tek haat theng; o ih mih tek haat ah erah mih ah erikri et ah.' 22 Eno amadi sen suh baat rumhala: Senphoh senno damdoh mok khadah anbah sen ah erikri et han, senphoh senno suh amah mok li an, 'An tumjih di uh tapun ko!' Erah ang abah sen ah Ngoong

5 Jisu ih miloong ah sok ano kong ni duungtong wangta. Eno heliphante loong heh reeni kooktong rumta loong asuh, 2 phang nyootsot rumta: 3 "O chiiala lam ni changthih anglang ih jat ha loong abah, tenroon ang ah; rangmong Hasong ah erah mina loong raangtaan ang ah! 4 "O mongoong angla loong ah tenroon ang ah; Rangte ih erah loong asuh tenchaan koh ah! 5 "O toontang angla loong ah tenroon ang ah; Rangte ih kakhamita loong ah choh ah! 6 "Rangte ih jamha ah jen re suh thunte loong ah

awang dung nah thoksiit han, erah dam ih senphoh senno suh thaangmuh thungko mina ih mok li anbah, sen ah soolam dowa we adoh wangjih ih hoon an. (**Geenna g1067**) 23 Erah raangtaan ih sen Rangte suh romthong nah tenroon lakkot kot thun ang andoh, senphoh senno damdi thichomui anrah mok samthun anbah, 24 tenroon lakkot ah romthong ngathong adoh ban thiin anno, echaan senphoh senno damdoh chaak punwaan wang an, eno ngaak hanno ba Rangte suh halan, eno erah ih mat hoon nok nah maang thoksiit wan doh, saapoot ese poottodoh changrook tiit ah chaak huk punwaan etheng. Mat hoon nok nah jaasit nopsisit tahan no bah, mat hoonte ih sen ah phaatak nah tongthuk suh pulit lak nah ba kohan. 26 Ngah iha bat rumhala, erah nah bah chang maangthoon dokdok ih tongthuk han. 27 "Sen ih amet baat arah chaat etan, 'Mih minuh miwah damdoh laroomjup theng.' 28 Eno amadi baat rumhala: O ih bah uh minuh ah sok ano eroomjup ih doh bah ih thunha rah ih botseh heh ten ni rangdah ah ejen moh eta. 29 Erah raangtaan ih sen mik jaawah ko rah ih rangdah mok ang thuk hanbah, doklot an no pihaar an! Sen sakpuh pan ih we nah khaamwang nang ih bah, sak nawa amasah chep mala ah ese laan ang ah. (**Geenna g1067**) 30 Sen lak jawah ko ih rangdah mok ang thuk hanbah, thadook anno pihaar an! Sen sakpuh pan soolam nah wang nang ih bah lakkot ih tong ah ese laan ang ah. (**Geenna g1067**) 31 "Amah uh ebaat eta, 'O ih bah uh heh minuh haat ah, erah ih le ah raang ano haat mu theng eah.' 32 Amadi ngah ih baat rumhala: O ih bah uh heh minuh mih damdoh laroomjupka doh haat ah, eno minuh ah mihog damdoh mok we nook abah roomjup rangdah ah heh ih dah thukla; eno erah nuh we kapte warah uh emamah ih romjup rangdah ah dah ah. 33 "Ehak di mih loong ih amet baat arah uh echaat etan, 'Thoomhoon jengkhaap ah lathet haat theng, erah nang ih Teesu damdi tumjih re suh thoomhoon tu rah ere etheng.' 34 Amadi ngah ih baat rumhala: sen ih jeng kakham an radoh thoom nakmok hoon an. Rang mendoh uh nak thoom an tumeah erah Rangte tongtheng; 35 adoleh hatoh mendoh uh lathoom theng, tumeah erah Rangte lah dangnak theng; adoleh Jerusalem mendoh uh lathoom theng, erah Luungwanglong sammuthung. 36 Sen khoh uh lamenseh theng, tumeah khoroon tasit taan uh sen ih epuung adoleh emak tajen hoon kan. 37 'Elang' adoleh 'Lalang' erah ba jeng theng—jaat hoh jenglan abah Ethih ih jeng thuk halan. 38 "Sen ih amet baat arah echaat etan, 'Thetsok et ho bah ngaak thetsok et uh, pha ih phak abah pha ih ngaak phaktheng eah.' 39 Amadi ngah ih baat rumhala: O bah uh sen damdoh thetre ha bah phuh nak lek theng. O ih bah uh jawah ko the adoh buh hanbah, dak hekko the adoh boot buh thuk theng. 40 Erah damdoh o ih bah uh an samsong ah nge suh mat hoon nok nah thoksiit hanbah, sen samsongnuh anep laan wak khook koh an. 41 Erah damdoh o ih bah uh meesit hajang nah huihui laatbaat hanbah, meenyi hah nah boot kowan an. 42 O ih bah uh sen dowa tumjih tumpih suh hanbah ekot etheng; adoleh sen dowa o ih bah uh hukkhaak nam hanbah heh suh enam kot etheng. 43 "Sen ih amet baat arah echaat etan, 'Sen joonte ah minchan etheng, sen piiara ah miiksuk ettheng.' 44 Eno amadi ngah ih baat rumhala: senpi senra ah minchan et an, sen siiwite asuh rangsoom koh an, 45 eno ba Rangmong nawa sen wah Rangte suh asah ih hoon an. Tumeah heh ih rangsa ah ethih ese mina khoni eliili ih phaakthukla, nyia rangphaat ah ethih ese reete loontang suh eliili et phaat koha. 46 Rangte ih tumjih thaang ma kohan sen joonteetee ah minchan anbah ah? Erah bah sokse seete loong nep reela! 47 Nyia sen joonte damdam adi waantit lan rah, mihog lajen reejih ah tam re lan? Emah bah Rangnak mina nep reela! 48 Sen ah rapne eseethoon jaatjaat angtheng—rangmong nawa sen Wah angla likhiik ah.

6 "Sen ih dangdang ih thun an sen thooroem reeraang pakna ah mih suh noisok lakkak naktuum ang ah, erah loong ah sen nokjat tangjat mok ih re anbah, rangmong dowa sen Wah jiin nawa sen hethaang chotheng tajeeka ang an. 2 "Erah raang ih sen ih changthih noodek suh tumjih tumjih koh anbah, sen ih mih suh lanoisok theng, rangsoomnok ni nyia lam ni lonoite reeraang rumla likhiik ah. Neng erah reeraang rumla ah mih ih toom guuhe ih thun rumha. Ngah ih amitiit baat rumhala, erah mina loong ah neng hethaang ejen choh ih rumta. 3 Sen ih mina changthih noolih chosok andoh, sen joonte sen sak tiit taantaan ih botseh nak toom jat ah. 4 Erah husah lam ih chosok theng. Ena ba sen husah lam ih kohan ah sen Wah ih sok hanno, sen suh erah thaang ah kohan. 5 "Sen ih Rangsoom andoh, lonoite likhiik nak ang an! Erah miloong ah ih bah rangsoomnok ni nyia lamkaang ni toonchap ano midung ni soom suh ram rumla, mih ih toom japtup he ih thun rumano ah. Ngah ih amitiit baat rumhala, neng erah re rumla thaang ah thoontang ejen choh ih rumta. 6 Sen ih Rangsoom andoh, nokmong nah wang anno kaaluung ah sak, eno sen mik ih latup kan, sen Wah Rang ah soom an. Ena sen Wah ih, sen ih husah di

soom han rah tup hanno, rangsoom thaang ah kohan. adoleh khooloop raang ih nyuh akhat suh lasootsaam 7 "Sen ih rangsoom andoh, lalangka jengkhaap loong theng. Seng roidong ah phaksat nang ih thaangchaan ah nakloot jeng an, Rangte men lajatte loong reela tanih angka? Nyia sen sak ah nyuh akhat nang likhiik ah, neng rangsoom eloot ang kano Rangte ih thaangchaan tanih angka? 26 Phih awoh loong ih ehan et chaat ah ih thun rumha likhiik ah. 8 Sen ah sokthaak an: neng ih cham uh tawenka, ehui erah miloong likhiik lah anghtheng. Sen ih tumjih jam uh tahuika pung ni uh talom thiinka; ang abah uh han erah sen Wah ih maang suh kan jaakhoni dook Rangmong nawa sen Wah ih neng ah ban kooncha ejen jat etta. 9 Rang ah amet soom an: 'Rang ni ruh eha! Sen atang woh nang ih thaangchaan tanih tongte seng loong Wah: an men esa aju phoong ih; ang kan? 27 Sen erah suh taat sootsaam anno sen 10 an hasong ju toom raaha; an thung hatoh nah roidong amasah taan ejen loot tong nih ean? 28 "Eno uh rangmong nawa likhiik toom ang raaha. 11 Seng sen ah nyuh akhat suh tume sootsaam lan? Sokthaak suh chiinyah wa phaksat ah kohe. 12 Seng rangdah an woma nawa popoong loong mame hakla; neng thetreei loong ah biin anaan he, seng ih seng joonte raangtaan ih moot uh tamoka adoleh nyuh akhat thetre ah biin anaan hi likhiik ah. 13 Echeh echaan uh tawaat rumka. 29 Amadi ngah ih baat rumhala lam nah nak phate thuk weehe, erah nang ih mikmuh luungwang Solomon botseh nyamte wah taat ang Juungbaan nawa thong panghe.' Tumeah an juuba arah ih arah popoong loong jaaseela likhiik tajen rangmong hasong, chaan aphaan, nyia roitang raang jaase kapta. 30 Erah Rangte juuba woma nawa kho ih men raksiit theng. Amen. 14 "Sen ih sen joonte anaam loong jaase thukte ah—kho anaam chiinyah thetre ah biin anaan anbah, Rangmong nawa sen angla loong ah rangkhah takah thok tongka, we nah wah reh uh biin anaan et han. 15 Enoothong sen ih ba mattak wan ah. Erah ang abah heh ih sen suh sen joonte ah lajen biin anaan kanbah, Rangmong nyuh akhat ah tang tanih jen koran? Sen tuungmaang nawa sen Wah reh uh sen rangdah ah tajen biin amasah taan uh laje mame lan! 31 "Erah raang ih anaan ran. 16 "Nyia samurangsoom tong andoh, nakkah sootsaam an: 'Nga phaksat juungjok ma nawa senthe senkhoh ah nak joongdat thuk an lonoite loong et ang eah? Nyia nga nyuh akhat ma nawa et ang reeraang rumla likhiik ah. Nengthe nengkhoh thet eah?' 32 (Erah loong asuh bah Ranglajatte loong haat rumha langla samurangsoom tongli ah mirep eh aboh sootsaam ah.) Rangmong nawa sen Wah ih jat toom sok he ih thun rumha. Ngah ih baat rumhala, et ha sen ih tumjaat jam han rah ah. 33 Erah nang neng loong hethaang ejen choh ih rumta. 17 Sen ih, jaakhhoh Rangte Hasong ah chaak jam an heh ih samuh ih rangsoom tong andoh, sen the ah met, tumjih raang ih jam halan jun ih ah, eno bah sen khoh ah thit, 18 mih wahoh ih samurangsoom ha ih suh erah loong jaatrep ah jam kohan. 34 Erah thoih naktoom jat han—sen mik ih latup kan sen Wah eba rangkhah suh sen nak sootsaam an; rangkhah suh toomjat han. Sen ngija ni reeraang lan ah sen Wah rangkhah ih jat ah. Rangwuung rookwihi sootsaam ih tup ih halan, eno hethaang ah kohan. 19 "Arah theng khoboot doh nakboot sootsaam an.

hah adoh sen nyamka ah nak lomthiin an, arah dowa bah ram nyia soot ih thet haat ah, nyia ehuh loong ih longlaang ah. 20 Erah nang ih bah, sen raangtaan ih rangmong nah thong lomthiin an, erah nah bah soot nyia ram ih tajen thet haatka, ehuh eh uh tajen longka. 21 Tumeah sen nyamka marah di angla sen tenthun uh erah doh ang ah. 22 "Mik ah sak raangtaan ih weetook likhiik. Sen mik ah esing ang anbah, sen sakputang ah weephaak ang ah; 23 enoothong sen mik ah laseeka bah, sen sakputang laamang nah ang ah. Erah ang abah sen sak nawa weephaak ah laphaakka bah, tumthan echoojih ih nakdat ah. 24 "Sen wasiit ah changte wanyi dah tami angkan; sen ah wasiit asuh seechoh ean, wasiit asuh thichoh ean; sen ih wasiit jeng ah chaat, wasiit jeng ah phaaki et an. Erah likhiik sen Rangte nyia ngun raangtaan ih eroom eh tajen mokan. 25 "Erah raang ih ngah ih baat rumhala: ethingtong raangtaan ih juungjok phaksat,

7 "Sen ih mih ladande theng, eno ba sen ah Rangte ih tadande ran, 2 tumeah sen ih mih mamet dande han erah jun ih Rangte ih sen emamah ih dande han, nyia mih damdi mame re lan erah likhiik ih Rangte uh sen damdoh emamah ih reeha. 3 Erah bah, sen ih sen joonte mikmaang ah mamet mi beek an, sen mik dowa bangthah ah laphang dok haat kanbah ah? 4 Senphoh senno suh sen ih mamet mi li an 'An mikmaang ah beek ha eah' sen mik nah bangthah ah hui anno ah? 5 Lonoite sen loong! Jaakhhoh sen mik nawa bangthah ah chaak beek haat an, sen ah miksing ang an no ba senphoh senno mikmaang ah mi beek haat an. 6 "Hi suh esaajih ah nak koh an—neng ih an ba ngaak phak ho. Sen ih thaangchaan jekteh ah wak ngathong nah nak haat an—neng ih enoopnak ba et ah. 7 "Echeng et an, echoh ean, ejam et an echojam et an, erengtok

et anno ba kaaluung ah daap kohan. 8 O mina ih ih kano, rungdat eah. Eno tumthan echoojih ang ah echeng et ah erah ih choh ah, o ih jam et ah erah ih erah rungdat sa doh ah!" 28 Jisu ih erah tiit loong chojam ah, o ih erengtok et ah erah suh kaaluung ah daap koh ah. 9 Sen hewah angte loong ah ih sen sah suh jong nih katoon koh an phaksat suh handi ah? 10 Adoleh sen dowa nyasi suh hanbah pu nih koh an? 11 An mathan taat thiih ubah uh, an ih jat et hu an sah suh eseejih ah mamet kotheng ah. Erah ang abah Rangmong dowa sen Wah ih tang echengte suh bah eseejih ah kot suh ejat dook et ah! 12 "An teewah raangtaan ih an mame reelu wahoh raangtaan ih uh emamah ih re uh: Erah reelan asuh liita Moses Hootthe nyia khowah loong ih nyootsoot theng jengkhaap eah. 13 "Sen paakaawan ehin adoh nopwang an, tumeah soolam paakaawan ah elong eno erah lam adi koom suh elaaang, erah di koomte loong hantek je ah. 14 Enoothong roidong paakaawan abah ehin, eno erah di koom ah echaan, erah thoih erah lam adi koomte ah eneeko ah. 15 "Sen banban ih tong an emoong tiitbaatte khowah loong jin nawa ah; neng sen miksok doh saapsah likhiik eh thok ha, enoothong amiiimi nengten nengmong nah bah so likhiik angrum ah. 16 Sen ih neng reeraang nawa ih jat an. Suh phook nah anggut tiik ah tami dong tiikka, nyia suh phook nah puksak tiik tami dong tiikka. 17 Bang se adoh hetiik uh ese ih tiik ah, enoothong joottih ehn bang adoh hetiik uh joottih ju ang ah. 18 Bang se elong adoh babah uh joottih tadong tiikka, nyia bangthih adoh uh jaase tadong tiikka ang ah. 19 Eno marah bang hetiik tatiikka erah dook ano we nah tak ah. 20 Erah likhiik, tiit emoong baatte khowah loong ah sen ih neng reeraang nawa ih jat et an. 21 "Warep ih ngah suh 'Teesu, Teesu' ih poon thaang ih Rangmong hasong nah tachoh wangka, erah nang ih bah marah Rangmong nawa seng Wah ih mamet jamha jun ih reete loong abah chowang ah. 22 Dande sa thok kohaano ba, warep ih ngah suh 'Teesu, Teesu ih lihang! An mendi seng ih Rangte tit ah baat etti, an mendi seng ih juung abaan nep dokphanti erah damdi epaatjaajih uh ephoop reeti!" 23 Eno erah sa doh Ngah ih neng suh li ang, "Ngah ih sen babah uh tajat rum taha. Mih lajak loong nga re nawa soon ean!" 24 "Erah thoih, o ih nga tiit ah chaat ano naririh et kap ha erah ih heh nok jong khoni hoon arah likhiik. 25 Jong khoni hoonha nok ah rang ah phaat, juung ah nuung, pong ah pong ih abah uh, babah uh tarungdatka, tumeah erah jong khoni hoonta. 26 "Enoothong o mina ih nga tiit ah chaat ano takapka erah loong abah, thungko mina ih heh nok phisaang khoni hoon arah likhiik ang ah. 27 Rang ah phaat, juung ah nuung, pong ah pong

et anna dat koom raaha di, miloong ah heh lilih ih roong phankhoom rumta. 2 Eno engam wasiit heh jiinni thok taha, hen lakuh di kottong ano, Jisu suh baatta, "Chuupha, an ih jen tenthet hang bah, ngah ah saasiit weehang." 3 Jisu ih heh lak ah janghaat ano taajota. Eno liita "Ngah ih saasiit et ha." "Sa uh!" Erah jengta damdam mih ah laan de ruh eta. 4 Eno Jisu ih heh suh baatta, "Boichaat uh! O suh uh nak baat uh, erah nang ih bah phangla romwah re nah wang uno heh ih toomhuk soksam ho; erah dowa ih ba an ede etu ih warep ih jat ho, eno Moses ih baatta jun ih an khosa lakkot ah koh ih wan uh." 5 Jisu Kapernum hadaang ni wang adi, Roman hate Apit nawa saahaap wasiit chomui rataha eno heh lasih joh damdi baatta: 6 "Chuupha, nga laksuh ah nok ni emoh uh lami moh ih satla." 7 "Jisu ih ngaakbaatta, Ngah ih deesiit ih raahang." 8 "Apit nawa saahaap rah ih liita, emah tah angka, Chuupha." "Ngah ih an nga nok nah jen poon theethe tah angkang. An aadoh jeng udoh ju de ruh eah. 9 Ngah, uh, esiit nga saahaap lathong ni tonglang, eno ngah di uh sipaahi loong nga lalih ni eje. Ngah ih, 'Kah uh!' et baat ang bah ekaat eah; 'Wang ho!' ih poon ang bah uh heh wang eha erah damdoh nga laksuh asuh, 'Arah re uh!' ih baat ang bah heh re eah." 10 Jisu ih erah chaat ano paatja eta, eno heh dam dowa miloong asuh baat rumta, "Ngah ih baat rumhala, Ngah ih ljiirel hani arah wah tuungmaangla likhiik maani uh tataat tupkang. 11 Ngah ih amiiitiit baat rumhala warep mina saadong saanop nawa thok haano Abraham, Isak nyia Jaakob loong damdoh Rangmong hasong nah sadung thengnah roongtong ah. 12 Enoothong o mina erah Hasong adoh wangjih taat angte loong ah laamang nah dok haatkaat ah, erah doh neng ih neng pha ah phak ano huung rum ah." 13 Eno Jisu ih saahaap asuh baatta, "An nok nah kah uh, eno marah raang ih an tuungmaangla laalomlu rah elang eah, eno erah baatta damdam saahaap laksuh ah laan de ruh eta. 14 Jisu Pitar nok ni wangta, eno erah ni Pitar hopnuh ah sokwi ih sat arah tup wangta. 15 Eno Jisu ih heh lak adi taajoh damdam ih heh khoisat ah laan de ruh eta, eno saat ano Jisu suh phak asat roong sokboita. 16 Rangja ko ih hoon damdam, warep ih chiithih laakhah pan ang

arah Jisu jiinni thoksiit rum taha. Eno Jisu ih erah chiithih laakhah loong ah heh jengkhaap nawa ih dokphan rumta eno khoisatte loong ah de ih rumta. 17 Heh ih erah loong ah khowah Isaia ih banbaatta ah amiisak toom ang raaha ih reeta, Khowah Isaia ih amet baatta: "Heh teeteewah ih seng khoisat toonhui ano deesiit tahe." 18 Jisu ih miloong ih kookchap halang ih jat ano, heliphante loong suh juungsitum saangko adoh daan kaat suh baat rumta. 19 Hootthe nyootte Jisu jiinni thok ano baatta, "Nyootte," "Ngah an maanah kah uh erah doh roong ra suh banban ih tonglang." 20 Jisu ih ngaakbaatta, "Maaut loong di neng luung jeela, phih awoh di neng tep jeela, enoothong Mina Sah adi bah heh khowi theng taan uh tajeeka." 21 Heliphante dowa wasiit ih liita, "Chuupha, Jaakkoh ngah ih sengwah mang ah chaak beng wang ang." 22 "Jisu ih ngaakbaatta, Nga lih thong phanhang etekte ih neng mang ah neng bengbeng et ah." 23 Jisu ah khoonkuung ni duungtong wang kano heliphante loong anep roontong wang rumta. 24 Eno baphuk ih juungsitum adi pong ah pong ra haano, khoonkuung ah elekmot nanah angta. Jisu ah erah tokdi emokjup eta. 25 Heliphante loong ah heh reeni karum ano saatsiit rumta. Eno neng ih li rumta, "Pang weehe, Teesu!" "Seng ah etek nanah angl!" 26 "Sen erathan mame choolan?" Jisu ih ngaak li rumta. "Sen tuungmaang ah amasah uh laje mameela. Eno heh ah saat ano pong aphaat asuh baatta, erah damdam pong aphaat ah laan semruh eta. 27 Eno warep paatja rumta. "Arah tumjaat mih ah?" neng ih liita. "Pong aphaat ih nep heh jeng chaat hal!" 28 Jisu Gadara hadaang juungsitum saang ni thok adi, erah di mih wanyi mangrut nawa wang nyu arah chomuita. Erah wanyi sak adi micho miphaan Juungbaan pan ang nyuuta eno erah lam adi o uh takah naan khoom rumta. 29 Erah damdam nyi ah riinghuung nyu ano li nyuuta, "Rangte Sah an ih, sek tumjih et chung hali tih? Saapoot rook maangliika doh chamthuk suh tam raahalu?" 30 Wakjook rumta dowa ih neng ah haloot ni tah angta. 31 Erah thoih chiithih laakhah loong ih Jisu lasih ah joh rum ano li rumta, "An ih seng ah edokphan jaatjaat et he bah therah wak loong sak adoh nopkaat thuk weehe." 32 "Kah an," Jisu ih baatta; eno laathih loong ah wak sak loong adi nop karumta. Eno wak loong ah juungsitum kaang ko ih soon karum ano juung adi chum lupdat karumta. 33 Eno wak riimte loong ah hadaang ko ih soonwang rum ano, emok wanyi sak nawa chiithih laakhah loong dokphanta tiit ah mirep suh baatwan rumta. 34 Eno samthung dowa miloong ah Jisu jiinni chomui wang rum ano, neng juungkuung dowa dokkhoom raangtaan ih heh lasih joh karumta.

9 Jisu khoonkuung adi duungtong ano juungsitum saangko samthung adi ngaak kata, 2 eno erah di mararah mih ih hiiumung juptheng khoni thok pijah rum taha. Eno Jisu ih heh suh tuungmaang rumta ah tup ano, heh ih hiiumung asuh baatta, "An tenchaan uh, nga sah! An rangdah ah biin anaan et taho." 3 Eno Hootthe nyotte loong ah waan rumta, "Arah mih rah ih bah Rangte kaanju tiit boh baat hal!" 4 Jisu ih neng ih tumjih thun rumta rah jat eta, eno baat rumta, "Sen ih erah likhiik ethih tenthun ah tumjih suh thunhan? 5 Mih suh 'An rangdah ah biin anaan et taho' ih baat ah adoleh 'Saat uno khoom uh,' ih baat ah elaang nih ang ah? 6 Eno bah, Ngah ih sen suh jatthuk rumha, arah hah adi Mina Sah ih rangdah jen biin anaan jih chaan eje eah." Eno heh ih hiiumung asuh baatta, "Saat uh, an juptheng ah khoonpi uno nok nah wang uh!" 7 Eno erah mih ah saat ano nok ni wangta. 8 Miloong rah ih erah sok rum ano neng echo ih rumta, eno erah likhiik chaan apaan ah mina suh nep boh koha ih, Rangte ah phoongpha rumta. 9 Jisu erah dowa kah ano lam ni khoom adi, heh ih sokse seete wasiit apit ni tong arah japtupta, heh men ah Mathiu. Eno Jisu ih baatta, "Nga lih phanhang." Eno Mathiu ah toonchap ano roong kata. 10 Jisu ih Mathiu nok ni phaksat phaksah adi, sokse seete nyia rangdah miloong Jisu nyia heliphante loong damdi teebun ni roong thok phaksah rumta. 11 Mararah Pharasi ih erah tup rum ano heliphante suh cheng rumta, "Sen suh nyotte wah ih erah likhiik miloong damdi mamet roong phaksah ha?" 12 Jisu ih japchaat ano ngaakbaat rumta, "Mina eseete ih phonwah tajamka, khoisatte ih ba jam ah. 13 Rangteele ni arah jengla rah tumjih suh liita, erah sokkah an: 'Ngah ih minchan ba jamhang, hiaiwak ih siik hoon tajam kang. 'Ngah esoomtu ette mina poon taraarang, edut haat cho mina loong poon ra halang.' 14 Eno Juungtemte Joon liphante loong ah Jisu jiinni ra rum haano cheng rumta, "Pharisi nyia seng loong ah samurangsoom etong kah eh ih, enoothong an liphante loong ah mamah latong erumla?" 15 Jisu ih ngaakbaatta, "Kuhoon sa doh jaalah kapte wah pandoh, wenwah loong ah thung joongoong toom ih tong rum ah ih tam thunhan? Emah babah uh tami angka! Enoothong heh rangwuung saasit thok eha jaalah kapte ah neng re nawa toonsiit wan suh ah, eno erah tokdoh ba neng ah samuh tong rum ah. 16 "O ih uh nyulep ena ih samsong ehak adoh talep phingka, tumeah nyuna lep ah ih ehak samsong ah

eboot raap hoom et ah eno poolong thoon ih boot Miloong ah sok rum ano, Jisu ah thungthita, tumeah hoon thuk ah. **17** Adoleh kham ena rah siikhoop neng ah menmiikeechan nyia sootsaamsaam ang tiikook kham hak thiincho nah tathiinka tumeah tiikook rumta, saapsah loong saapriimte muh kah ang arah nyia kham ah enyiimi thih ah. Erah nang ih bah kham likhiik ah. **37** Eno heh ih heliphante loong suh baatta, na ah tiikook ena nah ju thiin ah, eno ba tiikook nyia "Cham ekhan theng ah rapne ehan, enoothong elom kham enyiini ese ang ah." **18** Jisu ih erah baat rum khante ah amasah. **38** Phek change wah suh cham adi, Jehudi nok hah saahaap wasiit wang taha, eno khante kaat thuk raang ih rangsoom an."

10 Jisu ih heliphante asih wanyi ah lompoon rum ano neng suh chiithih laakhah loong jen dokphan suh nyia jaatrep khoisat maasat loong ah jen deesiit suh chaan korumta. **2** Heliphante asih wanyi loong ah arah: Phangkhothon ah Simoon (Pitar et poonha rah) nyia heh no Endriu; Jebidi sah Jeems nyia heh no Joon, **3** Philip nyia Bartolomew; Thomas nyia sokseete Mathiu; Alphaeus sah Jeems nyia Thadaeus; **4** deek akaan pangte Simoon nyia Jisu mokwaante Judas Eskerot. **5** Jisu ih arah asih wanyi asuh amet baat rum ano daapkaat rumta: "Ranglajatte juungkhung adoleh Samaria samthung maadoh uh nak kah an. **6** Erah nang ih bah, saapsah mala loong Ijirel mina jiin adoh kah an. **7** Kah an tumbaat kaat an, 'Rangmong Hasong ah thok ih hala ih baatkaat an!' **8** Khoisatte ah deesiit an, etekte ah ngaakthing thuk an, eput engam loong ah deesiit kah anno chiithih laakhah loong ah dokphan et an. Sen ih thaangmuh ih cholani, ah thaangmuh ih koh an. **9** Sen ih sen khaakdaap nah ngun akom, hun achaak adoleh jaansaang ngun nak hui an; **10** sen ih kunma khaak lahuitheng, adoleh samsong hedaaip lahuitheng nyia lakkhoop uh lahuitheng adoleh kiingthom uh lathutheng. Mootkaatte suh heh ih tumjih jamha rah ekot et ah. **11** "Sen sam nah nyia hadaang nah thok an radoh, wang anno sen noppoonte ah chaak jam sok an, eno sen noppoonte wah nok adoh erah hah dowa maang dokkhoom koom ih tong an. **12** Sen nok nah duungkhoom an radoh, 'Semroongroong toomtong uh ih jengseera an.' **13** Erah nok dowa mina rah ih sen ah tenroon lam ih noppoont hanbah, sen jengseera ah ban tongruh eah; enoothong lanoppoont ranbah, jengseera tan ah ngaaktoon et an. **14** Erah dam ih o iih neng nok nah adoleh neng hadaang nah lanoppoont ranbah adoleh sen jeng laboichaatka bah, erah hah adoh sen lah nawa bungwiik ah jaanak thiin anno dokkhoom an. **15** Ngah ih dangdang et baat rumhala, Dande Sa thok ha doh Rangte ih Sodom nyia Gomora ah baalaan minchan ah erah hadaang dowa mina loong nang ih bah ah! **16** "Boichaat an! Ngah ih sen loong ah so dung ni saap likhiik et daapkaat rumhala. Sen loong ah pu likhiik mongwah nyia wotuupi likhiik toongtang angtheng. **17** Ban sok

ruh ih an, mih ih sen loong ah jokhak hanno mat angsuh taraarang erah nang ih bah lang apah ba hoon nok nah siitkaat han eno, Jehudi rangsoomnok jahang. 35 Ngah ih heh sah loong ah neng wah nah buh kaat han. 18 Nga thoi thoidoh sen loong ah damdoh miksuk muithuk suh, minusah loong ah neng teesuh luungwang loong ngathong nah siwi kaat han, nuh damdoh miksuk muithuk suh, neng nyam loong erah doh neng loong suh nyia Ranglajatte loong suh ah neng hopnuh damdoh miksuk muithuk suh ra Ruurang Ese tit ah baat an. 19 Sen maatok doh siwi tahang; 36 sen piiara ethithoon ah sen jaajaatang han, erah doh mame jeng ang nyia tumjih jeng baat nawa ang ah. 37 "O mina ih heh nuh heh wah ah nga ang ih lacho theng; saapoot thok haano, sen tumjih nang ih ehan mongnook ha erah nga liphante angsuh jengjih ah erah jeng thuk han. 20 Marah jengkhaap tapunka; o mina ih heh sah ah nga nang ih ehan ih sen jeng an, erah jengkhaap ah, sen jengkhaap lah mongnook ha erah nga liphante angsuh tapunka. 38 angthang ih; sen Wah moong achaang ih sen ah O mina ih heh bangphak ah hui ano ngah lih tajen jeng thuk han. 21 "Miloong ih nengphoh nengno ah phanrang erah mih ah nga liphante angsuh tapunka. mih lak nah tek haat thuk ah, hewah loong ah ih uh 39 O mina ih heh roidong puipang taat thunha erah neng sah loong ah emamah et ah; heh sah loong ah ih mat haat et ah; enoothong o mina ih heh roidong nuh awah damdoh piiara ehoon ano tek haat thuk ah nga raangtaan ih koh ah erah echoh eah. 40 ah. 22 Warep ih sen ah nga tungthoidoh miksuk et "O mina ih an noppoorn halu erah ih ngah noppoorn han. Enoothong o mina ih hethoon tuk ih Rangte suh halang; eno o mina ih ngah noppoorn halang erah tuungmaangte loong aba puirum ah. 23 Sen hasiit ih nga daapkaatte wah ah noppoornha. 41 O mina nah siwi han adoh, hahoh nah toonsoon kah an. ih Rangte kaamwah ah noppoornha, tumeah heh ah Ngah ih amiimi baat rumhala Mina Sah raak ngah Rangte kaamwah angthoi ah, heh uh erah thaang ah nah sen ih Ijirel hadaang loong adoh sen mootkaat roong choh ah. Erah dam ih o mina ih kateng mina ah tajen thoon moh kan ang an. 24 "O noodek uh heh ah noppoornha tumeah heh ah kateng ang thoidi, heh suh nyootte nang ih elong tajen angka; laksuh rah uh erah thaang ah roong choh ah. 42 Eno o mina uh heh change nang ih elong tajen angka. 25 Erah ih nga liphante loong suh joong taan jok thuk abah, thoih noodek ah heh suh Nyootte likhiik ih hoontheng, tumeah neng ah nga liphante angthoi ah, neng uh eno laksuh rah heh change likhiik ih hoontheng, erah thaang ah roong choh ah."

Changka nawa phokhothoon asuh Beljibul et poon abah, heh jaatang asuh tang tumthan ethih et li ah! 26 "Erah thoih mih ra lacho theng. Marah amadi hoppat cho angla ah daap et ah, erah dam ih marah husah ni angla ah wuungsa nah dongjat ah. 27 Ngah ih laamang ni baat rumhala ah sen ih wuungsa nah we dong baat an, erah dam ih marah husah ni chaat han ah sen ih nok wokong nawa ih riingbaat jaat et an. 28 Hansi tek haatte ra ah nakcho an neng ih chiiala tajen tek haatka; erah nang ih bah Rangte ra cho an, heh iba hansi nyia chiiala soolam nah jen tek haat ah. (Geenna g1067) 29 Wosiksak enyi ah sen ih phaasiit ngunsah ih reh han, ang abah uh wosiksak esijiit taan uh sen Rangte jengkhaap muh doh tatiika. 30 Sen loong ah sen khoroon botseh uh rookwet cho. 31 Erah thoih sen lacho theng; sen ah wosiksak loong nang ih botseh uh thaangchaan thoont! 32 "O mina ih noksong dung nah nga heh mina ih chaanghang bah, ngah ih uh Rangmong nah seng wah nganah emamah ih chaang ang. 33 Enoothong o ih ngah noksong dung nah thaangju hang, Ngah ih uh Rangmong dowa seng Wah ngathong nah emamah ih thaangju ang. 34 "Sen ih nakthun an ngah arah mongrep adoh semroongroong ang thuk suh heh raak koha eah. Emah tah angka, ngah semroongroong

11 Jisu ih heliphante asih wanyi loong asuh thoon reenbaat rum ano, heh erah dowa hahoh ni dokkhoom ano hakhuung hatok hadaang adi tum nyootsoot kaatta. 2 Juungtemte Joon ih phaatak ni Jisu Kristo reeraang loong ah japchaat ano, mararah heliphante loong ah Jisu jiinni daapkaatta. 3 "Eno heliphante ih cheng rumta, "An tamanglu Juungtemte Joon ih wasiit raak eha ih baatta rah ah, tama seng ih wahoh bansokjh angkah?" 4 Jisu ih ngaakbaatta, "Ngaakwang anno Juungtemte Joon suh sen ih tup han nyia chaat han ah baatwan an: 5 edook loong ih tup eha, lakoong ah mi khoom ela, eput engam loong ah ede ela, naabaang loong ah ih chaat eha, etekete ah ngaakthing ela, eno Ruurang Ese ah changthih loong suh nyootsoot ha. 6 Tumthan tenroon ang ah o ngah suh mongchi lah angte loong rah ah!" 7 Juungtemte Joon liphante loong ah dokkhoom rum adi Jisu ih miloong asuh Joon tiit ah baat rumta: "Sen Joon re nah phisaang hah ko ih kah tan adi, sen ih tumjih japtup ih, et thuntan? Naamphook loong ah pong ih pheekmoot arah tam tuptan? 8 Adoleh tumjih japtup raangtaan ih katan? Mih wasiit nyuse khatse nawa ih choomraang cho ang arah tup ih tam thuntan? Eme choomte mina bah luungwang

nok nah ba tong ah! 9 Baat he, sen ih tumjaat (**Hadēs g86**) 24 Sen ih jat et theng Dandeeja doh Rangte japtup suh dokkhoom tan? Khowah tama? Elang ih sen nang ih ehan ah Sodom ah minchan ah!" 25 eah, enoothong heh ah khowah nang ih elong ang Erah tokdi Jisu ih rangsoomta, "Ewah, rang nyi hah arah japtup tan. 10 Juungtemte Joon ah Rangteele ni Teesu! Ngah ih an suh lakookmi li hala tumeah an ih raangthiinta wah ah: 'Rangte ih liita, Nga kongphaak marah mongwah maakwah nyia ejatchoite asuh lajat huite sen raangtaan ih lam ban laang suh sen ngah thukthang ih huthiin uno lajatte loong asuh noisok nah daapkaat hang.' 11 Ngah ih ami tiit baat rumhala hu. 26 "Ewah, elang eh uh, erah ah an thungpun Juungtemte Joon likhiik elongthoon o mina uh maang jun ih ju angla. 27 "Seng Wah ih ngah suh jirep ah dongka. Enoothong o mina rangmong Hasong nah kohalang. O eh uh heh Sah ah tajatka heh Wah luulu ehinthoon ang ah erah mih ah Joon nang ih elong ih ba jat ah, adoleh heh wah ah o eh uh tajatka heh ang ah. 12 Juungtemte Joon ih nyootsoot rumta Sah ih luulu ih ba jat ah, nyia heh Sah ih o mina tok dowa ih amatuk ih Rangmong Hasong nawa erah jatthuk suh danjoh ah loong ih ba jat ah. 28 loong ah chamnaang thuk ruh eha, erah dam ih ethih "Nga jiinnah wanghan, o huujih ih naang pat halan miloong ah ih chaan ih rangmong Hasong ah ngeesuh loong ah, ngah ih naangtong thuk rumha. 29 Nga taat chung rumha. 13 Rangmong Hasong tiit ah kaangoong ah kap an, eno ngah dowa nyoot he, Moses nyia Khowah loong ih Juungtemte Joon phang tumeah ngah ah chiiala ni toontang nyia thungsek; angta tuk ih banbaatcho angta; 14 eno sen ih erah eno ba sen naangtong ah choh an. 30 Kaangoong jengkhaap ah hanpi thung ang anbah, Juungtemte marah ngah ih koh rumhala ah elaang, nyia marah Joon ah Elijah ang ah, heh raak tiit ah jaakkoh ni ngah ih hui huithuk rumhala ah huichaang."

banbaatta jun ih ah. 15 Boichaat an, sen na je abah

ah! 16 "Amadoh, Ngah ih ahaangwa mina loong ah tumjih doh toobaat rum ang? Neng ah noodek

loong thaangsang theng ni tong rum arah likhiik. Eno hedung hedung riingwaan rum arah likhiik, 17

'Seng ih sen suh kuhoon saamtom koh idi sen ah tah boong aloom kan! Seng ah mangboong boong

kino sen ah tahuungkan!' 18 Joon samuh tong ra taha adi kham uh tajokta, eno warep ih li rumta, 'Heh

sak ni chiithih laakkah pan boh ah!' 19 Eno Mina Sah ah ra haano, jok phaksata eno, warep ih liita,

'Arah mih ah sok an! Heh bah mangda nyi kham kaanya adoleh sokse seete, nyia thaaju mina loong joonte!' Erabah uh, Rangte mongtham ah, ami et

dongatjih ah heh mootkaat nah noisok ah." 20 Maradi Jisu ih epaatjaajih ehan reeta erah hadaang mina

loong ah neng rangdah nawa tangaak lektak, erah thoih heh ih erah hadaang loong ah ethetbaat eta.

21 "Korajin mina loong, sen suh tumthan echoojih ang ah! Betsaida mina loong sen suh uh tumthan echoojih

ang ah! Marah epaatjaajih loong sen suh re tang ah Tairi nyia Sidoon hadaang nah re tang bah, erah nawa

mina loong abah ehak doh dook khuupo nyuh ah kap rum ano laabot khonah jen tong ih thengta rangdah

nawa ngaaklek eti ih noisok suh ah! 22 Ngah ih ami tiit baat rumhala, Dandeeja doh Rangte ih sen nang ih

Tairi nyia Sidoon mina loong asuh ba heh minchan ehan noisok ah! 23 Eno sen Keparnam mina loong!

Sen ih sen teeteeewah suh rang nah chowang ih tam thunhan? Sen bah soolam nah dat haatte ang halan!

Marah epaatjaajih sen suh re korum taha rah Sodom nah re doh bah, amadoh uh Sodom eje ang thengta!

12 Erah lini, Jehudi Naangtongsa di Jisu mararah phek ni chamtong ni daankhoomta. Heliphante

loong ah ramtek ang rumta, erah thoih neng ih chamnam nawa raanteh ah phang thiiphak rumta. 2

Pharisi loong ih erah tup rum ano, Jisu suh li rumta, "Sok uh, an liphante loong ih naangtongsa di erah

re rumla ah seng Hootthe di tapunka!" 3 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Sen ih taba jap wetan Dewid

nyia heh mina loong neng ram ih tiita adi tumjih et rumta? 4 Dewid ah Rangte nok ni wangta adi, heh

nyia heh joonte loong ah ih baanlo Rangte suh kota ah phak rumta, neng Hootthe jun ih emiit taat ang

abah uh ah—erah baanlo ah Romwah ih baajen phaksajih angta. 5 Adoleh sen ih Moses Hootthe ah

tanh wetan naangtongsa rookwihi romwah loong ih hootthe thetsiit ha rah ah, ang abah uh neng suh ethih taliika? 6 Ngah ih baat rumhala, Rangteenok

nang ih aradi tumjih boh uh elong eje. 7 Rangteele ni liita, 'Ngah ih minchan ba jamhang, senli senmaan ih

romhoon tajam kang.' Sen ih amiisak ih jattan bah, sen ih lathika mih ah takaanju theng angtan; 8 erah

thoidi mina Sah ah naangtongsa raang ih Teesu ang ah." 9 Jisu erah hah dowa dokkhoom amo Jehudi

rangsoomnok ni wangta, 10 erah di heh lakkong ang arah mih esii angta. Mararah mina erah di Jisu ah

thetre ela ih mat ih deejootte eje angta, erah thoidi neng ih heh suh cheng rumta, "Seng hootthe jun ih

Jehudi naangtongsa doh khoisatte ah ejen deesiit nih et ah?" 11 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Jengthaak ih sen

wasiit thandoh sen saapsah ah Jehudi naangtongsa doh habeng nah dat abah, tanih toonsiit kan? 12 Mina

ah tang, saapsah nang ih thaangchaan thoont! Erah jathuk halan. 29 "O ih ang abah uh tathat wah nok ah raang ih, seng Hootthe ih Jehudi naangtongsa doh long ano hukkhaa ah dok suh li abah, jaakkoh heh ese raangtaan ih mih chosok abah tahaamka." 13 Eno teewah ah phang tangkhakjih; eno ba heh nok ah jen lakkoon asuh baatta, "An lak ah janghaar ah." Heh longwang ah." 30 "O bah uh nga raangtaan tah angka lak ah janghaar kano, lakse ko ah likhiik, laan de ruh erah esaapta eah. 31 Erah thoidi Ngah ih baat rum ano Jisu tek haat suh kaankong rumta. 15 Jisu rumhala: mina rangdah nyia ethih jeng akong tumjaat ih heh tek haat tiitwaan japchaat ano, erah hah dowa ang abah uh ejen biin anaan et ah; enoothong o dokkhoom eta; eno heh damdi miloong ah hantek ih bah uh Esa Chiiala suh ethih li abah biin anaan roong phankhoom rumta. Jisu ih khoisatte loongtang tachoka ang ah. 32 O ih bah uh Mina Sah asuh tumjih deesit rumta 16 eno heh tiit ah o suh uh labaat theng doh bah uh ethih li abah biin anaan et ah, enoothong o ih liita. 17 Heh ih erah reeta ah langla Rangte ih ih bah uh Esa Chiiala asuh ethih li abah roitang raang khowah Isaia suh mamet baatta erah jun ih amiisak ih biin anaan tachoka ang ah. (aion g165) 33 "Bangiitk toom ang raaha ih liita: 18 "Nga laksuh ngah ih danje tikse ah chosuh heh bang ah bang se angjih; hebang tang ah arah, marah nga mongnook, nyia marah suh jootthih ang abah, hetiik uh jootthih ih dong tiik ah. nga tenroon anglang ah. Nga jiin nawa Chiiala ah Bangthih bang se ah hetiik nawa ih danjat ha. 34 Pu heh sak nah kaat thuk ang, eno ngah ih dande sa tiit sen loong ah—sen ethih ang anbah ese jengkhaap ah deek akaan loong suh heh ih dongbaat ah. 19 ah ma nawa ma jeng an? Tumeah tenni tumjih ih Heh mih damdoh tadaan muika adoleh tariing raakka, meela tu ni erah dongjengla. 35 Mina eseete ih heten adoleh taakkhuung nah erong ih tatum riingka. 20 Heh hemong ni ese thunha rah ju dongjengla; ethih mina ih naam ekotdat ela ah tathahoomka, adoleh weetook ih heh tenthun ni ethih thunha loong ah dongjengla. emet nanah ah tathoon met thukka. Kateng mootkaat 36 "Sen ih jat etheng Dande Sa doh sen lalangka ah maang langlang heh ih tatooka, 21 eno mirep jengkhaap jenglan loong ah erookwet kot etheng ang laalom ah heh suh totoh ang ah." 22 Erah lidi mararah an. 37 Sen jengkhaap khaap ah sen dandeete ang mih ih Jisu jiinni chiithih laakhah pan edook heh jeng ah—toontang tam emoong ang lan ah dongjat suh uh lami jengka rah thoksiit rum taha. Eno Jisu ih erah ah." 38 Eno mararah Hootthe nyootte nyia Phirasi wah ah deesit kano dongjengta, nyia dong tupta. 23 loong ih liita, "Nyootte," "an ih epaatjaajih re uh rah Jisu reeta loong ah sok rum ano miloong ah paatja sok suh nookli." 39 Jisu ah jengta, "Ahaangwa mina ih rumta. "Heh ah Dewid sah tam angla? Neng ih loong ah tumthan ethih nyia rangmuh ih tong rumla! chengta. 24 Pharisi loong ih erah japchaat rum ano, "Sen ih nga dowa epaatjaajih nikah cheng he? Tah ngaakbaat rumta, "Heh ih chiithih laakhah loong abah angka! Epaatjaajih sen suh kotheng abah khowah neng pante Beljibul ih chaan ah kot kano jen dokphan Joona tiit ah luulu ba. 40 Joona ah hephe pheejom ha." 25 Jisu ih neng ih tumjih thun rumha rah jat eta, hesa sa jom nyah mong ni tongta likhiik, Mina Sah eno baat rumta, "Marah deek akaan ang abah uh rah uh arah hakku adoh hesa sa jom hephe pheejom neng chamchi nah hedung hedung ih phe rookmui tong ah. 41 Dande sa doh Nineve mina loong ah abah saatang tacheng tongka. Erah dam ih marah toonchap rum ano sen suh ethih liihan, tumeah Joona changka adoleh hadaang maama ih pheetong rum ih nyootsoot rumta adi botseh chaat rum ano neng ano rookmui abah neng ah ethoon phaangjaang eah. rangdah nawa ngaaklek ih rumta; eno ngah ih baat 26 Erah ang abah Soitaan hasong adoh neng chamchi rumhala aradi tang, Joona nang ih elong! 42 Dande nah esit ih mok rookmui rum abah, erah langla sa doh Siba dowa Wangchaanah ah toonchap ano neng ah maama maama ih ejen pheepaak ih rumta sen ah ethih liihan, tumeah heh ah hedeek hekaan eno seek ih phaangjaang rum ah! 27 Sen ih ngah ni luungwang Solomon jatwah jengkhaap japchaat suh li hali chiithih laakhah loong ah Beljibul chaan suh noongrep ni tumkhoonta; eno ngah ih dangdang nawa ih dokphan ha eah. Emang abah sen liphante ih baat rumhala aradi Solomon nang ih tumjih bah loong asuh chiithih laakhah dokphan theng chaan ah uh elong eje! 43 "Chiithih laakhah ah mih sak nawa o ih koha? Sen liphante loong moh rumla jun ih bah doksoon ano, deek akaan hookpakpak adoh heh sen ah emoong elan ih dongjat thuk ha! 28 Emah naangtong theng jam sokkah ah. Eno heh tongtheng tah angka, Ngah suh Beljibul ih chaan takoh rang, ah lamok choka bah, 44 heh teeteewah suh li ah, 'Nga Rangte ih kohang rah heh chaan aphaan nawa ih nok nah ngaakwang ang.' Eno ngaakwang ano nok laathih loong ah jen dokphan hang, erah jun ih sen ah hahuung saachamcham nyia jaatrep ah toonriim suh Rangte Hasong ah sen jiinni ejen thok ih taha ih cho et japtup wang ah. 45 Eno we ngaak kah ano

heh damdoh heh nang ih ethithoon laathih sinet boot rumka ang arah likhiik. **14** Erah thoidi Isaia khowah ih toonsit kah ah eno tongwang rum ah. Eno erah loong banbaatta jengkhaap ah neng raangtaan suh punla: ah langta no ba, erah mina ah ephang dowa nang ih ‘Arah miloong ah ih chaat ba chaat ah, ang abah uh ethithoon ih hoon ah. Ahaangwa ethih mina loong tasamjat rumka; neng ih sok ba sok ah, ang abah uh raang ih emah ih ang raaha.’ **15** Heh nuh nyi no tatum rumka, **16** tumeah neng thung ah thungko, nyia loong thok tokdi uh, Jisu ah miloong ah damdi thok neng na ah ekep et rumta nyia neng mik ah echup waantiit ruh eta. Neng taakkhuung ni chap rum ano, et rumta. Emah lah angta bah, neng mik ih tup ih heh damdoh chowaan suh baat rumta. **17** Eno erah thengta, neng na ih chaat et thengta, neng thung ah dowa mih wasiit ih baat wanta, “An nuh nyi no loong ih samjat et thengta, neng ah nga jiinko nah engaak taakkhuung ni chap rumla, an damdoh chowaan suh ih rumtha tih.” **18** Jisu ih ngaakbaatta, “O ah seng neng deesiit thengtang.” **19** Eno heh khangraangse mina tumeah sen mik ih tup ehan nyia ih heliphante loong ah siingsuh ano liita, “Sok an! Arah loong ah ba seng nuh nyia nga no loong ah! **20** O mina ih Rangmong dowa seng Wah ih jamha jun ih reeraangte loong aba seng nuh, adoleh ngaano sen na ih chaat ehan!” **21** Ngah ih ami tiit baat rumhala warep khowah loong nyia Rangte mina loong ih sen ih marah tup han erah tup suh rapne taat ih ram rumla, ang abah uh tatum rumka, nyia sen ih marah chaat han ah chaat suh rapne taat ram rumla, ang abah uh tachaat rumka. **22** “Erah thoih boichaat an, tiitthaak loong ah tumjih suh liha rah toomjat an. **23** O ih Hasong tiit ah chaat ano lajen samjat rumka ah raanteh lam nah dat arah likhiik. Ethih ah wanghaano erah wenta ah nge kaat ah. **24** Marah raanteh jong hah ni datta ah langla o mina ih Rangte jengkhaap ah chaat ano laan kap ruh eha erah loong asuh liita. **25** Enoothong nengten nengmong ni tatong thukka, erah thoih neng roitang tatongka. Rangte jengkhaap thoii, cham anaang nyia phate joonnaam thok kano laan toohaat ruh et ah. **26** Marah raanteh suhaang khui ni datta rah langla o ih Rangte jengkhaap ah chaat ano; hansi roidong suh sootsaam nyia changteng hoon tenthun ih erah jengkhaap ah phaaki thuk ah, eno neng tiik ah tadong tiikka. (aiōn g165) **27** Eno raanteh marah hase ni datta rah, o ih Rangte jengkhaap ah chaat ano heten hemong ni thiinha asuh liita: eno neng tiik ah dong tiik ah mararah ah chaasiit, rukho ah rook arok, eno rukho ah rookjom” **28** Jisu ih tiitthaak ehoh wakabaat rumta: “Rangmong Hasong ah arah likhiik. Mih wasiit ih raanjih jise heh phek ni wenta. **29** Pheesiit, mina loong ejup ih rum adi, piiara ah wang haano champhook damdi theng ah wen wan ano ngaak kata. **30** Champhook loong ah hak ano chamnam ah phangdong ah, erah lilih theng loong ah wen wan ah. **31** Mina laksuh ah wang haano baatta, ‘Chuuupa, an ih phek ni raanjih wen tu abah jise angta; eno theng ah ma nawa roong dongla?’ **32** Eno ngaakbaatta, ‘Erah ah mararah seng piiara ih wenha.’ Eno neng ih ngaakcheng rumta, ‘Erah bah theng ah seng ih tam phihaar kah ih?’ **33** Heh ih ngaakbaatta, ‘Nak phihaar an,’ tumeah sen ih theng damdoh champhook nep phowak phihaar an. **34** Theng nyia champhook ah eroom ih toom hak ah

13 Erah saasa di Jisu erah nok dowa dokkhoom
ano juungsitum ko ih kata, eno erah di nyootsoot
et suh tong kata. **2** Heh reeni kookchap kaatte
miloong ah rapne hantek angta erah thoidi Jisu ah
khoonkuung ni duungtong wangta, eno miloong ah
juungsitum kaang adi chap rumta. **3** Heh ih jirep tiit
ah tiitthaak lam ih toobaat rumta. “Teewadi mih wasiit
ih raanjih wenta. **4** Phek ni wenkaat adi, mararah
raanteh ah lam ni datta, eno woh loong ih toontop
kaat rumta. **5** Mararah raanteh ah jong hah ni datta,
eno paak ah amasah ang thoidi, raanteh ah seek ih
haapphokta. **6** Eno rangsa ah dong ano, champhook
saloong ah tek raatta; tumeah hehing ah hanteng ni
tasotta, erah thoidi champhook ah seek ih hookta.
7 Mararah raanteh ah suh haang khui ni datta, eno
hak ano champhook loong ah bukjota. **8** Enoothong
mararah raanteh hah se ni datta loong ah, hak ano
hetiik ah dong tiikta; mararah chaasit ih dong tiikta,
rukho ah rook arok, eno rukho ah rookjom.” **9** Eno
Jisu ih thoonaatrumta, “Cheat an sen na je abah
ah!” **10** Eno heliphante loong ah Jisu jinni thokrum
ano cheng rumta, “An ih mih damdi waan uh di
tiitthaak loong ah tumet suh katoobaat uh?” **11** Jisu ih
ngaakbaatta, “Rangmong hasong lam thoijat raang ih
sen suh thung atak korumhala, enoothong neng suh
bah takokang. **12** O mina di tumjih bah uh amasah
jeela erah suh ehan ih boot kotheng, eno ba erah
mih ah laboot labe ang ah; enoothong o mina di
amasah taan uh amukte dowa amasah jeela rah
uh ethoon nge et ah. **13** Ngah ih tiitthaak toobaat
korum hang ah langla neng ih sok et rum ah, ang
abah uh, tatum rumka adoleh neng ih boichaat et
rum ah, ang abah uh tachaat rumka nyia tasamjat

Chamkhan tok maang langlang ah. Erah lidoh ba ngah ih cham khante loong suh baat ang, jaakkoh theng loong ah phi ano lomchaat khak an, eno we nah tak an erah lidoh ba raan ah nga pung nah lomthiin thuk rum ang.” 31 Jisu ih tiitthaak ehoh we baatta: “Rangmong Hasong arah likhiik. Mih wasiit ih miinjaangjih ah heh phek nah wenkaat ah. 32 Erah loontang nang ih ehin thoonjih, enoothong ehak eabah thoontang bangphook nang ih ehanthroo ang ah. Hebang ih hoon ano phih awoh ah hephaak nah neng tep nep tepwang ah.” 33 Jisu ih tiitthaak ehoh we boot baat rumta: “Rangmong Hasong ah, minuh nusiih ih wongbaan thekook siit ni to amasah rangmong Hasong nah heliphante ih hoon adoh, nok ah woi ano maang sumsum ih thiin arah likhiik.” 34 Jisu ih miloong asuh jaatrep tiit baat suh tiitthaak loong ah maakta; heh ih neng suh tiitthaak muh ih tumjih tiit uh tabaatta. 35 Khowah loong ih mameet baat rumta erah jun ih amiisak toom ang raaha ih reeta, “Ngah neng damdoh waan ang doh tiitthaak loong ah maak ang; Ngah ih haphangsong dowa ih suh liut erah baat kohe.” 37 Jisu ih ngaakbaatta, “Raanjih jise wente ah mina Sah asuh liih; 38 phek ah mongrep suh liih; raanjih jise ah Hasong nawa mina asuh liih; theng loong ah Ethih Wah mina loong asuh liih; 39 eno piiara ah theng wente ah Hakkoh luungwang asuh liih. Chamkhan ah rangkuh thoon asuh liih, eno cham khante ah Rangsah loong asuh liih. (aiōn g165) 40 Theng loong ah lomtoon ano we nah tak arah likhiik, rangkuh thoon ano emamah ang ah: (aiōn g165) 41 Mina Sah ih Rangsah loong ah daapjiah haano heh hasong dowa ethih reete nyia mina ethih lampo ni dat hoomte loong ah lompoon ah, 42 eno neng ah echoojih we adoh haattak wan rum ah, erah doh neng pha ah phak rum ano huung rum ah. 43 Enon Rangte mina loong ah neng Wah Hasong adoh rangsa phaakphaak ih phaak rum ah. Chaat an, sen na je abah ah! 44 “Rangmong hasong ah arah likhiik. Mih wasiit ih phek ni nyamka hotthiin arah japtup ano we hopat thiin arah likhiik. Enon tenroon lam ih heh nyamka loong ah sang wang ano, erah phek ah ngaak reh kah arah likhiik. 45 “Rangmong hasong ah arah likhiik nep. Mih wasiit ih jeksaang jaase thoon jam sok arah likhiik, 46 eno jooho di latupka rah japtup ano heh nyamka loong ah sang ano erah jeksaang ah reh arah likhiik. 47 “Rangmong hasong ah arah likhiik nep. Chaakwah ih juungsitum adoh chaak ah ha ano jaatrep nyah ah kap ah. 48 Chaak adoh nyah loong ah me kano, saang nah toonhoom wan ah eno tong ano nyah loong ah dan phe thiin ah: ese se ah khaak nah thiin ah, nyah moong moong ah ehaat et arah likhiik. 49 Rangkuh thoon ano emamah ang ah: Rangsah loong ah kah ano ese mina dung nawa ethih mina loong lompoon rum ah (aiōn g165) 50 eno micho miphaan ih luung arah we adoh haat wan ah, eno erah doh neng pha phak rum ano huung rum ah. 51 “Sen ih arah tiit loong ah samjat nih ehan?” Jisu ih cheng rumta. “Samjat et hi,” neng ih ngaakbaatta. 52 Enon Jisu ih erah tiitthaak loong ah thoontaa, “Erah langla, Hootthe nyootte warep ah rangmong Hasong nah heliphante ih hoon adoh, nok ah erah tiitthaak loong ah thoontaa, erah dowa dokkhoem eta. 54 eno heh hadaang ni ngaakwangta. Heh ih Jehudi Rangsoomok ni nyootsoot rumta, eno erah tiit japhaatte loong ah rapne ih paatja rumta. “Heh ih erathan mongtham ah ma nawa chola? Neng marah neng ih tajatka loong ah baat rum ang.” 53 Jisu ih chengta. “Nyia epaatjaajih loong ah mamee jen reela? 55 Heh ah bangmaakwah wah sah ah tanih angka? Heh nuh ah Meeri tanih angka, erah dam ih Jeems, Josep, Simoon, nyia Judas loong phoh ah tanih ah? 56 Heh no minusah loong aani tongla tanih ah? Heh ih erathan mongtham ah ma nawa chola?” 57 Enon erah thoidi neng ih edut haat rumta. Jisu ih li rumta, “Khowah ah noongrep nah soongraang ah, heh nok hah nah nyia heh jaatang ih ba thaangu ah.” 58 Tumeah neng tuungmaang tajeeta, eno heh ih erah ni epaatjaajih ehan tareeta.

14 Erah tokdi Galili luungwang Hirod ih Jisu tiit ah japhaatte. 2 “Eno heh ih apit nawa miloong asuh baat rumta, Juungtemte Joon ah amiisak tek nawa boh ngaak saatla.” “Erah thoidi heh di arah epaatjaatheng reejih chaan ah jeela.” 3 Hirod ih jaakkoh ih dook Joon ah khakthuk cho angta, jaanruh ih kit ano phaatak ni sakta. Hirod ih erah khak thukta langla heh no Philip minuh kap tungthoidi, Hirodias ah maangdi heh no minuh angta. 4 Tumeah Juungtemte Joon ih jaakkoni Hirod suh baatcho angta, “Hootthe jun ih bah an Hirodias damdoh tajen chosong ko!” 5 Enon Hirod ih Juungtemte Joon tek haat ah taat chungta ang abah uh Jehudi loong ra choota, tumeah neng ih Juungtemte Joon asuh khowah et thiik rumta. 6 Hirod tupsa di Hirodias sah minusah rah mirep miraang pandi boongta. Hirod ah rapne ih roonta 7 eno minusah asuh kakhamta, “Ngah ih kakham hala an ih tumjih suhang erah koha!” 8 Heh nuh jengkhaap jun ih minusah rah ih suta, “Amadoh ngah

14 Erah tokdi Galili luungwang Hirod ih Jisu tiit ah

7 japchaatta. 2 "Eno heh ih apit nawa miloong asuh baat rumta, Juungtemte Joon ah amiisak tek nawa boh ngaak saatla." "Erah thoidi heh di arah epaatjaatheng reejih chaan ah jeela." 3 Hirod ih jaakkohih dook Joon ah khakthuk cho angta, jaanruh ih kit ano phaatak ni sakta. Hirod ih erah khak thukta langla heh no Philip minuh kap tungthoidi, Hirodias ah maangdi heh no minuh angta. 4 Tumeah Juungtemte Joon ih jaakkoni Hirod suh baatcho angta, "Hootthe jun ih bah an Hirodias damdoh tajen chosong ko!" 5 Eno Hirod ih Juungtemte Joon tek haat ah taat chungta ang abah uh Jehudi loong ra choota, tumeah neng ih Juungtemte Joon asuh khowah et thiik rumta. 6 Hirod tupsa di Hirodias sah minusah rah mirep miraang pandi boongta. Hirod ah rapne ih roonta 7 eno minusah asuh kakhamta, "Ngah ih kakham hala an ih tumjih suhang erah koha!" 8 Heh nuh iengkhaap iun ih minusah rah ih suta. "Amadoh ngah

suh khuung nah Juungtemte Joon khoh ah kohang!" juungkhoh nah khoom thuk hang." 29 Eno Jisu ih 9 Eno luungwang ih rapne et thet thunta, ang abah poonta, "Raaho!" Eno Pitar ah khoonkhuung nawa uh heh ih wen loongdung ni kakham cho ang thoidi dokkhoom ano juungkhoh ni Jisu jiinko ih katta. 30 minusah ih sutah ah ekot etheng ih baat rumta. 10 Enoothong heh ih pong ah nge ah dongjat ano dong Eno phaatak nawa Juungtemte Joon khoh ah thah chota eno, juung adi taat lupdatta. Eno riinghuungta, kaat thukta. 11 Juungtemte Joon khoh ah khuung ni Teesu! "Pang weehang." 31 Erah damdam Jisu ah piiwanha no minusah asuh kota, eno minusah rah ih heh reeni kah ano tangjoh ano liita, "An tuungmaang heh nuh suh we toom kota. 12 Joon liphante loong laje mameelu! An mongchi mamanglu?" 32 Nengnyi ah wang rum ano, heh mang ah toonwang rum ano khoonkhuung ni duungtong damdam, pong ah laan beng kaat rumta, eno Jisu suh baatwan rumta. 13 semruh eta. 33 Eno heliphante loong ah ih Jisu rang Jisu ih Juungtemte Joon tiit ah chaat ano, erah dowa ah soom rumta. "Amiisak an ah Rangte Sah!" neng heh khoonkhuung ni duungtong ano heh laklak hatik ah paatja rumta. 34 Neng ih juungsitum ah daan rum ni kata. Miloong ah ih erah japchaat rum ano, neng heh minchan ah dongta, eno heh ih khoisatte loong miloong ih Jisu ah samjat rumta. Erah thoih harep ih phankhoom karumta. 14 Jisu khoonkhuung nawa niwa khoisatte loong asuh baat rumta eno Jisu jiinni dokkhoom adi heh ih miloong hantek kaptup rum ano thoksiit rum taha. 36 Neng ih khoisatte loong asuh heh nyuh kaangba adoh tajoot suh heh lasih joh ah deesiitta. 15 Erah rangja adi heliphante loong ah rumta; eno erah taajotte loong ah ede ih rumta.

heh jiinni wang rum ano baat rumta, "Rangsa ejen kaat eta, eno seng ah hatik ni. Miloong ah daap et uh neng phaksat hadaang loong dowa neng neng ih toom jam reh phaksah wang rum ah." 16 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Nak toom dokkhoom rum ah. Neng phaksat ah sensen ih jam koh an!" 17 "Sengdi bah baanlo banga, nyasi enyi ba je ah," neng ih ngaakbaatta. 18 "Erah ang abah nga jiinnah piiwan han," Jisu ih liita. 19 Heh ih miloong ah naam khoh adi tongthuk rumta; eno heh ih baanlo banga, nyasi enyi ah toonpi ano, rangko ih toonsok ano, Rangte suh lakookmi liita. Heh ih baanlo ah chepphiit ano heliphante loong asuh kota, eno heliphante loong ah ih miloong asuh phe kokaat rumta. 20 Warep ih neng wok phoottang ih phaksah rumta. Eno heliphante loong ah ih asih hongnyi dakta rah lomtoon rumta. 21 Erah phaksatte loong ah minuh noodek loong ah larookweka di, miwah wah ah haajaat banga angta. 22 Eno Jisu ih heliphante loong ah khoonkhuung ni duungtong thuk rum ano juungsitum saangko ih ban kaat thuk rumta, erah poodti heh ih miloong ah phe soon thukta. 23 Miloong ah phe soon thuk lini, heh kong adi rangsoom duung wangta. Rangja ko di nep, Jisu ah erah di heh luulu angta; 24 erah tok adi khoonkhuung ah juungsitum, haloh ni juungtak ih moongmot kaatta, pong uh erah ko ih pong kaatta. 25 Chichurudi Jisu ah heliphante loong jiinni, juung khoni khoom katta. 26 Neng ih heh ah juung ni khoom arah tup rum ano, rapne ih cho rumta. "Erah jook!" neng ih liita, eno huung cho erumta. 27 Erah damdam Jisu ah jengta. "Sen tenchaan ang an!" heh ih liita. "Nakcho an. Ngah hanih!" 28 Eno Pitar eh liita. "Teesu, an amiimi ang ubah, ngah an jiinko

15 Eno mararah Phirasi nyia Hootthe nyootte loong Jerusalem nawa ih Jisu suh thok cheng ra rum taha, 2 "An liphante loong ah ih sengte sengwah ih kotahe banlam ah mamah lakap et rumha? Neng ih phaksat suh neng lak lati mamet rumha!" 3 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Eno bah sen ih Rangte Jengdang ah lakap thang ih sen ih nyootsoot han ah mamet phanhan? 4 Tumeah Rangte ih liita, 'Sen nuh sen wah ah soongraang et an,' eno 'Sen nuh sen wah ah etam mok et an, erah tek haat etjih.' 5 Eno sen ih amet nyoot han mina di nuh awah chosok theng tumjih bah uh eje taat angta, ang abah uh amet liihan 'Arah Range suh kot theng eah,' 6 nuh awah abah lathaam soongraangke bah uh ese ang ah eah. Emamah ih sen ih nyoot han ah phan suh, Rangte Jengdang ah phaaki han. 7 Lonoite sen loong! Sen tiit ah Isaia ih mamaah ju et punbaat kota! 8 Rangte ih liha, 'Arah miloong ah ih ngah neng tui nawa ih ba soom rumhang, amiimi neng tenthun abah, nga jiin nawa haloh ni dook. 9 Nga rangsoom ah neng suh thaangmuh angla, tumeah neng ih mina banlam ah, nga hootthe likhiik ih nyootsoot rumha!" 10 Eno Jisu ih miloong ah heh reeni poon ano baat rumta, "Boichaat an no samjat an! 11 Mina ah tui ni phaksah hi rah ih tanyaan siitka; erah nang ih bah mong nawa dong ra hala rah ih ba nyaansiit ha." 12 Eno heliphante loong ah thokrum ano baat rumta, "An jengkaap asuh Pharisi loong thichoh rumhala ah ejat nih et hu? 13 Jisu ih ngaakbaatta, "Rangmong nawa seng Wah ih lakiika bangphook loong abah ephihaat et ah." 14 "Erah loong asuh nak sootsaam an! Neng ah edook loong dungni edook phansiiitte

loong; eno edook ih edook ah siit abah wanyi nyi eno amadi phaksat theng uh amuh. Neng suh phaksat beng nah dat ah.” 15 Pitar ih baatta, “Erah jengtu rah lakoh thang ih daap haat suh tanookkang, tumeah seng suh huk jangbaat he.” 16 Jisu ih baat rumta, neng nok nah wang rum adoh lam nah neng leh “Sen ih amadi uh mihog loong nang ih maang boh thaap rum ah.” 33 Heliphante loong ih cheng rumta, jatkan. 17 Tajaatjaat ni samjat kan? Tumijih bah uh “Phisaang hah arah dowa aathan miloong asuh jen sen tui ni sak han phaksat ah mong ni wangla eno khom kot theng ma nawa ma chojam ih?” 34 Jisu sak nawa ewe ngaakkaat ela. 18 Eno tui ni tumjaat ih cheng rumta, “Sen jiinni baanlo mathan je ah?” dong hala erah tenthun nawa ra hala, eno banlam Neng ih ngaakbaatta, “Baanlo sinet, nyia “ehin hin di erah ih sen ah nyaansiit halan. 19 Tumeah sen sah nyah amasah ba je ah.” 35 Eno Jisu ih miloong tenthun nawa ih ba ethih tenthun ah thok hala, erah ah hah adi pheengtong thuk rumta. 36 Eno heh ih tenthun ah ih mih tek haat thuk mui halan, mih sanuh baanlo sinet nyia nyah ah toonpi ano, Rangte suh sawah damdoh roomjup thuk halan, nyia jaat hoh lakookmi liita, eno chepphiit ano heliphante loong ethih reeraang ah re thuk halan; mih put, eleek tiit suh kota; eno heliphante loong ih miloong asuh phe baat, nyia mihog tiit thetbaat thuk halan. 20 Erah kokaat rumta. 37 Neng ih neng wok laanphoot ruh ih loong ah ih sen ah nyaansaan thuk halan. Enoothong phaksah rumta. Edak eta phaksat loong ah heliphante sen suh lakti muh ih nak phaksat an ih baat halan loong ih hong sinet et lomtoon rumta. 38 Phaksatte rah ih bah—mina tanyaana siit ran.” 21 Jisu erah hah ah haajaat baji miwah angta, minuh nyi noodek loong dowa dokkhoom ano Tairi nyia Sidoon samnuthung larookweh thang di ah. 39 Eno Jisu ih miloong ah jen juungkhuung ko ih wangta. 22 Erah ni tongte Kanan hate minuh heh jiinni thok haano riinghuungta, “Dewid suh khoonkhuung ni duungtong kata.

Sah!” Ngah minchan weehang, Chuupha! Nga sah minusah laathih ih amadi rapne ih chamthuk ha.” 23 Eno Jisu ah khaapsiit uh tattoon jengta. Heliphante loong ah heh jiinni wang rum ano heh lasih joh wang rumta, “Erah nuh ah haloh nah phanhaat uh! Heh seng lilih ih roongkhoom haano phaanjaang cheektiila!” 24 Eno Jisu ih ngaakbaat rumta, “Ngah Ijirel noksong dowa emat ela saapsah loong raang ih luulu kaat thuk tahang.” 25 Erah di minuh ah wang haano Jisu lasih jota, “Chuuupa, ngah chosok weehang!” heh ih liita. 26 Jisu ih ngaakbaatta, “Noodek phaksat ah nge ano hui loong suh haat kot ah tapunka.” 27 “Erah amiimi, Chuupha,” minuh rah ih ngaakbaatta, “ang abah uh hui loong ih uh neng changee teebun nawa phaksat thaaja arah toonsat kah ih rum ah.” 28 Eno Jisu ih ngaakbaatta, “Minuh an tuungmaang ah elong boh ah! An ih tumjaat jam hu erah an raangtaan ih elang eah.” Eno erah pootpoot di heh sah khoisat ah laan de ruh eta. 29 Jisu erah dowa dokkhoom ano Galili juungsitum ko ih wang ano kongchoong ni tong wangta. 30 Miloong hantek heh jiinni thok wang rumta eno, edook, ekoong, engong ebaang, hiimuung nyia hephan dowa khoisatte loong ah Jisu jiinni thoksiit rum taha; eno khoisatte thoontang deesiit rumta. 31 Miloong ah rapne ih paatja rumta egong loong ah dongjeng, hiimuung loong ah de, ekoong ah koom, eno edook loong ah ih dong tup; ih rum kano ah, erah thoidi Ijirel Rangte rang ah phoongpha rumta. 32 Jisu ih heliphante loong ah poon ano baat rumta, “Arah miloong raang ih rapne ih thetthun hang, tumeah neng nga damdi sa jom dowa ih dook roongtong rumhala,

16 Mararah Phirasi nyia Sadusi loong Jisu jiinni wangte loong ah Jisu jeng ah mat et deenjoot suh phate rumta, erah thoidi neng suh epaatjaajih mootkaat noisok baat rumta, heh ah Rangte mina elang tam talangka erah dongjat suh ah. 2 Enoothong Jisu ih ngaakbaatta, “Rangsa lup adi rangtang ah saangdat kano, sen ih liihan, ‘Rang bah rangse ang ajoh, tumeah rangtang ah esaang ela eah. 3 Eno rangkhan di we liihan, ‘Rangphaatte joh, tumeah rang ah saangtek damdi nakdatla.’ Sen ih rangko ih sok anno rangmi rangphaat emi danjat ehan, enoothong ahaangwa saapoot tiit sin ah sen ih tami punbaat kan! 4 Ahaangwa mina loong ah tumthan ethih nyia rangmuh ang rumla! Sen ih epaatjaajih noisok kabaat hali? Emah tah angka! Jona ih noisok tahan epaatjaajih ah ba choh an sen ah.” Eno neng jiiin nawa dokkhoom kata. 5 Heliphante loong ah juungsitum jooko ih daan karum adi, neng ih baanlo hui ah beehaar rumta. 6 Jisu ih baat rumta, “Phirasi nyia Saddusi loong to nawa pui suh; sen tenthun naririh ih banthun anjoh.” 7 Eno neng jaachi ni waan rumta, “Seng ih phaksat lahui koke no baat hali.” 8 Jisu ih neng waantiit ah jat ano cheng rumta, “Sen phaksat lahui thoidi tume thaam roongwaan lan? Sen tuungmaang ah ehin mamah ang lan! 9 Amadi uh sen ih taba samjat kan? Ngah ih haajaat banga miloong suh baanlo banga jen phe korumtang ah, tanih jen samthun kan? Erah di hedak sen ih hong mathan meesak tan? 10 Nyia baanlo lo sinet dowa haajaat baji mina suh mamet kotang? Erah di sen

ih hong mathan meesak tan? 11 Ngah ih sen suh baanlo tiit labaat et rum taha rah mamah lasamjat ettan? Pharasi nyia Sadusi loong to nawa epui suh teeteewah naririh thong ih ban sok an!" 12 Eno Sah ah luungwang ih hoon ano raaha ah maang ba heliphante loong ah ih kok samjat rumta heh ih japtuptup ah."

baanlo ni mooktheng to asuh taboh liika, Phirasi nyia Saddusi loong tiithkaap nyootsoot rumha dowa ah pui tiit boh baat ha eah. 13 Jisu Kaiseria Philipp hadaang reekoh ih kata, erah di heliphante loong asuh chengta, "Miloong ih Mina Sah asuh o kah ih liurum ah?" 14 "Mararah ih Juungtemte Joon et liiha, "neng ih ngaakbaat rumta. "Rukho ih Elija et li ha, rukho ih Jerimia nyia khowah et li ha." 15 "Sen ih aleh tumjih li hali?" heh ih cheng rumta. 16 Simumon Pitar ih ngaakbaatta, "An ah ething Rangte Sah, Kristo." 17 "Joona sah Simoon, an raangtaan ah ese!" Jisu ih ngaakbaatta. "Arah amiisak jengkhaap an sak ni mina tajeng raara, Rangmong nawa sengwah ih jeng thuk halu. 18 Eno ngah ih baat hala Pitar: an ah jong, eno erah jong khoh adoh ngah ih nga chaas ah hoon ang, eno erah etek ih uh tajenka. (*Hades g86*) 19 Ngah ih an suh Rangmong hasong saabi ah koha; an ih mongrep nah marah haam uh rangmong nah uh ehaam et ah, nyia mongrep nah an ih marah tamiiit ko erah rangmong nah uh tamiiitka ang ah." 20 Erah lidi Jisu ih heliphante loong suh heh ah Kristo ih o suh labaat theng ih baat rumta. 21 Erah sa dowa ih Jisu ih heh tit ah heliphante loong suh jaatrep dokbaat korumta, "Ngah Jerusalem nah ekaatjih jaatjaat, erah nah ngah ngoong awang nyia romwah phokhoh, nyia Hootthe nyootte loong lak nah rapne ih chamnaang thukte ang halang. "Ngah etek haat et rumhang, enoothong sa jom lidoh we ngaakthing eang." 22 Pitar ih hiiksiit ano kanjaata. "Teesu, Rangte ih pang et hol!" Heh ih liita, "Erah likhiik an sak nah naktoom taangmaang ha!" 23 Jisu ih leksok ano Pitar suh liita, "Soitaan, nga re nawa soon eh uh! An ah nga lam tangte, an tenthun ah Rangte jiin nawa tah angka, mina dang ajang tenthun nawa." 24 Eno Jisu ih heliphante loong asuh baatta, "Sen o ang anbah uh nga lih nah roongkhoom thunhan bah, sen ih senteewah ah beehaar jaatjaat etjih, eno sen bangphak ah hui, eno ngah lilih ih roongkhoom jih. 25 Tumeah sen ih sen teeteewah roidong puipang thun anbah, emat haat et an; enoothong nga tungthoidoh sen roidong ah mat haat anbah, sen ih echojam et an. 26 Mongrep dowa jaatrep ah choh ano sen roidong ah mat haat anbah tumjih dong choh an? Tumjih tachokan! Sen roidong we ngaak chosuh tumjih uh tajen dong kokan. 27 Tumeah Mina Sah ah heh Wah rangka damdoch rangsah loong ah siit ano, ngaak ra saapoot ah chang

ela, erah doh ba mina loong tumjih re rumta thaang ah kojaha. 28 Ngah ih ami tiit baat rumhala amadi arah dung dowa rukho ah maang tek ang an, Mina sen teeteewah naririh thong ih ban sok an!" 29 Eno Sah ah luungwang ih hoon ano raaha ah maang ba heliphante loong ah ih kok samjat rumta heh ih japtuptup ah."

17 Sa arok lini Jisu ih heh damdi Pitar nyia soophoh wanyi Jeems nyia Joon loong ah hatik ko ih neng luulu kongchoong ni siitwan rumta. 2 Neng miksox di, Jisu ah maama ih lekta: hethe hekhoh ah rangsa likhiik ih phaakta, eno henyuh hekhat ah pungkoopkoop ih phaakta. 3 Erah lidi heliphante wajom ah ih Jisu ah Moses nyia Elija damdi waan arah tup rumta. 4 Eno Pitar ih Jisu suh baatta, "Teesu, tumthan jaase ah seng aani roong ang heeno ah! An thungpun ubah, ngah ih nyutaap arah doh ejom than hoon ang joh, esiiit ah an raangtaan ih, esiiit ah Moses raangtaan ih eno esiiit ah Elija raangtaan ih ah." 5 Heh waan tokdi, jinggaung ah phaakjaaja ih heh kothung ni ra taha, eno jinggaung mong adi root dongjengta, "Arah nga mongnook amiisak nga Sah, heh suh Ngah eroon elang—heh jeng ah boichaat et an!" 6 Heliphante loong ah ih erah jeng ah japchaat rum ano rapne ih cho rumta eno hah ni pheengbon rumta. 7 Jisu ah neng reeni ra haano taajoh rumta. "Saat an," heh ih liita. "Nakcho an!" 8 Eno toonsok rum adi heh damdi o uh tajeeta Jisu luulu angta. 9 Neng kong nawa dat ra rumha di, Jisu ih baat rumta, o suh uh labaat theng marah sen ih mot amang ni japtup tan rah ah, Mina Sah ah tek nawa maang ngaaksaatka ngakhoh nah ah. 10 Eno heliphante loong ih Jisu suh cheng rumta, "Hootthe nyootte loong ah ih Elija ah jaakhoh raaha ih mamet baat rumta?" 11 "Jaakhoh Elija aju raaha," Jisu ih liita, "Eno heh ih jaatrep ban khookham raaha. 12 Enoothong ngah ih baat rumhala, Elija abah ejen raak ih taha, mina loong ih ba heh ah tajen samjat rumka, heh damdi emungmaang ih reeraang rumla. Erah likhiik Mina Sah rah uh emamah et joonnaam rum ah." 13 Eno heliphante loong ah ih Juungtemte Joon tiit boh baat ha ih dongjat rumta. 14 Neng miloong dung ni ngaak wang rum adi, wasiit Jisu ngathong ni heh lakudi tongwang ano 15 liita, "Chuuupa, nga sah ah minchan weeuh! Heh ah wakngak angla, baphuk ih we nyia juung ni choophaan phaan bondat leh mangtek kah eah. 16 Ngah ih an liphante loong jiinni taatsiit jatahang, ang abah uh neng ih tajen deesiit rumta." 17 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Mina sen loong ah mamah lahanpi elan nyia moongtaang lan! Ngah sen damdam sa mathan ma jen roong tonghang nyia roong reehang? Noodek ah nga jiinko

ih siiitwan han!" 18 Jisu ih laathih ah kanjaata, eno likhiik ah saarookwihi banlang ruh eah—enoothong noodek sak dowa laathih ah doksoon kata, eno erah erah reete loong raang ih tumthan echoojih ang ah! radi noodek ah laan de ruh eta. 19 Eno heliphante loong ah Jisu suh husah ih cheng rumta, "Laathih ah seng ih mamah lajen dokphan etti?" 20 "Erah langla sendi tuungmaang ah ehan laje kukan no," Jisu ih ngaakbaat rumta. "Ngah ih amiimi baat rumhala sen tuungmaang ah miinjaangjih thanthan je bah, sen ih arah kong akaan asuh botseh ejen baat et an, 'Arah dowa therah ko ih kah uh eah!' Eno amiimiisak ih kah ah. Sen ih tumjih uh ejen re ean!" 21 Enoothong arah likhiik ah rangsoom nyia samurangsoom lam ih ba "Nariih ih ban sok an arah noodek loong ah babah uh nak thaangju an. Ngah ih baat rumhala, neng jen dokphan an; jaat hoh tumjih nawa re uh tajenga. Rangsah loong ah saarookwihi rangmong ni seng 22 Heliphante loong Galili ni lomkhoom rumha di, Jisu Wah damdi tong rumla. 11 Tumeah Mina Sah ah ih baat rumta, "Mina Sah ah mih lak nah kot suh saapsah emat ete loong pang raangtaan ih ra taha. saapoot chang ela 23 eno heh ah tek haat et rum 12 "Mih wasiit ih heh saapsah chaasiit dowa esiit ah ah; enoothong sa jom lih doh ewe engaakthing eah." mat haat abah, sen ih tumjih thun an? Heh ih rook Heliphante loong ah rapne ih thungthih rumta. 24 Jisu akhuh akhuh ah kaanjang adoh naampnak thengnah nyia heliphante loong Kapernum hadaang ni thokrum thiinhaat ano esiit marah emat eta saapsah rah jam adi, Rangteenok thaang sokseete loong Pitar jiinni sokkah ah. 13 Ngah ih baat rumhala, heh ah esiit wang haano cheng rumta, "Sen suh nyootte warah ih emat eta ah jajam ano rook akhuh akhuh loong Rangteenok sokse ah ekot nikah et ah?" 25 "Ekot nang ih ehan ih roon ah. 14 Erah likhiik Rangmong kah et ah," Pitar ih ngaakbaatta. Pitar ah nokmong ni nawa sen Wah reh uh arah noodek loong dowa esiit wang adi, Jisu ih heh suh phang chengta, "Simoon, uh nak toom mah ah ih thunha. 15 "Anphoh anno an ih tumjih thunhu? Arah mongrep dowa luungwang an damdoh rangdah mok re haabah, kah uno heh loong asuh lakbi thaang nyia sokse ah o ihe kakoh ah? moongtaang ah dokbaat uh. Enoothong husah ih set Heh deek akaan nawa ih tamkoh ah tama mideek cham chamchi nah hot baattaan mui theng. Heh ih nawa ih koh ah?" 26 "Mihate ih koh ah," Pitar ih an jeng ah thaangchaat abah, erah an ih engaak ngaakbaatta. "Jisu ih liita, ese," "Erah langla hanok ih jen ettu. 16 Enoothong heh ih lathaang chaatka bah, bah lakotjh boh ah. 27 Enoothong seng ih arah loong an damdoh wasiit nyi than waksit kaat uh, 'tumeah ah emoong tafoon thuk ke. Erah raang ih juungsitum wanyi wajom jengkhaap nawa ih esek ejih mok lang adoh riitchap kah anno nyathan than kah an. Eno eah, 'Rangteele ni jengla likhiik ah. 17 Eno erah marah jaakhothoon nyaan ah, erah nyah tui adoh uh heh ih lachaatka bah, chaas nah noksong suh jaan ngun choh an eno erah seng sokse kotheng dokbaat an. Erah taan uh lalaat chaatka bah, erah laaleh ang ah. Erah pi anno sokse ah kokaat an."

18 Erah tok adi heliphante loong Jisu jiinni wang rum ano, cheng rumta, "Rangmong Hasong ni elongthoon ah o ah?" 2 Eno Jisu ih noodek ah poon ano, neng ngathong ni chap thukta, 3 eno baat rumta, "Ngah ih ami tiit baat rumhala sen arah noodek ah likhiik lalekkan bah, sen babah uh rangmong Hasong nah tachowang kan. 4 Rangmong Hasong nah bah toontang mina arah noodek likhiik angte loong aba elongthoon ang ah. 5 Eno o mina ih arah likhiik noodek ah nga mendoh noppoan ah, erah ih ngah noppoan halang. 6 "O ih bah uh ngah suh hanpiite mina loong ah rangdah nah datsiit abah, erah mih rah ih jonglo ah bonjek ano juungsih nah lupdat ah eseethoon ang ah. 7 Tumthan echoojih ah arah mongrep raangtaan ih ah, tumeah neng tuungmaang matsiitjh ah ejel! Erah

erah reete loong raang ih tumthan echoojih ang ah! 8 "Anlak an lah ih an tuungmaang ah thetsiit halu bah, thadook uno haat uh! Laktuh latuh ih Rangmong nah chowang ah ese ang ah, lak alah pan ih roitang we nah khaamwang nang ih bah ah. (aiōnios g166) 9 Erah dam ih an mik ih an tuungmaang ah thetsiit halu bah, doklot haat et uh! Mikko ih Rangmong nah wang ah ese ang ah mik hop soolam nah roitang we nah khaamwang nang ih bah ah. (Geenna g1067) 10 Rangsah loong ah saarookwihi rangmong ni seng 22 Heliphante loong Galili ni lomkhoom rumha di, Jisu Wah damdi tong rumla. 11 Tumeah Mina Sah ah ih baat rumta, "Mina Sah ah mih lak nah kot suh saapsah emat ete loong pang raangtaan ih ra taha. saapoot chang ela 23 eno heh ah tek haat et rum 12 "Mih wasiit ih heh saapsah chaasiit dowa esiit ah ah; enoothong sa jom lih doh ewe engaakthing eah." mat haat abah, sen ih tumjih thun an? Heh ih rook Heliphante loong ah rapne ih thungthih rumta. 24 Jisu akhuh akhuh ah kaanjang adoh naampnak thengnah nyia heliphante loong Kapernum hadaang ni thokrum thiinhaat ano esiit marah emat eta saapsah rah jam adi, Rangteenok thaang sokseete loong Pitar jiinni sokkah ah. 13 Ngah ih baat rumhala, heh ah esiit wang haano cheng rumta, "Sen suh nyootte warah ih emat eta ah jajam ano rook akhuh akhuh loong Rangteenok sokse ah ekot nikah et ah?" 25 "Ekot nang ih ehan ih roon ah. 14 Erah likhiik Rangmong kah et ah," Pitar ih ngaakbaatta. Pitar ah nokmong ni nawa sen Wah reh uh arah noodek loong dowa esiit wang adi, Jisu ih heh suh phang chengta, "Simoon, uh nak toom mah ah ih thunha. 15 "Anphoh anno an ih tumjih thunhu? Arah mongrep dowa luungwang an damdoh rangdah mok re haabah, kah uno heh loong asuh lakbi thaang nyia sokse ah o ihe kakoh ah? moongtaang ah dokbaat uh. Enoothong husah ih set Heh deek akaan nawa ih tamkoh ah tama mideek cham chamchi nah hot baattaan mui theng. Heh ih nawa ih koh ah?" 26 "Mihate ih koh ah," Pitar ih an jeng ah thaangchaat abah, erah an ih engaak ngaakbaatta. "Jisu ih liita, ese," "Erah langla hanok ih jen ettu. 16 Enoothong heh ih lathaang chaatka bah, bah lakotjh boh ah. 27 Enoothong seng ih arah loong an damdoh wasiit nyi than waksit kaat uh, 'tumeah ah emoong tafoon thuk ke. Erah raang ih juungsitum wanyi wajom jengkhaap nawa ih esek ejih mok lang adoh riitchap kah anno nyathan than kah an. Eno eah, 'Rangteele ni jengla likhiik ah. 17 Eno erah marah jaakhothoon nyaan ah, erah nyah tui adoh uh heh ih lachaatka bah, chaas nah noksong suh jaan ngun choh an eno erah seng sokse kotheng dokbaat an. Erah taan uh lalaat chaatka bah, erah mih asuh Ranglajatte adoleh sokse seete ih ejen li et an. 18 "Erah thoidi Ngah ih baat rumhala: marah sen ih arah hatoh ni ehaam et han rah rangmong nah uh ehaam et ah, nyia marah sen ih hatoh ni jen re thuk erah rangmong nah uh ejen re ejih ang ah. 19 "Erah dam ih Ngah ih boot baat rumhala: arah hatoh nah marah sen wanyi ah roomtong anno thungpun lam ih rangsoom anbah, erah ah Rangmong nawa seng Wah ih sen suh ehoonkot erah. 20 Tumeah o mina wanyi jom nga mendoh lomtong ah, erah doh Ngah sen damdoh eje ang hang." 21 Erah lidi Pitar ih Jisu suh cheng wangta, "Teesu, ngaaphoh ngaano nga damdoh mok miksuk muiha bah, ngah ih ja mathan jen biin anaan ang? Jaasinet taan tama?" 22 "Jaasinet tah angka," Jisu ih ngaakbaatta, "Jaarook sinet jaasinet biin anaan theng, 23 tumeah Rangmong hasong ah arah likhiik. Jaasiit luungwang wasiit ih

heh laksuh loong dowa thaangsoot ngaaksuh rumta. ih chosiih ha ah, o mina ih uh lapaak haat theng.” 24 Luungwang ih thaang ah phang suh rum adi laksuh 7 Pharisi loong ah ih heh suh cheng rumta, “Erah loong ah ih mih wasiit nopsiit wanrumta, erah mih ang abah Moses Hootthe ih le ah raang ano haatmui adi luungwang thaangsoot hecha helaak tong arah theng ih tumet suh baatta?” 8 Jisu ih ngaakbaatta, angta. 25 Erah laksuh adi thaangsoot jen themtheng Moses tokdi jen haatmui thuk tahan abah sen suh ngun taluita, erah thoidi luungwang ih laksuh asuh nyootsoot ah echaan angta. Enoothong haphhangsong heh minuh nyia hesuh hesah nyia heh nyamka loong di bah emah tah angta. 9 Eno bah nga ih baat ah sang ano thaang ah toom them ah ih baatta. 26 rumhala, miwah o ih bah uh heh sanuh ah mih Laksuh ah heh lakudi tong ano luungwang lasih jota. damdoh lathet reeka doh haat ano nuhoh we kap ‘Ngah biin anaan et weehang,’ ih chuuu huungta, abah, erah mih ah eroomjup rangdah ah dala,” 10 ngah ih ngaakthem et weehal’ 27 Luungwang ih Heliphante loong ih heh suh li rumta, “Minuh miwah heh minchan ah dong ano heh thaangsoot uh lakah chamchi nah emah ang abah minuh lalaan kapka ngaaksuh thang ih biin anaan ano kaat thukta. 28 bah eseethoon angte.” 11 Jisu ih ngaakbaatta, “Erah “Eno erah laksuh ah dokkhoom kah ano heh joonte jengkhaap ah mirep suh tapunka ang ah, mararah laksuh wasiit di chomui kata, erah wah ah dowa ngun mina Rangte ih koha asuh ba jen ang ah. 12 Tumeah amasah ngaak choijih eje angta. Heh ih erah wah ah mina ih minuh lakap thang ih tongla rah jaatrep thoidi: joh ano heboh ni supphiita. Eno liita, ‘Nga ngun nam mararah mih ah daamhun ih tupla, rukho ah mih ih tahang ah ngaak kohang!’ 29 Heh joonwah laksuh lanok muithuk suh lak hang ih hoonha, eno rukho ah kottong ano heh lasih ah jota, ‘Ngah biin anaan ih bah Rangmong Hasong raangtaan ih minuh ah et weehang, ngah ih ngaakthem et weehal’ 30 Ang takapka. Arah nyootsoot hang ah o ih jen kap ah abah uh heh tanookta; erah nang ih heh ih phaatak erah loong toom re ah.” 13 Mararah miloong ih neng ni hethaang maang ngaakthem them et saka. 31 noodek Jisu jiinni heh lak ih taajoh ano rangsoom Eno laksuh rukho loong ih erah sok rum ano rapne kotthuk suh siitjah rum taha, eno heliphante loong ah ih thungjoong rumta, eno luungwang asuh jaatrep ih miloong kanja rumta. 14 Jisu ih baatta, “Noodek baatwan rumta. 32 Eno luungwang ah ih laksuh ah loong ah nga jiinnah toom wang rumha nak haam an, noppoan wan ano liita. ‘Dah moong an ah! ‘Ngah ih tumeah rangmong Hasong ah arah noodek loong ah botseh an dowa ngaak sujih angta ang ah biin anaan likhiik.’ 15 Heh ih noodek loong khoh adi taajoh ano taha, an chuuu huung thoidi ah. 33 An ih uh an joonte dokkhoom kata. 16 Saasit mih wasiit Jisu jiinni wang ah minchan et jaat ba hanih, ngah ih an minchan taha ano chengta, “Nyootte,” “Ngah ih babah uh lathonka likhiik.” 17 “Eseejih ah ngah suh tumet suh cheng halang,” Jisu ih ngaakbaatta. “Ese abah Wasiit luulu roidong ah chosuh eseejih tumjh re ang doh se ah?” (aiōnios g166) 17 “Eseejih ah ngah suh tumet suh cheng halang,” Jisu ih ngaakbaatta. “Ese abah Wasiit luulu ba. An roidong chosuh li ubah Rangte jengdang loong ah naririh et kap uh.” 18 “Tumjh jengdang loong ah?” heh ih chengta. Jisu ih baatta, “Mih nak tek haat uh; mih minuh damdoh nak roomjup uh, mihot nak huh uh; mih suh lathika doh nak nan uh; 19 annuh anwah ah soongraang et uh; erah dam ih ankhuung antok ah an teewah thanthan ih minchan uh.” 20 “Ngah ih erah jengdang loong ah abah thoontang ejen kap etang,” Changteng warah ih ngaakbaatta. “Jaat hoh ngah tumjh boot reejih ah?” 21 Jisu ih ngaakbaatta, “An rapne eseethoon angsuh li ubah, an nyamka ah sang uno ngun ah changthih loong suh pheekokaat uh, eno ba an ah rangmong nah changteng ang uh; erah lidoh nga lih ah phan raahang.” 22 Erah chaat ano changteng wah ah thungjoong lam ih dokkhoom kata, tumeah heh nyamte angta. 23 Erah lidi Jisu ih heliphante loong suh baatta, “Ngah ih amiiitit baat rumhala: changteng loong ah Rangmong hasong nah chowang suh rapne echaan ang ah. 24 Ngah ih we

19 Jisu ih erah loong tiit ah thoontaa korum ano, heh Galili nawa dokkhoom ano Jordan juung saangko ni Judia juungkuung ko ih katta. 2 Heh lini miloong hantek roong phankhoom rumta, loong ah thoontang deesiit rumta. 3 Mararah Phirasi loong ah heh jinni thokrum ano heh jeng matjoot suh phate cheng rumta, “Seng Hootthe jun ih miwah ih heh nusah tumjh thoidoh ang abah uh jen haat tamet ah?” 4 Jisu ih ngaakbaatta, “Rangteele ni raangha rah sen ih tanih chowetan, haphhangsong di Rangte ih mina ah minuh miwah ih hoonta. 5 Rangte ih liita, ‘Erah raangtaan ih miwah rah ih henuh hewah ah thiinhaat ano heh sanuh damdoh room chosong ah, eno nengnyi ah esiih hoon ah.’ 6 Erah raang ih enyi takah angka esiih hoon nyu ah. Erah thoidi Rangte

baat rumhala: Changteng loong ah Rangte Hasong change wah ah joobaat rumta. 12 'Neng ame jeng nah chowang nang ih bah mokchongdoot ah mikkaan rumta, arah miloong ah lithoondi saapootsiit luulu ba po nah baalaan nopssoon ah.' 25 Heliphante loong ah mothukta, seng ah nitang saakhaam adi mootti, ang ih erah chaat rum ano rapne ih paatja rumta. "Erah abah uh an ih seng suh kohali thanthan korum hu ang abah, o ah piite angla?" neng ih chengta. 26 Jisu nih! 13 "Nga joonwah loong boichaat an, change ih ah nengko ih toonsok ano liita. "Mina raangtaan ih wasit asuh liita, 'Ngah ih sen tamokwaan rumra, sen bah erah lajen angjih ta ang anih enoothong Rangte suh saasiiit lakbi ngunkholok loosiit kotheng ih waanti doh bah jaatrep ejen lang eah.' 27 Eno Pitar ah ah ekot et rumhala. 14 Amah ih sen lakbi ngun ah toonjengta. "Seng ih jaatrep ah thiinhaat ih no an thaang ano nok nah wang an. Ngah ih lithoon ih ra lih ah phanhi. Eno seng ah mamah ang ih? 28 Jisu taha loong asuh sen thanthan et kotsuh nooklang. ih baat rumta," Roi Na thok ha doh Mina Sah ah 15 Ngah ngun ah nga thungthung ih tanih jen maak chaan aphaan pan tongtheng adoh tong ah, eno ijirel kang? Adoleh sen ih nga thungpun lam ih kohang nawa asih jaatnyi ah pansuh nga liphante asih wanyi asuh tam siikhaam han?" 16 Eno Jisu ih thoonbaat loong ah uh erah chaan aphaan pan tongtheng adoh rumta, "Erah raangtaan ih o mina liwang thoon angla roongtong rumha. 29 Erah damdi o mina ih henok rah jaakhoh ih hoon ah, eno o jaakhoh thoon angte hetap ah thiinhaat ano, adoleh hephoh henah, henuh rah liwang thoon ih hoon ah." 17 Jisu Jirusalem ko ih hewah, hesuh hesah, hephek hephaang loong ah chookwang adi, lam ni asih wanyi heliphante loong nga tungthoidoh thiinhaat abah, erah loong ah hantek ah hiixsiit rum ano husah tiit baat rumta. 18 "Boichaat ih chochah ah, erah damdoh babah uh lathoonka roidong ah choh ah. (aiōnios g166) 30 Enoothong o mina amadi loong angte loong ah liwang ih hoon ah, eno amadi liwang angte loong ah jaakhoh ih hoon ah.

20 "Rangmong hasong ah arah likhiik. Saasiiit mih wasiit ih rangkhano di heh potiik tong moot suh lakbiitte jamsun kata. 2 Heh ih lakbi thaang ah ngunkholok loosiit heh sa doh kotheng ih baat rum ano, heh phekmoott daapkaat rumta. 3 Heh thaangsang theng ni kaattiktom saapak akhuh di kah adi heh ih mih tumchap ruh ete japtupta, 4 eno baat rumta, 'sen nep nga phek nah potiik tong roongmoot kah an, ngah ih saasiiit lakbi thaang koh et rumha.' 5 Eno karumta. Erah lidi rangnithung saapoot asih nyi di nyia saasong saapoot ejom di nep heh ih mih emamah et daapkaat rumta. 6 Kaandang ko saapoot banga di, heh thaangsang theng ni we kah adi uh emamah mih tumchap ruh eah rah we tupta. 'Sen aadi nitang ih tumjih uh lare thang ih tumte thaaba lan?' heh ih cheng rumta. 7 Seng biite o uh amuk,' neng ih ngaakbaatta. 'Ese, erah ang abah sen uh nga potiik tong ah roongmoot kah an.' heh ih baat rumta. 8 "Rangjaako di, changte ih heh laksuh asuh baatta, 'Phek mootte loong ah lompoon uno neng lakbi thaang ah korum uh, lithoon ih kaatte dowa phang korum uno jaakhoothon ih kaatte asuh lithoon et koh uh.' 9 Rangsa kaandang angta tokdi kaatte loong asuh ngunkholok loosiit ru et korum uh. 10 Erah thoidi rangkhano di kaatte loong ah thok rumha no, neng ih seng bah ehan ih chotte ih thun rumta; ang abah uh neng suh uh ngunkholok loosiit ru et korumta. 11 Eno neng ih ngun ah thaang rumano

change wah ah joobaat rumta, arah miloong ah lithoondi saapootsiit luulu ba po nah baalaan nopssoon ah.' 25 Heliphante loong ah mothukta, seng ah nitang saakhaam adi mootti, ang ih erah chaat rum ano rapne ih paatja rumta. "Erah abah uh an ih seng suh kohali thanthan korum hu ang abah, o ah piite angla?" neng ih chengta. 26 Jisu taha loong asuh sen thanthan et kotsuh nooklang. ih baat rumta," Roi Na thok ha doh Mina Sah ah 15 Ngah ngun ah nga thungthung ih tanih jen maak chaan aphaan pan tongtheng adoh tong ah, eno ijirel kang? Adoleh sen ih nga thungpun lam ih kohang nawa asih jaatnyi ah pansuh nga liphante asih wanyi asuh tam siikhaam han?" 16 Eno Jisu ih thoonbaat loong ah uh erah chaan aphaan pan tongtheng adoh rumta, "Erah raangtaan ih o mina liwang thoon angla roongtong rumha. 29 Erah damdi o mina ih henok rah jaakhoh ih hoon ah, eno o jaakhoh thoon angte hetap ah thiinhaat ano, adoleh hephoh henah, henuh rah liwang thoon ih hoon ah." 17 Jisu Jirusalem ko ih hewah, hesuh hesah, hephek hephaang loong ah chookwang adi, lam ni asih wanyi heliphante loong ah hiixsiit rum ano husah tiit baat rumta. 18 "Boichaat an," "Seng ah Jirusalem ni chookwangli, eno erah nah Mina Sah ah romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong lak nah jokoh rum ah. Neng ih kaanju ano tek haat rum ah 19 eno Ranglajatte loong lak nah korum ah, neng ih ngitkhung rum ah, ruh ih nep buh rum ah, eno bangphak nah tek haat rum ah, enoothong sa jom lidow we ngaaksaat eah." 20 Eno Jebidi nusah heh sah miwasah nyi ah siit ano wang taha, eno heh lathong ni kotbon ano heh raangtaan ih re thuk susu, Jisu lasih ah jota. 21 "An tumjih suh nook uh?" Jisu ih chengta. Minuh rah ih ngaakbaatta, "An ih kakham hang, nga sah miwah sah nyia ah an luungwang ang udoh esiiit ah dak hekko, esiiit ah jaawah ko ih tongthuk uh." 22 "Set ih tumjih suh hansih erah tajat kansi," nyi suh liita. "Ngah ih marah chamchoh khap dowa jok ang erah ejen roong jok ni et hansih?" "Ejen roong jok heetih," nyi ih ngaakbaatta. 23 "Jisu ih li nyuta, setnyi eh ejen roong jok mok et hansih, "enoothong ngah dak hek jaawah o roong tongha erah ngah ih tajen dandje nyuura. Erah bah seng Wah ih o suh ban hoonha erah ba chotong ah." 24 Heliphante wah asih loong ih erah chaat rumano, soophonyi asuh rapne ih khah rumta. 25 Erah thoidi Jisu ih loontang lompoon rumano baat rumta, "Sen ih jat ehan ranglajatte mina loong pante adi jaatrep chaan jeela, eno miyahk phokhoh loong adi jirep chaan aphaan jeela. 26 Erah bah uh, sen loong chamchi nah bah lah angjih. Sendung dowa o ih bah uh elong hoon tenthun ang anbah, wahoh laksuh jaatjaat chaak angjih; 27 adoleh sendung dowa jaakhoh angsuh thunte je anbah, sen ah wahoh dah elang jaatjaat eejih— 28 Mina Sah ah botseh mootkaat thuk suh tara taha, erah nang ih heteewah ah moh suh nyia mina

hantek puipang suh ra taha." 29 Jisu nyi heliphante ekoong loong ah rangsoomnok ni ra rum taha eno loong Jeriko nawa dokkhoom rum adi, miloong hantek Jisu ih deesiit rumta. 15 Jisu epaatjaajih reeta loong roong phankhoom rumta. 30 Edook wanyi lamkaang ah Romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong ni tong nyuutta wanyi ah ih Jisu daankhoom ah ih sok rum ano rapne ih khah rumta, erah dam ih chaat nyu ano, toonriing nyuuta, "Dewid sah! Sek noodek loong Rangteenok ni, "Dewid sah ah phoong ah minchan we heetih. 31 Miloong ih nyi ah kanja ih!" ih riingraak rumta asuh nep khadah rumta. 16 rum ano suusu ih tong suh baat rumta. Ang abah uh Eno Jisu suh cheng rumta, "An ih chaat nih ih hu nyi ah erong rongwah ih boot riing nyuuta, "Dewid neng ih tumjih liita rah ah?" Eno Jisu ih ngaakbaat sah! Chuupha, Sek ah minchan weehe tih!" 32 Jisu ih rumta, "Elang eah chaat ehang." Sen ih Rangteele ni tangchap ano poon nyuuta. "Ngah ih set suh tumjih jen re konyu ha?" heh ih cheng nyuuta. 33 "Chuupha," sek mik kaasit jamhiitih!" 34 Jisu heh minchan ah rumta, "Elang eah chaat ehang." Sen ih Rangkhano di dong ano nyi mik adi taajota; erah damdam nyi ih laantup ruh ih nyuuta, eno roong phankhoom nyuuta.

21 Jisu nyia heliphante Jerusalem thok nanah di, neng Beetpheeji ni Olip kong adi dung wang rumta. Jisu ih heliphante wanyi neng ngani ban wang thukta. 2 amet baat nyu ano ah: "Set ngah ni wa hadaang adoh wang ansih, erah nah moktoh heh sah reenah bonthiih arah laan japtup ruh ih wang ansih. Eno moktoh ah ja ansih no nga jiinnah siijjah hansih. 3 Mih ih cheng hansih bah, Changte ih jamha ih baat ansih; eno ba moktoh nyi ah roong kaat thuk ha." 4 Erah langla khowah ih banbaatta jengkhaap ah amiisak toom ang raaha ih ang thukta: 5 "Jaion samnuthung dowa miloong asuh baat an, Sok an, sen luungwang ah sen jiinni ra hala! Heh ah toongtang lam ih moktoh khoh nah raaha nyia moktoh heh sah damdoh raaha." 6 Eno heliphante nyi ah wang nyu ano heh ih mamet baat nyuuta emamah ih re wang nyuutta: 7 nyi ih moktoh heh sah damdi toonsiit wang nyuutta, eno moktoh tamkhoh adi nengnyuh nengkhat ah dekoh rum ano Jisu ah dung tongta. 8 Miloong hantek ih nengnyuh nengkhat ah lam adi dam rumta, rukho rah ih paam banglak ah dook dam ih karumta. 9 Miloong ah Jisu lih ah ngah ih khoom rum ano riingraak rumta, "Dewid sah ah phoong ih! Teesu mendi o ra hala erah suh Rangte ih romseetam koh ah! Rangte phoong ih! 10 Jisu Jerusalem ni nopwang adi, erah samnuthung adi noongrep ni paatja riingraak rumta. "Heh ah o angla?" Miloong ah ih cheng rumta. 11 "Arah ah Galili juungkhuung, Najaret hadaang khowah Jisu ah," Miloong ah ih ngaakbaat rumta. 12 Jisu Rangteenok ni wang ano erah nawa pheehoonte loong ah dokphan wang rumta. He ih ngun lekte teebun nyia tokparu sangte tongtheng ah toonhaat et wangta, 13 eno neng suh li rumta, "Rangte jeng arah Rangteele ni raangha, 'Nga Rangteenok asuh rangsoom theng nok et li ah. 'Enoothong sen ih bah ehuh loong hottong theng et hoon han!" 14 Edook

ekoong loong ah rangsoomnok ni ra rum taha eno loong Romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong ni tong nyuutta wanyi ah ih Jisu daankhoom ah ih sok rum ano rapne ih khah rumta, erah dam ih chaat nyu ano, toonriing nyuuta, "Dewid sah! Sek noodek loong Rangteenok ni, "Dewid sah ah phoong ah minchan we heetih. 31 Miloong ih nyi ah kanja ih!" ih riingraak rumta asuh nep khadah rumta. 16 rum ano suusu ih tong suh baat rumta. Ang abah uh Eno Jisu suh cheng rumta, "An ih chaat nih ih hu nyi ah erong rongwah ih boot riing nyuuta, "Dewid neng ih tumjih liita rah ah?" Eno Jisu ih ngaakbaat sah! Chuupha, Sek ah minchan weehe tih!" 32 Jisu ih rumta, "Elang eah chaat ehang." Sen ih Ranghee ni tangchap ano poon nyuuta. "Ngah ih set suh tumjih jen re konyu ha?" heh ih cheng nyuuta. 33 "Chuupha," sek mik kaasit jamhiitih!" 34 Jisu heh minchan ah rumta, "Elang eah chaat ehang." Sen ih Rangkhano di Jisu ah samnuthung nawa lam ni ngaakwang adi, heh ram ih tiita. 19 Heh ih lamkaang ni puksak bang ah japtup eno hetiik sok kata, eno hetiik ah laje helak luulu angta. Erah thoidi bang asuh liita, "An tiik babah uh nak tiik uh!" Erah damdam puksak bang ah laan hookti ruh eta. (aiōn g165) 20 Heliphante loong ah sok rum ano rapne ih paatja rumta. Eno cheng rumta, "Puksak bang ah seek mame hookla!" 21 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ngah ih ami tiit baat rumhala sen mongchi lah angthang ih hanpi anbah, ngah ih puksak bang hookthuk hang likhiik sen uh ejen re ean. Erah tokkhodoh sen ih arah kong akaan asuh nep jen baat an, 'Juungsih adoh datti kah uh,' eno amiimiisak ejen lang eah. 22 Sen ih hanpi lam ih rangsoom anbah tumjih suh an erah echoh ean." 23 Jisu Rangsoomnok ni ngaak wang haano; neng suh nyootsot rum adi; romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong heh jiinni wang rum ano cheng rumta, "Arah loong ah jen reejih an di tumjih chaan jeela? "O chaan ih jen reelu?" 24 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ngah ih sen suh tiit esit cheng rumha, eno sen ih punbaat he bah, ngah ih arah loong o chaan nawa ih jen reelang erah baat rumha. 25 Juungtemte Joon ih juungtem jen temjih chaan ah ma nawa chola: Rangte jiin nawa tam mina jiin nawa ah?" Eno neng neng chamchi ni waan rumta, "Seng ih mamet baat ih? 'Rangte jiin nawa,' ih baat ih bah, Heh ih seng suh liihe, 'eno bah Joon asuh mamah lahanpi elan eah?' 26 Erah dam ih seng ih 'mina jiin nawa,' ih li suh uh arah miloong ra ah chooli, tumeah neng ih Joon asuh khowah ih jen thiik rumta." 27 Erah thoih neng ih ngaakbaatta, "Seng ih tajatke." Eno Jisu ih baat rumta, "Erah ang abah, sen suh ngah o chaan nawa ih reetang ah tathaam baat rumra. 28 "Amadoh, sen ih tumjih thunhan? Ehak di mih wasiit heh sah miwah sah wanyi angta. Phokhoh asuh kah ano baatta, 'Nga sah, phek nah mokah uh.' 29 Eno heh sah ih ngaakbaatta, takah kang,' enoothong lini

heh tenthun ah lek ano we kaat eta. 30 Erah lilih heh wah ah heh sah wasiit re adi we kah ano emamah ih ngaakbaatta, 'Phokhoh rah ih.' Eno Jisu ih neng suh baatta, "Ngah ih baat rumhala: sokseete nyia minuh hansangte loong ah Rangte Hasong ni sen ngah ih wang rumla. 32 Juungtemte Joon ah sen suh kateng lam suikot ra taha ang abah uh sen ih tahanpi tan; erah nang ih bah sokseete nyia hansangte loong ih ba heh jengkhaap ah hanpi rumta. Eno sen ih erah sok andi nep sen thung ah talekkan nyia tahanpi kan. 33 "Jaat hoh tiitthaak ah we boichaat an," Jisu ih baatta. "Teewadi phek changee wasiit di potiik phek angta, phek ah pa ih kookpa ano potiik jittheng habeng ah phek laktung adi thota, eno mihi ban soktheng ah nok echoongwah ih hoonta. Eno heh ih potiik phek ah phekphoope suh koh ano hahoh ni katta. 34 Potiik thiitok ah thok haano, heh laksuh loong ah phekphoop phekte jiinni heh dabbi ah sukhwang thuk rumta. 35 Enoothong phekphoop phekte loong ah ih heh laksuh wasiit ah ebot erumta, esii ah etek haat et rumta, eno esii ah jong ih tekpat rumta. 36 Eno changee wah ih jaakhoh nawa nang ih laksuh wahoh hantek bootdaap wanta, eno phekphoop pekte loong ah ih emamah we et tekbuh wanrumta. 37 Lithoon adi Changte wah ih heh sah ah thoorn daap wanta. 'Nga sah abah neng ih esoomtu jaatjaat et rum ah,' heh ih liita. 38 Enoothong phekphoop phekte loong ah ih heh sah ah tup rum ano jeng rumta, 'Arah tang phek changee wah sah. Raahan, tek haat ih, heh nyamka ah seng ih toom kap ih!' 39 Eno pa phiini haatkaat rum ano phaakkhuu ni tekbuh kaat rumta. 40 "Erah ang abah, changee wah thok haano, phekphoop phekte loong ah tumjih et ah?" Jisu ih cheng rumta. 41 Eno ngaakbaat rumta, "Heh ih erah likhiik ethih mina loong abah tek haat laang etja." "Eno phek ah wahoh suh koh ah heh suh phekphoop thaang jen kotte mina suh ah." 42 Jisu ih baat rumta, "Rangteele ni raangha ah sen ih tanih jep wetan? 'Nok hoonte ih marah jong thaangmuu et chiik haatta erah ah loontang nang ih thaangchaan thoon ih hoonla. Erah ah Teesu ih hoon arah; tumthan epaatja theng ah!" 43 Jisu ih wakbaatta, "Erah thoih ngah ih baat rumhala," Rangte Hasong ah sen jin nawa toon ano o mina tiikse ih dong tiik ah, erah suh kokaat ah." 44 Erah jong khoh adoh dattekte ah hechep hechep ih jopkhan ah; erah dam ih o sak khonah erah jong ah dat ah erah ah bungwiik et bunpat ah. 45 Romwah phokhoh nyi Phirasi loong ah ih Jisu tiitthaak ah chaat rum ano neng ih jat et

rumta erah neng suh liita eah, 46 erah thoidi neng ih Jisu ah ekhak et suh thun rumta. Enoothong, Jisu suh khowah ih thiik rumta, loong mina ra cho rumta.

22 Jisu ih tiitthaak ah mihi suh nyootsoot suh maak ruh eta. 2 "Rangmong Hasong ah arah likhiik. Ehak di luungwang wasiit ih heh sah kuhoon raangtaan ih phaksat khookhamta. 3 Eno heh laksuh loong asuh wenwah loong ah kuhoon sadung raangtaan ih poonkaat thukta, enoothong miloong ah tanook rumta. 4 Erah thoih heh laksuh wahoh loong ah wenwah loong poon we daapkaatta, amet baat ano ah: 'Amadi sadung tok elang ela; nga maanpong etot ah nyia maansah loong ah joot angno, kuhoon phaksat ah khookham etang. Kuhoon sadung ah phaksah wanghan!' 5 Enoothong wenwah loong ah ih lathaang chaat thang ih maama mootkaat ni karuma: mararah heh phek ni kata, mararah pheeoon theng ni kata, 6 rukho loong ah ih heh laksuh ah joh rumano, tekbuh rumta. 7 luungwang ah rapne ih khata; eno heh sipaahi loong ah daapkaat ano, laksuh tek haatte loong ah weethem tek haat, neng hadaang ah rok haat et rumta. 8 Eno heh laksuh loong ah lompoon rum ano baatta, 'Kuhoon phaksat ah jen khookham cho, ngah ih maat rumtang wenwah loong ah aanaah jen wang theethe tah ang rumka. 9 Eno bah amadoh sen ih kah ano lam nah mina mathan japtup an erah thoontang poon wanhan.' 10 Eno heh laksuh loong ah karum ano lam nawa mathan ethih ese mina chotup rumta loong ah lompoon wanrumta, eno kuhoon nok ah nep meeta. 11 'Eno luungwang ah ih wenwah loong ah sokkah rum ano heh ih kuhoon choomdi lachoomte ah japtupta. 12 'Nga joonwah, an aadi kuhoon choom muh mame nop halu?' Luungwang ih chengta. Eno erah mihi ah tumjih uh tajgenta. 13 Eno luungwang ih heh laksuh loong asuh baatta, 'Erah mihi ah helak helah ah khak anno, laamang nah haatkaat an. Erah nah heh pha ah phak ano toom huung ah.' 14 Eno Jisu ih thoonaatta, "Mih hantek poonta, dowa ene ko ah danjeeha." 15 Pharisi loong ah dokkhoom rum ano Jisu suh mat deenjoot suh cheng rumta. 16 Eno Pharisi loong liphante nyi Hirod mina loong ih Jisu reeni daapkaat rumta. Eno neng ih liita, "Nyootte," "Seng ih jat etti an ih amiti baat uh. Mina suh Rangte ih tumjih thunha erah jun ih nyootte an ah, mina ih tumjih liibaat ah ih an tasootsamko, tumeah an ih mina ah ehin elong tadandeecko. 17 Erah ang abah, seng suh baat he, an ih tumjih thunhu? Seng Hootthe jun ih Roman luungwang suh sokse ah ejen kot tam tajen koke?" 18 Jisu ih neng ethih tenthun ah ejat etta eno liita,

"Lonoite loong! Sen loong ih nga mat deenjoot ah tumet suh taatwoot chung han? 19 Sokse o suh kotjih ih poon uh ih tam baatta? Dewid ih liita, 44 'Rangte ih ah ngah suh jaanngun ah noisok thaak he!' Neng ih nga Teesu suh liita: arah doh nga jaawako adoh tong jaanngun ah piiwan rumta, 20 eno heh ih neng suh uh anpi anra loong ah ngah ih an lathong nah maang chengta, "Arah ngun adi o theeakkoh nyia o men ah?" thokthok thiin ah.' 45 Erah ang abah, Dewid ih 'Teesu' 21 'Luungwanglong men, neng ih ngaakbaat rumta. ih poon abah, Kristo ah Dewid sutoom mamangla? Eno Jisu ih neng suh li rumta, "Ese, erah ang abah ah 46 O reh uh Jisu suh tami ngaakbaat rumta, eno erah sen ih Luungwanglong thiik ah Luungwanglong suh sa dowa ih o reh uh ehan jengkhaap tanaan cheng koh an, Rangte thiik ah Rangte suh koh an." 22 Neng rumta.

ih erah chaat rum ano epaatja ih rumta, eno Jisu re nawa dokkhoom karumta. 23 Erah saasa adi mararah Sadusi loong Jisu jiinni wang rum haano mina tek nawa tangaaksaatka ih laat chaangmui rumta. 24 "Nyootte," Moses ih liita miyah heh sah maangje doh mok ti abah, heh minuh ah hephoh heno ih jaatjaat kapjih tumeah heh sah rah etek teewah sah et thiik suh ah. 25 Ehak di soophoh wasinet aani tongte kah angta. Phokhothoon ah ih heh minuh ah kapano heh sah maangje di mattiita, eno heh minuh rah heh no wasiit rah ih we kapta. 26 Eno erah warah uh emamah we titi, erah lilih wasiit we mattiita, emamah soophoh wasinet ah matti wang rumta. 27 Hethoondi, minuh ah thoon tiita. 28 Erah ang abah, etekte loong ah ngaaksaat jaadoh, erah nuh ah o minuh ang ah? Loongtang ah heh miyah totoh angta." 29 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Sen loong ih mamaah lajat ehan! Tumeah sen ih Rangteele ni raangha rah nyia hechaan ah tajatkan. 30 Etek nawa ngaakthing adoh neng ah Rangsah loong likhiik ang ah, neng ih minuh takap rumka. 31 Tek nawa ngaaksaat tiit ah Rangteele ni tanhi jip wetan? Rangte ih liita, 32 'Ngah Abraham Rangte, Isak Rangte, nyia Jaakob Rangte.' Heh ah tekcho Rangte tah angka ething Rangte." 33 Miloong ah erah nyootte ah chaat rum ano, rapne ih paatja rumta. 34 Jisu ih Sadusi loong suh lakah miijeng thang ih li rumta ah Pharisi loong ih japchaat rum ano, neng ah lomkhoom rumta, 35 eno neng dung nawa wasiit, Hootthe nyootte ih Jisu suh, mat deenjoot suh chengta. 36 "Nyootte," "Hootthe ni elongthoon jengdang tumjih ah?" 37 Jisu ih ngaakbaatta, "An Teesu Rangte ah anten anmong nyia anthung antak adoleh anchi anla ah koh uno minchan uh." 38 Erah ah ajuuba thoontang nang ih elongthoon nyia ehan et maakjih. 39 Erah lilih jengdang elongthoon ah arah likhiik: 'Ankuung antok ah an teewah thanthan ih minchan uh.' 40 Moses Hootthe nyia khowah loong ih nyootte ah thoontang arah enyi jengdang adi roopla." 41 Mararah Pharisi loong lomtong rum adi, Jisu ih cheng rumta, 42 "Sen ih Kristo asuh o ah et thunhan? Heh ah o suh o sah ah?" "Heh ah Dewid sutoom," neng ih ngaakbaatta. 43 "Eno Jisu ih chengta, erah

ang abah, mamaah ah," "Chiala ih Dewid suh 'Teesu' 44 'Rangte ih ah ngah suh jaanngun ah noisok thaak he!' Neng ih nga Teesu suh liita: arah doh nga jaawako adoh tong jaanngun ah piiwan rumta, 45 Erah ang abah, Dewid ih 'Teesu' 46 O reh uh Jisu suh tami ngaakbaat rumta, eno erah sen ih Luungwanglong thiik ah Luungwanglong suh sa dowa ih o reh uh ehan jengkhaap tanaan cheng koh an, Rangte thiik ah Rangte suh koh an." 22 Neng rumta.

23 Erah lidi Jisu ah heliphante nyia miloong damdi waantiitta. 2 "Pharisi nyia Hootthe nyootte loong ah Moses Hootthe toombaats kotsuh chaan kotcho ang rumta. 3 Erah raang ih sen neng jengchaatchaat etheng, neng ih ere etheng ih baat han radoh ah, enoothong neng reeraang abah lanyoot theng, tumeah neng ih nyoot rumha jun ih tareeraang rumka. 4 Neng ih huijih nyia eccheh echaan lajen huiji ah mih sakkhoh ni luulu khak korumha, eno neng ih erah huijih huite loong ah chosok suh neng laktiik tiksii taan uh tamaak rumka. 5 Jaatrep mih suh noisok suh ba reeraang rumla. Sok an neng khodek adi Rangte jengkhaap raangcho ang arah dek rum ano noisok rumha, neng sook adi khak et rum, eno neng ah elong hoonkap ih noisok rumha! Neng samsong adi jaannaat ah eloottlootwah ih waangchi rum ano noisok rumha! 6 Neng ih sadung theng ni tongtheng ese ni tong suh nook rumla nyia Jehudi rangsoomnok ni neng tongtheng ah ban khookham cho et thiin arah suh nook rumha; 7 thaangtaam theng ni karum adi uh mih ih jengkhaapse jenglam ih toom soom he ih thun rumha adoleh 'Nyootte' toom et poonhe ih thun rumha.' 8 Mih ih sen suh "Nyootte" ih nak toom poon han, tumeah sen soophoh soowah loong suh nyootte abah wasiit luulu. 9 Erah dam ih sen ih arah hatoh adoh 'Ewah' ih o uh nak poon an, tumeah sen wah wasiit luulu rangmong dowa ah. 10 Adoleh sen ih o suh uh 'Phansiitte' ih lapoon theng, tumeah sen phansiitte ah wasiit Kristo luulu. 11 Sendung nawa elongthoon angsuh nookte ah sen loong laksuh angjih. 12 O ih heh teeteewah suh elong ih thiik ha erah mih ah ehin ih hoon theng, eno heh teeteewah suh ehin et thiik ha erah mih ah elong ih hoon ah. 13 "Tumthan echoojih ang ah, sen Hootthe nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong ah! Sen ih Rangmong Hasong kaasak ah mih uh lanop thuk ih tangsak han, senteewah uh tanop kan, erah dam ih erah doh nopte taatje abah uh sen ih tanghaam et han! 14 Tumthan echoojih ang ah sen, Hootthe nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih thaknuh loong ah neng nok ni

put kaleh, eloootlootwah ih rangsoom jeng ah noisok et kohan! Erah loong ah tungthoidoh sen ethithoon ih cham thukte! 15 "Tumthan echoojih ang ah, sen Hootthe nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih mihi wasiit leksiit suh juungko saangko deek akaan ni ih daankhoom lan, ang abah uh chojam ano erah mihi ah ethithoon soolam ni we wang thuk lan sente senwah likhiikkhiik ah! (Geenna g1067) 16 "Tumthan echoojih ah, mihi lamthih ni siitte sen loong ah! Sen ih nyoot han, 'o ih Rangteenok mendoh thoomhoon ah erah tumjih uh tah angka; enoothong o mina ih Rangteenok ni thiinha hun mendoh thoomhoon ah, erah thoomhoon jun doh re ejih jaataat ang ah.' 17 Edook lam ni siitte loong! Hun akom ah tam rakla tam ah Rangteenok ah rakla? 18 Sen ih amah nep et nyoot han, 'O mina ih romthong mendoh thoomhoon ah erah tumjih uh tah angka; enoothong o ih lakkot lam ih romthong ni thoomhoon ah erah thoomhoon jun doh re ejih jaataat ang ah.' 19 Mamah lajat ehan! Marah ah rakla, lakkot ah tam rakla tam aleh lakkot saasiitie romthong ah rakla? 20 O ih romthong mendi thoomhoonha erah romthong dowa hukkhaak loontang mendi thoomla; 21 erah dam ih o ih Rangteenok mendi thoomhoonha, erah Rangteenok ni tongte Rangte mendi thoomla; 22 erah damdi o mina rangmong hasong mendi thoomla, erah Rangte nyia Rangte tongtheng ni o tongla erah mendi thoomla. 23 "Tumthan echoojih ang ah sen, Hootthe nyootte nyia Pharisi loong suh ah! Sen lonoite loong! Sen ih Rangte suh asithiik hepoot phaksat, pochina, phantho nyia khokileeso botseh kohan, enoothong amiimi elong Hootthe jengkhaap loong ah phaang haat ehan, jengjuntiit nyia minchan adoleh toontang reeraang loong ah. Erah loong Hootthe ah sen ih laphaang haat thang ih nyia mihi uh laphaang thukthang ih, ban maak ruh etjih. 24 Mih lamthih ni siitte loong! Sen ih joktheng joong nawa sewiik ah toonhaat et han, enoothong mokchongdoot ah elem et han! 25 "Tumthan echoojih ang ah sen suh ah, Hootthe nyootte nyia Pharisi loong oh! Sen lonoite loong! Sen khuung akhaak ah rangkoh ko ah laklak saachot han, hemong ko adi bah sen mongthet nyia nyamnyook loong ih boh nyaansiit han. 26 Edook Pharisi loong oh! Khuung akhaak ah hemong ko ah chaak saachot an erah lidoh ba rangkoh ko ah we saachot an! 27 "Tumthan echoojih ang ah sen Pharisi nyia Hootthe nyootte loong suh ah! Lonoite sen loong ah! Sen ah mangbeng nok puungmook arah likhiik boh ah, rangkoh ah sok koleh puungchamcham hemong ah sok koleh mihi mang nyia kiing araang loong namchaam arah likhiik ah. 28 Erah likhiik, rangkoh ni ba ese ih noisok han, enoothong hemong ni bah ethih tenthun nyia rangdah loong laklak meela. 29 "Tumthan echoojih ang ah, sen Hootthe nyootte nyia Pharisi sen loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih khawah loong mangbeng theng ah jaaseemoong ih hoon han nyia elong elang loong mangbeng ah naririh ih choomraang han; 30 eno sen ih chaang han, te awah hasong tokdoh seng mok roongjeeti bah khawah loong taroong tek haat thengti eah. 31 Sen teeteewah ih jatthuk hali sen ah khawah loong tek haatte sutoom satoom eah! 32 Erah ang abah, sente senwah loong reeraang rumta rah sen we tuk reeraang an! 33 Pu sen loong nyia pu suh asah loong! Soolam nawa epi ete ih mamet mi banthun han? (Geenna g1067) 34 Erah thoidi ngah ih baat rumhala, ngah ih khawah, jatwah nyia nyootte loong daapkaat hang; erah dowa sen ih mararah ah tek haat et an, mararah ah bangphak nah tek haat an, rukho ah Jehudi rangsoomnok nah ruh ih buh ano hadaang hadaang nah tum phanjoh an. 35 Erah raang ih, sen ih toontang mina mathan tek haattan chamaang ah sen sak nah dat ha, marah Abel dowa ih Berekia sah Jekaria tuk ih romthong nyia Rangteenok chamchi ni tek haattan loong ah. 36 Ngah ih baat rumhala: erah tek haat rumta mat ah ahaangwa mina loong sak nah ang ah! 37 "Jerusalem, Jerusalem! Rangte ih daapjah taha khawah loong nyia ruurang baatte loong ah jong ih tekpat han! Wonuh ih hejang khui ni wothaang loong khon arah likhiik, sen loong ah nga lak ih khonjoot suh tumthan taat thuntang, ang abah uh sen ih tare thukri! 38 Erah raangtaan ih Rangteenok ah hahuung et thiinhaatte anglan. 39 Ngah ih baat rumhala aadowa ih bah, sen ih ngah babah uh takah we japtup ri, 'Teesu mendi raakte asuh Rangte ih romseetam koh ah,' ih sen ih maang liili bah ah."

24 Jisu Rangteenok nawa dokkhoom kah adi,
balinhants leeng ab beh reeni ra rumbe ne baat.

heliphante loong an hen reehi ra rumha no baat rumta, "Arah nok loong ah sok uh." 2 "Om," heh ih liita, "Sen ih arah loong ah ese hemok et sok han. Ngah ih baat rumhala: arah doh jong esit taan uh takah dakka ang ah; loongtang toonhaat cho ang ah." 3 Jisu Olip kong ni tong adi, heliphante loong ah husah ih heh jiinni thok rumta. Eno cheng rumta, "Baat he arah loong ah maatok doh angte ah, adoleh seng ih tumjih ruurang japchaat ih an raak tok nyia rangkuh thoon ah jat suh ah." (aiōn g165) 4 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Sen teeteewah naririh et ban sok an, eno o eh uh naktoom jen joonnaam han. 5 Nga mendoh mih hantek thok ha eno neng ih chaang rum

ah, 'Kristo ah ngah!' Eno erah loong ih warep mina han, 'Sok an, heh bah phisaang hako ni—erah doh mokwaan rum ah. 6 Sen ih senre senko nyia haloot sen nakmok kah an; adoleh neng ih baat han, 'Sok nah changrook ruurang chochaat an; enoothong an, heh arah di hutongla!' —erah jeng ah nakmok nakmok sootsaam an. Erah loong ah elang jaatjaat hanpi an. 7 Tumeah Mina Sah abah rangsumphaang eah enoothong erah suh rangkuh thoonla ih liijih tah saadongko nawa saanop ko ni jap ah likhiik ih raaha. angka. 7 Deek akaan loong ah erookmui eah, hasong 28 "Marah doh mang ang ah, erah doh hukunnuh esiiit ah esiiit damdoh rookmui rum ah. Erah tokdoh loong lomkhoon ah." 29 "Erah cham anaang saakaan noongrep nah ramtek khamle nyia hasah moh ah. 8 ah thoont damdam, rangsa ah nakdat eah, laaphiing Erah loong ah nootup suh kaphang sat arah likhiik ah takah phaakka, ritsih loong ah rang nawa datti ih ang ah. 9 "Erah lidoh sen ah khak hanno mih lak nah raaha, rang nawa chaan aphaan loong ah edumdan chammaang thuk han etek haat et han rah nep je ah. eah. 30 Eno mina Sah raak ah jat suh rang nah jatsok Mirep ih sen ah nga tungthoidoh miksuk et han. 10 etheng dong eha; eno hatoh nawa mina loong ah Warep ih neng tuungmaang ah erah tokdoh emat ehuung ih rum ah mina Sah ah rang nawa jiingmuung haat et rum ah; neng esiiit esiiit suh miksuk siikhaam damdoh chaan aphaan nyia rangkaaka ih raaha ah mu rum ah. 11 Erah lidoh Tiitmoong baatte khowah tup rum ano ah. 31 Liirong ah rengmot et ah, eno heh loong ah dong ano warep mokwaan ah. 12 Emamah ih Rangsah loong ah hatoh rongbaji nah daapkaat ih ethih loong ah jaatjaang ano, mina ehanko loong ha, eno heh ih heh mina danjeecho loong ah hatoh ah neng jaachi nah minchan mui ah ethoon eah. rongrep nawa thutsiit ah. 32 "Puksak bang ih sen 13 Enoothong o mina hethoon tuk ih jen rongchap suh toom nyoot han. Bang phaak loong ah phang ah, erah mina ah ba pui ah. 14 Eno arah Ruurang jang adi nyia hedem phangdem adi, sen ih jat han Ese Rangte Hasong tiit ah mongrep thoontang nah rangsoh thok hala eah. 33 Erah likhiik, erah loong ah tumbaat ah, mirep suh haaki ang raangtaan ih ah; tup anno, sen ih jat an saapoot ah elang esuh thok eno ba rangkuh thoont ah thok ha. 15 "Khowah Daniel nanah ih ehala eah. 34 Samthun et an erah loong ih baatta tiit ah sen ih 'Echoojih' esiiit japtup an. Erah ah amadi mina ething angte loong ah maang tek langla esa hah nah chap ah." (Ewette suh: samjat rumka ngakkoh nah ang raaha. 35 Rang nyi hah abah et an arah tumjih men et hal!) 16 "Eno o mina Judia emat eah, enoothong nga jengkhaap abah babah ni angte loong ah kong ko nah toonsoon wangjih uh tamaka. 36 "O eh uh tajatka, rangwuung saapoot jaatjaat ang ah. 17 O mina sep khoh ni angte rah babah thok ha eah—rang nawa rangsah adoleh heh ih nokmong nawa heh hukkhaak latoon kaat theng. Sah eh uh tajatka; heh Wah luulu ih ba jat ah. 37 Mina 18 O mina phek ni angte rah heh nok nah henyuuh Sah raak ah teewadi Nuah tokdi mamah angta erah hekhat latoon wangtheng. 19 Tumthan echoojih ang likhiik we ang ah. 38 Juung nuungta jaakhoni mina ah erah tokdoh khoobaang nuh nyia sakjite loong loong jokjok phakphak nyia minuh miwah kuhoon raang ih ah! 20 Rangte suh rangsoom an erah tiisoon ih, Nuah khoonkhuung ni tong wangta tuk ih tong saakaan ah hahook nyia naangtongja doh naktoom rumta; 39 ang abah uh mina loong ih juungnuung ih chaatmaat ah! 21 Tumeah erah tokdoh chammaang ah maangjap jaakhoni tajen dong thun rumta. Erah likhiik echoojih angte, teewah dowah amah tuk ih babah uh Mina Sah raaha tokdoh emamah ang ah. 40 Erah lathaak angka rah ang raakte. Enoothong erah likhiik tokdoh phek mootte wanyi dowah; wasiit ah toonsiit echoojih chammaang erah dowah ih babah uh lakah wan ano wasiit ah thiinhaat et ah. 41 Minuh nunyi angte. 22 Enoothong Rangte ih erah cham anaang raanthut theng nawa; nusiiit ah toonsiit et ah, nusiiit ah saakaan ah ethoosiiit etta; heh ih emah lamok hoonta thiinhaat et ah. 42 "Erah raangtaan ih, sen ih naririh ih bah o uh tapui thengta. Heh ih danjeeta mina loong ban sok an, tumeah sen Teesu tumjih sa doh raaha raangtaan ih, Rangte ih erah saakaan ah ethoosiiit ah tajatkan. 43 Nok changte ehuh wang saapoot ah et ha. 23 "Eno, o ih bah uh sen suh amah mok ih jatta bah, motseng ih tong ano heh nok ah tajap baat han, 'Sok, 'Arah ni Kristo ah!' Adoleh 'therah loongthuk thengta. 44 Erah raangtaan ih, sen uh ni thong heh ah!" —erah suh sen lahanpi theng. 24 saarookwih banban ih tongjih jaatjaat, tumeah Mina Tumeah emoong Kristo nyia emoong khowah loong Sah ah sen ih lathunkan saapoot doh mok raaha. 45 ah edong eha; neng ih epaatjaajih mootkaat elong "Erah ang abah, laksuh jatwah nyia tuungmaangte o elong ah re rum ah, jen lang abah Rangte mina danje ah? Erah langla heh changte wah ih laksuh wahoh cho loong anep ma mok jen mokwaan jioh eah. 25 loong suh phak asat jamkotte et thiinha mih rah ang Boichaat an! Ngah ih saapoot maang chang di arah ah. 46 Tumthan tenroon ang ah erah laksuh rah banbaat rumhala. 26 "Adoleh, mih ih sen suh baat ah change wangha tokdoh heh reerang ah japtup

wangha doh ah! 47 Amiisak, Ngah ih baat rumhala, lakedamdam ih pheehoon ni maakkaat ano, haajaat change wah ih heh nyamka thoontang erah laksuh banga boot niik kata. 17 Erah likhiik ih marah haajaat asuh ban sok thuk ah. 48 Enoothong heh ah mimoong nyi chota laksuh ah eh uh pheehoon ni maakkaat ano mok ang abah heh teeteewah suh li ah heh change haajaat nyi boot niik kata. 18 Enoothong haajaat siit wah ah seek tabaam ngaak wang ra eah, 49 eno chota laksuh rah ih change wah ngun ah habeng heh ih laksuh wahoh loong ah buh thom rum ah, eno ah thoh and hotthiin kaatta. 19 "Rekam lidi neng khampa loong damdoh roong jok phaksah ah. 50 Eno mameet maak rumta ah jat suh lomtong thuk rumta. erah laksuh change ah saasit heh ih labanthooka nyia lajatka sa doh ngaakwang ha. 51 Eno change 20 Haajaat banga chote laksuh rah wang ano heh rah ih hechep hechep ih joopdook ano lonoite loong chamtheng adoh haat wan ah, heh pha ah phak ano huungriing wangtheng adoh ah.

25 "Erah tokdoh Rangte Hasong ah arah likhiik ang ah. Ehak di saasit jaalah nuh asih ih neng weetook ah piirum ano kuhooonte wah jiinni chomui karumta. 2 Nuh banga ah thungko ang rumta, nuh banga ah maaknuh ang rumta. 3 Thungko loong ah ih weetook ah pi rum ano weejoong hedak tawak pi rumta, 4 maaknuh loong ah ih neng weetook damdi tingkook ni weejoong ah wak pi rumta. 5 Kuhooonte wang ah liin kah no, jaalah loong ah mokjup ih rumta. 6 "Pheethungkham di miloong ah dong cheektiita, 'Kuhooonte erah joh! Raahan heh damdoh chomui kah ih!' 7 Jaalah nuh asih loong ah saat rum ano neng weetook ah pak et rumta. 8 Eno thungko jaalah loong ah ih maaknuh loong dowa suh rumta, 'seng suh weejoong ah koweehe, seng weejoong ah thoon luung eta.' 9 Maaknuh jaalah loong ih ngaakbaat rumta, 'Tajen koke,' seng thoontang suh tarookliika ang ah, erah raangtaan ih sen ih thaangtaamte jiin nawa reh kah an.' 10 Eno thungko jaalah loong ah thaangtaam theng ni weejoong riik karumta; eno neng kaat lidi kuhooonte wah ah thok taha. Jaalah nuh banga loong ah kuhooonte damdi sadung theng ni roongwang rumta, eno kaaluung ah tangsak et rumta. 11 "Rekamdi thungko jaalah loong ah thokrum taha. 'Chuupha, Chuupha! ih riingbaat rumta. 12 Eno kuhooonte warah ih ngaakbaatta, 'Tajen nop ran! Ngah ih sen tajat rumra.' 13 Eno Jisu ih thoonbaat rumta, "Sen teeteewah naririh et ban sok an, tumeah sen ih tajatkan heh rangwung saapoot rah ah. 14 "Erah tokdoh rangmong Hasong ah arah likhiik ang ah. Teewadi mihi wasiit miyah nah tumkoom kaat suh ih li ano; heh laksuh loong ah lompoon rumta eno, heh nyamka ah neng suh ban maak thuk suh pheekoh rumta. 15 Marah laksuh ih tumjaat jen re ah erah jun ih pheekoh rumta: wasiit asuh haajaat banga hun jaanngun kota, wasiit asuh haajaat nyi, erah dam ih wasiit asuh haajaat siit. Eno heh ah hahoh ni kata. 16 Marah haajaat banga ngun chota laksuh rah ih

nyi chota laksuh ah eh uh pheehoon ni maakkaat ano mok ang abah heh teeteewah suh li ah heh change haajaat nyi boot niik kata. 18 Enoothong haajaat siit chota laksuh rah ih change wah ngun ah habeng heh ih laksuh wahoh loong ah buh thom rum ah, eno ah thoh and hotthiin kaatta. 19 "Rekam lidi neng khampa loong damdoh roong jok phaksah ah. 50 Eno mameet maak rumta ah jat suh lomtong thuk rumta. erah laksuh change ah saasit heh ih labanthooka nyia lajatka sa doh ngaakwang ha. 51 Eno change 20 Haajaat banga chote laksuh rah wang ano heh rah ih hechep hechep ih joopdook ano lonoite loong chamtheng adoh haat wan ah, heh pha ah phak ano huungriing wangtheng adoh ah.

ih haajaat banga bootpat kowanta. 'An ih haajaat banga kotahang, Chuupha,' heh ih liita, 'Arah sok uh! Haajaat banga ehol boot niik katang rah ah.' 21 Changteewah ih liita, 'Elang eh uh, ese ih reetu, an ah ese nyia toongtang laksuh! 'An suh ngun amasah kotaha rah toongtang lam ih maaktu thaang ah, ngah ih anusu ngun ehan boot maak thuk ha. Raaho, Nga damdoh tenroon ih roong tongho!' 22 "Eno haajaat nyi chota laksuh ah thok haano liita, 'Chuupha, an ih ngah suh haajaat nyi ngun kotahang, Sok uh! Arah haajaat nyi boot niik katang,' 23 'Elang eh uh ese ih reetu, an ah toongtang nyia ese laksuh!' Changte ih liita. 'An suh amasah ngun kotaha ah toongtang nyia ese lam ih maaktu thaang ah, ngah ih an suh ehan ngun boot maak thuk ha. Raaho ngah damdoh tenroon ih roong tongho!' 24 "Erah lidi haajaat siit ngun chota laksuh ah thok haano liita, 'Chuupha, Ngah ih an ah mithih ih ejat ih taha; an ih hephook lakiiko dowa kakhan uh, nyia hejih lawenko dowa kalom hu uh. 25 Erah thoih ngah echo eh ang no, an ngun ah habeng ni hotthiin kaattang. Sokthaak uh! Arah an ngun rah ah.' 26 Heh change warah ih liita 'An ethih nyi edem laksuh! 'Ngah ih laki kang dowa kakhan ang rah, nyia hejih lawen kang dowa hu ang rah, an ih jat ih tahang nih? 27 Angta bah uh, an ih nga ngun ah ngunnok nah thiin kaattu bah, nga ngaakwang tokdoh heboot hepat pan ih ngaakchoh thengtang. 28 Amah ih, heh jiin nawa ngun ah nge anno haajaat asih kotang wah asuh bootkoh an. 29 Tumeah, o mina di amasah jeela asuh ehan ih bootkoh ah, enoothong o di amasah jeela ah thoon nge et ah. 30 Erah likhiik lajak nyia thaangmuh laksuh abah—laamang nah haatkaat an; erah doh heh pha ah phak ano toom huung ah.' 31 "Mina Sah ah Rangsah loong damdoh luungwang ih raaha doh, heh ah luungwang tongtheng adoh tong ah, 32 eno deek akaan rep nawa miloong ah heh ngathong nah lompoon rum ah. Eno heh ih dung nyi ih phe tongthuk rum ah, saapriimte ih saap loong ah ki dung nawa danje arah likhiik ah. 33 Heh ih kateng loong ah jaawako ih tongthuk ah, rukho loong ah dak hekko ih tongthuk ah. 34 Eno luungwang ah ih jaawako ni tongte loong asuh li ah,

'Wanghan seng Wah ih romseetam kohalan loong thuung adi phontum ah pi ano wang taha eno Jisu lah rah ah! Wanghan rangmong hasong adoh tongsong adi lokta. 8 Heliphante loong ah ih erah sok rum ano wanghan sen raangtaan ih mongrep phangdong siitta ekhat ih rumta. "Arah loong ah tumet suh thaaja wan di dook ban khookhamta. 35 Ngah ramtek angtang halu? Neng ih cheng rumta. 9 "Arah phontum ah ngun adi sen ih phaksat kotahe, khamle angtang adi joong hantek doh sang ano changthih loong suh kotjih boh kotahe; Ngah wenwah angtang adi sen ih sen nok angta!" 10 Neng ih tumjih li rumta erah Jisu ih ejat etta, ni noppoen tahe, 36 nyia nyumuh angtang adi nyuh eno baat rumta, "Arah nuh ah sen ih tumet suh paklak kotahe; Ngah khoisat angtang adi sen ih sokboi tahe, han? Nga raangtaan ih heh jaase jih nyia epunjih phaatak ni tongtang adi sen chomui ra tahan.' 37 boh reela. 11 Changthih loong abah saarokwihih sen "Eno kateng mina loong ah ih ngaakbaat ah, Teesu, damdam eje ang ha, enoothong ngah ah sen damdoh seng ih an ramtek khamle ang uh rah babah japtupti saarokwihih lajeete. 12 Arah nuh reela ah langla, nga eno phak asat ah koti? 38 Seng noppoen suh an sak nah phontum ah lok ano nga mangbeng thengnah wenwah ang uh rah babah jatupti, adoleh an nyumuh thiinkaat suh ban khookhamha. 13 Amadi, ngah ih ang uh rah nyuh akhat babah koti? 39 Seng ih an amiimi tiit baat rumhala arah mongrep adoh ruurang khoisat ang uh rah, nyia phaatak ni ang uh rah babah ese marah nah thok ah, erah doh arah minuh reela chomui ra tahe?" 40 Luungwang ih ngaakbaat ah, ah labeehaat thang ih samthun jih ang ah." 14 Eno 'Ngah ih baat rumhala, sen ih changthih noodek heliphante loongdung dowa wasiit—hemen ah Judas arah loong ah nyia ngaaphoh ngaano sokboi tan aju, ngah sokboi tahe!' 41 "Erah lidoh dak hekko ni tongte loong asuh li ah, 'Nga re nawa haloh ang an, sen loong suh Rangte ekhat ela! Babah uh lametka we adoh kah an Hakhoh luungwang nyia heh sah loong raangtaan ih ban khookhamta adoh ah! (aiōnios g166) 42 Ngah ramtek angtang adi sen ih phaksat takoh tahe, khamle angtang adi joong takoh tahe; 43 Ngah wenwah angtang adi sen ih sen nok ni tanopsiit tahe, nyumuh angtang adi sen ih nyuwok takoh tahe, Ngah khoisat nyia phaatak ni angtang adi jinnah kah an, eno heh suh baat an: 'Nyootte ih liita, sen ih tasokboi tahe.' 44 "Eno neng ih ngaakbaat ah, nga saapoot ah thok ehala; nga liphante nyia ngah ih Teesu," Maatokdi seng ih an ramtek khamle, adoleh Khopi Romhoon phaksat ah an nok nah phaksah ih wenwah, nyumuh, khoisat, adoleh phaatak ni ang uh eah." 19 Heliphante loong ah ih heh ih mamet baatta rah tup eno lachosok mabah etti?" 45 Luungwang erah jun ih kuaang phaksat ah khookham rumta. 20 ah ih ngaakbaat ah, 'Ngah ih baat rumhala, sen Rangjaako di, Jisu nyia heliphante asih wanyi loong ih changthih noodek arah loong chosok daaan tan ah phaksat suh tong rumta. 21 Phaksat tokdi Jisu ih aju, Ngah chosok ah daaan tahe.' 46 Eno, erah lidoh liita, "Ngah ih baat rumhala, sengdung dowa wasiit ih babah uh lametka we adoh cham thuk suh daap haat ah, enoothong kateng mina loong abah babah uh lathoonka roidong ah chowang ah." (aiōnios g166)

26 Jisu ih erah loong ah jen thoon nyootsoot rum
ano, heliphante loong asuh baatta, 2 "Sen ih
jat ehan, sa nyi mongdoh, Khopi Kuwaang angte,
eno Mina Sah ah bangphak nah rapbot suh mih suh
jokoh rum ah." 3 Eno romwah phokhoh nyia hadaang
phokhoh loong ah Romwah Phokhoothon Kaiaphas
noklong ni lomtong rumta, 4 eno Jisu ah jokhak ano
tek haat suh ngoongthum huthum rumta. 5 Neng ih
liita, "Seng ih erah kuaang tokdoh laajaata reejih,
adoleh miloong ah phophaang daanmui rum ah." 6
Bithaani ni Jisu ah engam wah Simoon nok ni angta.
7 Jisu phaksat phaksah tokdi, minuh nusiit ih kom

27 Erah lilih heh ih lokkep ah toon ano, Rangte suh ela. 46 Saat an, kah ih. Sok an, arah nga khuumtante lakookmi liita, eno heliphante loong asuh korumta. mina rah ah!" 47 Jisu ih erah baat tokdi heliphante "Jok an," heh ih baatta; 28 "Arah ah nga sih, Rangte dung dowa Judas, dong khoom taha. Heh damdi mih nyia mina chamchi ni nuumijeng tangmiin ha, nga loong hantek lang apah pan romwah phokhoh nyia sih ah miloong rangdah biin anaan suh jan ah. 29 hadaang phokhoh ih daapjah rum taha. 48 Judas ih Ngah ih baat rumhala, ngah ih arah kham ah babah miloong asuh jathukta: "Marah mih chupphak ang uh takah jokkang seng Wah hasong nah sen damdoh erah mih ah sen ih jam han rah ang ah. Eno erah ah kham na ah maang jokjok ah." 30 Eno neng rangsoom khak an!" 49 Judas Jisu reeni phangla ih wang ano boong ah boong rum ano Olip kong ni dokkhoon liita, "Semroongroong toomtong uh, Nyootte," eno wang rumta. 31 Eno Jisu ih neng suh baatta, "Niikja chupphakta. 50 Jisu ih ngaakbaatta, "Nga joonwah, sen ih ngah ah thiinhaat heeno moongsoon ete, tumjih raang ih wang halu, echaan eh uh!" Eno mih tumeah Rangteele ni liiha, 'Rangte ih saapirome ah loong ah wang rum ano, Jisu ah jokhak rumta. 51 tek haat et ah, eno saapsah loong phaangaang Jisu dam dowa mih wasiit ih heh lang ah heehoom eah.' 32 Enoothong ngah ewe ngaakthing eh ang ano Romwah Phokhoh dah, na ah chepdookta. 52 doh, Ngah sen jaakhoh nah Galili hadaang adoh kah Jisu ih baatta, "An lang ah hetoop nah we ngaaksak ang." 33 Pitar ah toonjengta eno Jisu suh baatta, uh, "O mina ih lang toon ah erah mina ah lang doh ti "Wahoh loong ih thiinhaat ho bah uh ngah ih bah ah. 53 Sen ih tanih jatkan nga pangsuw seng Wah tahiin haat ra!" 34 Jisu ih Pitar suh baatta, "Ngah ih ah ejen poon et thengtang, eno lakdam damdoh baat hala niikja woh we ngah ngah an ih ngah suh rangsah sipaahi loong ah asih wanyi nang ih ehan et tajatkang ih lekjom liihang." 35 Pitar ih ngaakbaatta, daapkaat theng taha? 54 Enoothong, emah mok ang "An damdoh roongtek jih ang adoh botseh emah abah Rangteele ni elang jaataat etheng ih liiha ah ngah tajeng kang!" Eno heliphante wahoh loong eh amiisak doh mamah ma jen ang ah? 55 Eno Jisu ih uh emamah ih baat rumta. 36 Eno Jisu ah heliphante miloong asuh liita, "Sen loong ah nga joot suh lang damdi Getsemani et liiha hah adi kata, eno heh ih apah pan nih ra halan, ehuh elek jootjoot ah? Ngah baat rumta, "Adoh ban tong an ngah therah doh ih Rangteenok ni tong ano saarookwihi kah nyootsoot rangsoom wang ang." 37 Heh ih heh damdi Pitar tang rah ah, erah di mamah lah joh ih tahe? 56 nyia Jebidi sah wanyi ah siitwanta. Heh thungthet Enoothong arah loong ah khowah loong ih Rangteele nyia heh mongsaam ah dong eta, 38 eno heh ih ni raangthii rumta ra amiisak toom ih pun raaha neng suh baatta, "Nga ten ah rapne ih satla etek ih angla." Eno heliphante loong ah heh ah thiinhaat thanthan ah. Adoh tong anno ngah bansok he." 39 rum ano thoontang moongsoon rumta. 57 Jisu khakte Heh amasah haloot ni heng khoomta, eno hah ni loong ah ih Romwah Phokhoothoon Kaiphas nok adi kotbon ano rangsoomta, "Ewah ejen lang eabah, siitwan rumta, erah di Hootthe nyootte nyia hadaang arah ngah chamnaang lookkep ah toon et weeuh! phokhoothoon loong lomtong rumta. 58 Pitar ah haloot Enoothong nga thung jun doh lah anghthang ih, an nawa neng lilih ih wang ano Romwah Phokhoothoon thung jundoh ju toom ang ah." 40 Eno heliphante nok adi thok phanjoh wanta. Pitar ah nokmong ni wajom jiinni ngaak kah adi, neng ah emokjup ih nokkhoon wang ano, sipaahi loong damdi roongtong rum arah kaptupta; eno heh ih Pitar suh baatta, wang ano mamah anghthaak ah ih ban sokta. 59 "Senjom ih saapootsiit taan uh mamah lajen bansok Romwah Phokhoh loong nyia ah Ngoong awang et hali? 41 Rangsoom nah barban in tong an sen loong ah ih lalangka di Jisu jen tek haat theng mat ih phate joonnaam nah naktoom dat an. Chiiala abah joot suh taat chung rumta; 60 enoothong warep ih enook taat ela, enoothong hansi ah ba naangla." 42 Jisu tiit hahuung baat suh taat wang rumha bah uh, Jisu leksiit rangsoom we wangta, "Ewah nga maang hahuung tiit baat suh lampo tajeeta. Hethoondi wanyi chamkang jaakhoh nah, chamchoh lookkep ah lajen toonchap ano 61 baat nyuuta, "Arah mih rah ih liita, toonhaat jih ang abah, an thung jun doh toom ang 'Ngah ih Rangteenok ah thaak haat ang no, sa jom raaha.'" 43 Heh we ngaak kah adi heliphante loong doh we jen hoon ang eah." 62 Romwah Phokhoothoon ah mokjup ruh eh arah we japtup kata; neng mik uh ah toonchap ano Jisu suh liita, "An tiit erah thetbaat tajen daapsok rumta. 44 En o Jisu ah lekjom we wang halu adi ngaak jengjih tatum jeeka?" 63 Enoothong ano, erarah ah we soomwangta. 45 En o we ngaak Jisu ah su su ih tongta. En o Romwah Phokhoothoon ra haano heliphante loong asuh liita, "Amadi uh sen ah ih we chengta, "Ething Rangte mendi ngah ih an thok naangjup ruh nih elan? Sok an! Mina Sah ah suh thoomhoon thuk hala: baat thaak uh, Rangte Sah rangdah miloong laki nah kot suh saapoot echang Kristo ang uh bah ah." 64 Jisu ih ngaakbaatta, "An

ih liihu ah ju ang ah. Enoothong ngah ih sen loong erah tiit ah jen punwaan rum ano, ngunkholok ah ih suh baat rumhala: aadowa ih Mina Sah ah sen ih Paaktek hoonte wah Phek wenwah mangbeng theng Elong Rangte damdoh jaawako nah tong arah nyia et reh rumta. **8** Erah thoidi erah phek asuh amadi rangmong hasong nawa jingmuung damdoh raaha uh "Sih Phek" et menha. **9** Eno khowah Jeremiah rah tup an!" **65** Erah dowa ih Romwah Phokhothoon ih banbaatta jengkaap ah amiisak angla: "Neng ih rah ih heh nyuh ah ranhoom ano liita, Rangte kaanju ngunkholok lo rookjom ah ekap et rumta, ijrel mina hu! Erah tokkhodoh wahoh haaki takah jamke! Sen ih roomwaan rum ano heh suh thaang et korumta ih Rangte kaanju tiit belam jengta rah echaat ettan. rah ah, **10** eno erah ngun ah ih paaktek hoonte **66** Sen ih mamet thunhan?" Miloong ah li rumta, wah phek reh rum ah, Teesu ih baat tahang jun ih "Heh emoong ela eno tek haat jaataat etjih." **67** Eno ah." **11** Jisu ah heh suh jengkaap chengte Roman heh the adi took rum ano buh rumta; erah dam ih kobonor ngah ni chapwangta. "Jehudi luungwang an heh botte rah ih **68** liita, "Seng tiit ah taat ban jat tam anglu?" heh ih chengta. "An ih liihu aju," Jisu ih thaak uh Kristo ang uh bah ah! Jatthaak uh o eh ngaakbaatta. **12** Eno heh ih Romwah phokhoh nyia buh taho!" **69** Pitar ah nok taakkhuung ni tong adi hadaang phokhoh loong ih heh thet tiit baatta adi Romwah Phokhothoon laksuh minuh ah kah ano heh ih suusuh boichaat ruh eta. **13** Erah thoih Pilat liita, "An nep Galili nawa Jisu damdi angtu." **70** Eno ih heh suh liita, "Erah thetbaat rum halu an ih tanih heh ih loontang dung ni daanta. "An ih tumjih tiit chaatko?" **14** Ang abah uh Jisu ah jaasiit uh tangaak baat hu erah ngah ih tajatkang," Pitar ih ngaakbaat jengta, erah thoidi Kobonor ah rapne ih paatjaata. **15** ano, **71** erah dowa kaawan ko ih dokkhoom kata. Khopi Kuwaang rookwihi Roman kobonor ih phaatak Romwah Phokhoh laksuh nuhoh ih we tup ano erah ni tongte noksong ih marah jamha mina, o ang abah dowa miloong asuh baat rumta, "Najaret dowa Jisu uh wasiit kadaap haatta. **16** Erah tokdi phaatak ni damdi heh angta." **72** Eno Pitar ih daan ano we ngaak mirep ih jat arah mina hemen ah Jisas Barabas liita, "Ngah ethoom nep jen eang ngah ih erah mihih tongta. **17** Eno miloong ah lomthok rum kano, Pilat ah tajatkang!" **73** Amasah ritdi erah di chap rumta ih cheng rumta, "Sen ih marah wah ah daapthuk miloong ah Pitar reeni kata. "Amiimi anbah neng dam he, Jisas Barbabbas ah tama Jisu Kristo et liiha rah dowu ju angkoko," Miloong ah ih liita. "Sen Galili nok ah?" **18** Pilat ih samsek et jatta Jehudi ngoong awang hah loong ah sen jeng nawa ih jatjoh hi!" **74** Eno loong ih Jisu Kristo ah miksuk et rum ano jokoh jarum Pitar ih liita, "Ngah ih thoomhoon damdi ami tiit baat halang eah. **19** Pilat ah mat hoon nok ni tong adi, rumhala! Rangte ih toomjat kohang, ngah ih tajatkang heh minuh ih kongphaaka esii maat kaatta: "Tumjih liitang ah hahuung tiit baatkang bah ah! Ngah ih erah uh nakkah et an, tumeah muphe nga mangphe di mihih ah tajatkang!" Erah damdam woh ah weeta, **75** erah wah tungthoidi ngah rapne ih chamnaang tang." eno Pitar ih Jisu jengta ah samthunta: "Woh maang **20** Romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong weeka doh an ih tajatkang ih lekjom jeng uh." Heh dokkhoom kah ano rapne ih huung kata.

27 Rangkhano ih loontang Romwah Phokhoh nyia mihak phokhoh loong ih Jisu tek haat suh kaankoong rumta. **2** Eno jaanruh ih khak rum ano, Roman kobono Pilat suh kowan rumta. **3** Jisu khumtante Judas, ih Jisu tek haat tiit ah jat ano, heh thetre ah dokthunta, eno ngunkholok lo rookjom ah romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong asuh ngaak kokaatta. **4** Judas ih liita, "Ngah rangdah jih reelang, toontang mina tiit ah leekbaat angno tek haat thuk kohang!" "Erah seng raangtaan ih tumjih ma thihih aleh?" Miloong ah ih ngaak liita, "Erah bah an mat ba hanih!" **5** Judas ih ngunkholok ah Rangsoomnok ni piihaat wan ano; heh teeteewah chiiti kata. **6** Romwah Phokhoh rah ih ngunkholok ah toon ano liita, "Arah ngun ah sih thaang, seng Hootthe jun ih Rangsoomnok nah tami thiinke." **7** Neng ih

erah tiit ah jen punwaan rum ano, ngunkholok ah ih suh baat korumha?" "Barabbas ah!" Miloong ah ih ngaakbaatta. **22** "Erah ang abah, Jisu Kristo ih liiha asuh ngah ih tumjih et ang?" Pilat ih cheng rumta. "Bangphak nah rapbot an!" mihih loontang ih ngaakbaat rumta. **23** Eno Pilat ih cheng rumta, "Heh tumjih thetre kota?" Miloong ah erong ih toonriing rumta: "Bangphak nah rapbot an!" **24** Pilat ih miloong ah sok rum adi, heh tumjih uh lakah muijeng thang ih phaangrook rumta, eno heh ih khamteng ah toon ano, miloong miksok di helak ah saatiita eno liita, "Arah mina tek ah nga mat tah angka! Arah sen mat!" **25** Miloong ah ih ngaakbaatta, "Arah mihih tekla mat ah seng sak nah nyia sengsuh sengsah sak nah toomdat hal!" **26** Eno Pilat ih neng suh Barabas ah daap korumta; Jisu ah ruh ih buthuk rum ano, bangphak

nah rapbot suh korumta. 27 Eno Pilat sipaahi loong ih halang?" 47 Mararah mina erah di chapte loong ah ih Jisu ah kobonor nok ni siiitwan rum ano, loonngtang japaachat rum ano li rumta, "Heh ih Elijah poonha!" 48 ih kookchap wanrumta. 28 Neng ih henyuh hekhat Erah damdam wasit ah soonkah ano, chanththai tuiba ah khook rum ano nyusaang ah kap thuk rumta. 29 adi nyutom ah khak ano, thaangne jih kham adi tem Erah lidi suh nawa ih khopok ah hoon rum ano heh ano, Jisu suh taat jok thukta. 49 Rukho loong ah ih li khoh adi phokthuk rumta, eno kiingthom ah jaawako rumta, "Ma ban sokthaak ih, Elijah ih heh tam pangra lak adi piithuk et rumta; eno neng ah heh lathong thaak ha!" 50 Jisu ah erongwah we ih riinghuung ano adi neng lakuh di kotbon rum leh joonnaam soomtu heh tak ah supta. 51 Eno Rangteenok ni nyuh tinta ah et rumta. "Jehudi luungwang ah roitang toomtong hekhoh dowa ih hetang tuk ih khoonyi ih khoodatta. kah!" ih li rumta. 50 Heh sak adi neng took ah ih Hah ah moh eta, jong loong ah khooodat etta, 52 took, heh kiingthom ah nge rum ano heh khoh adi mangbeng loong ah raapphok eta, eno Rangte mina buh et rumta. 51 Jen joonnaam rum ano heh sak tekchoote loong ah hantek ngaakthing rumta. 53 Neng dowa nyuh ah ngaakkhook rum ano henyuh hekhat ih mangbeng ah thiinhaat rum ano, Jisu tek nawa ah we kap thuk rumta. Eno bangphak nah botwan ngaakthing lini, neng ah Esa Hadaang adi mirep ih suh doksiit kaat rumta. 52 Neng dokkoom ih karum japtup rum arah ih wang rumta. 54 Jisu ban sok rumta adi Siren hadaang nawa wasit hemen ah Simoon loong arami saahaap nyia sipaahi ah ih hah mota chomui rumta, eno sipaahi loong ah ih heh suh Jisu nyia erah di mamangta loong ah sok rumano rapne bangphak roong hui laatbaat rumta. 53 Neng hah esiih ih cho rumta, eno jeng rumta, "Amiimi heh Rangte Golgotha, ih liiha adi thok rumta, erah langla, "Mih Sah angta joh!" 55 Erah di minuh loong hantek ih khoraang hah" ih liiha. 54 Erah di neng ih Jisu suh haloh nawa ih bansok rumta, neng ah Jisu lilih Galili kham ekhah jih damdi woi rum ano jok thuk rumta, nawa ih dook heh sokboite roong phankhoom rumta, enoothong taat taajok ano Jisu ih erah jok ah edaan 56 Minuh loong dung adi Meeri Magdaleni, Jeems etta. 55 Neng ih Jisu ah bangphak ni rapbot rum nuh Meeri ah lang, Josep nyia Jibedi minuh loong ano henyuh hekhat ah joopche rumano rangkhoni ah ang rumta. 57 Rangja ko di, changteng wasit wenhaat rumta o ko nah nyuchep dat thaak ah eah. Aramathea nawa thok taha, hemen ah Josep angta, 56 Erah lilih neng erah di tong rumano ban sok rumta. heh uh Jisu liphante esiih angta. 58 Heh Pilat pandi 57 Heh khotung adi neng ih heh chickram le ah nopwang ano Jisu mang ah suh wangta. Pilat ih Jisu amet raang rumano rapbot rumta: "Arah Jisu Jehudi mang ah Josep suh koh an ih baat rumta. 59 Eno luungwang." 58 Erah di Jisu damdi ehuh wanyi, esiih Josep ih mang ah toon ano, nyuleep ena ih khoonta, ah dak hekko esiih ah jaawako ih wak rapbot rumta. 60 eno heh ih mangbeng luung ah jong khoni erarah 59 Miloong erah di lengkhoome loong ah ih neng tok ih thoh aradi thiin kaatta. Eno heh ih mangbeng ah nyoongleh Jisu ah chikram et rumta: 60 "An ih luung kaawan adi jonglo elongwah ah tangkoong thiin Rangteenok ah thaak uno sa jom mongdoh we hoonte ano kata. 61 Meeri Magdelini nyia Meeri nusiih ah laangma angtu! Rangte sah ang ubah an teeteewah mangbeng ko ih soknyu ano tong nyuuta. 62 Jehudi pang et uh ba! Bangphak dowa dat khoom raaho!" 61 loong naangtongsa saalih adi, romwah phokhoh nyia Emamah romwah phokhoothoonya Hootthe nyootte Phirasi loong ah Pilat damdi chotong rumano 63 baat loong erah dam ih hadaang phokhoh loong ih Jisu rumta, "Chuuupa, eleek warah ih ething tokdi heh ah chekram ngitkhuung rumta: 62 "Heh ih minih ame jengta rah dokthunhi, 'Ngah sa jom lidoh we bah epang kah eta, enoothong heteewah ah tajen ngaakthing etc.' 64 Erah thoih, baat rum uh, sa jom pangka nih! Heh ah ijirel luungwang ah baata nih? mong adoh heh mangbeng ah naririh toom et ban Heh amadoh bangphak dowa ah jen datkoom raaha karum ah, heliphante loong ih heh mang ah nak toom bah, seng ih hesuh hanpi et ih! 63 Heh ih Rangte suh jen hutoon karum asuh ah, miloong asuh tek nawa laalom ano heh teewah ah Rangte Sah kah ih thiikta. ngaaksaat eta ih phoh tumbaat rum ah. Eno bah arah Ese ang ah, eno bah seng ih sokthaak ih amadoh heh lithoon ih leekbaat hi ah jaakkoh ni lekbaatti nang ih Rangte ih tam pangra thaak ha!" 64 Heh damdi uh ehanthoon ih thette angla." 65 "Naririh ih ban an," wanyi wakbot rumta nyi ah ih emamah roong chekram Pilat ih baat rumta; mangbeng ah mathan jen bansok nyuuta. 65 Rangnithung di deek akaan thoontang ni an et ban sokkah an." 66 Eno neng ah karum ano saapoot jom raang ih rangnak datta. 66 Saasongko mangbeng dowa jonglo ah huk miinmook karum ano saapoot jom taan di Jisu ah erong ih riinghuungta, bante suh ban thuk rumta.
"Eloi, Eloi, Lema Sabachthani?" erah langla, nga Rangte, nga Rangte, an ih ngah tumet suh thiinhaat

28 Jehudi naangtongsa lih adi Meeri Megdelini asuh nyootsoot kaat an. Eno Ngah ah sen damdoh nyia nuhoh Meeri ah naangtongsa rangkhano di rang nyia hah maang thoonthoon saarokwih roong mangbeng theng sokkah nyuuta. **2** Baphuk ih erah tonghang." (aiōn g165)
di hasah mota; rang nawa rangsah ah ra haano, mangbeng dowa jonglo ah dokkoongta, eno erah khoh adi tongta. **3** Heju hela ah weephaak likhiik angta, eno henyuuh hekhat ah nge likhiik puung chamcham angta. **4** Bante loong ah tek mang likhiik ih dong mocho rumta. **5** Rangsah ih minuh nyi asuh lita. "Set nakcho ansih," "Ngah ih jat ih nyu hala, set ih Jisu banphak ni tek baattha rah bansok hansih. **6** Heh aadi tajeeka; heh ih baattha jun ih ejen ngaaksaat eta. Heh juptheng ah sokwang hansih. **7** Echaan ih ngaakwang ansih no, heliphante loong suh thongbaat wan ansih, 'Heh tek nawa ejen ngaaksaat eta eah, heh amadi set ngah Galili ni kala; erah nah sen ih heh ah japtup an!' Samthun et an ngah ih baat rumhala rah ah." **8** Erah thoidi nengnyi ah mangbeng nawa echaan ih soonwang nyuuta, thako adi echo ih nyu thako adi tenroon ang nyuuta, eno heliphante loong asuh baatwan nyuuta. **9** Baphuk ih Jisu ah nyi damdi chomui nyu ano baat nyuuta, "Semroonroong toomtong ansih." Nengnyi ah Jisu reeni ra nyuuha no, heh lasih ah joh nyu ano soom nyuuta. **10** "Nakcho ansih," Jisu ih baat nyuuta. "Gallili nawa ngaaphoh ngaano loong asuh baatkaat ansih, neng ih ngah erah nah japtup rumhang." **11** Minuh nyi ah lam ni wang nyu adi, mararah mangbeng bante sipaahi loong ah samnuthung ni ngaakwang rum ano romwah phokhoh suh mamah angta tiit loong ah baatwan rumta. **12** Romwah phokhoh loong ah hadaang phokhoh loong damdi chotong rum ano kaankoong rumta; eno neng ih bante sipaahi loong asuh ngun hantek et korum ano, **13** baat rumta, "Sen ih Jisu mang ah heliphante loong ih rangphe di sen emokjup ih pootdi hutoon rumta ih tumbaat an." **14** Eno Kobonor ih arah tiit ah japchaat abah, seng ih ma hukbaat ih sen tathih kan eah, sen erah suh nak sootsaam an." **15** Bante loong ah ih ngun ah thaang rum ano neng ih baattha jun ih re rumta. Eno erah tiit ah Jehudi loong chamchi ni chiinyah tuk ih tiawaan rumla. **16** Heliphante asih wasit loong ah Galili kong ni Jisu ih baat rumta hah adi wang rumta. **17** Jisu ah tup rum ano heliphante loong mararah mongchi taat ang abah uh heh rangsoom rumta. **18** Jisu ah nengko ih tiithoom kah ano baat rumta, "Rangmong hasong nyia hatoh adi jaatrep chaan aphaan ngah suh kotahang. **19** Erah ang abah, sen kah anno, noongrep nawa mina loong ah nga liphante ih hoon kah an: Heh Wah, Heh Sah, nyia Esa Chiiala mendoh, juungtem tem kah an, **20** eno ngah ih baat rumhala tiit ah mirep ih erah lam ah toomphan

Maak

1 Arah Rangte sah, Jisu Kristo Ruurang Ese tiit.

Erah jengkhaap ah khowah Isaia ih mamet baatta erah jun ih phang langta: "Rangte ih liita, 'Ngah ih an ngah nah kaamwah an lam ban tan suh daapkaat hang.' 3 Mih esii phisaang hamong ni riingla, 'Teesu raangtaan ih lam ban hoon thiin an; heh koom raangtaan ih lamjun et hoon an!'" 4 Eno Joon ah phisaang hah ni juungtem nyia Rangte tiit tumbaat lam ih dong taha. Heh ih mina loong suh baatta, "Sen rangdah loong nawa ngaaklek ano juungtem an, eno ba Rangte ih sen rangdah ah biin anaan han." 5 Judia juungkhuung nyia Jerusalem samnuthung nawa mina loong ah Joon jengkhaap chaat karumta. Neng ih neng rangdah loong ah dokbaat rum ano Jordan Juung adi juung ah tem ih rumta. 6 Joon ih mokchongdoot roon nawa ih hoon arah nyuh akhat kapta, heh room adi siikhoop roomkhe ah khe etta, eno heh phaksat ah wotuute nyi najui angta. 7 Heh ih mina loong suh thaaraam lam ih baat rumta, "Mina wasiit nga lih nah raakte ang hala erah wah ah nga nang ih elongthoon ang ah. 8 Ngah bah heh lakkhoop pak taajoh tha uh talikang. Ngah ih juung nawa ih tem rumhala, heh ih bah Esa Chiiala nawa ih tem raahan." 9 Rekamdi Jisu ah Najaret hadaang Galili juungkhuung dowa thok taha, eno Joon ih Jordan juung ni Jisu juungtemta. 10 Juung nawa Jisu dokkhoom damdam, rang ah laangdat ano Esa Chiiala ah wotuupi woh likhiik ih datpuh raaha rah tupta. 11 Eno rang ni dongjengta, "An ah nga mongnook Sah. Ngah an suh eroon elang." 12 Erah damdam Esa Chiiala ih phisaang hah ko ni kaat thukta, 13 erah di heh saarookbaji tongta, eno Soitaan ih phateeta. Erah damdi woma siiali nep angta, enoothong rangsah loong ra haano chosokboi rumta. 14 Joon phaatak ni sakta lini, Galili ni Jisu ah kah ano Rangte re nawa Ruurang Ese loong ah tumbaat kaatta. 15 "Saapoot ese thok ah chang ela," Jisu ih liita, Rangte Hasong ah thok ih hala! Sen rangdah loong nawa elek ean, eno Ruurang Ese ah hanpi an!" 16 Jisu Kristo Galili juungsitum kaang ni koom kah adi, heh ih nyah haate soophoh wanyi Simoon nyia heno Endriu chaak ha tokdi japtupta. 17 Jisu ih nyi suh baatta, "Nga damdoh wang hansih ngah ih mih mamet joh ah erah nyoot nyuuha." Jisu ih Pitar nyia Endriu khoonkhuung nawa poonta. 18 Erah damdam chaak ah thiinhaat nyu ano heh damdi roongwang nyuuta. 19 Amasah haloot ni wang adi, Jebidi sah soophonyi Jeems nyia Joon we japtupta.

Nengnyi ih khoonkhuung ni chaak khookham tok ang nyuuta. 20 Jisu ih tupnyu ano erah damdam laan poon ruh et nyuuta; eno nyi wah Jebidi ah neng ih lakbiitte ih siitkaat rumta ah damdi khoonkhuung ni thiinhaat nyu ano Jisu damdi roongwang nyuuta. 21 Jisu nyi heliphante loong ah Keparnam hadaang adi thok rumta, Jehudi naangtongsa saalih adi, Jisu ah Jehudi rangsoomnok ni kah ano phang nyootsot kata. 22 Heh ih nyootsot rumta ah chaat rum ano mina loong ah rapne ih paatja rumta, heh Hootthe nyotte loong ah ih nyootta ah likhiik lah anghthang ih, chaan aphaan pan et nyootta. 23 Erah damdam chiithih laakhah pan mih wasiit, Jehudi rangsoomnok ni thok haano riingga. 24 "Najaret nawa Jisu, an ih seng tumjih et he? Aani seng thet haat suh tam wang halu? Ngah ih jat et hala an o ah—an ah Rangte Esa kaamwah!" 25 Jisu ih laathih asuh baatta, "Nak hoopti uh, arah mih sak dowa doksoon eh uh!" 26 Chiithih laakhah rah ih mih ah mootnyoong thiin ano, riinghung lam ih doksoonta. 27 Miloong ah rapne ih paatja rumta, eno neng chamchi ni wasiit suh phang chengmui rumta, "Arah tumjih ah? Arah tiit ah jaat hoh tiit na tam nyoot ha? Arah mih adi chiithih laakhah dok phanjih chaan nep bojeela! Heh jeng ah chiithih laakhah ih nep chaat ha ah!" 28 Eno Jisu ruurang ah erah dowa ih Galili hakong noongrep ni ruurang kata. 29 Jisu nyi heliphante, erah damdi Jeems nyia Joon, Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoom rum ano phangla Simoon nyi Endriu nok ni karumta. 30 Simoon hopnuh ah sokwi ih sat ano jup eta, Jisu thok damdam, heh maasaat tit ah laan banbaat ruh ih rumta. 31 Jisu ah wang ano, heh lak adi joh ano deesiitta. Heh sokwi khoisat ah laan de ruh eta, eno neng suh phaksat ah jam koh ih rumta. 32 Rangsa lup damdam rangjaako di miloong ih Jisu jinni kohoisatte nyi echeek ebaang loong thutsiit jarum taha. 33 Erah hah dowa mina loontang erah nokka adi thutkhoom rumta. 34 Jisu ih hephan dowa kohoisat maasaat ah deesit ano mikmuu juungbaan loong ah phanhaatta. Jisu ih mikmuu juungbaan loong suh tumjih uh tami jeng thukta, tumeah Jisu ah o angla neng ih jat eta. 35 Erah saalih rangkhano chichuruh di, Jisu ah saat ano, erah nok dowa dokkhoom kata. Erah hadaang dowa tipkakpak hani Rangsoom suh dokkhoom kata. 36 Enoothong Simoon nyi heh joonte loong ah heh jam sok dokkhoom karumta. 37 eno japtup rum ano Jisu suh baat rumta, "Warep ih an ban sok halu." 38 Enoothong Jisu ih ngaakbaat rumta, "Seng arah rum dowa hahoh loong adoh ekaatjih jaatjaat ang ah. Ngah ih erah hah loong adoh uh nyootsot jaatjaat etjih tumeah, ngah erah raangtaan

ih ra tahang." 39 Eno Jisu ah Galili hakong noongrep ano Rangte rang ah phoong rum ano jeng rumta, ni tumkhoon ano Jehudi rangsoomnok loong adi "Arah likhiik babah uh tathaak tupke!" 13 Jisu Galili tum nyootsootta, juungbaan ah riim dokphan eta. 40 juungsitum kaangko adi we ngaak kata. Miloong ah Engam ang arah wasiit, Jisu ngathong ni heh lakuh di heh jiinni lomkhoon rumta, eno Jisu ih erah loong tongwang taha, eno chosok ih weehang ih baatta. asuh phang nyootsoot rumta. 14 Erah di lengkhoon "An ih thun ubah, ngah ejen saasii ehing." heh ih adi, sokse seete Leewi Alphias sah, apit ni tong arah liita. 41 Jisu heh minchan ah dong ano, heh lak ah japtupta. Eno Jisu ih heh suh baatta, "Nga lilih echo." janghaat ano taajota. Eno liita, "Esaasii et ha," Sa Eno Leewi ah toonchap ano heh lilih eta. 15 Rekamdi uh!" 42 Lakdamdam di erah mih ah laan saade ruh Jisu ih Leewi nok ni phaksat sata. Sokse seete loong eta. 43 Eno Jisu ih erah wah asuh dangdang ih baat nyia rangdah mina hantek Jisu lilih ih rumta, eno neng ano, echaan ih kaat thukta, 44 jen baat ano liita, dung dowra rukho loong ah ih heliphante loong damdi "boichaat uh, an ih o suh uh arah tiit ah nak baat uh. teebun ni cham roong sah rumta. 16 Pharisi dung Enoothong phangla romwah jiinnah wang uno heh ih dowra mararah Hootthe nyootte loong ah ih Jisu ah toomhuk sokboiho an khoisat deetu rah ah, mirep ih sokse seete nyia rangdah mina loong damdi phaksah de eta ih toomjat rumho, Moses ih baatta jun ih an arah japtup rum ano, neng ih heliphante loong asuh khosa ah kowan et uh." 45 Enoothong erah warah ih cheng rumta, "Erah likhiik mina loong damdi mamet noongrep ni heh khoisat deeta tiit ah phang tiibaat phaksah ha?" 17 Jisu ih japchaat ano ngaak liirumta, kaatta. Erathan ih tiibaatta, Jisu ah erah hadaang adi "Mina sak eseete ih phonwah tajamka, khoisatte saasa tanaan wangta. Erah nang ih, heh hatik ni tong ih ba jamha. Ngah kateng mina poon tara tahang, katta, ang abah uh miloong ah heh jiinni noongrep rangdah mina loong raang ih ra tahang." 18 Saasii Juungtemte Joon liphante loong nyia Pharisi loong ah samurangsoom tong rumta. Mararah mina Jisu jiinni wang rumha no chengrumta, "Juungtemte Joon liphante loong nyia Pharisi loong ah samurangsoom tong ela, enoothong an liphante loong ah tatong rumka nih?" 19 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Kuhoon sa doh wen loong ah samuh toom ngaakwang rum ah nih thunhan? Emah tah angka! Jaalakapte ah neng damdoch ang adoh, neng babah uh emah tareeka. 20 Enoothong neng re nawa jaalah kapte ah toonsiit rangwuung ah thok eha, eno ba neng samurangsoom tong rum ah. 21 "O eh uh samsong ehak ah nyulep ena ih talep phingka, emah mok et phing abah nyuna chep rah ih nyuh hak ah boot raap hoom ano poolong ih thoon boot hoon ah. 22 Adoleh kham na ah siikhoop tiikook ehak adoh tasakka, emah mok ang abah tiikook ah ephok eah, eno kham nyia tiikook enyi nyi thih ah. Erah nang ih kham na ah tiikook ena nah sak theng." 23 Jehudi naangtongsa di Jisu nyia heliphante loong ah chamtong ni daankhoon rum adi, heliphante loong ih raanteh ah phang thi phak rumta. 24 Erah thoidi Pharisi loong ah ih Jisu suh liita, "Sok uh, an liphante loong ah ih naangtongsa di erah re rumla rah seng Hootthe di tapunka!" 25 Jisu ih ngaakbaatta, "Dewid ah ram ih ti ano phaksat suh ramta tok adi tumjih eta? Heh nyia heh joonte loong neng ram ih ti rumta, 26 eno heh Rangte nok ni wang ano Rangte suh kota baanlo ah phaksah wangta. Erah di Abiathar ah romwah phokhoh angta. Seng Hootthe jun ih bah baanlo ah romwah loong ih ba jen phaksah ah—enoothong Dewid ih phaksah ano

2 Rekam ritdi Jisu Keparnam ni, ngaakwangta, eno heh nok ni eje ih tiibaat mui rumta. 2 Erah thoidi miloong ah nokmeng ni lathoh lathang ih lomkhoon rumta, kaasakthong ni nep hantek ang rumta. Jisu ih neng suh ruurang ese tiit nyootsoot rum adi 3 wabaji ih hiimuung wasiit Jisu reeni thokpi wanrumta. 4 Enoothong mih hantek ang thoidi, Jisu jiinni erah mih ah tajen noppri rumta. Erah thoidi Jisu khotung pun nokkhoh adi loohoom rum ano dam khoh adi hiimuung ah jupthiin rum ano datthiin rumta. 5 Jisu ih neng tuungmaang ah tup ano hiimuung ah suh baatta, "Nga sah, an rangdah loong ah biin anaan et halu." 6 Heh reeni tongta Hootthe nyootte loong ah ih erah chaat rum ano neng thungthung ni thun rumta, 7 "Heh emah mamah ih naan jengla? Arah ba Rangte kaanju tiit! Rangte heh luulu ih ba rangdah loong ah biin anaan jen hoon ah!" 8 Erah damdam Jisu ih neng tenthun ah jat rum ano li rumta, "Emah sen ih mamet thunhan? 9 Hiimuung asuh, 'an rangdah loong ah biin anaan et taho ih baat ah laangpopoh nih ang ah,' adoleh, 'an dam ah toonpi uno wang uh ih baat ah elaang nih ang ah?' 10 Erah ang abah, ngah ih jatthuk rumha Mina Sah jiinni arah hatoh adi rangdah loong jen biin anaanjih chaan jeela eah." Enon Jisu ih hiimuung asuh baatta, 11 "Ngah ih baat hala, toonchap uh, dam ah toonpi uno nok nah wang uh!" 12 Neng loontang miksok di, erah wah ah toonchanta, eno heh dam ah toonpi ano seek ih toonsoonta. Neng loong ah rapne ih paatja rum

heh mina loong suh nep kota." 27 Jisu ih thoonbaat rumta, "Jehudi naangtongsa ah mina ese raangtaan dongsitta; mina ah Jehudi naangtongsa raangtaan ih tah angka. 28 Erah thoidi Mina Sah ah naangtongsa asuh Teesu angla."

3 Eno Jehudi rangsoomnok ni Jisu ngaakwangta adi, erah ni lakkong wasiit angta. 2 Erah di mararah mina ih Jisu tumjih lasah thetreela ih banskote eje angta, erah thoidi naangtongsa adoh mina maamok deesiit jaaoh ih ban sok rumta. 3 Jisu ih erah mih asuh baatta, "Nga ngah ko ih chap raaho." 4 Erah lilih Jisu ih miloong asuh chengta, "Seng Hootthe ih naangtongsa doh tumjih etheng ih baat hali? Ese re theng tam ethih re theng ah? Mih roidong ah pang tam etheng ah tam ah tek haat etheng ah?" Miloong ah tumjih uh tajengta. 5 Miloong ah sok ano Jisu ah ekhat eta, thako adi neng thung ah jong ajaan likhiik ih thiik rum kano heh tenthet dongta. Eno lakkong wah asuh liita, "An lak ah janghaat uh." Heh lak ah janghaat kah no ese we ih ngaak hoonta. 6 Erah thoidi Pharisi loong ah Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoom rum ano Hirod mina loong damdi, neng ih Jisu tek haat suh kaankoong karumta. 7 Jisu nyia heliphante loong ah Galili juungsitum ko ih dokkhoom karumta, eno Galili nawa miloong ah hantek neng liliih ih roong karumta. Miloong ah Judia nawa, 8 Jerusalem nawa, Idumia hadaang nawa, Jordan juung saadongko hah nawa, erah damdi Tairi nyia Sidoon hah noongrep nawa lomkhoomta. Erah mina loontang Jisu jiinni thokrum taha tumeah neng ih Jisu reeta ruurang ah japchaat et rumta. 9 Miloong ah hantek ang thoidi Jisu ih heliphante loong asuh khookhungan heh duungchap suh jamthiin thuk rumta, miloong rah ih phojap nak rumhang eah. 10 Heh ih mih hantek deesiitta, erah damdi uh khoisatte ephoop ih Jisu jaajoh suh rapne ih tuutmuu rumta. 11 Chiithih laakhah pan miloong ah Jisu ah japtup rum leh loongdat emeleh riinghuung ih rumta, "An juuba Rangte sah ah!" 12 Jisu ih chiithih laakhah loong asuh heh tiit ah o suh uh latumbaat theng ih dangdang et baat rumta. 13 Eno Jisu kong ni duung wang ano heh ih jamta mina loong heh damdoh wak wangsuu poon rumta eno neng loong ah heh reeni ra rum taha, erah lih adi 14 asih wanyi ah danje ano Kaamwah et men rumta. "Ngah ih sen loong ah nga damdoh ang raang ih danje rumhala," neng suh baat rumta. "Ngah ih sen loong ah Rangte tiitthaap tumbaat raangtaan ih nep kaatthuk rumha, 15 eno sen suh chiithih laakhah loong dok phanjih chaan uh eje ang ah." 16 Jisu ih danjeeta asih wanyi loong ah arah: Simoon (Jisu ih Pitar et menta), 17 Jebedi sah soophoh nyi, Jeems nyia Joon, Alphias sah Jeems, Thadias, Simoon deek akaan raangtaan ih laatte wah 19 nyia Judas Iskerot, Jisu khumtante wah ah. 20 Eno Jisu ah nok ni wangta. Erah di uh mina loong hantek ih lom thutthi rumta, Jisu nyia heliphante loong chamsat saapoot uh lachoh thang ah. 21 Jisu suh, "Emok ih hoonla" ih li rum kano, heh jaatang ah heh toonsiit ra rum taha. 22 Mararah Jerusalem nawa Hootthe nyootte loong ra taha loong ah ih li rumta, "Arah mih abah Benjibul pan boh ah! Chiithih laakhah loong jen dokphan theng chaan kotte luungwang ah boh ah." 23 Erah thoidi Jisu ih heh reeni poon rum ano tiitthaak di toobaat rumta. "Soitaan ih Soitaan ah mamaah mi et phanhaat ah?" 24 Deek esii ah neng laktung nah phe ano rookmui abah, erah deek ah phaangjaang eah. 25 Changka siit laktung nah rookmui jengmui abah, erah changka ah phaangjaang eah. 26 Erah thoidih Soitaan hasong adoh neng laktung nah pheehoom mui abah, erah roitang tatongka, erah nang ih bah phaangjaang rum ano ethoon ba eah. 27 "Tathat mina nok ah long suh heh teewah ah lachaak tangkhakka bah heh hukkhaak ah tajen longka. 28 "Ngah ih ami tiit baat rumhala, mina rangdah loong nyia neng ethih jengkhaap jengla loong ah biin anaan jenhoon mok et ah. 29 Enoothong o ih Esa Chiiala asuh ethih jengkhaap jeng abah, babah uh biin anaan tachoka, tumeah heh ih mabah uh lathonjih rangdah ah mola." (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Jisu ih arah baatta ah langla, mararah mih ih amet li rumta, "Heh sak ni chiithih laakhah pan eah.") 31 Eno Jisu nuh nyia heh no loong ah thok rumta. Nokka ni chap rum ano, Jisu ah poonwang thuk rumta. 32 Jisu ah miloong hantek ih kooktong rum adi baat rumta, "Sok uh, an nuh nyi an no loong ih nokka ni chap rum ano, an jam rum halu." 33 Jisu ih ngaakbaatta, "Seng nuh o ah? Nga no loong o ah?" 34 Heh reeni kooktongta miloong ah sok ano liita, "Sok an! Ngah di bah arah loong ah sang nuh nyia ngaaphoh ngaano loong ah! 35 O ih Rangte jeng chaat ha erah loong abah sang nuh, sang nuh nyia ngaapho ngaano ang ah."

4 Jisu ih Galili juungsitum kaangkook ni we phang nyootsot rumta. Miloong hantek ang thoidi Jisu ah khookhungan ni duungtong kata. Eno miloong ah juungsih kaang adi chap rumta. 2 Heh ih tiitthaap toobaat lam ih jaatrep tiit loong ah nyootsot rumta, ame jeng ano ah: 3 "Cheat an! Jaasiit mih esii ih chamwen kaatta. 4 Phek ni chamwen adi, raanteh

loong mararah ah lam ni datta, eno woh loong ih an! An ih mih mamet dande hu erah likhiik Rangte eh toontop wangtaha. 5 Mararah ah jong hah ni paak uh an emamah et dande ho—erah tokkoh doh uh amasah ang arah di datta. Eno raanjih ah seek ih ehan thong et dande ho. 25 Marah mih asuh amasah haapphookta, tumeah paak amasah ang thoidi ah. 6 Jeela erah suh ehan ih bootkoh ah, marah mih asuh Ena rang ah mi kano champhooksah loong ah laan tumjih uh tajeeka, erah mih dowa amasah jeela rah tek raat ruh eta, tumeah hehing ah hanteng ni lamiisot uh ethoon nge et ah.” 26 Jisu ih jangbaat kaatta, thoidi hephook ah seek ih hookdatta. 7 Mararah “Rangte Hasong ah arah likhiik. Mih wasit ih phek ni raanteh ah suh buk ni datta, eno suphook ah hak chamwen kaatla. 27 Rangwuun rangnak, heh jup ih ano, champhook ah hetiik uh ladong tiik thuk thang koja oh saat ih koja oh, erah pootdi heh champhook ih tekbutka. 8 Enoothong mararah raanteh ah hase ah haapphok ano toon hak ruh ela. Erah bah uh ni datta loong abah, phook ano hak, eno hetiik ah mamangla heh ih tajatka. 28 Hah heh heh ih hak thuk dong tiikta: mararah ah tiik ah rookjom, rukho ah rook ano tiik thukla; jaakhothon wotsuh phang edongla, arok, rukho ah chaasiit ih dong tiikta.” 9 Eno Jisu ih eno kookchok ehoonla, erah lilih helak ah pa ano thoonaat rumta, “Cheat an, sen na je abah ah!” 10 dongtiikla. 29 Eno cham ah men kano cham khante Jisu heh laklak ang adi, ethok ih taha ih japchaatte ah ih khotep ah pi ano cham ah khan kala, tumeah miloong nyia heliphante Asih wanyi rah ih, tiitthaak chamkhan tok ah chang kano ah.” 30 Jisu ih chengta, loong ah huk jangbaat kohe ih baat rumta. 11 “Sen “Rangte Hasong asuh seng ih tumjih likhiik ih li ih?” suh Rangte Hasong ni huthiinha mongtham ah jatthuk “Tumjih tiitthaak nawa ih seng ih jangbaat theng ah? rumhala.” Jisu ih ngaakbaat rumta. “Erah tiitthaak 31 Erah langla arah likhiik. Mih wasit ih arah mongrep loong abah wahoh loong ih toomchaat ah ih nyootbaat dowa loontang nang ih ehnijih thoon miinjaangjih hang, 12 mamah liid, “Neng ih sok bah sok et ah, ang ah toon ano, hah ni wenkaatla. 32 Rekam lidi phook abah uh tatus rumka; neng ih chaat bah chaat et rum ano thoontang nang ih ehanthoon ih dong hakla. Eno ah, ang abah uh tasamjat rumka. Tumeah neng ih hephook loong ah hak ano hephaak loong adi woh erah jat rumta bah Rangte ko ngaak ih rumtheng taha, loong nep jen tepwang ah.” 33 Jisu ih miloong asuh eno neng rangdah loong ah biin anaan et thengta.” heh tiitthaap ah jihoh tiitthaak loong nawa ih emamah 13 Eno Jisu ih cheng rumta, “Sen ih arah tiitthaak ih toobaat rumta; neng ih mathan jen ih samjat rumta ah tanih jatkan? Erah bah, jihoh tiitthaak tang nih erah thanthan ih baattaan rumta 34 Heh ih tiitthaak ma jat an? 14 Chamwente rah ih Rangte tit wenha. toobaat muh ih tumjih uh tabaat rumta, Enoothong 15 Mararah mih ah raanjih lam ni datta rah likhiik, heliphante loong damdi heh luulu ang adi, tumjih suh neng ih Rangte tit ah chaat damdam soitaan ah liita erah hukbaat korumta. 35 Erah saasa rangjaako wangha no nge kaatla. 16 Rukho mih ah raanjih jong di Jisu ih heliphante loong suh baat rumta, “Seng khoni dat ah likhiik. Rangte tit ah japchaat rum ano, loong ah juungsitum saangko adoh daan kah ih.” tenroon lam ih kap rumha. 17 Enoothong neng ten 36 Erah thoidi neng ah miloong jiin nawa dokkhoom ni lathiin thoiih saatang tatongka. Rangte tit thoidoh karumta; eno heliphante loong khoonkhuung ni Jisu phate joonnaam sa doh neng ih laan thiinhaar ruh et bantong kata adi roong duungtong karumta, eno Jisu ah. 18 Rukho mina ah langla raanjih suphook khoni ah neng damdi waksiih kaat rumta. Khoonkhuung datla likhiik. Rangte tit abah chaat eha, 19 enoothong loong ehol uh erah di eje angta. 37 Baphuk ih pong arah roidong suh sootsaam nyia changteng ehoon ah pongta, eno khoonkhuung mong adi juung ah tenthun ih, nyia jaatrep jaatraang tenthun loong ih waak wang eta, eno khoonkhuung ah juung ih eme Rangte tiitthaap ah matsiit ha, eno hetiik ah tadong nanah eta. 38 Jisu ah khoonkhuung liko adi khodang tiik thukka. (aión g165) 20 Rukho mina rah raanjih hase ah dang ano mokupta. Heliphante loong ah ih saatsiit ni wen arah likhiik. Rangte tit ah chaat ano, naririh et rum ano baat rumta, “Nyootte, seng etek taat kah eli kap ha, eno hetiik ah dong tiik: rukho ah rookjom, ah an ih tanih thun ri?” 39 Jisu ah toonchap ano pong rukho ah rook arok, rukho ah chaasiit.” 21 Jisu ih asuh baatta, “Sem uh!” eno juungtak asuh we baatta, toombaata ruh ih rumta, “O ih bah uh weetook ah “Sem uh!” Erah damdam pong ah laan semruh eta, khoowaan mong ni adoleh juptheng khu nah nikah Pong ah toopong ano, tikpakpak ehoonta. 40 Eno Jisu took ah? Weetook ah hethiin theng ni tanih katookka? ih heliphante loong asuh liita, “Tume choolan? Amadi 22 Tumjaat hotthiin abah uh wungsah nah dongjat ah, sen tuungmaang uh laje ah?” 41 Eno neng loong nyia ebokloop etta loong ah edaa et ah. 23 Boichaat ah rapne ih cho damdi neng chamchi ni roongwaan an, sen na je abah ah!” 24 Jisu ih amah nep ih baat rumta, “Arah mih ah o angla? Pong nyia juungtak ih rumta, “Marah chaat han sen ih naririh et samthun nep heh jeng chaatchaat elah!”

5 Jisu nyia heliphante loong ah Galili juungsitum adi kah ano Jisu tumjaat reeta loong ah tumbaat saangko Geresa hadaang ni thok rumta. **2** Jisu kaatta. Erah japchaatte loong ah rapne ih paatja khoonkuung nawa dat koom damdam mangbeng rumta. **21** Jisu ah juungsitum saangko ni we ngaak luung nawa wangha rah erah di mih wasiit chomuita. daan kata. Erah juungsitum kaang adi miloong ah Erah mih sak adi chiithih laakhah pan **3** mangbeng ni Jisu reeni thutthi rumta. **22** Jehudi rangsoomnok ni tongte angta. O eh uh heh ah jaanruh ih takah jen mootkaatte Jairas thok haano Jisu ah japtupta, eno tangkitta; **4** helak helah ah jaanruh ih taat kit rum Jisu ngathong ni kotbon kah ano **23** heh lasih ah jota, abah uh helek helek jaanruh ah thahoom leh thaphui, "Nga sah minusah rah rapne ih satla. An lak ih taajoh emeleh heh lah ih soopnak kah eta. Heh rapne tathat ra weeho, de ano ething toom tong we ah!" **24** Eno ang thoidi mih ih tajen tangjota. **5** Heh rangwuung Jisu ah heh damdi roong dokchap kata. Eno miloong rangphe mangbeng theng ni nyia kaanjang ni katum ah uh Jisu damdi kookrak ih roong khoom karumta. koomta eno leh tum riinghuung, heh teeteewah jong **25** Erah di minuh esiit asih paang nyi heh sih sik ih ih jopkhan. **6** Jisu japtupta adi heh rekam loot ni angta; cham arah angta, **26** heh khoisat ah phonte loong eno heh reeni soonkata, heh lakuh di Jisu ngathong suh noongrep ni taatsok thukta. Heh ngunteh loong adi choontong kah ano, **7** erongwah ih riinghuungta, ah thoon thaaja, erah bah uh ede lalek ih thang ih "Jisu, Echoong thoon ni tongte Rangte Sah! An ih saarokwihi ehan han ih boot satta. **27** Heh ih Jisu tumjih ette ang halang? "Rangte mendoh, ngah nak raak ah japchaat ano, miloong dung ni heh liih ih thet haat weehang, ngah ih an lasih johala!" (**8** Heh ih roong kata, **28** heh teeteenuh ih thunta, "Ngah ih Jisu arah jengkhaap ah Jisu ih 'Chiithih laakhah dokkhoom nyuh ah taajoh ang bah, ede eang." **29** Heh ih Jisu ho ih li kano jengta!") **9** Eno Jisu ih chengta, "An nyusah ah taajoh ano, heh sih sik ah laan mah ruh men o ah?" Erah mih rah ih ngaakbaatta, "Nga men eta; eno heh teenuh ih uh ede elang ih laanjat ruh ah 'Ephoop'—seng ah hantek!" **10** Chiithih laakhah eta. **30** Jisu sak nawa khoisat de theng chaan kaat ah loong ah arah juungkuung dowa nak dokphan weeuh laanjat ruh eta, erah thoidi miloong ko ih lengsok ano ih heh ih Jisu lasih ah laat joh ruh eta. **11** Neng cheng rumta, "Nga nyuh ah o ih taajoh tahang?" **31** reeni kaanjang adi wak loong jook arah angta. **12** Heliphante loong ah ih ngaakbaat rumta, "An ih tup Erah thoidi chiithih laakhah loong ah ih Jisu lasih joh ih hu an reeni mina ephoop tuutmuula eah; mamet rumta, "Wak loong sak adoh kaat thuk weehe." **13** cheng hu o ih taajoh halang eah?" **32** Enoothong Jisu Jisu ih kaat thuk rum kano, chiithih laakhah loong ih heh taajote ah lengsok ruh eta. **33** Eno minuh rah ah mina sak dowa doksoon ano wak loong sak adi ih heh khoisat deeta rah samthun ano echo damdi nop karumta. Wak loong ah rooprop ih haajaat nyi wangha no, heh lakuh di tong ano amiisak tiit loong taan angta, Erah loong ah thoontang doruk rum ano ah dok baatta. **34** Jisu ih erah nuh asuh liita, "Nga kaangkom dowa juungsitum adi lupdat karumta. **14** sah, an tuungmaang ih deesii taho. Khooteng ih Wak riimte loong ah erah dowa tiisoon rum ano erah tongwang uh, an chamnaang nawa ede etu." **35** Jisu ruurang ah hadaang rookwihi nyia phek aphaang ih erah baat tokdi, Jairas nok nawa ruurang baatte rookwihi ni tumbaat wanrumta. Mina loong ah ih tumjih loong wang rum taha eno Jairas suh baat rumta, ang kola ih sokkah rumta, **15** eno neng Jisu jinni ra "An sah bah etek ela. Nyootte ah nak thaam hoom rumha di, chiithih laakhah ephoop pan angta mih ah kuh?" **36** Jisu ih neng tiitwaan ah laboichaat thang japtup rumta. Erah mih ah nyuh akhat rapne ne ih ih, Jairas suh baatta, "Nakcho uh, tuungmaang ba kap ano sekliih ih tong arah japtup karumta; eno et uh." **37** Eno Jisu ih ehanko miloong ah tang ano neng ah echo ih rumta. **16** Chiithih laakhah pan mih heh damdi Pitar, Jeems nyia heh no Joon ah ba siit nyia wak loong tupte loong ah ih, mamaah angta erah kaatta. **38** Jairas nok ni thokrum adi miloong huung loong tiit ah mih suh tumbaat rumta. **17** Erah thoidi ariing nyia neng paattek ah japchaat karumta. **39** neng ih Jisu suh neng juungkuung dowa soon uh Jisu ah nopwang ano baat rumta, "Tume paatja lan?" ih baat rumta. **18** Jisu khoonkuung ni duungtong "Tume huung lan? Noodek ah etek tah eka—emokjup kata adi maangdi chiithih laakhah pan angta warah boh ela!" **40** Miloong ah ih Jisu ah ngit et rumta, ih liita, "An damdoh ngah nep roong ra weehang!" eno Jisu ih neng loong ah dokphan rum ano, heh **19** Enoothong Jisu ih tawak siitkatta. Erah nang ih nuh nyia heh wah nyia heliphante wajom, noodek bah, Jisu ih amet baatta, "An nok nah ngaakwang jupthiinta nokmong adi nopwang rumta. **41** Jisu ih uno an jaatang suh thongbaat wan uh, Teesu ih noodek lak adi joh ano liita, "Talitha, Koum," erah an raang ih tumjih reeta nyia mathan minchan halu langla, "Minusah, saat uh Ngah ih baat hala!" **42** Erah loong rah ah." **20** Erah thoidi erah wah ah Hah Asih damdam minusah ah toonchap ano laan koom ruh

eta. (Noodek ah asih paang nyi angta). Erah angta 17 Hirod heh teeteewah ih Juungtemte Joon ah jokhak ah sok rum ano miloong ah rapne ih paatja rumta. 43 thukta, eno kit ano phaatak ni sak thukta. Hirod ih Enoothong Jisu ih arah tiit ah o suh uh labaat theng ih baat rumta, "Heh suh phaksat thong jam koh an."

6 Erah hadaang dowa Jisu ah dokkhoom kah ano, heliphante loong heh lilih ih heh hadaang ni roongwang rumta. 2 Jehudi naangtongsa rangwuung adi Jisu ih Jehudi rangsoomnok ni miloong asuh phang nyootsoot rumta, eno miloong ah ih erah chaat rum ano rapne ih paatja rumta; "Heh ih arah likhiik jeng ah ma nawa jen jat ha?" neng ih chengta. "Tumjih mongtham ih jen jatthuk ha? Erah than epaatjaajih mame jen reela? 3 Arah bangmaakwah Meeri sah, Jeems, Josep, Judas nyia Simumon loong phoh ah tanih angka? Heh no minusah loong ani tongla ah tanih angka?" Eno neng ih Jisu ah thaangju ih rumta. 4 Jisu ih baat rumta, "Khowah ah langla noongrep nah soomtu ah, enoothong heh hadaang nah heh sano joonte nyia heh jaatang ih ba thaangju ah." 5 Erah di Jisu ih epaatjaatheng tumjih uh tami reeta, khoisatte heh lak ih taajota mararah loong ah ba deeta. 6 Miloong jiinni tuungmaang laje thoidi Jisu ah epaatja eta. Eno Jisu ah mih nok hah loong adi lengkhoom kah ano, nyootsoot karumta. 7 Heliphante asih wanyi ah lompoon ano wanyi wanyi et daapkaatta. Neng suh chiithih laakhah loong dokphan suh chaan ah korum 8 ano baat rumta, "Erah kah andoh sen sak nah tumjih uh nak hui an, kiingthom luulu ba pi an phaksat uh lahuitheng, kunma khaak uh lahuitheng, sen khaakdaap nah ngun uh lauitheng. 9 Sen lakoop ba khoop an enoothong samsong hedak lahuitheng." 10 Jisu ih wakbaat rumta, "Marah nok adoh noppoan han, erah nok adoh erah dowa maang dokkhoom koom ih tong an. 11 Sen samnuh nah raahan doh marah doh sen tanoppoon ran nyia sen jeng laboichaat ranbah, sen lah dowa bungwiik ah jaanak anno dokkhoom an. Erah neng raangtaan ih ethih ang ah!" 12 "Erah dowa neng ah dokkhoom karum ano mina ah rangdah nawa lek etheng ih tumbaat kaat rumta. 13 Neng ih chiithih laakhah hantek dokphan karumta, eno Olib bangthiing ih hut leh khoisatte hantek deesiit rumta. 14 Eno Hirod luungwang ih erah ruurang loong ah japchaatta, tumeah Jisu men ah noongrep ni phoongpha rumta. Mararah ih liita, "Juungtemte Joon ah ngaakthingla! Erah thoidi epaatjaajih loong jen re theng chaan ah jeela." 15 Rukho eh liirumta, "Heh Elija." Rukho eh li rumta, "Heh ah Khowah, teewah dowa khowah loong ah likhiik heh uh esii." 16 Eno Hirod ih erah japchaat ano liita, "Heh ah Juungtemte Joon ah, ngah ih heh khoh ah thah thuktang ah, heh ah we ngaakthingla!"

17 Hirod heh teeteewah ih Juungtemte Joon ah jokhak heh ih kapta Hirodias tungthoidi khak thukta, heh minuh ah langla heh no Philip minuh ang dowa. 18 Juungtemte Joon ih Hirod suh banbaat ruh taat kah eta, "An no minuh abah tami kapko eah!" 19 Erah thoidi Hirodias ih Joon ah tek haat et suh rapne ih khah ano dongthunta, erah bah uh Hirod tungthoidi tami tek haatta. 20 Hirod ah Joon ra echo eta tumeah heh ih jat eta Joon ah mih sek nyia esa moong achaangte angta, rah thoidi Joon ah piita. Hirod ih heh tiitwaan ah chaat rookwiil heh thung ah phaangdat eta, ang abah uh heh jeng ah nook boichaat ruh eta. 21 Lini Joon tek haat suh Hirodias raangtaan saapoot ese thok taha. Hirod tup rangwuung sa di mathan apit nawa saahaap loong ah, Sipaahi saahaap, nyia Galili dowa elong elang loong ah heh tup rangwuung sadung ni poon rumta. 22 Erah sa adi Hirodias sah minusah ah boongwangta, eno erah sok rum ano Hirod nyia heh wenwah loong ah neng ten rapne ih roon rumta. Erah thoidi luungwang ih erah sah asuh chengta, 'An tumjih suh nooklu? Ngah dowa tumjaat suh hang erah koha.' 23 Hirod luungwang ih minusah asuh kakhamta, "Ngah ih kakham hala an ih tumjih jam uh erah koha, ngah ih panhang hadaang thotliiko anep jen kohal" 24 Eno minusah ah doksoon kah ano heh nuh suh cheng kaatta, "Ngah ih tumjih suh ang?" "Juungtemte Joon khoh ah suh uh, ih heh nuh ih baatta." 25 Minusah ah echaan ih we ngaak wang ano luungwang dowa suta, amamah ih khuung nah Juungtemte Joon khoh ah kohang!" 26 Erah jengkhaap ah chaat ano luungwang ah rapne ih thungthita, ang abah uh heh wenwah loong ngathong ni kakham choi ang thoidi tajen daanta. 27 Erah thoidi ra bante loong asuh Joon khoh ah laan thah kah ruh ih thukta. Raabante ah phaatak ni kah ano Joon khoh ah thadook kata; 28 eno minusah asuh khuung ni pi kowanta eno heh nuh asuh toom kota. 29 Joon liphante loong ah ih erah chaat rum ano, heh mang ah toonpi wang rum ano beng kaat rumta. 30 Heh Kaamwah loong ah Jisu jiinni ngaak chomui wang rum ano, neng ih nyootsootta nyia reeraang karumta loong ah heh suh baatwan rumta. 31 Erah di miloong ewang ekaatte ephoo ang thoidi Jisu nyia heliphante loong ah neng phaksat saapoot taan uh tachoh rumta. Erah thoidi Jisu ih baat rumta, "Seng hatik nah chomre naangtong kah ih." 32 Eno neng ah khoonkhung adi duungtong rum ano hatik adi neng kaatkaat ih rumta. 33 Erabah uh miloong ah ih neng doksoon ela ih laanjat ruh ih rumta; erah thoidi harep nawa soonkah rum ano Jisu nyia heliphante loong

maang thokdi neng lah ih neng ngah ni erah hah di rumta, 52 tumeah neng ih haajaat banga mina suh jen banthok ih karunta. 34 Khoonkhuung nawa Jisu phaksat jen kota tiit ah tajen samjat rumta; nengthung datchap adi miloong hantek, saapriimte muh saapsah nengtak ni tali thun rumta. 53 Neng ih juungsitum likhiik et sok rum ano heh minchan dongta. Eno heh ih ah daan rum ano Genisaret hah adi thok rumta, eno erah miloong asuh jirep tiit loong ah phang nyootsoot erah di neng khoonkhuung ah tangtuk rumta. 54 rumta. 35 Rangsa ah tham kano, heliphante loong Khoonkhuung nawa dat khoom rum adi, miloong ah ah heh reeni wang rum haano baat rumta, "Seng jen tham eli eno arah hah ah hatik ni. 36 Miloong ah erah juungkhuung rep ni tumsoon rumta; marah di ah kaat ethruk uh, neng phaksat ah nokphoh nokno Jisu eje ih japchaat rumta erah di khoisatte loong ah nawa nyia phek aphaang nawa nengneng ih toom dam khoni thokpi rumta. 56 Enu Jisu ah noongrep ni jam reh phaksah karum ah." 37 Jisu ih ngaakbaat kata, hadaang ni, samthung ni, adoleh phek aphaang rumta, "Sensen ih neng suh phaksat ah jam koh ni, eno miloong ah ih khoisatte loong ah thaangtaam an." Neng ih Jisu suh chengta, "Seng ih ngunkholok theng ni thokpi rumta, eno khoisatte loong ah heh chaanyi taan ih baanlo ah reh ih no miloong asuh nyuh kaangba adoh taan jap taajoh suh heh lasih kottheng tam et liihu?" 38 Eno Jisu ih cheng rumta, joh rumta. Enu mathan ih taajoh rumta loong ah "Sen jiinni baanlo mathan ah? Sokkah an." Neng ih thoontang de ih rumta.
 sokkah rum ano baat rumta, "Baanlo banga nyasi enyi." 39 Jisu ih heliphante loong suh baatta, miloong ah naam khoh adoh hedung hedung et tongthuk an. 40 Enu miloong ah dungsuit ni chaasiit, dungsuit ni rook banga, ih pheetong thuk rumta. 41 Enu Jisu ih baanlo banga nyia nyasi enyi ah toonpi ano rangko ih toonsok an, Rangte suh lakookmi liita. Heh ih baanlo ah chepphiit ano heliphante loong suh koh an, miloong asuh pheekokaat thuk rumta. Nyasi enyi ah uh emamah loongtang suh pheekoh thuk rumta. 42 Loongtang ih neng wok laanphoot ruh et phaksah rumta. 43 Heliphante loong ih asih hongnyi baanlo nyi nyasi dak phaksata rah toon rumta. 44 Phaksatte miwah loong ah erah di haajaat banga mina angta. 45 Erah damdam ih heliphante loong ah khoonkhuung ni duungtong thuk ano juungsitum saangko Betsaida hadaang ko ni, heh ngani ban kaatthuk rumta. Erah pootdi heh ih miloong ah pheekhoom thuk rumta. 46 Miloong damdi rajeng lidi heteewah ah kongchoong ni rangsoom wangta. 47 Rangja ang damdam khoonkhuung ah juungsitum laktung ni angta, Jisu ah heh lakkla saang ni angta. 48 Jisu ih heliphante loong ah pong pong damdi chamthih naangkhah ih khoonkhuung daanjop arah japtup rumta. Rangkhano chichuruh saapoot ejom nyia arok chamchi ni Jisu ah neng jiinko juung khoni khoom kata. Enu neng re ni thokkhoom nanah di, 49 Jisu juung khoni khoom arah sok rumta. "Erah jook!" Neng ih mokthun rumta, eno toonriing rumta. 50 Heh ah sok rum ano thoontang cho rumta. Erah damdam Jisu neng damdi waanta, "Sen tenchaan an!" Heh ih baatta "Ngah hanih. Nakcho an!" 51 Erah dowa ih neng damdi khoonkhuung ni roong duungtong wangta, eno lakdamdam di pong ah laan semdat ruh eta. Heliphante loong ah rapne ih paatja

7 Pharisi nyia Hootthe nyootte loong Jerusalem nawa ra rum taha loong ah Jisu jiinni thok kookchap rum taha. 2 Pharisi loong ih Jisu liphante loong mararah ih neng lak enyaan ih phaksah arah jatjoh rumta erah langla neng laktiimuh ih phaksah rumta eno erah ah Pharisi loong ih kah nyoot rumta jun ih tah angta. (3 Pharisi, nyia Jehudi, nok hah ih nengte nengwah ih nyotta banlam ah phan rumta: neng ih laktiimuh ih laphksat jih, 4 adoleh thaangsang theng nawa tumjaat thok huiha bah uh jaakkoh saachot muh doh tajen phaksata. Erah damdi uh neng ih ephooph teewah banlam loong ah phan rumta, Jengthaak ih lookkep khaplang, khuung aakaak nyia juptheng loong ah uh saachot muh ih tamaak rumta.) 5 Erah raangtaan ih Pharisi nyia Hootthe nyootte loong eh Jisu suh cheng rumta, "An liphante loong ih sentge sengwah ih kota banlam ah laphan mamet rumha, neng laktiimuh ih mamet phaksah rumha?" 6 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Isaia ih sen loong tiit ah mamet punbaat kota! Heh ih raangthiinta likhiik sen loong ah lonote: 'Rangte ih liita, arah miloong eh bah, neng tuikhoop nawa ih soomtu rumhang, amiimi doh bah neng tenthun ah nga jiin nawa haloh dook ang ah. 7 Nga rangsoom rumha ah thaangmuh ang ah, tumeah neng eh mina ih hoon arah Hootthe ah nyoot rumha. Nga Hootthe ang arah likhiik ah!' 8 "Sen ih Rangte jengdang ah thiinhaat anno mina ih nyootsoot ha ah kap han." 9 Jisu ih toombaat ruh eta, "Sen ih Rangte hootthe ah mongwah maakwah tenthun lam ih dut haat han eno sen ih nyootsoot han banlam ah toonjoh han. 10 Moses jengdang ni raangta, 'Annuh anwah jengkhaap ah echaat etheng,' erah damdi, 'O ih heh nuh heh wah suh jengthih jenglai erah etek haat etheng.' 11 Enoothong sen ih amet nyoot han,

heh nuh heh wah chosok suh tumjih tumjih je abah, juptheng ni jup arah japtup wangta; chiithih laakhah heh ih liita 'Arah Korban' (erah langla Rangte lakbi), rah heh sak nawa doksoon cho angta. **31** Eno Jisu **12** Erah likhiik sen Pharisi loong ah ih sennuh senwah Tairi hadaang re ko nawa dokkhoon ano Sidoon lam lajap sokboi suh liitan. **13** Emamah sen ih wahoh ih Galili juungsitum ko ni nyia Samthung Hah Asih ko loong asuh ki nyootsoot anno Rangte jengkhaap ih kata. **32** Erah di mararah ih Jisu reeni naabaang ah takap thuk kan. Erah damdi uh jaatrep sen ih nyia jengtah ang arah siijah rum taha, eno Jisu suh emamah moong reeraang kah anrah ephoop je ah." an lak ih taajoh weeuh ih heh lasih joh rumta. **33** Erah **14** Eno Jisu ih miloong ah we lompoon rum ano thoidi Jisu ih midung nawa heh lakkak ih doksiit kaatta, baatta, "Loontang ih, nga jeng ah boichaat anno, eno heh laktiik ih heh na adi kepta, heh took ah phoh samjat et an. **15** Tumjih bah uh sen sak ni rangkhoh ano heh tuihii adi taajota. **34** Eno Jisu ah rangko ih nawa wangla rah ih sen ah tanyaan siit ran. Erah toonsok ano, thungthet lam ih erah mih asuh liita, nang ih senten senmong nawa ra hala rah ih thong "Ephphatha," erah langla "Laang uh!" ih liita. **35** Erah nyaansiit halan." **16** Sen na je anbah, chaat et an! **17** damdam heh na ah laangta, heh jeng uh laangloolo Midung nawa heh nok ni wangta adi, heliphante loong ih muijengta, eno latanyah thang ih waantiitta. **36** Jisu ah ih tiithaak ah tumjih suh liita rah hukbaat suh ih erah tiitwaan ah o suh uh nak baat an ih miloong cheng rumta. **18** "Sen ah miloh loong nang ih jatwah asuh baat rumta; erah bah uh mathan taat haam maakwah taboh angkan," Jisu ih liirumta. "Sen ih ah, erah thanthan ih jaawaan karumta. **37** O mina ih tanih samjat kan? Sen sak ni rangkhoh nawa wangla japchaatta loong ah rapne ih paatja rumta. "Erathan rah ih bah amiiim di tanyaan siit ran, **19** tumeah mame jen re la!" neng ih liita. "Engong nyia naabaang erah sen ten ni tawangka wok ni ba wangla eno ewe anep jen jeng thuk ha nyia jen chaat thuk ha!"

ngaakkaat ela." (Erah jen baat ano Jisu ih jaatrep phaksat ejen phaksah et ah ih dokbaat korumta.) **20** Eno Jisu ih boot baat rumta, "Sen ten nawa tumjaat dong ra hala rah ih ba thetsiit halan. **21** Tumeah sen mong nawa ethih mongtham dong hala rah ih, sen ah jootthih mootkaat ni siit halan, mih put tenthun, etek haat tenthun, **22** mih minuh miwah damdoh roomjup tenthun, nyamnyook tenthun, nyia jaatrep ethih loong tenthun; mookwaan mui tenthun, lapun lalam tenthun, miksuk mui tenthun, mih thetbaat tenthun, engaampo tenthun, nyia elang lalang ih reeraang tenthun loong adi siit halan— **23** erah ethih tenthun loong ah sen ten seng mong nawa dong hala eno sen ah enyaan ih hoon thuk halan." **24** Eno Jisu erah dowa dokkhoon ano Tairi sammuthung re ko ih kata. Nok esiiit ni heh ah nop wangta eno heh erah di oih uh naktoom jat ah ih thunta, ang abah uh heh tajen hottongta. **25** Minuh esiiit, heh sah minusah sak ni chiithih laakhah pan ang arah, ih Jisu raak ah chaat ano echaan ih heh lathong ni kotbon kata. **26** Erah nuh rah hahote angta Phonisia deek Siria hadaang ni tup arah ah. Minuh rah ih heh sah sak nawa chiithih laakhah rah dokphan raangtaan ih Jisu lasih ah jota. **27** Eno Jisu ih ngaakbaatta, "Jaakkoh noodek asuh phaksat raang kottheng. Noodek phaksat ah nge ano hui suh haatkoh ah tapunka. **28** "Minuh ah ih ngaak liita, "Chuupha," Teebun nawa phaksat thaaja arah botseh hui ih katoon sah ah!" **29** Eno Jisu ih minuh asuh liita, "Epun baat et hu, an nok nah ngaak wang uh, an sah sak nawa chiithih laakhah rah doksoon cho tupwang uh!" **30** Eno erah nuh ah nok ni wang ano heh sah ah

8 Rekam ritdi erah di miloong dunghoh we thok khoon rumta. Nengdi phaksat theng laje thoidi, Jisu ih heliphante loong ah we koonpoon ano baat rumta, **2** "Ngah arah mina loong asuh rapne ih thungthih lang, neng nga damdi sa jom roongtong rumhala, erah mong adi neng phaksat ah thoon ela. **3** Miloong ah neng nok nah phaksat muh mok ngaakdaap ang bah, lam nah neng lethAAP wang rum ah, tumeah rukho ah haloot nawa thok ra rum taha." **4** Heliphante loong ih chengta, seng ih arah than mina asuh arah likhiik woma mong nah ma nawa phaksat ma jen jam koh ih? **5** Jisu ih cheng rumta, "Sen jiinni baanlo mathan ah?" "Lo sinet," neng ih ngaakbaat rumta. **6** Eno heh ih miloong asuh hah nah pheengtong an ih baat rumta. Heh ih lo sinet baanlo ah toon ano, Rangte suh lakookmi li ano, chepphiitta. Eno heliphante loong asuh pheekokaat thukta. **7** Erah damdi nyasi amasah angta nep, Jisu ih lakookmi li ano we pheekoh kaat thukta. **8** Warep ih neng wok laanphoot ruh ih phaksah rumta erah di mih ah haajaat baji taan ang rumta. Eno heliphante loong ah ih hong sinet dakta rah lomtoon rumta. Jisu ih miloong ah ngaakkaat thuk rumano **10** heh uh erah damdam heliphante loong damdi khoonkuung ni roong dungtong wangta eno Dalmanutha hadaang ko ih karumta. **11** Mararah Pharisi loong ah Jisu jiinni thokrum ano heh damdi daanmui karumta. Neng ih heh jeng ah mat ih joot suh ih thun rumano, baat rumta, Rangte ah elang ekah ih jat suh seng suh epaatjaajih ah noisok he. **12** Eno Jisu ah ekhat damdi thungthih ano liita, "Ahaangwa

mina loong ah ih epaatjaajih ah mameet jam rumha?" rumte. Heh ah tek haat et rum ah, enoothong sa jom Ngah ih baat rumhala! A likhiik mina loong asuh lidoh we ngaakthing eah." 32 Heh ih neng suh samsek epaatjaajih tanoisok kangi!" 13 Eno heh neng re nawa et baat korumta. Eno Pitar ih hiiksiit kaat ano Jisu dokkhoom ano, khoonkuung ni ngaak tong wangta ah kanjaata. 33 Enoothong heliphante ko ih leksok eno juung saangko ih daan karumta. 14 Heliphante ano, Jisu ih Pitar ah we kanjaata, "Soon uh Soitaan," loong ih phaksat ehan et hui ah beezaat et rumta, Heh ih liita. "An tenthun Rangte jiin nawa tah angka khoonkuung ni ang rum adi baanlo lo siit lakkal ba mina jiinko nawa!" 34 Eno Jisu ih heliphante nyia daktak. 15 "Naririh ih ban tong an," Jisu ih dangdang ih miloong ah heh jiinni poon rum ano baatta, "Marah baat rumta, "Maama teewah naririh ih ban sok an mina nga damdoh wangsuh nok lan," "Erah mina rah Pharisi to nyi Hirod dowa pui suh ah." 16 Heliphante ih heteeeah ah beezaat etheng, heh tek ra lacho loong ah neng jaachi ni phang tuwaan rumta: "Heh ih thang ih nga lih phan theng. 35 Tumeah senteewah baanlo lahu koke no baat hali arah ah." 17 Jisu ih jat roidong piipang suh thun anbah, sen emat haat et etta neng waantiit rumta rah ah, eno heh ih cheng an; enoothong sen roidong ah nga raangtaan nyia rumta, "Phaksat laje thoih tumte nang waantiit lan? ruurang ese raang ih mat haat anbah epui ean. 36 Amadi uh sen ih maang nih jatkan? Sen thungko tam Mina ih mongrep hadaang adoh jaatrep ah kapjap ang lan? 18 Sen mik je choidi tatam tupkan? Sen ano, heh roidong ah maat haat abah tumjih choh ah? na je choidi uh tatam chaat kan? Tanih jen samthun Tumjih uh tachoka! 37 Heh roidong ngaakchosuh heh kan 19 ngah ih baanlo banga dowa ih haajaat banga ih kottheng tumjih uh tajeeka. 38 O mina ngah suh mina suh jen khom kotang rah ah? Sen ih hedak ah nyia ngah ih nyootsoot hang asuh erakri ela arah hongboot mathan toon tan?" "Asih hongboot nyi," rangkuh thihi nyia Rangte lajat hadaang adi ah, erah neng ih ngaakbaatta. 20 "Erah damdi baanlo sinet ang abah Mina Sah rah uh Heh wah chaan aphaan dowa reh haajaat baji mina suh kotang adi mathan nyia toontang rangsah loong damdoh raaha doh daktak?" Jisu ih cheng rumta. "Hong sinet" neng ih erah mih ah raangtaan ih rakri eah." ngaakbaatta. 21 "Eno sen ih amadi uh erah maang nih jatkan?" Heh ih cheng rumta. 22 Neng Betsaida hadaang ni thokrum adi mararah ih mikdook wasiit thoksiit rum taha, eno edook ah taajoh weeuh ih Jisu lasih joh rumta. 23 Jisu ih heh lak ni toonhoom ano erah hadaang dowa doksiit kaatta. Heh mik adi Jisu ih heh took ih phoh ano, heh lak ih taajoh eno chengta, "Amadi japtup tam et hu?" 24 Eno edook warah ih toonsok ano baatta, "Tup ehing, ngah ih miloong anep tup hang, enoothong samsek latup thang ih bang loong khoomla likhiik et sok hang." 25 Eno Jisu ih heh mik adi we taajota. Erah dowa reh heh mik ah naririh ih ngaak singta, jaatrep wuungsing wuungla et tupta. 26 Jisu ih heh nok ni amet baat ano wang thukta, "Hadaang adoh nak ngaak wang uh joh." 27 Erah lidi Jisu nyia heliphante loong Kaisaria Philipi hadaang ko loong reeni wang rumta adi lam ni chengwan rumta. "Baat he mih ih Ngah suh o kah ih li rumhang?" 28 Neng ih ngaakbaatta, "Rukho ih li halu Juungtemte Joon," "Rukho ih li halu Elija, rukho ih khowah dung dowa esii et li halu." 29 "Sen ih tumjih li hali?" Jisu ih cheng rumta. "O et liihe ngah suh ah?" Pitar ih ngaakbaatta, "An ah Kristo." 30 Eno Jisu ih baat rumta, "Ngah tiit ah o suh uh nak baat an." 31 Eno Jisu ih heliphante loong asuh phang nyootsoot rumta: "Mina Sah abah rapne ih chamte angla eno mihak phokhoh loong, romwah phokhoh loong nyia Hootthe nyotte loong rah ih thaangu

9 Eno we boot baat rumta, "Ngah ih baat rumhala, Rangte Hasong chaan aphaan lam ih raahah maang japtup ngah khoh nah arah dowa rukho ah maang tekte eje ang an." 2 Sa arok lini Jisu ih Pitar, Jeems nyia Joon ah siit ano, kongchoong ni neng luulu wang rumta. Neng miksok di Jisu, ah choocco ih lek arah sok rumta, 3 henyuhekhat ah pungkoopkoop ih dong phaakta erah than ih puungta o eh uh arah hatoh adoh erathan tajen puung chotka. 4 Erah lilih heliphante wajom ih Elija nyi Moses Jisu damdi waan arah japtup rumta. 5 Pitar ih Jisu suh baatta, "Nyootte, tumthan ese ah seng aani ang ih no ah! Seng ih nyutaap ejom than buk ih, esii ah an raangtaan, esii ah Elija raangtaan, esii ah Moses raangtaan." 6 Pitar nyia wahoh loong ah rapne ih cho rum ano Pitar ah mame jeng suh uh taseeta. 7 Erah lilih jingmuung ih neng loong ah loopjota, eno jingmuung mong ni dongjeng ra taha, "Arah ngah di nga mongnook Sah miimi—heh jengkhaap chaat an!" 8 Neng ih seek taat lengsok rum adi, o uh tajeeta; Neng damdi Jisu chap arah lakkal tup rumta. 9 Neng kong ni dat ra rumha di Jisu ih baat rumta, "O suh uh nak baat an sen ih tumjaat tuptan rah ah, mina sah tek nawa maang ngaaksaatka ngakhoh nah ah." 10 Neng ih heh jeng ah thang et rumta, ang abah uh neng chamchi ni bah erah tiit ah waan ruh ih rumta, "Tek nawa ngaaksaat' ah tumjih suh

liita?" 11 Eno neng ih Jisu suh chengta, "Hootthe 28 Jisu nokmong ni nokhoom adi heliphante loong nyootte loong ih Elija jaakhoh raaha ih tumet suh ih hucheng rumta, "Seng ih laathih ah mamah lajen liita?" 12 Jisu ih ngaak baatta, "Elang eah jaakhoh dokphan eti?" 29 Jisu ih baat rumta; "Aa likhiik chiithih Elija aju raaha, jaatrep ban khookham raang ih ah. Laakhah ah rangsoom nawa luulu ih ba jen dokphan Enoothong Rangteele ni tumet suh liita Mina Sah ah," "Jaat hoh tumjih nawa reh uh tajenka." 30 Jisu ah rapne ih cham ah thaangu nep et rum ah eah? nyia heliphante loong erah dowa Galili hadaang lam 13 Nga ih baat rumhala, Elija ah jen ra ih taha eno ih wang rumta. Jisu ih heteeewah maani ah ih wahoh mina loong ah ih neng ih mamet thunta erah jun ju re suh tajat thukta, 31 tumeah heliphante loong suh rumta, heh tiit ah Rangteele ni raangha likhiik ah." 14 tiitaan nyootsot rumta; "Mina Sah rah mih lak nah Neng heliphante rukho loong ah damdi chokhoom tek haat et suh jokoh rum ah. Enoothong sa jom lih wang rum adi, miloong hantek ih kookchap rum ano nah, we ngaakthing eah." 32 Erah jengkhaap nyotta Hootthe nyootte loong damdi daanmu rum arah japtup rah heliphante loong ih tumjih suh liita ih tasamjat rumta. 15 Miloong ah ih Jisu ah tup rum ano paatja rumta, heh suh huk cheng ra uh echo ih rumta. rumta, eno heh reeni soonkah rum ano jengseera 33 Neng Keparnam hadaang ni thokrum taha, eno rumta. 16 Jisu ih heliphante loong suh cheng rumta, nokmong ni nop rumta lidi Jisu ih heliphante loong "Tumjih tungdi neng damdi daanmu lan?" 17 Mih suh chengta, "Sen loong lam ni tumjih tungdi daanmu dung ni wasiit ngaakjengta, "Nyootte, ngah ih an jiinni tan?" 34 Neng ih tangaak baat rumta, tumeah neng nga sah chiithih laakhah pan, heh jeng nep mah chamchiini lam ni elongthoon ah o ah erah tiit tungdi arah siitkaat halang. 18 Chiithih laakhah pat adi heh daanmu rumta. 35 Jisu ah tong ano asih wanyi teewah ah hah ni loongdat ano heh tui nawa tookwu heliphante loong ah poon rum ano baat rumta, "O ah dong, heh pha ah chektat ano kah laatdat ah, ih phangkhothoon angsuh nook an erah lithoon nah erah raang ih an liphante loong suh chiithih laakhah angtheng eno heh ah loongtang laksuh angjih." 36 taat dokphan thuktang, eno tajen dok phan rumta." Eno heh ih noodek wasiit neng loong ngathong ni 19 Jisu ih liirumta, "Mamah lajen hanpi ehan mina chap thukta. Heh lak ih khonjoh ano baat rumta, 37 sen loong ih ah! Ngah sen damdoh jaatjaat mathan "Oih arah noodek loong ah nga mendoh noppoan an, ma jen roong tonghang? Ngah sen damdam mathan erah ih ngah poon halang; eno oih ngah noppoan ma jen reehang? Noodek ah nga jiinnah siitwan halang, erah ih nga lakkak tanoppoan rang, nga han!" 20 Eno Jisu jiinnah siitwan rumta. Erah damdam daapjatte ah anep wak noppoona." 38 Joon ih heh laathih rah ih Jisu ah tup ano, noodek ah hah ni suh baatta, "Nyootte, seng ih an mendi mih wasiit loonghaat ano laatdat thukta, eno lengkoong ano ih chiithih laakhah loong ah dokphan arah japtupti heh tui ni tookwu loong ah dong eta. 21 Jisu ih heh eno tanghaamt, tumeah heh sengjoon tah angta." 39 wah asuh chengta, "Arah likhiik ih sa mathan dowa "Nakmok tanghaam an," Jisu ih baat rumta, tumeah o ih angla?" "Noodek dowa ih dook," heh warah ih mina ih nga mendoh epataajaih loong ah jen re abah, ngaak baatta. 22 "Chiithih laakhah rah ih helek helek liwang nah erah mina rah nga miksukte tah angka we nyia juung ni tek haat suh taatwoot chung ha. ang ah. 40 O mina seng miksukte tah angka loong ah Minchan ih weehe, an tenthet nawa ih jen lang abah seng raangtaan ih ang ah. 41 Ngah ih ami tiit baat ah!" 23 Jisu ih heh wah suh liita, "An teeteewah rumhala, nga mina angkan no o ih sen suh juung jok ih jen lang eah ih liihu bah ah! Tuungmaang ete thuk han erah mih ah amiiak heh thaang ah choh raang ih bah jaatrep ejen lang eah." 24 Erah damdam ah. 42 Arah noodek loong ah ih ngah suh hanpi rum heh wah ah huung ano jengta, "Ngah etuungmaang halang ah oih bah uh mok thetsiit rum ah, erah mina elang, enoothong ehan tajen tuungmaang kang. Ehan rah heh boh adoh jong ah bonchi ano juungsih nah ih tuungmaang suh chosok weehang!" 25 Jisu ih mah abah ese ang ah. 43 Erah raang ih sen lak ih miloong tukhoom ah sok ano, chiithih laakhah asuh baatta. "Engong nyia ebaang chiiala" "Nga ih an suh baat hala arah noodek sak dowa dokkoom hoono babah uh nak kah ngaak wang uh!" 26 Chiithih laakhah ah riinghuung ano noodek ah loonghaat thiinta, eno that that ih moh tekthuk ano heh ah doksoon kata. Noodek ah tekmg likhiik ih hoonta, eno warep ih liita, "Etek elaa abah ah!" 27 Eno Jisu ih noodek ah heh lak ih toonhoom ano chap thukta.

44 Erah nah 'neng phakte soot ah babah uh tatika, nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah.' 45 Sen lah ih sen tuungmaang ah mok matisiit abah, thadook haat et an! Lah hop roitang we nah khaamwang nang ih bah lakkoh mabah uh lathoon roidong adoh chowang ah ese ang ah. (Geenna g1067)

adoh chowang ah ese ang ah. (Geenna g1067) 46 Erah Hasong nah tachoh wang ko." 16 Eno noodek loong nah 'neng phakte soot ah babah uh tatiika, nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah. 47 Jisu hahoh ni kaat suh we dokchap adi, mih wasiit soon ra haano heh lakuh di tong ano chengta, "Ese et Nyootte, mabah uh lathoonka roidong ah chosuh ngah ih tumjih et ang?" (aiōnios g166) 18 "Ngah suh ese ih tumjih suh li halang?" Jisu ih chengta. "O uh ese tajeeka Rangte luulu ba ese ah. 19 An ih Rangte jengdang ah jat ehu: 'mih latek haat theng; an minuh nyia an miwah lah angka bah mih damdoh nak roomjup theng; mih hot lauh theng; mih lathika doh lanan theng; mih lamokwaan theng; nuh awah jeng chaat etheng.'" 20 Erah wah rah ih liita "Nyootte," "Erah loong jengdang abah ngah ih noodek dowa ih dook chaat jah halang." 21 Eno Jisu ih hetaangko ramram ih sok ano minchan lam ih baatta, "Andi jaatsii boot reejih jeela. An nyamka loong ah sangkaat uno ngun ah changthih loong asuh pheekoh uh, eno an ah rangmong nah changteng ang uh, erah lidoh ba nga lih phanhang." 22 Jisu jeng ah chaat ano, erah wah rah heh thungjoong ih heh the ah saanghaat ano dokkhoom kata, tumeah heh changteng angta. 23 Jisu ih heliphante loong kooni lengsok ano baatta, "tumthan echaan ah changteng loong ah Rangte Hasong nah jen wangsuah ah!" 24 Heliphante loong ah Jisu jengkhaap suh rapne ih paatja rumta, eno Jisu ih we baat rumta, "Ngaasuh ngaasah loong, Rangte Hasong nah chowang tumthan echaan ang ah! 25 Changteng mina Rangte Hasong nah jen wang nang ih bah mikkaan po na mokchongdot ba laan jen nopwang ah." 26 Erah tiit ah chaat rum ano heliphante loong ah rapne ih paatja rumta eno neng cheng chengmui ih rumta, "erah ang abah, o ah jen pui ah?" 27 Heliphante loong taangko ih sok ano Jisu ih baatta, "Mina raangtaan ih bah erah echaan, enoothong Rangte di bah tachaanka; jaatrep ah Rangte raangtaan ebaah elaang." 28 Eno Pitar dongjengta, "Sok uh, seng ih jaatrep thiinhaat eno an lih phanhi." 29 "Um," Jisu ih liita, "Ngah ih baat rumhala, o mina ih amadoh henok hetap, henuh hewah, hephoh, henah, hesuh, hesah nyi hephek hephaang ah nga raang ih nyia Ruurang Ese raang ih ahaangwa rangkuh adoh thiinhaat abah, 30 heh suh romseetam ah amah dowa nang ih uh ehan ih choh ah. Henok hetap, hephoh, henah, henuh, heh sah, nyia hephek hephaang ah chaasiit nang ih ehan choh ah—nga raangtaan ih siiwi chamnaang et ah; erah damdoh heh lakngah nah babah uh lathoonka roidong ah choh ah. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Enoothong mina loong amadi elong elang angla loong ah liwang nah ehin ih hoon ah, eno amadi ehin angla loong

10 "Eno Jisu erah hah dowa dokkhoom ano, Judia hah ko ni Jordan Juung ah daan wanta. Erah di miloong ephoop thok taha, eno heh ih saahoh di kanyoot arah likhiik ih we nyootsoot rumta. 2 Mararah Pharisi loong heh jiinni thokrum haano heh jeng matjoot suh chung rumta. "Seng suh baat he," "Seng hootthe jun ih miwah ih heh minuh jen haat nih et ah?" 3 Jisu ih cheng damdi ngaakbaatta, "Moses ih tumjaat Hootthe baat tahan?" 4 Neng ih ngaakbaat rumta, "Moses ih bah miwah suh epaak leeraang ah raangkoh ano sen sanuh ah ejen haat et an ih baatta." 5 Jisu ih neng suh baatta, "Sen suh nyootsoot ah jong ajaan likhiik angkan no Moses ih erah Hootthe ah raangkoh tahan." 6 Enoothong haphangsong di, edongsuit saapoot di, 'Rangte ih minuh miwah dong hoonta, 'Rangteele ni liiha likhiik ah. 7 'Erah thoidi miwah rah ih heh nuh heh wahn ah thiinhaat ano heh sanuh damdoh roomsong ah, 8 eno enyi ah esiih ih hoon ah.' Erah thoidi nengnyi ah wanyi takah angka, esiih ang ah. 9 Erah raangtaan ih Rangte ih chosit ha ah, mina lajaataat paak haat theng." 10 Neng loong ah nok ni ngaak wang rum adi, heliphante loong ih erah tiit ah huk cheng rumta. 11 Jisu ih ngaakbaat rumta, "O ih bah uh heh minuh ah haat ano nuhoh we kap abah, heh ah roomjup rangdah ah dah ah." 12 Erah likhiik, minuh ih miwah ah haat ano wahoh damdoh we nook abah eroomjup rangdah ah dah ah." 13 Mararah miloong ah ih Jisu reeni noodek loong ah heh lak ih taajoh ano romseetam kot suh thoksiit rumta, eno heliphante loong ih kanja et rumta. 14 Jisu ih erah kanja rumta ah jat ano, heliphante loong asuh ekhat eta eno baat rumta, "Noodek loong ah nga re nah toom wang rumha, sen ih nak tanghaam an, tumeah Rangte Hasong ah arah noodek loong likhiik raangtaan ih. 15 Ngah ih ami tiit baat rumhala, o mina arah noodek loong likhiik lah angko bah Rangte

ah elong ih hoon ah." 32 Jisu nyi heliphante loong ano ban thaang phaksata. 47 Najaret nawa Jisu ra lam ni Jirusalem ni chookwang rum adi, Jisu ah hala ih chaat ano, riing poonta, "Jisu! Dewid sah, neng ngah ni bankhoom wang ano, heliphante loong ngah minchan ih weehang!" 48 Miloong ih edook ah ah paatja ih rumta; heh lini phan koomte miloong kanja rum ano nak hoopiti uh ih baat rumta. Eno heh ah echo erumta. Enon Jisu ih heliphante loong ah ah erong ih we huk riingta, "Dewid sah, ngah minchan hiiksiit ano heh tumjih angte angla erah tiit we baat weehang!" 49 Jisu tangchap ano baat rumta, "Poon rumta. 33 "Boichaat an," Heh ih baat rumta, "Seng wanhan." Enon neng ih mikdook warah poon rumta, Jerusalem ni wangli adoh Mina Sah rah romwah "Eroon eh uba, an poon halu." 50 Heh nyusah ah phokhoh nyi Hootthe nyootte loong suh baat korum khook buahaat ano Jisu jiinni toonpit wang taha. 51 ah. Neng ih heh ah tek ejih et kaanju dut haat rum Jisu ih chengta, "Nga ih an suh tumjih jen re koha ah eno Ranglajatte loong suh baat korum ah, 34 ih liihu?" Mikdook warah ih liita, "Nyootte," "Nga mik neng ih chikram ngitkhuung et rum ah, ebot ih rum ah we ngaaksing thuk weehang." 52 Jisu ih baatta, ah, neng took ah ih took rum ah, ruh ih buh rum "Kah uh," "An tuungmaang jun ih deelu." Lakdamdam ano tek haat rum ah; enoothong sa jom lidoh heh ah ih heh ih laantup ruh eta eno lam ni Jisu lilih ih ewe ngaakthing eah." 35 Enon Jebedi sah Jeems nyia roongphan koomta.

Joon, Jisu reeni ra taha. "Nyootte," nyi ih liita, "Sek ih an suh tiit esit sek suh reekotjih cheng suh lilihiith." 36 "Tumjih ah?" Jisu ih chengta. 37 Nyi ih baatta, "Phaakjaaja Hasong adoh luungwang tongtheng nah tongwang uh doh, sek uh an damdoh waktong thuk we heetih, wasiit ah an dak hekko wasiit ah an jaawah ko ah." 38 Jisu ih we baat nyuuta, "Set ih tajat kansih tumjih suh hansih rah ah. Set ih ngah ih jok theng chamnaang lookkep dowa ejen jok nih et ansih? Nga juungtem ang rah likhiik ejen tem nih eh ansih?" 39 "Jen tem ettih," nyi ih ngaakbaatta. Enon Jisu ih baat nyuuta, "Elang eah set ih nga chamnaang lookkep adoh ejen jok mok ih ansih nyia nga juungtem theng adoh ejen tem mok eh ansih. 40 Enoothong nga ih set dak hek jaawah ko adoh o tong ah erah tajen dan baat nyuura. Erah Rangte ih jat ah, o mina raang ih ban hoonta nyia o suh kotheng rah ah." 41 Heliphante wah asih loong ah ih erah chaat rum ano Jeems nyi Joon suh ekhat erumta. 42 Enon Jisu ih heliphante loontang lompoon rum ano baat rumta, "Jehudi lah angka loong adi neng phansuite loong ah eje. Sen ih jat ehan erah phansuite loong ah ih nengchaan nengphaan ah mina loong asuh noisok suh nook rumla, nyia neng phansuite loong ah ih nengchaan nengphaan ah maak suh nook rumla. 43 Enoothong erah likhiik bah sen loong chamchi nah nak angtheng. Sengdung dowa o ih bah uh elong angsuh nook anbah, sen wahoh loong laksuh jaataat chaak angjih; 44 nyia o bah uh ngakhoh angsuuh nook anbah, sen ah loontang dah jaataat chaak ang jih. 45 Mina Sah ah botseh mihi suh mootthuk suh tara taha; erah nang ih mihi raangtaan ih moh suh ra taha nyia mina loong ah puipang suh heh roidong ah kota." 46 Neng Jeriko hadaang ni thok rumta, enon Jisu nyia heliphante erah dam ih miloong ah dokkhoom rum adi, edook kunma heh men ah Bartimas Timas sah lamkaang ni tong

11 Betpheej nyia Bithani hadaang reeni Jerusalem thok nanah ih rum adi, neng loong ah Olip Kong adi wang rumta. Enon Jisu ih heliphante dowa wanyi ah jaakkoh ih ban kaat thukta. 2 amet baat nyuano ah, "Set ngah ni hadaang esit je ah erah doh kah ansih, erah di moktob sah bonthiin arah japtup kah ansih babah uh o ih lathaak siitka rah ah. Ja ansih no nga re nah siitwan hansih. 3 Mih ih tumet suh ja hansih ih cheng hansih bah, Changte wah ih liita belam seek we ih ngaak siitwan he ih baat ansih." 4 Enon kah nyuano moktob sah ah lam ni nok esit ni kaawan thong ni bonthiin arah japtup kah nyuuta. Erah ja nyuadi, 5 nyi reeni chapta miloong dowa mararah ih cheng rumta, "Moktob sah ah tumet suh ja hansih?" 6 Enon nyi ih Jisu ih mamet baatta erah jun ih ngaakbaat nyu kano miloong ah ih moktob sah ah hoom wanthuk nyuuta. 7 Enon Jisu reeni thok hoom wannuano, moktob sah sakkhoh adi neng nyusah loong ah dekoh rum ano, Jisu ah duungtongta. 8 Miloong ah ih neng nyusah loong ah lam adi ban dam wanrumta, rukho rah ih bangphaak ah phiek dowa dook rum leh lam ni dam et rumta. 9 Heh lih heh ngah ni koomte miloong ah riing rumta, "Rangte rangphoong ih! Teesu mendi raakte loong asuh Rangte ih romseetam koh ah. 10 Seng loong wah Dewid luungwang hasong thok hala asuh Rangte romseetam ah je ah! Rangte rangphoong ih!" 11 Jisu Jerusalem ni thok ano Rangteenok ni wangta, erah di heh ih jaatrep ah sok wangta. Enoothong rangsa jen tham ih kaat kano, heliphante asih wanyi damdi Bithani ni kata. 12 Erah saalih adi, Bithani nawa ngaak wang rum adi, Jisu heh ram ih tiita. 13 Heh ih rekam loot nawa ih puksak lak loong ah japtup ano, hetiik ah taatsok kata. Enon sokkah ano, hetiik tiiktok lah ang thoidi heh lak luulu japtup kata. 14

Eno Jisu ih puksak bang asuh liita, "O ih uh an tiik ah mabah uh naktoom kah we choh sah ho!" Erah jengta ah heliphante ih nep japchaatta. (aiōn g165) 15 Neng Jerusalem ni thokrum ano, Jisu ah Rangteenok ni wangta, erah di thaangsange nyi thaang riikte loong ah phang dokphan wang rumta. Neng ngun lek theng teebun nyia tokparu sangte tongtheng loong ah daanghaat et wangta. 16 Eno heh ih O suh uh Rangteenok taakkhuung lam ih tumjih uh taleng hu thukta. 17 Erah lih adi heh ih miloong asuh nyoot rumta, "Rangteele ni raangha, 'Nga Rangteenok ah deek akaan rep raangtaan ih rangsoomnok et men ah.' Enoothong sen ih ehuh loong hottong theng ih hoon han!" 18 Romwah phokhoh nyi Hootthe nyootte loong ah ih erah tit ah japchaat rum ano Jisu tek haat suh lampo phang jam rumta. Neng ah heh ra echo ih rumta tumeah mina loong suh epaatjaajih ih nyootsoot rum kano ah. 19 Rangaako ih Jisu nyia heliphante loong ah erah samnuthung dowa dokkhoom ih rumta. 20 Erah saalih rangkhah di neng lam ni koom rum adi, satkom bang ah heh hingtuk ih hook arah japtup rumta. 21 Pitar ih tumjih angta rah dokthun ano Jisu suh baatta, "Nyootte, sok uh, an ih tamtu satkom bang ah ehook elai!" 22 Jisu ih ngaakbaatta, "Rangte suh tuungmaang an." 23 Ngah ih amiisak tiit baat rumhala o mina heh ten nah mongchi lah anghang ih hanpi ano arah kong akaan asuh toonchap uno juungsih adoh rukdat kah uh ih baat abah uh amiisak elang eah, enoothong tumjih suh an erah suh hanpi et ano ba jen lang ah. 24 Erah raangtaan ih ngah ih sen suh baat rumhala: sen ih rangsoom lam ih tumjaat suh an, erah echoh etang ih hanpi an, eno ba sen ih tumjih suh an erah kohan. 25 "Erah dam ih maatok doh sen ih rangsoom suh toonchap an, sen miiksukte o ang abah uh erah loong ah biin anaan chaak hoon an, erah doh ba rangmong nawa sen Wah ih sen thetre loong ah biin anaan han." 26 [Sen ih mihoh ah lajen biin anaan kanbah, Rangmong nawa sen Wah eh uh sen ah tajen biin anaan ran.] 27 Neng Jerusalem ni we thok rumta. Jisu Rangteenok ni lengkhoom adi, erah nawa romwah phokhoh loong, Hootthe nyootte nyia mihak phokhoh loong ah heh jiinni ra rumha no, 28 cheng rumta, "Arah mamah jen reel? An jen reejih o ih koh taho?" 29 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ngah ih sen suh esiit than jengkhaap cheng rumha, erah ngaakbaat kohe no ba, ngah ih tumjih chaan nawa ih jen reelang loong ah baat korumha. 30 Jisu ih liita, baat an, Joon ih juungtem theng chaan ah ma nawa chota: Rangte jiin nawa tama mina jiin nawa chota?" 31 Eno neng jaachi ni phang daanmui rumta, "Tumjin baat ih? 'Rangte jiin nawa,' mok et baat ih bah, heh

ih liihe, erah ang abah 'Joon ah tanih hanpi kan' 32 Eno, 'Mina jiin nawa mok baat ih bah...' (Neng ah miloong ra cho rumta tumeah Joon ah khowah loontang ih jatcho angta.) 33 Erah raangtaan ih Jisu suh, "Seng ih tajatke," ih ngaakbaat rumta. Eno Jisu ih baat rumta, erah ang abah, "Ngah ih uh arah loong ah mame jen reelang erah tabaat rumra."

12 Eno Jisu ih tiitthaak loong ah baat lam ih li rumta: "Teewah di wasit phek change wah reh heh phek ni potiik phook loong ah ki ano, pa ih kookpaata, potiik jittheng haluong ah thoh ano bante tongtheng nok echoongwah ih hoon thiinta. Eno erah phek ah phekphoo phekete suh kothiin ano heh hahoh ni kata. 2 Potiik hu tok ah thok kohaano phekphoopte jiinni heh dah wasit daap wanta, heh chotheng thaang ah suk suh ah. 3 Phekphoo phekete loong rah ih dah ah joh buh rum ano hahuung ngaak daapta. 4 Erah lih adi change wah ih dah wahoh we wang thukta; eno phekphoo phekete loong ih hekhoh adi buh rum ano heh rakri laandong ruh ih li wanrumta. 5 Erah lidi change wah ah ih dah wahoh daap wanta, eno erah ah tek haat ih rumta, emamah ih wahoh uh ehoop tek haat rumta rukho ah bot et rumta rukho ah tek haat et rumta. 6 Phek change wah adi ewangthuk etheng ah heh mongnook sah ah luulu ba dak tongta. Hethoondi heh sah ah phekphoo phekete loong jiinni daap wanta. 'Ngah ih jat et hang nga sah abah soongraang et rum ah,' change wah ih thunta. 7 Enoothong phekphoopte loong ah neng chamchi ni waan rumta, 'Arah tang ah change sah. Raahan tekbuuh ih no heh nyamka ah seng doh toom ih hoon ah!' 8 Eno heh sah ah joh rum ano tekbuuh rum ano heh mang ah phaakkhuu ni haat rumta. 9 'Erah ang abah phekphoopte loong ah change wah ih tumjih et ah?' Jisu ih chengta. "Heh ah wangha no phekphoo phekete loong ah tekbuuh ano wahoh suh lawe phek thuk ja. 10 Sen ih Rangteele ni raangha amiimi ewet tam etan? 'Nok hoonte ih jaakhoni jong taseeka ih chiik haatta jong ah loontang nang ih ekajiphi ese thoon jong ih hoonla. 11 Erah Teesu ih hoonta; Tumthan epaatja theng sokjih ah!'" 12 Eno Jehudi mihak phokhoh loong ih heh joottkhak suh chung rumta, tumeah neng ih jat et rumta erah tiitthaak ah neng teewah di nyoot baatta. Enoothong mih luulu ang kano neng ah echo ih rum ano matsoon rumta. 13 Mararah Pharisi nok hah nyia Hirod mina loong Jisu reeni heh jengthet matjoot suh daapkaat rumta. 14 Jisu reeni thokrum ano cheng rumta, "Nyootte, seng ih jat et hi an ih ami tiit ju baat hu, mina ih thunha asuh lasootsaam thang ah. An ih mina ehin elong lathaam

sok thang ih, Rangte ih ami tiit nyoot ha erah jun ju kapjih ah arah: "Senkhuung sentok ah senteewah baat hu. Erah raang ih seng suh baat he, Roman thanthan et minchan an. Erah nyi tokkhodi ehol luungwanglong asuh sokse kohi rah seng Hootthe elong jengdang tajeeka." 32 Eno Hootthe nyootte rah ni eje tam tajeeka? Seng ih ekot tam takoke?" 15 ih Jisu ah guuta, "Elang eh uh, Nyootte! Epun baat Enoothong Jisu ih, nga matjoot suh cheng rum halang et hu Teesu heh luulu abah Rangte, heh tokkhodi ih jat ano, ngaakbaat rumta, "Sen ih nga matjoot ranghoh tajeeka eah. 33 Erah raangtaan ih seng tumet suh thunhan? Ngunkholok ah piijah han, ngah ih Rangte ah seng tenthun mongtham nawa nyia ih sokthaak ang." 16 Neng ih ngunkholok esii piikaat sengthung sentak adoleh seng tah nawa ih seechoh rumta, eno heh ih cheng rumta, "Arah othe okhoh theng; eno sengkhuung sentok ah seng teewah ah nyia omen ah?" "Luungwanglong the akhoh," et thanthan ih seechoh theng. Jaat hoh liamaan nyi baat rumta. 17 Eno Jisu ih baat rumta, "Ese eno bah ngunteh seng khosa suh Rangte suh kohi ah nang Luungwanglong chojih ah Luungwanglong suh koh ih uh arah jengdang enyi ah kapjih." 34 Erah wah an, Rangte chojih ah Rangte suh koh an." Eno Jisu rah ih mongwah maakwah lam ih ngaakbaatta ah suh rapne ih paatja rumta. 18 Eno mararah Sadusi jat ano, Jisu ih heh suh baatta, "An bah Rangte mina tek nawa tangaaksaatka liite loong ah ih, Jisu Hasong nawa haloot tah angko." Erah lidi o ih uh suh cheng karumta. 19 Neng ih liita, "Nyootte, Moses Jisu suh tumjih uh tanaan boot cheng rumta. 35 Jisu ih seng suh Hootthe amet raangthiinta: 'Jengthaak ih ih Rangteenok ni nyootsoot rum adi, heh ih cheng mih wasiit heh sah maangje di tek ano heh minuh ah rumta, "Hootthe nyootte loong ih Kristo ah Dewid thiinhaat abah, heh no damdoh we jen chosong eah, sutoom ih mamet miibaat rum ah? 36 Esa Chiiala ih eno heh sah ah heh phoh etekte wah mikkhang ang Devid suh jeng thukta: 'Rangte ih nga Teesu suh ah.' 20 Teewadi soophoh wasinet angta; phokhoh rah baatta: Nga jaawah ko adoh tong uh an piiara loong ih heh minuh ah kap ano, heh sah maangje di mattiita. ah ngah ih an lakhu nah maang thiinhiin ah.' 37 21 Eno miidamwah damdi we chosong ano, heh uh Dewid ih heh teeteewah ih, 'Teesu' et liita; eno bah emamah ih heh sah maangje di we mattiita. Erah Kristo ah Dewid sutoom mamaah mi ang ah?" Miloong lilih wasiit taat we chosong, erah uh emamah heh ah ih Jisu tiit ah tenroon roon et banchaat rumta. sah maangje di we matti, 22 eno soophoh wasinet 38 Heh ih nyootsoot rumta adi baat rumta, "Hootthe net: loontang erah nuh ah damdi taat chosong leh nyootte loong dowa banban ih tong an, neng loong neng sah laje thang ih matti rumta. Hethoon adi ah nyuh akhat eloot lootwah ih kap rum ano mih ih minuh ah thoontiita. 23 Erah ang abah, tek nawa toom soomtu he ih pheehoon theng ni lengkoom we ngaaksaat rum adoh, heh ah o minuh ang ah? suh nook rumla, 39 Jehudi rangsoomnok ni tongtheng Soophoh wasinet net ih kap thoidi ah." 24 Jisu ih ese ban thiincho adoh tong suh nyia sadung theng ngaakbaat rumta, "Mame mokbaang lan! Sen loong ni tongtheng eseethoon adoh tong suh nook rumla. ih Rangteele nyia Rangte chaan aphaan lajat thoidi 40 Neng ih thaknuh loong ah nep mokwaan rum leh mokjeng lan! 25 Maatok doh tek nawa ngaaksaat ah, neng nok nawa looso et rumha, mih miksook di rang erah tokdoh rangmong nawa Rangsah loong likhiik eloot lootwah ih soom rum ano rangsoomte likhiik et ih hoon ah, erah nah mina takah nookmuika." 26 noisok rumha. Neng chamnaang theng rapne ethih Tek nawa ngaaksaat tiit ah: Moses ih raangthiinta thoont ang ah!" 41 Jisu Rangsoomnok ni ngun lomthiin leedap adi woma ni we luung damdi Rangte jengta ah theng re adi tong ano miloong ih neng ngun sak rum taba japweh tan? Erah di Rangte ih Moses suh amet arah ban sokta. Nyamte loong ah ih hantek hantek baatta. 'Ngah Abraham Rangte, Esak Rangte nyi ih sak rumta; 42 eno changthih thaknuh nusiiit ah Jaakob Rangte.' 27 Heh ah ethingte loong Rangte, thok haano jaan ngun loonyi phaasiit nyi di to arah tekchoote Rangte tah angka. Sen loong ah rapne ih koh wan taha. 43 Eno Jisu ih heliphante loong ah moong jenglant!" 28 Hootthe nyootte wasiit ih neng lompoon ano baat rumta, "Ngah ih baat rumhala, daanmuu rumta ah japchaatta. Jisu ih Sadusi loong arah changthih thaknuh ih ngun bangkhok adi sak suh ese lam ih ngaakbaat rum arah japchaat ano, ha rah wahoh ih sak ha nang ih ehan thoont ang ah. cheng kata: "Marah jengdang ah loontang nang ih 44 Wahoh loong ih bah neng nyamka dowa hedak elongthoon ih kapjih ah?" 29 Jisu ih baatta ehanthoon aba koha; eno arah changthih nuh rah ih bah heh ih kapjih ah arah, Ijirel mina loong chaat an! Teesu laanyaang theng angta rah thoont koha."

seng Rangte luulu ah juuba Teesu wah. 30 Erah raang ih, senthung sentak, senchi senla, sen tah nawa 13 Jisu Rangteenok nawa dokkhoom adi heliphante wasiit ih liita, "Nyootte, Sok uh! Arah nok loong ih Rangte ah nook an. 31 Erah lilih jengdang ehan

nyia jong ah, tumthan milung miwaang ah!" 2 Jisu ih ethih ang ah sah wokte nyi khobaang nuh loong ah ngaakbaatta, "An ih arah nok loong ah elong longwah raang ih ah! 18 Rangte rangsoom an erah rangwuung tam et tup hu?" Arah nok abah saasii erukdat eah, ah hahook doh nak toom ang ah! 19 Tumeah erah arah nok adoh jongteh tesii taan uh tah dak tongka tokdoh chamchojih rah, Rangte ih hasong phangdong ang ah; loontang rukdat ih ah." 3 Rangteenok ka ni siitta dowa ih amatuk ih o uh lathaak chamka rah Jisu Olib kong ni tong adi, Pitar, Jeems, Joon nyia cham ah. Adoleh erah likhiikkhiik tumsa doh uh takah Endriu loong ah huchomui wang rumtaha. 4 "Erah we angka. 20 Enoothong Teesu ih erah saakaan loong ah maatok doh angte angla, seng suh baat rookweh ah ethoosii thong et koha, lah angta bah, o kohe," neng ih cheng rumta, "Erah loong ah saapoot uh ething tatong thengta. Heh ih danjeeta mina loong ah echang ela ih jat suh tumjih ih jatthuk he, erah nep suh raamwe ih erah saakaan ah thoosiitta. 21 "Eno, baat kohe." 5 Jisu ih baat rumta, "Naririh ih ban tong o ih bah uh amah mok ih baat han, 'Sok an, Kristo an, mih ih naktoom mokwaan han. 6 Nga tiitbaatte aani,' adoleh mararah ih baat han 'Kristo bah therah mih hantek ih dong ah, 'Jisu ah ngah' ih chaangte ni thong!—erah sen ih lahanpi theng. 22 Tumeah nep dong ha! Eno neng ih hantek moong mokwaan emoong Kristo nyia emoong khowah loong ephooh ah. 7 Sen ih haniik haloot nawa raamui tiit ephooh dong ha. Neng ih epaatjaajih nyia mih lungwaang chochaat an, ang abah uh sen lasootsaam theng. theng ephooh noisok rum ah, jen lang abah Rangte ih Erah loong ah elang jaatjaat eah, enoothong erah danjeeta mina loong ah nep mokwaan suh ah. 23 Sen suh rangkuh thoornla ih liijih tah angka. 8 Hasong teeteewah naririh ih ban sok an! Ngah ih jaatrep tiit ah rookwihi nah neng neng rookmui arah je ah, deek rangwuung saakaan maang thok ra ngakhoni banbaat akaan ah deek akaan loong damdoh rookmui ah. rumhala! 24 "Erah chamnaang loong saakaan lidoh Rongrep nah hasatek nyi ramtek khamle totoh ang rangsa ah emoon eah, laaphiing ah takah kaang ah. Erah loong ah, noonuh nootup suh kaphang sat phaakka ang ah, 25 rang nawa riksii loong ah datti arah likhiik ih ang ah. 9 "Sen teeteewah sensen ih raaha, rangkho nawa rangsa laaphiing loong ah ih naririh ih ban sok an. Sen loong ah khak hanno dumdan eah. 26 Erah lidoh, Mina Sah ah jingmuung mat hoon nok nah siitwan han. Sen loong ah Jehudi khuinah, chaan aphaan pan ih phaakjaaja ih dong rangsoomnok loong nah buh kaat han; nga thoidoh raaha. 27 Eno rangsah loong ah hatoh rongbaji adoh sen loong ah mih luungwang loong ngathong nah daapkaat ah, heh ih danjeeta mina loong ah mongrep chap anno ruurang ese tiit ah baat an. 10 Enoothong noongrepwih dowa lom khoonsiit rum ah. 28 "Puksak rangkuh thoon jaakkoh nah mongrep dowa mirep bang ih sen suh toom nyoot han. Heh demdem suh miraang suh Rangte tiitkhaap ah baat jaatjaat etheng. hephaak ah jang ano dongkom raaha eno helak ah 11 Eno sen loong ah, maatok doh khak hanno mat pa, erah di sen ih jat han rangsoh thok hala eah. 29 hoon nok nah siitwan han doh tumjih jeng ang ih Erah likhiik ih, sen ih sen mik ih erah loong chikrok ah lasootsaam theng; saapoot thok ha doh an tumjih jeng tup anno ba, hethoon saapoot ah haniik ih thok hala thuk ho, erah jeng uh. Jengkhaap marah jeng uh erah ih samthun an. 30 Banthun et an erah loong ah amah an jeng tah angka ang ah; erah Esa Chiiala nawa dowa mina thoontang maang matti rumka ngakhon jeng raaha. 12 Mina loong ah soophoh ah soophoh nah ang raaha. 31 Rang nyia hah bah ethoon eah, ih joottot mui rum ano tek haatmui ah eno hewah nga jengkhaap loong abah babah uh tathoonka. 32 loong ah ih emamah heh sah loong tek haat ah. Heh "O mina reh uh rangwuung saakaan ah tajatka, tum sah loong ah ih henuh hewah damdoh miksuk mui sa doh, maatok doh raaha eah—rangmong nawa rum ano tek haatmui rum ah. 13 Nga tungthoidoh Rangsah reh uh tajatka; heh Sah reh uh tajatka, heh warep ih miksuk han. Enoothong o hethoon tuk ih Wah luulu ih ba jat ah. 33 Erah raang ih ban sok et ramram ih joh ah erah ba pui ah. 14 "Sen ih 'Rapne an, nyia banban ih tong an, tumeah sen ih rangwuung Echoojin' jaatrep jen thet haatte ah japtup et an, saakaan ah tajatkan. 34 Erah langla change wah marah doh lah anghtheng angta erah doh ang ah." ih heh laksuh loong wasiit suh heh nok nawa (Arah wette suh: esamjat etheng tumjih men et ha reeraang loong ah baat koh thiin rum ano heh ah rah ah!) "Eno Judia nawa miloong ah kong akaan haloot nah moongkhoom kah arah likhiik ang ah. Eno ko ih toonsoonjih jaatjaat ang ah. 15 O bah uh nok heh maang ngaakwang wang et ban sok thuk arah khoni angte rah ih nokmong nawa hukkhaak toon likhiik. 35 Erah raang ih naririh ih ban sok an! Tumeah suh lajaatjaat saathaam kaat jih ang ah. 16 O mina sen ih tajatkan nok change wah ah maatok doh phek nah ang ah, heh nok nawa nyuh akhat toon suh ngaakwang koja, rangja ko doh tam pheethungkham lajaatjaat ngaak wangjih. 17 Erah tokdoh tumthan doh, tama rangkhano doh, adoleh rangsa dong doh

wang koja. 36 Heh baphuk ih raaha doh, sen emokjup liita, Nga liphante nyia ngah ih kuwaang phaksat sat ean rah nak toom kapjoh raahan. 37 Ngah ih sen theng nokkhok maani ah?' 15 Eno heh ih rangkhoh loong suh baat rumhala rah, mirep suh baat hang: thoon nokkhok elongwah esii baat koh hansih, erah Banban ih tong an!"

14 Khopui Kuwaang nyia Toomuh Baanlo Kuwaang phaksat thok suh saanyi tongta. Romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong ih, Jisu ah husah lam ih khak ano tek haat suh lampo jam rumta. 2 "Kuwaang mong dobab seng lajajtaat reejih, miloong ah phophaaang jaang rum ah, neng liita." 3 Bithani hadaang ni Jisu ah Simuma maangdi engam angta wahnok adi roong tongta. Jisu phaksat tokdi minuh nusiih ih heh lak ni mojaang thuungsii thaangchaan thaang phontum ah pi ano wangta. Eno moojaang kep ah thajop ano Jisu khoni keelokta. 4 Erah dowa mararah miloong ah khah rum ano neng chamchi ni roongwaan rumta, "Erathan thaangchaan thaang phontum ah tumjih suh thaaja ha?" 5 Erah bah chaajom nang ih ehan ngunkholok doh sang ano ngun ah changthih loong suh minchan koijih boh angta!" Eno neng ih minuh ah rapne ih chikram li rumta. 6 Enoothong Jisu ih li rumta, "Heh nak thaam paklak an! Heh suh sen tume sootsaam lan? Heh nga raangtaan ih eseejih reeraangla. 7 Changthih loong abah saarookwihi noongrep nah sen damdam ang ha, chosok ih suh li anbah tiimtok doh uh ejen chosok et an. Ngah ah sen damdoh saatangtang lakah roong tongte. 8 Heh tumjih reejih angta erah reela; heh ih nga sak ni phontum ih lok halang ah langla saapoot maang angka ngakhoh nah nga mangbeng suh ban khookhamha. 9 Ngah ih ami tiit baat rumhala, mongrep thoontang nah ruurangese marah doh thok ah erah doh arah nuh reela tiit ah, ban samthun ruh ejih ang ah." 10 Eno asih wanyi heliphante dowa Judas Iskerot ih Romwah Phokhoh loong suh Jisu khumtan kaatta. 11 Eno neng ah erah tiit ah chaat rum ano roon ih rumta, eno heh suh ngun koitheng ih kakham rumta. Erah dowa ih Judas ih Jisu ah madoh jap jokoh rum ang ih saapoot bantho thakta. 12 Toomuh Baanlo Kuwaang sa sakhothoohn adi, neng banlam di Khopui Kuwaang doh phaksat suh saapsah loong kadook rumta, Jisu suh heliphante loong ih cheng rumta, "An ih seng maanah kaat thuk he, an raangtaan ih Khopui Kuwaang phaksat khookham raangtaan ih ah?" 13 Eno heliphante dowa wanyi asuh amet baat ano kaat thukta: "Samnuthung adoh kah ansih, erah doh mih wasiit khamteng tek ah pi ano wangha rah chomui ansih, eno erah wah lilih ih roongwang ansih. 14 Heh marah doh nop ah erah nok change asuh cheng ansih: 'Seng suh Nyootte wah ih

liita, Nga liphante nyia ngah ih kuwaang phaksat sat theng nokkhok maani ah?' 15 Eno heh ih rangkhoh loong suh baat rumhala rah, mirep suh baat hang: thoon nokkhok elongwah esii baat koh hansih, erah doh seng raang ih tongtheng thaatheng nyia jaatrep ban khookham cho japtup kah ansih. Eno set ih phaksat ah erah doh ban songwaang theng." 16 Eno wanyi ah samnuthung adi kah nyu ano Jisu ih mamet baatta erah jun ih jaatrep echoi et tup kah nyuuta. Eno nyi ih Khopui Kuwaang phaksat ah ban khookham kah nyuuta. 17 Rangjaako ih hoon damdam Jisu nyia heliphante asih wanyi ah ra rum taha. 18 Neng erah di teebun ni room phaksat tokdi Jisu ih liita, "Sengdung ni wasiit nga khumtante eje erah mih ah nga damdi room phaksah ih hala." 19 Heliphante loong ah rapne ih thunghih rum ano wasiit ih cheng rumta, "Ngah suh nih li halang?" 20 Jisu ih liita, "Erah sen asih wanyi dung dowa, nga damdi khuung esii ni baanlo roongtem phakte mina ang ah. 21 Mina Sah baleh etek haat jaatjaat ih rum ah, Rangteele ni mamet raangha jun ih ah. "Enoothong tumthan ethih angbaat ah Mina Sah khumtante raang ih ah. Erah mih abah lalaan tupta bah ese ang thengta!" 22 Neng phaksat phaksah rum adi, Jisu ih baanlo ah toonpi ano Rangte suh lakookmi li ano chepphiitta, eno heliphante loong asuh pheekoh rumta, "Thaang an, arah nga sak," Jisu ih liita. 23 Erah lilih lokkep ah toon ano Rangte suh jengseeraata, eno erah lokkep dowa loontang ih jok rumta. 24 Heh ih liita, "Arah nga sih mina loong raang ih jan ra hala. Arah sih rah ih Rangte nyia heh mina loong chamchi ni jengdang kakhat ena ah Rangte ih hoonha. 25 Ngah ih baat rumhala, aadowa ih ngah ih arah kham ah babah uh takah we jokkang. Heh rangwuung rookli ano kham na ah Rangte Hasong nah ba we jok ang." 26 Eno neng rangsoom boong ah boong rum ano Olib Kong ni wang rumta. 27 Jisu ih baat rumta, "Sen loong nga re nawa loontang saapsoonte ang lan, Rangteele ni liiha, 'Rangte ih saapriimte warah tek haat ano saapsah loong ah thaapnya khoom rum ah.' 28 Enoothong ngah etek nawa we ngaaksaat angno, Galili hah nah sen ngah nah ban kah ang." 29 Pitar ih ngaakbaatta, "Ngah ih bah an babah uh tajen thiinhaat ra, wahoh loong ih thiinhaat ho bah uh ah!" 30 Jisu ih Pitar suh liita, "Ngah ih baat hala niikja woh leknyi maang weeka nganah, an ih tajatkang ih lekjom jeng uh." 31 Eno Pitar ih ehan han ih we ngaakbaatta, "Ngah an damdoh waktek haat hang doh botseh, emah tajeng kang!" Heliphante wahoh loong ah uh emamah ih roongjeng rumta. 32 Neng Getsimani hah adi thokrum ano, Jisu ih heliphante loong asuh baatta, "Ngah ih rangsoom ang pootdoh

adoh tong an." 33 Heh damdi Pitar, Jeems nyia ah rumta, 52 enoothong heh ah boongloong henyuh Joon ah waksiit wanta. Heh phang sootsaam nyia hekhat ah khook haat thiin ano moong soonta. 53 Eno heh mong chikrok ano, 34 Jisu ih baat rumta, "Nga Jisu ah Romwah Phokhothon nok ni siitwan rumta, ten ehan thoon ih paattiila, ngah bah tek thanthan ih erah di Romwah Phokhoh loong, miyah phokhoh hoon lang." "Adoh tong anno bantho he." 35 Amasah loong, nyia Hootte Nyootte loong thoontang thutthi hiikkhoon ano, Jisu hani kotbon ano rangsoomta, jen rumta. 54 Pitar ih haloot nawa ih rikwan ano Romwah lang eabah erah chamchoh saapoot ah nak chothuk Phokhothon nok taakkhuung adi wangta. Erah di weeuh, 36 "Ewah Jisu ih rangsoomta, "Seng Wah!" bante damdi weekaang ni roong hangtong wangta. 55 Andi bah jaatrep tachaanka, arah chammaang lookkep Romwah Phokhoh loong nyi hadaang Ngoong awang ah nga re nawa toonhaat et weeuh. Enoothong nga loong ah ih Jisu kap tek haat suh heh thet tiitbaatte thung jun lah anghang an thung jun ju toom ang ah." taat jam rumta, eno o uh tachojam rumta. 56 Jisu 37 Eno heliphante wajom jiinni ngaak adi neng ah thetre tiit baat hantek ih taat leekbaat rumta, ang emokjup ih rum arah japtup kata. Jisu ih Pitar suh abah uh erah jeng loong adi tajun rumta. 57 Eno liita, "Simoon mokjup nih elu? Sen saapootsiit taan uh mararah Jisu miksukte ih toonchap leh hahuung tiit ah motseng tanih jen tong kan?" 38 Motseng ih tong an leekbaat et rumta: 58 "Seng ih ame jeng arah chaatti, no chaan aphaan raangtaan ih rangsoom an phate 'Ngah ih arah mina ih hoonta Rangteenok ah thaak joonnaam ih nak toom jen han. Chiiala ah enook haat angno, sa jom lidoh mina ih lahoonka rah hoon ela, enoothong hansi ah naangla." 39 Jisu we ngaak ang." 59 Neng thung nawa ih dong hoon arah tiit wang ano phosiitsiit ih we soomwangta. 40 Eno we taatbaat rum abah uh tajunwaan rumta. 60 Loontang ngaak raaha di uh heliphante wajom ah thok mokjup ngah ni Romwah Phokhothon ah toonchap ano Jisu ruh ih rumta; Neng mik uh lajen daapsok rum thang suh chengta, "An tiit erathan et thetbaat rum halu ah. Eno Jisu suh tumjih uh tami baat rumta. 41 Heh adi, an ih ngaakbaat jih tanih jeeka?" 61 Enoothong rangsoom theng nawa takjom ngaak ha di uh neng ah Jisu ah khaapsiit uh tattoon jengta. Eno Romwah hephoopho ih mokjup rumta, eno we li rumta, "Amadi Phokhothon rah ih we cheng, "An ah Kristo tama, uh thok naangjup ruh nih elan?" Erah than jup an marah seng ih soomtu hi Rangte sah rah ah?" 62 chang ih ah! Saapoot chang elah! Sokthaak an, "Mina Jisu ih liita, "Elang eah ngah, sen ih mina Sah ah Sah ah amadoh rangdah mina loong lakah koh ah. Elongthoon Rangte heh jawah koh tongtheng adoh 42 Saat an kah ih, erah sok an, "Nga khumtante wah roongtong arah nep japtup an, erah damdoch rang rah ah!" 43 Jisu ih baat tokdi heliphante asih wanyi nawa jingmuung damdoch raaha arah nep kaptup an!" dung nawa, Judas dong khoom taha. Heh damdi 63 Eno Romwah Phokhothon rah ih heh nyuh ah miloong langnuh pawah nyia kiingthom waangrak ranhoom ano liita, "Seng ih erah tokkhodoh an thet tit ih roong dong khoom rum taha, Romwah phokhoh baat suh haaki takah boot jamke! 64 "Rangte kaantu loong, Hootte nyootte loong nyia miyah phokhoh tiit loontang ih ejap chaat et han. Eno bah sen ih loong ih daapkaat rum taha. 44 Heh khumtante wah mamet thunhan?" Eno loontang roongjeng rumta: rah ih miloong asuh hubaat rumta: "Ngah ih marah elang eah ethih ela etek haat ju etjih. 65 Mararah ih wah ah chupphak ang erah wah ah ang ah, sen ih jam Jisu ah neng took ih nep phang betook rumta, eno han warah ah. Eno khak anno bante loong suh siitwan heh mik ah loop rum ano buh leh cheng et rumta. thuk an." 45 Judas heh laanthok khoom, Jisu reeni "Jat thaak he o iuh buh halu!" Eno bante loong ah ih kah ano liita, "Nyootte!" Eno chupphakta. 46 Eno neng joh rum ano heh the adi baangbulu rumta." 66 Pitar uh ih Jisu ah joh rum ano khak rumta. 47 Eno erah chap Romwah phokhoh danuh raak tokdi, nok taakkhuung rumta dung dowa wasiit ih heh lang ah dok hoom ano ni thok tongruh eta. 67 Erah nuh rah ih Pitar ah we ni Romwah phokhothon dah na ah chepdookta. 48 Eno hangtong arah japtup ano heh ah chiichi et sok ano Jisu ah toon jeng ano li rumta, "Hootte thet haatte liita, "An uh Nazareth nawa Jisu damdi roong angtu." jokah ah likhiik langpi papi nyia kiingthom waangrak 68 Eno Pitar ah leek eta. "Ngah ih tajatkang... Tumjih nga joot tam ra tahan?" 49 "Saarookwihi ngah sen tiit baat hu erah ah, ngah ih tasamjat kang," eno heh damdi Rangteenok ni tonghang no kanyootsoot tang ah pa kaawan ko ih dokkhoon kata. Erah damdam adi mamah lajoh khak ih tahe? Enoothong, Rangteele woh ah weeta. 69 Danuh rah ih Pitar we japtup ano, ni liiha amiisak jaatjaat ang raaha." 50 Eno heliphante heh reeni chapta miloong asuh we baatta, "Arah uh loontang heh ah thiinhaat rum ano saapsoon rumta. Jisu damdi khoomte loongdung dowa wasiit!" 70 Eno 51 Jaaro wasiit nyuleep di choom arah ih Jisu lini Pitar ah we leekta. Chomre lidi mihi heh reeni chapta roongphan khoomta. Eno neng ih heh khak taat that loong ih we li rumta, "An bah neng dung dowa ju

angkoko nak leek kuh, tumeah an uh Galili nok hah
leh paanglaang soom et rumta. 20 Eno neng ih jen
nawa." 71 Pitar ih liita, "Ngah ih ami tiit baat rumhala!
thaangju joonnaam rum ano heh sak nawa saangjang
Tiit huung baatkang bah Rang ih toom cham thuk
samsong ah we ngaakkhook rumta, eno heh nyuh
kohang, ngah ih tajaatjaat jatkang sen ih o suh li han
akhat ah we kap thuk rumta. Eno bangphak na tek
rah ah!" 72 Erah damdam woh ah we weeta, eno
haat wan suh siitwan rumta. 21 Lam ni mih wasiit heh
Pitar ih Jisu ih mamet baatta rah dokthunta, "Woh
men ah Simum erah samnuthung adi heh deek nawa
jaanyi maang weeka doh an lekjom leek uh ngah ih
wangha rah chomui rumta, no heh suh raabante
tajatkang eah." Eno Pitar ah thungthih ano huungta.

15 Rangkhan di Romwah phokhoh ah miyah
phokhoh, Hootthe Nyootte nyia Ngoong awang
loong damdi kaankoong suh echaan ih chomui rumta.
Neng ih Jisu ah jaanruh ih khak rum ano Pilat suh
kowan rumta. 2 Pilat ih chengta, "Jehudi luungwang
ah an tam angkoko?" Jisu ih ngaakbaatta, "Elang eah
an ih liihu rah ah." 3 Romwah Phokhoh loong ah ih
jirep di Jisu ah mat ih deejoh rumta, 4 eno Pilat ih we
chengta, "An ih tanih ngaakbaat rumko? Boichaat
thaak uh neng ih liilaang rum halu rah ah!" 5 Erah di
uh Jisu ah khaapsiit taan toon jeng suh tanookta, eno
Pilat ah paatjaata. 6 Khopui kuwaang rookwiil Pilat ih
phaatak ni tongte mina, marah noksong ih danje ah
erah daap haat ah neng banlam angta. 7 Erah tokdi
mih wasiit heh men ah Barabas changrook di miyah tek
haat arah phaatak ni sakta. 8 Paang hoh di mamah
kah ih daap haat ah erah likhiik phaatak ni tongte
daap haat suh miloong ah Pilat reeni wang rumha
no cheng wang rum taha. 9 Pilat ih cheng rumta,
"Ngah ih seng suh Jehudi luungwang ah toomdaap
kohe ih tam li han?" 10 Heh ih jatcho angta, Romwah
phokhoh loong ih Jisu ah rapne ih miksuh rum ano
jokoh wan rum tahang eah. 11 Eno Romwah Phokhoh
loong ih miloong asuh Jisu lah anghang ih Barabas
ah daap haat theng ih Pilat reeni rojeng thuk rumta.
12 Pilat ih miloong asuh we cheng rumta, "Erah ang
abah, sen ih Jehudi luungwang et liihan asuh ngah
ih tumjih et ang?" 13 Neng ah ngaak riing rumta,
"Bangphak nah tek rabbit theng!" 14 Pilat ih we
chengta, "Heh tumjih thetre kota?" Miloong ah ih
erong ih huk riing rumta, "Banphak nah tek rabbit
theng!" 15 Noksong ah roonthuk suh li ano, Pilat ih
Barabas ah daapta. Eno Jisu ah ruh ih buh thuk ano
bangphak nah rabbit suh korumta. 16 Raabante
loong ih Jisu ah Kobono nokmong ni neng joonte
ah lompoon rum ano siitwan rumta. 17 Neng ih
Jisu ah elootwah saangjang songloh ih choom rum
ano nyia suk khopok ah hoon rum ano, heh khoni
pokkok rumta. 18 Eno neng ih lakkong ih soom rumta:
"Jehudi loong luungwang ah Roitang toomtong kah!"
19 Jisu khoh adi chaanthah ih buh rum leh neng took
rah ih took et rum, eno neng lakuh adi tong rum

leh paanglaang soom et rumta. 20 Eno neng ih jen
nawa." 71 Pitar ih liita, "Ngah ih ami tiit baat rumhala!
thaangju joonnaam rum ano heh sak nawa saangjang
Tiit huung baatkang bah Rang ih toom cham thuk
samsong ah we ngaakkhook rumta, eno heh nyuh
kohang, ngah ih tajaatjaat jatkang sen ih o suh li han
akhat ah we kap thuk rumta. Eno bangphak na tek
rah ah!" 72 Erah damdam woh ah we weeta, eno
haat wan suh siitwan rumta. 21 Lam ni mih wasiit heh
Pitar ih Jisu ih mamet baatta rah dokthunta, "Woh
men ah Simum erah samnuthung adi heh deek nawa
jaanyi maang weeka doh an lekjom leek uh ngah ih
wangha rah chomui rumta, no heh suh raabante
tajatkang eah." Eno Pitar ah thungthih ano huungta.
loong ih Jisu bangphak ah roong huiwanho ih laatbaat
rumta. (Simum langla Sirini nok hah angta, heh sah
rah Alekjender nyia Rupus angta.) 22 Neng ih Jisu
ah Golgotha adi siitwan rumta. Golgotha rah, "Mih
khoraang hah suh liita." 23 Erah di heh suh kham
damdi phon ah woorumano taat korumta, ang abah
uh Jisu ih tajokta. 24 Eno neng ih bangphak adi tek
rabbit rumta, henyuh hekhat ah jopche rumano,
o ih marah chep ah choh ah ih wenhaat rumta. 25
Heh ah rangkhan phek kaat tok saapoot akhuh di tek
rapbotta. 26 Heh kaanju jengkhaap amet raangta,
"Jehudi luungwang." 27 Jisu damdi ehuh wanyi,
esiit ah dak hekko esiit ah jaawako ih wak rabbit
rumta. 28 [Emamah Rangteele ni liih amiisak angta.
Heh ah mih putte likhiik ih roong hoonta.] 29 Erah
di daankhoomte miloong ih Jisu ah neng tok ah
nyoongleh chikram kaanju et rumta: "Aleh! An ih bah
Rangteenok ah thaak hoom angno sa jom mongdoh
we hoon ang ih laangma liitu! 30 Amadoh an teewah
ah jen pang ubah, bangphak dowah edat koom ih
ih bo bal!" 31 Erah likhiikkhiik romwah phokhoh loong
nya Hootthe Nyootte loong ah ih we kaanju liilaang
rumta, "Heh ih mih abah pang kah eta, hetewah
ah tajen pangka! 32 Taat sokthaak ih arah Kristo ah,
Ijirel luungwang ah, amadob bangphak dowah jen dat
koom koha bah seng ih uh heh suh hanpi et ih!"
Jisu reeni rabbotta wanyi rah ih uh emamah ih roong
kaanju nyuuta. 33 Rangnithung di deek rep ni rang ah
nakdatta, eno erah koonta jom raang ih nakdatta.
34 Saasong saapoot jom di Jisu ah erongwah ih
riinghuungta, "Eloi, Eloi, Lema Sabachthani?" erah
langla, "Nga Rangte, Nga Rangte," an ih ngah mamet
thiinhaar halang?" 35 Erah dowah mararah miloong
ih japchaat rumano jeng rumta, "Boichaat thaak an
heh ih Elija poonha!" 36 Mih wasiit ih nyulep ah pi
ano soon ra taha, eno nyulep ah thaangneejih kham
adi temano, chaanthah tuuba adi rapkhakta. Eno
chaanthah ah toonpi ano Jisu tui adi mook suta, eno
liita, "Ma! Ban sok ih Elija ra haano bangphak dowah
tam datthiiin ra thaak ha!" 37 Jisu ah erongwah ih
riinghuung ano titi. 38 Rangteenok ni nyuh tinta rah
hekhol nawa ih helah tuk ih kho nyi ih khoodatta. 39
Arami saahaap ah bangphak ngathong ni chap adi
Jisu mame tiita erah sok ano jengta, "Arah mih abah

amiiimi Rangte sah ju angta!" 40 Erah di mararah lini, jaakhothon ah Meeri Megdalen jiinni dongta, minuh loong ih, haloot nawa ih ban sok rumta. Erah erah nuh sak dowa jaakhoni Jisu ih laathih sinet dung adi Meeri Megdalen, Jeems no nooliwah ah dokphanta. 10 Heh ah kah ano heh joonte loong suh nyia Josep nuh Meeri erah damdi Salomi loong ah baat kaatta. Neng ah mongoong ih ehuung tok ang angta. 41 Heh Galili ni ang tokdi neng loong ah Jisu rumta, 11 eno heh ih Jisu ah ething, ngah ih nep lilih ih rum ano naririh kah ih sokboi rumta. Nuhoh tuptang ih baat rum adi uh, neng ih tahanpi rumta. 12 loong uh hantek heh damdi Jerusalem ni roong raakte Erah lilih, heliphante wanyi jiinni Jisu ah jaat hoh phan loong uh erah di eje roong ang rumta. 42 Rangja hoh lam ih dongta, deek akaan lamko ni kah nyu adi ko ang damdam Arimathia nawa Josep thok taha. ah. 13 Eno nengnyi ah ngaakwang nyu ano heliphante Heh uh Jehudi loong Ngoong awang dung ni esii wahoh loong asuh baatwan nyuuta, ang abah uh o esoongraang mina angta, eno heh ih Rangte Hasong reh uh nyi jeng ah tahanpi rumta. 14 Lithoon adi, raak ah bansokte angta. Erah sa ah Ban khookham Jisu asih wasiit heliphante loong reeni, neng chamsat sa angta (erah langla Jehudi loong naangtongsa tokdi dongta. Jisu ih kanja et rumta tumeah, neng saakhoh rah angta), eno Josep ah lacho laphaan ih tuungmaang laje koka no nyia neng ten ah jong aajaan wang ano Pilat dowa Jisu mang ah cheng wangta. likhiik ang kano ah, erah dam ih mih etupete loong ih 44 Pilat ah Jisu jen tek eta ih chaat ano paatjaata. ething ih baat rum adi uh lahanpi thang ih tong rumta. Arami saahaap ah poon ano Jisu abi dook nih tiita ih 15 Jisu ih neng suh baat rumta, "Kah an mongrep chengta. 45 Saahaap ih baatta rah chaat ano, Pilat thoontang nah Ruurang Ese tiit ah mirep miraang ih Josep suh heh mang ah jen toon et uh ih baatta. suh tumbaat kaat an. 16 O ih hanpi ano juungtem 46 Josep ih heh mang loop nyuleep ah reh ano Jisu ah erah mih ah epui eah; lahanpiite loong ah edut mang ah datthii wangta, eno erah nyuh rah ih mang haat et ah. 17 Hanpiite loong asuh epaatjaatheng jen ah dek ano mangbeng theng, jong hah ni thoh aradi reejih chaan koh ah: neng ih nga mendoh chiithih thiin kaatta. Eno mangbeng luung adi, jonglo elong laakkah jen dokphan ah; neng jeng ena dongjeng tangkoong thiinta. 47 Meeri Megdalen nyia Josep nuh ah; 18 neng ih puuthih jukkhah ah toonpi ah adoleh Meeri rah ih Jisu mang marah di beng ha ih sokkah me asu mok jok abah neng tathet haatka; khoisatte nyuuta.

16 Jehudi naangtongsa rangja ko di, Meeri Megdalen, Jeems nuh Meeri nyia Salomi ih Jisu mang sak adoh hut suh phantom ah reh kah nyuuta. 2 Naangtongsa rangkhah di, rangsa dong damdam, nengjom mangbeng theng ni karumta. 3 Lam ni karum adi waan rumta, "O ih lekloong kobaat he jonglo heh mangbeng tangkepta rah ah?" (Jonglo ah elong angta.) Eno neng erah di thok ano sok rum adi jonglo ah dokkoong cho angta. 5 Eno mangbeng luung adi nokhoom wang rum adi jaaro wasiit jaawako adi songloot epuung ah song ano ban tongta—eno neng ah echo ih rumta. 6 "Nakcho an," heh ih liita. "Ngah ih jat ehang, sen ih Najaret nawa Jisu bangphak ni rapbotta ah jam sok han. Heh adi takah jeeka—heh ejen ngaaksaat eta! Sokthaak an ba heh adi thiin rumta rah ah. 7 Amadoh wang an no heliphante loong asuh arah tiit ah baatwan an, Pitar asuh wakbaat et an: 'Heh sen ngah ni Galili hah adi wangla; erah nah japtup an, Heh ih baat tahan rah jun ih ah.'" 8 Eno neng ah rapne ih mocho rum ano mangbeng dowa doksoon rumta. Eno erah tiit ah nengjom ih echo ih rum ano o suh uh tanaan baat rumta. 9 (note:

The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) [Naangtongsa rangkhano di Jisu ngaaksaat

16:9-20.) [Naangtongsa rangkhano di Jisu ngaaksaat

15 Jisu ih neng suh baat rumta, "Kah an mongrep chengta. 45 Saahaap ih baatta rah chaat ano, Pilat thoontang nah Ruurang Ese tiit ah mirep miraang ih Josep suh heh mang ah jen toon et uh ih baatta. suh tumbaat kaat an. 16 O ih hanpi ano juungtem 46 Josep ih heh mang loop nyuleep ah reh ano Jisu ah erah mih ah epui eah; lahanpiite loong ah edut mang ah datthii wangta, eno erah nyuh rah ih mang haat et ah. 17 Hanpiite loong asuh epaatjaatheng jen ah dek ano mangbeng theng, jong hah ni thoh aradi reejih chaan koh ah: neng ih nga mendoh chiithih thiin kaatta. Eno mangbeng luung adi, jonglo elong laakkah jen dokphan ah; neng jeng ena dongjeng tangkoong thiinta. 47 Meeri Megdalen nyia Josep nuh ah; 18 neng ih puuthih jukkhah ah toonpi ah adoleh me asu mok jok abah neng tathet haatka; khoisatte ah neng lak ih tajoh abah ede eah." 19 Teesu Jisu ah neng damdi jen roongwaan ano, rang ni toonsiit wanta eno Rangte damdi jaawako tongtheng adi roongtong wangta. 20 Heliphante loong ah noongrep ni karum ano Ruurang Ese ah tumbaat kaat rumta, eno Teesu ah neng damdi roong mokah no Rangte tiit baat rumta, neng ih epaatjaajih loong re rumta jun ih amiisak ah dongjat thuk rumta.]

Luk

1 Mongnook Thiophilas: Seng laktung ni Rangte mookaat angta loong ah mina hantek ih lom raangthiin rumta. **2** Neng ih seng suh hephang di tumjih tup rumta loong ah nyia ruurang tumbaatte loong ih mamet baat tahe erah jun ih raang rumta. **3** Erah raang ih, Jatwah Thiophilas, ngah ih erah loong tiit ah hephang dowa dook ih naririh ih jatjah halang, eno samthun tang, ngah ih uh naririh ih le nah phanlan raangthiin angbah ese ang ah eah. **4** Ngah arah reelang ah langla an ih amiiak tiit nyootsoottu loong ah ejat toom et uh ih raangthiin hang. **5** Judia ni Hirod luungwang angtokdi, romwah wasiit heh men ah Jekaria, Abija lilih heh romwah esiit angta. Heh minuh men ah Elijahet angta; heh uh esiit romwah jaatang nawa angta. **6** Nengnyi Rangte miksok di toongtang lam ih songtong nyuuta Teesu Hootthe jengdang loong ah naririh et kap nyu ano ah. **7** Elijahet ah samuh nuh ang tungthoi nengnyi sah uh tajeeta, heh miwah Jekaria nyia heh ah ekuh ekaang ih nyuuta. **8** Heh romhoonsa thok kohaano saasiit Jekaria ah Rangteenok ni reeraang paknaata. **9** Romwah loong Hootthe jun ih Rangteenok ni phontumkaang tingtak suh jongteh tootoon rum adi Jekaria men chapt. Eno heh Teesu rangsoom nokmongni wangta **10** phontumkaang tingtak tok ah chang kano miloong ah taakkhuung ni rangsoom rumta. **11** Erah di heh reeni Rangsah ah dongchap taha, jaawako romthong phontumkaang tingtakta rum adi ah. **12** Jekaria ih erah japtup ano paatjaata eno echo nep eta. **13** Enoothong Rangsah rah ih heh suh liita, "Nakcho uh, Jekaria! Rangte ih an rangsoom chaat eta, an minuh suh no miwasah an raangtaan ih koh ah. An ih heh men ah Joon et men theng. **14** Heh tupsa doh tumthan tenroonjh ang ah an raangtaan ih ah, erah damdoh wahoh loong uh tumthan ih tenroon ang ah! **15** Joon ah Teesu miksok doh elong mina esit ang ah. Heh ih kham naktoom mok jok ah. Heh phang doktup damdam heh ah Esa Chiiala pan ang ah, **16** eno heh ih ijirel mina loong neng Teesu Rangte ko ih ngaak thoksiit ah. **17** Khowah Elija likhiik ih heh uh Teesu nganah chaan aphaan lam ih ban kah ah. Heh ih hewah heh sah loong we jun songtong thuk rum ah; heh ih Rangte jeng daante loong asuh kateng lampo jatthuk ah; heh ih Teesu mina loong heh raangtaan ih ban khoekham thiin ah." **18** Jekaria ih Rangsah asuh liita, "Emah mok ang abah ngah ih mamet jat ang? Ngah ah teekaang nih nga minuh uh wikuuh ih hoonla nih." **19** "Ngah Gabrel," Rangsah rah ih ngaakbaatta.

"Ngah Rangte pandi chaplang, heh ih ngah an suh arah Ruurang Ese ah baat suh kaat thuk halang. **20** Enoothong an ih nga jengkhaap ah tahanpi ko, heh rangwuung thok ha doh amiisak ih langte lek ang kano ah. Nga jengkhaap lahanpi thoidoh an tami jengko ang uh; ngah ih an damdi kakham hala ah amiisak maang langlang an suusu ih tong uh." **21** Erah tok adi miloong ah ih Jekaria ah ban sok ruh ih rum ano Rangteenok ni saatang tumjih thaam eha ih paatja rumta. **22** Jekaria dokkoomha no neng damdi heh tami waanta, eno neng ih jat rumta Rangteenok nok ni mot amang hetupta eah. Khaapsiit uh lami dongjeng thoi heh lakthaak pamaak ih waan rumta. **23** Heh Rangteenok ni rangsoom phansiiit saapoot ah thoon ano, Jekaria heh nok ni ngaakwangta. **24** Eno rekam ritdi heh minuh Elijahet rah heh sah dong wokta, eno laabanga heh nok nawa tadol khoomta. **25** Heh ih liita, "Nga Teesu ih hethoondi kok chosok halang. Heh ih ngah noksong dung nah rakri theng taat angtang rah toonhaat ha!" **26** Elijahet sah la arok wok adi Rangte ih Rangsah Gabrel Galili samnuh Najaret hadaang adi daapkaatta. **27** Heh ih jaalah esiit suh tiitkhaap baatjih angta, jaalah ah Dewid luungwang sutoom Josep damdi nook suh kakhat muicho angta. Heh men ah Meeri angta. **28** Rangsah ah ra haano heh suh baatta, "Khooteng toomtong uh! Teesu an damdi heh ih romseetam koh halu!" **29** Meeri ih Rangsah jeng ah chaat ano rapne ih mongsaamta, eno erah jengkhaap ah tumjih suh liita ih paatjaata. **30** Rangsah ih liita, "Nakcho uh, Meeri; Rangte ih an minchan ih halu. **31** An sah wokte anglu eno miwasah et tup uh, heh men ah Jisu et men uh. **32** Heh ah elong angte eno heh suh Elong Echoong ni tongte Rangte sah et li ah. Teesu Rangte ih heh ah luungwang et hoon ah, heh te Dewid likhiik ah, **33** eno heh ah Jaakob sutoom dowa rootang raang ih luungwang ang ah; Heh hasong ah babah uh lathoon thang angte!" (aiōn g165) **34** Meeri ih Rangsah asuh liita, "Ngah roibaamuh jaalah boh ah. Erah mamaah maami ang ah?" **35** Rangsah ih ngaakbaatta, "Esa Chiiala an sak nah raaha, eno Rangte chaan ah ansak nah tong raaha. Erah raangtaan ih esa noodek asuh Rangte Sah et poon ah. **36** An sano Elijahet ah taat samthun thaak uh. Heh suh samuh nuh ih kalitian ah, amadi heh sah la arok angla, wikuuh ih hoon adi nep ah. **37** Rangte lajen reejih tumjih uh tajeeka." **38** "Ngah ah Teesu laksuh," Meeri ih liita; "An ih baattu jun ih toom ang raaha nga sak nah ah." Eno Rangsah ah mat khoomta. **39** Erah lilih Meeri phangla ih kong akaan deek Judia ko nah kaat suh dokchapt. **40** Heh Jekaria nok ni nop kah

ano Elijah suh jengseeraata. 41 Elijah suh Meeri noodek ah mamah ih dong hakte angla?" Tumeah heh jengseeraata ah japchaat damdam, heh mong nawa sak ni Teesu chaan aphaan ah samkhikhih angta. 67 noodek ah jaapmota. Elijah suh Esa Chiiala pan Joon wah Jekaria ah Esa Chiiala pan angta, eno heh angta 42 eno erongwah ih jengta, "An ah minuh loong ih Rangte jengkaap ah baatta: 68 "Seng Teesu ah dungni romseetam choh cho mina, erah dam ih an phoong ih Ijirel Rangte rah ah! Heh mina loong pang ih tupe noodek asuh uh romseetam choh cho! 43 raangtaan ih ra taha eno neng ah puipangta. 69 Heh Arathan elong ah nga taang ni mame ang raak kohala, ih seng suh chaan aphaan pan Khopii pangte kojah Teesu nuh anep nga jiinni jen chomui jih ah? 44 An hali, Heh laksuh Dewid sutoom dowa ah. 70 Heh jengseera ah japchaat damdam, nga mong nawa ih teewadi esa khowah loong damdi thoom hoonta noodek ah nep roon ano wookla. 45 Teesu jengkaap (aiōn g165) 71 Heh ih seng piiara nawa panghe, seng ah ansak nah amiisak ih ang raaha ih hanpi thoidoh miksukte hang achaan nawa jen toonpang raang ih an tumthan ih tenroonte anglu!" 46 Meeri ih liita, "Nga ah. 72 Heh ih liita sengte sengwah loong ah heh ih ten ih Teesu ah phoong ha; 47 nga pangte Rangte suh tenthet et ah eno heh ih esa numijjeng ah dokthun nga la roonla, 48 tumeah heh ih ngah, ehin laksuh ah ah. 73 Sengte sengwah Abraham, suh kakhamta dokthun thoi ah! aadowa ih miloong ah ih ngah suh Heh ih seng piiara loong nawa pang et he eno seng tenroom mina et poonhang, 49 tumeah Chaan apaan ah heh mootkaat ah lacho thang ih moh thuk he, Rangte ih nga raang ih elongthoon moot ah reekot 75 eno ba seng ah heh ngah nah esa nyi epun jen thoih ah. Heh men ah Esa; 50 roosuit tokkhodi roosuit ang ih seng roidong tang ih ah. 76 "Nga sah, an ah, Heh ih heh soomtuute asuh minchan noisok ha. 51 Elong Echoong Rangte khowah ih poonho. An Teesu Heh ih chaan apaan pan lak ah janghaat ano engaam nganah kah uno heh raangtaan ih lam ban tan kah ete loong nyia neng tenthun mongtham ah phaang uh, 77 heh mina loong suh neng rangdah loong ah thukla. 52 Heh ih chaan apaan luungwang loong ah neng tongtheng nawa dattong thuk ano; ehin loong 78 Seng Rangte ah minchan nyia tenthet Rangte. Heh ah toorjoh ah. 53 Heh ih ramtekte suh phaksat ese ihi khopii roidong ah rangsa phaakla likhiik ih phaak koha, eno changteng loong ah lak huung daap haat thukla, 79 eno rang nawa ih warep kaangtook ah ha. 54 Heh ih sengte sengwah suh kakham thiinta laamang nyia etek lampo ni tongte loong rah ah, seng rah reeta, eno heh laksuh Ijirel ah chosok ra hala. 80 Noodek ah hansi nyia chiiala ni rongtangtang ih samthunha!" (aiōn g165) 56 Meeri ah Elijah suh damdi haka. Ijirel noksong damdi chomui suh rangwuung laajom roongtongta eno heh nok ni ngaakwngta. 57 Elijah sah tup rangwuung thok haano, heh sah ah miwasah ih tupta. 58 Hekhuung hetok nyia heh joonte sano loong ah ih chaat rum ano Teesu suh tumthan ih seela ih phoong rumta, eno neng ah heh damdi rapne ih roong roon rumta. 59 Noodek ah saasinet ang adi, neng ah khoopkhan banlam hoon suh ra taha, eno heh men ah Jekaria, heh lilih et men theng ih liirumta. 60 Enoothong heh nuh ih liita, "Tah angka! Heh men Joon et men theng." 61 Eno neng ih heh nuh asuh baat rumta, "Enoothong erah bah ante anwah men tah angka!" 62 Eno neng ih heh wah suh neng tokmoot damdi cheng rumta, an ih mamet men ih doh se ah ih thunhu. 63 Jekaria ih eraangtheng jonglo ah suh ano, raangta, "heh men ah Joon." Eno mirep rapne ih paatja rumta! 64 Erah tok adi Jekaria we mi dongjengta, eno Rangte rang ah phoongta. 65 Hekhuung hetok joonte loong ah neng cho dongta, eno erah ruurang ah Judia hah kong akaan noongrep ni thok ruurang kata. 66 Warep ih erah tiit ah chaat rum ano samthun rumleh cheng et rumta, "Arah

2 Erah tokdi Luungwanglong Agastas ih Roman noksong loontang rookweh thuk ano neng men ah le ni raangthiin thuk rumta. 2 Erah phang raang et thukta tok adi, Siria hate Kobono ah Kurinus angta. 3 Eno, warep ih neng teewah men ah, maama hah ni raangwan rumta. 4 Josep ah Galili hah Nacheret nawa, Dewid luungwang tup hadaang Judia hah Betlehem ni kata. Tumeah Josep ah Dewid sutoom angta. 5 Josep ih Meeri heh suh nook raang ih kakhatta damdi, heh men ah wak raang wanta. Heh ah sakjih angta, 6 eno neng Betlehem ni ang tokdi, nootup rangwuung ah thok taha. 7 Heh sah phangkhoh rah miwasah eh tupta, eno nyuh rah ih khoon ano maan tokkhuung ni jupthiinta naangjam nok laje thoi eah. 8 Erah deek adi mararah saapriimte loong rangphe pheetang ih phek ni, neng saapsah loong ban sok rumta. 9 Rangsah rah neng reeni dongchaptta, eno Teesu chaan ah neng kothung ni phaakta. Eno neng ah rapne ih cho rumta, 10 enoothong Rangsah rah ih liirumta, "Nakcho an! Ngah aradi sen suh Ruurang Ese huijah

halang, erah ih mina loontang suh rapne tenroon 32 Jehudi lah angte loong suh an tenthun ah jathuk thuk ah. 11 Chiinyah Dewid hadaang ni sen pangte suh weephaak ah phaak ah no an mina Ijirel loong tupta—Teesu Kristo ah! 12 Eno sen suh erah jatthuk tenroon ih phaakjaaja ang rum ah.” 33 Simumon ih han: sen ih noodek esii nyuh ih khoon ano maan Jisu tiit baatta ah chaat nyu ano heh nuh nyi wah ah tokkuung nah jupthiin arah tup an.” 13 Baphuk ih heh paatja ih nyuuta. 34 Simumon ih nyi suh romseetam koh damdi rangsah loong hantek ih rang nawa dong taha, nyuuta no heh nuh Meeri, suh baatta, “Arah noodek eno boongkaat lam ih Rangte rangphoong rumta: ah Rangte ih danje cho Ijirel loong thet haat nyia 14 “Rangte chaan ah echoong thoon rangmong ni khopiipang raangtaan ih ah. Heh ah Rangte mikthe phaakjaaja, erah dam ih hah nah semroongoong ang ang ano warep mina ih heh thetbaatte totoh ang ah thuk ah heh thunghaanla loong asuh ah!” 15 Rangsah 35 erah thoi ih neng husah tenthun loong ah dongjat loong ah neng re nawa rang ni ngaakwangta adi, ah. Eno an ten ah langtheh ih dook arah likhiik, sattiiti saapriimte loong ah neng chamchi ni waan rumta, ih sat uh.” 36 Teewadi khonuh wikuuh, thaknuh heh “Betlehem nah kah ih no, erah ni tumjih angla Teesu men ah Anna, Ashir nok hate Phanual sah angta. ih baat tahe loong ah sokkah ih.” 16 Eno neng ah Heh sawah suh nookta dowa ih paang sinet ba angta echaan ih Meeri nyia Josep reeni karumano noodek eno heh miwah ah tiita. Heh paang rook asat paang ah maan tokkuung ni jupthiin arah japtup karumta. 17 baji angta. Heh ih Rangteenok ah babah uh tathiin Saapriimte loong ah ih heh ah sok rumano, Rangsah haatta; rangwuung rangphe heh Rangte rangsoom, ih noodek tiit tumjih baatta loong ah neng suh we nyi samurangsoom ih tongta. 38 Erah poodti Anna toombaatt rumta. 18 Saapriimte loong ih baatta rah thok haano Rangte suh jengseeraata. Eno Jerusalem japchaatte loong ah paatja ih rumta. 19 Meeri ih erah ah Rangte ih piipang et ah ih bansokte loong asuh loong tiit ah dokthun ano rapne ih samthunta. 20 noodek tiit ah baatta. 39 Josep nyia Meeri ih Teesu Saapriimte loong ah ngaakwang rumano, neng ih tup Hootthe ih jamta loong ah jen khom hoon thiin nyu rumta nyia chaat rumta loong asuh boongkaat damdi ano, nyi hah Galili ni Najaret hadaang adi ngaak neng Rangte ah phoongpha rumta; erah ah rangsah wang nyuuta. 40 Noodek ah rongkopkop ih haka; ih mamet baat rumta jun ih angta. 21 Saasinet lini mongtham ese ah heh jinni hantek angta, eno Rangte noodek ah heh k hoopkhan banlam hoontok thok ih heh suh romseetam kota. 41 Paang rookwihi Jisu kohaano, heh ah Jisu et men rumta, marah rangsah jaatang ah Khopui Kuwaang di Jerusalem ni bankah ih heh nuh mong ni maangje tokdi dook ban menta ruh kah ih rumta. 42 Jisu asih paang nyi ih hak adi, men rah ah. 22 Moses Hootthe ih baatta jun ih Meeri neng erah kuh adi paang hoh dowa likhiik ih karumta. nyia Josep, sak saasiit hoon banlam saapoot ah thok 43 Kuh ah thoon kano neng ah ngaak wang ih rumta, ih taha. Eno nyi noodek ah Jerusalem hadaang ni enoothong noodek Jisu ah Jerusalem ni tangtongta. Teesu suh baat kokaat suh huikaat nyuuta, 23 erah Erah ah heh jaatang ih tajat rumta; 44 neng ih thunta langla Teesu Hootthe ni raangthiin cho angta: “Warep heh ah sengdung ni eje heh angla eah, rah thoi neng ih ephantup ela phokhothoon noodek ah Teesu henih nitang mokkhoom rumta eno Rekamdi neng suh kottheng.” 24 Erah damdi nyi ih tokparusah enyi joonte sano dung ni phang jam sok rumta. 45 Neng ih adoleh wotuupi enyi, Teesu Hootthe jun ih nyi siik Heh ah tajap jam rumta, erah thoih ih neng Jerusalem hoon et koh nyuuta. 25 Erah tokdi Jerusalem hadaang ni ngaakwang rumano eni jam sokwang rumta. 46 ni mihi wasiit heh men ah Simumon songtongta. Heh ah Saajom di neng ih heh ah Rangteenok ni japtup wase nyia Rangte ra choote mina angta, eno Ijirel rumta, Jehudi nok hate nyoootte loong damdi, neng mina loong khopui suh heh ih Rangte ah ban sok ruh jeng boichaat nyia neng suh chengphi damdi tong eta. Esa Chiiala ah heh damdi angta 26 erah dam ih arah ah. 47 Warep ih heh tiit chaatte loong ah epaatja heh suh Teesu ih thoomhoon cho Kristo ah maang ih rumta heh ih jatwah jenglam ih ngaakbaat rumuptup an tatiiko ih kakhamta. 27 Chiiala ah ih siit ano kano ah. 48 Heh nuh nyi wah ah doonmoot ih rumta Simumon ah rangsoomnok ni wangta. Heh jaatang ih heh ah tup rumano ah, eno heh nuh ih liita, “Nga khobaang Jisu ah rangsoomnok ni Hootthe ih jamha sah, an ih tumjih hoon wan halu? “Sek ah anwah ah jun ih pijah nyuuuh di, 28 Simumon ih noodek ah heh rapne ih sootsaam thuk haliitih, an ah noongrep ni lakkhonni toonpi ano Rangte suh lakookmi liita: 29 taat tum jam sok hiith.” 49 Jisu ih ngaakbaatta, “Ngah “Teesu, an ih thoomhoon jengdang ah thiinch, eno set ih tumet suh jam sok hali tih? Set ih tanih jattansih an laksuh ah semroongoong et kaat thuk uh. 30 Nga ngah seng wah nok ni eah?” 50 Jisu ih ngaakbaat mikmik ih an jiin dowa khopiiroidong ah tup ih hang, rumta ah neng ih tajen samijat rumta. 51 Eno Jisu 31 marah an ih loontang pandi hoon thiin tu rah ah: ah neng damdi Najaret ni roong ngaakwangta, heh

nuh nyi heh wah jeng chaatchaat ah. Erah di mamah angta erah loong ah heh nuh ih heh tenni lomthun ruh eta. 52 Jisu ah hansi nyia ese mongtham ni choocho ih hakta, mina nyi Rangte uh heko ih roopta.

3 Luungwanglong Teberius ih asih paang banga phansiit adi; Pontius Pilat ah Judia ni Kobono angta, Hirod ah Galili phansiitte angta, heh no Philip ah langla Ituria nyia Trakonite phansiitte angta; Lisania ah Abilini hadaang phansiitte angta, 2 eno Annas nyia Kaiphas ah romwah phokhothoon ang nyuuta. Erah tokdi phisaang hah ni Jekaria sah Joon suh Rangte ih jengkaap baatta. 3 Eno Joon ih Jordaan Juungko ni Rangte tiit ah tumbaat kaatta, "Sen rangdah nawa ngaak hanno juungtem an, eno ba Rangte ih sen rangdah ah biin anaan han." 4 Erah ah khowah Isaia leedap ni raangthiin cho angta: "Mih phisaang hah ni riingla; 'Teesu raang ih lam ban hoon thiin an; Heh kroomtheng lamjun ih tan an! 5 Hoongbeng haleng loong ah ebook et ah, kong akaan loong ah hoongthung hane ih hoon ah. lam koongkot loong ah lamjun ih hoon ah, lamthih loong ah lamse ih hoon ah. 6 Rangte jiin nawa khopiiroidong ah warep ih tup ah!" 7 Miloong hantek Joon ih juungtem toom tem he ih ra rum taha. Joon ih liirumta, "Pu sen loong ah!" O ih baat tahan Rangte ih echamnaang theng daapkaat ha dowra sen epui etheng eah? 8 Rangdah nawa elek elang ih sen reeraang pakna nawa ih noisok anbah. Sen chamchi nah seng Abraham sutoom ih lakkak nakwaan an. Abraham sutoom bah Rangte ih jong ah toon ano botseh jen hoon et ah! 9 Bang hehing nah joot haat suh chaang ah ban thiin et ha; hetiikmuu bang loong ah joot haat ano we nah haattak ah." 10 Miloong ih heh suh cheng rumta, "Erah ang abah, seng ih tumjih et theng ah?" 11 Heh ih ngaakbaat rumta, "O di samsong enyi jeela esiit ah samsong mute suh kotjih, erah damdi o di phaksat jeela rah ih pheekot et theng." 12 Mararah sokse seete nep juungtem ra taha, eno cheng rumta, "Nyootte, seng ih tumjih reejih ah?" 13 Eno Joon ih baat rumta, "Sokse mathan seejih ah erah ba se an erah tokkhodoh ehan nak mook se an." 14 Mararah sipaahi ih nep heh suh cheng rumta, seng ih aleh? Tumjih etjih ah? Heh ih baat rumta, "Mih dowra ngun chaan ih nakmok suh an adoleh mih lathika doh ethih etu ih nak nan an. Sen ngun la di mathan cholam erah suh roon an." 15 Mina loong ah ih choocho ih dong laalom rumta, eno neng ih Joon asuh Kristo tam angla ih thun rumta. 16 Eno Joon ih loontang suh baat rumta, "Ngah ih juung nawa ih juungtem rumhala, enoothong nga lini mih wasiit nga nang ih elong raaha. Ngah bah

heh lakhoop pak taajoh tha uh taliikang. Heh ih bah Esa Chiiala nyia we nawa ih juungtem han. 17 Heh jiinni nunrek je ah, erah ih raan ah dannun ano pung nah toonthiin ah, eno hephaang loong ah we nah babah uh lamettheng adoh tak ah." 18 Joon ih hejaat hejaat lam nawa ih miloong asuh Ruurang Ese ah nyootsoot leh neng roidong ah elek raangtaan ih baat rumta. 19 Enoothong Joon ih Kobono Hirod asuh liita, tumeah heh ih Hirodias heh no minuh ah, kapta, erah damdi uh ethih loong ephoop reeta. 20 Hirod ih Joon ah phaatak ni sakta rah boot thetreeta. 21 Miloong juungtem lini, Jisu ih nep heh juungtem ah we temta. Heh ih rangsoom adi, rang kaasak ah daap eta, 22 eno Esa Chiiala ah hansi ni wotuupi likhiik heh kothung ni datpura taha. Eno rang ni root esiit dongjengta, "An ah nga mongnook sah. Ngah an suh eroon elang." 23 Jisu heh mootkaat phangmota tokdi, Heh ah paang rookjom taan angta. Heh ah miwasah, erah raang ih miloong ih, Josep sah ih thunta, Josep ah Heli sah angta, 24 Heli ah Mathat sah, Mathat ah Leewi sah, Leewi ah Melki sah, Melki ah Jannai sah, Jannai ah Josep sah, 25 Josep ah Mattathias sah, Mattathias ah Amos sah, Amos ah Nahum sah, Nahum ah Esli sah, Esli ah Naggai sah, 26 Naggai ah Maath sah, Maath ah Mattathias sah, Mattathias ah Semin sah, Semin ah Joseek, Joseek ah Joda sah, 27 Joda ah Joonan sah, Joonan ah Resa sah, Resa ah Jerubabel sah, Jerubabel ah Siltiel sah, Siltiel ah Neri sah, 28 Neri ah Melki sah, Melki ah Addi sah, Addi ah Kosam sah, Kosam ah Elmadiam sah, Elmadiam ah Er sah, 29 Er ah Josua sah, Joshua ah Eltijer sah, Eltijer ah Jorim sah, Jorim ah Matthat sah, Matthat ah Leewi sah, 30 Leewi ah Simoon sah, Simoon ah Judah sah, Judah ah Josep sah, Josep ah Joonam sah, Joonam ah Elaikim sah 31 Elaikim ah Melea sah, Melea ah Menna sah, Menna ah Mattatha sah, Mattatha ah Nathan sah, Nathan ah Dewid sah, 32 Dewid ah Jiisi sah, Jiisi ah Obed sah, Obed ah Booj sah, Booj ah Salmon sah, Salmon ah Nason sah, 33 Nason ah Aminadab sah, Aminadab ah Admin sah, Admin ah Arni sah, Arni ah Hejron sah, Hejron ah Perej sah, Perej ah Judah sah 34 Juda ah Jaakob sah, Jakob ah Isak sah, Esak ah Abraham sah, Abraham ah Terah sah, Terah ah Nahor sah, 35 Nahor ah Serug sah, Serug ah Reu sah, Reu ah Peleg sah, Peleg ah Eber sah, Eber ah Sela sah, 36 Sela ah Kiinan sah, Kiinan ah Arphaksad sah, Arphaksad ah Sem sah, Sem ah Nuah sah, Nuah rah Lameek sah, 37 Lameek ah Methuselah sah, Mathuselah ah Enook sah, Enook ah Jared sah, Jared ah Mahalalil sah, Mahalalil ah

Kenan sah, 38 Kenan ah Enosh sah, Enosh ah Seth sah, Seth ah Adam sah, Adam ah Rangte sah.

4 Jisu Jordaan juung nawa Esa Chiiala pan ih ngaakwang taha eno moong achaang ih phisaang hako ih siit kaatta, 2 erah di heh saarookbaji Hakhoh juungbaan ih phate kaatta. Erah tokdi heh ih tumjih taphaksata, erah raangtaan ih hethoon sa adi heh ah ramtek angta. 3 Hakhoh juungbaan ah ih liita, "An Rangte sah anglu bah, arah jong ah baanlo et hoon thuk thaak uh." 4 Eno Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni liiha, 'Mina ah phaksat nawa ih laklak tathingka.'" 5 Eno hakhoh juungbaan ah ih kongchoong ko ih siitwan ano mikkhojaap siit di mongrep hasong loong ah sok thukta. 6 "Nga ih an suh arah loong chaan nyia nyamka ah koha," Hakhoh juungbaan ih heh suh baatta. "Arah loong ah ngah suh kotahang, eno nga ih o suh thunghaan ang erah suh ejen kot et ang. 7 Loontang arah loong ah an raangtaan ang ah, an ih nga soomhang bah ah." 8 Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni liiha, 'An Teesu Rangte rang aba soom uh eno heh raangtaan ih laklak ba moh uh!'" 9 Erah lidi Juungbaan ah ih Jerusalem ni siitkaat ano Rangteenok nok khochoom thoон adi, siitwan ano baatta, "An Rangte Sah ang ubah, aadowa an teeteewah taat pit thaak uh. 10 Tumeah Rangteele ni amet liiha, 'Rangte ih Rangsah loong asuh an ese tham ih ban kooncha thuk suh baat ah eah. 11 Erah di amah nep et liiha, 'Rangsah loong ih an neng lak ih banjoh hoono an lah taan uh jong nah tajap satnak thuk ru eah.'" 12 Enoothong Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni liiha an Teesu Rangte ah an ih nak taari uh.'" 13 Juungbaan ih Jisu ah jaatrep lam nawa ih jen joonnaam phate ano, heh erah dowa pootsiit raangtaan ih dokkoom kata. 14 Eno Jisu Galili ni ngaakwangta, Esa Chiiala moong achaang ah heh damdi angta. Heh tiit ah harep ni ruurangta. 15 Heh ih Jehudi rangsoomnok ni nyootsoot rumta eno warep ih guuta. 16 Erah lidi Jisu ah heh haktheng hadaang Najaret adi wangta, erah damdi Jehudi naangtongsa adi saahoh dowa likhiik Jehudi rangsoomnok ni wangta. Heh ih Rangteele ah wet suh toonchaptta. 17 eno khowah Isaia leedap ah heh suh kota. Heh ih Rangteele ah ja ano marah di raangta erah ah japtupta, 18 "Teesu Chiiala ah nga damdi, tumeah heh ih ngah ah changthih loong suh Ruurang Ese baatkaat suh danje tahang. Ekhak eha loong daap haat tiit ah baat suh daapkaat tahang nyia edook loong suh neng mik ih japtup thuk suh, mih laku ni chamte loong ah pang raangtaan ih ah 19 nyia saapoot ah chang ela ih baat suh daap

tahang erah saaodh Teesu ih heh mina loong ah epang et ah." 20 Eno Jisu ih Rangteele ah khoon ano, heh jeng chaatte asuh ngaak koh, ano tongta. Jehudi rangsoomnok nawa miloong ih heko totoh ih sok rumta, 21 eno heh ih neng suh baatta, "Arah Rangte jengkhaap ah chiinayah amiisak ih thok hala, erah wetang adi boichaat tan rah ah." 22 Neng ah heh suh rapne ih seechoh rumta heh jengkhaap ah laangpopoh ih chaat rum ano epaatja nep ih rumta. Eno liirumta, "Arah Josep sah ah tam angla?" 23 Heh ih neng suh baatta, "Ngah ih jat ehang sen ih arah tiitthaak ah ngah suh nyootbaat ette, 'Phonwah, ih an teeteewah deesit uh.' Sen ih Kapernum ni japchaat tan ah likhiikkhiik ngah suh uh arah nga hadaang adoh re thuk suh baat ette ang hali. 24 Ngah ih arah baat rumhala, Jisu ih boot baatta, "Khowah ah heh hadaang nah babah uh taseechoka." 25 "Nga jeng ah boichaat an: arah amiisak tiit Elija tokdi Ijirel ni thaknuh ephoop angta, paang jom paangthom rangphaat laphaat thang angta adi ah nyia harep ni ramkhanh angta tok adi ah. 26 Ang abah uh Elija rah Ijirel ni o reeni uh takaat thukta, Sidoon juungkuung Jarephat hadaang dowa thaknuh jiin adi luulu ba kata. 27 Erah damdi eni engam loong ephoop angta Ijirel ni khowah Elisa angta tokdi ah; ang abah uh o uh tade rumta, Siria nawa Naaman luulu ba deeta." 28 Jehudi rangsoomnok nawa miloong ih erah chaat rum ano, neng ah ekhat ih rumta. 29 Neng ah toonchap rum ano, erah samthung dowa Jisu ah dok hoom kaat rumta, eno samthung kongchoong ni angta dowa kaang adoh dat haat suh ih thun rum ano taat hoom wan rumta, 30 ang abah uh Jisu ah miloong laktung adi dokkoom ruh ih kata. 31 Eno Jisu ah Galili ni Kapernaum samthung adi kata, Jehudi naangtongsa adi Heh ih miloong asuh nyootsoot rumta. 32 Heh ih nyootsoot karumta asuh miloong ah rapne ih paatja rumta, tumeah heh ih chaan aphaan lam ih baat rumta. 33 Jehudi rangsoomnok ni Chiithih laakkah pan mih wasiit angta; heh erongwah ih riinghuungta, 34 "Aah! Tumjih et he seng ah, Najaret nawa Jisu oh? An aadi seng thet haatte nih ah? An o ah nga ih jat ehala: an ah Rangte Esa kongphaak huite!" 35 Jisu ih Chiithih laakkah asuh baatta, "Nak hoopti uh arah wah sak dowa suusu ih dokkoom ho!" Laathih rah ih mih ah neng ngathong ni loonghaat thiin ano tumjih uh lah et thang heh sak dowa doksoon kata. 36 Miloong ah rapne ih paatja rum ano neng chamchi ni waan rumta, "Arah tumjaat jengkhaap ah? Arah mih rah ih chaan aphaan lam ih laathih asuh baat kano, neng loong ah doksoon karum arah ah!" 37 Eno Jisu tiit ah erah hah adi noongrep ni ruurang kata. 38

Jisu ah Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoon ano, ih bah sen ih mina joh an.” 11 Neng ih Khoonkhuung Simumon nok ni kata. Simumon hopnuh ah sokwi ih ah juung saangkook ni hoomthiiin rumta, jirep thiinhaat rapne satta, eno neng Jisu damdi erah nuh tiit ah rum ano Jisu lini roong phankhoom rumta. 12 Saasit roongwaan rumta. 39 Jisu ah heh reeni chap wang Jisu samthung esiit ni ang adi mih wasit engam ano sokwi khoisat ah dokphanta. Sokwi ah laan de angta. Eno heh ih Jisu ah tup ano, heh lakuh di ruh eta, eno erah damdam heh ah laan saatsoon ruh kotbon ano liita, “Chuuupa, an ih thunhang bah, eta, eno neng suh phak asat nep jamjaang korumta. saatsiit weehang!” 13 Jisu ih heh lak ah janghaat ano 40 Rangsa lup lini loongtang ih neng joonte hephan taajota. “Ngah ih an deesiit suh thun ehala,” Heh ih dowa khoisatte loong ah Jisu reeni thutsiit jarum taha; liita. “De uh!” Erah damdam erah wah ah laan de ruh warep sak ni heh lak ih taajoh leh deesiit et rumta. 41 eta. 14 Jisu ih heh suh baatta, “O suh nak baat uh, Laathih loong ah uh warep sak nawa doksoon leh erah nang ih bah romwah jiinnah phangla ih kah uno riinghuung erumta, “An juuba Rangte sah ah!” Jisu ih heh ih toomhuk sokje ho; eno ba mih ih de etu ih jat laathih loong ah tajeng thuk rumta, tumeah neng ih jat ho, Moses ih baatta jun ih an khosa ah koh et kaat et rumta heh ah Kristo eah. 42 Erah saalih rangkhano uh.” 15 Ang abah uh Jisu ruurang ah noonrep ni di Jisu erah hah dowa hatik ni kata. Miloong ah ih heh ehan han ih huk ruurang katta, eno miloong hantek ah laan matjam ruh et rumta, eno neng ih japtup rum heh jeng boichaat suh nyia neng khoisat de thuk suh ano heh ah lakaat thuk suh thun rumta. 43 Enoothong lomthok rum taha. 16 Ang abah uh Jisu ah, hatik ni heh ih baat rumta, “Ngah ih Ruurang Ese Rangte rangsoom dokkhoon kata. 17 Saasiit Jisu ih nyoot Hasong tiit ah hahoh nah nep uh ebaatjih jaataat, rum adi, mararah Pharisi nyia Hootthe Nyootte loong tumeah erah raangtaan ih Rangte ih ngah ah kaat erah di roongtonga Gallili samthung nyia Judia nawa thuk tahang.” 44 Erah raang ih heh ih Jehudi loong eno Jerusalem nawa ra rumha rah ah. Teesu chaan rangsoomnok harep ni Rangte tit ah baatta.

5 Saasiit Jisu Genisaret juungsitum kaang ni chap

adi miloong ah heh reeni Rangte tit chaat suh tuutmuu rumta. 2 Heh ih khoonkhuung enyjuungkaang ni chaakwah loong ih neng chaak saachot kaat pootdi hoomthiiin arah japtupta. 3 Khoonkhuung esiit adi Jisu ah dung tongta—erah langla Simumon Khoonkhuung angta—eno heh suh amasah juungko nah hengtuu suh baatta. Jisu ah Khoonkhuung adi tong ano miloong asuh nyootsootta. 4 Heh ih jen thoon nyootsoot rum ano, Simumon suh baatta, “Khoonkhuung ah juungsitum echoong koh et tuut uno, an joonte loong damdoh nyah joot suh chaak ah ha an.” 5 “Nyootte, “Simumon ih ngaakbaatta, “Seng ih pheetang taat haati takapke. Ang abah uh an ih li ubah, ngah ih eha et ang.” 6 Neng ih chaak ah haata eno nyah loong ah hantek ih chaak laan ranpat ruh taantaaan ih nyaanta. 7 Erah raang ih neng ih khoonkhuung esiit dowa neng joonte ah neng lak khoh ih jup rum ano nyah loong ah roong joot thuk suh poon rumta. Neng wangrum taha adi nyah loong ah khoonkhuung nep luppatt arah ih meeta. 8 Eno Simumon Pitar ih tumjih angta rah loong ah sok ano, Jisu ngathong ni heh lakuh di tong ano baatta, “Nga re nawa hengkhoon uh, Teesu! Ngah rangdah mina!” 9 Simumon nyia heh joonte loongtang rapne ih paatja rumta nyah loong hantek ih kap rum ano ah. 10 Simumon joonte Jebidi sah Jeems nyia Joon, uh paatja ih nyuuta. Jisu ih Simumon suh liita, “Nakcho an; adowa

ah Jisu damdi mih khoisat deesiijih eje angta. 18 Mararah mina ih hiiumung juptheng ni thokpi rum taha, eno neng ih nokmong ni noppi leh Jisu ngathong adoh thiinwan suh taatthun rumta. 19 Mih hantek ang tungthoidi, nokmong nah noppi suh lam tachoh rumta. Erah raangtaan ih neng ih nok khoni piiwan rum ano poohoom rum ano, juptheng pan ih miloong laktung Jisu ngah thong adi datthiiin rumta. 20 Jisu ih neng erathan tuungmaang rumta ah sok ano, heh ih mih asuh liita, “Nga joonwah, an rangdah loong ah biin anaan et halu.” 21 Hootthe Nyootte nyi Pharisi loong ah neng mongmong ni phang huthun rumta, “Arah mih ah o angla Rangte kaanju tit baat ha! Rangte luulu baalek ah mih rangdah jen biin anaante ah!” 22 Jisu ih neng tenthun ah jat ano baat rumta, “Sen ih emah tumet suh thunhan? 23 ‘An rangdah ah biin anaan et taho,’ ih baat ah elaang nih ang ah, adoleh ‘Saat uno koomuh’ ih baat ah elaang nih ang ah? 24 Ngah ih sen suh ejat etthuk rumha, erah ang abah ah, Mina Sah adi arah hah dowa mih rangdah jen biin anaan theng chaan eje eah.” Eno heh ih hiiumung wah asuh baatta, “Ngah ih baat hala, saat uh, an juptheng ah toonpi uno an nok nah wang uh!” 25 Erah damdam erah mih ah neng ngathong ni tooncharpa, heh juptheng ah toonpi ano, heh nok ni Rangte ah phoongpha ano wangta. 26 Neng ah loongtang rapne ih paatja rumta! Echo damdi neng ih Rangte rangphoong rumta, “Chiinyah tumthan epaaitja jih seng ih japtup hi!” 27 Erah lidi, Jisu dokkhoon kah adi, sokse seete wah heh men

ah Leewi, apit ni tong arah japtup kata. Jisu ih heh 7 Mararah Hootthe Nyootte nyia Pharisi loong ih Jisu suh baatta, ‘Nga lih ah phanhang.’ 28 Leewi ih jirep ah tumjih doh lasah therre ah ih thun rumta, erah thiinhaat ano, heh lilih ih roong toonkhoomta. 29 Eno thoidi naangtongsa doh mih maamok deesit jaoh ih Leewi ih heh nok ni kamkam saroom ih hoon ano dangdang et ban sok rumta. 8 Enoothong Jisu ih neng Jisu ah poonta, eno wen loongdung adi sokse seete tenthun ah jat ano mih wasiit suh baatta, “Chap uh, loong nyi wenhoh loong hantek angta. 30 Mararah ngakkoh ko ih raaho.” Eno erah wah ah toorchapta. 9 Pharisi nyia Hootthe Nyootte loong ih Jisu liphante Eno Jisu ih baat rumta, “Ngah ih cheng rumhala: seng loong suh cheng rumta “Sen ih sokse seete nyia Hootthe jun doh naangtongsa doh tumjijah ah jen re rangdah mina loong damdi mamet phaksah han?” thuk he? Epang tam ah, ethet haat ah? Mih roidong Neng ih chengta. 31 Jisu ih ngaakbaat rumta, “Mih ah epang tam ethet haat ah?” 10 Heh ah nengko ni eseete ih Phonwah ah tajamka, khoisatte ih ba jam lengsok ano heh lakkong wah asuh baatta, “An lak ah. 32 Ngah ih jatwah loong ah elek toom ih rum ah ah janghaat uh.” Eno heh lak ah janghaat kano ese ih tapoon ra rumrang, erah nang ih bah rangdah mina we ih ngaak hoonta. 11 Neng loong ah neng the ah loong poon ra halang.” 33 Mararah mih ih Jisu suh saanghaat rum ano khah rumta eno neng chamchi liita, “Joon liphante nyia Pharisi liphante loong ah uh ni waan rumta Jisu ah mamet ih eah. 12 Erah tokdi samurangsoom etong rumla; enoothong an liphante Jisu kongchoong ni wang ano Rangte rang pheetang loong ah ih jok phaksah ruh et rumha.” 34 Jisu ih ih soomwangta. 13 Rang ah wuung ano, heliphante ngaakbaatta, “Sen ih kuhoon sa doh jalakapte wah loong ah heh reeni lompoon ano neng dung nawa asih pandoh wen loong ah samuh ngaakdaap ah ih nih wanyi danjeeta, heh ih erah loong men ah kaamwah thunhan? Emah tah angka! 35 Enoothong kuhooonte et menta: 14 Simumon (Heh ih Pitar et menta) erah warah neng re nawa toonsiit wan saakaan ah thok damdi heh no Endriu; Jeems nyia Joon, Philip nyia eha, eno erah doh ba neng samurangsoom tong Batholomi, 15 Mathiu Thomas, Jeems ah Alphaeus ah.” 36 Jisu ih arah tiitthaak til nep wakbaatta: O sah, erah damdi Simumon (hadaang pangte ih poonta), eh uh samsong ena rah ehak nah loopphing suh 16 Judas ah Jeems sah, erah damdi Judas Iskerot, tajopcheeka. Emah mok et abah, heh ih samsong mih khuumtante ih hoonte warah ah. 17 Jisu kong ena rah jopche etjih ang ah, eno ena lep ah ehak nawa heh kaamwah loong damdi dat ra rumha di, samsong damdoh tajunka ang ah. 37 Erah damdoh o heliphante hantek loong damdi hathung ni roong eh uh kham na ah silkhoop tiikook ehak nah tasakka, chapta. Miloong hantek erah di Judia hah noongrep tumeah kham na rah ih tiikook ehak ah eraapphok nawa, Jerusalem nawa erah damdi juungkaang ko ethuk ah, eno kham ah emat jan eah, eno tiikook ah niiwa Tairi nyia Sidoon samnuthung dowa; 18 neng thihi ah. 38 Erah thatnang ih bah, kham na rah tiikook heh jeng boichaat nyia neng khoisat deesit thuk suh ena nah thiintheng! 39 Erah damdi sen ih kham hak thok rum taha. Chiithih laakhah ih paklakte loong jok cho doh kham na ah tajam kan ang an. ‘Ehak ah anep ra rum taha enooleh de ih rumta. 19 Warep ih seela,’ ih sen ih li an.

6 Jehudi naangtongsa di Jisu ah phek ni chamtong ko ih tumkhoom kata. Heliphante loong ah ih raanteh ah thi rum ano, neng lak ni saasek leh, phak et rumta. 2 Mararah Pharisi loong ih cheng rumta, “Sen ih tumjih et han seng Hootthe jun ih naangtongsa doh sen emah tajen re kan?” 3 Jisu ih ngaakbaat rumta, “Dewid nyia heh joonte loong ih neng ram ih ti rumta adi tiim et rumta rah sen ih tanih wetan? 4 Heh Rangteenok ni wang ano, Rangte suh kota baanlo ah toonphakta, eno heh mina loong suh nep kota. Erah uh seng Hootthe jun ih emiit angta, o mina reh uh tajen phaksata romwah ih luulu ba phaksata. 5 Eno Jisu ih thoonaabatta, “Mina Sah rah naangtongsa raang ih Teesu.” 6 Naangtongsa saahoh di Jisu ah Jehudi rangsoomnok ni kah ano nyootsot rumta. Erah ni jaawako lakkong ang arah mih wasiit angta.

7 Mararah Hootthe Nyootte nyia Pharisi loong ih Jisu suh baatta, “Changthih loong ah tenroon ang an; Rangte Hasong ah sendi! 21 “Amadi ramtekto loong ah tenroon ang an; sen suh ekot et han!” Amadi ehuungte loong ah tenroon ang an; sen engit ean! 22 “Mina Sah tungthoidoh, sen mih ih miksuk halan, dut haat halan, kaanju ih halan, nyia ethih li halan adoh tenroon ang an! 23 Erah saakkaan ah thok ha doh sen tenroon lam ih wook anno boong an, tumeah sen raangtaan ih elong thaangchoojih Rangmong Hasong ni thiinha. Nengte nengwah ih uh emamah Rangte tiitbaatte loong damdi therre rumta. 24 “Enoothong amadi nyamte loong asuh tumthan echoojih ang ah; sendi tenroon roidong ah elang eta! 25 “Amadi laboot beete loong asuh tumthan echoojih ang ah; sen ramtek tok ethok eha! “Amadi engitte loong asuh tumthan echoojih ang ah; sen ehuung

nyia moongoong ean! 26 "Mina ih ese ih liite loong Sen lonoite loong! Sen mik dowa bangtan ah chaak asuh tumthan echoojih ang ah; nengte nengwah reh dok haat anno ba sen pho senno mikmaang ehin uh emoong tiitbaatte suh emamah et li rumta. 27 ah samseksek mi samsok an, eno ba mi beek haat Enoothong nga jeng boichaatte suh baat rumhala: an. 43 "Bang se adoh tiikthih tatiikka, eno bangthih sen piiara ah mongnook et an, sen miksukte damdoh adoh uh tiikse tatiikka. 44 Bang ah hetiik tiikla dowa ese ih re an, 28 sen tamte loong asuh romseetam koh ih ba danjat ha; an ih puksak tiik ah subang nawa an, sen siawiite asuh rangsoom koh an. 29 Oih bah uh tachoh thiiko adoleh anggut tiik ah woma bang nawa an the nah buh ho bah haangko the adoh we wak buh tachoko. 45 Mina eseete ih heten hemong ni ese thuk uh; oih bah uh an samsong toon ah, erah suh loong lomthiin ha dowa dong re ah; ethih mina rah ih samsong ehoh bootkoh uh. 30 Mih ih an dowa tumjh heten hemong ni ethih lomthiinha ah dong noisok suho erah kot et uh, erah damdoh mih ih an hukkaak ah. Tumeah ten among ni tumjh jeela tuikhoop ni toon abah, nakmok ngaaksuh uh. 31 Mih ih an suh erah dongjeng ra hala. 46 "Ngah ih baat rumhala lare mame reekot theng ih jam hu emamah an ih mih suh thang di ngah ah Teesu, Teesu," ih tumet suh poon reekoh uh. 32 "An mongnook halu mina damdam hali? 47 O bah uh nga re nah thok haano nga jeng adoh mongnook ubah, romseetam ah mamah ma ih ah boichaat ano kap ah—eno erah mih ah mamah choh uh? Emah bah rangdah mina loong bah lengkot ang ah, ngah ih noisok rumha. 48 Heh ah arah likhiik mui rumla, hephoopho thaang ah we ngaakchosuh ang ah, oih heh nok jong hah nah, halup ih thoh ano ah! 33 Ese reeraang ah an damdi ese reete loong hoon arah likhiik ang ah. Juung ah nuung ano liim damdam adoh mok re ubah, romseetam ah mamah abah uh tamoka ang ah, tumeah erah rongkopkop ih ma ih choh uh? Emah bah rangdah mina loong reelah! 49 Enoothong oih bah uh nga tiit ah chaat 34 An suh jen ngaakthemte ah sok uno luulu nam koh laphanka bah erah ih heh nok naririh jong hah ni ubah, romseetam ah mamah ma ih choh uh? Erah lahoonka likhiik ang ah; eno erah nok ah juungnuung thaang thaang ah ngaakchosuh bah, rangdah mina tak ih sot kano laan rungdat ruh eah—eno tumthan loong nep nam kotmui rumla! 35 Emah tah angka! echoojih ih bundat ah!"

Senpi senra loong ah mongnook anno neng damdoh ese ih re an; enam kot et an, eno engaak choh nak thuntak an. Eno ba sen thaang elong ah choh an, nyia sen ah Echoong Thoon Rangte suh asah ang an. Tumeah Heh ah lajak nyia jengse lajengte loong raangtaan ih uh ese. 36 Sen Wah tenthet jeela likhiik tenthet mina ang an. 37 "Mihoh nak dande an, eno ba Rangte ih uh sen tadande ran; mihoh nak dut haat an, eno ba Rangte ih uh sen tadut haat ran; mih biin anaan et an, eno ba Rangte ih uh sen biin anaan et han. 38 Mih suh ekot et an, eno ba Rangte eh uh sen suh kohan. Amiisak ih, sen ehan ih ngaakchoh an, mih chosok thaang rah ah, sen ih mathan jenthaang an erathan—sen lak nah keekoja han. Marah saanthaak sen ih wahoh suh maak han erah saanthaak dowa ih Rangte ih sen ah maak han." 39 Eno Jisu ih arah tiitthaak ah baat rumta: "Edook wasiit ih mihoh edook ah tami siitka; emah mok ang abah, wanyi nyi beng nah ba dat nyu ah. 40 O Leewette noodek ah Nyootte nang ih ejat tami angka; enoothong noodek thoontang ih, neng suh nyootsootta ah jen jat rumta no ba, Nyootte likhiik neng ejen lang erum ah. 41 Sen mik dowa bangtan ah lasamthun thang ih, Sen joonte mikmaang ehinsah ah mamet jam sok han? 42 Sen ih mamet mi li sen joonte suh ah, an mikmaang ah beeja, senteewah mik dowa bangtan ah laphang miisok kanbah ah?

7 Jisu ih erah loong tiit ah miloong asuh thoonbaat ano, heh Kapernum ni katta. 2 Erani Roman saahaap laksuh heh rapne ih mongnook arah esii angta; erah mih rah rapne ih sat ano etek nanah angta. 3 Saahaap rah ih Jisu raak ah chaat ano, heh ih mararah Jehudi mihak suh heh laksuh ah toom deesiit raaha ih poonkaat thukta. 4 Neng loong ah Jisu jiinni ra rumha no heh lasih joot lam ih baat rumta, "Arah mina abah an ih chosok udoh ju se ah. 5 Seng mina loong ah heh ih rapne ih nook hali erah damdi uh heh ih Jehudi rangsoomnok nep hoonkot kotahe." 6 Eno Jisu ah neng damdi roongwangta. Saahaap ih ma dowa poonkaat thukta erah nok dowa ih heh haloot ni tah angta, "Nyootte, an nak thaam chamnaang uh. Ngah ih an nga nok nah poon theethe tah angkang, 7 adoleh nga teewah rah an re nah nga pupu ih jen chomui theethe tah angkang. An ih aadowa ih ba baat uh, eno bah nga laksuh ah ede eah. 8 Ngah uh apit ni Elong saahaap loong lakhu ni esii, eno nga khui ni raabante uh eje. Ngah ih erah loong asuh, 'Kah uh!' ih baatkang bah ekaat eah; ngah ih therah asuh, 'Raaho!' ih baatkang bah heh raak eha; erah damdi ngah ih nga laksuh asuh, 'Arah re uh!' ih baatkang bah heh ere eah." 9 Jisu ah epaatja eta erah chaat ano ah; eno heh ngaakchaap ano heh lini koomte loong asuh

baatta, "Ngah ih sen suh baat rumhala, a likhiik ih ah: 'Rangte ih liita, ngah ih nga tiitbaatte sen nganah tuungmaang arah babah uh tathaak jatkang, Ijirel daapjah hang sen suh lamtan kot raang ih ah." 28 hah loontang ni botseh uh tajeeka. 10 Jeng chaatte Ngah ih baat rumhala," Jisu ih boot baatta, "Joon ah o loong saahaap nok ni ngaakwang rum adi laksuh rah nang ih uh elongthoon heh juuba dongta. Enoothong ejen de ih arah tupwang rumta. 11 Erah damdam o Rangte Hasong ni ehinsah angla erah ah Joon Jisu ah Nein samthung ni wangta, heh damdi mina nang ih elongthoon ang ah." 29 Warep ih heh jeng loong nyia heliphante loong ah hantek ang rumta. ah chaat et rumta; loontang nang ih ehanthoon ah 12 Paathong ni thok damdam ih, mangbengte loong sokse seete loong ah ih Rangte amiisak tiit ah thang dokkhoon ra rumha ah chomuita. Etek ete wah ah rumta eno neng juung uh Joon ih tem rumta. 30 thaknuh adi heh sah erah luulu angta, heh damdi Enoothong Pharisi nyia Hootthe Nyootte loong ah samthung dowa miloong ah hantek ang rumta. 13 Rangte mongtham neng raangtaan suh taat angta Teesu ih erah nuh ah sok ano, heh tenthet dongta, eno rah daan et rumta erah thoidi Joon juungtem uh baatta, "Nak huung uh." 14 Eno Jisu ah hengkhoon daan rumta. 31 Jisu ih toombaatt ruh eta, "Eno bah ano mangkhok ah taajota, eno mang piite loong ah Ngah ih tumjih doh toobaat ang aahaangwa mina tangchap rumta. Jisu ih baatta, "Jaaro! Ngah ih baat loong ah? Neng ah tumjih likhiik angla? 32 Neng ah hala, Saat uh!" 15 Etek ah saatong ano neng damdi noodek loong thaangsang theng ni tong arah likhiik nep waantiitta, eno Jisu ih heh nuh suh kota. 16 Neng boh ah. Noodek dungsiitte loong ah ih dunghote suh loong thoontang echo damdi Rangte rangphoong riingbaat ah, 'Seng ih kuhoon boongkaat saamtom rumta. "Elongthoon Khowah rah sengdung ni dong koh ih, ang abah uh sen taboong kan! Mangboong ah hala!" Neng ih liita, "Rangte ah heh mina pangsuh seng taat boongti, ang abah uh sen tahuung kan!" ra hala!" 17 Jisu tiit ah erah dowa ih deek akaan 33 Juungtemte Joon ah ra haano, kham uh lajok nyia juungkuung rep ni ruurangta. 18 Joon liphante thang ih samurangsoom tongta, eno sen ih liitan, loong ih heh suh jaatrep erah tiit loong ah baat rumta, 'Heh sak ni laathih pan eah!' 34 Mina Sah ah we ra eno heh ih neng dung nawa wanyi poonta, 19 eno haano heh ih jok phaksah, eno sen ih liihan, 'Sok Teesu suh chengkaat thukta, "An tam angkoko Joon arah mih rah ah! Heh bah mangda nyia kham jokte ih raak eha ih kabaatta rah ah, tam aleh seng ih boh ah, sokse seete loong nyia rangdah loong joonte wahoh banthoothak jih angka?" 20 Neng Jisu jiinni boh ah! 35 Rangte thung atak ah, o mina loong thokrum ano cheng rumta, "Juungtemte Joon ih an ih kap hi loong sak dowa ih amiisak et noisok ah." suh cheng raang ih daapkaat hali heh ih banbaatta 36 Pharisi wasiit ih heh nok ni Jisu rangja phaksat eraak ete eah erah ah an tam ang koko, tama seng poonta, eno Jisu ah kah ano phaksat suh tong kata. ih wahoh banthoothak jih angka." 21 Erah tokdi Jisu 37 Erah samthung adi rangdah ni tongte minuh esiit ih mina loong ah neng khoisat, maasat, nyia Chiithih angta. Minuh rah ih Jisu Pharisi nok ni cham saha ih laakhah paan nyia edook ekoong loong deesiit tok chaat ano, phontum jongtek adi hemeesit ih piijah angta. 22 Heh ih Joon jeng chaatte loong asuh taha 38 eno Jisu reeni ehuung damdi heh lathong ko ngaakbaatta, "Sen ih tumjih tup han nyia chaat han ih chap ra taha, eno heh mikse rah ih Jisu lah adi rah Juungtemte Joon suh amet ngaakbaat wan an: siimseeta. Eno heh khoroon ih hook hut ano, heh edook ih tup et ha, ekoong ah ekhoon ela, eput lah adi chupphakta, eno phontum rah ih lokta. 39 engam loong esaasiit eta, naabaang ih echaat ha, Pharisi warah ih erah tup ano, heh teeteewah suh etekte ah ngaaksaat eta, erah damdi Ruurang Ese tit liita, "Arah wah ah amiimi khowah angta bah, heh ih rah changthih loongdung ni baat et ha. 23 Tumthan jat etjih angta, arah minuh ah tumjaat mih ih taajoh tenroon ah ngah suh mongchi lah angte loong rah ah!" halang eah; heh ih jat etjih angta arah minuh ah 24 Joon jeng chaatte loong wangta lini, Jisu ih heh tit tumthan rangdah lam ni tongsongla eah!" 40 Jisu ih ah miloong asuh we baat rumta: "Sen Joon damdoh heh suh liita, "Simoon, ngah ih an suh jaatsiit baatjih phisaang hani wangtan adi, sen ih tumjih japtup ih jeela." "Um, Nyootte," heh ih liita, "Baat hang." 41 Jisu ebanthun tan? Pong ih naam pheekmot arah tama? ih phangbaatta "Ehak di mih wanyi ih ngun namte 25 Tumjih japtup suh wangtan? Mih moongdong ih wah dowa ngun nam nyuuta." "Wasiit ih ngunkholok choom arah japtup suh tama? Emah ih choomchaakte chaabanga namta, wasiit rah ih rook banga namta." loong abah kunuchangteng nok loong nah ba japtup 42 Eno nyi ih lajen ngaakthem nyu koka no, ngun an! 26 Baat he, sen tumjih sok suh wangtan? Khowah namte kotte warah ih nyi dowa lakah ngaaksuu thang sok tam? Elang eah, enoothong sen ih khowah nang ih toohaatta. Erah ang abah, marah wah asuh, ehan ih elong ahuptan. 27 Joon ah Rangteele ni baat ha minchan ah?" 43 Simoon ih liita, "Ngah ih thun angdi

ehan ih namte wah ah." "An ih punbaat et hu, Jisu ih suh bah tiitthaak lam ih ju raaha, erah thoidoh neng ih liita. 44 Eno Jisu ah minuh ko ih leksok ano Simoon taatsok rum abah uh tattup rumka ang ah, nyia chaat suh baatta, "An ih arah nuh ah tup tam et hu? Ngah rum abah uh tasamjat rumka ang ah. 11 "Tiitthaak an nok ni ra tahang adi, an ih ngah lah chot suh tiit ah arah suh liiha: Raanjih ah Rangte tiitthaap juung taban kotahang, arah nuh rah ih bah nga lah 12 Raanjih lam ni datta rah tiitthaap chaatte asuh ah heh mikse ih chot hangno heh khoroon ih hook liita, enoothong Juungbaan luuwang ah thok haano hut tahang. 45 An ih ngah echupphak damdi taban neng ten nawa jengkhaap ah nge rum ah, Rangte thoothak tahang, eno arah nuh rah ih bah ra tahang suh hanpi rum ano neng khopi theng pho ang rum ah dowa ih nga lah chupphak ah tatoohaatkta. 46 An ih eah. 13 Jong hah ni datta raanjih ah langla, tiitthaap ngah Olip bangthiing ih nga khoh ni tamook tahang, ah chaat ano tenroon lam ih thaangchaatte asuh eno arah nuh rah ih bah nga lah ni phontum ih hut liiha. Neng ten ni dangdang tatongka, pootsii raang halang. 47 Erah raang ih, ngah ih baat hala, erah ih hanpi rum ano, phate joonnaam saapoot ah thok than elong minchan heh ih noisok halang rah ih heh kah no, neng laan dat ruh ih rumla. 14 Suhaang rangdah loong biin anaan etta. Enoothong o amasah rok ni datta raanjih ah langla echaat ete asuh liiha; biin anaanta erah suh amasah minchan noisok ah." enoothong sootsaam nyia changteng tenthun, erah 48 Eno Jisu ih minuh asuh baatta, "An rangdah loong dam ih arah hatoh dowa tenroon roidong loong ah ah biin anaan et halu." 49 Mihoh loong teebun ni ih loopjoh ah, eno neng tiik ah babah uh lasumka tongte loong ah ih neng jengjeng eta, "O ah arah loong asuh liiha. 15 Hanoop ni datta raajih ah langla mih rah ah, mih rangdah nep biin anaante ah?" 50 o ih jengkhaap ah thaangchaat ano neng tenni ese Eno Jisu ih minuh asuh baatta, "An tuungmaang ih lam ih dangdang ih thiin rumha loong asuh liiha, puipang halu; semroonroong ih tong kah uh."

8 Rekam ritdi Jisu ih Ruurang Ese Rangte Hasong tiit ah tumbaat suh hadaang hadaang nyia samthung loong adi dokkhoomta. Asih wanyi heliphante loong uh heh damdi roong kata, 2 erah damdi minuh loong neng khoisat deesiitta nyia laathih pan deesiitta loong ah anep roong karumta: Meeri (Magdaleni ih poonta rah), heh sak nawa laathih sinet dokphanta nuh ah; 3 Joanna, heh sawah Chuja ah Hirod luungwang noklong ni saahaap angta rah. Erah damdi Susanna, nyia minuh eholoong Jisu nyia heliphante loong suh neng ngun ah koh ano chosok rumta rah lang ih rumta. 4 Miloong ah Jisu jiinni samthung harep nawa lomkhoom rum taha; eno miloong ah hantek lomthutthi kano, Jisu ih arah tiitthaak ah baat rumta: 5 "Ehak di mih wasiit ih raanjih wen kaatta. Heh ih phek ni raanjih ah wenkaat adi, mararah raanjih ah lam ni datta, eno mihih noopnak kaat, erah damdi woh ih nep toontop kaat. 6 Mararah ah jong hah ni datta, eno hephook ah dong ano, paakwaan ah laje thoidi laan hookti ruh eta. 7 Mararah raanteh ah suh haang rok ni datta, eno hak ano champhook ah suh haang rah ih loopjota. 8 Eno mararah raanteh ah hah se ni datta; eno champhook ah hak ano, hetiik ah chaasiiit chaasiiit ih dong tiikta." Jisu ih thoontang rumta, "Eno bah, chaat et an, sen na je abah ah!" 9 Heliphante loong ah ih Jisu suh erah tiitthaak ah tumjih men ettu ih cheng rumta, 10 eno heh ih ngaakbaat rumta, "Rangte Hasong husalam ah jen thojijat suh sen suh bah thung atak koh rumhala, enoothong wahoh loong

suh bah tiitthaak lam ih ju raaha, erah thoidoh neng ih liita, enoothong Juungbaan luuwang ah thok haano hut tahang. 45 An ih ngah echupphak damdi taban neng ten nawa jengkhaap ah nge rum ah, Rangte thoothak tahang, eno arah nuh rah ih bah ra tahang suh hanpi rum ano neng khopi theng pho ang rum ah dowa ih nga lah chupphak ah tatoohaatkta. 46 An ih eah. 13 Jong hah ni datta raanjih ah langla, tiitthaap ngah Olip bangthiing ih nga khoh ni tamook tahang, ah chaat ano tenroon lam ih thaangchaatte asuh eno arah nuh rah ih bah nga lah ni phontum ih hut liiha. Neng ten ni dangdang tatongka, pootsii raang halang. 47 Erah raang ih, ngah ih baat hala, erah ih hanpi rum ano, phate joonnaam saapoot ah thok than elong minchan heh ih noisok halang rah ih heh kah no, neng laan dat ruh ih rumla. 14 Suhaang rangdah loong biin anaan etta. Enoothong o amasah rok ni datta raanjih ah langla echaat ete asuh liiha; biin anaanta erah suh amasah minchan noisok ah." enoothong sootsaam nyia changteng tenthun, erah 48 Eno Jisu ih minuh asuh baatta, "An rangdah loong dam ih arah hatoh dowa tenroon roidong loong ah ah biin anaan et halu." 49 Mihoh loong teebun ni ih loopjoh ah, eno neng tiik ah babah uh lasumka tongte loong ah ih neng jengjeng eta, "O ah arah loong asuh liiha. 15 Hanoop ni datta raajih ah langla mih rah ah, mih rangdah nep biin anaante ah?" 50 o ih jengkhaap ah thaangchaat ano neng tenni ese Eno Jisu ih minuh asuh baatta, "An tuungmaang ih lam ih dangdang ih thiin rumha loong asuh liiha, eno hetiik maang dong tiik tiik ih bantongla asuh liiha. 16 "O ih uh weetook ah took ano khoowaan ih tahopsongka adoleh phaangkhulu nah tatookka. Erah nang ih bah, mina ih weephaak ah chosuh, hethiin thengnah ba thiin ah. 17 "Tumjaat hotthiin et ha loong ah wuungsa nah dong ha, nyia tumjaat hoppat eha loong ah chotup ano weephaak nah dongthiin ah. 18 Erah raang ih "Mamet chaat han erah naririh ih kap an; tumeah o di tumjih bah uh eje angte loong asuh ebootkot et ah, eno o di amuh ah, erah dowa amasah jeela ih taatthun rumha rah uh ethoon nge et ah." 19 Jisu nuh nyia heh no loong heh jiinni thok rumta, enoothong miloong hantek ang thoidi tajen chomui rumta. 20 Mararah ih Jisu suh baatta, "An nuh nyia an no loong an damdoh chomui suh taakkhuung ni chap rumla." 21 Jisu ih thoontang suh baatta, "Nga nuh nyia nga no loong bah o ih Rangte tiit chaat ano naririh ih kapte loong ah!" 22 Saasiit Jisu heliphante loong damdi Khoonkuung ni dungtong ano baat rumta, "Seng therah juungsitum saangko adoh daan kah ih." Eno karumta. 23 Neng khoonkuung ni soon tokdi, Jisu ah emokjup eta. Eno baphuk di juungsitum adi pong pongta, khoonkuung mong adi juungwaak ah wang eta, eno neng thoontang echoojih ih hoon rumta. 24 Heliphante loong ah ih Jisu ah saatsiit karumta, ame jeng rum ano ah: "Nyootte, Nyootte! Seng ah etek nanah angli!" Jisu ah saat ano pong aphaat asuh baat kano; pong aphaat loong ah laan tikmat ruh eta, eno tikpakpak ih semdatta. 25 Eno heliphante loong asuh liita, "Sen tuungmaang ah maani ah?" Heliphante loong ah echo damdi paatja ih

rumta, eno neng chamchi ni esiiit esiiit ih chengmui rumta, tumeah neng loong ih heh ah jaatjaat ban sok rumta, "Arah mih o angla? Heh ih pong aphaat suh rumta. **41** Eno mih wasiit heh men ah Jairas thok nep baat ano heh jeng chaatchaat ih rumla!" **26** taha; heh ah Jehudi rangsoomnok ni mote angta. Heh Jisu nyia heliphante loong khoonkhuung ah Geresa teeteewah Jisu lathong ni kottong ano heh nok nah juungkhuung ko ih jopkaat rumta, erah langla Galili kaat raangtaan ih lasih jota, **42** tumeah heh sah asih juungsitum saangko adi angta. **27** Jisu ah juungkaang paang nyi minusah, esiiit lakkak ang arah, thoon tek adi datkoomta, eno samthung dowa mih laathih pan nanah angta. Eno Jisu ah roong kata adi, miloong ah ang arah wasiit chomuita. Rekam dowa ih dook erah rongrep nawa thutkoom rum taha. **43** Neng dung ni mih ah nyumuh khatmuu, heh nok ni uh latong thang minuh esiiit asih paang nyi heh sih sih arah angta; heh ih, mangbeng luung ni tong arah angta. **28** Heh ih ih jirep heh di tumjih jeeta loong ah Phonwah jinni Jisu ah tup ano, erongwah ih riinghuunga eno Jisu thoon thaaja arah angta, heh ah o ih uh lajen deesiitka lathong ni heloong loongdat eta eno riingta, "Jisu rah mina angta. **44** Heh miloong dung ni ra haano Jisu Elong Echoong Rangte Sah! An ih ngah ah tumjih et liko ni heh nyuh kaangba adi taajota, eno heh sih rah suh chung halang? An lasih johala, nak chamnaang erah damdam laan tang ruh eta. **45** Jisu ih chengta, thuk weehang!" **29** Erah liita ah langla Jisu ih laathih "O ih taajoh tahang?" Eno mirep ih daan et rumta, asuh emok sak dowa doksoon uh ih li kano riingta. eno Pitar ih liita, "Nyootte, miloong ephoop laangma Lekrookwi laathih rah ih heh ah banjoh ruh eta, erah kookchap halu." **46** Ang abah uh Jisu ih liita, "O ih damdi helak helah ah jaanruh ih kitleh phaataak ni taat ang abah uh ngah taajoh ih tahang, tumeah ngah sak, ang abah uh thaphui leh laathih rah ih woma ni ih nga sak nawa chaan katta adi jattang." **47** Minuh moongsit kaat kah eta. **30** Jisu ih chengta, "An men rah ih sok ano thunta Jisu ih ejen jajpoot ih halang o ah?" "Nga men ah 'Ephoop,'" heh ih ngaakbaatta eah, eno emoot cho damdi kah ano Jisu lathong ni tumeah heh sak ni laathih loong hantek nopta. **31** kotbon kata. Erah di mirep ngathong ni baatta, heh ih Laathih loong rah ih Jisu suh neng ah hetangmuu tumjih thoii taajota nyia lakdamdam di mame deeta haluung nah lakaat raang ih heh lasih joh rumta. **32** Kaanjang adi wak loong ah hantek tuungmaang nawa ih deelu, Semroongoong ih tong tek riimthuk arah angta. Eno laathih loong ah ih Jisu kah uh." **49** Jisu ih erah baat rum adi, saahaap nok suh neng ah wak sak adoh kaat thuk raangtaan ih nawa kongphaak huite thok taha. Eno Jairas suh Jisu lasih joh rumta, eno emah ju et kaat thuk rumta. **33** Neng mih sak dowa doksoon rum ano wak sak adi baatta, "An sah bah etek ela," "Nyootte ah nakcham 33 Neng mih sak dowa doksoon rum ano wak sak adi thaam hoom kuh." **50** Enoothong Jisu ih erah japchaat nop karumta. Wak loong ah kaangphut adi loongtang ano Jairas suh baatta, "Nakcho uh; tuungmaang ba doruk karum ano juungsitum adi lupidat karumta. **34** eh uh, ese ang ah an sah ah." **51** Eno heh nok ni Wak riimte loong ah ih tumjih ang rumla ih sok rumta, thok rumta adi, Jisu ih o uh nokmong ni tanop thukta, eno soon rum ano erah tiit ah samnuthung rep nyia Pitar, Jeems, nyia Joon erah damdi noodek nuh nyi phek aphaang loong adi tiibaat wanrumta. **35** Miloong wah ba nop rumta. **52** Warep erah di noodek thun ah tumjih ang kota ih sokkah rumta, eno Jisu jinni huungte nyi mongoongte luulu angta. Jisu ih baatta, thokrum adi, laathih heh sak nawa doksoonta wah ah "Nak huung an; noodek ah etek tah eka ejup boh Jisu lathong ni tongta, nyuh akhat pan thungsek ih ela!" **53** Loongtang ih Heh ah engit et rumta, tumeah ban tongta; eno miloong ah loongtang cho rumta. **36** neng ih jat et rumta noodek ah jen tek eta eah. **54** Erah japtute loong ah ih mihog loong suh erah wah Ang abah uh Jisu ih noodek ah heh lak ni saat hoom deeta tiit ah tumbaat rumta. **37** Eno erah juungkhuung ano poonta, "Noodek oh, saat uh!" **55** Eno heh tak ah dowa miloong ah ih Jisu suh haloot nah kaat baat dong heengta, erah damdam noodek laan saat ruh rumta, tumeah neng ah rapne ih cho rumta. Erah eta, eno Jisu ih phaksat jam koh an ih baat rumta. thoidi Jisu ah khoonkhuung adi dungtong kata. **38** **56** Heh nuh nyi wah loong ah rapne ih paatja rumta, Heh sak nawa laathih doksoonta warah ih Jisu lasih enoothong Jisu ih o suh uh labaat thang arah tiit rah jota, "Ngah uh an damdoh roong ra weehang." Ang ah ah tanghaam rumta.

abah uh Jisu ih ehol ni kaat thukta, amet baat ano ah: **39** Noknah ngaak wang uno Rangte ih tumjih theng nyia khoisat deesiit theng chaan aphaan ah deeta taho erah baatwan uh." Eno erah wah ah samnuthung lam ih wang ano, Jisu reeraang tiit loong ah baat wanta. **40** Jisu juungsitum jooko nawa ngaak enoothong Jisu ih o suh uh labaat thang arah tiit rah wang adi, miloong ih jengseera lam ih heh ah bantho

9 Jisu ih asih wanyi heliphante loong ah lompoon ano neng suh Chiithih laakhah loong ah jen dokphan theng nyia khoisat deesiit theng chaan aphaan ah korumta. **2** Eno heh ih neng loong ah Rangte Hasong tiit tumbaat nyia khoisatte loong ah deesiit suh kaat

thuk rumta, 3 erah lilah amah we ih baatta, "Erah kah cheng rumta, "Miloong ih ngah suh o angla ih kah an doh sen sak nah tumjih uh nak hui an: kiingthom li rumhang?" 19 Neng ih ngaakbaatta, "Mararah ih uh nak pi an, kunma khaak uh nak hui an, phaksat uh Juungtemte Joon ih liirum halu," "Rukho rah ih Elijah nak hui an, ngun akom uh nak hui an, samsong boseh ih liirum halu, rukho loong ah ih teewah khowah hedak nak hui an. 4 Marah doh sen noppoan han, loongdung nawa wasiit ngaakthingla ih liirum halu." 20 erah nok adoh erah samthung dowa maang dokdok "Sen ih tumjih liihe?" Heh ih neng suh chengta. "Ngah khoom ih tong an; 5 marah doh mih ih sen tanoppoan suh o et liihe?" Pitar ih liita, "An ah Kristo Rangte." ran, erah samthung adoh sen lah nawa bungwiik ah 21 Eno Jisu ih neng suh dangdang ih baat rumta jaanak thiin ano dokkhoom an, eno neng raang ih erah erah tiit ah o suh uh labaat theng eah. 22 Heh ih ethih banthoothak theng toom ang ah." 6 Heliphante wakbaatta, "Mina Sah ah rapne ih cham jaatjaat eah loong ah harep ni tumkhoom rumta, Rangte Ruurang eno mihak phokhoh, nyia romwah phokhoh loong, Ese ah tumbaat rum ano khoisatte loong ah harep erah damdoh Hootthe Nyootte loong ih edanhaat nep nawa deesiit karumta. 7 Hirod, Galili phansiitte warah et rum ah. Heh ah etek haat et rum ah, enoothong sa ih, erah tiit loong ah thoontang japchaat ano heh jom linah we ngaakthing eah." 23 Eno heh ih neng thung phaangta, tumeah mararah miloong ih liita loongtang suh baatta, "O mina nga damdoh wangsuh Juungtemte Joon ngaakthingla. 8 "Rukho loong ah ih nookla, heh ih heh teewah ah beeahaat et theng, heh li rumta Elijah dong hala, eno rukho loong ih li rumta bangphak ah saarookwihi huitheng, eno ba nga liih ah teewah dowa khowah loongdung nawa ngaakthingla. jenrik hang. 24 Tumeah o mina heh roidong ah pui 9 Hirod ih liita, "Joon khoh ah boleh ngah ih thah raangtaan ih thunha erah emat eah, eno o ih heh thuktang nih; eno arah chaat hang mih ah o angla?" roidong ah nga raangtaan ih mat haat ah erah ah Eno heh ih Jisu ah japtup raangtaan ih banthoota. 10 epui eah. 25 Mina ih arah mongrep dowa jaatrep ah Heh kaamwah loong ah ngaakwang rumha no Jisu kap ano, heh teewah ah thet haat nyi maat haat abah suh neng ih tumjih reeta loong jaatrep baat rumta. tumjih choh ah? Emah tah angka! 26 O mina ngah Heh ih neng ah heh damdi siit rumta, eno Betsaida suh nyia nga jengkhaap asuh erakri ean bah, Mina samthung liita adi neng kaatkaat ih rumta. 11 Miloong Sah rah uh heh chaan aphaan nyia heh Wah adoleh ah ih erah japchaat rum ano, noongrep nawa roong esa rangsah loong chaan aphaan rangwuung sa doh phankhoom karumta. Heh ih ese ih ra halan ih li sen suh engaak rakri eah. 27 Ngah ih kamkam ih ano Rangte Hasong tiit ah baat rumta, erah dam ih baat rumhala arah di marah marah mih eje Rangte khoisatte loong o ih jamta erah loong ah deesiit eta. Hasong ah maang japtup doh latekte ah." 28 Heh ih 12 Rangsa phanglup kah adi, heliphante asih wanyi sa sinet lini baatta, Jisu ih Pitar, Jeems nyia Joon ah heh reeni kah rum ano baatta, "Miloong ah daap ah siit ano kong ni rangsoom wangta, 29 Heh ih et uh neng ih neng phaksat nyia ejup ejam theng rangsoom adi, hethe hekhoh ah lek eta, eno henuy arah hadaang loong re ko nah nyia phek aphaang hekhat ah pungkoopkoop ih phaakta. 30 Baphuk di loong adoh toom jam karum ah, tumeah arah hah mih wanyi dong taha eno Jisu damdi waan nyuuta. ah heh luulu hatik ni." 13 Ang abah uh Jisu ih baat Erah nyi ah Moses nyia Elijah angta, 31 rangmong rumta, "Mathan ang abah uh sensen ih phaksat ah weephaak lam ih dong nyuua no Jisu damdi waantit jam kokaang an." Neng ih ngaakbaatta, "Seng jiinni nyuuta, Rangte ih tumjih chungta erah ah heh ih bah baanol banga nyasi enyi ba jeela, an ih seng Jerusalem nah tek ano mamah lamdoh jen phansiit suh arah than mina loong asuh phaksat toom reh theng tit rah ah. 32 Pitar nyia heh joonte loong ah koka rum ah ih tam li hu?" 14 (Erah di haajaat banga emokjup ih rumta, eno saat rum ano sok rum adi Jisu taan mina angta.) Jisu ih heliphante loong suh baatta, ah phaakjaaja angta eno heh damdi mih wanyi roong "Miloong ah dungsiit nah rookbanga rookbanga ih chapta. 33 Mih wanyi ah dokkhoom lini, Pitar ih Jisu pheetong thuk an." 15 Heliphante loong ih jen phe suh liita, "Nyootte, tumthan ese ah seng aani ang ih tongthuk ano, 16 Jisu ih baanol banga nyia nyasi no ah! Seng ih nyutaap ejom than hoon ih, esiit ah enyi ah toon ano, rangko ih toonsokta, eno Rangte an raangtaan, esiit ah Moses raangtaan, eno esiit suh lakookmi li ano chepphiitta, eno heliphante loong ah Elijah raangtaan." (Amiimi di heh teeteewah ih suh koh ano miloong asuh pheekoh kaat thukta. tajatta heh ih tumjih suh liita rah ah). 34 Heh ih tit ah 17 Loongtang ih laanphoot ruh ih phaksah rumta, maang thoon baatka di, jingmuung laaphaang ah ih eno heliphante loong ih asih hongnyi dakta rah toon wiithuk rumta; eno heliphante loong ah jingmuung ih rumta. 18 Saasiit Jisu ih heh lalklak rangsoom adi, loopjoh rum kano echo erumta. 35 Eno jingmuung heliphante loong ah heh jiinni wang rumta. Jisu ih mong ni jeng arah japchaat rumta, "Arah nga sah,

ngah ih daanje ang rah— heh jeng ah echaat et ban khookham suh, heh ih kongphaak kotte bandaap an!" 36 Jeng toojingga adi, Jisu ah heh luulu ih dong kaatta. 53 Enoothong erah nok hate loong rah ih hoonta. Erah pootdi heliphante loong ah tikwaawa ih tabansok rumta, tumeah heh ah jatririh Jerusalem nah tikdat rumta, tumjih tup rumta tiit ah neng chamchi ni kaatte angta. 54 Jeems nyia Joon ih erah soknyu ano, nep tanaan waantiit rumta. 37 Saalih adi Jisu nyia li nyuuta, "Teesu, an ih sek suh arah mina loong ah Heliphante wajom kong nawa dat karum adi, miloong tek haat raangtaan ih rang nawa we tam datpoon thuk hantek Jisu damdi chomui rumta. 38 Erah loongdung he tih?" 55 Jisu ih ngaaksok ano kanja nyuuta. 56 Eno adi mih wasiit riingta, "Nyootte! An lasih johala, nga Jisu nyi heliphante loong ah hahoh ko ih karumta. 57 sah ah sokboi weeuh—nga sah ngah di heh luulu! Neng lam ni karum adi, mih wasiit ih Jisu suh baatta, 39 Laathih rah baphuk ih eriing damdi heh sak adi "An maako ih kah uh ngah an damdam ehang." 58 patleh loonghaat eno leh mangtek thuk kah et ah, Jisu ih baatta, "Maaaut di heluung jeela, woh de ah eno heh tu adi tookwu ah dong kah eah; emamah neng tep, enoothong Mina Sah raangtaan ih bah ban chamnaang thuk ruh et ha, chaan ih ba kadaap maani uh heh naangtong theng taan uh tajeeka." haat ah! 40 Ngah ih an liphante loong lasih taat 59 Heh ih wahoh asuh we baatta, "Nga lilih eho." joh rumtang, ang abah uh neng ih tajen dokphan Eno erah warah ih liita, "Nyootte, jaakhoh ngah ih rumta." 41 Jisu ih ngaakbaatta, "Sen loong lahanpiite sengwah mang chaak beng wang ang." 60 Jisu ih nyia ethih mina loong boh ah! Ngah sen damdam ngaakbaatta, "Etekte loong ah neng neng toom beng sa mathan maajen roong tonghang? Sen damdam mui rum ah. An ih Rangte tiit thong tumbaat kaat tonghang no sa mathan maajen toonjoh rumha?" Eno uh." 61 Eno wahoh ih we baatta, "Chuupha, ngah an heh ih erah wah asuh baatta, "An sah rah aako et siit lilih ehang, enoothong ngah jaatang damdoh chaak wanho." 42 Noodek ah wang damdam, laathih rah ih 62 Jisu ih heh suh baatta, "O hah ni loonghaat ano mangtek thukta. Jisu ih laathih bah uh phek ah taat phang moot ano heh lakkah ah rah dokphan kano noodek ah laan de ruh eta, eno ban ngaaksok ruh eha mina abah Rangte Hasong ni heh wah suh ngaak kota. 43 Rangte chaan ah tup tapunka."

rum ano warep paatja rumta. Heliphante loong suh baat rumta tok adi, mina loong ah Jisu reeta asuh thok paatja ruh ih rumta. 44 "Ngah ih sen suh baat theng eje erah sen ih labeehaat theng! Mina Sah rah hansi chaan aphaan mina loong lak nah jokoh rumte angla." 45 Ang abah uh heliphante loong ih tumjih suh liita erah tajat rumta. Erah jengkaap ah neng suh tami dongjat thuk rumta, erah thoidi neng ih tajen samjat rumta, eno erah tiit ah cheng suh uh echo ih rumta. 46 Heliphante loongdung ni elongthoon ah o angjih ah, erah tungthoidi daanmui rumta. 47 Jisu ih neng tenthun ah ejat eta, eno heh ih noodek esiiit toonsiit ano heh re adi chap thuk ano, 48 baat rumta, "O mina ih arah noodek nga mendoh noppoan ah, erah ih ngah noppoan halang; erah damdi o ih ngah noppoan halang, erah ih ngah daapkaat teewah anep noppoanha. Erah raang ih sengdung ni ehin thoon o ah erah ba elongthoon ang ah." 49 Joon ih liita, "Nyootte, seng ih mihi wasiit ih an mendi laathih dokphan arah tupti, eno seng ih tanghaamt, tumeah heh ah sengjoon tah angta." 50 "Nakmok tanghaam an," Jisu ih heh suh liita eno wahoh loong heliphante loong asuh nep baatta, "Tumeah o mina sendi tadaan muira erah sen raangtaan ang ah." 51 Jisu ah rang nah toonsiit wan saapoot thok kohaano, heh thung ni Jerusalem nah kaat suh thunta eno dokkhoonta. 52 Samaria ni hadaang esiiit heh raangtaan ih jaatrep ah

10 Erah lilih Teesu ih wahoh wah rook sinet wah nyi danje ano wanyi wanyi et daapkaatta, marah doh heh kaat theng ah erah hah adi hengah hengah ih ban kaat thukta. 2 Heh ih neng suh baatta, "Chamkhan theng erah ni ephoop je ah, enoothong ekhante ah amasah. Phek changte wah asuh rangsoom koh an heh ih cham khante toomdaap jaha suh ah. 3 Kah an! Ngah ih sen so dung ni saapsah likhiik et daapkaat rumhala. 4 Sen ngunkhaak adoleh kunma khaak adoleh lah khoop sen ih lahuitheng; lam nah sen ih tangchap anno mih lasoom theng. 5 Maatok doh sen mih nok nah nop an, erah doh jaakhoh sen ih li theng, 'Arah nok adoh semroongroong toomtong an.' 6 Erah doh semroongroong ih tongsongte mina tong abah, sen ih marah jengkhaapse jengtan rah neng damdam toomtong ah; lah angka bah, marah semroongroong ih tong suh jengseeraatan ah ngaaktoon etheng. 7 Erah noknok adoh tong anno neng ih tumjih kohan erah phaksah an, tumeah paknaate suh heh thaang ekotjih. Nok hoh nok hoh nah laleng tongtheng. 8 Mararah sa doh samthung ko ih kah andoh mih ih nok nah noppoan hanbah, tumjih kohan erah phaksah an, 9 erah samthung dowa khoisatte ah deesiit an, eno miloong asuh baat an, 'Rangte Hasong ah sen reeni thok hala.' 10 Enoothong mararah samthung adoh sen tanoppoan ran, erah dowa taakkhuung nah

dokkhoom anno li an, 11 'Sen hah nawa bungwiik han, erah japchaat suh taatthun rumha ang abah uh seng lah ni rapla taan anep sen suh thichoh ih no saaphuk thiin hi. Enoothong samthun et an Rangte Hasong abah sen reeni thok ehala!' 12 Ngah ih amiimi et baat rumhala Daande Saadoh Rangte ih erah samthung nang ih Sodom hah asuh tenthet raangtaan suh ah, Korajin mina loong! Tumthan echo Epaatja jih marah sen suh noisok tahan erah Tairi nyia Sidoon suh noisokta bah, neng ih ehak doh dook khuupo nyuh ah wok rum ano, neng sak nah laabot pan ih neng ah rangdah nawa esa eti ih noisok theng rumta! 14 Rangte ih sen nang ih Dande Saadoh Tairi nyia Sidoon suh heh tenthet ah ehan ih noisok ah. 15 Enokpernum miloong! Sen teeteewah ah rang nah jen wang ih eh tam liitan? Sen ah soolam nah dat haatte ang halan!" (Hadēs g86) 16 Jisu ih heliphante loong suh baatta, "O mina ih sen jeng boichaat han erah ih nga jeng uh boichaat ehang; O ih sen danhaat danhaat hang erah ih ngah daap teewah ah nep daat raaha rah likhnik tup ettang. 17 Wah rook sinet wanyi ah tenroon jeng juungbaan ih chaat ha ih nak mokroon an; erah asuh jaatrep ah kotahang. O ih uh heh Sah ah tajatka huthiintu loong ah jatthuk hu. Elang euh, Ewah, erah asuh jaatthuk hu marah jatwah loong re nawa taat ha." 23 Erah dowa ih Jisu ih heliphante loong ko leksok ano neng suh ngiija ni dan baatta, "Sen tumthan khangraangse ah sen ih tumjih japtup han erah tup an no ah! 24 Ngah ih sen suh baat rumhala khowah nyia luungwang loong ih uh sen ih marah tup han erah ah tup suh taatthun rumha, ang abah

han, erah japchaat suh taatthun rumha ang abah uh neng ih tajap chaat rumka." 25 Hootthe Nyootte ah ra haano Jisu jeng matjoot thunta, eno heh ih chengta, "Nyootte," "Babah uh lathoonka roidong ah chosuh, ngah ih tumjih et angdoh se ah?" (aiōnios g166) 26 Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni mamet liita leh? Sen ih erah mamah kah ih toombaat an?" 27 Erah mih nawa ih minchan uh, an chiala nawa, an tah nawa ih, an thung atak nawa ih minchan uh' nyia 'ankhuung antok ah an teewah thanthan ih minchan uh." 28 Jisu ih ngaakbaatta, "An ih epun baat et hu," Erah loong ah re uno ba khothing tong uh." 29 Enoothong rumta! 30 Jisu ih ngaakbaatta, "Khuung atok ah nga raang ih o ah ang ah?" 31 Eno Jeriko ni dat kah adi miputte loong ih joh rumta, eno put rum, ebot ah buh rum, eno lam ni etek nanah ih koom ano, lamhoh ko ih kata. 32 Emamah Leewi thiiinhaat rum. 33 Enoothong Samaria nok hah dat koom kata; eno mih rah tup ano, heh ih jit han; erah ih ngah uh danhaat et hang; eno o ih ngah danhaat hang erah ih ngah daap teewah ah nep dat koom kata; eno mih rah sok ano, lamhoh danhaat ha." 34 Heh ah heh re ko ih kah mendi dokphan kino ah!" 35 Jisu ih ngaakbaatta rumta, "Ngah ih Soitaan ah rang nawa weephaak rumta, "Ngah ih sen suh ejenjih chaan koh rumhala, eno ba rumta, "Naangjam nokmong ko ih toon hu wan phonthiing nyia kham ih hemah mook ano daat raaha rah likhnik tup ettang. 19 Boichaat an! ano, naririh ih soksam wanta. 36 Saalih adi heh ih "Ngah ih sen suh ejenjih chaan koh rumhala, eno ba jaan ngun loonyi dok ano nok bansokte asuh kota, sen pu nyia siingngaangraang khonah nep jen koom eno baat thiinta, 'Arah wah ah ban sok weeuh joh,' an erah damdoh sen Piilara chaan anep jen an, eno ngah arah lam we ih ngaak wanghang adoh, an ngun tumjih ih uh sen tathet haat ran. 20 Enoothong sen mathan wang ah erah we ngaakthem et wan ah." 36 jeng juungbaan ih chaat ha ih nak mokroon an; erah Eno Jisu ih thoonaattha, "An thung ni erah wajom nang ih bah sen men ah rang ni raangha asuh thong tung dowa ih, miputte ih noopbuta wah ah marah ih roon an." 21 Erah tokdi Jisu ah Esa Chhiala ih tenroon hekhuan hetok likhiik noisokta?" 37 Hootthe Nyootte thukano liita, "Ewah, rang nyia hah Teesu! ngah ih rah ih ngaakbaatta, "Marah ih heh minchanta erah an suh lakookmi li hala tumeah an ih lajatte loong warah ih." Jisu ih baatta, "An kah uno, emamah ih re asuh jaatthuk hu marah jatwah loong lam ni kaat tokdi, totoh thiinhaat kot kano ah, eno heh ah ra haano liita, ha." 38 Jisu nyia heliphante loong lam ni kaat tokdi, totoh thiinhaat kot kano ah, eno heh ah ra haano liita, ha." 22 "Sengwah ih ngah nok ni poonwanta. 39 Erah nuh adi heh no esiih heh suh jaatrep ah kotahang. O ih uh heh Sah ah tajatka men ah Meeri angta, erah nuh rah Teesu lathong adi heh wah luulu ih ba jat ha, erah damdi, o ih uh heh kottong ano heh jengkhaap ah boichaatta. 40 Martha wah ah tajatka heh sah luulu ih ba jat ha eno o mina ah mongjoong angta jaatrep pakna theng ah hesuh suh jatthuk suh heh Sah ih daanje ha erah ih baajat totoh thiinhaat kot kano ah, eno heh ah ra haano liita, ha." 23 Erah dowa ih Jisu ih heliphante loong ko "Teesu, "An ih tanih jatko nga no ih jaatrep pakna ih leksok ano neng suh ngiija ni dan baatta, "Sen theng ah ngah suh totoh thiin haat kohlang rah ah? tumthan khangraangse ah sen ih tumjih japtup han Baat weeuh nga damdoh toomroong pakna wang erah tup an no ah! 24 Ngah ih sen suh baat rumhala weeha! 41 Teesu ih ngaakbaatta, "Martha, Martha! An ah jaatrep suh sootsaamlu nyia chamnaanglu, 42 tup han erah ah tup suh taatthun rumha, ang abah enoothong esiih luulu ba an ih wakjamjih. Meeri ih uh neng ih tajaptup rumka, nyia sen ih marah chaat

epunjih lam ah danjeeha, eno erah ah heh dowa lah nagaak toonjih."

11 Saasiit hah esiit ni Jisu ih rangsoomta. Eno erah thoonsoom adi, heliphante wasiit ih heh suh baatta, "Teesu, seng suh rangsoom nyoot he, Joon ih heliphante loong suh kanyoota likhiik ah." **2** Jisu ih baat rumta, "Sen ih rangsoom an doh, ame jeng an: 'Ewah: An men esa ah toomphoong ho; an Hasong toom raaha. **3** Seng suh roijang phaksat ah kohe. **4** Seng rangdah ah biin anaan he, seng ih uh seng damdi thetreete loong ah biin anaan et ih. Eno seng thisusuh ih nak phate thuk he." **5** Eno Jisu ih heliphante suh baatta, "Jengthaak ah sen jiiwah nok nah mottom doh kah anno taat suh kah thaak an, 'Nga jiiwah ngah suh baanoloojoom than nam kohang. **6** Nga nok ni nga jiiwah wen nawa amadi thok hala, eno ngah di phaksat heh suh kottheng taan uh tajeeweka!' **7** Eno jengthaak ih an jiiwah rah ih nokmong nawa ih toom ngaakbaat thaak ho, 'Nak paklak raahang! Kaasak ejen tangsak etang, seng nga saloong ejen jup eli. An suh tumjaat kot suh uh, tajen saat kang.' **8** Eno bah mamah angtheng ah? Ngah ih baat rumhala an jiiwah mendi heh ih baanoloojoom than nam kohang, 'Nga jiiwah wen nawa amadi thok hala, eno ngah di phaksat heh suh kottheng taan uh tajeeweka!' **9** Eno jengthaak ih an jiiwah rah ih nokmong nawa ih toom ngaakbaat thaak ho, 'Nak paklak raahang! Kaasak ejen tangsak etang, seng nga saloong ejen jup eli. An suh tumjaat kot suh uh, tajen saat kang.' **10** Tumeah o ih cheng ah erah mih choh ah, erah dam ih o mina ih jam ah erah ih chojam ah, nyia kaasak ah o ih rengdok ah erah suh ba daap koh ah. **11** Sen heh wah angte loong ah ih sen sah ih nyasi suh handi pu ni koh an? **12** Adoleh wotih suh hanbah siinggaangraang ni koh an? **13** Tumthan ih thiib ubah uh, an sah suh ese jih ah mamet kottheng abah ejat et hu. Erah ang abah, rang niiwa sen Wah rah ih tang, Esa Chiiala ah tumthan ehan koh ah o ih heh dowa chengha asuh ah!" **14** Jisu ih engong juungbaan ah dokphanta, eno juungbaan ah doksoon kano, engong ah phang dongjengta. Eno miloong ah paatja ih rumta, **15** enoothong mararah mina ih li rumta, "Arah bah Beljibul boh ah juungbaan loong luungwang rah ah, heh suh neng jen dokphan theng chaan kotcho boh ah." **16** Rukho loong ah ih Jisu heh matjoot chungta, erah thoi ih neng ih heh suh epaatjaajih Rangte reeraang ah noisok he ih baat rumta. **17** Ang abah uh Jisu ih jat etta neng ih tumjih thunha rah loong ah, eno li rumta, "Marah deek akaan neng chamchi ni pheetong ano rookmuila loong ah roitang tatongka; changka siit ah

pheerook ano tong abah ethet eah. **18** Erah raang ih juungbaan hasong adoh uh neng chamchi nah pheerook ano tong abah, mamaah jen ih chengtong ah? Sen ih li hali ngah ih juungbaan dokphan hang chaan ah Beljibul luungwang ih koha eah. **19** Ngah ih dokphan hang ah emah ang abah, sen liphante loong ih mamet dokphanta? Sen liphanteete loong ih jatthuk ha sen ah emoong lan eah! **20** Emah tah angka, arah bah Rangte Chaan nawa ih Chiithih laakkah loong dokphan hang, eno erah ih jatthuk halan Rangte Hasong ah sen reeni jen thok ih taha eah. **21** "Maradob tathat mina ih, helang hepah pan ih, heh nok ah ban sok abah, heh damdi tumjih jeela loong ah pi eah. **22** Enoothong heh nang ih tathat wahoh ih mok we jen abah, heh laalom theng helang hepah loontang soonpi ano pheekokaat ah. **23** "O mina nga miksukte loong ah nga raangtaan tah angka; o mina ih nga tachosok rang erah loong ah phaangjaang eah. **24** "Laathih ah mina sak nawa doksoon ano, deek akaan hookpakpak adoh heh naangtong theng jam sokkah ah. Eno heh ih esiit uh lachoh jamka bah heh ih heh teeteewah suh li ah, 'Nga nok nah ngaakwang ang.' **25** Eno heh ngaak wang ano nok ah saachamcham khookham cho et tupwang ah. **26** Eno we ngaak kah ano heh damdoh laathih sinet boot poonkah ah heh nang ih uh ethithoon ang arah ah, eno neng erah nok adoh tongwang ah. Eno bah erah mina ah jaakhoh nawa nang ih ehanthroon ih thih arah ang ah." **27** Jisu erah baatta adi, midung ni minuh esiit jengta eno Jisu suh baatta, "Tumthan tenroonjih ah an dongtupte nyi an koonchaate rah ah!" **28** Enoothong Jisu ih ngaakbaatta, "Erah thaknang ih bah, tumthan tenroonjih ah o mina ih Rangte jeng ah chaat ano kap ete loong rah ah!" **29** Miloong ih Jisu ah kookchap rum adi, heh ih liirumta, "Ahaangwa mina loong ah tumthan ethih ah! Neng ih epaatjaajih cheng rum halang, enoothong epaatjaajih o suh uh takokang Joona suh kotang aju ang ah. **30** Khowah Joona ah Ninewe mina loong raangtaan suh nyootsok theng angta likhiik, mina Sah rah uh ahaangwa mina loong ah raangtaan ih nyootsok theng ang ah. **31** Dande sa doh wangchaanuh Siba ih ahaangwa mina loong ah chamnaang thuk han, tumeah heh ah hedeek nawa luungwang Solomon jatwah jengkhaap chaat thok hala; eno ngah ih baat rumhala Solomon nang ih elong ah aani. **32** Dande sa doh Ninewe mina loong ih sen ah chamnaang thuk et han, tumeah neng ah rangdah nawa ngaaklek eta Joona ih Rangte tiit baatta ah kap rum ano ah; eno ngah ih amiimi tiit baat rumhala adi Joona nang ih uh elong ah

seng damdi! 33 "O ih uh weetook ah kaangtook ano 'Ngah ih neng suh khowah nyia kongphaak baatte tekmong nah tahuthiinka; erah nang ih bah, hethiin loong daapkaat ang; eno neng ih rukho ah tek haat thengnah ba thiin ah, eno ba nokmong ni wangte rukho ah echammaang toom et rum ah.' 50 Erah mina ah khom kaangtook ah. 34 Sen mik ah sen sak raang ih amah dowa mina loong asuh chamchojih raangtaan ih weephaak likhiik. Sen mik ah ese ang ang ah teewah haphhangsong di khowah loong tek abah, sen sakpuh weephaak ang ah; enoothong sen haat rumta thaang rah ah, 51 Abel phangtek haat mik ah laseeka bah, sen sakpuh ah laamang nah rumta dowa ih Jekaria tek haat rumta tuk ih, marah ang ah. 35 Naririh ih thun an, erah ang abah, sen Roomthong nyi Esa hah chamchi ni tek haatta rah sak nawa weephaak ah laamang maamok angja oh. ah. Elang eah, ngah ih baat rumhala, ahaangwa mina 36 Sen sakputang ih weephaak nah ang abah, sen loong ah erah loong thaang ah cham thuk rum ah! sak marah nah uh laamang tah angka, kaangjaaja 52 "Tumthan echoojih ang ah sen Hootthe nyootte ba ih phaak ah, weetook ih kaangtook ho di kah loong asuh ah! Sen ih thung atak kaasak laang theng ang ah likhiik ah." 37 Jisu ih tiit ah thoonbaat kano, chaabi ah sen lak ni thiinhin; erah di sen teeteewah Pharisi wasiit ih heh nok ni phaksat poonta; eno heh uh tawangkan, eno mihoh taat wangkah bah uh sen phaksat suh roongtong kata. 38 Jisu ih laktiimuh ih tanghaam et han!" 53 Jisu erah dowa dokkhoon ih phaksah arah sok ano Pharisi ah paatja eta. 39 kata, Hootthe nyootte nyi Pharisi loong ih heh ah Eno Teesu ih heh suh liita, "Eno bah, Pharisi sen ethih ethih ih chikram rumta eno jaatreng jengkhaap loong ih bah sen khuung akhaak nyia sen lokkep cheng rumta, 54 heh jeng lasah moong jengla, mat et kaplang ah rangkhoh ah ba saachot han, enoothong joh suh ih thun rum ano ah.

sen mong ni bah changrook nyia ethih loong tenthun ah meela. 40 Thungko ah loong! Rangkhoh hoonte wah Rangte ih, heh mong uh heh ih tanih hoonta? 41 Enoothong sen lokkep nyi tek akhuzzung ni tumjih jeela rah changthih suh koh anbah, jirep ah an suh esa we ih hoon ah. 42 "Tumthan echoojih ang ah sen Pharisi loong asuh ah! Sen ih Rangte suh hekuung di khokileeso asih thiik uh ekot et han, jengthaak ih pochiina erah damdi uh jaat hoh mesih chaantiik anep kohan, ang abah uh sen Rangte minchan nyia sen epun tenthun ah maat haat et han. Sen ih erah loong ah, marah uh lamaat haat thang ih reejih. 43 "Tumthan echoojih ang ah sen Pharisi loong asuh ah! Sen ih rangsoomnok ni tongtheng ese ah ban thiin thuk suh nook lan, eno thaangsang thengnah uh mirep ih soomtu suh nook lan. 44 Tumthan echoojih ang ah sen suh ah! Sen loong ah mangbeng theng ni lajat thang ih khoomee mina loong likhiik." 45 Hootthe Nyootte wasiit ih heh suh liita, "Nyootte, an ih erah jenglu adi seng nep wak kaanjulu hali!" 46 Jisu ih ngaakbaatta, "Sen Hootthe nyootte loong raangtaan ih uh tumthan echoojih ang ah! Sen ih mih tamkhoni huijih ah lajen huitheng et huthuk han, eno sen ih neng huijih ah roong chaang hui suh sen laktiik taan uh tajanghaat kan. 47 Tumthan echoojih ang ah sen suh ah! Sen ih khowah loong mangbeng theng ah jaaseemoong ih hoonhan—erah khowah loong ah ih senwihi sente tek haatte lek ang kano ah. 48 Sen ih sen teeteewah ih noisok han, senwihi sente tumjih reeta rah ah; neng ih khowah loong tek haat et rumta, eno sen ih neng mangbeng nok loong ah hoonkoh han. 49 Erah thoih Rangte mongtham ese rah ih liita,

12 Bijaat haajaat mina loong lomthok rum taha eno, ejap nakhmui nep ih rumta, eno Jisu ih jaakhoh heliphante loong asuh liita, "Naririh et ban sok an Pharisi loong to ih naktoom thet haat han—ngah ih neng lonoi asuh liitang. 2 Tumjaat hoppat cho ah erah daapcho ih hoon ah, erah damdoh jaatreng husah tiit loong ah dongjat et ah. 3 Erah raangtaan ih marah sen ih laamang ni baat han erah rangwuung nah japchaat ah, erah damdoh marah sen ih ngijia nokmong ni hubaat han erah nok rangkhoh nawa ih riingbaat ah. 4 Ngah ih baat rumhala, nga joonte loong, sen marah ih hansi lakkal tek haatte ra lacho theng jaat hoh ethih tumjih takah jen etka. 5 Ngah ih noisok rumha o ra choojih rah ah: Rangte ra cho an, etek lini, Heh di juuba soolam nah haat wan suh chaan jeela. Nga jeng ah tuungmaang an, esit heh juuba sen choojih ah! (Geenna g1067) 6 Wosiksak banga rah phaanyi di tanih kasangka? Wosiksak esit taan uh Rangte ih tabeehaatka. 7 Sen khoroon ah botseh rookwet cho. Erah raangtaan ih nakcho an; sen ah wosiksak hantek thaknang ih uh thaangchaan! 8 "Ngah ih amiisak ih baat rumhala, o mina ih noksung dung nah neng ah nga mina et dokbaat rum ah, Mina Sah eh uh Rangte rangsah loong ngathong nah neng suh emamah ih reekoh rum ah. 9 Enoothong o mina ih nokwah dung nah thaaju hang, Mina Sah eh uh emamah Rangte rangsah loong ngathong nah thaaju rum ah. 10 "O mina ih Mina Sah ah thetbaat abah ejen biin anaan et ah, enoothong marah ih Esa Chiiala tiit thetbaat ha abah biin anaan tachoka. 11 "Neng ih Jehudi rangsoomnok nah adoleh kobonor

nyi hadaang pante loong ngathong nah phate suh likhiik henyuh hekhat ah tajaaseeka. 28 Erah woma siitwan hanbah, sen lapaatja theng senteewah ah naam suh nyuh akhat kotte rah ah Rangte, naam mameet pangjih ah adoleh sen tumjih jengjih asuh loong ah chiinyah bah eje enoothong rangkhah emat ah. 12 Tumeah Esa Chhiala ih erah tokdoh an tumjih eah, we nah matkhaam ah. Erah ang abah heh ih jengjih ah heh ih nyoot han.” 13 Midung ni mihi wasiit sen suh nyuh akhat tanih jen koran? Sen laalom ih Jisu suh baatta, “Nyootte, seng phoh suh baat abah amasah boh ah! 29 “Erah raangtaan ih sen uh seng wah ih thiinhaatta nyamka rah toom phe nak thungjoong an, ejok, ephak mamang ah eah. kohang.” 14 Jisu ih ngaakbaatta, “Nga joonwah, ngah 30 (Tumeah arah mongrep adi Rangte lajatte mina suh mihi rikri nyia setnyi suh soophoh nyamka ah loong ih bah Saarookwihi jok aphak ah raang ih ju pheekot theng ih chaan o ih kot kotahang koh?” sootsaaml.) Sen wah ih jat et ha sen suh erah 15 Eno heh ih erah tiit ah loongtang suh wakbaat loong ejamjih ih eah. 31 Erah nang ih bah, Rangte rumta, “Sen teeteewah ah naririh ih ban sok an sen heh Hasong raangtaan ih thong sootsaam anbah, ah jaatrep doh maamok nyamnyook jan oh; tumeah eno erah loong abah heh ih laajam kojan. 32 “Echo mina tumthan nyamte wah taat ang abah uh, ami nak ih an, sen saapsah loong ah, tumeah sen Wah roidong ah heh nyamka nawa ih tajen hoonka.” 16 eroon ela eno sen suh Hasong ah ekot ehan. 33 Sen Eno Jisu ih arah tiitthaak tiit ah baat rumta: “Ehak di hukkhaak loong ah thoontang sang anno erah ngun changteng wah wasiit angta heh di cham seetheng ah changthih loong suh kokaat an. Sen ih lathet theng phek hantek angta. 17 Heh ih thunta, ‘Ngah di cham ngun khaak ah kap anno rangmong nah nyamte ang lomthiin theng tajeeka. Ngah ih tumjih et ang doh raangtaan ih lomthiin an, erah nah nyamka rah babah se ah? 18 Ngah ih amet ang,’ heh teeteewah suh uh ene tah ih hoonka, tumeah erah ni ehuh tami liita; ‘ngah ih nga pung ah thaak haat angno ena noppa, erah damdoh ram eh uh taphakka. 34 Sen elong we et huk hoon ang, erah doh nga cham nyia tenthun ah marah di sen nyamka ah erah nah ang ah. jaat hoh hukkhaak loong anep jen lomthiin ang. 19 35 “Banthootho ih tong an tumjih thok ha bah uh, nyuh Eno ngah ih nga teewah suh li ang, Khangraangse akhat ban kapcho nyia weetook ban took cho ah, wah! Andi jaatrep hukkhaak paang rookwihi raangtaan 36 laksuh ih neng change wah kuhoon theng nawa ih jeela. Roidong amah ba hanih, jok oh, phak oh, ngaakwang eha ih kaban sok arah likhiik ah. Heh ah eno roidong doh tenroon ih tong oh!” 20 Enoothong wang ano kaasak ah rengdok, erah damdam neng Rangte ih heh suh liita, ‘Thungko wah an! Niikja an ih kaasak ah laanban daap ruh et ah. 37 Tumthan roidong ah ethoon ete; eno nyamka nyi hukkhaak tenroonjih ah erah laksuh loong ah neng change wah loong ah an raangtaan ih lomthiin hu loong ah o choh ngaakwang tokdi motseng nyi banthootho ih japtup theng ah?” 21 Eno Jisu ih thoombaatta, “Marah ih heh wang ano ah! Ngah ih baat rumhala, heh ih heh nyamka loong taat lomthiin ha rah Rangte jiinko ni samsongnuh ah khookthiin ano, neng ah tongthuk heh changteng tah angka.” 22 Eno Jisu ih heliphante rum ah, eno heh ih ban sok rum ah. 38 Tumthan loong suh baatta, “Erah raangtaan ih ngah ih baat tenroonjih ah heh ih neng ah banthootho ih tong rum rumhala ethingtong raangtaan ih phaksat suh nak arah japtup ano ah, mottom di nyia mottom lini taat sootsaam an adoleh sen sak nah kap theng nyuh wang adi nep ah! 39 Sen ih jat ehan nok change ih akhat suh nak sootsaam an. 23 Roidong ah phaksat ehuh wang saapoot ah jatta bah, heh ih ehuh asuh nang ih uh elongthoon, erah damdi sak ah nyuh heh nok tajap long thuk thengta. 40 Erah raang ih, akhat nang ih uh elongthoon. 24 Wokhah loong ah sen uh, banthootho ih tong an, tumeah mina Sah sokthaak an: neng ih cham uh tawenka adoleh cham rah uh sen reenah sen ih labantho kan poothdo mok uh takhanka; nengdi cham lomthiin theng pung uh thok ha.” 41 Pitar ih liita, “Teesu, erah tiitthaak tiit ah tajeeka; neng ah Rangte ih dung ha! Sen ah tang seng raangtaan suh elang tam eah, tama warep mina woh nang ih thaangchaan! 25 Erah suh sootsaam raangtaan suh baat hu?” 42 Teesu ih ngaakbaatta, anno amasah taan roiloh ejen tong tam ih an? 26 Sen “Erah ang abah, laksuh hanpiite nyia maakwah ah o ih erah likhiik ehinsah ah lajen phanlan kanbah, jaat ang ah? Heh change wah ih mootkaat phanlansitte hoh raangtaan ih tang tume thaam sootsaam lan? o hoon ah erah wah ah laangja, heh nok nep heh 27 Sok an woma popoong loong hakla rah ah; neng suh phanlan siit thuk ah erah damdoh laksuh wahoh moot ni uh takaka adoleh neng ih neng raangtaan ih loong suh neng chotheng phak asat kot saapoot erah nyuh uh tawaatka. Enoothong ngah ih baat rumhala warah ih phanlan ah. 43 Tumthan tenroon ang ah Solomon luungwang di heh nyamka erah than ang erah laksuh rah ah, heh change wah ih nok nah wang adi botseh uh arah woma popoong loong jaaseela adoh heh pakna reeraang ah japtup wang aradoh ah!

44 Elang eah, ngah ih baat rumhala, change wah ih heh laksuh asuh jaatrep nyamka ban sok baat ah. **45** Enoothong erah laksuh rah ih nga change hoon wan rum adi Pilat ih tek haat rumta tit ah baat wahn ngaakwang elin ela ih li ano heh ih laksuh rumta. **2** Jisu ih ngaakbaat rumta, "Galili nok hate ehoh loong ah minuh miwah thoontang riimbuh, eno loong erah tek haat rum kano, sen ih neng loong ah o jokjok phakphak ih tong, kham adoh mok eabah, **46** nang ih uh rangdah thoon ang rumkano tek haatta saasiit change wah ah heh laksuh ih labansokka nyia ih tam thunhan? **3** Emah, tah angka! Enoothong lajatka sa doh ngaakwang ah. Eno change wah ih ngah ih baat rumhala sen rangdah nawa maang heh ah jopjop ih dook ano heh jeng lachaatte loong ngaak lelek bah, sen uh loongtang neng tekta likhiik chamtheng adoh cham thuk ah. **47** "Marah laksuh ih ih ti an. **4** Siloom hah ni asih wah asat mina nok heh change wah ih heh suh tumjih reetheng baat ha echoong ah rungdat ano mamet tekpat rumta? Erah ah jatcho di, laban re thang ih tong abah, erah laksuh mih loong ah Jerusalem ni songtongte loong o nang ah rapne ih chamnaang thuk ah. **48** Enoothong marah ih uh rangdah thoon ang rum kano tekpat rumta ih laksuh ih heh change wah ih tumjih jamha erah tammok thunhan? **5** Emah, tah angka! Enoothong lajat thang ih thet reela, erah mih asuh amasah ju ngah ih baat rumhala, sen rangdah nawa lah ngaak chamthuk ah. Ehan o suh kota erah jin nawa ehan ju lekkan bah, sen uh emamah neng tek rumta likhiik jam ah; ehan tokkhodi ehan o suh kotta erah jin nawa ih ti an. **6** Eno Jisu ih arah tiithaak ah baat rumta: emamah et jam ah. **49** "Ngah ih hatoh ah we ih rook "Teewadi mihi wasiit ih heh phek ni puksak bang suh ra halang, eno erah ejen luung ela ih thunhang! kiita. Eno hetiik taat sakkah adi tatiikta. **7** Eno heh **50** Ngah ih lakngah ni nga juungtemjih jeela, eno ih phek bante wah asuh liita, 'Sokthaak uh, ngah ih erah loong ah maang thoonthoon ngah mathan ih paang jom arah puksak bangtiik ah taatwoot sokwang moongsamte anglang! **51** Sen ih ngah suh hatoh nah halang, ang abah uh esiih tatup kang. Edook haat semroongroong ang thuk raaha ih tammok thun tahe? et uh! Hah ah tumet suh thaam haamtaam phook thuk Tah angka, semroongroong tah angka, epheeoom ah?" **8** Enoothong phek bante warah ih ngaak baatta, thong ang ah. **52** Aadowa ih changka siit ni mih banga Chuupha, belam paang siit than toom waktong ah; angte ah ephe eah, ejom ah enyi damdoh miksuk mui ngah ih hehing ah kookthoh angno phon maahaat ah enyi ah ejom damdoh ih miksuk mui ah. **53** Hewah thaak ang. **9** Ngaarang lek dong tiik abah eseethoon; loong ah neng sah damdoh miksuh mui ah, heh latiikka bah, an ih erah doh dok haat theng." **10** Saasit sah loong ah neng wah damdoh; heh nuh loong ah Jehudi naangtongsa di Jisu ih Jehudi rangsoomnok neng sah minusah damdoh miksuk mui ah, neng sah ni nyootsot rumta. **11** Erah di minuh esiih asih paang ah neng nuh damdoh, henuh loong ah neng nyam asat laathih ih sat thuk arah angta; heh ah siengkot damdoh miksuh mui ah, neng nyam ah neng hopnuh angta, eno amasah uh takah mi jun chapta. **12** Jisu ih damdoh miksuk mui ah." **54** Jisu ih miloong asuh erah nuh ah tup ano, poonta, "Minuh, an khoisat ah wakbaatta, "Sen ih jingmuung ah saanop ko ih sok ede elu!" **13** Heh lak adi taajoh kano, lakdamdam di damdam laanjeng ruh elan rangphaatte angla eah heh teenuh nuh laan mi jun chap ruh eta, eno Rangte eno amiimi ih phaat. **55** Erah damdi sen ih juungmeh ah phoongphaata. **14** Jisu ih naangtongsa di deesit ko nawa pong ih mot hanbah, sen ih liihan rangmi rum kano Jehudi rangsoomnok ni mote saahaap ah angte eno amiimiisak ih rang ah mi. **56** Lonoite loong! ekhat eta, eno miloong asuh baatta, "Seng suh sa Sen ih rang ahah ko ih sok anno rangmi rangphaat arok jeela pakna reeraangjih ah; erah raang ih sa kemban jat han; erah ang abah, sen ih aahaangwa arok mong adoh raahan no sen khoisat ah deesit saapoot ah mamah ladan jat ehan? **57** "Sen ih sen theng, naangtongsa doh tah angka!" **15** Eno Teesu ih teewah ah epun ih re suh mamah lami dande et han? heh suh ngaakbaatta, "Lonoite sen loong! Sen dowa **58** O ih bah uh sen thet ah jat ano hootthe jun ih o ih bah uh sen maanpong adoleh sen moktob ah mat hoon nok nah siitwanjih mok ang abah, sen ih naangtongsa di taap nawa ja ano juung jok tanhi mat hoon nok maangjap doh changrook ah mathan kadow siitkan. **16** Arah nuh ah Abraham susah Soitaan jen ang ah, esemsuit raangtaan ih thuntheng. Emah ih asih paang asat chamnaang ha; naangtongsa doh lah ekan bah, mat hoon nok nah mat hoonte jinnah heh ah tanih jen deesiitka? **17** "Erah ngaakbaat rum hoom wanhan, eno pulit lak nah kohan, erah dowa ih kano heh raawah loong ah neng rakrakri ih rumta, phaataak nah sak wanhan. **59** Ngah ih baat rumhala, mihoh loong abah heh epaatjaajih reeta asuh eroon ih erah nah sen chang maang dokdok ih tongthuk han." rumta. **18** Jisu ih chengta, "Rangte Hasong ah tumjih likhiik ah? Ngah ih tumjih doh toobaat ang? **19** Erah

13 Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah.

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik ah. Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili

ah arah likhiik. Mih wasiit ih miinjaangjih ah heh phek nah wenzaat arah likhiik. Eno hephook ah phook ano hebang ih donghak, eno heh phaak loong adoh woh tumjih doh toobaat ang? 21 Erah arah likhiik. Minuh esit ih thekook siit wongbaan adoh to ah woi ano maang sumsum et thiin arah likhiik.” 22 Jisu samthung nyia hadaang loong lam ih kah ano miloong asuh nyootsoot lamdi Jerusalem koh ih dokkhoon kaat chungta. 23 Mih wasiit ih chengta, “Chuupha, ene ko mina ah tam pi ah?” Jisu ih ngaakbaatta, 24 “Kaawan ehin adoh jen nop suh sen ese mathan ih jen re an eme re an; tumeah warep ih erah doh wangsuh taatthun ah, ang abah uh tajen wangrumka ang ah. 25 Nok changte ah saat ano kaasak ah tangsak et ah; eno sen ah kaasakthong adoh chap anno taat rengdok leh baat et an, ‘Chuupha! Seng suh kaalung ah daap koh weehe!’ Eno heh ih ngaakbaat han, ‘Ngah ih sen tajat rumra ma nawa thok halan!’ 26 Eno sen ih ngaakbaat an, ‘Seng an damdi karoong jok phaksah tahe; eno seng hadaang ni nep an ih kah nyootsoot tahe loong ah!’ 27 Eno heh ih we li han, ‘Ngah ih tajat rumra sen ma nawa thok halan rah ah. Soon an nga re nawa ah, mimoong sen loong!’ 28 Eno sen tumthan ih huung an, sen pha ah saat anno ah, sen ih Abraham, Isak, nyia Jaakob, erah damdoh khowah loong ah Rangte Hasong nah tup anno ah, sen baleh erah doh dok haat cho ang an! 29 Mina loong ah saadong saanop ko nawa, juungkuh juungmeh nawa lomthok ha, eno Rangte Hasong nah kuwaang phaksat roong phaksah tong rum ah. 30 Eno o amadi liwang angla loong ah jaakhoh ang ah, o jaakhoh angla loong ah liwang ang ah.” 31 Eno erah toktok di mararah Pharisi loong ah thok haano Jisu suh baatta, “An aadowa maanah ang abah uh edok khoom jaatjaat eh uh, tumeah Hirod ih an tek haat chung halu.” 32 Jisu ih ngaakbaat rumta, “Kah anno erah maut asuh baatkaat an: ‘Chiinyah nyia rangkhah ngah ih Chiithih laakkha loong ah dokphan ang, khoisatte ah deesiit et ang, eno sa jom doh thoon reeraang pakna ang.’ 33 Enoothong Chiinyah, rangkhah nyia ngaarang ah ngah ah khoom ruh ete anglang, tumeah khowah ah hahoh nah tek haat ah tapunka ang ah, Jerusalem nah ba tek haat ah. 34 “O Jerusalem, Jerusalem! Sen ih khowah loong tek haat han, sen ih Rangte ih kongphaak huite daapjaha rah jong ih tekpat han! Ngah ih sen mina loong ah lomkhoon joot suh nga lak tumthan taat janghaat hang, woh ih heh sah loong ah hejang khui ni kakhon ah likhiik ah, ang abah uh sen ih talomjoot thukri! 35 Erah raangtaan ih Rangteenok ah thiinhaat ete

angan. Ngah ih amiimi ih baat rumhala sen ih ngah tajap tupri ang an, saapoot rookli ano sen ih amah maang jengjeng, ‘Teesu mendi o ra hala asuh Rangte ih romseetam koh ah.’”

14 Sa siit Jehudi naangtongsa di Jisu Pharisi nok hate wasiit phokhoh nok ni phaksat phaksah kata; eno miloong ah ih Jisu ah teptep et ban sok rumta. 2 Mih wasiit heh sook nyia heh lah pheng arah Jisu reeni chap wang taha, 3 eno Jisu ih Hootthe nyootte nyi Pharasi loong asuh chengta, “Seng Hootthe jun ih Naangtongsa doh mih edeesiit tam tadeesiit thukka?” 4 Eno neng tumjih uh tajeng rumta. Jisu ih khoisatte ah toonsiit ano deesiitta, eno kaat thukta. 5 Eno baat rumta, “Sen wasiit thandoh sen sah adoleh seng maanpong Jehudi naangtongsa doh habeng nah mok datti abah, sen ih echaan ih erah saasa doh etoonsiit tam tatoonsiit kan?” 6 Eno neng ih erah tiit ah tami ngaakbaat rumta. 7 Wenwah loong ih neng tongtheng ese se ah jam rum arah Jisu ih jat ano, heh ih arah tiithaak tiit ah neng suh baatta: 8 “O ih bah uh sen kuhoon sadung nah poon han radoh, sen tongtheng eseethoon adoh latong theng. Sen nang ih elong mina uh mok poon et ah, 9 set wanyi nyi poonte changte ah ra haano mok baat ho, ‘Arah doh arah wah ah toomtong ah eah.’ Eno an ah rakmuurakke ih enum nah dattong jih ang ah. 10 Erah nang ih, an mih ih poonho doh, kah uno tongtheng enumthoon adoh tongka uh, eno changte ah ra haano toombaat jaho, ‘Ngah jiiyah wang ho, tongtheng ese ko ih tong wangho.’ Erah doh an ah wahoh wenwah loong miksok doh khosoong naaloong ang uh. 11 Tumeah o ih heteeeah suh elong ih thiik ah erah ehin ih hoon ah, eno o mina ih heh teeteewah suh ehin ih thiik ah erah elong ih hoon ah.” 12 Eno Jisu ih neng poonte wah asuh baatta, “An ih maatok doh rangnih phaksat adoleh rangja phaksat ang koja bah uh mih poon ubah, babah uh an jiiyah adoleh anphoh anno nyia an joonte adoleh ankhuung antok nawa changteng loong ah lapoon theng tumeah neng ih an ewe ngaak poon et ho, eno an ih marah taat koh rumtu erah hephoopho we ih ngaak koho. 13 Sen ih sadung phaksat hoon anbah, changthih, ekoong nyia edook loong ah poon an; 14 eno ba romseetam ah choh an, tumeah neng ih sen suh tajen ngaakthem ran. Rangte ih sen suh heh mina loong tek nawa ngaaksaatja doh ngaakthem han.” 15 Jisu damdi teebun ni roong tongte wenwah wasiit ih erah japchaat an, Jisu suh liita, “Marah mina Rangte Hasong nah sadung adoh choh roong tongte loong ah tumthan tenroon ang ah!” 16 Jisu ih heh suh baatta,

"Teewadi mih wasiit ih saroom dungnuh ni warep warah ih laksuh asuh baatta, 'Ngah ih phek ena retang erah sokkah ang: ethih nak choh uh.' 19 Erah lih dowa wasiit ah ih we liita, 'Ngah ih maanpong asih retang ah loong ah phek nah phek bok thaak siitkaatte anglang, erah thoidoh tajap ra rang ethih nakthun uh.' 20 Erah lilih wasiit ih we liita, ngah ih amamah di nga kuhoon tang, erah thoidoh ngah tajen raarang.' 21 "Eno laksuh ah ngaakwang ano jaatrep tiit heh change asuh baat wanta. Changte ah rapne ih khah ano heh laksuh asuh baatta, 'Echaan ih kah uno lam nawa nyia hadaang hadaang nawa, changthih loong ah nyia ekoong, edook loong ah, ngaak poonkah uh.' 22 Erah damdam laksuh rah ih liita, 'An ih baat hu jengkhaap ah tadaanke, change, enoothong nok abah balum uh jaachaak dook.' 23 Eno changte rah ih laksuh asuh baatta, deek akaan lamrep nah kah uno miloong ah poonkah uh eno nga nok ah eme toom eah. 24 Ngah ih thoontang suh baat rumhala takkhoh taat poon rumtang loong ah rangja phaksat ah nak toom phaksah ra rumhal!' 25 Saasiit mih hantek Jisu damdam ih roongkhoom rum adi, heh ih ngaak sok ano baat rumta, 26 "O nga jiinni thokte rah nga liphante tajen angka, ngah ah nengnuh nengwah, neng minuh nyia neng sah, nyia neng phoh neng nah, eno neng teeteewah nang ih ehan lamok mongnook rumrang bah ah. 27 Oih neng teeteewah bangphak ah hui ano nga linah lajen roong khoom ra bah nga liphante tajen angka. 28 "Sen dowa oih bah uh nok echoong hoon suh kaankoong anbah, jaakhoon ah tong uh no ngun mathan taan wang ih chaak rookwet uh eno ba jat uh nok jen hoonjih ngun ah eli tam taliika eah. 29 Emah lah angka bah, an nok thongbeng ah thootcho, thathom doh toohaat jih ih hoon ah; eno mih ih sok ho doh engiit jih ang ah. 30 Neng ih amet li ho 'An ih an nok ah taat phang hoon uno etooaat bowe hu nih! 31 "Luungwang wasiit ih haajaat asih mih ah siit ano luungwang wahoh ih, haajaat rooknyi mih siit arah damdoh rookmui suh, jaakhoh heh ih chaak samthun et ah erathan mina damdoh ejen muujih tam lajen muujih rah ah. 32 Heh ih lajen taaka bah, kongphaak huite daapkaat ano luungwang damdoh chomui ah, eno nuumi hoon raangtaan ih baat ah maang rookmui rumka ngakhoh nah ah. 33 Erah likhiik ih, "Jisu ih thoonbaatta, 'O ang an bah uh jaatrep ah lajen thiinhaat kanbah nga

liphante tajen angkan. 34 "Sum ah ese, enoothong mina lompoonta. 17 Eno sadung tok ah chang kano, sumwaan ah mok thoon abah, lamhoh nawa ih sum heh ih heh laksuh asuh wenwah loong ah poonkaat thukta, 'Wanghan, jirep ah khookham cho!' 18 Eno miloong ah ih wasiit ih, jaat hoh kaathet ah diipbaat rum ano tawang rumta. Jaakhoon poonta warah ih heh laksuh asuh baatta, 'Ngah ih phek ena retang erah sokkah ang: ethih nak choh uh.' 19 Erah lih dowa wasiit ah ih we liita, 'Ngah ih maanpong asih retang ah loong ah phek nah phek bok thaak siitkaatte anglang, erah thoidoh tajap ra rang ethih nakthun uh.' 20 Erah lilih wasiit ih we liita, ngah ih amamah di nga kuhoon tang, erah thoidoh ngah tajen raarang.' 21 "Eno laksuh ah ngaakwang ano jaatrep tiit heh change asuh baat wanta. Changte ah rapne ih khah ano heh laksuh asuh baatta, 'Echaan ih kah uno lam nawa nyia hadaang hadaang nawa, changthih loong ah nyia ekoong, edook loong ah, ngaak poonkah uh.' 22 Erah damdam laksuh rah ih liita, 'An ih baat hu jengkhaap ah tadaanke, change, enoothong nok abah balum uh jaachaak dook.' 23 Eno changte rah ih laksuh asuh baatta, deek akaan lamrep nah kah uno miloong ah poonkah uh eno nga nok ah eme toom eah. 24 Ngah ih thoontang suh baat rumhala takkhoh taat poon rumtang loong ah rangja phaksat ah nak toom phaksah ra rumhal!' 25 Saasiit mih hantek Jisu damdam ih roongkhoom rum adi, heh ih ngaak sok ano baat rumta, 26 "O nga jiinni thokte rah nga liphante tajen angka, ngah ah nengnuh nengwah, neng minuh nyia neng sah, nyia neng phoh neng nah, eno neng teeteewah nang ih ehan lamok mongnook rumrang bah ah. 27 Oih neng teeteewah bangphak ah hui ano nga linah lajen roong khoom ra bah nga liphante tajen angka. 28 "Sen dowa oih bah uh nok echoong hoon suh kaankoong anbah, jaakhoh heh ih tajapup ih jam sokkah uh. 29 Emah lah angka bah, an nok thongbeng ah thootcho, thathom doh toohaat jih ih hoon ah; eno mih ih sok ho doh engiit jih ang ah. 30 Neng ih amet li ho 'An ih an nok ah taat phang hoon uno etooaat bowe hu nih! 31 "Luungwang wasiit ih haajaat asih mih ah siit ano luungwang wahoh ih, haajaat rooknyi mih siit arah damdoh rookmui suh, jaakhoh heh ih chaak samthun et ah erathan mina damdoh ejen muujih tam lajen muujih rah ah. 32 Heh ih lajen taaka bah, kongphaak huite daapkaat ano luungwang damdoh chomui ah, eno nuumi hoon raangtaan ih baat ah maang rookmui rumka ngakhoh nah ah. 33 Erah likhiik ih, "Jisu ih thoonbaatta, 'O ang an bah uh jaatrep ah lajen thiinhaat kanbah nga

34 "Sum ah ese, enoothong mina lompoonta. 17 Eno sadung tok ah chang kano, sumwaan ah mok thoon abah, lamhoh nawa ih sum heh ih heh laksuh asuh wenwah loong ah poonkaat thukta, 'Wanghan, jirep ah khookham cho!' 18 Eno miloong ah ih wasiit ih, jaat hoh kaathet ah diipbaat rum ano tawang rumta. Jaakhoon poonta warah ih heh laksuh asuh baatta, 'Ngah ih phek ena retang erah sokkah ang: ethih nak choh uh.' 19 Erah lih dowa wasiit ah ih we liita, 'Ngah ih maanpong asih retang ah loong ah phek nah phek bok thaak siitkaatte anglang, erah thoidoh tajap ra rang ethih nakthun uh.' 20 Erah lilih wasiit ih we liita, ngah ih amamah di nga kuhoon tang, erah thoidoh ngah tajen raarang.' 21 "Eno laksuh ah ngaakwang ano jaatrep tiit heh change asuh baat wanta. Changte ah rapne ih khah ano heh laksuh asuh baatta, 'Echaan ih kah uno lam nawa nyia hadaang hadaang nawa, changthih loong ah nyia ekoong, edook loong ah, ngaak poonkah uh.' 22 Erah damdam laksuh rah ih liita, 'An ih baat hu jengkhaap ah tadaanke, change, enoothong nok abah balum uh jaachaak dook.' 23 Eno changte rah ih laksuh asuh baatta, deek akaan lamrep nah kah uno miloong ah poonkah uh eno nga nok ah eme toom eah. 24 Ngah ih thoontang suh baat rumhala takkhoh taat poon rumtang loong ah rangja phaksat ah nak toom phaksah ra rumhal!' 25 Saasiit mih hantek Jisu damdam ih roongkhoom rum adi, heh ih ngaak sok ano baat rumta, 26 "O nga jiinni thokte rah nga liphante tajen angka, ngah ah nengnuh nengwah, neng minuh nyia neng sah, nyia neng phoh neng nah, eno neng teeteewah nang ih ehan lamok mongnook rumrang bah ah. 27 Oih neng teeteewah bangphak ah hui ano nga linah lajen roong khoom ra bah nga liphante tajen angka. 28 "Sen dowa oih bah uh nok echoong hoon suh kaankoong anbah, jaakhoh heh ih tajapup ih jam sokkah uh. 29 Emah lah angka bah, an nok thongbeng ah thootcho, thathom doh toohaat jih ih hoon ah; eno mih ih sok ho doh engiit jih ang ah. 30 Neng ih amet li ho 'An ih an nok ah taat phang hoon uno etooaat bowe hu nih! 31 "Luungwang wasiit ih haajaat asih mih ah siit ano luungwang wahoh ih, haajaat rooknyi mih siit arah damdoh rookmui suh, jaakhoh heh ih chaak samthun et ah erathan mina damdoh ejen muujih tam lajen muujih rah ah. 32 Heh ih lajen taaka bah, kongphaak huite daapkaat ano luungwang damdoh chomui ah, eno nuumi hoon raangtaan ih baat ah maang rookmui rumka ngakhoh nah ah. 33 Erah likhiik ih, "Jisu ih thoonbaatta, 'O ang an bah uh jaatrep ah lajen thiinhaat kanbah nga

adi mihi nok ni lakniik jam kata eno wasiit ih heh phek ni wak ban sok thukta. **16** Heh ih thunta wakjook theng wakcham ah tam laan sah ang eah, tumeah heh suh o iuh phaksat kotte tajeeta. **17** Hethoondi heh thung ni donghuntha eno liita, 'Seng wah nok ni mote loong ih neng wok maang phootphoot kah ih phaksah rum ah, chiinyah ngah bah aadi ram ih the halang! **18** Ngah seng wah jiinnah ngaakwang angno baatwan ang, "Ewah, ngah ih Rangte damdi nyia an ngathong ni rapne ih rangdah molang. **19** Aadowa ih ngah an sah ih poon suh tapunkang; an ih ngah ah mootkaatte wasiit ih samthun hang.' **20** Eno heh ah dokchap ano heh wah jinnyi ngaakwangta. "Heh wah ih japtupta tok adi heh ah nok nawa haloot ni dook angta; ang abah uh heh wah heh thungthet lam ih soonkah ano, heh sah rah khonjoh ano chupphakta. **21** 'Ewah,' heh sah rah ih liita, 'Nga Rangte nyia an ngathong ni rapne ih rangdah molang. Ngah aadowa ih an sah et jen li suh takah pun kang.' **22** Ang abah uh heh wah ih heh laksuh loong ah poon rum ano baatta, 'Echaan!' Heh ih liita, 'Samsong jaase thoon ang arah jam koh jahan eno song thuk an. Heh lak nah laktiip ah tiipkoh eh an heh lah nah lakoop ah khoop thuk ih an. **23** Erah lilih maan etotot ah jowang anno joot an, eno seng loong ah saroom room ih! **24** Tumeah arah nga sah ah etek eta, eno amadi heh engaakthing ela; heh mat eta, eno amadi jap jamhi. Eno saroom phaksat ah phang choongchaam rumta. **25** "Erah tokdi heh sah phokhoh wah ah phek ni angta. Heh ngaakwang ha di, heh nok ko ih tiithok damdam ih, heh ih boongkaat seehoon ang arah japchaatta. **26** Eno heh ih laksuh wasiit ah poon ano chengta, 'Tumjih angla?' **27** An no ngaak wang taha, 'laksuh rah ih ngaakbaatta,' eno an wah ih etothoon maan ah joot thuk tahe, tumeah heh ah naririh punjiipi ih ngaak wang taha eah.' **28** "Phokhoh wah ah rapne ih khata nok ni uh lawang thang ah; eno heh wah ah kah ano 'nok nah wang ho' ih heh lasih joh lam ih poon kata. **29** Eno heh wah asuh liita, 'Sokthaak hang, paangtang ih ngah ih an suh dah likhiik ih reeraang pakna lang, an jeng uh lanaan daan thang ah. Eno an ih ngah suh tumjih kohalang? Nga joonte damdoch roong joon phaksat suh ki esii taan uh tatek haat thuk rang! **30** Eno arah an sah rah ih an dowa nyamka ah pheesuh hoono hansangte minuh damdi ngun loong ah thaaja kaat ano, ngaakwang hala asuh an ih maan elongthoon ah kadook kohu nih!" **31** 'Nga sah,' heh wah ih ngaakbaatta, 'An ah aani saarookwihih nga damdi, eno jirep nga dowa loong ah an raangtaan. **32** Erah nang ih bah seng loong ih tenroon lam ih thong room phaksah theng, tumeah an no ah tek nawa, we ngaakthingla, heh jen mat eta, rah we jap jamhi."

16 Jisu ih heliphante loong suh baatta, "Teewadi changteng wasiit angta heh nyamka loong ah heh laksuh suh maak thukta. Changteng wah asuh baat rumta heh laksuh ih bah heh nyamka rah lalangka ni thaajaaha eah. **2** Erah thoidi heh laksuh ah poon ano liita, 'Arah ngah ih an tiit tumjih japhaat hang? Thoontang ngaakwanho an suh nga nyamka mathan ban maak thuk taha loong rah ah, tumeah an aadowa ih nga mootkaat phanlante takah angko.' **3** Laksuh rah ih heh teeteewah suh liita, 'nga changte wah ih ngah ah arah motang dowa etooaat et thukte. Eno bah ngah ih tumjih re ang? Ngah ih phek uh tabaam jen phekkang, eno bikthaang suh uh rakmuurakke nih. **4** Amadi ngah tumjih reejah ah jat ih ang! Eno nga mootkaat ah thoon abah, nga joonte loong eje neng ih ngah neng nok nah poon et hang.' **5** "Eno heh ih heh changte wah nyamka name loong mihih ah lompoon ano baat rumta. Heh ih jaakkoh wah thoon asuh chengta, 'an ih nga changte wah dowa mathan nam tu?' **6** Olip bangthiing thuong chaasiit, heh ih ngaakbaatta. Mootkaat phanlante rah ih baatta; 'an di arathan,' 'tong uh rook banga et raangg uh.' **7** Eno heh ih wahoh suh we chengta, 'an ih aleh mathan nam tu?' 'Ata tiik haajaat siit thekook namtang,' heh ih ngaakbaatta. 'Arah than an ih kotjih ah,' Laksuh rah ih baatta; 'Cha asaat et raangg uh.' **8** "Erah thoidi changte wah ih phanlante maakthiwhah jeng lachaat thang ih reeraangta asuh egu ejih ih hoonta; tumeah, arah mongrep dowa mina loong ah maama nyamka phanlan suh maakthih totoh weephaak mina loong ah nang ih ah." (aiōn g165)

9 Erah dam ih Jisu ih li rumta, "Erah thoih ih ngah ih baat rumhala: sen ih arah hatoh nyamka ah maak anno sen joonte ah hoon an, eno erah nyamka loong ah thoon sa doh, sen ah roitang lathoon theng nok adoh soongraang noppoen han. (aiōnios g166) **10** O mina ehinsah adi jen tuungmaang ah erah mina ah elongwah asuh uh ejen tuungmaang eah; o mina ehinsah nah phang thihih abah elong nah uh ethih ang ah. **11** Erah ang abah, sen hatoh nyamka adoh laphang toongtang kanbah, amiisak nyamka asuh tang mame jen toongtang baat an? **12** Erah dam ih mihih hukkhaak asuh sen laphang toongtang kanbah, an hukkhaak loong ah an suh uh o iuh ma koho? **13** "Laksuh wasiit ah changte wanyi nok nah tajen moka; heh ih wasiit asuh mongnook ano wasiit ah miksuk jaatjaat et ah; heh ih wasiit dam adoh toongtang ang ah eno wasiit dam adoh toongtangka

tah angka ang ah. An ih Rangte nyia ngun enyiinyi an change tajen et hoonko. **14** Pharisi loong ih erah japchaat rum ano, Jisu ah putbeek ngitkhuung rumta, tumeah neng ih ngun ah mongnook rumta. **15** Jisu ih baat rumta, "Sen loong ih senteewah ah miyah miksok di epun et noisokte mina loong, enoothong sen tenthun ah Rangte ih jat ih halan. Tumeah marah suh mina ih thaangchaan thoon ih thiik ha ah Rangte raang ih thaangmuh ang ah. **16** "Moses Hoothe nyia khowah loong ih raangta loong ah Juungtemte Joon tuk ih maak rumta; erah lih adi Ruurang Ese Rangte Hasong tiit ah baat rumha, eno erah hasong adoh nop suh laat tuutmui rumla. **17** Enoothong Hoothe nawa jengdang ehinsah esiiit taan uh lamatjih erah nang ih bah rang nyi hah mat ah elaang laan ang ah. **18** "O mina ih heh nusah dowa paak ano miyah weekap abah heh ih roomjup mat ah kap ha; eno epaakcho minuh we kapte warah eh uh roomjup mat ah kap ha. **19** "Ehak di changteng wasiit angta heh ah thaangchaan nyuh akhat di choom ano saarookwihi laboot labe ih songtongta. **20** Erah di changthih wasiit heh men ah Lajaras, heh sak ah putang ih jeekma arah changteng wah nok kaaluung thong ni ban tongta, **21** changteng wah tuibung teebun khui ni thaaja arah bantoon phaksate angta. Heh ma adi hui loong ih nep miiklak ih rumta. **22** "Changthih wah ah tek ano rangsah loong ih Abraham re nah tongthuk suh siit wanrumta rangmong nawa sadung phaksat adi ah. Changteng wah ah tek ano bengkaatta, **23** eno soolam ni, heh rapne ih chamwangta, heh rangkho ko ih toonsok adi haloot ni Abraham ah japtupta, Lajaras ah Abraham re adi tongta. (*Hades g86*) **24** Eno heh ih poonta, 'Ewah Abraham! Ngah minchan ih weehang, Lajaras ah daapkaat weeho heh laktiik ah juung adoh tem ano nga tuuhih adoh taan toom tengtem jah weehang, tumeah arah we adi ngah rapne ih chamlang!' **25** "Eno Abraham ih liita," Dokthun et uh, nga sah, an roidong di an suh jaatrep eseejih loong ah kotaho, erah di Lajaras ah jaatrep ethih loong ah chota. Erah thoidi amadi heh tenroon ih tongla, eno an ah cham elu. **26** Erah loong tokkhodi, seng chamchi ni echoongwah haluong jeela, erah doh o mina uh aako nawa an reeko tami daankhoom raari, adoleh an reeko nawa uh aako nah tami daankhoom raaran.' **27** Changteng wah ih liita, 'Erah ang abah, an lasih joh weehala, ewah Abraham, seng wah nok nah Lajaras ah kaat thuk weeuh, **28** erah di nga nooloong wah banga je ah. Heh kah ano toom choophaan kah weerum ah, arah than chamchojih adoh neng ah taan naktoom mok wang we rumha.' **29** 'Abraham ih baatta, 'An nooloong di Moses nyia khowah loong ej

neng suh baatte ah; neng ih erah loong jeng ah kapjih ang ah.' **30** Changteng wah ih ngaakbaatta, 'Erah ahalalaaleh weeka, ewah Abraham! Erah nah o ang abah uh tek nawa ngaaksaat ano neng reenah kah abah, neng rangdah nawa elek eah.' **31** Ang abah uh Abraham ih liita, "Neng ih Moses nyia khowah loong jeng ah lachaat rumka bah, tek nawa ngaaksaatte taatje abah uh neng ih tabaam kapka."

17 Jisu ih Heliphante loong suh baatta, "Mina rangdah nah dat hoom jih ah eje jaatjaat ang ah, enoothong erah loongdat hoomte ah raang ih tumthan ethih ang ah! **2** Erah mina rah ih bah heh boh adoh jong ah bonchi ano juungsih nah datpit ah ese ang ah, nga liphante changthih noodek loong asuh rangdah dathuk nang ih bah ah. **3** Erah raang ih an tumjih reelu erah ban sok et uh! "Anphoh anno ih rangdah re abah, kanja et uh, eno rangdah nawa elek eah abah, biin anaan et uh. **4** Heh ih an damdoh saasiit doh jaasinet taan therete leh, erah therete ah saapoot rookwihi an re nah baat ho, 'Ngah rangdah nawa ngaaklek elang, biin anaan weehang eah, 'An ih biin anaan et theng.' **5** Heh kaamwah loong ih Teesu suh baat rumta, "Seng tuungmaang ah ehan han ang thuk he." **6** Teesu ih ngaakbaat rumta, "Sen doh sen tuungmaang ah miinjaangjih thanthan jen ang abah, sen ih arah potiik bang asuh jen baat et an, 'An hing paan ih an loplodpat eh uh no juungsih adoh phook kah uh!' Eno amiisak ih an jeng chaatchaat eah. **7** "Jengthaak ih sen wasiit thandoh laksuh phek bokte adoleh Saapriimte toom angthaak ah. Heh phek nawa thok ha doh, phaksat chaak phaksah uh eheh nih banbaat uh? **8** Emah tabaam baatko! Erah nang ih bah, an ih heh suh baat uh, nga phaksat chaak khookham kohang eno an choom ah jamkap uno nga phaksat juung jok tok ah ban sok hang; erah lidoh an ih we phaksah uh. **9** Laksuh ah change wah jeng chaatthaang lakookmi jengkhaap tabaam choka, emah ang tam eah? **10** Emamah sen doh uh elang ela; sen suh mootkaat theng marah baat tahan ah thoont moh an no jeng an, 'Seng bah jojang laksuh, seng reejih tumjih angta erah ba reeti.' **11** Eno Jisu Jurusalem nah kaat suh li ano Samaria nyia Galili chaamchi ko ih dokkhoon kata. **12** Heh hadaang esiit ni nopwang adi engam wah asih chomuita. Neng haloot ni chap rum **13** ano riing rumta, "Jisu! Nyootte! Seng minchan weehel!" **14** Jisu ih neng ah tup rumano baat rumta, "Kah an, eno romwah loong ih toom soksam han." Neng loong ah lam ni saade rumta. **15** Neng dung dowa wasiit rah ih heh deeta rah jatano, ngaak wang taha, eno erong ih Rangte rang ah

phoongphaata. 16 Eno Jisu lathong adi khopjup ano lakookmi jengkaap ah raata. Erah mih ah Samariate angta. 17 Jisu ih liita, "Khoisat deete ah wah asih boh ang rumta; wah akhuh ah mani ah? 18 Arah miyah wah ah Rangte suh lakookmi jengkaap ra heh laklak mame ngaakwang hala?" 19 Eno Jisu ih heh suh hah adi thaknuh esiih heh reeni heh mat hoon thuk baatta, "Toonchap uno wang uh; an tuungmaang ih suh ban wang ruh ih taha, 'Nga siikhaamte dowa an khoisat ah deesit halu.' 20 Mararah Pharisi ih pang weehang!" 4 Mat hoonte warah ih erah nuh mat Jisu suh chengta Rangte Hasong ah maatok doh hoonkot ah ban daan ruh kah eta, eno hethoondi heh thok ha. Heh ih ngaakbaatta, "Rangte Hasong ah teetewah ih lengthun ano liita, 'Rangte nyia mina rah japtupjih tah ih thok ra. 21 O eh uh tabaatka ang lacho kangbah uh, 5 arah nuh rah ih nga ban sootroot ah, 'Sok uh arah ni thok hala eah!' adoleh, 'Therah ruh ih halang, erah thoidi ngah ih heh mat ah ehoonjih ni thok hala eah!' tumeah Rangte Hasong ah sen angla. Mat ah lahoon kokangbah, heh ban wang ruh damdam di.' 22 Eno heliphante loong suh baatta, eha eno ngah phaangphak ruh ete!" 6 Eno Teesu "Saapoot thok eha sen ih mina Sah ah sok suh ram ih toombaattuh ih rumta, 'Boichaat an erah mithih an rah ah, ang abah uh sen ih tajaptup kan. 23 Erah wah mat hoonte jengkaap rah ah. 7 Erah ang abah tokdoh sen suh mih ih baat han rahn je ah, 'Therah Rangte ih heh mina rangwuung rangphe ih huung koh ih sokthaak uh!' adoleh aako ih sokthaak ho!' rumla loong ko ih roop ano tanih dande kotkoka? Enoothong, sen ih erah nakmok jam sakkah an. 24 Heh erah miloong minchan suh elaaamse nih ekah? 8 Rang ni rangsummeh ah rongsit ni jap leh ronghoh Ngah ih baat rumhala, Rangte ih nengko ih roop ano ko kah ih phaak arah rah likhiik, mina Sah rah uh heh echaan ih hoonko rum ah. Enoothong Mina Sah rah ih rangwuung saakaan thok ha doh emamah ang ah. heh raak sa doh hatoh nah tuungmaang lam ih tong 25 Enoothong jaakhoh heh ah chamjaatjaat ejih eno arah tam japtup ra rumha?" 9 Jisu ih arah tiitthaak ah aahaangwa mina loong ih chiik haat nep chaak et uh mina loong o ih heh teetewah suh ese ih thun ah. 26 Nuah tokdi angta likhiik Mina Sah tokdoh uh ano wahoh ah kaanju eha miloong asuh baatta. 10 emamah ang ah. 27 Warep mina siiphak khamjok "Ehak di mih wanyi Rangsoomnok ni Rangteenok nyia minuh miwah kuhoon lam ih tongtha ah, eno ni rangsoom wang nyuuta: wasiit ah Pharisi, wasiit Nuah ah Khoonkuhung adi dungtong ano erah poodti ah sokse seete angta. 11 Pharisi rah ih toonchap juung ah nuung ano mina loong ah mata. 28 Erah tok ano heteeuwah raangtaan ih rangsoomta, 'Ngah ih ah Loot tokdi angta rah likhiik ang ah. Mirep erah an suh lakookmi li hala, Rangte, ngah nyamnyook tokdoh ejok ephak tok, erik esang tok, eki nyia ehoon tah angkang, ngah eleek tah angkang, adoleh ngah tok ang ah. 29 Sodom nawa Loot dokkoomta lini, minuh damdi romjupte tah angkang, mihoh loong kah rang nawa we nyia koonthook ah rangphaat likhiik ih ang ah likhiik ah. An suh lakookmi li hala ngah sokse dat kah ano miloong ah chum tekhaat rumta. 30 Mina seete loong kah ang ah likhiik tah angkang. 12 Ngah Sah dong raaha sa doh emamah ang ah. 31 "Erah sa ih sa sinet mongdi sa nyi samuh rangsoom katong doh o mina nok khoni angte rah ih nokmong nawa ang eno ngah ih an suh nga mootkaat nawa asih thiik hukkaak toon laajaatjaat datkaat jih; erah likhiikkhiik uh ekot kah eha." 13 Eno sokse seete wah ah haloot o mina phek ni angte rah nok nah tajaatjaat ngaak ni chap ano rangko uh lanaan toonsok thang ih, heh wangka. 32 Loot nusah rah samthun an! 33 O mina teekhuh ah buh ano liita, 'Rangte ngah minchan et ih heh roidong piipaang thun ah erah ih mat haat et weehang, ngah rangdah mina!' 14 Jisu ih liita, ngah ah; O mina ih heh roidong mat haat ah erah mih ah ih baat hala, "Rangte ngah ni Pharisi nang ih sokse epi eah. 34 Ngah ih baat rumhala, erah rangphe ja, seete warah kateng angla, heh nok ni thok adi ah. O khokhom esiih nah mih enyi roomjup arah ang ah mina heh teetewah suh elong ih thiik ha rah ehin ih eno: wasiit ah toonsit et ah wasiit ah thiinhaat et ah. hoon ah, o mina ehin et chaang ha rah elong ih hoon 35 Minuh enyi raanthom nah raan roomthu arah ang ah." 15 Mararah mina ih neng nodeek loong Jisu ah: esiih ah toon et ah, esiih ah thiinhaat et ah." 36 reeni heh lak ih joh ano romse toom tamkoh ah ih Mih wanyi phekmoottah: wasit ah toon et wasit ah siijah rum taha. Heliphante loong ah ih erah tup rum thiinhaat et ah. 37 Heliphante loong ih cheng rumta, ano miloong ah kanja rumta, 16 ang abah uh Jisu ih "Maanah ah, Teesu?" Jisu ih ngaakbaatta, "Marah noodek loong ah poon ano baat rumta, "Noodek loong doh mih mang ang ah, erah doh hukunnuh loong ah nga re nah toom wang rumha sen ih nak tanghaam lomkhoon ah."

18 Eno Jisu ih heliphante loong suh tiitthaak baat lam ih nyootta neng ih saarookwi babah uh lathungjoong thang ih rangsoom nah tongtheng eah. 2 "Samthung esiih ni mat hoonte wasiit angta Rangte ra uh lacho eno mih suh mih lali thang ah. 3 Erah

Jisu suh chengta Rangte Hasong ah maatok doh hoonkot ah ban daan ruh kah eta, eno hethoondi heh thok ha. Heh ih ngaakbaatta, "Rangte Hasong ah teetewah ih lengthun ano liita, 'Rangte nyia mina rah japtupjih tah ih thok ra. 21 O eh uh tabaatka ang lacho kangbah uh, 5 arah nuh rah ih nga ban sootroot ah, 'Sok uh arah ni thok hala eah!' adoleh, 'Therah ruh ih halang, erah thoidi ngah ih heh mat ah ehoonjih ni thok hala eah!' tumeah Rangte Hasong ah sen angla. Mat ah lahoon kokangbah, heh ban wang ruh damdam di.' 22 Eno heliphante loong suh baatta, eha eno ngah phaangphak ruh ete!" 6 Eno Teesu "Saapoot thok eha sen ih mina Sah ah sok suh ram ih toombaattuh ih rumta, 'Boichaat an erah mithih an rah ah, ang abah uh sen ih tajaptup kan. 23 Erah wah mat hoonte jengkaap rah ah. 7 Erah ang abah tokdoh sen suh mih ih baat han rahn je ah, 'Therah Rangte ih heh mina rangwuung rangphe ih huung koh ih sokthaak uh!' adoleh aako ih sokthaak ho!' rumla loong ko ih roop ano tanih dande kotkoka? Enoothong, sen ih erah nakmok jam sakkah an. 24 Heh erah miloong minchan suh elaaamse nih ekah? 8 Rang ni rangsummeh ah rongsit ni jap leh ronghoh Ngah ih baat rumhala, Rangte ih nengko ih roop ano ko kah ih phaak arah rah likhiik, mina Sah rah uh heh echaan ih hoonko rum ah. Enoothong Mina Sah rah ih rangwuung saakaan thok ha doh emamah ang ah. heh raak sa doh hatoh nah tuungmaang lam ih tong 25 Enoothong jaakhoh heh ah chamjaatjaat ejih eno arah tam japtup ra rumha?" 9 Jisu ih arah tiitthaak ah aahaangwa mina loong ih chiik haat nep chaak et uh mina loong o ih heh teetewah suh ese ih thun ah. 26 Nuah tokdi angta likhiik Mina Sah tokdoh uh ano wahoh ah kaanju eha miloong asuh baatta. 10 emamah ang ah. 27 Warep mina siiphak khamjok "Ehak di mih wanyi Rangsoomnok ni Rangteenok nyia minuh miwah kuhoon lam ih tongtha ah, eno ni rangsoom wang nyuuta: wasiit ah Pharisi, wasiit Nuah ah Khoonkuhung adi dungtong ano erah poodti ah sokse seete angta. 11 Pharisi rah ih toonchap juung ah nuung ano mina loong ah mata. 28 Erah tok ano heteeuwah raangtaan ih rangsoomta, 'Ngah ih ah Loot tokdi angta rah likhiik ang ah. Mirep erah an suh lakookmi li hala, Rangte, ngah nyamnyook tokdoh ejok ephak tok, erik esang tok, eki nyia ehoon tah angkang, ngah eleek tah angkang, adoleh ngah tok ang ah. 29 Sodom nawa Loot dokkoomta lini, minuh damdi romjupte tah angkang, mihoh loong kah rang nawa we nyia koonthook ah rangphaat likhiik ih ang ah likhiik ah. An suh lakookmi li hala ngah sokse dat kah ano miloong ah chum tekhaat rumta. 30 Mina seete loong kah ang ah likhiik tah angkang. 12 Ngah Sah dong raaha sa doh emamah ang ah. 31 "Erah sa ih sa sinet mongdi sa nyi samuh rangsoom katong doh o mina nok khoni angte rah ih nokmong nawa ang eno ngah ih an suh nga mootkaat nawa asih thiik hukkaak toon laajaatjaat datkaat jih; erah likhiikkhiik uh ekot kah eha." 13 Eno sokse seete wah ah haloot o mina phek ni angte rah nok nah tajaatjaat ngaak ni chap ano rangko uh lanaan toonsok thang ih, heh wangka. 32 Loot nusah rah samthun an! 33 O mina teekhuh ah buh ano liita, 'Rangte ngah minchan et ih heh roidong piipaang thun ah erah ih mat haat et weehang, ngah rangdah mina!' 14 Jisu ih liita, ngah ah; O mina ih heh roidong mat haat ah erah mih ah ih baat hala, "Rangte ngah ni Pharisi nang ih sokse epi eah. 34 Ngah ih baat rumhala, erah rangphe ja, seete warah kateng angla, heh nok ni thok adi ah. O khokhom esiih nah mih enyi roomjup arah ang ah mina heh teetewah suh elong ih thiik ha rah ehin ih eno: wasiit ah toonsit et ah wasiit ah thiinhaat et ah. hoon ah, o mina ehin et chaang ha rah elong ih hoon 35 Minuh enyi raanthom nah raan roomthu arah ang ah." 15 Mararah mina ih neng nodeek loong Jisu ah: esiih ah toon et ah, esiih ah thiinhaat et ah." 36 reeni heh lak ih joh ano romse toom tamkoh ah ih Mih wanyi phekmoottah: wasit ah toon et wasit ah siijah rum taha. Heliphante loong ah ih erah tup rum thiinhaat et ah. 37 Heliphante loong ih cheng rumta, ano miloong ah kanja rumta, 16 ang abah uh Jisu ih "Maanah ah, Teesu?" Jisu ih ngaakbaatta, "Marah noodek loong ah poon ano baat rumta, "Noodek loong doh mih mang ang ah, erah doh hukunnuh loong ah nga re nah toom wang rumha sen ih nak tanghaam lomkhoon ah."

likhiik angte loong raang ih. 17 Arah dangthun et an! heh ah riinghuunga, "Jisu! Dewid sah! Ngah minchan O mina noodek likhiik tah angka loong ah Rangte weehang!" 39 Heh reeni chapta miloong ah ih kanja Hasong nah tajen wangka." 18 Jehudi phansiitie ih Jisu suh chengta, "Ese et Nyootte, ngah ih babah uh lathoonka roidong ah chosuh tumjih etjih ang ah?" (aiōnios g166) 19 "An ih ngah suh Ese Nyootte ih tumjih suh li halang? Jisu ih heh suh chengta. "O uh ese tajeeka Rangte luulu ba. 20 An ih jengdang loong ah jat et hu: 'Mih minuh miwah damdoh laroomjup theng; mih latek haat theng; mih hot lahuh theng; mih lathika doh lanan theng; nuh awah jeng echaat etheng.' 21 Erah warah ih ngaakbaatta, "Erah loong jengdang abah noodek dowa ih dook reelang." 22 Jisu ih erah chaat ano baatta, "Erah damdi an di jaatsiit boot reejih jeela. An nyamka loong ah sang uno erah ngun ah changthih loong suh pheekoh uno ba an rangmong nah nyamte ang uh; eno ba raaho no nga lih rik hang." 23 Eno erah warah ih chaat ano, heh rapne ih thungthita, tumeah heh ah rapne changteng angta. 24 Jisu ih heh thungthita ah tup ano liita, "Tumthan echaan ah changteng loong Rangte Hasong nah jen wangsuah ah!" 25 Changteng loong ah rang nah jen wang nang ih bah mokchongdoot ah mikkaan po nah nopsoon ah elaang ang ah." 26 Erah japchaatte miloong rah ih cheng rumta, "Erah ang abah, o ah pui theng ah?" 27 Jisu ih ngaakbaatta, "Marah mina di echaan angla erah Rangte di tachaanka." 28 Erah lidi Pitar liita, "Sokthaak uh! Seng ih seng nok nep thiinhaat hi an liphan suh ah." 29 "Elang eah," Jisu ih baat rumta, ngah ih amiisak ih baat rumhala o mina ih henok hetap adoleh henuh hesah hephoh heno nyia hesuh hesah Rangte Hasong thoidoh thiinhaat ah 30 erah mina rah heh roidong doh ehan romseetam ah choh ah erah damdoh lakngah nawa babah uh lathoonka roidong ah choh ah." (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Jisu ih heliphante loong asih wanyi ah hiiksiit ano baat rumta, "Chaat an! Seng Jerusalem ni kah li eno erah nah khowah loong ih Mina Sah tiit mamet raangthii rumta jun ih amiisak ang ah. 32 Heh ah Rangmen lajatte loong suh korum ah, eno neng ih chikram joonnaam, adoleh kaanju et rum ah, erah dam ih neng took ih nep took rum ah. 33 Neng ih ruh ih buh rum ano tek haat rum ah, enoothong sa jom lidoh heh ewe ngaakthing eah." 34 Eno heliphante loong ih erah tumjih suh liita ih tajat rumta; erah tiit ah neng ih lajat than ih huttongta, erah thoidi neng ih Jisu ih tumjih tiit baat ha tajen samjat rumta. 35 Jisu Jeriko reeni thok ha di, edook wasiit lamkaang ni tong ano, bit banthaangta. 36 Miloong daankhoom ah chaat ano, chengta, "Erah tumjih ah?" 37 "Najaret nawa Jisu daankhoom kala," neng ih baat rumta. 38 Eno likhiik angte loong raang ih. 17 Arah dangthun et an! heh ah riinghuunga, "Jisu! Dewid sah! Ngah minchan O mina noodek likhiik tah angka loong ah Rangte weehang!" 39 Heh reeni chapta miloong ah ih kanja rum ano, suusu ih tong uh ih baat rumta. Ang abah uh heh ah erong we boot riingta, "Dewid sah!" Ngah minchan weehang!" 40 Eno Jisu ah tangchap ano edook ah heh jinko ikh siittaat suh baatta. Eno, Jisu ih chengta. 41 "Ngah ih an suh tumjih jen hoon koha ih thunhu?" "Nyootte," heh ih liita, ngah ih nga mik ih ewe tup ih suh ramlang." 42 Eno Jisu ih baatta, "Erah ang abah tup uh! An tuungmaang ih deethuk halu." 43 Erah damdam ih heh ih laantup ruh eta eno heh ah Jisu lini roong khoomta, Rangte suh jengseera lam ih ah. Miloong ih erah tup rum ano loontang ih Rangte rangphoong rumta.

19 Jisu ah Jeriko hadaang ni wangta eno erah lam ih daankhoomta. 2 Erah di phokhothoon sokse seete heh men ah Jakaias, changteng wah angta. 3 Heh ih Jisu ah o angla ih jat suh taatwoot sokta, ang abah uh heh ah etho ang thoidi midung nawa ih Jisu ah tajap tupta. 4 Erah thoidi miloong ngah ko ih soonkah ano Jisu daankhoom ah japtup suh puksak bangni duungta. 5 Jisu ah erah rum adi thokkhoom haano, rangko ih toonsokta, eno Jakaias suh baatta, "Echaan ih dat raaho, Jakaias, tumeah chiiniyah ngah an nok nah tong jaatjaat eh ang." 6 Jakaias ah echaan ih dat kah no Jisu ah tenroon lam ih poon kaatta. 7 Miloong loontang erah sok rum ano tuwaan rumta, "Arah mih ah rangdah mina nok ni wenwah ih hoon kala nih!" 8 Jakaias toonchap ano Teesu asuh baatta, Chuupha! "Boichaat uh! Nga nyamka thotli ko ah changthih loong suh phe koh ang, erah damdoh ngah ih o mina dowa huda ih thaang phaksatang loong asuh lekbaji than ehan we ih boot korum ang." 9 Jisu ih heh suh baatta, "Khopiiriodong ah chiiniyah arah nok adi thok hala, tumeah arah mih rah uh, Abraham sutoom satoom. 10 Mina Sah ah emat ete loong jam suh nyia pangsuah ra taha." 11 Miloong ih erah banchaat rum adi, Jisu ih tiitthaak tiit wakbaat rumta. Heh ah erah di Jerusalem mong ni ejen thok eta, eno miloong ah ih Rangte Hasong ah thok nanah heh ang kola ih samthun rumta. 12 Eno heh ih liita, "Teewadi men anaam pan mih wasiit deek hoh haloot nah luungwang ih hoon kah ano heh nok nah we ngaak wangsuah thunta. 13 Eno heh maang dokkhoom ngakhoh ni, heh laksuh wah asih ah lompoon rum ano heh ih hun jaan ngun esiit esiit ih koh ano baat rumta, 'Ngah moongkhoom angdoh sen ih arah ngun rah ih jaat phe kaat an.' 14 Amadi, heh mina loong ah ih heh ah miiksuk et rumta, erah thoidi heh lilih ruurang baatte ah daapkaat rum ano jeng

thuk rumta, 'Arah mih ah seng ih seng luungwang et Jisu jiinni hoom wan nyuuta. Eno moktosah sakkoh hoon suh tanookke.' 15 'Eno erah mih ah luungwang adi neng nyuh ah dekoh rum ano Jisu ah dung jen hoon kah ano we ngaakwangta. Erah damdam thuk rumta. 36 Eno Jisu ah moktosah khoni wang heh ih heh laksuh loong ah heh jiinni lompoon thukta, damdam, miloong ih nengnyuh nengkhat loong ah neng ih mathan than et dongniik rumta erah jat suh lam adi ban dam wanrumta. 37 Neng Jerusalem ah. 16 Phangkhothoон wah ah wangha no baatta, reeni thokrum ano, Olip Kong lamko dat kata adi, mih 'Chuuupa, an ih esiiot kotahang dowa ih ngah ih hun hantek heliphante loong ah erong rongwah ih Rangte lo asih boot niik tang,' 17 'Ese ih reetu,' heh ih liita, rangphoong lam ih lakookmi ih liirumta epaatja theng 'An ah wah se laksuh! An amasah di tuungmaang reeraang loong japtup rumta asuh ah: 38 "Rangte uno jen reetu bah, Ngah ih an samnuthung hah asih mendi ra taha luungwang asuh Teesu ih romseetam soksamte ih thiinha.' 18 Erah lilih laksuh wasiit ah koh ah!" Rangmong nah semroongroong ang ah eno wangha no liita, 'Chuupha, An ih lo siit kotahang Rangte aju phaaah ah!' 39 Eno mararah Pharisi ih dowa ih hun jaan ngun lo banga boot niik tang.' 19 midung nawa ih Jisu suh liita. "Chuupha," neng ih liita, Erah wah asuh liita, 'An ah hah banga soksamte "An liphante loong ah nak toom cheekti rum ih baat ang uh!' 20 "Laksuh wasiit ah wangha no we baatta, uh!" 40 Jisu ih ngaakbaatta, "Ngah ih baat rumhala, "Chuupha, arah an hun jaan ngunsah rah ah; ngah nga liphante loong ah suusu taat ih tong rum abah uh, ih nyulep ni thoophkhak angno huthiin tang. 21 Ngah jong loong we toonriing rum ah." 41 Heh samnuthung ih an ah mithih ih jat eh taha, eno cho etang. An ih ko ih tiitkhoon ano, sokta eno heh mikse ah jan eta, andi lah angka ah kapte nyia an ih lakiiko dowa huite 42 eno liita, "Semroongroong ah mamaah ang adoh mina.' 22 Heh ih laksuh asuh liita, "Lajak, laksuh an se ih sen ih chiinyah taan ba lajattan! Enoothong ah! Ngah ih an jengjeng nawa dut haat hala! An ih jat amadoh ba sen ih takah tupkan! 43 Senpi senra et hu ngah mih chaan eah, ngah ih ngah di lah angka loong ih kooknak hanno sen lam ah wanrep nawa ih rah kakap ang nyia ngah ih lakiikang dowa kahui ang tangpa han rah saapoot ah thok eha. 44 Neng ih sen eah. 23 Ese ang ah, erah bah uh, an ih ngunnok nyia sen noksong loong ah tek haat et han; jongteh ni taan lathiin wan mamet tu? Erah dobah ngunnok tesiiit taan uh erah nah tadakka, tumeah sen pangsuuh adoh hesut heboot taan ngah ngaakwang tokdoh Rangte ra taha saapoot ah tasamjattan!" 45 Eno eje ang thengta." 24 "Eno heh ih erah di chaapte Jisu ah Rangteenok nok ni wang ano thaangsangte loong asuh baatta, 'Hun ngunsah ah heh dowa esit loong ah dokphan wang rumta, 46 neng suh amet ah nge anno asih niikte laksuh asuh bootkoh an.' liirumta, "Rangteele ni raang arah Rangte amet liita, 25 Eno neng ih liita, 'Chuupha, heh di hun ngunsah 'Nga Rangsoomnok ah rangsoom theng ang ah.' asih eje laangma ah!" 26 Heh ih ngaakbaat rumta, Enoothong sen ih ehuh loong hottong theng et hoon 'Ngah ih amiisak tiit baat rumhala,' 'O di amasah han!' 47 Saarookwhi Jisu ih Rangteenok ni nyootsoot jeela, erah suh ehaan et bootkoh ah, enoothong o rumta. Romwaphokhoh loong, Hootthe nyootte loong, di tajeeka, amasah taat angta rah uh ethoon nge et nyia phokhoh mihak loong ih heh tek haat chung ah. 27 Amadoh, nga pi nga ra loong ah o ih ngah rumta, 48 enoothong neng ih heh tek haat lampo ah suh seng luungwang naktoom ang ah ih liite loong tajap jam rumta, tumeah miloong rah heh jeng ban ah, adoh siitwan hanno nga pandoh tek haat an!" boichaat ruh et rumta, tiitkhaap esiiit taan laphut haat 28 Jisu ih erah baat rum ano nengnagh nengnagh ih boichaat thung ang rumta.

Jerusalem ko ih wangta. 29 Neng Betpheej nyia Bethani reeni Olip kong ko ih thokrum adi, heliphante wanyi neng ngani daap wanta 30 amet baat ano ah: "Set ngah ni hadaang esiiit je ah erah doh wang ansih; erah wang ansih doh, set ih moktosah bonthiinchou tupwang ansih babah uh lathaak tumsiitka rah ah. Ja ansih no anah siijjah hansih. 31 Mih ih tumet suh ja hansih, et cheng hansih bah, erah suh baat theng change ih jamha eah." 32 Eno nyi ah kah nyu ano Jisu ih baat nyuuta jun ih japtup nyuuta. 33 Eno moktosah ah ja nyu adi change wah ih cheng nyuuta, "Tumet suh ja hansih?" 34 Nyi ih ngaakbaat nyuuta, "Change ih jamha," 35 eno moktosah ah

20 Saasiit Jisu ih Rangteenok ni miloong asuh nyootsootta nyia Ruurang Ese tit baatta adi, romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong, ah mihak phokhoh loong damdi roong ra rumha no 2 li rumta, "Baat thaak he, an arah loong ah o chaan nawa ih reeraang lu? Arah jen reetheng chaan ah an suh o ih kotaho?" 3 Jisu ih ngaakbaat rumta, "Amadoh sen suh jengkhaap chaak cheng rumha. Baat he, 4 Juungtemte Joon ih juungtem kahoon arah Rangte jiin nawa tama mina jiin nawa chota?" 5 Eno neng chamchiini phang daanmui rumta, "Seng ih mamet baat ih? Seng ih 'Rangte re nawa' et li ih

bah, 'Erah ang abah, sen ih Juungtemte Joon ah thetre ah hubansok ruh et rumta. Neng ih mararah mamah lahanpi ih han?' ih li baat he. 6 Eno 'Mina mih asuh ngun ah hukoleh toongtang likhiik ih diip re nawa,' ih mok baat ih bah, arah than miloong ah reeraang thuk rumta, eno leh Jisu reeni mat ih deejoot ih seng ah jong ih paat he, tumeah neng ih Joon suh tumjih tumjih diipcheng wang thuk rumta, tumeah ah khowah ih ejen jat et rumta." 7 Erah thoih ih Room hate ngoong awang nyia Kobono suh joottkhak neng ih amet ngaakbaat rumta, "Seng ih tajatke ma kot suh chung rumta. 21 Heh juujeengte loong ih nawa ra taha rah ah." 8 Eno Jisu ih li rumta, "Erah Jisu suh baatta, "Nyootte, seng ih jat ehi marah an ih ang abah, ngah marah nawa chaan ih jen reelang nyoot hu rah epun eah. Seng ih jat ehi an ih o ang erah uh sen suh tabaat rumra." 9 Eno Jisu ih arah abah uh ehin elong tadandeeko, erah nang ih mina tiitthaak ah miloong suh baatta: "Teewadi mih wasiit suh Rangte thungpunjh amiisak tiit ah nyootsoot hu. ih potik phek phekta, eno phekphoop phekta suh 22 Baat thaak he, seng ih Roman Luungwanglong phek thukta, eno heh ah saaloh dook ih heh nok suh, seng Hootthe jun ih sokse ah ekot tam koke?" ni tangtong wangta. 10 Eno anggut tiik huitok ah 23 Enoothong Jisu ih neng mongtham ah jat ano li chang ano, change warah ih phekphoop phekta rumta, 24 "Ngunkholok ah noisok thaak he. Arah ngun wah jinni heh dah ah daapwan ano heh dabbi ah adi o laaphaang ah nyia o men ah?" "Luungwanglong suwang thukta. Enoothong phekphoop phekta loong men nyia heh laaphaang," neng ih ngaak baatta. ah ih dah ah buh rum ano hahuung we ngaakdaap 25 Eno Jisu ih baat rumta, "Ese ang ah, erah ang rumta. 11 Eno heh ih dah wahoh we daap wanta; abah Luungwanglong dabbi ah Luungwanglong suh erah uh phekphoop phekta loong ah ih emamah we ju koh an, eno Rangte dabbi ah Rangte suh ju koh buh rum ano, heh rakri laandong ruh ih li wanrumta, an." 26 Erah di noksong ngathong ni neng ih hejeng eno hahuung we ngaakkaat thuk rumta. 12 Eno matjoot jih tajap chaat rumta erah thoidi suusu ih change warah ih takjom adi wasiit we daap wanta; tong rum ano, heh jeng ngaak asuh paatja rumta. phekphoop phekta loong ah ih erah warah uh rapne 27 Eno mararah Sadusi miloong ih, mina tek nawa ih buh rum ano, haatkaat rumta. 13 Eno phek change tangaak thingka ih liite loong ah, ra rumha no Jisu warah ih liita, 'Ngah ih tumjih et ang nih? Ngah ih suh cheng rumta, 28 "Nyootte, Moses ih seng suh nga mongnook sah ah laan daapwan ang; neng ih arah Hootthe ah raangthiinta: 'Miawah ah tek ano, boleh esoomtu jaatjaat et rum anih!' 14 Enoothong heh minuh ah sah muh et thiinhaat abah, thaknuh phekphoop phekta loong ah ih japtup rum ano, neng rah etekte no rah ih kap jaatjaat ejih, eno heh sah chamchi ni wasiit suh hubaat mui rumta, 'Arah ah dong tup ano etekte wah sah et thiik ah.' 29 tang change wah sah joh. Heh ah tek haat ih no, heh Teewadi soophoh wasinet angta; phokhothoon ah nyamka loong ah thong toom kap ih!" 15 Eno neng ih heh minuh ah kap ano sah muh ih mattiita. 30 ih tekbuu rum ano phaakkhuu ni haatkaat rumta. Eno minuh rah miidamwah dam adi we chosongta, "Erah ang abah phek change warah ih phekphoop 31 erah lilih noolih damdi we chosongta. Emamah phekta loong ah tumjih et ah?" Jisu ih cheng rumta. soophoh wasinet ah neng sah muh ih matti rumta. 32 16 "Heh ah wangha no phekphoop phekta loong ah Lithoon adi, minuh ah thoon mattiita. 33 Eno bah, tek haat et ah, eno wahoh suh we phek thuk ah." tek nawa ngaakthing sa doh, erah nuh ah o sanuh Miloong ah ih erah chaat rum ano edaan et rumta, angtheng ah? Tumeah erah nuh ah soophoh wah "Emabah mabah uh tah angka!" 17 Jisu ah nengko ih sinetnet damdi chosongta." 34 Jisu ih ngaakbaat sok aro cheng rumta, "Erah ang abah, Rangteele rumta, "Ahaang roi dowwa minuh miawah loong ba nook ni arah raangha rah tumjih suh liita? 'Nok hoonte mui rumla, (aiōn g165) 35 enoothong minuh miawah o ih jong ah maak di tachapka ih li ano thaangmuh ang abah uh tek nawa jen ngaakthing ete loong nyia jong et piihaatta rah, thoontang nang ih elongthoo lakngah nawa roidong adoh thingtongte loong abah maak di chapla.' 18 O bah uh erah jong khoh adoh tanook mui rumka ang ah. (aiōn g165) 36 Neng ah dat ah hechep hechep ih jopkhan ah; erah dam ih latek thang ih rangsah loong likhiik ang rum ah. Neng erah jong ah o sak khonah bah uh mok dat abah, loong ah Rangte sah ang ah, tumeah neng tek nawa erah mih ah bungwiik nah bunram ih matpat ah." 19 ngaaksaat rumta. 37 Eno Moses ih samsek ih jatthuk Romwah phokhoh nyia Hootthe Nyootte loong ih Jisu ha etekte ah ewe ngaakthing ete eah. Bangphook ah erarah doh khak suh taat chung rumta, tumeah ni we luungta tiit raangha adi Moses ih Teesu suh neng ih ejat et rumta heh ih neng suh li thung ang Abraham Rangte, Isak Rangte nyia Jaakob Rangte ih ano erah tiitthaak ah baat ha eah; enoothong neng liita." 38 Heh ah ethingte loong Rangte, etekte Rangte ah miloong ra cho rumta. 20 Erah thoidi neng ih heh tah angka, heh nawa ih thoontang ah ething." 39

Mararah Hootthe nyootte loong ah toonjengta, "Ese Erah tokdoh noongrep nah hasamoh ah, ram ah dong ih ngaakbaat hali, Nyootte!" 40 Eno erah tokkhodi eah, eno thang ah dong eah; Rang nawa babah uh neng ih takah naan cheng rumta. 41 Jisu ih cheng lathaak japtupke rah nyia echo ejih nep dong raaha. rumta, "Kristo ah Dewid sutoom ih mamet mi liita? 12 Erah loong ah maang angka doh, sen loong ah 42 Tumeah Dewid heh teeteewah ih Dewid Boong jokhak leh siiwi et han, sen loong ah phaatak nah sak leedap adi liiha, 'Teesu ih nga Teesu suh liita: Nga suh Jehudi rangsoomnok nah chaak taari wanhan; jaawako adoh tong uh 43 anpi anra loong ah ngah nga tungthoidoh sen loong ah luungwang nyia nok ih an lakhu nah maang langlang thuk ah.' 44 Dewid atang pante reenah siitwan han. 13 Eno erah sen ih heh suh 'Teesu' et liita; erah ang abah, Kristo ah suh saapoot ese ang ah Ruurang Ese tiit ah neng Dewid sutoom mamah mi ang ah?" 45 Miloong ih suh japbaat suh ah. 14 Erah raang ih sen nakmok heh jeng boichaat rumta adi, Jisu ih heliphante loong sootsaam an tumjih jeng theng ah eah, 15 tumeah suh baatta, 46 "Sen teeteewah Hootthe nyootte loong ngah ih sen suh erah likhiik jengkhaap nyia thung dowaa sokthun samthun ih tong an, neng samsong atak koh rumha, eno sen jeng ah senpi senra loong eloottlootwah ih song rum ano thaangsang thengnah ih tajen thetbaat ran nyia tajen daan ran. 16 Sen mih ih jengseera nyia soomtu ah seechoh rumha; ah sennuh senwah ih, senphoh senno ih, sen sano neng ih Jehudi loong rangsoomnok ni tongtheng ese ih, nyia sen jiiwah joonwah loong ih jokoh han; sen ban thiin thuk nyia sadung theng ni tongtheng ese mararah ah etek haat nep et han. 17 Warep ih nga nah tong suh thunte loong re nawa ah; 47 thaknuh tungthoidoh sen ah miksuk et han. 18 Enoothong sen loong kaanjuukhu et sok rum ano neng nok ah long khoroon tasit taan uh tah thaajaaka. 19 Erah raang ih et rumha, eno leh rangsoom jeng ah eloottlootwah rongtangtang ang anno, sen teeteewah ah jenpang ih jeng rum leh noisok et rumha! Neng chammaang an. 20 "Sen ih Jerusalem ah arami loong ih kooknak theng ah rapne ethithoon ang ah!" arah tup anbah, erah doh sen ih jat etheng Jerusalem ah seek ih thet haatte eah. 21 Erah lidoh Judia nawa loong ah kongchoong ko ih toonsoon jaatjaat ih rum ah; samnuthung dowaa loong ah soonjaatjaat eah, eno mideek ni tongte loong ah erah samnuthung adoh takah wangka. 22 Erah tok ah 'Chamchoh Saakaan ang ah, 'Rangteele ni raangha loong ah amiisak toom ih pun raaha eah. 23 Erah tokdoh tumthan echoojih ang ah sawokte nyia khoobaang nuh loong ah raang ih ah! Echoojih chammaang ah arah hah adoh thok ete, eno Rangte tenkhat ah erah mina loong sak nah kaatte. 24 Mararah ah lang apah ih tek haat ah, rukho ah phaatak nah sak ano deekrep nah tumhui ah; rangnak mina loong rah ih neng saapoot maang changchang Jerusalem ah damnak rum ah. 25 "Rangsa, laaphiing, nyia reksih loong adoh babah uh lathaak angka loong ah lang ah. Hatoh nawa deek akaan rep ah rapne ih sootsaam rum ah, juung huuk ra nyia juungtak ra cho rum ah. 26 Mina loong ah mongsaam lam ih echo ih rum ah hatoh nah tumjih angbaat ah eah, tumeah rangkhoh nawa chaan aphaan loong ah edumdan eah. 27 Erah lidoh mina Sah ah jingmuung khusinah hechaan hepaan lam ih dong ha. 28 Erah loong ah phang ang adoh, sen loong ah toonchap anno sen khoh ah jutnoi an, tumeah sen khopipang saapoot ah haniik ih thok ha." 29 Eno Jisu ih arah tiitthaak ah baatta: "Puksak bang nyia jaat hoh bang loong ah taat samthun thaak an. 30 Heh lak phang pa arah tup anno sen ih jat an, rangsor thok ehala eah. 31 Erah

21 Jisu ih kooktum et lengsok adi changteng mina loong ih Rangteenok ngun khok adi neng lakkot ngun sak rum arah japtupta. 2 erah di changthinuh thaknuh nusiit ih taamlo ngunsah phaanyi sak arah nep tupta. 3 Heh ih liita, "Ngah ih baat rumhala arah thaknuh rah ih o nang ih ehanthoon ih koha. 4 Tumeah wahoh loong ih bah neng di eje angthaang ih koha; eno changthih nuh rah ih bah, heh changthih mathan taat ang abah uh thoontang kojah hala." 5 Mararah heliphante loong ah Rangsoomnok tiit waan rumta, eseejih jong ih hoonta rah nyia thaangmuh lakkot Rangte suh kota ah mioks di tumthan jaaseemoong ah. Eno Jisu baat rumta, 6 "Sen ih arah loong jo sok han ah—anoong saapoot changta no aadoh jongteh tesiih uh tajeeka ang ah; loongtang rukdat cho ang ah." 7 "Nyootte," neng ih chengta, "Erah maatok doh ang ah? Eno erah langsuh saapoot ah echang eli ih jathuk suh tumjaat phang noisok he?" 8 Jisu ih baatta, "Naririh ih ban sok an sen teeteewah ah; mih ih nak toom mokwaan han. Warep, nga tiitbaatte totoh ang ah, sen jiinnah ra haano baat han, erah wah ah ngah eah! Eno, 'Rangkuh ah thok ih hala!' Enoothong erah loong linah nakmok roong phankhoom an. 9 Sen nakmok cho an raamui nyia changrook chaat anno ah; erah loong jaakkoh elang jaatjaat eah, ang abah uh erah suh rangkuh thoont eli ih liijih tah angka. 10 Heh ih wakbaatta, "Deek akaan ah deek akaan doh rookmui ah hasong ah hasong doh rookmui ah. 11

likhiikkhiik, sen ih erah loong phang lang arah sok ah songwaang kah nyuuta. 14 Saapoot ah rookli an doh, Rangte Hasong ah thok ehala ih jat an. 32 Jisu ih teebun ni heh kaamwah loong damdi "Samthun et an erah loong ah amadi ething ih tongte roongtongta. 15 Heh ih neng suh baatta, "Ngah ih sen loong maang tekka jaakkoh nah lang ah. 33 Rang damdoh arah Khopui romhoon phaksat ah maang nyia hah ah emat eah, enoothong nga jengkhaap ah chamnaang kang doh room phaksat suh rapne ih babah uh tamaka ang ah. 34 "Sen teeteewah naririh ramlang! 16 Ngah ih baat rumhala, arah phaksat ah ih ban tong an! Sen arah hah adoh ehan mi ejok Rangte Hasong mootkaat maang langlang babah uh ephak nah nakmok tong an erah damdoh sen roidong takah we phaksah kang." 17 Eno Jisu ih lookkep ah raang ih mongsaam nak ih tong an, emah ang abah toonpi ano, Rangte suh lakookmi jengkhaap ah jeng erah Rangwuung rah ih seek ih jajpoh ho 35 phoong ano liita, "Arah sen chamchi nah pheejok an. 18 Ngah ni pat ah likhiik ah. Tumeah arah hah dowa mina ih baat rumhala Rangte Hasong maang thokthok loong warep puh nah thok ha. 36 Erah raangtaan ih ngah ih aadowa ih arah kham ah takah jokkang." 19 saapoot rookwiil banban ih tong an. Eno saarep doh Erah lilih heh ih baanlo ah toonpi ano, Rangte suh rangsoom nah tong an erah loong dowa pui anno lakookmi jengkhaap ah jeng ano, bunphiitta, eno neng Mina Sah raaha doh toom jen dongchap an." 37 Erah suh koh rum ano liita, "Arah nga si, korumhala. Sen tokdi Jisu Rangteenok ni tong ano nyootsoot rumta, ih ngah toom samthun he ih korumhala." 20 Emamah eno rangja angka no, heh ah Olip kong ko ih jam phaksat lidi lookkep ah toon korum ano baatta, "Arah kata. 38 Rangkhah rookwiil miloong ah Rangteenok ah Rangte ena jengdang lookkep nga sih ih loop ha, ni heh jeng boichaat wang rumta. 21 "Enoothong, sok an!

22 Toomuh baanlo kuwaang Khopi romhoon kuh et menha ah thok suh saapoot rookli eta. 2 Romwah phokhoh nyia Hootthe Nyootte loong ah miloong ra echo erumta, erah thoidi neng ih Jisu ah hotsu ih tek haat suh chung rumta. 3 Eno Judas Iskerot sak ni Soitaan nopta, heh uh heliphante asih wanyi dung nawa esij angta. 4 Eno Judas kah ano romwah phokhoh nyia Rangteenok apit nawa phokhoh loong jiinni Jisu ah mamet mokwaan korum angdoh se ah ih roongwaan kata. 5 Neng ah eroon ih rumta erah thoidi heh suh ngnun hukot thun rumta. 6 Judas ih uh erah thang etta eno Jisu ah mih suh lajat thukthang ih neng suh marah pootdoh jajpoh koh ang ih thunta. 7 Toomuh baanlo phaksat kuwaang adoh Khopui romhoon suh saapsah tek haat rangwuung ah ethok ih taha. 8 Pitar nyia Joon suh Jisu ih amet baat nyuano daapkaatta: "Kah ansih no Khopui romhoon kuwaang phaksat ah ban khookham kah ansih." 9 "Maanah ban khookham kaat baat hali tih?" Nyi ih cheng nyuuta. 10 Jisu ih ngaakbaatta, "Set samnuthung adoh wang ansih erah doh mih wasiit khamteng khap ah pi ano raaha rah chomui ansih. Erah wah ah marah nok adoh nop ah heh lilih ih roongwang ansih, 11 eno nok change asuh baat ansih: 'Nyootte ih liita, Nokmong ah marah ah nga liphante nyia ngah ih Khopui romhoon phaksat phaksah theng rah ah?' 12 Eno heh ih rangkhoh nah elongwah tongtheng thaatheng pan nokmong baat koh hansih, erah doh jaatrep ah ban khookham cho japtup ansih." 13 Eno kah nyuano erah ni Jisu ih mamet baatta erah jun ih japtup nyuuta, eno Khopui romhoon kuwaang phaksat

ah songwaang kah nyuuta. 14 Saapoot ah rookli ih mamet chung ha erah jun ih tek ah, enoothong heh jootkotte ah raang ih tumthan ethih ang ah!" 23 Eno neng jaachiichi ni chengmui rumta eme reete ah o lek ang koji eah. 24 Heliphante loong ah neng dung ni Elong thoont o ah lek angkoji ih daanmui rumta. 25 Jisu ih neng suh baat rumta, "Rangnak mina loong luungwang ih neng noksang ah neng chaan nawa ih panha, eno erah pante loong ah ih neng jaat ah 'Mina loong Joonte et chaang rumha.' 26 Enoothong sen bah erah loong likhiik lah ang theng; erah nang ih bah sengdung ni elongthoon angte wah ah loontang nang ih ehin thoont likhiik jaatjaat angtheng, erah dam ih phansiitte ah laksuh ang arah likhiik jaatjaat angtheng. 27 Elongthoon ah o ah, phaksat satte kaangkookla ah tama epheekotte rah ah? Marah ekaangkook ela ju ang ah. Enoothong sengdung ni bah epheekotte wah ah ngah. 28 Nga phate tokdi sen loong ah nga damdam ih roongtong halan; 29 eno seng wah ih ngah suh mih mamet panthuk halang, erah likhiik sen suh uh emamah ih panthuk rumha. 30 Nga Hasong adoh sen ih teebun nah jok phaksah an, eno luungwang tongtheng adoh tong anno asih jaatnyi Ijirel noksang ah panthuk rumha. 31 "Simoon, Simoon! Boichaat uh! Soitaan ih sen phate suh chaan echoh ela, ese ah ethih nawa danjat suh ah, phek phekete ih raan nawa hephaang kadande arah likhiik ah. 32 Enoothong, Simoon, an raangtaan ih rangsoom esoom et hang, an tuungmaang nawa ladat raangtaan ih ah. Eno an nga reeko nah ngaak ho doh, anpho anno loong ah chosok etheng." 33 Pitar ih ngaakbaatta, "Teesu, ngah

phaatak nah roongwang suh nyia eroong tek ih suh Ngah Rangteenok ni saarookwihi sen damdam kah botseh banban ih tonglang!" 34 "Ngah ih baat hala, ang tahang adi sen ih ngah takah thaak joh tahe Pitar," Jisu ih liita, niikja an ih ngah suh tajatkang ih nih. Enoothong rangnak ih pan halan saapoot ah lekjom maang jengjeng woh taweeka ang ah." 35 thok ehala, amadi sen tumjih reeraangjih ah erah Eno Jisu ih heliphante loong suh chengta, "Ngah ih saapoot ah chang ela." 54 Neng ih Jisu ah khak ano sen loong ah ngun muh, khaak muh nyia lakhoop Romwah phokhothoon nok ni siitwan rumta; eno Pitar muh kaat thuk rum taha adi, tumjih tumjih di bootbe ih haloot ni khoom ah ih neng lilih eta. 55 Taakkhuung nih etan?" "Tabootbeeti," neng ih ngaakbaat rumta. laktung adi we bantak rumta adi, Pitar ah weekaang 36 Jisu ih liita, "Enoothong amadi, o mina di ngun adi roongtong wangta. 56 Eno laksuh esiih minuh nyia khaak jeela rah ih ehui jaatjaat et an; lang apah angta rah ih heh we ni roongtongta ah tup ano, heh amukte ih an samsong ah sang uno esiih than reh jiinko ramram ih sok ano liita, "Arah mih rah uh Jisu uh. 37 Tumeah ngah ih baat rum hala Rangteele ni damdi kah angta!" 57 Eno Pitar ih daanta, "Minuh, nga tiit ah amet raangha, 'Heh ah ehuh eleek mina ngah ih heh ah ejat uh tajatkang!" 58 Eno amasah et thiik ah,' erah ah amiisak jaatjaat ih ang raaha, ritdi mih wasiit ih jat ano Pitar suh liita, "An uh neng tumeah nga tiit mathan raangthiinta loong ah amiisak damdi kah angkotu!" Pitar ih ngaakbaatta, "Jaaroh ih epun totoh ih ra hala." 38 Heliphante loong ah ngah tah ang kang!" 59 Koonta siit ritdi wahoh wasiit ih liita, "Sokthaak uh! Teesu, lang arah enyi je ah!" ih ramram we ih liita, "Etuucejih tah angka arah Heh ih ngaakbaatta. "Erah laaleh ang ah!" 39 Jisu mih rah Jisu damdi kah angta, tumeah heh uh Galili samnuthung dowa saahoh dowa likhiik ih dokkhoon nok hah!" 60 Eno Pitar ih we liita, "Jaaroh, ngah ih ano, Olip Kong ni wangta; eno heh damdi heliphante tajatkang an ih tumjih suh liihu rah ah!" Erah jengta loong nep roong wangta. 40 Heh kong adi thok ano, damdam, woh ah weeta. 61 Eno Teesu ah Pitar ko baat rumta, "Phate joonnaam ih naktoom jen han suh phangla ih ngaaksok kano Pitar ih ramram ih sokta, rangsoom nah tong an." 41 Eno heh ah neng re nawa eno Pitar ih Teesu ih baatta rah dokthunta, "Niikja jong ih liipat theng than haloot ni kah ano heh lakudi woh maang weeka doh an ih ngah suh tajatkang ih tong ano rangsoomta. 42 "Ewah," heh liita, "An thung lekjom jeng uh eah." 62 Pitar ah dokkhoon kah ano ang ubah, nga chamjih rah an ih toonhaat ih weeuh. rapne ih huung kata. 63 Heh bante miloong ah ih Jisu Enoothong nga thung jun lah anghthang ih, an thung ah kaanju leh buh ih rumta. 64 Neng ih heh mik ah jun ju toom ang ah." 43 Eno rang nawa rangsah dong loop rum ano cheng rumta, "O ih buh halu? Baat haano heh suh chaan ah kota. 44 Heh ah rapne ih thaak he!" 65 Erah damdi hejaat hejaat ih liirum leh thungthet lamdi erong ih rangsoomta; heh ranglom ah kaanju et rumta. 66 Rang ah wuung ano, phokhoh sih datjanla likhiik ih hah ni datjanta. 45 Rangsoom mihak nyia romwah phokhoh, Hootthe nyootte loong theng nawa toonchap ano, heliphante loong reeni lomkhoon rum ano, Jisu ah Ngoong awang dung ni ngaak kah adi, neng thungjoong nawa ih mokjup rum siitwan rumta. 67 "Baat he," "An ah Kristo tam ah?" arah japtup kaatta. 46 Heh ih neng suh liita, "Sen Neng ih chengta. Heh ah ngaakjengta, "Ngah ih baat tume jup lan? Saat anno rangsoom an sen phate rum koha bah sen ih tabaam hanpi kan; 68 eno ngah joonnaam nawa toom pui an." 47 Jisu ih erah baat ih echeng et rum koha bah sen ih tabaam ngaakbaat rum adi miloong ah dong taha, Judas, heliphante asih ri. 69 Adowa ih bah Mina Sah ah Rangte Elongthoon wanyi dung dowa esiih angta ah ih siit rum ano wang tongla jaawako adoh roongtong ah." 70 Eno neng rum taha. Judas ah ra haano Jisu ah chupphakta. loontang ih li rumta, erah ang abah, an ah, Rangte 48 Enoothong Jisu ih liita, "Judas, an ih Mina Sah Sah tam anglu?" Heh ih ngaakbaatta, "Sen ih li hali ah chupphak lam ih tam jokoh uh?" 49 Heliphante aju ngah ah." 71 Eno neng ih liita, "Seng ih arah Jisu dam dowa loong ah ih tumjih ang baat ah ih tokkhodoh jihoh haaki takah jamke! Seng na na ih sok rum ano, cheng rumta, "Teesu, seng ih sengleng heh jeng arah chaat ehi!"

sengpah ah tam maak ih?" 50 Eno neng dung nawa wasiit ih Romwah phokhoh dah na jaawako ah dat dookta. 51 Enoothong Jisu ih liita, "Erah than chang ah!" Eno erah wah na ah taajoh ano deesiitta. 52 Eno Jisu ih romwah phokhoh nyia rangsoomnok apit ni tongte nyia mihak phokhoh erah di heh joot kaatte loong asuh liita, "Sen loong ih ngah mimoong ang angdi kaatkaat lang apah damdi nih ra halan?" 53

23 Loontang toonchap rum ano Jisu ah Pilat jiinni siit wanrumta, 2 erah di neng ih Jisu suh nan rumta: "Seng ih arah mih ah ih seng mina loong lamki ni siit arah jap johi, "Neng ih luungwanglong suh sokse lakot theng ih baat rumha eno heh teeteewah suh Kristo, luungwang ih liita." 3 Pilat ih chengta, "An ah Jehudi loong luungwang tama?" "An ih liihu

aju ang ah," Jisu ih ngaakbaatta. 4 Eno Pilat ih lak ni mameet rum abah uh ih korumta. 26 Sipaahi romwah phokhoh loong nyia miloong asuh baatta, loong ah ih Jisu siitwan rumta adi, mih wasiit Sirini "Ngah ih arah mih ah kaanju suh hemoong hetaang nawa heh men ah Simoon heh deek akaan nawa tajap jokang." 5 Eno miloong ah ih ehan han ih samnuthung ko ih kaatte ang arah chomui rumta. Eno laabaat rumta, "Heh ih nyootsoot ano Judia hadaang neng ih joh rumano, bangphak ah huithuk rumta, eno ni haphaangla. Heh ih Galili ni phang phaang siit ano Jisu damdam ih roongkhoom thuk rumta. 27 Miloong chiinyah arah di thok phaangphak ra hala." 6 Pilat ah hantek heh lilih ih roong phankhoom rumta; erah ih erah chaat ano, chengta, "Heh ah Galili nok hate dung adi mararah minuh loong ah hethun huungte uh tama?" 7 Heh ih Jisu ah Hirod ih panha nok hah dowa eje ang rumta. 28 Eno Jisu ih ngaaksok ano baat ih jat ano, heh ih Hirod jiiini siitwan thukta, erah tokdi rumta, "Jerusalem minuh loong! Nga raangtaan ih heh uh Jerusalem ni angta. 8 Hirod ah Jisu japtup nak huung an, erah nang ih bah sensuh sensah ano rapne ih roonta, tumeah heh ih jaakkoh ni Jisu tiit nyia sen teenuh raangtaan ih thong huung an. 29 ah chaat ano heh japtup suh rapne kah ih ramta. Jisu Tumeah mina loong ah ame ih jengjih rangwuung ah ih epaatjaajih toom noisok hang ih heh ih thunta. 9 thok eha, 'Tumthan khangraangse ah minuh heh sah Erah thoih Hirod ih jaatrep tiit taat chengta, ang abah lataat tupka rah ah, nyia heh sah babah uh lathaak uh Jisu ih tah ngaakbaatta. 10 Romwah phokhoh koonchaate loong ah!' 30 Erah tokdoh mina loong ih loong nyia Hootthe nyootte loong ih Jisu suh ethih kong akaan suh baat rum ah, 'Seng khoh nah bokdat ih ram nan rumta. 11 Hirod nyia heh sipaahi loong raaho!' Nyia kong loong asuh baat rum ah 'Seng ah ih Jisu ah rapne ih kaanju ngitkuung rumta; eno hottong thuk we he!' 31 Erah loong ah bang ejang ang samsong eloottijh rah ih choom rumano Pilat jiiinni tokdoh mok lang abah, bang loong ehook eah doh ngaaksiit kaat thuk rumta. 12 Erah sa dowa ih Hirod tang mamangte ang ah?" 32 Wahoh wanyi ehuh ang nyia Pilat ah jiiyah ih hoon nyuuta; erah ngakhoni arah, Jisu damdi waktek haat et suh siitwan rumta. 33 bah nyi ah piiara kah ang nyuuta. 13 Pilat ih romwah Neng ah hah esii, "Khoraang," et menta adi thoksiit phokhoh loong, phansiitte loong nyia noksong loong rumano, Jisu ah erah di tek haat wanrumta, eno ehuh ah lompoon ano 14 baat rumta, "Sen ih arah mih ah eleek wanyi ah, wasiit ah dak hekko wasiit jaawako ih nga jiiinni siitwan hanno baat hali heh ih mih lamki tek haat rumta. 34 Jisu ah jengta," Ewah! Biin anaan ni siit ha eah. Eno amadi, ngah ih sen ngathong ni et rum uh, tumeah neng ih tajatka neng tumjih reela thaakcheng angdi heh moong hetaang tiit ah tiim uh rah ah." Henyuh hekhat ah neng chamchi ni jongtēh tajeeka. 15 Hirod ih uh heh moongaang ah tachojoka, ah tooloom rumano pheehaat rumta. 35 Jehudi mihak erah thoih heh ih seng jiiinni ngaakdaap jahala. Arah phokhoh loong ih Jisu ah putbeek ngitkuung rumta mih ah etek haat etjih sengseng ih moong arah tumjih tokdi mih loong ah ih ban sok ruh et rumta: "Heh ih tajeeka. 16 Erah thoidi ngah ih heh ah bot thuk angno mihog ah epuipang kah eta; Rangte ih danjeeta Kristo ngaakdaap ang." 17 Paangrep Khopui romhoon kuh rah ang abah heh teeteewah rah toom puiipang thaak di Pilat ih phaatak ni sak arah wasiit kah ih ah!" 36 Sipaahi loong rah ih putbeek ngitkuung et daap haatta. 18 Eno miloong loontang toonriing rumta: Jisu jiiinni wang rum leh thaangneeijh kham rumta, "Bangphak nah Rapbot etheng! Barabbas ah ah koh ih rumta, 37 eno li rumta, "Jehudi luungwang daap haat kohe!" 19 (Barabbas ah samnuthung ni anglu bah an teeteewah ah puiipang thaak uh!" 38 Heh haphaangsiiitte, nyia mih tek haatte angta.) 20 Pilat ih khothung adi amet raangta: "Arah Jehudi luungwang." Jisu ah daap haat thung angta, erah thoih miloong 39 Ehuh eleek wasiit heh reeni chiita warah ih Jisu asuh we huk chengta. 21 Ang abah uh miloong ah suh kaanju lam ih liita: "An ah Kristo tanih angko? we ngaak riing rumta, "Bangphak nah rapbot theng! An teewah ah puiipang sek ah puiipang et heetih Bangphak nah rapbot theng!" 22 Eno Pilat ih takjom ba!" 40 Eno wasiit ah ih, kanjaata, ame jeng ano adi we cheng rumta, "Eno bah heh ih tumjih thetre ah "Rangte ra tanih cho ko? An chamlu ah likhiik kota? Ngah ih heh tek haat etjih bah emoong tumjih heh uh emamah ih chamla. 41 Ang abah uh, sek uh tajap jokang! Ngah ih buthuk angno daap haat chamlitih abah echamjih, tumeah sek ah ethetre ih ang." 23 Eno miloong ah erong rongwah ih huk riing thoidi chamlitih, enoothong heh bah tumjih uh lathika rumta Jisu ah tek haat jaatjaat etheng eah, eno neng di cham kola." 42 Eno heh ih Jisu suh liita, Jisu ngah riingta jun ih tek haatta. 24 Erah thoidi Pilat ih miloong bah dokthun et weehang, luungwang ih hoon uno ih jamta jun ih Jisu tek haat mat ah paatta. 25 Pilat ih raaho doh ah!" 43 Jisu ih baatta, "Ngah ih kakham mih tek haatte nyia hah phaangphakte Barnabbas ah hala, an chiinyah Jumlam nah nga damdoch roong miloong ih suk kano daap haatta, eno Jisu ah neng angho." 44 Erah tok adi rangnithung asih saapoot

nyi angta rangsa rah nakdat ano harep ni rangja ko men ah Meeri Megdalini, Joon nah, nyia Jeems saasong saapakjom tuk ih laamang ih hoonta; eno nuh Meeri loong ah ang rumta; neng nyia minuh Rangteenok ni chiiti nyuh loong ah khoonyi khoonyi wahoh loong ah ih heh kaamwah loong asuh baatwan ih khoodatta. **46** Jisu ah erong ih riinghuungta, "Ewah! rumta. **11** Enoothong kaamwah loong ah ih minuh Ngah ih ngaachi ngaala an lak ni kohala!" Erah ah jengkhaap asuh lalangka tiit ih li rumta, eno neng ih jeng ano tiita. **47** Sipaahi saahaap ah ih erah loong ah tahanpi rumta. **12** Enoothong Pitar ah mangbeng ko ni tup ano, Rangte rang ah phoongta, ame jeng ano ah, doksoon kah ano; kotbon ano sok kata eno tumjih uh "Amiisak heh bah mise ju ang kota!" **48** Tumjih angla takaptuta mang loop nyuleep laklak ba angta. Eno ih sokte lomkhoon rumta mina loong ah neng nok paatja rum ano nok ni ngaakwang rumta tumjih angla ni ngaak wang rum adi, neng teekhuh ah buh rum eah. **13** Erah saasa adi Jisu liphante wanyi Emmais ano thungthih rumta. **49** Jisu men jatte loong nyia hadaang ni kah nyuuta, erah hah ah Jerusalem nawa Galili nawa minuh loong heh lilih ih phan koomte ih me sinet taan haloh angta, **14** eno nengnyi ih erah loong ah haloot ni chap rum ano ban sok rumta. mamah angta tiit loong ah thoidi waan kah nyuuta. **15** **50** Erah di mih wasiit heh men ah Josep Arimathia Nengnyi erah tiit ah thoidi roongwaan lam ih koom nok hate, Judia hah nawa angta. Heh ah wase nyi nyu adi, Jisu ah nengnyi reeni dong haano nyi damdi mih ih soomtuute angta, heh ih Rangte Hasong kaat roong koom kata; **16** eno nengnyi ih Jisu ah tup bah ah bansokte angta. Heh ah ngoong awang dung ni tup et nyuuta ang abah uh, tasamijat nyuuta. **17** Jisu phokhoh taat ang abah uh, neng kaanthot nyia neng ih nyi suh liita, "Setnyi lam koom damdi, tumjih tiit reeraang adi takah roong junta. **52** Heh ih Pilat pandi waan lansih?" Nyi ah thungjoong damdi chap ruh wang ano Jisu mang ah suh wangta. **53** Eno heh ih ih nyuuta. **18** Eno wasiit, heh men Koleopas, rah ih mang ah datthiin ano, nyuleep nyuh ih koonano heh suh chengta, "Jerusalem ni dongkoomte an mangbeng ah jong jaan khoni thoh ano wahoh babah luulu tam anglu miinyah manbah tumjih angti loong uh lathaak bengka adi thiin kaatta. **54** Erah sa ah sa ah lajat thang ah?" **19** "Tumjih akoh?" heh ih we banga rangwuung angta, eno Jehudi naangtongsa ngaak chengta. "Najaret nawa Jisu angta tiit ah," nyi ah thok ih taha. **55** Galli nawa Jisu lilih ih wang ih ngaakbaat nyuuta. "Erah mina ah khowah angta rum taha loong ah Josep damdi roongwang rum ano eno Rangte nyia mina loong ih uh heh suh chaan Jisu mang ah mamet thiin rumha ih mangbeng ah apaan mih et thiikta heh jengkhaap nyia heh reeraang sokwang rumta. **56** Eno neng nok ni ngaak wang rum loong asuh ah. **20** Seng romwah phokhoh loong nyia ano etingtak etjih nyia phontum mang sak adoh hut hadaang phansitte loong ih heh ah tek haat thuk suh jam wang rumta. Neng tongta sa ah Hootthe jun rumta. **21** Eno seng ih heh suh taat laalomti Ijirel mina ih Jehudi naangtongsa angta.

24 Naangtongsa rangkhano ih minuh loong ah mangbeng ni karumta, neng ih ban thiin rumta phontum loong ah piikaat et rumta. **2** Eno neng ih mangbeng luung dowa jong ah dokkoong cho ih japtup karumta, **3** eno nokhoom wang rum adi; Jisu mang ah tajaptup rumta. **4** Neng erah di chap rum ano paatja rum adi, baphuk ih neng reeni mih wanyi nyuh akhat phaakjaaja ih phaak arah dongchap nyuuta. **5** Rapne ih cho rum ano, minuh loong ah neng khorong ah ngot rum ano hah ni kotbon rumta, eno miwah nyi rah ih liita, "Sen ih tekmanh dung ni ething ah mamet jam sok han? **6** Heh aadi tah angka; heh ngaaksaat eta. Dokthun et an heh ih sen suh Galili ni baat tahan ah: **7** Mina Sah rangdah mina lak nah korum ah eno, siwi rum ano Bangphak nah rapbot rum ah, eno sa jom doh ewe ngaakthing eah." **8** Eno minuh loong ah ih heh jengkhaap ah dokthun rumta, **9** mangbeng nawa ngaak wang rum ano heliphante asih wasiit nyia miloong asuh baatwan rumta. **10** Minuh loong

men ah Meeri Megdalini, Joon nah, nyia Jeems saasong saapakjom tuk ih laamang ih hoonta; eno nuh Meeri loong ah ang rumta; neng nyia minuh Rangteenok ni chiiti nyuh loong ah khoonyi khoonyi wahoh loong ah ih heh kaamwah loong asuh baatwan ih khoodatta. **11** Enoothong kaamwah loong ah ih minuh Ngah ih ngaachi ngaala an lak ni kohala!" Erah ah jengkhaap asuh lalangka tiit ih li rumta, eno neng ih jeng ano tiita. **12** Sipaahi saahaap ah ih erah loong ah tahanpi rumta. **13** Erah saasa adi Jisu liphante wanyi Emmais ano thungthih rumta. **14** Jisu men jatte loong nyia hadaang ni kah nyuuta, erah hah ah Jerusalem nawa Galili nawa minuh loong heh lilih ih phan koomte ih me sinet taan haloh angta, **15** eno nengnyi ih erah loong ah haloot ni chap rum ano ban sok rumta. mamah angta tiit loong ah thoidi waan kah nyuuta. **16** Erah di mih wasiit heh men ah Josep Arimathia Nengnyi erah tiit ah thoidi roongwaan lam ih koom nok hate, Judia hah nawa angta. Heh ah wase nyi nyu adi, Jisu ah nengnyi reeni dong haano nyi damdi mih ih soomtuute angta, heh ih Rangte Hasong kaat roong koom kata; **17** eno nengnyi ih Jisu ah tup bah ah bansokte angta. Heh ah ngoong awang dung ni tup et nyuuta ang abah uh, tasamijat nyuuta. **18** Jisu phokhoh taat ang abah uh, neng kaanthot nyia neng ih nyi suh liita, "Setnyi lam koom damdi, tumjih tiit reeraang adi takah roong junta. **19** Heh ih Pilat pandi waan lansih?" Nyi ah thungjoong damdi chap ruh wang ano Jisu mang ah suh wangta. **20** Eno heh ih ih nyuuta. **21** Eno seng ih heh suh taat laalomti Ijirel mina ih Jehudi naangtongsa angta. **22** Sengdung nawa minuh loong ih paatja thuk hali, neng rangkhano mangbeng ni taat sokkah rum ano, **23** heh mang ah tajaptup karumta. Neng ih mot amang ni rangsah thong japtup rumta tih eno Jisu bah ejen ngaakthing eta ih baat rum arah tiit ah ngaakbaat wan rumhala. **24** Eno sengdung dowaa marah marah ih sokkah rum ano minuh loong ih baatta rah amiisak angta, eno neng ih heh mang ah takap tup rumta." **25** Eno Jisu ih neng suh li rumta, "Sen mame thungko lan, khowah ih baat tahan jengkhaap loong ah adi mamah lahanpi elan! **26** Kristo ah emamah ih chamnaang ano heh men raksiit jih taba angta?" **27** Eno Jisu ih heh teewah tiitwaan Rangteele ni mamet raangta loong rah huk jangbaat korumta, Moses leedap nawa phang baat ano wahoh khowah loong leedap ni raangta tiit loong anep baat korumta. **28** Neng marah hadaang ni karumta erah hah re adi thokkoom rum adi, Jisu ah nengnyi miksok di haloot ni moongkoom kala likhiik ih reeraangta; **29** erah thoidi nyi ih tang nyuuta, "Sek

damdoh roongtang jamho; rangsa tham ih kala. "Erah siitkaat rumta, erah di heh laksah toon ano romseetam thoih ih heh nyi damdi roongtang jamta. **30** Heh ah korumta. **51** Jisu ih romse ah tamkoh rumano, neng re nengnyi damdi phaksat suh roongtong adi, baanlo ah nawa dokkhoom ano rang ni toonsiit wanta. **52** Neng toonpi ano, romseetam jengkhaap jengta; eno baanlo ih heh rang ah soom rumano, tenroon woksoon ih ah bunphiit ano nyi suh koh nyuuta. **31** Erah lidi ba Jerusalem ni ngaakwang rumta, **53** eno Rangteenok nengnyi mik ah laangano heh ah kok samijat nyuutta, ni saapoot rookwihih rangsoom rangtu ih Rangte suh enoothong nyi miktup nawa emat eta. **32** Eno waan jengseera rumta.

nyuuta, "Heh lam ni sek damdi Rangteele ni raangha tiit roongwaan taha adi sek sak ni weeluungla likhiik angta ni ih?" **33** Eno echaan ih Jerusalem ko ih ngaakwang nyuuta, eno erah di heliphante loong asih wasiit ah miloong damdi eroom ih lomtong rum arah japtup wang nyuuta **34** eno baat nyuuta, "Teesu ah amiiimi ih ngaakthing eta! Heh Simoon reeni nep dong taha!" **35** Nyi ih lam ni tumjih angta loong ah neng suh jangbaat koh nyuuta, nyi ih Teesu ih baanlo bunphiitta adi mameet jat nyuuta loong tiit anep baat korumta. **36** Neng suh erah tiit ah baat nyu adi Teesu ah heh teeteewah neng dung ni dongchap ano baat rumta, "Semroongroong ih toomtong an." **37** Neng ah echo ih rumta, jook japtup hi et thun rumano ah. **38** Enoothong heh ih neng suh liirumta, "Sen tume paatja lan? Sen thung ni erah mongchi tenthun ah mame thok hala? **39** Ngaalak ngaalah ah sokthaak he, eno jat an arah nga teeteewah hanih. Taajoot et thaak he ba eno laajat jan, tumeah jook doh bah heh han nyia heh raang amuk ang ah, Nga sak nawa likhiik ah." **40** Heh ih erah baat rumano helak helah ah noisok rumta. **41** Erah di uh neng ih tajen hanpi rumta, neng tenroon lam ih rapne ih paatja rumta; eno Jisu ih cheng rumta, "Sen jiinni phaksat jih ejeh nih ah?" **42** Neng ih nyasi eniin thatsiit korumta, **43** eno heh ih neng panpan di phakta. **44** Eno neng suh baat rumta, "Arah loong tiit ah ngah sen damdi roongtong tahang adi kabaat rum taha: jaatrep nga raangtaan suh Moses Hootthe ni, raangthiinta nyia khowah loong ih raangta erah damdi Dewid Boongle ni raangta loong ah amiisak angla." **45** Eno Rangteele ni raangta loong ah toomjat rum ah ih neng thung ah laangsii korumta, **46** eno baat rumta, "Erah tiit ah amet raangha: Kristo ah chamnaang jaatjaat eah eno sa jom lidoh tek nawa ngaaksaat eah, **47** eno heh mendoh mina sekthun tiit jengkhaap nyia rangdah biin anaan tiit ah deek rep mina suh tumbaat koh ah phangkhothoohn ah Jerusalem nah baat ah. **48** Arah loong tiit haaki ah sen loong. **49** Eno nga teeteewah ih sen suh seng wah ih tumjih kotsuh kakhamta rah koh rumha. Enoothong sen ah samnuthung nah ban tong jaatjaat ejih ang ah, sen sak nah rang nawa chaan maang raakraak ah." **50** Eno neng loong ah samnuthung nawa Bethani mathan loot ah erathan ih

Joon

1 Mongrep maang dongsiipta di, Rangte Jengkhaap ah eje angta; heh Rangte damdi angta, eno Jengkhaap ah Rangte angta. 2 Ephangdong dowa ih Jengkhaap ah Rangte damdi angta. 3 Rangte ih jirep ah heh jun ih dongsiipta; jaatrep dongsiipta dowa esit taan uh heh jun ih ladongka rah tajeeka. 4 Jengkhaap ah roidong choh lampo angta, eno roidong erah ih mina raangtaan ih weephaak thukta. 5 Weephaak ah rangnak khoni phaakta, eno rangnak ih erah weephaak ah mabah uh tajen met siitta. 6 Rangte ih weephaak tit ah mina suh baat thuksuh, mihi wasit Joon ngeh ih kongphaak kotte kaat thukta, 7 tiimnge liidi, heh tiitkhaap ah loontang ih chaat rum ano hanpi toom ih rum ah. 8 Heh teewah bah amiisak di weephaak tah angta; weephaak tit ah ba baatkaat taha. 9 Erah baatta langla amiisak weephaak ah angta, erah weephaak ah arah mongrep adi ra haano mina loontang suh kaangtook koha. 10 Jengkhaap ah langla arah mongrep adi angta, arah mongrep ah Rangte ih heh mendi hoonta bah uh, arah mongrep dowa mina ih tasamjat rumta. 11 Heh teewah deek akaan ni ra taha, erabah uh heh miloong ah ih heh jeng ah takap rumta. 12 Enoothong, o mina ih heh jeng ah kap ih rum ano hanpi rumta, erah miloong ah Rangte suh asah eh hoon suh epun e ah. 13 Neng loong ah Rangte sah ih hoonta, mina hansi nuh awah nawa tup arah tah angta; Rangte ah neng loong raangtaan ih neng Wah eh hoonta. 14 Jengkhaap ah mina eh donghoonta eno minchan nyia amiisak pan angta, seng loong damdi roong songtong taha. Heh rangka ah seng ih tup eti, erah rangka ah Hewah jin nawa Hesah heh luulu ang thoidi choha. 15 Joon ih heh tit baatta adoh erongrongwah ih riibaatta, "Arah tit ah ngah ih amah kabaat rum taha, 'Heh nga lidoh raaha, enoothong nga nang ih heh elong ang ah, tiimnge liidi ngah maang tup diidook heh eje angta.'" 16 Heh jinni minchan ehan je thoidi loontang suh romseetam koh hali, seng loong asuh esit esit suh romseetam koh hali. 17 Rangte ih Moses jun ih Hootthe kota, enoothong minchan nyia amiisak tit ah Jisu Kristo jun ih koh hali. 18 Rangte ah oh ih uh tathaak tupka. Rangte reeni Hewah tooto ih tongla, Hesah asuh luulu ba jatthuk ha. 19 Jerusalem dowa Jehudi ngoong awang loong ah ih romwah nyia Lewi nok hah marah marah loong ah Joon reeni kaat thuk rum ano, chengaak thuk rumta, "An o anglu?" 20 Joon ih neng suh ngaakbaat ah tah daanta, enoothong neng suh saasa ih dokbaat rumta, Heh ih baat rumta:

[Ngah Kristo tah angkang.] 21 [Eno bah, an ah o anglu?] Neng ih ngaak chengta. [An Elija tam ah?] "Tah angkang," Joon ih ngaakbaat rumta. "An Khowah tam anglu?" Neng loong ah ih ngaakcheng rumta. "Tah angkang," Joon ih ngaakbaat rumta. 22 "Eno bah an ah o anglu baat he," neng loong ah ih cheng rumta. "Seng daap kaatte loong asuh an o anglu erah tit ah ngaakbaat wantheng. An teewah suh an ih tiimjih li hu?] 23 Khowah Isaia Jengkhaap ah baat ano ngaak jengta; [Phisang hah mong ni riila root ah langla ngah; Teesu lengkoom suh lamjun in ban tan an!] 24 Pharisi nok hah, ih kaat thukta kongphaak kotte, loong ah ih 25 Joon suh cheng rumta, [An Kristo uh tah angko, Elija uh tah angko adoleh Khowah uh tah angko, eno bah juutem ah mamaah ih temhu?] 26 Joon ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih ju nawa ih juutem rumhala, enoothong sengdung ni wasit chapla ah sen ih tajatkan. 27 Erah mihi ah nga lih ni ra hala, enoothong ngah bah heh lakhoop adoleh heh lasong khook haattha uh taluikang.] 28 Arah tit ah Bethani ni Joon ih Jordan ju saadongko ni juutemerah di roongwaan rumta. 29 Erah saalih adi Jisu heh taang ni wangha rah Joon ih japtup ano, liita, [Rangte Saapsah ah arah, arah mongrep dowa rangdah saasiitte ah erah wang hala! 30 Ngah roongwaan tahang adi arah warah tit laangbo baat rum taha, ngah ih amah baat rum taha, 'Nga lidoh mihi wasiit raaha, enoothong heh ngah nang ih elong, tiimnge liidi heh ngah maang tupdoh heh eje angta.' 31 Ngah ih heh o ang ah ngeh ih tah jattang, enoothong, heh ah Ijirel noksong ih toomjat rum ah ngeh ih juutem ra tahang.] 32 Eno Joon ih heteeeah titkhaap tit baat rumta: [Ngah ih Chiiala ah wotupi likhiik rang nawa ra haano heh sakkhoh ni dangra ha rah tuptang. 33 Erabah uh ngah ih tajattang heh o angla. Enoothong juutem kaat thuk tahang Rangte ah ih baat tahang, 'An ih Chiiala ra haano mihi wasiit sak nah tong raaha rah japtup uh; Esa Chiiala nawa ih juutemerah heh ang ah.' 34 Ngah ih tup ehang," Joon ih liita, [eno ngah ih baat rumhala Rangte Sah ah bah heh ju.] 35 Erah saalih adi heliphante wanyi damdi Joon we toonchap adi, 36 Jisu lengkoom ah japtup ano liita. [Rangte Saapsah ah the warah aleh!] 37 Heliphante wanyi ah ih Joon jeng ah japchaat nyu ano Jisu damdi roong kanyuuta. 38 Jisu lekchap ih adi, nengnyi helilah ih kah arah japtup nyu ano cheng nyuuta, [Set ih tiimjih jamsok hansih?] Nengnyi ih ngaakbaat nyuuta, [An mani tonglu Rabbi?] (Rabbi ah Hebrew lam ih [Nyootte] suh liiha) 39 [Sok raathaak hansih ba," heh ih ngaakbaat nyuuta. (Erah tokdi rangsa lup nanah angta.) Erah thoidi heh damdi roong kah nyu ano heh angta.]

mani songtongta rah japtup kanyuuta eno erah sa adi ih adi kham sumsum eta. Heh ih kham ah manawa heh damdi naangjam nyuuta. 40 Erah nyi dowa wasiit angta erah tajatta, (enoothong, joongkeete loong ah ah Simon Pitar no Andriu angta. 41 Erah damdam ih ba jat eta); erah thoidi jaalah kapte warah poon heh phoh Simon ah japtup ano baatta, [Seknyi Misia ano 10 heh suh liita. [Mirep ih kham eseethoon ah chomui li tih.] (Misia ah [Kristo] suh liiha) 42 Eno heh jaakkoh phe koha, eno wenwah loong ih phootjok ih Simon ah Jisu taang ni siitwanta. Jisu heh taangko taano, thaangne kham ah pheekoh ah. Erabah uh sok ano liita, [An Joon sah Simon, enoothong an ah amadi tuk ih kham eseethoon ah thokthiin hu!] 11 Sephas ngeh ih poonho.] (Erah langla Pitar suh [jong] Jisu ih paatjaajih ah Kana hadaang Galili ni phang ngeh ih liita likhiik) 43 Erah saalih adi Jisu Galili ni mokata, erah di hechaan hephaan ah jatthuk rumta, kaat chungta. Heh ih Philip ah japtup ano baatta, eno heliphante loong ah ih hanpi ih rumta. 12 Erah [Nga damdoh roongra ho!] (44 Philip ah Pitar nyia lih adi Jisu nyia heh nuh, hephoh heno, erah damdi Andriu tongla hah, Betsaida nawa angta.) 45 Philip heh laksuh loong ah Kaparnam ni wang rum ano ih Nathanel ah japtup ano heh suh baatta, [Hootthe saajombaji tongwang rumta. 13 Khopi kuwaang lang leedap ni Moses nya khowah loong ih nep raangta ah nanah ang kano, Jisu Jerusalem ni kata. 14 Erah seng ih japtup ehi. Heh langla Jisu, Najaret hadaang ni miwah loong ah Rangteenook ni luiamaan, saap, dowa Josep sah ah.] 46 [Najaret nawa tiim bah uh tokparu sangte nyia ngun lekte teebun ni thiin arah ese thok nih eha?] Nathanel ih chengta, [Raaho no japtup kata. 15 Erah thoidi Jisu ih luiamaan nya saap sok uh," Philip ih ngaak baatta. 47 Jisu ih Nathanel loong ah ruh nawa ih Rangteenook dowa phanbuta; ah heh reeni kaat ah tup ano liita, [Ijirel mina mi abah ngun lekte teebun ah loonghaat ano jaan ngunsah arah; heh tiim ni uh tathika!] 48 Nathanel ih heh suh loong ah wenhaat eta; 16 eno tokparu sangte loong chengta, An ih ngah mamah ih jat halang?] Jisu ih asuh baatta, [Adowa dokpi ih kaat an! Sengwah nok ngaak baatta, [Philip ih maang poon ruudi phuksak ah thaangsang theng nak hoon an!] 17 Heliphante bang lathong ni ang uh rah jap tup taha.] 49 [Nyootte] loong ah ih Rangteele ni emah ih raangha ah samthun Nathanel ih ngaak baatta, [an juuba Rangte Sah! An rumta, [O Rangte, an nok suh mongmah lang ah nga Ijirel Luuwangi!] 50 Jisu ih chengta, [Phuksak bang ten ni weelu ah likhiik luula.] 18 Jehudi ngoong awang lathong ni angtu adi japtup taha ngeh ih li kohaano loong ah ih ngaakwang rum haano Jisu suh cheng tam hanpi halang? An ih erah tokkhodoh elong japtup rumta, [An ih emah jen re ang ngeh ih noisok suh an uh!] 51 En neng suh li rumta, [Ngah ih amiijak tiit ih sang suh paatjaajih tiimjh jen noisok he?] 19 Jisu ih ah baat rumhala: Rangmong ah laangdaap adoh ngaakbaat rumta, [Arah Rangteenook ah thaak haat Rangsah loong ah Mina Sah reenah chookwang ih an, sa jom lidoh Ngah ih weengaak hoon ih ang.] datkah ih lengkhoom arah japtup an.

2 Saanyi lidi Kana samnuthung ko Galili hah ni kuhonta. Jisu suh uh erah ni angta, 2 Jisu nyia heliphante loong ah nep kuhoon thengni poon rumta. 3 Kham ah thoongphe korum ano, heh suh ih Jisu suh baatta, [Neng jiinni kham ah takah jeeka.] 4 Jisu ih liita, [tiimjh etheng ah ngasuh nakbaat hang.] [Nga saapoot maang thokra.] 5 En Jisu suh ih neng laksuh loong asuh baatta, [Heh ih tiim etheng baat han erah re anjoh.] 6 Jehudi loong juusaakaat ah neng banlam angta, erah raangtaan ih jong tekpoh arok ah banthiin roh ih rumta, tekpoh esiih ni ju ah rooknyi rookjom piipa taan thosak theng angta. 7 Jisu ih heh laksuh loong asuh baatta, [Arah tekpoh loong adoh joong ah meeke an.] Neng loong ah ih hesiitsiit ih meeke rum kano, 8 Jisu ih baat rumta. [Bolam bah joong ah we ngaakke anno saroom phaksat sokboite warah asuh kokaat an.] Heh laksuh loong ah ih ju ah phaksat sokboite warah asuh kokaat rumta, 9 eno erah kham eh hoonta, erah warah ih thaakjok

ih adi kham sumsum eta. Heh ih kham ah manawa heh damdi naangjam nyuuta. 10 Erah nyi dowa wasiit angta erah tajatta, (enoothong, joongkeete loong ah ah Simon Pitar no Andriu angta. 11 Sephas ngeh ih poonho.] (Erah langla Pitar suh [jong] Jisu ih paatjaajih ah Kana hadaang Galili ni phang ngeh ih liita likhiik) 12 Erah saalih adi Jisu Galili ni mokata, erah di hechaan hephaan ah jatthuk rumta, kaat chungta. Heh ih Philip ah japtup ano baatta, eno heliphante loong ah ih hanpi ih rumta. 13 Khopi kuwaang lang leedap ni Moses nya khowah loong ih nep raangta ah nanah ang kano, Jisu Jerusalem ni kata. 14 Erah seng ih japtup ehi. Heh langla Jisu, Najaret hadaang ni miwah loong ah Rangteenook ni luiamaan, saap, dowa Josep sah ah.] 15 [Najaret nawa tiim bah uh tokparu sangte nyia ngun lekte teebun ni thiin arah ese thok nih eha?] Nathanel ih chengta, [Raaho no japtup kata. 16 Erah thoidi Jisu ih luiamaan nya saap sok uh," Philip ih ngaak baatta. 17 Jisu ih Nathanel loong ah ruh nawa ih Rangteenook dowa phanbuta; ah heh reeni kaat ah tup ano liita, [Ijirel mina mi abah ngun lekte teebun ah loonghaat ano jaan ngunsah arah; heh tiim ni uh tathika!] 18 Nathanel ih heh suh loong ah wenhaat eta; 19 eno tokparu sangte loong chengta, An ih ngah mamah ih jat halang?] Jisu ih asuh baatta, [Adowa dokpi ih kaat an! Sengwah nok ngaak baatta, [Philip ih maang poon ruudi phuksak ah thaangsang theng nak hoon an!] 20 [O Rangte, an nok suh mongmah lang ah nga Ijirel Luuwangi!] 21 Jisu ih chengrumta, [Arah Rangteenook ah tomhoon suh rookbaji paang arok laakiita!] 22 Enoothong Jisu ih Rangteenook tiit baatta ah heh sakpuh tiit baatta. 23 Erah raangtaan ih heh tek nawa ngaaksaat taadoh, erah jengta ah heliphante loong ih samthun ih rumta, eno neng ih Rangteele ni liiha ah nyia Jisu jengta rah hanpi ih rumta. 24 Enoothong Jisu ih neng tenthun ah jat ano heteeewah neng suh talaalom rumta. 25 Mina loong tiit ah heh suh mih ih baatheng ju tah angta, tiimnge liidi neng tenthun ah heh teewah ih jat ih rumta.

3 Jehudi noksung phansiitte Nikodimas ngeh ih Pharisi mih wasiit angta. 2 Pheesiit Jisu reenah wang ano li wangta, [Chuupha, seng ih jat ehi an Rangte ih kaat thuk ho rah nyootte warah ah. Rangte heh damdoh lah angka bah an reelu paatjaajih loong ah o uh tajen reeka. 3 Jisu ih ngaakbaatta, "Ngah

ih amiisak tiit ah baat hala; o uh weedop tup lah Jisu nyia heliphante loong ah Judia hadaang ko ih eka bah Rangte hasong ah mabah uh tachoh tupka karumta, erah ni Jisu neng damdi chomroe saapoot ang ah." 4 "Mihak ah mamah ma we ngaak dongtup roongtong ano juutem thuk rumta. 23 Aenon ni ju ah?" Nikodimas ih chengta. "Amiimi dobab heh nuh ah hantek ang kano, Joon ih uh erah hah ni juutem mong nah tamii ngaak nopka eno dopnyi tamii doptup rumta, erah hah ah Salim dowa ih haloh tah angta. ka!" 5 "Ngah ih amiisak tiit ah baat hala," Jisu ih Miloong ah heh reeni karumta, eno Joon ih ju ah tem ngaakbaatta, "Ju nyia Chiiala nah latupka bah Rangte ih rumta. (24 Erah langla Joon phaatak ni maangsak Hasong nah o uh tajen nop wangka. 6 Mina ah kaadi.) 25 Joon liphante loong dowa mararah ah hansi ni henuh hewah ih dongtup ha; enoothong Jehudi damdi neng banlam juusaakaat thoidi daanmu chiiala lam dobah Chiiala nawa ih tup ah. 7 Sen rumta. 26 Erah thoidi Joon reeni wangrum anio liiwang loong ah weedop tup jaatjaat etheng ngeh ih baatrum rumta, [Nyootte, Jordan ju saadongko adi an damdi kohaano nak paatja an. 8 Pong ah madi pongtheng angta wah ah dokthun thaak uh, an ih kabaattu warah ah erah di pongla; sen ih pong huuk ah ba chaat han, ah? Heh ih amadi juutem rumha, eno loongtang heh enoothong manawa pongwang hala nyia maako pong reeni karumla!] 27 Joon ih ngaakbaat rumta, [O suh kala erah an ih tajatko. Erah raangtaan ih o mina uh Rangte ih lakoka bah tiim uh tachoka. 28 Ngah ih Chiiala nawa ih tup ha mirep erah likhiik ang ah." 9 baatrum taha nga haaki ah sen loong ah, 'Ngah Kristo "Emah mamah mi ang ah?" Nikodimas ih chengta. 10 tah angkang, enoothong heh ngah ni ngah ban kaat Jisu ih ngaakbaatta. "Ijirel ni nyootte elong laangma thuk halang.' 29 Jaaro suh nookte jaalah ah heteenuh ang uh, eno an ih erah tanih jatko? 11 Ngah ih amiisak kapte jaaro ah raangtaan ih; eno jaalah kapte warah tiit ah baat hala: Seng ih marah jat hi erah jengli nyia reeni chapla joonte loong ah heh root ah japchaat marah tup hi erah ah baat hi, erabah uh sen loong ah rum anio eroon ela. Nga tenroon ah emamah ih ang ih o ih uh seng jengkhaap ah tathang kan. 12 Arah ah. 30 Jisu ah nga nang ih elong jaatjaat ang ah ngah mongrep dowa jaatrep tiit baat rumhala ah sen ih ehin.] 31 O kothung nawa ra hala ah loongtang nang tahanpi ri; eno, Rangmong hasong tiit baat rumhala ih elongthoon. O arah hah nawa dongla erabah arah tang ah, mamah ma ih hanpi an? 13 Eno rangmong ni hah raangtaan eno heh ih bah arah hatoh hadaang tiit wasiit taan uh maang thaak wangka, rangmong nawa baat ah, enoothong o rangmong nawa ra hala erabah ra taha Mina Sah ah luulu ba." 14 Phisaang hani loongtang nang ih echoong ni. 32 Heh ih tiimjaat tupta Moses ih jaanmeen nawa hoon arah pu ah thong ni nyia chaatta ah baat ha, erabah uh heh tiitkhaap ah o toonbotta, erah likhiik ih Mina Sah ah toonbot jaatjaat ih ah, 15 tiimnge liidi o mina ih heh hanpi ah erah ih uh takapka. 33 Enoothong o ih heh tiitkhaap ah mih rah ih lathoon roidong ah choh ah. (aiōnios g166) 16 Rangte ih mongrep ah erah than ih minchanha jeng jengla, tiimnge liidi heh suh Rangte ih Chiiala Hesah wasiit luulu ah thoonkota, tiimnge liidi o mina ih heh hanpi ah erah tatiika erah nang ebah lathoon thoontang koha. 35 Hewah ih Hesah ah rapne ih roidong ah ba choh ah. (aiōnios g166) 17 Rangte ih minchan thoidi jirep ah heh chaan hephaan khui ni Hesah ah arah mongrep dandeete tadaap jataha, lathoon roidong ah jeela; Hesah jeng laboichaatte erah nang ih kopui pang suh daapkaat taha. 18 O mina ih Hesah ah hanpiiha erah tadande ka ang ah; loong asuh bah roidong tajeeka, erah nang ebah enoothong o mina ih lahanpiika erabah jen dande eta, tiimnge liidi heh ih Rangte Sah heh luulu ah tahanpiika. 19 Dande ah emamah ih dande kaat ah; weephaak ah mongrep ni phaak e ra hala, enoothong mina loong ah ih weephaak nang ih laamang asuh ese choha, tiimnge liidi neng reeraang ah ethih. 20 O mina ethih mokala erah mih ah ih weephaak ah echiih eha eno weephaak ni tawangra, tiimnge liidi neng ethih reeraang loong ah noisok suh tanook rumka. 21 Enoothong o mina ih amiisak moot ah mokala erah loong ah ba weephaak adoh thok haano heh reeraangta ah Rangte jeng chaatchaat ih reeta ngeh ih weephaak ah ih noisok rum ah. 22 Erah liliih, 4 Joon liphante loong nang ih Jisu ih juutem ehan japtum rum arah Pharisi loong ih japchaat rumta. (2 Amimiidi bah, Jisu heteeeah ih wasiit taan uh tatem rumta; heliphante loong ih luulu juutem rumta.) 3 Eno Jisu ih erah baatmuu rumta ah japchaat ano Judia nawa doksoon ano Galili ni ngaak wangta; 4 heh wang ih addoh Samaria lam ih wangte jaatjaat angta. 5 Heh Samaria ni Sikar samnuh adi wang taha, erah hah ah Jaakob ih heh sah Josep suh kota phek dowa ih haloh tah angta. 6 Jaakob naatbeng ah erah di angta, eno enaang ih ano Jisu lam ni erah re adi naangtongta. Erah tokdi rangnithung angta. 7

Samariate minuh nusiit ju khoot wang kohaano, Jisu mamah ah erah likhiik ih somtu rum ah." 25 Minuh ah ih baatta, [Ngah suh ju ah jok thuk weehang.] (8 ih Jisu suh baatta, [Ngah ih jat ehang Kristo ah erak Heliphante loong ah erah pootdi samnuh ni phaksat eha, eno Heh raaha doh, jirep ah baat ehe.] 26 Jisu jamriik karumta.) 9 Minuh rah ih ngaak liita, [An Jehudi ih ngaak baatta, [Erah liihu ah ngah hanih, amadi nok hah, ngah ah Samaria nok hah —eno an ih nga an damdi o waan hala warah ah.] 27 Erah pootdi jiin nawa joong mamah mi sujok hang?] (Jehudi loong Jisu liphante loong ah ngaakwang e rum taha, eno ah ih Samariate ih maak ha huiihaak ah tami room minuh damdi roongwaan ah japtup rum ano rapne ih maakka) 10 Jisu ih liita, "Rangte ih tiimjaat koha erah paatja rumta. Enoothong neng loong dowa o ih uh ah jat ubah nyia an jiin nawa joong sukjokte warah minuh asuh tali rumta, [an ih tiimjh jamhu ngeh ih jattu bah, an ih suk ih thengtu, eno heh ih an suh uh tali rumta?] Adoleh Jisu suh uh tacheng rumta, roidong ju ah kotheng taho.] 11 Minuh ah ih liita, [an arah nuh ah damdi tiimnge roongwaan lu ngeh [Chuupha," [an jiinni joongpi theng uh amuh, eno ah?] 28 Eno minuh rah ih heh joong khoot tek ah naatbeng ah uh echoong dook. An ih erah roidong ju thinhaat ano samnuh ni ngaak wangta, eno erah dowa ah manawa ma choh uh? 12 Arah naatbeng ah sengte miloong asuh baatwan rumta, 29 [Nga roidong di jirep sengwah Jaakob ih kohe rah; helui hemaan, heh sah reeraang tang erah dok baat halang mih ah sok ra loong nyia heteeeah ih arah jok dowa. Jaakob nang thaak han. Heh Kristo ah ma angja oh?] 30 Erah thoidi ih elong ngeh naknok thun uh, emah nih mokthun erah samnuh dowa dokkhoom rum ano Jisu jiinni hu?] 13 Jisu ih erah nuh asuh liita, [O ih arah ju ah karumta. 31 Erah saapoot adi hehlihante loong ah ih jok ah heh joongle ih we le e ah, 14 enoothong ngah Jisu lasih joh rumta, [Nyootte, tiim ah tiim phaksah ih koh angrah ju ah jok abah mabah uh joongle ih uh!] 32 Enoothong Jisu ih ngaakbaat rumta, [Nga jiinni roidong ju ah koh ano lathoon roidong ah koh ah.] phaksat theng eje eno sen ih erah tit ah tajatkan.] 33 (aiōn g165, aiōnios g166) 15 [Chuupha] minuh rah ih liita, [nga phaksat erah joong ah ngasuh kohang! Enooba ngah joongle ah langla nga daapkaatte warah ih mootkaat baat ih mabah uh takah leekang, arah doh joong khoot uh halang ah thoon pakna reeraang theng nyia boichaat takah raarang ang ah.] 16 Jisu ih baatta, [An miawah theng.] 35 Sen tiithaak ni eje, 'Chamkhan suh la baji poonkah uh," eno [ngaakwang ho.] 17 [Nga miawah tongla.' Enoothong ngah ih baat rumhala, phek ah tajeeka," erah nuh rah ih ngaak baatta. Jisu ih ngaak rapniine ih sok an; chamloong ah amadi khan esuh liita, [An miawah amuh liihu ah an punjeng elu. 18 jen men ela!] 36 O mina ih chamkhanha erah suh Amadi tuk ih wabangnga suh nooklu, eno amadi o kot eha nyia lathoonka roidong cham ah lomkhan damdi tonglu erah uh amiisak di an miawah tah angka. An ih amiitit ah ju baat halang.] 19 [Chuupha ngah nengnyi eroom ih tenroon ang ah. (aiōnios g166) 37 ih jat ih hala, an khowah," minuh ah ih ngaak liita. Tiithaak ah amiisak, 'Wasiit ih wen eha, wasiit ah ih 20 Sengwih sengte Samaria nok hah loong ah ih khan eha.' 38 Sen loong marah phek adi tamoh katan arah kong adi Rangte kah soomtu rumta, enoothong erah dowa khan kaat thuk rumhala; erah di wahoh Jehudi sen loong ah ih seng subah Jerusalem hah mokata, eno neng mokata dowa sen ih dakchoh an.] nah soomtu theng ngeh liihan.] 21 Jisu ih erah nuh 39 Erah samthung adi songtongte Samariate hantek asuh baatta, [An ih nga jeng ah hanpi hang, saapoot ih minuh ah ih baatrum kano Jisu ah hanpi ih rumta, jaasisit thok eha mina loong ah ih Jerusalem nah [Ngah reeraang tang jirep ah dokbaat tahang.] 40 Eno adoleh arah kong adoh Hewah rang lasoom thang Samariate loong ah Jisu taang ni wangrum haano, ih tong rum arah ah. 22 Samriate sen loong ah ih neng damdoh roontong suh heh lasih jorumta, eno o rangsoom han amiimi tajatkan; enoothong seng erah ni Jisu ah saanyi tongthiinta. 41 Heh tiithaap ah Jehudi nok hah ih bah jat ehi o rangsoom hi erah ah, chaat rum ano hantek ih we boot hanpi rumta, 42 tiimnge liidi khopiiroidong ah Jehudi nawa ra hala. eno minuh asuh li rumta, [Seng ih hanpi ehi, an jeng 23 Enoothong saapoot thok eha amadi jen thok e chaat raang ih tahanpiike, enoothong seng teeteeewah hala, tiimtok doh mina loong ah ih Rangte Chiiala ih heh jeng ah chaat enooba hanpi hi, seng ih jat chaan nawa ih Hewah ah amiisak di mamah ah erah ehi amiisak heh ah mongrep puipangte.] 43 Erah ni likhiik ih phoongpha adoh, heh ih mamah ih thunha saanyi tongthiin ano Jisu Galili ni dokkhoom wangta. erah tenthun jun ih phoongpha ah. 24 Rangte ah 44 Jisu heh teeteeeah ih baatta, [Khowah loong ah Chiiala, eno mina loong ah ih Chiiala jun ebah heh nengdeek nengkaan ni tachoom joka.] 45 Jisu Galili

ni thok adi, erah dowa miloong ah ih jengse banra erah raangtaan ih an dam toonpi ah seng hootthe rumta, tiimnge liidi Khopi Kuwaang adi neng loong jun ih tapunka.] 11 Heh ih ngaakbaat rumta, [Nga ah Jerusalem ni karumta adoh kuaang adi jaatrep khoisat deesiitte warah ih dam ah toonpi thuk hangno reeraangta loong ah neng ih japtup ih rumta. 46 Eno khoom thuk tahanang.] 12 Neng ih chengta, [An suh Jisu ah Galili hah Kaana samthung adi ngaakwangta, emah re thukte ah o ah?] 13 Enoothong khoisat maradi heh ih joong ah kham eh lek hoonthukta hah deeta warah ih Jisu ah o angta ah tajatta, erah di mih adi ah. Erah ni apit ni mootte saahaap wasit angta hantek angkano, Jisu ah erah dowa doksoon ih kata. eno heh sah ah langkoleh Keparnam ni khoisat angta. 14 Lini, Jisu ih erah mih ah Rangteenook ni japtup 47 Judia nawa Galili ni Jisu kaat ah japchaat ano ano baatta, [Boichaat uh, amadi an khoisat ah de erah warah Jisu jiinni wangta, eno heh sah khoisat etu; erah raangtaan ih rangdajih lakah reetheng erah deesiit Keparnam nah kaat weetheng ngeh ih baat khodoh ethih phomok cham uh.] 15 Eno erah mih ah wanta, erah sah ah tek nanah ih satta. 48 Jisu ih heh doksoon kah ano Jehudi ngoong awang loong asuh suh baatta, "Sen ih paatjaajih latup kanbah o ih uh baatkaat rumta heh khoisat deesiitte ah Jisu angta tahanpi kan" 49 "Chuuupa," saahaap ih ngaak baatta, ngeh ah. 16 Erah thoidi Jehudi naangtongsa di deesiit "Nga sah maangti kaadoh wakra weeho." 50 Jisu kano, Jehudi loong ah ih Jisu ah phang siikhaam ih heh suh baatta, [Kah uh, an sah ething ang ahi!] rumta. 17 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Seng Wah ah Erah warah ih Jisu jengkhaap ah hanpi ano kata. 51 saarookwet ih mokala, eno Ngah uh emamah ih Heh nok ni ngaak kah adi heh laksuh loong ah lamni mokah ang.] 18 Heh jengkhaap ah ih Jehudi ngoong chomui rum ano baat rumta, [An sah bah ese joh, awang loong ah heh tek haat suh ehanhan ih samthun thingtong e ah!] 52 Heh ih cheng rumta tiim saapoot thuk rumta; naangtongsa hootthe luulu lathet hoom, di heh sah ah deeta, eno ngaakbaat rumta. [Miinnyah Rangte asuh seng Wah ngeh ih li ano Rangte ah rangnithung lidi saapak esiiit di heh khoisat ah deeta.] 53 Eno hewah ah ih erah saapoot adi Jesu ih heteeeah thanthan ih samthunha. 19 Erah thoidi Jisu ah 53 Ena hewah ah ih erah saapoot adi Jesu ih [An sah ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih amiisak baat rumhala; ah ething] ngeh ih baatla rah dokthunta. Erah thoidi Hesah ah heh thungthung ih tiim uh tami reeka; neng jaatang changtom ih hanpi rumta. 54 Judia Hewah tiim mokala erah sok ano reela. Hewah tiim nawa Galili ni kaat lidi Jisu ih epaatjaajih reeraang ah reela, Hesah uh erah re ah. 20 Tiimnge liidi Hewah ih taknyi noisokta.

5 Erah lih adi, Jisu Jerusalem ni kuwaang raangtaan ih wangta. 2 Jerusalem ni Saap Paakaawan reeni juutum esiiit je ah erah di taapbulaang bangnga angta; Hebrew jengdi erah suh Bethjatha liiha. 3 Erah taapbulaang khui adi khoisatte hantek jupthiin rumta erah di edook, ekoong, nyia huuimu nang angta. 4 Neng loong ah juutum lengphui ah bansok rumta, erah juutum ah Teesu rangsah ah kah ano ju ah kalengphui thukta, o mina tiimjaat khoisat ang abah uh erah juutum lengphui adi o jaakkoh temkata erah kadeeta. 5 Erah di mih wasiit rookjom pang asat sat arah angta. 6 Jisu ih erah di loongjupta mih ah japtup ano, sa hantek satla ngeh ih jat eta; erah thoidi chengta, [An de esuh enook nih ih lu?] 7 Khoisatte ah ih ngaakbaatta, [Chuuupa, juutum ah lengphui adi nga datthiin kaatte o uh takajeeka; erah tokdi nopwang taatchung leh, jaakkoh wahoh kanop wang ah.] 8 Jisu ih heh suh liita, [toonchap uh, an dam ah toonpi uno, khoom uh.] 9 Erah baat kano erah mih ah lakdamdam ih deeta; heh dam ah toonpi ano phang toonkhoomta. Erah sa ah Jehudi naangtongsa ja angta, 10 erah thoidi Jehudi ngoong awang loong ih khoisat deeta warah suh li rumta, [Chiinnyah Jehudi naangtongsa,

erah raangtaan ih rangdajih lakah reetheng erah deesiit Keparnam nah kaat weetheng ngeh ih baat khodoh ethih phomok cham uh.] 15 Eno erah mih ah wanta, erah sah ah tek nanah ih satta. 48 Jisu ih heh doksoon kah ano Jehudi ngoong awang loong asuh suh baatta, [Kah uh, an sah ething ang ahi!] rumta. 17 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Seng Wah ah Erah warah ih Jisu jengkhaap ah hanpi ano kata. 51 saarookwet ih mokala, eno Ngah uh emamah ih Heh nok ni ngaak kah adi heh laksuh loong ah lamni mokah ang.] 18 Heh jengkhaap ah ih Jehudi ngoong chomui rum ano baat rumta, [An sah bah ese joh, awang loong ah heh tek haat suh ehanhan ih samthun thingtong e ah!] 52 Heh ih cheng rumta tiim saapoot thuk rumta; naangtongsa hootthe luulu lathet hoom, di heh sah ah deeta, eno ngaakbaat rumta. [Miinnyah Rangte asuh seng Wah ngeh ih li ano Rangte ah rangnithung lidi saapak esiiit di heh khoisat ah deeta.] 53 Eno hewah ah ih erah saapoot adi Jesu ih heteeeah thanthan ih samthunha. 19 Erah thoidi Jisu ah 53 Ena hewah ah ih erah saapoot adi Jesu ih [An sah ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih amiisak baat rumhala; ah ething] ngeh ih baatla rah dokthunta. Erah thoidi Hesah ah heh thungthung ih tiim uh tami reeka; neng jaatang changtom ih hanpi rumta. 54 Judia Hewah tiim mokala erah sok ano reela. Hewah tiim nawa Galili ni kaat lidi Jisu ih epaatjaajih reeraang ah reela, Hesah uh erah re ah. 20 Tiimnge liidi Hewah ih taknyi noisokta.

Hesah ah rapne ih minchanha eno heh tiimjh mokala erah ah noisok ha. Arah nang ih elong mootkaatjh uh noisok ih ah, eno sen loong erah suh paatja e an. 21 Hewah ih tek nawa ngaaksaat thuk ano roidong koha, erah likhiik ih Hesah ih uh o suh kotthung ah erah suh roidong koh ah. 22 Adoleh Hewah ih wasiit taan uh tadande ka. Hesah suh jen dande ih thuk ha, 23 tiimnge liidi Hesah ah Hewah likhiik ih toom choomjoh rum ah ngeh ah. O ih Hesah lasoomtu ka heh daapkaatte Hewah rah uh tasoomtu ka. 24 [Ngah ih amiisak baat rumhala; o mina ih nga jeng boichaat ano nga daapkaatte ah hanpi ha erah mina taang ni lathoonka roidong ah je ah. Heh abah tadande ka ang ah, heh tek lam dowa roidong ko jen nopwang eta. (aiōnios g166) 25 Ngah ih amiisak baat rumhala; saapoot ah thok e hala—jenthok ih taha—tekte loong ah ih Rangte Sah root japchaat adoh, boichaatte loong ah ih roidong choh ah. 26 Hewah heteteewah ah, roidong lampo angla likhiik, Hesah rah uh erah likhiikkhiik roidong lampo. 27 Eno Hesah asuh mi dande esuh chaan aphaan ah koha, tiimnge liidi heh ah Mina Sah. 28 Arah suh nak paatja an; tekte loong ah ih heh root boichaat saapoot ah ethok ehala 29 eno neng loong ah mangbeng nawa dokkhoom eha; oh jaase ih mokata erah loong ah ngaaksaat ano

ething tong ah, eno o ethih mokata erabah ngaaksaat **6** Arah lidi, Jisu Galili Juusitum ah daansoon kata ih adoh dut haat ih ah. **30** [Nga chaan nawa ih ngah (erah suh, Taiberia Juusitum ngeh uh men eha). ih tiim uh tajen reekang; Rangte ih baat halang jun ih **2** Khoisatte loong ah epaatja etheng ih deesiitta ah ba dande hang, erah raangtaan ih ngah ih dande tuprum ano miloong ah helilih ih phankhoom rumta. hang ah epun ang ah, tiimnge liidi nga tenthun nawa **3** Jisu kong adi duuwaang ano heliphante loong ah ih tareekang, enoothong nga daapkaatte warah ih damdi roongtong wangta. **4** Khopi Kuwaang saapoot tiim thun ha erah mootkaatte. **31** [Mih suh nga teewah ah thok ih taha. **5** Jisu ih miloong ah jamsok adi tiit ah mokbaat angbah, ngah ih marah baat hang hantek heh reeni wang arah japtupta, erah thoidi erah elang ekah ngeh ih mih ih takapka ang ah. **32** Philip suh chengta, [Aathan mina suh kotsuh manawa Enoothong nga tiit baatte wahoh eje, eno ngah ih jat phaksat choh reh ih?] (**6** Heh ih Philip suh thamtham ehang nga tiit marah heh ih baat ha erah amiisak tiit ih thaak chengta; amiidi baleh heh ih tiim etheng erah ah baat ha. **33** Sen ih Joon reeni heh jeng boichaat jat eta.) **7** Philip ih ngaakbaatta, "Baanlo ah loontang suh mih daap wantan, eno Joon ih ami tiit ah baatta. ih cheeru phak raangtaan ih botseh, chaanyi nang **34** Ngah mina dowhaa ki jaatjaat angtheng ngeh ih ehan ngunkholok ih ba lui reh ah.] **8** Heliphante ih taliikang; arah jenglang abah sen khoh toompui an changdowa wahoh, Andriu, ngeh ih Simon Pitar no ngeh ih jenglang. **35** Joon ah weetook phaaajaaja angta ah ih liita, **9** [Adi miwasah wasiit je ah, heh ih lu arah likhiik, eno sen loong ah heh weephaak taang ni wong nawa hoon arah baanol bangnga je ah asuh pootsii eroon etan. **36** Enoothong Joon ih haaki erah damdi nyasi enyi. Enoothong erah than mina kotahan nang ih nga teeteewah ih haaki korumhala suh tabaam luika.] **10** [Miloong ah tongthuk an," Jisu ah elong; ngah ih tiimjih mokalang, erah seng Wah ih baat rumta. (Erah di naam nang angta.) Erah thoidi ih mootkaat thuk halang, erah mokalang loong ah miloong ah tong rumta; erah di miwah roopropoh ih jun ih nga ah seng Wah ih kaatthuk halang ngeh ih haajaat bangnga ang rumta. **11** Jisu ih baanol ah jatthuk rumhala. **37** Eno nga daapkaatte, seng Wah ih toonpi ano, Rangte suh lakookmi liita, eno erah di uh, nga teewah tiit ah ju jatthuk halan. Sen ih heh tongte loong asuh pheekokaat thuk rumta. Nyasi ah root uh maang taat chaatkan nyia hethe hekhoh uh uh emamah ih pheekoh rumta, eno neng ih mathan maang thaak tupkan, **38** eno heh tiitkhaap uh sen ten ih phaksah ah erah than ih korumta. **12** Neng wok ni tathiin kan, tiimnge liidi heh daapkaatte warah ah ah phoot phaksah rumano, heliphante loong asuh tahanpi kan. **39** Sen ih Rangteele ah wet ehan, sen ih baatta, [baanol chep dakla loong ah khoontoon ih mokthun han erah doh lathoonka roidong ah choh e ih ngah ah. Eno Rangteele adi nga tiit baat ha!] (**aionios** **g166**) **40** Rah bah uh lathoonka roidong chosuh nga **13** Baanol bangnga dowha miloong ah ih dakphakta ah asih hongnyi ni lomtoon rumta. **14** Jisu ih epaatjaajih reeta ah tuprum reeni wangsuh o uh tanook kan. **41** [Ngah ih mina ih **15** Jisu ih jat eta miloong phoongpha tajamkang. **42** Enoothong sen tiimjaat abah amiisak di heh ju!] **16** Rangja ang kano, mina ah ngah ih jat ih rumhala, eno ngah ih jat ih **17** marah marah heh chaan nawa ih ra hala, erah jeng suh jowang rumha ngeh ah; erah raangtaan ih Jisu Seng Wah chaan ah kap angno ra halang, enoothong helulu kong ko soonwangta. **18** Rangja ang kano, sen ih nga jeng ah tathang kan; erah thaknang eh, Jisu liphante loong ah juusitum ko ih karumta, **19** marah marah heh chaan nawa ih ra hala, erah jeng eno khoonku adi duukah rumano, juusitum lam ih ah ba thang han. **44** Sen ih sen jaachi ni phoongpha Kaparnam ko ih daansoon wang rumta. Rang jennak mui ah jamhan, enoothong Rangte taangnawa ra ih adi uh, Jisu neng taang ni tangaak ra taha. **20** Neng taangko pong ah rapne ih pong ano ju ah rapne kan; erah raangtaan ih sen ih mamah ma ih hanpi ih mootmotta. **19** Heliphante loong ah meejombaji he? **45** Nakmok thun an, seng Wah suh ngah ih sen **21** Erah lih adi khoonku ni hanpi etheng ang tahe, tiimnge liidi Moses ih nga tiit taan daanjop rum adi, Jisu ju khoni khoom arah tiit thetbaatte ngeh ah. Sen thetbaatte abah, sen japtup rumta, heh khoonku ko ih ra taha eno neng ih tumaang han, Moses ah ba ang ah. **46** Sen ih **22** Erah saalih loong ah echo ih rumta. **20** [Nakcho an," Jisu ih baat Moses ah amiisak ih hanpi tanbah, sen ih ngah uh rumta, [Ngah hanih!] **21** Erah lih adi khoonku ni hanpi etheng ang tahe, tiimnge liidi Moses ih nga tiit toonhui rumta, eno neng kaat theng ko ih juukaang ni ah raangta. **47** Enoothong heh ih tiim raangta erah khoonku ah seek ih thoksoon kata. **22** Erah saalih lahanpi phiino, Ngah ih liihang ah batang ah mamah adi juusitum saangko dowha miloong ah ih dokthun ma ih hanpi an?] rumta erah di khoonku ah esit luulu ka ang ah ngeh ah. Neng ih jat eta Jisu heliphante loong ah damdi

erah di takata, enoothong Jisu ah thiinhaat rum ano neng luulu karumta. 23 Taiberia dowa, khoonkhu eholoong ah, juukaang ni raarum taha maradi Teesu Jisu ih lakookmi li ano baanol pheekoh rumta re adi ah. 24 Erah thoidi neng ih liita, [Arah mihi Joseph sah, Miloong ah ih, Jisu nyia helihphante loong ah, erah di lajaptup rum kaano Kaparnam ko wangte khoonkhu adi duuwang rum ano tumjam wang rumta. 25 Mina loong ah ih Jisu ah juusitum saangko japtup rum jengmui ah toihait ih an. 26 Wah ih lathoksiit raabah o uh nga taangnah tami Jisu ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih sen loong asuh wangra; eno erah mihi rangthoon doh roidong kot amiisak in baat rumhala; ngah ih jat ehant sen loong suh ngah ih ngaak saatsiit ih ang. 27 Ethet ela phaksat raangtaan ih nak mokah an; erah nang ebah, lathonka roidong phaksat raang ih mokah an, eno erah langla Mina Sah rah ih kohan, tiimnge liidi, Rangte Hewah ih heh mendi sin hoon thiinta.] (aiōnios g166) 28 Erah thoidi neng ih cheng rumta, [Rangte ih seng suh reethuk suh liiha jun ih tiimjih jen re ih?] 29 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Rangte ih sen suh tiimre thukjh ah langla heh ih wasiit kaat thuk hala ah hanpi an. 30 Neng loong ah ih ngaakbaatta, [Seng ih hanpi suh an ih paatjaajih tiimjih noisok he? An tiimjih re uh?] 31 Phisaang hah ni sengte sengwah loong ih manna phakta, erah Rangteeli ni liiha likhiik, "Neng loong asuh rangmong nawa Heh ih baanol phakthuk rumta." 32 "Ngah ih amiisak baat rumhala," Jisu ih baat rumta, [Moses ih tiimjih koh tahan erah rangmong nawa baanol tah angta; rangmong nawa amiisak baanol kotte abah seng Wah. 33 Rangte ih koha baanol ah langla o rangmong nawa ra hala erah, eno mongrep mina suh roidong koha.] 34 "Chuupha," miloong ah ih surumta, "Arah baanol ah saarookwet kohe." 35 "Roidong baanol ah Ngah," Jisu ih baat rumta. "O mina nga taang ni wang hala heh mabah uh ram ih tatiika; o mina ih ngah hanpi halang erah mihi mabah uh joongle ih taleeka. 36 Ngah ih, baat rumhala sen ih tup ih he bah uh tahanpi kan. 37 O mina seng Wah ih ngasuh kohalang ah nga taangnah wanga. Nga taang ni thokte ah o uh taphaanhat kang, 38 tiimnge liidi ngah rangmong nawa nga tenthun jun ih reesuh tara tahang enoothong ngah o ih daapkaat halang erah tenthun jun ih re suh ra tahang. 39 Eno nga daapkaatte tenthun ah langla ngasuh o koh halang erah loong ah ngah ih lamat haat theng, erah nang ebah rangthoon doh neng loong ah roidong raang ih ngaaksaat thuk ang. 40 Tiimnge liidi seng Wah ih jamha langla o ih Hesah ah japtup ano heh hanpi ha erah loong ah ih lathonka roidong ah choh ah. Eno ngah ih neng loong ah rangthoon doh roidong chosuh ngaak saatsiit ang.] (aiōnios g166) 41 Miloong ah Jisu thoidi phang jengmui rumta, tiimnge liidi Jisu tanih angka? Heh nuwah uh seng ih jat ehi. Eno, heh ih, rangmong nawa ra halang ngeh mamah ih mili ah?] 43 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Sen jaachi ni jengmui ah toihait ih an. 44 Nga daapkaatte seng ano li rumta, [Nyootte, an aradi mabah ra taho?] 45 Khowah loong ah ih baanol ah sen wok laanphoot roh ih phak anno jam hali, paatjaajih reelang ah jat anno tah angka. 46 Seng erah nang ebah, lathonka roidong phaksat raang ih mokah an, eno erah langla Mina Sah rah ih kohan, tiimnge liidi, Rangte Hewah ih heh mendi sin hoon thiinta.] (aiōnios g166) 47 Ngah ih amiisak baat rumhala; o mina ih hanpi ha erah mihi ah ih ba lathonka roidong ah choh ah. 48 Roidong baanol ah ngah. 49 Phisaang hah ni sente senwah loong ah ih manna phakta, erah wah ah warep ih japtupchoi ngeh ih liijih tah angka; o heh jin nawa ra hala erah ih luulu bah Hewah japtup ha. 50 Enoothong rangmong nawa ra taha baanol phakte ah tatiika. 51 Rangmong nawa ra taha ething baanol ah ngah. Erah baanol ah o ih phak ah, erah mihi roitang tong ah. Heh suh baanol kohang ah nga si, erah ngah ih mongrep nah thingtong suh kohang.] (aiōnios g165) 52 Emah li kano Jehudi loong ah neng jaachi ni tenkhat lam ih phang daanmui rumta. [Erah mihi ah heh si mamah mi phakthuk he?] Neng loong ah ih cheng rumta. 53 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih amiit ah baat rumhala; sen loong ah ih Mina Sah si ah laphak kanbah nyia heh sih ah lajok kanbah, sen roidong koha.] 54 O ih nga si phak ah nyia nga sih jok ah heh suh ba lathonka roidong ah je ah, eno rangthoon doh ngah ih roidong raang ih heh ngaaksaat thuk ang. (aiōnios g166) 55 Tiimnge liidi o ih nga si phak ha nga thoidoh heh uh ething tong ah. 56 O mina ih nga si phak ah nyia nga sih jok ah erah nga damdi, eno ngah heh damdi tonglang. 57 Ething tongla Wah rah ih daapkaat halang, eno heh thoidi ba ngah uh thingtong elang. Erah likhiikhii ah; sente senwah ih phakta baanol ah likhiik tah angka, neng loong ah bah tek eta. O mina ih arah baanol ah phak ah erabah roitang thingtong ah.] (aiōnios g165) 58 Arah thoidi, rangmong nawa ra hala baanol ah; sente senwah ih phakta baanol ah likhiik tah angka, neng loong ah bah tek eta. O mina ih arah baanol ah phak ah erabah roitang thingtong ah.] (aiōnios g166) 59 Kaparnam hani Jehudi rangsoomnok ni nyootsoot adi Jisu ih erah tit ah baat rumta. 60 Helilih ih khoomte loong dowan hantek ih boichaat rumano li rumta, [Arah nyootsoot ha abah rapne ih echaan. O ih ma jen boichaat ah?] 61 Labaat rumka

bah uh, Jisu ih jat eta erah thoidi daanmui rumla adi bansokroh ih rumta. [Heh mani ah?] Ngoong ngeh ah, erah thoidi Jisu ih li rumta, [Arah nyootsoot awang loong ah ih cheng rumta. 12 Miloong dung ni rumhala ah sen raang ih lanook chaat theng tam heh tiit ah rapne ih huwaan rumta. Mararah ih liita, ah? 62 Jengthaak asuh, Mina Sah ah mani angta "Heh wase," rukho loong ah ih liita, "Tah angka," mih erah di ngaakwang ah tup anbah mamah ang ah? 63 thong moong mokwaan ha." 13 Enoothong ngoong Rangte Chiiala ih roidong koha; hansi chaan aphaan awang loong raacho ih, wuusa ni o uh tajengta. 14 ebah tiim uh tajen eke. Sen damdi roongwaan halang Jisu ih Rangteenook ni phang nyootsoot wangta adoh tiitkhaap adi Rangte ih koh arah roidong Chiiala je kuwaang thako ah jenkuh ih rumta. 15 Jehudi ngoong ah. 64 Erabah sen loong dung dowaa mararah ih awang loong ah rapne ih paatja rum ano jeng rumta, tahanpi kan.] (Jaakkoh dowa ih dook Jisu ih jat eta [Arah mih ah iskun ni leewet mabah lataat kah kaarah o mina ih tahanpi ka nyia o ih heh mokwaan ah.) erah than manawa ih jat ha?] 16 Jisu ih ngaakbaat 65 Eno Jisu ih we boot baatta, [Erah thoidi ngah ih rumta, [Ngah ih tiim nyootsoot hang erah nga thung baatrum taha seng Wah ih lawang thukra bah nga ih tanyoot kang, erah langla nga daapkaatte, Rangte taangnah o uh tajen wangra.] 66 Erah thoidi, Jisu taangnawa ra hala. 17 O mina ih Rangte mongtham damdi roong khoomie loong ah hantek liko ngaak rum jun ih reesuh nookla erah mih ah ih ba jat ah ngah ih ano lidi takah roongkhoom rumta. 67 Erah raangtaan nyootsoot hang ah Rangte taangnawa tam nga thung ih heliphante asiwanyi asuh chengta, [Sen loong ah ih nyootsoot hang. 18 O mina heh teewah chaan nep—doksoon esuh enook nih lan?] 68 Simon Pitar ih liita, [Teesu, seng loong ah o jinnah maakah kah ih? An jengkhaap ni ba lathoonka roidong tiit ah jeela. heh tamoongka ang ah. 19 Moses ih Hootthe tanah warah ah.] 70 Jisu ih ngaatbaat rumta, [Ngah ih sen koh tahan? Enoothong sen loong ah ih wasiittaan ih asiwanyi tanih danje rum taha? Erabah uh sendung uh takap kan. Nga tek haat suh sen ih tiim esuh setlak dowaa wasiit ah hakkok luuwang!] 71 Jisu ih Simon Iskariot sah, Judas tiit baatta. Tiimnge liidi Judas ah taatchung hali.] 20 Miloong ah ih ngaakbaat rumta, "An sak ni juubaan pan bo ah!" "O ih tek haat chungko halu?" 21 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Paatjaatheng esit re kangno, sen loong ah paatja etan. 22 Moses ih sen loong asuh sen sah miwasah khoopkhan baat tahan (Moses ih tah angka sente senwah loong ah phang banlamta), eno sen loong ah ih sen sah miwasah khoopkhan banlam ah Jehudi Naangtongsa hoon han. 23 Moses Hootthe ah naktoom thihi ah li anno sen sah khoopkhan banlam ah Jehudi Naangtongsa adi hoon han, ngah ih Naangtongsa mih wasiit deesit raang ih tiimnge ih khadah lan? 24 Rangkhoh ni sok an ih dande han ah toi ih an, erah nang ebah amiisak doh dande theng.] 25 Jerusalem noksong mararah ih liita, [ngooong awang loong ih tek haat chungha ah aa mih ah tam ah? 26 Sok thaak an! Heh noksong dung ni tiitbaatla, eno heh suh o uh tiim uh taliika! Neng loong ah ih Kristo ngeh amiisak jattam ih rumha? 27 Enoothong Kristo raaha doh bah o ih uh manawa ra hala ngeh ih tajatka ang ah. Eno seng loontang ih jat ehi arah mih ah manawa ra hala.] 28 Jisu ih Rangteenook ni nyootsootta adoh erongrongwah ih jengta, [Amiimi ngah manawa ra halang sen ih jat tam ih hali? Nga chaan nawa ih tara rang. O ih ngah daapkaat halang, erah juuba ami ah. Sen ih heh ah tajatkan, 29 enoothong ngah ih bah jat ehing, tiimnge liidi ngah heh taangnawa nyia heh ih daapjaih halang.] 30 Erah lih adi Jisu joot chung rumta, enoothong

7 Erah lih adi, Jisu Galili ni tumkhoonta; Jehudi ngoong awang loong ah ih tek haat esuh jamrum kano, heh Judia ni tumkhoom suh tanookta. 2 Jehudi Nyutaap hoon Kuwaang ah thok ih taha, 3 erah raangtaan ih heh no loong ah ih Jisu suh baat rumta, [An reeraang ah an liphante loong ah ih toomjat asuh arah dowaa. Judia hah nah kah uh. 4 Mih ih toom khomjat hang ngeh ih li abah o uh hotsu ih tareeka. An emah ih reelu bah, mongrep nah warep ih toom khomjat ho!] (5 Heh no loong ih taan uh tahanpi rumta.) 6 Jisu ih li rumta, [Nga reeraang saapoot tok ah nga raang ih maang thokra. Sen suh ba tiim saapoot ang abah uh punroh ih ah. 7 Mongrep dowaa mina loong ah ih sen tamiksuk ran, tiimnge liidi neng reeraang pakna ethih tiit ah baatrho ih kangno, ngah ba miksuh rum halang. 8 Sen loong ah kuwaang adoh kaatba kah an, arah kuwaang adoh ngah tara rang, tiimnge liidi nga saapoot ah maang thokra" 9 Emah ih baatrum ano, Jisu Galili ni tangtongta. 10 Heh no loong ah kuwaang ni kaat lidi, Jisu uh we kaat eta; enoothong, heh saasa lah angthang eh, hotsu ih kata. 11 Jehudi ngoong awang loong ah ih kuwaang

o ih uh tabuh rumta, tiimnge liidi heh saapoot ah maangjap chaatke doh nyia heh reeraang maangjap maangthok ang taha. 31 Eno midung dowa mih tupke doh tami dut haatke.] 52 [Ese] neng loong ah ih hantek ih Jisu ah hanpi rum ano li rumta, [Kristo raaha doh, arah mih reela nang ih ehan paatjaajih tamre ah?] 32 Pharisi loong ah ih Jisu tiit miloong huwaan arah japchaat rumta, eno romwah phokhoh loong nya neng ih bante loong marah marah ah Jisu jootkhak kaat thuk rumta. 33 Jisu ih liita, [Sen damdoh chomroe saapoot ba boot roong tongthiin hang, eno nga daapkaatte ah jiinnah wang ang. 34 Sen ih ngah jamsok ehe, enoothong tajap tupri ang ah, tiimnge liidi ngah wanglang adoh sen tami wangran.] 35 Jehudi ngoong awang loong ah neng jaachi ni roongwaan rumta, [Seng ih lajaptup theng heh maako maakah ah? Seng mina songtong rumla Grik samnuthung adoh kah ano, Grik mina suh nyootsoot kaat suh tam liiha? 36 Heh ih liiha seng ih jam bah jamsok eh ih enoothong tachoh jamke ang ah, eno heh wangla adoh seng tajen wangke. Erah tiimjh suh liiha?] 37 Thoontang nang eh hoondak rangwuujah kumatja saakaan ah angta, eno Jisu ah toonchap ano erongrongwah ih baattaan rumta, [O mina joongle ih tiila nga taangnah wang han, eno 38 o ih hanpi halang erah ih jok theng. Rangteele ni liiha, 'Roidong joisah ju ah heheh taangnawa dokjan ah.]" 39 Erah langla Jisu ih Chiiala tiit ah baatta, o mina ih hanpi ah neng loong ah ih choh ah. Erah tokdi Chiiala ah maangkoh angta, mamah liidi heh rangka suh Jisu ah maang ngaaksaat angta. 40 Erah jengta ah japchaat rum ano miloong dung dowa mararah ih li rumta, [A mih abah amiisak Khowah ju angkah!] 41 Wahoh loong ah ih liita, [Kristo ah heh!] Enoothong rukho ah ih liita, [Kristo ah Galili nawa taraara!] 42 Rangteele ni liiha Kristo ah Dewid Luuwang sutoom dowa ang ah eno Dewid songtongta hadaang adoh Betlehem nah tup ah.] 43 Erah raangtaan ih Jisu thoidi miloong ah neng jaachi di pheephaak rumta. 44 Mararah ih jootkhak chung rumta, enoothong neng lak tapak rumta. 45 Bante loong ngaakwang kohaano, Romwah phokhoh loong nya Pharisite loong ih bancheng rumta, [Sen loong ah ih mamah lasiitwan halan?] 46 Bante loong ah ih ngaakbaat rumta, [A mih jengla ah likhiik o uh tathaak mi jengka!] 47 [Sen nep, tam mokwaan tahan?] Pharisite loong ah ih cheng rumta. 48 [Ngoong awang nya Pharisite loong dowa wasiit taan heh hanpiite tup tam etan?] 49 Erah miloong ah ih Moses hootthe ah tajat rumta, erah raangtaan ih neng loong ah Rangte tenkhat khui ni!] 50 Erah di Pharisite loongdung dowa Nikodima ngeh ih angta, erah mih ah jaakhodi Jisu sok ih wangta. Heh ih wahoh loong asuh liita, 51 [Seng hootthe jun dobah seng ih

maangjap chaatke doh nyia heh reeraang maangjap ngaak liita, [an uh Galili nawa ba? Rangteele ah weh uno jat uh Galili nawa raaha rah khowah o uh amuh angta.]

8 Erah lih adi mirep neng nok ni wangta, eno Jisu ah Olip Kong ni wangta. 2 Erah saalih adi rangkhano di heh Rangteenook ni ngaakwangta. Mih loontang ih heh ah kooktong rum kano, choottong ano phang nyootsoot rumta. 3 Hootthe nyootsootte loong nya Pharisite loong ih minuh nusiih mih damdi roomjup arah nopsiit wanrum haano, neng loong ngathong ni chap thuk rumta. 4 [Nyootte] neng loong ah ih Jisu suh baat rumta, [arah nuh ah mih damdi roomjup arah japoot dowa. 5 Seng Hootthe ni Moses ih baatta erah likhiik minuh ah jong ih tekpat theng. Emah ang abah, an ih mamah li uh?] 6 Neng loong ah ih erah Jisu ah mat ih joot suh li rumta, jen deejoot esuh ngeh ah. Enoothong Jisu ah ngupbon ano heh laktiik ih hani raangta. 7 Erah di chap rum ano Jisu suh chengroh ih rumta, eno toonchap ano neng loong asuh baat rumta, [Sen loong dung dowa amadi tuk ih rangdah lataat dah kan mina ah ih jaakkhothon erah nuh ah jong ih phang pat an.] 8 Erah lih adi kotbon ano hani we raangta. 9 Erah chaat rum ano, neng loong ah, wasiit wasiit eh, doksoon rumta, mihakthoon ah jaakkoh doksoonta, eno Jisu heh luulu thiinhaat rumta doh minuh ah heh reeni chaproh eta. 10 Jisu ah toonchap ano erah nuh asuh liita, [Maako ih rumla? An dut haatte o bah uh daktong tam ela?] 11 [Wasiit uh amuh, chuupha," minuh ah ih ngaakbaatta. "Ese, emah ang abah ah," Jisu ih ngaak liita, "Ngah ih uh tah dut haatra. Kah uh, enoothong nak kah dah uh."] 12 Pharisite loong ah damdi Jisu we roongwaanta. [Mongrep raang ih ngah ah weephaak," Jisu ih liita. [O mina ih nga lih phanhang heh jiinnah roidong weephaak ah je ah eno heh mabah uh laamang nah takhoomka.] 13 Pharisite loong ah ih Jisu suh li rumta, [Amadi an ih an teeteewah tiit baat hu; an jenglun ih tiim uh tadong jatthuk ri.] 14 "Emah tah angka" Jisu ih ngaakli rumta, [ngah ih nga teewah tiit baat ang bah uh, ngah ih tiimjh baat hang erah amiisak tiit, tiimnge liidi ngah ih jat ehang ngah manawa ra halang nya manah wang ang. Sen loong ih tajatkan ngah manawa ra halang nya manah wang ang. 15 Sen ih mina hansi jun ih dande han; ngah ih bah o uh tadande kang. 16 Enoothong ngah ih emah mok ih thengtang bah, ngah ih dande hang ah epun ang thengta, tiimnge liidi adi nga luulu tah angkang; nga daapkaatte seng Wah nga damdi. 17 Sen hootthe

ni raangha haaki wanyi ah thungsii doh jut abah, rangdah suh heh dah ang ah. **35** Dah ah changtom nengnyi ih tiim li ah erah ami ang ah. **18** Ngah ih nah roitang raang ih tah angka, enoothong heh sah nga teewah tiit ah baat hang, eno nga daapkaatte ah ba roitang raang ih ang ah. (aiōn g165) **36** Hesah seng Wah ih uh nga tiit baat ah.] **19** [An Wah mani rah ih maama pongwan toom ang ah ngeh li abah ah?] Pharisi loong ah ih Jisu suh cheng rumta. [Sen amiisiak sen loong ah maama pongwan ejen ang loong ah ih seng Wah tajatkan ngah uh tajatri.] Jisu ih ethuk han. **37** Ngah ih jat ih rumhala sen loong ah ngaakbaat rumta. [Sen loong ah ih ngah jat he bah Abraham sutoom. Rah bah uh sen ih nga tek haat seng Wah uh jat etheng tan.] **20** Arah jengkhaap ah chung han, tiimnge liidi ngah ih nyoot rumhala ah Jisu ngunthiin theng nokkhok adi jengta, erah tokdi sen ih tabaam kap kan. **38** Seng Wah ih tiim noisok heh ih Rangteenook ni nyootsoot rumta. Eno heh halang erah baat rumhala, enoothong sen suh sen jootkhak saapoot ah maangchang ang kano, o ih uh wah ih marah baat halan ah re lan.] **39** Neng ih tajokhakta. **21** Jisu ih neng loong asuh we lirumta, ngaakbaat rumta, [Seng loong wah ah bah Abraham.] [Ngah dokkhoom ih ang; sen ih ngah jamboi ehe, Jisu ih ngaakli rumta, [Sen loong ah Abraham suh eno sen loong ah rangdah nah ti an. Ngah wanglang asah angtan bah," [sen loong ah heh reeta likhiik ih adoh sen tami wangkan.] **22** Erah raangtaan ih Jehudi reetheng; tan. **40** Ngah ih bah seng Rangte jiin nawa ngoong awang loong ah ih liita, [Jisu ih liiha heh chaat hang amiisak tiit ah ba baat hang, erabah uh wangla adoh seng tami wangke. Heh teeteevah tek sen loong ah ih nga tek haat chunghan. Abraham haat tiit tamaat ha?] **23** Jisu ih ngaakbaat rumta, bah amah tareeta! **41** Sen bah sen wah mamah [Sen loong ah arah mongrep khui nawa, eno ngah reeraangta erah likhiik ih re lan.] [Rangte heteevah ah rangkhol nawa raahang rah. Sen loong arah luulu bah seng loong Wah," miloong ah ih ngaakli mongrep nawa, enoothong ngah arah mongrep nawa rumta, [eno seng loong ah heh sah mi.] **42** Jisu ih tah angkang. **24** Erah raangtaan ih baatrum taha baat rumta, [Rangte ah sen loong Wah angta bah sen loong ah sen rangdah nah matti an. Sen loong ngah enook etheng tahe, tiimnge liidi ngah Rangte ah ih 'Ngah liiha ah Ngah,'" ah lahanpi kanbah sen taangnawa ra halang. Nga chaan nawa ih ngah tara rangdah nah matti an. **25** [An o ah?] Neng ih Jisu suh tahang, ngah bah heh ih daapkaat tahang. **43** Ngah cheng rumta. Jisu ih ngaakbaat rumta, [Phangbaat ih tiimbaat rumhala erah mamah lajat ehan? Erah tang dowa ih tiim baat rumhala erah ju. **26** Sen suh langla sen ih nga tiitkhaap ah lanook chaat thoidi ngah ih li theng rapne je ah, dut haat etheng uh eje. angla. **44** Sen loong abah sen wah Hakhoh juubaan Enoothong ngah o ih daapkaat halang, heh juuba suh asah, eno sen loong ah sen wah tenthun jun di ami ah, eno heh jiin nawa tiim chaat hang erah juuba reeraang lan. Ephang dowa ih dook heh mitek haatte mongrep dowa mina loong asuh baat hang.] **27** Jisu eno amiitiit ah mabah uh takapka, tiimnge liidi heh ih Hewah tiit neng damdi roongwaanta ah tajat rumta. jiinni amiitiit ah amuh. Heh ih tiit hu baat ha langla, **28** Erah raangtaan ih neng suh liita, "Mina Sah ah heh banlam mootkaat, tiimnge liidi heh ah ju ehuh choomjoh andoh jat an, 'Ngah liiha ah Ngah' eno sen eleek thoon nyia ehuh eleek thoontang waroop ah ju ih erah doh jat an nga chaan nawa ih tiim uh tare heh. **45** Enoothong ngah ih amiitiit ah baat rumhala, kang, seng Wah ih tiimjeng baat halang erah ba jeng erah thoidi sen ih tahanpi ri. **46** Sen loong dung dowa lang. **29** Eno ngah o ih daapkaat halang heh ah nga ih ngah rangdah mih ngeh ih o ih jen noisok an? damdi; nga luulu heh ih tathiinhaat rang, tiimnge liidi Ngah ih amiitiit ah baat rumhala bah, mamah lahanpi ngah ih saarookwet heh tenroon theng reelang.] **30** ehali? **47** O Rangte reenawa ra hala heh ih Rangte Jisu erah jengta ah japchaat rum ano miloong ah jengkhaap ah boichaat ih ah. Enoothong, sen loong ih hanpi erumta. **31** Eno Jisu ih heh suh hanpiite ah Rangte reenawa lah ang thoidi, taboichaat kan loong asuh baat rumta, [Nga ih nyoot rumhala ah kap ang ah." **48** Neng loong ah ih Jisu suh chengta, [Seng anbah, sen loong ah amiisak nga liphante ang an; ih liiha an chiithih laakhah pan Samariate, epunjeng **32** sen loong ah ih ami tiit ah ejat ete, eno amiisak tam eli?] **49** [Ngah jiinni chiithih laakhah tajeeka, Jisu rah ih sen loong ah doksiit ehan.] **33** [Seng loong ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih seng Wah choomjoh abah Abraham sutoom," neng loong ah ih ngaakbaat hang, enoothong sen ih ngah tachoom jori. **50** Nga rumta, [eno seng loong ah mabah uh o dah uh tataat rangka ah nga raang ih tajam kang. Enoothong erah angke. Eno sen loong ah doksiit ehan ngeh ih jenglur rangka jamte ah wahoh eje eno heh ih nga mendoh ah tiimjih suh liihu?] **34** Jisu ih neng loong asuh dande ah. **51** Ngah ih ami baat rumhala; ngah ih baat rumta, [ngah ih sen loong asuh amiisak ih baat nyootsoot hang ah o minah ih kap ah erabah mabah rumhala: O mina rangdah reeraangla erah mih ah uh tatiika.] (aiōn g165) **52** Jehudi loong ah ih Jisu suh

li rumta, [Seng ih jat ehi an chiithih laakkah pan! Abraham tek eta, Khowah loong uh tek eta, erabah uh an ih liihu an ih nyootsoot hu boichaatte ah mabah tatiika. (aiōn g165) 53 Seng loong wah Abraham nang ih elong ngeh ih nih li hu, emah tam thun hu? Enokhah loong edook angta wah rah Pharisi loong taang ni siitkaat uh tek eta. Anteewah suh tiimjih samthun hu?] 54 rumta. 14 Jisu ih paak ah hut ano dookwah deesiitta Jisu ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih nga teewah mok ja Jehudi naangtongsa angta. 15 Heh mih ah mamah choomjotang bah, erah choomchotang ah thaangmuh mi siingta erah Pharisi loong ah ih edook asuh we ang thengta. Nga choomjotte wasiit abah seng cheng rumta. Heh ih ngaakbaat rumta, [Nga mik ni Wah—sen ih Rangte ngeh li han rah ah. 55 Sen ih paak amasah hut tahang; Ngaathe ngaakhoh met mabah uh tathaak jatkan, ngah ih ba jat hang. Ngah kangno, amadi tup ehang.] 16 Pharisi loong marah ih tajatkang ngeh mok liitang bah sen likhiik ehuh marah ih liita, [A reeta mih abah Rangte re nawa eleek angtheng tang. Enoothong ngah ih jat ih angno, bah tah angka, heh ih Jehudi Naangtongsa hoothe heh jengkhaap ah kap hang. 56 Sen loong wah banlam ah takapka.] Enoothong, rukho loong ah ih Abraham bah nga kaat saapoot ah japtup suh eroon liita, [Rangdah mina ih a likhiik paatjaajih mamah mi eta; eno heh ih japtup eta nyia eroon eta.] 57 Neng re ah?] Enokhah neng laktung ni daan jengmui rumta. 17 ih Jisu suh li rumta, [an amadi paangrook bangnga bot maang ang ko—eno Abraham japtup eto oh?] 58 jaasiit we dopcheng rumta, [an ih liihu heh ih an mik “Ngah ih amiisak baat rumhala,” Jisu ih ngaakbaat rumta, “Abraham maang potsom di dook, ‘Ngah ejeh Angtang.” 59 Enokhah li kano heh patsuh jong toonpi rumta, enoothong Jisu Rangteenook dowa hotsoon eta.

9 Jisu tumkhoom ih adi, mih wasiit edook ih dongtup arah japtupta. 2 Heliphante loong ah ih cheng rumta, [Nyootte, o rangdah thoidi arah mih ah edook eh dongtupta? Heh teewah tam henuwah rangdah thoidi dongta?] 3 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Heh mikdook ah heteeuwah rangdah nyia heh nuwah rangdah thoidi tah angka. Heh mikdookla abah Rangte chaan ah heh jun ih noisok suh ba angta. 4 Rang mathan ih wu ah nga daapkaatte wah mootkaat ah sen loong ah ih moot etheng jaatjaat ang ah; rangphe thok taha noobah o uh tami mokaka. 5 Ngah mongrep nah tong pootdoh, mongrep raang ih ngah weephaak.] 6 Erah jengta lidi, Jisu ih hah dowa paak ah toon ano heh took ih photo; eno edook mih adi hut, 7 eno Jisu ih baatta, [Kah uh Siloom juutum adoh an the ah metkaat uh.] (Siloom ah [ekaaththuk] suh liita.) Dookwah rah ih heh the ah metkaat kano heh mih ah dongsingta eno ngaakwangta. 8 Hekhung hetok jaatang nyia kunma warah japtupte loong ah chengmui rumta, [A mih ah bitthaangte ah tanih angka?] 9 Mararah ih liita, [Erah mih ah ju,“ rukho loong ah ih liita, [Heh tah angka; heh likhiik.] Erah thoidi heteeuwah ih baat rumta, [Ngah laangbo aleh.] 10 [Amadi an ih mamah mi tup hu leh?] Miloong ah ih cheng rumta. 11 Heh ih ngaakbaat rumta, [Mih wasiit Jisu ngeh angta, eno paak ah seempoh ano nga mi

ni hut tahang, heh ih baat tahang Siloom juutum adoh kah uno an the ah metkaat uh. Eno kah angno nga the met damdam ih dongtup tang.] 12 [Heh mani ah leh?] Miloong ah ih cheng rumta. [Tajatkang,” edook bah tek eta; ngah Abraham nang ih elong ngeh ih ah ih ngaakbaat rumta. 13 Erah lih adi miloong ah ih nih li hu, emah tam thun hu? Enokhah loong edook angta wah rah Pharisi loong taang ni siitkaat uh tek eta. Anteewah suh tiimjih samthun hu?] 54 rumta. 14 Jisu ih paak ah hut ano dookwah deesiitta Jisu ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih nga teewah mok ja Jehudi naangtongsa angta. 15 Heh mih ah mamah choomjotang bah, erah choomchotang ah thaangmuh mi siingta erah Pharisi loong ah ih edook asuh we ang thengta. Nga choomjotte wasiit abah seng cheng rumta. Heh ih ngaakbaat rumta, [Nga mik ni Wah—sen ih Rangte ngeh li han rah ah. 55 Sen ih paak amasah hut tahang; Ngaathe ngaakhoh met mabah uh tathaak jatkan, ngah ih ba jat hang. Ngah kangno, amadi tup ehang.] 16 Pharisi loong marah ih tajatkang ngeh mok liitang bah sen likhiik ehuh marah ih liita, [A reeta mih abah Rangte re nawa eleek angtheng tang. Enoothong ngah ih jat ih angno, bah tah angka, heh ih Jehudi Naangtongsa hoothe heh jengkhaap ah kap hang. 56 Sen loong wah banlam ah takapka.] Enoothong, rukho loong ah ih Abraham bah nga kaat saapoot ah japtup suh eroon liita, [Rangdah mina ih a likhiik paatjaajih mamah mi eta; eno heh ih japtup eta nyia eroon eta.] 57 Neng re ah?] Enokhah neng laktung ni daan jengmui rumta. 17 Erah raangtaan ih Pharisi loong ah ih erah mih asuh jaasiit we dopcheng rumta, [an ih liihu heh ih an mik “Ngah ih amiisak baat rumhala,” Jisu ih ngaakbaat rumta, “Abraham maang potsom di dook, ‘Ngah ejeh Angtang.” 59 Enokhah li kano heh patsuh jong toonpi ah [khowah.] 18 Enoothong Jehudi ngoong awang loong ah ih heh edook ang arah amadi etup we eha ngeh ih hanpi suh tanook rumta, neng ih henuwah ah poon ano 19 amah maang chengcheng ah, [Arah sen sah tam ah? Sen ih li han heh edook angta; enoobah, amadi heh ih mamah mi tup ha?] 20 Heh nuwah ih ngaakbaat rumta, [Seng ih jat ih arah sang sah, nyia edook eh dongtup arah ngeh ah. 21 Enoothong seng ih tajatke amadi heh ih mamah mi tup ha, nyia edook ang arah o ih deesiitta. Heheh suh cheng anba; heh mihak tanih angka, heh teewah ih miibaat laang ejan!] 22 Erah langla, henuwah ah Jehudi ngoong awang loong raacho ih jeng rumta, tiimnge liidi jaakhoni kakham rumta o ih Kristo ngeh ih liano hanpi ah erah mih ah Jehudi rangsoomnok nawa dokphan etheng. 23 Erah thoidi henuwah ih li rumta, [Heh mihak tanih angka; heh suh cheng anba ngeh ah!] 24 Erah liidi neng ih heh nuh mong nawa edook eh tupta warah we ngaakpoon rumta, eno li rumta, [Rangte ngathong nah thoomhoon uno amitiit ah baat uh!] Seng ih jat edi arah an deesiitte wah rah rangdah mina.] 25 [Ngah ih tajatkang heh ah rangdah mina elang tam tah lang koja,] edook wah rah ih ngaakbaat. [Ngah ih jaatsiit baajat ang: Ngah edook angtang ah amadi dongtup ehang.] 26 [Heh ih an tiimjih taho?] neng ih cheng rumta. [An edook ah heh ih mamah mi deesiit taho?] 27 [Ngah ih jaakhoni dook jen baat ih rum taha,“ heh ih ngaakli rumta, [eno sen ih tah boichaat tan. Sen ih tiim esuh we bootchaat suh li han?] Sen uh, heliphante angsu

enook nih lan?] 28 Neng ih thaangju kaanse lam ih taha abah loontang ehuh nyia mih putte, enoothong li rumta, [an baalek heliphante angkoju; seng bah saap loong ah ih neng jeng ah taboichaatta. 9 Ngah Moses liphante. 29 Seng ih bah Rangte ih Moses juuba paakaawan ah. O mina nga jun ih nopwang ha suh baatta ah ba jat ih, enoothong, Jisu ah manawa erah ba pui ah; heh weewang weekah lengkoom ra taha erah botseh tajatke!] 30 Eno edook angta ano naam ah chophak ah. 10 Ehuh abah hot hot deeta warah ih li rumta, [Erabah epaatja etheng laang suh, tek haat esuh nyia thet haat esuh ba wang hala. angla nih! Nga mikdook botseh deesiit tahang ah, Enoothong ngah bah sen roidong toom choh an ngeh heh manawa ra taha ah tawe jatkan nih! 31 Seng ih ra halang—sen roidong doh jirep ah chosuh ah. ih jaat ehi Rangte ih rangdah mina loong jeng ah 11 [Saapriimte ese ah ngah, o ih saap loong raang taboichaat ka; heh ih heh jeng chaatchaat ih reete nyia heh choopjootte mina jeng ah ba chaat ah. 32 o Saapriimte lah angka abah nyia heh saap laje Hah phangsongta dowa ih edook eh dongtup arah kokaano, so wangha di moongsoon ela; eno saap kaasiit arah mongrep ni tathaak chaatke. (alōn g165) 33 loong ah so ih kum kano tiisoon ela. 13 Lakniikte Erah mih ah Rangte jiin nawa lara taha bah, tiim uh abah saap change tah angka erah thoidi saap asuh tala jenre thengtaaja.] 34 Neng ih ngaakbaatta, [Tup lasotsaam thang ih moongsoonla. 14 Saapriimte taho dowa ih an rangdah mong ni hak uno—an ih ese ah ngah. Seng Wah ih jat ih halang ngah ih seng suh nyoot kachung hu?] Eno neng ih Jehudi seng Wah ah jat ehang, erah likhiik nga saap loong rangsoomnok nawa dokphan rumta. 35 Jisu ih erah ah ngah ih jat ehang, neng ih uh jat ih halang. Eno japchaatta adoh, dookwah rah japtup ano chengta, neng raang ih nga roidong jen kot ih ang. 16 Arah [An ih Mina Sah ah hanpi tam ih hu?] 36 Erah wah saapnok adi lajeeka ah nga saap eholi ni uh ejeh. rah ih ngaakbaatta, [Chuupha, baat weehang heh Neng loong ah uh ngah ih adoh thoksiit etheng; neng ah o angla, enooba ngah ih heh jen hanpi ang!] 37 loong ah ih nga root ah jat ih ah, eno Saapriimte Jisu ih ngaak baatta, [An ih heh jen japtup etu, amadi wasiit damdoh eroom ih hoon ah. 17 [Seng Wah ih marah an damdi waan hala erah warah ah.] 38 Erah ngah enook ih halang, tiimnge liidi nga roidong kot warah ih liita, [Ngah ih hanpi ehang Teesu!] Eno Jisu suh tacho kang, ngah ih roidong we ngaak chosuh ngathong ni heh lakuh ni chooktongta. 39 Jisu ih ah. 18 Nga roidong ah nga jiin nawa o ih uh tajen liita, [Ngah arah mongrep ni dande esuh ra halang, ngeerang. Erah Nga thunghoon ih kohang. Ngah edook ah ih tup toom ih ah nyia mikka ah edook toom ih jen kot ih ang, adoleh jen ngaak thaang ih ang. ehoon ah ngeh ah.] 40 Jisu reeni Pharisite mararah Seng Wah ih erah reetheng ngeh ih baat halang.] eje ang rumta, erah japchaat rum ano Jisu suh cheng 19 Erah jengkhaap ah thoidi Jehudi loong ah neng rumta, [Seng suh uh edook miimi tamli hali?] 41 Jisu jaachi ni we daanmui rumta. 20 Neng loong laktung ih ngaakbaat rumta, [Sen loong ah edook lek angtan ni ehan ko ah ih liita, [Heh damdi chiithih laakkah eje! Heh emok angla! Heh jeng ah tiim esuh boichaat han?] 21 Enoothong wahoh loong ah ih liita, [Hakhoh juubaan pan mina emah tami roongwaan ka! Hakhoh juubaan ih edook ah mamaah ma mi kaasiit ah?] 22 Jerusalem ni, Rangteenook Rongraak Kuwaang ah hahook di kuh rumta. 23 Rangteenook adi Solomon Bulaang ngeh ih men rumta adi Jisu lengkoomta, 24 adoh Jehudi loong ah kookrak ih khoonchap rum ano cheng rumta, [seng loong ah amah nih moktong thuk he? Sen suh amiitiit ah baat he: Kristo ah an tam anglu?] 25 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Ngah ih sen suh jen baat ih rum taha, erabah uh sen ih tahanpi ri. Seng Wah chaan nawa ih tiimjaat reelang erah ih jat ih thuk halan Ngah o ah; 26 erabah uh sen loong ah nga saap lah ang thoidi tahanpi ri. 27 Nga saap ih nga root ah chaat eha; neng loong ah ngah ih jat ehang, eno neng ih nga liphan rum halang. 28 Neng loong asuh ngah ih lathoon roidong kohang, eno neng mabah uh tatiika ang ah. Nga jiin nawa neng

10 Jisu ih liita, [Ngah ih amiisak baat rumhala; o mina saap paakaawan lam ih lanop thang eh, lamhoh lam ih duuwangla abah, ehuh nyia meh putte ang ah. 2 O mina saap paakaawan lam ih nopl erabah Saapriimte. 3 Paakaalu sakte ih heh suh kaalu ah daap koha; saap ah ih heh men poon kano heh root ah chaat eha, eno riimkaatla. 4 Heh saap loong ah dokpoon ano, heh ngakhoh kala, eno heh saap loong ah heh root ah danjat rum ano helih helih ih karumla. 5 Saap loong ah ih wahoh lih taphan joka, erah nang ebah heh root ah lajatjoh rum kaano, erah mihreedowa moong soon erum ah.] 6 Jisu ih a tiithaak ah baat rumta, enoothong tim liiha ngeh ih neng loong ah ih tajat rumta. 7 Erah thoidi Jisu ih we liita, [Ngah ih amiisak baatrum hala; saap raangtaan ih paakaawan ah ngah. 8 Nga ngani o mathan ra

loong ah o ih uh tajen ngeerang. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Seng Wah ih tiim kohalang ah thoontang nang ih elongthoon eno seng Wah lak nawa o ih uh tajen ngeeka. 30 Sek Soowah ah esit.] 31 Erah jeng eha. 32 Jisu ih li rumta, [Seng Wah ih reethuk halang ah jangbaatkaat rumta, [Seng joonte Lajaras bah mokjup sen loong pandi mootse kaatse ah mokalang; erah ela, eno ngah kah angno saatsiit ih kah ang.] 32 thoidi jong ih patsuh tamli hali?] 33 Neng loong ah ih Heliphante loong ah ih ngaakli rumta, [Teesu, heh ngaakli rumta, [an mootse kaatse reethoi di jong ih mokjup ela bah, ede ih ah.] 34 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Sen hootthe raangtaan ih Jisu ih saasa ih dokbaat rumta, Lajaras ni Rangte ih emah liiha, 'sen loong ah rangte.' 35 ah tek ela, 36 enoothong ngah mudi emah angla Seng ih jat ehi leedap ni tiimjih liiha erah saarookwet thoidi sen loong raang ih eroon elang, erah thoidoh raang ih amiisak; eno Rangte ih erah mina loong asuh ba sen ih kok hanpi an. Heh jiinnah wang ih.] 37 Rangte Sah li kango, Rangte thaangju hu ngeh sen Thomas (khaangpeh ngeh ih men rumta) ih Jisu ah kota. 38 Ngah bah, seng Wah ih danje hang no liphante wahoh loong asuh liita, [Nyootte damdoh arah mongrep adi kaat thuk tahang. Eno, ngah ih seng loong ah wakwang ih, seng loong ah uh heh Rangte Sah li kango, Rangte thaangju hu ngeh sen Thomas (khaangpeh ngeh ih men rumta) ih Jisu ah kota. 39 Miloong ah ih Jisu jootkhak suh taatwe chomui suh dokkhoom kata, enoothong Meeri ah nok chung rumta, enoothong neng lak nawa doksoon ni tangtongta. 40 Joon ih juutem rumta Jordan ju lam ih we an aanah angtu bah, nga no ah tatek thengta! 41 Miloong Enoothong ngah ih jat ehing, an ih amadoh Rangte ah heh reeni hantek thok rum taha. Neng loong ah ih jin nawa tiim suh uh erah kot eho.] 42 Eno erah liita, [Joon ih bah paatjaajih tareeta, [enoothong heh [An no tek nawa we ngaaksaat ih ah.] 24 Martha we ih a mihiit baatta ah amiisak ih baatta.] 43 Jisu ih heh suh baatta, [Ngah ih jaat ehing] saathoon doh [heh ngeeh ah.] 25 Jisu ih heh suh baatta, [Ngah tek nawa ngaaksaattte nyia roidong, o ih ngah hanpi halang, erah mihi etek ih abah uh ething ang ah; 26 eno o ih ngah hanpi hangno thing tongla erah mabah uh tatiika. Arah tit ah hanpi tam ih hu?] (aiōn g165) 27 [En Teesu!] Martha ih ngaakbaatta. [Ngah ih hanpi ehala, arah mongrep adi kaatte, Rangte Sah Kristo ah anju.] 28 Maratha ih erah baat lih ni, heh nah Meeri jiiini hotsu ih ngaakwang ano poonwangta, [Nyootte ah bah ani," eno heh ih [an jam halu.] 29 Meeri ih erah chaat ano, Jisu taang ni chomui suh seek ih saatsoon kata. 30 (Jisu erah hadaang adi maangthok angta, maradi Maratha chomui kata erah di thoktong roh eta.) 31 Meeri ah seek ih saatsoon kano, henok ni heh huudipte khoontongta. Jehudi loong ah ih mokthun rumta mangbeng ni hu kala ngeh ah, eno heliilah ih phanjoh karumta. 32 Meeri ah Jisu reeni thok ano, heh laan japtup roh eta, eno heh lakuh ni choontong kata. Meeri ih liita, [Teesu] [an anah angtu bah nga no ah tatek thengta!] 33 Jisu ih Meeri nyia

11 Lajaras ngeh ih mih wasiit angta ah sat eta. Heh Bithani ni tongte angta, Bithani ah Meeri nyia heh no Martha tongta samthung angta. (2 Teesu lah ni phantom ih lok ano heh khoroon ih hut haatte ah Meeri angta; eno khoisatte Lajaras ah heh no angta.) 3 Heh jongsah anyi ih Jisu suh maatbaat nyuuta: [Teesu an joonte abah sat ela.] 4 Jisu ih erah chaat ano, liita, [Lajaras khoisat ah tek esuh bah tabaam angka; erabah Rangte rangka suh ba angla, eno Rangte Sah rangka lampo ah erah ang ah.] 5 Martha nyi soonah nyia nengnyi no Lajaras ah Jisu moongnook angjom rumta. 6 Lajaras khoisat ah chaat abah uh, heh tongta hah adi saanyi boot daktong thiinta. 7 Eno Jisu ih heliphante loong asuh liita, [Judia nah ngaakwang ih.] 8 [Nyootte,] heliphante loong ih ngaakbaat rumta, [Erah hah adi Jehudi loong ih jong ih taatpat taho ah halowah tah angla; eno erah ni ngaakkaat chung hu oh?] 9 Jisu ih ngaakbaat

heh damdi roongkaatte, miloong hu ah tup ano, heh thoidi Judia ni Jisu wuusa ni tanaan tupkhoomta, eno rapne ih thungthita. 34 Jisu ih cheng rumta, [Heh mani erah hah dowa doksoon ano, phisaang hah re dowa bengkaat tan?] Miloong ah ih baat rumta, [Teesu, Sok Ephraim samnuh ni heliphante loong damdi tong kata. ra thaak ho.] 35 Jisu ah ehu eta. 36 Miloong ah ih li 55 Khopi Kuwaang lang nanah ang kano, miloong rumta, [Taat sok thaak an, heh ih tiimthan minchanha!] ah neng hah nawa Jerusalem ni Kuwaang maangdi 37 Enoothong Neng dung dowa mararah ih liita, [Heh khojoop karumta. 56 Neng ih Jisu jamsok rumta, ih edook nep tanih kaasiitta, tatam angka? Lajaras eno neng loong ah Rangteenook ni thutthe rum adi, ah tek nawa taba jentang ka?] 38 Jisu we thungthih neng neng chengmui rumta, [Sen ih tiimjih thun han?] ano mangbeng ko ih kata, mangbenglu ah jonglo ih Jisu ah kuwaang adoh tajaatjaat tam wangra?] 57 kepta. 39 Jisu ih baat rumta, [Jong ah dokloong an!] Romwah phokhoh nyia Pharisi loong ih baat rumta, Martha, etek eta jongsah rah ih liita, [Nam bah nam o ih Jisu japtup ah, heh ih chobaat etheng, neng ih ebaat ah Teesu. Erah bengta dowa ih sa baj dook jootkhak esuh ah. angla!] 40 Eno Jisu ih Martha suh liita, [hanpi ih ubah Rangte chaan aphaan ah tup ih uh ngeh ih tanih baat taha?] 41 Neng loong ah ih jong ah dokloong rumta. Jisu rangko ih toonsokwan ano jengta, [Ewah, nga rangsoom ah chaat raangtaan ih lakookmii li hala. 42 Ngah ih jaat ehang an ih saarookwet ih boichaat halang, enoothong arah liihang abah, aradi lomkhoon hala miloong ah ih, an ih daapkaat tahang ngeh ih toom hanpi rumhang.] 43 Erah jengta lih adi, Jisu ih erongwah ih riipoonta, [Lajaras, dokkhoon ho!] 44 Eno dokkhoon taha, helak helah mang loop nyuh ih dekchoi nyia hethe hekhoh nyuh ih dek arah, dokkhoon taha. Jisu ih baat rumta, [Nyuh ah jaahaat an," eno [Toomwang ah.] 45 Meeri taang ni dongwangte mih hantek ih, Jisu tiimjih reeraangta ah tup rum ano heh ah hanpi ih rumta. 46 Enoothong mararah Pharisi loong jiinni ngaakwang rum ano Jisu reeraangta loong ah baatwan rumta. 47 Erah thoidi Pharisi nok hah nyia romwah phokhoh loong ah Ngoong awang loong damdi chothum rum ano roongwaan rumta, [Seng ih tiimjih ih?] Mih paatjaajih reeraangla loong ah sok thaak an! 48 Seng ih emah jaatjaat ih reeraang thuk ebah, warep ih hanpiite angrumla, eno Room nok hah ngoong awang loong ih li ih baat he, eno seng Rangteenook nyia seng deek sengkaan uh thet haat ete ang hali!] 49 Neng changdi wasiit, heh men ah Kaiphas angta, erah paang adi heh Romwah Phokhothoon angta, eno heh ih li rumta, [Sen mamah jen ngakthak lan!] 50 Sen ih tataam samthun kan deek akaan pan ih mathang ih noksong raangtaan ih wasiit rooptiila ah ese ang ah ngeh ah!] 51 Kaiphas ah hethung nawa ih tajengta, erah paang adi Romwah Phokhothoon ang kano, Jehudi noksong raang ih Jisu roopti ah ngeh ih chilam laalam ni banjat eta, 52 eno neng loong raangtaan luulu tah angka, Rangte suh asah mathan phaang jaangta erah loong ah phunsiiit saksiiit khoonsiiit suh nep angta. 53 Erah sa dowa ih Jehudi ngoong awang loong ah ih Jisu tek haat suh chung rumta. 54 Erah

thoidi Judia ni Jisu wuusa ni tanaan tupkhoomta, eno rapne ih thungthita. 34 Jisu ih cheng rumta, [Heh mani erah hah dowa doksoon ano, phisaang hah re dowa bengkaat tan?] Miloong ah ih baat rumta, [Teesu, Sok Ephraim samnuh ni heliphante loong damdi tong kata. ra thaak ho.] 35 Jisu ah ehu eta. 36 Miloong ah ih li 55 Khopi Kuwaang lang nanah ang kano, miloong rumta, [Taat sok thaak an, heh ih tiimthan minchanha!] ah neng hah nawa Jerusalem ni Kuwaang maangdi 37 Enoothong Neng dung dowa mararah ih liita, [Heh khojoop karumta. 56 Neng ih Jisu jamsok rumta, ih edook nep tanih kaasiitta, tatam angka? Lajaras eno neng loong ah Rangteenook ni thutthe rum adi, ah tek nawa taba jentang ka?] 38 Jisu we thungthih neng neng chengmui rumta, [Sen ih tiimjih thun han?] ano mangbeng ko ih kata, mangbenglu ah jonglo ih Jisu ah kuwaang adoh tajaatjaat tam wangra?] 57 kepta. 39 Jisu ih baat rumta, [Jong ah dokloong an!] Romwah phokhoh nyia Pharisi loong ih baat rumta, Martha, etek eta jongsah rah ih liita, [Nam bah nam o ih Jisu japtup ah, heh ih chobaat etheng, neng ih ebaat ah Teesu. Erah bengta dowa ih sa baj dook jootkhak esuh ah. angla!] 40 Eno Jisu ih Martha suh liita, [hanpi ih ubah Rangte chaan aphaan ah tup ih uh ngeh ih tanih baat taha?] 41 Neng loong ah ih jong ah dokloong rumta. Jisu rangko ih toonsokwan ano jengta, [Ewah, nga rangsoom ah chaat raangtaan ih lakookmii li hala. 42 Ngah ih jaat ehang an ih saarookwet ih boichaat halang, enoothong arah liihang abah, aradi lomkhoon hala miloong ah ih, an ih daapkaat tahang ngeh ih toom hanpi rumhang.] 43 Erah jengta lih adi, Jisu ih erongwah ih riipoonta, [Lajaras, dokkhoon ho!] 44 Eno dokkhoon taha, helak helah mang loop nyuh ih dekchoi nyia hethe hekhoh nyuh ih dek arah, dokkhoon taha. Jisu ih baat rumta, [Nyuh ah jaahaat an," eno [Toomwang ah.] 45 Meeri taang ni dongwangte mih hantek ih, Jisu tiimjih reeraangta ah tup rum ano heh ah hanpi ih rumta. 46 Enoothong mararah Pharisi loong jiinni ngaakwang rum ano Jisu reeraangta loong ah baatwan rumta. 47 Erah thoidi Pharisi nok hah nyia romwah phokhoh loong ah Ngoong awang loong damdi chothum rum ano roongwaan rumta, [Seng ih tiimjih ih?] Mih paatjaajih reeraangla loong ah sok thaak an! 48 Seng ih emah jaatjaat ih reeraang thuk ebah, warep ih hanpiite angrumla, eno Room nok hah ngoong awang loong ih li ih baat he, eno seng Rangteenook nyia seng deek sengkaan uh thet haat ete ang hali!] 49 Neng changdi wasiit, heh men ah Kaiphas angta, erah paang adi heh Romwah Phokhothoon angta, eno heh ih li rumta, [Sen mamah jen ngakthak lan!] 50 Sen ih tataam samthun kan deek akaan pan ih mathang ih noksong raangtaan ih wasiit rooptiila ah ese ang ah ngeh ah!] 51 Kaiphas ah hethung nawa ih tajengta, erah paang adi Romwah Phokhothoon ang kano, Jehudi noksong raang ih Jisu roopti ah ngeh ih chilam laalam ni banjat eta, 52 eno neng loong raangtaan luulu tah angka, Rangte suh asah mathan phaang jaangta erah loong ah phunsiiit saksiiit khoonsiiit suh nep angta. 53 Erah sa dowa ih Jehudi ngoong awang loong ah ih Jisu tek haat suh chung rumta. 54 Erah

12 Kopi Kuwaang sa arok ngani, Jisu Bithani ni kata, erah hah ah heh ih tek nawa ngaaksaat siitta Lajaras hadaang angta. 2 Neng loong ah ih Jisu raangtaan ih rangja phaksat songwaang rumta, erah di Martha ih roong sokboita; neng dung dowa Lajaras ah teebun reeni Jisu damdi roongtongta. 3 Eno Meeri ih etumjaat nard banglak nawa hoon arah thuuthom thaangchaan thaang phontum ah piiwan haano Jisu lah ni lokwan taha, eno heh khoroon ih hut haatta. Phontum ah nokmong ni tummangmang ih tumwangta. 4 Eno heliphante dung dowa wasiit, Judas Iskirot-Jisu mokwaante ah ih liita. 5 [Erah than thaangchaan phontum ah ngunkholok chaajom doh sang ano changthih loong asuh ngun ah mamah lapheekoh eha?] 6 Heh erah jengta ah changthih minchan ih tajengta, heh ehuh ang ah angno jengta. Ngunkhaak ah heh ih huita, eno erah dowa heh ih kamaakta. 7 Eno Jisu ih liita, [Meeri ah nak paklak an heh luulu thiinhaat an! Phontum ah nga mangbeng raang ih toomthiin ah. 8 Changthih abah saarookwet ih sen damdoh ang ha, enoothong ngah ah saarookwet sen damdoh tatongrang.] 9 Mih hantek ih Jisu Bithani ni ngeh japchaat rumta, erah thoidi Jisu jamboi luulu la angthang ih, Jisu ih tek nawa ngaakthingta Lajaras nep tup suh wang rumta. 10 Romwah phokhoh loong ah ih Lajaras nep tek haat suh chung rumta, 11 Lajaras ngaaksaat thoidi Jehudi loong ah ih ngoong awang jeng laboichaat thang ih Jisu reeni wangleh heh ah hanpi rumta. 12 Erah saalih adi Kopi Kuwaang ni wangte miloong ah ih Jisu Jerusalem ni wang ah japchaat rumta. 13 Erah thoidi miloong ah paam bangmong ah pi rum ano chomui karumta, eno riirumta, [Rangte rangphoong an! O Teesu mendi ra hala heh suh Rangte ih romse tamkoh ah! Rangte ih Ijire Luuwang suh romseetam koh ah!] 14 Rangteele ni raangha likhiik, Jisu ih moktob ah japtup ano heh sakkoh ni duutong ano kata, 15 [Jaion samnuthung dowa mina loong ah nakcho an!]

Sen Luuwang arah ra hala, moktoh khoni ra hala.] 16 Mina Sah ah toonjoot jaatjaat ih ah ngeh ih mamah ih Erah tokdi heliphante loong ah ih tiim suh liiha ngeh ih miili han?] Mina Sah rah o ah?" (aiōn g165) 35 Jisu ih tajat rumta; enoothong Jisu ah dong rangka kano ba; naakaabat rumta, [Weephaak ah sen loong damdoh samthun rumta rangteele ni liiha ah heh suh liiha eno chomroe ba boot waktong ha. Erah raangtaan ih, neng loong ah heh raangtaan mokah rumla ngeh ah. weephaakla tok adoh sen khoon roh ih an laamang 17 Mang beng nawa Jisu ih Lajaras tekchoi dokpoon nah phokhoom an; tiimnge liidi laamang ni khoomte ano ngaakthing thukta tupte miloong ah ih noongrep ih tajatka heh maani kala ngeh ah. 36 Erah raangtaan ni tumbaat kaat rumta. 18 Paatjaajih reeraang kano ih, weephaak ah hanpi ih an, weephaak mina toom miloong ah chomui wang rumta. 19 Pharisi loong ah ang an.] Erah baat rumta lidi, Jisu ah neng loong nengneng laktung di roongwaan rumta, [sok thaak reenawa doksoon kah ano hutong kata. 37 Miloong an, seng ih tiim uh tami eke! Arah mongrep dowa ah pandi Jisu ih paatjaajih loong ah taat noisok rum mina loong ah ih helih tola phan rumha!] 20 Kuwaang abah uh, tahanpi rumta, 38 erah raangtaan ih Isaia mong adi Jerusalem ni rangsoom wangrum ta dung khowah jengta ah amiisak ih toom ang raaha ngeh adi Grik nok hah mararah eje angta. 21 Neng loong ah: [Teesu, seng ih baat hi tiitkhaap ah o ih hanpi ah? ah Philip jiinni wang rumta (heh Galili nawa Bethsaida Teesu ih, hechaan hephaan ah o suh noisok ha?)] 39 nok hah angta), neng loong ah ih heh suh li rumta, Eno, neng loong ih tami hanpi rumta, Isaia khowah ih [Chuupha, seng Jisu tup suh lihi.] 22 Philip ih Andriu uh erah ah baatta, 40 [Rangte ih neng mik dookthuk suh baatwan ano nengnyi wanyiinyi Jisu suh baatwan ah, nengthung nengtak tajang thukka ang ah, tiimnge nyuuta. 23 Eno Jisu ih nengnyi suh ngaakbaat nyuuta, liidi neng mik ih naktoom tup ah, neng thung ih na [Mina Sah rangka saapoot ah amadi thok ehala. toom jat ah ngeh ah, eno nga reenah uh deesit esuh 24 Ngah ih amiisak baat rumhala; raanteh ah hah nah wen ano latek thukka bah raanteh esit lakkak ang ah. Raanteh ah tek ih taano ba, hantektek ih 42 Erabah uh, Jehudi ngoong awang loong ih Jisu dong tiik ah. 25 O mina ih heh teewah roidong asuh mongmah ah erah mina ah ih mat haat ih ah; arah mongrep adoh o mina ih heh roidong ah lathunka mina rah ih mabah uh lathonka roidong ah ban ih gu nang ih mina ih gu ah jam rumta. 43 Eno neng loong ah ih Rangte mina ih thiinha. (aiōnios g166) 26 O mina ih nga mootkaat suh erongwah ih riibaat rumta, [O mina ih ngah hanpi rum enook e ah, heh nga lih jaatjaat phanjih, eno ba nga halang, erah loong ah ih nga luulu tahanpi rumrang laksuh ah ngah maadoh angang heh uh erah doh enoothong nga daapkaatte rah uh hanpi ih rumha. 45 roong angha. Eno nga mootkaat ah o kah ah erah O mina ih ngah tup ih halang, ngah daapkaatte ah seng Wah ih soomtu ih ah. 27 [Amadi ngah mong uh etup eha. 46 Ngah arah mongrep adi weephaak rapne saamlang—eno ngah ih tiimjih li ang? Ngah ih likhiik ih ra tahang, nga hanpiite loong ah laamang emah tamli ang, 'Ewah, nga chamchoh saapoot ah mong nah naktoom tong rum ah ngeh ah. 47 O mina nakthok thukwe ho? Enoothong ngah erah raangtaan ih nga tiitkhaap ah chaat ano lakapka bah, ngah ih ih ra tahang—chamnaang saapoot ah chosuh ah. 28 Ewah, an men rangkajih ju toom ang ah!] Eno rangthoon doh heh dande ah! 49 Arah amiisak tiit thuk ang.] 29 Erah di khoonchap rumta miloong ah jeng lakapka nyia nga tiit ah edaan ih ah, heh dande thoksiit halang, eno bolam uh emamah ih boot rangka wahooh wasit je ah. Ngah jenglang jenghaap ah ih mararah ih liita, [Rangsah heh damdi roongwaan baat hang, tiimnge liidi nga chaan nawa ih tajeng ia!] 30 Enoothong Jisu ih baat rumta, [Erah jengla jeng jengdang ah ih lathon roidong koh ah. Erah raangtaan ih ngah ih tiim liihang, erah seng theng ngeh ih baat halang ah ba jenglang. 50 Ngah ih 31 Amadi, arah mongrep dande saapoot ah thok ehala, arah mongrep pante loong ah datsiit ah jat ehang heh jengdang ah ih lathon rumta, eno, arah hah dowa ngah toonjoot hangdoh loontang nga reenah thoksiit rumhang.] (33 Jisu erah jengta ah heh mamah ih ti ah erah tiit ah baatta.) 34 Miloong ah ih liita, [Seng Hootthe ih liiha Kristo ah saarootwet raang ih ething tong ah. Eno, sen ih, 35 Jisu ih tajatka heh maani kala ngeh ah. 36 Erah raangtaan abah uh, tahanpi rumta, 38 erah raangtaan ih Isaia khowah ih jengta, Jisu rangka ah tup ano heh tiit ah baatta. 41 Erah Isaia ah hanpi erumta, enoothong Pharisi loong ih Jehudi rangsoomnok nawa dokphan raacho ih wuusa ni tanaan waan rumta. 42 Erabah uh, Jehudi ngoong awang loong ih Jisu ah hanpi erumta, enoothong Pharisi loong ih Jehudi rangsoomnok nawa dokphan raacho ih wuusa ni tanaan waan rumta. 43 Eno neng loong ah ih Rangte mina ih thiinha. (aiōnios g166) 26 O mina ih ngah hanpi rum enook e ah, heh nga lih jaatjaat phanjih, eno ba nga halang, erah loong ah ih nga luulu tahanpi rumrang laksuh ah ngah maadoh angang heh uh erah doh enoothong nga daapkaatte rah uh hanpi ih rumha. 45 roong angha. Eno nga mootkaat ah o kah ah erah O mina ih ngah tup ih halang, ngah daapkaatte ah seng Wah ih soomtu ih ah. 27 [Amadi ngah mong uh etup eha. 46 Ngah arah mongrep adi weephaak rapne saamlang—eno ngah ih tiimjih li ang? Ngah ih likhiik ih ra tahang, nga hanpiite loong ah laamang emah tamli ang, 'Ewah, nga chamchoh saapoot ah mong nah naktoom tong rum ah ngeh ah. 47 O mina nakthok thukwe ho? Enoothong ngah erah raangtaan ih nga tiitkhaap ah chaat ano lakapka bah, ngah ih ih ra tahang—chamnaang saapoot ah chosuh ah. 28 Ewah, an men rangkajih ju toom ang ah!] Eno rangthoon doh heh dande ah! 49 Arah amiisak tiit thuk ang.] 29 Erah di khoonchap rumta miloong ah jeng lakapka nyia nga tiit ah edaan ih ah, heh dande thoksiit halang, eno bolam uh emamah ih boot rangka wahooh wasit je ah. Ngah jenglang jenghaap ah ih mararah ih liita, [Rangsah heh damdi roongwaan baat hang, tiimnge liidi nga chaan nawa ih tajeng ia!] 30 Enoothong Jisu ih baat rumta, [Erah jengla jeng jengdang ah ih lathon roidong koh ah. Erah raangtaan ih ngah ih tiim liihang, erah seng theng ngeh ih baat halang ah ba jenglang. 50 Ngah ih 31 Amadi, arah mongrep dande saapoot ah thok ehala, arah mongrep pante loong ah datsiit ah jat ehang heh jengdang ah ih lathon rumta, eno, arah hah dowa ngah toonjoot hangdoh loontang nga reenah thoksiit rumhang.] (33 Jisu erah jengta ah heh mamah ih ti ah erah tiit ah baatta.) 34 Miloong ah ih liita, [Seng Hootthe ih liiha Kristo ah saarootwet raang ih ething tong ah. Eno, sen ih, 35 Jisu ih tajatka heh maani kala ngeh ah. 36 Erah raangtaan abah uh, tahanpi rumta, 38 erah raangtaan ih Isaia khowah ih jengta, Jisu rangka ah tup ano heh tiit ah baatta. 41 Erah Isaia ah hanpi erumta, enoothong Pharisi loong ih Jehudi rangsoomnok nawa dokphan raacho ih wuusa ni tanaan waan rumta. 42 Erabah uh, Jehudi ngoong awang loong ih Jisu ah hanpi erumta, enoothong Pharisi loong ih Jehudi rangsoomnok nawa dokphan raacho ih wuusa ni tanaan waan rumta. 43 Eno neng loong ah ih Rangte mina ih thiinha. (aiōnios g166)

13 Erah sa ah Khopui Kuwaang sa rangkhah ang ah liidoh angta. Jisu ih jat eta heh mongrep dowa Hewah reenah toon soonwang suh saapoot ah thok ehala. Jisu ih mongrep dowa heh mina loong

ah saarookwet minchan rumta, eno rangkuh maang daapkaatte wah lam bantho ha.] 21 Erah jeng lidi Jisu thoonthoon ih minchan rumta. 2 Jisu nyia heliphante rapne ih mongsam ano wuusaani dongjengta, [Ngah loong ih rangja phaaksat sah rumta. Erah di dook ih amiisak tiit baat rumhala; sen loong dung dowa Hakhog juubaan ih Simon Iskariot sah Judas tenthun wasitih ngah jokoh he.] 22 Heliphante loong ah neng ni Jisu jootkot suh jen nop ih thukta. 3 Jisu ih jat eta neng sokmui rum ano paatti rumta, o suh liiha ngeh Hewah ih jirep chaan aphaan ah heh suh koha, eno ah. 23 Heliphante dung dowa Jisu mongnook warah heh ih jat eta heh Rangte reenawa ra taha eno Rangte Jisu reeni tongta. 24 Simon Pitar ih helak ah moot jiinnah we ngaakwang ah ngeh ah. 4 Erah raangtaan ano erah wah rah suh chengta, [Erah o asuh li hali phaksat sah rumta teebun dowa Jisu toonchap ano chengthaak uh?] 25 Eno heliphante ah Jisu reeni rangkhoni kapta samsong ah khookthiin ano, nyusah tiittong ano chengta, [Teesu erah o ang weeli?] 26 ah heh room ni toondekta. 5 Eno joong ah tek adi ke Jisu ih ngaakbaatta, [Ngah ih baanlo ah khu adoh ano heliphante loong lah ah tihatta eno heh room tem angno koh ang; erah mih ah ang ah.] Eno Jisu dowa nyusah rah ih hook hut rumta. 6 Jisu ah Simon ih baanlo chep ah luptem ano Simon Iskariot sah, Pitar reeni kaat kano chengta, [Teesu, nga lah uh Judas suh kota. 27 Baanlo thaang damdam Soitaan tihaar nih ehang?] 7 Jisu ih ngaakbaatta, [amadoh ah Judas sak ni noptongta. Eno Jisu ih Judas suh ngah ih tiim ehang tajatko, enoothong linah dongjat baatta, an tiim reetheng ah kharok ih re uh!] 28 uh.] 8 Pitar ih liita, [Tiimtok doh uh nga lah bah nak Teebun ni roongtongte heliphante wahoh loong ah ih tihaar hang!] Jisu ih ngaak liita, [Ngah ih an lah ah o iih uh tajatta Jisu ih heh suh tiim esuh emah baatta latihhaar raabah," an nga liphante takah angko.] (a165) 9 Simon Pitar ih ngaakbaatta, [Teesu, enoobah negeh ah. 29 Heliphante loong ih mok samthun rumta, Judas ah ngun thiinte ang kano Kuwaang raang ih nga lah luulu nak tihaar hang! Nga khoh nyia nga lak phaksat riikkaat hebaat ha erah lah angka changthih nep chotchaat hang!] 10 Jisu ih liita, [O mina ih heh noodek suh kot hebaat ha ngeh ah. 30 Erah kota sak saachot choi abah esa lakah chot theng, heh baanlo ah thaangpi ano Judas ah doksoon ekata. lah luulu ba tihaar theng. Sen thoontang esa—wasiit Erah tokdi rangnak angta. 31 Judas ah doksoon kaat ah ba.] (11 Jisu ih heh jootkotte ah jen jat eta; erah kano Jisu ih liita, [Amadi Mina Sah rangka ah dongjat thoidi jengta, [Sen loontang esa, wasiit ah ba.]) 12 thuk ha, Rangte rangka ah heh jun ih dongjat thuk ha. Jisu ih neng lah ah jen tihaar rum ano heh samsong 32 Eno Rangte rangka ah Hesah jun ih choh abah, ah we toonsongta eno teebun adi ngaaktong wangta. Mina Sah heh ih rangka ha ah dongjat thuk ah, eno Jisu ih cheng rumta, [Ngah ih sen raangtaan ih tiimjh erah kharok ih choomjoh ah. 33 Ngaasuh ngaasah etang jat tam ih tan?] 13 [Sen ih ngasuh nyootte loong, ngah sen damdoh saatang tah roongtong rang. nyia Teesu li hali, punjeng elan, tiimnge liidi ngah Sen ih ngah jamboi ih he, enoothong Jehudi nok hah emah ju. 14 Sen Teesu nyia Nyootte ang ang bah ngoong awang loong suh baattang ah likhiik, 'Ngah uh ngah ih sen lah tihaar rumhala. Erah raangtaan maako wanglang erah doh sen tami wangran.' 34 ih sen uh sen lah ah emamah tihaar atmui theng. 15 En ngah ih sen suh jengdang ena koh rumhala; sen Ngah ih sen loong asuh jengthaak nyootsoot rumhala, loong jaachi nah minchanmui etheng. Ngah ih sen seng uh emamah angtheng ngeh ah. 16 Sen loong loong minchan rumhala ah likhiik sen uh minchanmui asuh amiisak tiit ah baat rumhala: Heh Teesu nang etheng. 35 Sen jaachi nah minchanmui ih anbah ih o dah uh elong tah angka, adoleh tiitkhaap baat warep ih erah doh jat ah, sen loong ah nga liphante kaatte ah heh daapkaat nang ih elong tami angka. ngeh ah.] 36 [An manah wang uh, Teesu?] Simon 17 Amadi sen ih ami tiit ah jat ehan, emamah ih Pitar ih chengta. Jisu ih ngaakbaatta, [Amadoh an ih banreeraang anbah, sen tiimthan tenroon ang an!] nga lih tajen phanrang.] enoothong liwang nah nga lih 18 [Sen loontang tiit ngah ih tabaat kang; o danje jen phan ehang.] 37 [Teesu, amadoh tiimnge ih an lih hang ah ngah ih jat ehang. Enoothong rangeele ni lajen phan ah?] Pitar ih ngaak chengta, [Ngabah an liiha ah thok jaatjaat eha, erah di emah liiha, o mina raangtaan ih tek suh banban ih tonglang!] 38 Jisu ih nga damdoh roong phaksah ha erah mih ah nga 39 [Amiisak nga raang ih teksuh banban tam siikhaamte ih hoon ah. 19 Erah maang angkaadi sen Tongli? Ngah ih amiisak tiit baat hala; woh maang loong asuh baat rumhala, rangthoon doh emah ang weeka doh an jaajom leek uh tajatkang ngeh ah. adoh sen ih hanpi ih an 'Ngah Liha ah Ngah'. 20 Ngah ih amiisak tiit ah baat rumhala; ngah ih daapkaat lang mih ah o ih lambanchoh ah erah nga lambanchoh halang, adoleh o ih nga lam bantho halang erah nga

14 Heliphante loong asuh Jisu ih baat rumta, [Nak thungthih an nyia naksootsaam an, [Rangte nyia ngah ba hanpi he. 2 Seng Wah nok ni nokkhok

hantek je ah, erah raangtaan ih ngah sen tongtheng eha; ngah uh erah minchan ehang eno nga ban khookham wanglang. Emah lah ang dobah sen teewah tiit ah neng suh dongjat thuk ang.] 22 Judas suh tabaat theng rum taha. 3 Eno, sen tongtheng jen (arah ah Judas Iskariot tah angka) ih liita, [Teesu, khookham tangno, sen loong ah nga reenah toonsiit mongrep mina suh an teewah ah lajat thukthang ih wansuh we ngaakrak ehang. 4 Sen ih jat ehan ngah seng suh luulu jatthuk hali rah mamah mi ang ah?] 23 wanglang lam ah maako wangla ih ah.] 5 Thomas Jisu ih ngaakbaat rumta, [O mina ih ngah minchan ih Jisu suh chengta, [Teesu, an maako wanglu ah hang erah ih ngah ih nyootsoot hang ah kap ih ah. botseh lajatke ah; eno erah nah thoktheng lam ah Seng Wah ih uh erah mih ah minchan ih ah eno sek mamah ih jat ih?] 6 Jisu ih ngaakbaat rumta, [Ngah Soowah raahe tiino neng damdoh waktong raahe juuba lampo, amiisak nyia roidong; seng Wah jiinnah tih. 24 O mina ih ngah taminchan rang erah mih o uh tajen wangka, nga jun ih luulu jen wang ah. 7 ah ih ngah ih nyootsoot hang ah uh takapka. Enon Jisu ih li rumta, Amadi sen ih ngah jat ih hali.] [seng ngah ih ngaathung ih tanyootsoot rumra, erabah nga Wah uh jat ih an, eno amah dowa ih heh uh jat ih han daapkattae seng Wah jengkhaap nyootsoot rumhala. tup uh tup ih han.] 8 Philip ih Jisu suh liita, [Teesu, 25 [Arah sen damdi tongpoot diiba baat rumhala. seng loong asuh seng Wah ah baat kohe; erah jamhi.] 26 Sen chosokte, Esa Chhiala ah seng Wah ih nga 9 Jisu ih ngaakbaatta, [Philip, sen loong damdi ngah mendoh kaat thuk ha, erah ih jirep ah nyootsoot han rathan roontong halang ah; amadi uh ngah o ah eno ngah ih nyoot rumhala ah samthun ih thuk han. maang nih jat rang?] O mina ih ngah tup halang erah 27 [Nga jin dowa semroongroong ih tongjih ah sen ih seng Wah uh tup eha. Erah ang ah bah, 'Seng Wah suh thiinhaat koh rumhala. Mongrep mina ih koha ah baat kohe' ngeh ih tiim esuh liihan? 10 Philip, an ih likhiik takoh rumra. Sen naksootsaam an; cho uh tanih hanpiiko ngah seng Wah damdi eno seng Wah nakcho an. 28 Ngah ih sen suh baatrum taha ah ah nga damdi ngeh ah? Ngah jenglang jengkhaap ah chaat etan, 'thiinhaat ih rumhala ngeh ah, enoothong nga jeng tah angka.] Jisu ih heliphante loong asuh ngah sen taang nah we ngaakkaat ehang.' Sen ih baat rumta, Nga damdi waktong hala seng Wah ah ngah minchan ehe bah ah, seng Wah reeni wanglang ih heh mootkaat ah kala. 11 Ngah ih baat rumhala asuh sen roon ih an; tiimnge liidi seng Wah ah nga ah hanpi an, ngah seng Wah damdi, seng Wah ah nang ih elong. 29 Jirep ah maang angkaadi amadi nga damdi. Ngah lahanpi riibah uh, nga reelang ah banbaat rumhala, emah ang adoh, sen ih hanpi toom hanpi an. 12 Ngah ih amiisak baat rumhala: O mina ih an suh ah. 30 Sen damdoh ngah ehan takah jen ih ngah hanpi halang erah ih ngah reelang nang ih roongwaan rang, arah mongrep pante ah thok ehala. elong mootkaat jen mokah ah, tiimnge liidi, ngah seng Nga khotokdi hechaan amuh, 31 enoothong seng Wah taang ni wanglang. 13 Erah raangtaan ih nga Wah ah nga mongnook ngeh ih mongrep mina warep mendoh sen ih tiim suh an erah reekot ih rumha, eno ih jat jaataat etheng; erah raangtaan ih heh ih tiim Hewah rangka ah Hesah jun ih noisok ah. 14 Nga baat halang erah jun ih reelang. [Raahan, arah dowa mendoh sen ih tiimjh suh he nga ih reekot ih rumha. dokkhoom eh ih.

15 [Sen ih nga minchan ih heebah, nga jengdang ah kap an. 16 Sen loong chosokte ngah ih seng Wah jin nawa saarookwet waktong suh wahoh sukoh rumha. (aiōn g165) 17 Heh langla Chhiala, Rangte amiisak tiit wuubaatte. Mongrep dowa mina ih tachoka, tiimnge liidi neng ih tup uh tatupka jat uh tajatka. Enoothong sen ih bah jat ehan, heh sen damdam waktong hala. 18 [Ngah wang ih angdoh, sen luulu tathiinhaat rumra; ngah sen jiinnah weengaak kaat ehang. 19 Chomroe lidoh mongrep mina ih ngah takah turprang ang ah, enoothong sen ih bah tup ih he, tiimnge liidi ngah ething tong ang; sen uh ething tong an. 20 Heh rangwu thok haadoh, sen ih erah doh jat an ngah seng Wah damdi eno sen uh nga damdi, sen damdi ang halang likhiik ah. 21 [O mina ih nga jengdang loong ah chaat ano kap ah heh juuba nga minchante ah. Seng Wah ih nga minchante loong ah minchan

15 [Ngah juuba amiisak anggut, eno seng Wah ah paachangte. 2 Ngaaphaak ngaataang heh tiikmuh loong ah kheehaat eha, eno hetiik pan loong ah domjaan ih ah, enoobah singmoot choi nyia domjaan choi ang kano ehan ih dong tiik ah. 3 Sen loong abah ngah ih nyootsoot rum taha jun ih sa choi jen lang etan. 4 Sen loong ah nga damdoh roomtong han, ngah uh sen damdoh roomtong hang. Bangphaak ah hetiiktiik tami tiikka, heruh dowa phaakkah ah doba mi dongtiik ah. Erah likhiik sen uh nga damdoh lah angran bah sen tiik ah tami tiik kan. 5 [Ngah juuba anggut ruh, sen loong ah hephaak. O mina nga damdoh angha nyia ngah hedamdoch angtang nooba, hetiik ah ehan ih dong tiik ah; ngah laje kangbah an ih tiim uh tami ih ko. 6 O ang abah uh nga damdoh lah ang raabah, erah hephaak hook

toom e ah ngeh ih dook haat ah likhiik ang ah; erah ngah ih o uh lathaak reeka ah neng dung nah lamok likhiik abah chatjoh ano we nah ba saanjotak ah. 7 reetang bah ah; tiimnge liidi, neng ih nga mamaah Sen loong ah nga damdoh tonghan bah nyia ngah ih reetang loong ah tup ih rumha, eno neng ih sek nyootsoot rumhala jengkhaap ah kap anbah, sen ih Soowah wanyiinyi miksuk hali tih. 25 Enoothong, tiimsuk suh nooklan erah choh ih an. 8 Seng Wah erah elang jaatjaat etheng angta, neng Hootthe ni rangka ah sen tiik senlak jun ih jat ah; emah ang banraang thiinta ah amiisak doh ang etheng: 'Ngah anno juuba sen loong ah nga liphante ang an. 9 Seng Wah ih ngah minchan halang ah likhiik sen uh ngah ah emah minchan rumhala; erah raangtaan ih nga minchan doh tong an. 10 Sen loong ih nga jengdang ah kap an nooba, nga minchan doh jen tong an, ngah ih seng Wah jengdang ah kap angno heh minchan di tonglang ah likhiik ah. 11 [A baat rumhala ah langla, nga tonglang ah likhiik sen uh tenroon ih toomtong an ngeh ih baat rumhala, sen loong ah rapne ih eroon toom ih an. 12 Nga jengdang ah langla arah: Ngah ih sen minchan rumhala ah likhiik sen uh emamah ih minchanmui an. 13 Elongthoon minchan ah langla maama joonte raang ih heh roidong jen koha rah. 14 Eno sen loong ah nga jengkhaap adoh songtong anno juuba nga joonte ih hoon an. 15 Sen loong asuh ngah ih nga laksuh ngeh ih takah li rumra, tiimnge liidi heh laksuh ih bah heh change ih tiim eha erah tajatka. Erah nang ebah sen suh nga joonte li rumhala, erah thoidi seng Wah jin nawa tiimjih chaattang loong ah thoontang baat rumhala. 16 Ngah sen ih danje heerah tah angkang; ngah ih senba danje rumhala. Ngah ih sen tiik senlak ehanhan toom ih jaat an ngeh ih danje rumhala, hetiik saarookwet ih tong arah likhiik ah. Erah raangtaan ih nga mendoh seng Wah jin nawa tiimjaat suh an erah ekot ehan. 17 Erah raangtaan ih baat rumhala; sen loong ah wasiit ih wasiit minchanmui e an. 18 [Arah mongrep ah ih miksuk ih hanbah, sen ih samthun ih an ngah phang miksuk rum tahang ah. 19 Sen arah mongrep mina angtan bah neng mina likhiik ih minchan theng tahan. Enoothong ngah ih sen loong ah arah hadaang dowa danje rum taha, neng mina tah angkan. Erah thoidi miksuh halan. 20 Ngah ih baat rum taha ah samthun an; 'dah ah mabah uh heh change nang ih elong tah angka.' Neng ih ngah siiwi ih rumtahang bah sen uh siiwi ehan; ngah ih nyootsoot rumtang ah kap rumta bah sen ih nyootsoot han ah uh kap etheng rumta. 21 Eno sen loong nga mina angkan no siiwi ih han ang ah. Erah damdi ngah o ih daapkaat tahang warah neng ih tajat rumka. 22 Neng reenah ngah lakaat dobah nyia laroongwaan kaat dobah neng loong ah rangdah nah tamoong theng rumta; aadowa ebah, neng rangdah ah biin anaan takah chorumka. 23 O mina ih ngah miksuk halang seng Wah uh miksuk eha. 24 Neng loong ah rangdah tah angtheng rumta

ngah ih o uh lathaak reeka ah neng dung nah lamok tiim lathih kangdi chiik haat rum halang.' 26 [Chosokte ah kaat eha—erah langla Chiiala, Rangte tiit ami ah Wuubaat suh seng Wah reenawa raaha. Ngah ih seng Wah reenawa daapkaat hang, eno heh ih nga tiit ah baat han. 27 Eno, sen loong ah jaakhoh dowa ih nga damdi ang thoidoh sen ih uh nga tiit tumbaat an.

16 [Ngah ih arah jengkhaap ah baat rumhala, sen laalom ah naktoom toihaat an ngeh ah. 2 Sen loong ah Jehudi rangsoomnok nawa dokphanhaat ehan, eno sen tek haat saapoot uh thok eha, neng ih mok samthun ah sen tek haat ah suh Rangte mootkaat kalang ngeh ah. 3 Sek Soowah ah lajat thoidoh miloong ah emah reeraang rum ah. 4 Amadi sen loong asuh baat rumhala langla, emah ih siwi handoh sen loong ah ih toom samthun an. [Jaakhodi, ngah sen damdi ang thoidi arah tiit ah tabaat rum taha. 5 Ngah o ih daapkaat tahang, amadi heh taang ni ngakwang lang, erabah uh sen ih ngasuh mani wanglu ngeh ih o ih uh tacheng ri. 6 Eno amadi sen suh emah baatrum kohaano, sen loong ah thungjoong elan. 7 Enoothong sen loong asuh amiisak tiit ah baat rumhala: Ngah wanglaan ih ang bah sen raang ih ese ang ah, tiimnge liidi ngah lamok wang kangbah sen Chosokte ah sen jiinnah taraara ang ah. Enoothong ngah dok soonwang tangno, sen Chosokte ah ekaat ih thuk hang. 8 Esa Chiiala ah ra haano, mongrep mina suh neng rangdah tiit ah jatthuk ah, kateng tiit ah jatthuk ah, erah damdoh Rangte ih dande tiit ah jatthuk ih ah. 9 Ngah lahanpi thoidoh, neng ih rangdah tiit ah tadanjat rumka ang ah; 10 neng ih kateng tiit ah tajat rumka, tiimnge liidi ngah seng Wah reeni wanglang eno ngah takah japtupri ang ah, 11 eno neng loong ah dande tiit ah tajat rumka, tiimnge liidi arah mongrep dowa neng pante ah jen dande eta. 12 [Ngah ih sen suh baathengene tah angka, erabah uh amadoh baat rumha bah tajen naanchaat kan ang ah. 13 Enoothong, Rangte amiitiit jatthukte Chiiala raaha doh, heh ih amiisak lampo adoh siit han. Heh ih heh chaan nawa ih tajengka ang ah, enoothong heh ih tiimjih japchaat ah erah ba jeng ah nyia lakngah nawa tiit ah ba baat han. 14 Sen suh Chiiala ah ih nga jeng ah baatkaat hanno nga rangka thuk hang. 15 Seng Wah suh tiimjeela jirep ah nga raangtaan; erah thoidoi baat rumhala Chiiala

ih nga jiin nawa tiim chaat ah erah ah baat han. thok ehala, sen loong ah noongrep nah saapsoon
16 [Chomroe doh sen ih ngah takah boot japtupri, an, nga luulu thiinhaat heeno sen nok nah saapsoon
eno chomroe lidoh ngah we japtup ehe.] 17 Mararah an. Enoothong emah ebah nga luulu tah angkang,
heliphante loong ah nengneng chengmui rumta, [Heh tiimnge liidi seng Wah nga damdi eje. 33 Ngah ih
ih tiim asuh liiha, chomroe doh sen ih takah boot arah tiit ah nga damdi anghanno semroongroong ih
japtupri eno chomroe lidoh ngah we japtup ehe ngeh toontong rum ah ngeh ih baat rumhala. Sen loong ah
ah; eno heh ih emah uh eli eha, 'tiimnge liidi ngah mongrep mih ih chamnaang ih thuk han. Enoothong
seng Wah jiinni wanglang.' 18 Chomroe ah tiim asuh sen lacho theng! Ngah ih mongrep ah jen etang!]
liiha? Tiimjh suh li koja, erah seng ih tajatke!] 19

Jisu ih jat eta, heliphante loong ih heh suh cheng ah ngeh ah, erah raangtaan ih Jisu ih baat rumta, [Ngah ih liihang, 'Chomroe sen ih takah boot japtupri, eno chomroe lidoh pootsiiut we tup ehe.' Erah li kangno tanih kah chengmui lan? 20 Ngah ih ami tiit ah baat rumhala: Seng loong ah nga raangtaan ih ehu ih an, enoothong mongrep dowa miloong ah eroon ih ah; sen loong abah thungthet ih an erabah uh erah lih adoh eroon ih an. 21 Minuh ah heh sah tup tok thok kohaano sootsaam ela, tiimnge liidi heh chamnaang tok ah thok ehala; enoothong heh sah dongtup ano heh chamchoh ah beehaat eha, tiimnge liidi heh arah mongrep adi heh sah tup kano eroon ela. 22 Erah likhiik sen loong asuh emamah ang ah: Amadi sen loong ah thungthet elan, enoothong ngah ih we japtup ih rumha, eno sen loong ah erah than ih roon an sen tenroon ah o ih uh tajen nge ran. 23 [Sen loong asuh ami tiit ah baat rumhala, saapoot thok haadoh sen ih tiim uh tasuh ri ang ah. Sen suh amiisak tiit baat rumhala; nga mendoh seng Wah jiin nawa tiimsuh an, erah heh ih kot ih han. 24 Amadoh nga mendoh maang suh ang an bah; sen ih suk ih an, eno erah choh anno sen ten laanchem roh ih roon an. 25 [Ngah ih arah jengkhaap loong ah tiitthaak toobaat damdi baat rumhala. Enoothong saapoot ah thok eha ngah ih tiitthaak lam ih takah baat rumra, enoothong seng Wah tiit ah saasa ih baat rumha. 26 Erah rangwu thok haadoh sen loong ah ih seng Wah jiin nawa nga mendoh suh an, sen mendoh nga ih suh ang ngeh ih talikang, 27 Sengwah heteteewah ih sen loong ah minchan ih halan. Sen loong ah ih ngah nook kohe nyia Rangte reenawa ra hala ngeh ih hanpi thoidi seng Wah ih sen uh minchan ih halan. 28 Ngah arah mongrep adi seng Wah reenawa ra tahang, eno arah mongrep ah thiinhaat angno seng Wah jiinni ngaakwang lang.] 29 Eno heliphante loong ah ih Jisu suh baatta, [Amadi bah an ih saasa ih jengl, tiitthaak lam ih labaat ah. 30 Amadi kokjat ehi an ih jirep ah jat ehu ngeh ah; an suh mih ih miicheng jih tajeeka. Erah thoidi Rangte reenawa raahalu ngeh ih seng ih jat ehi.] 31 Jisu ih ngaakcheng rumta, [Amadi hanpi tam ih han?] 32 Saapoot ah amadi jen

17 Erah jeng ano Jisu rangko toonsokwan ano liita, [Ewah, saapoot ah thok ehala, an Sah rangka thuk uh, heh ih an toom we choomjoot thuk ho. 2 Mina thoontang khotbung ni an ih heh suh chaan aphaan kotu, an ih kotu mina loong asuh lathoon theng roidong jen kot suh ah. (aiōnios g166) 3 Lathoon theng roidong ah langla, amiisak Rangte ah an luulu jat halu nyia an ih daapkaat taho Kristo jat ha asuh liiha. (aiōnios g166) 4 Arah hah adi an rangka ah ngah ih noisok etang; an ih mootthuk tahang mootkaat ah ejen etang. 5 Ewah! Arah hah maangdong di, an damdi angtok doh nga rangka tahang ah likhiik an ngathong nah amadoh nga rangka hang. 6 [Arah mongrep dowa mina kotahang loong asuh an ejat ih thuk taha. Erah koh halang mina loong ah an mina angta. Neng ih an jeng ah kap eta, 7 eno an ih koh halang jirep ah an jiin nawa ra hala ngeh ih amadi jat ih rumha. 8 Neng suh an tiitkhaap baat tahang tiit ah baat ih rumtang, eno neng ih erah tiitkhaap ah kap ih rumta; neng ih jat eha ngah amiisak an reenawa ra tahang, eno an ih daapkaat tahang ah neng ih hanpi ih rumha. 9 [Ngah ih neng raang ih soomhang. Arah mongrep raangtaan ih tah soomkang, enoothong an ih kotahang loong raang ih soomhang, tiimnge liidi neng loong an mina. 10 Nga dam dowa loong ah an mina, anreedowa mina loong ah nga raangtaan; nga rangka ah neng jun ih noisok ha. 11 Eno, ngah amadi an taang ni wang halang; arah mongrep adi takah boottong kang, enoothong neng loong ah arah mongrep adi thiinhaat hang. Esa Rangte! An ih ngasuh kotahang men dowa chaan anphaan nawa ih puipang ih rum uh, sek esiit angli tih likhiik neng uh esiit toom angrum ah. 12 Ngah neng loong damdi angtang adoh an ih kotahang men dowa chaan aphaan nawa ih puipang ih rumtang, wasiit taan uh maat haat muh, marah emat jaatjaat ete angta ba mata—erabah Rangteele ni raangha jun ih ang etheng jaatjaat angta. 13 Amadi ngah an reeni wang halang, eno ngah arah mongrep ni angang di nga tenroon nah neng ten laanchem roh toontong rum ah ngeh liihang. 14 Ngah ih an tiitkhaap ah baatrum kangno arah mongrep dowa miloong ah

ih miksuk ih rumha, neng uh nga likhiikkhiik arah erah pa adi nopwang rumta. 4 Jisu ih heh teetewah mongrep mih takah angrumka. 5 Ngah ih neng ah mamah theng ah, erah banjat eta, eno neng loong ah arah mongrep dowa toonsiit ih uh ngeh taangko ih tiitkhoom kah ano cheng rumta, [O jam taliikang, neng loong ah Soitaan lak nawa puipang han sen ih ah?] 5 "Nazaret dowa Jisu," neng loong ah esuh baat we hala. 6 Nga likhiikkhiik neng uh arah ih ngaakbaat rumta. "Erah liihan abah ngah," Jisu mongrep mih takah angka. 7 Amiitit jun ih neng ih baat rumta. Mih khumtante, Judaas, ah erah di loong ah anteewah lak nah look haat uh, tiimnge liidi roongchap wangta. 8 Jisu ih [Erah liihan abah ngah an jengkhaap ah amiisak. 9 An ih ngah mamah ih ngeh ih liikan] neng liko ih ngaakchap rumano hah daapkaat tahang, erah likhiik ngah ih uh neng loong ni loongjup rumta. 7 Jisu ih weengaak cheng rumta, ah mongrep ni daapkaat rumlang. 10 Neng raang ih "O jam han sen ih ah?" "Nazaret dowa Jisu," neng nga teewah an suh look haat hala, tiimnge liidi neng loong ah ih liita. 8 [Ngah ih jen baat ih rum taha ih uh neng teewah ah amiisak ih an lak nah toom look erabah ngah ngeh ah.] Jisu ih baat rumta, [Ngah haat rumho. 11 Neng raang ih luulu tasoomkang, jam hali bah wahoh loong ah ngaakkaat ih thuk an.] neng ih tiitkhaap baatkaat rum adoh nga hanpiite Jisu ih emah ih li rumta. (9 Heh ih maangdi ban loong raang ih nep soomhang. 12 Neng loontang baatta ah amiisak ih angsuh neng loong asuh emah esiih toom angrum ah. Ewah! Neng loong ah sek li rumta, Jisu ih Hewah rang ah emah ih soomta: damdoh toom jen angha, an nga damdi adoleh ngah [Ewah! An ih kotahang miloong ah wasiit taan uh an damdi likhiik ah. Neng loong ah esiih toom angrum ngah ih mat haatmuh.]) 10 Simon Pitar ih lang esiih ah, arah mongrep dowa miloong ah ih ngah an ih huita, erah dokkhoom ano Romwah phokhothon daapkaat tahang ah toom hanpi rum ah. 11 An ih dah na ah dakmiiko ah dat dookta. Erah dah men choomjoh tahang ah likhiik ih neng uh emamah ih ah langla Malkus ngeh angta. 11 Jisu ih Pitar suh rangka thuk rumhang, enooba neng esiih ih angrum liita, [An lang ah hetoop adoh sak hui uh! Seng ah, seknyi angli tih likhiik ah: 12 Ngah neng damdi eno Wah ih kohalang chamnaang lookkep adoh tajokka an nga damdi, enooba neng loong ah esiih jaataja ih nih thun hu?] 12 Eno Room nawa sipaahi nyia angrum ah, tiimnge liidi arah mongrep dowa miloong neng saahaap, erah damdi Jehudi nok hah bante ah ih ngah an ih daapkaat tahang ah toomjat rum ah loong ah ih Jisu ah jorum ano kit rumta, 13 jaakhoh nyia an ih ngah minchan halang ah likhiik neng uh an thoon ah Kaiphas hopwah Anna reeni siitwan rumta, ih emamah ih minchan hu. 14 [Ewah! Neng loong erah paang adi Kaiphas ah Romwah Phokhothon ah an ih ngasuh kohalang, eno ngah manah angang angta. 15 Jehudi ngoong awang loong asuh loontang neng uh nga damdam toom ang rumha, enooba neng raang ih wasiit tek ah eseethoon ang ah ngeh ih ih nga rangka ah chotup rum ah, marah mongrep hukbaatte ah Kaiphas angta. 16 Pitar nyia heliphante maanghoon di nga rangka tu nyia minchan ih tahang wahooh wasiit Jisu liliih ih phankhoom kanyuuta. Erah ah. 17 Ewah Katengthoon! Arah hah dowa miloong heliphante ah Romwah Phokhothon damdi menjat ah ih tajat ru ngah ih ba jat hala eno arah loong ah ih ang thoidi, Romwah Phokhothon nok taakkhu ni Jisu an ih daapkaat tahang ngeh ih jat rumha. 18 Neng suh an jen jat ih thukrum taha, eno erah jatrho ih damdi waknop wangta, 19 eno Pitar ah paakaawan thukrum ang, enooba an ih nga minchan halang ah adi banchapta. Heliphante ah kaalu ko ngaak kah neng ih uh choh toom ih rum ah, eno ngah uh neng ano jaalasar nusii chapta asuh baat ano Pitar ah damdoh ejet toom ang ang.]

18 Jisu ih rang ah jensoom ano, Kidron joisah saangko heliphante loong damdi daankata. Erah di pa esiih angta, eno Jisu nyia heliphante loong ah erah di nopwang rumta. 2 Jisu jootkotte Judas ih erah pa ah mani angta erah jat eta, tiimnge liidi heliphante loong ah damdi Jisu erah di hepoot hepoot pakchomui roh ka ih rumta. 3 Erah thoidi romwah phokhothon nyia Pharisi nok hah loong ah ih Judas damdi Room nok hah sipaahi nyia Rangteenook bante loong ah langpi papi ih wangthuk rumta, eno neng loong ah weetook nyia phiitwe ah piirum ano

Ngah ih tiimjih baat rumtang neng ih chaat eta.] 22 raangtaan ih phaataak nawa wasiit ah daap haat koroh Jisu ih emah li kano, bante dowa wasiit ih hethi ni erum hala. Sen loong raangtaan ih Jehudi luuwang baangbuuh ano liita, [Romwah Phokhothon suh an ih ah daap haat kot ah tamjam han?] 23 Neng loong ah emah mamah naan liihu!] 23 Jisu ih heh suh ngaak ih riraaik damdi ngaakbaat rumta, "Heh tah angka! liitta, "Ngah tiim bah uh mokjeng etang bah, mirep Barabbas jamhi! (Barabbas ah miputte angta.)

24 Annas ih Jisu ah kitchoi Romwah Phokhothon Kaiphas taang ni wangthukta. 25 Erah di Pitar ah weekaang ni chaproh eta. Erah thoidi miloong ah ih cheng rumta, [An uh erah wah liphante taba ang koko?] Pitar ih weeliita, [Ngah ah tah angkang.] 26 Romwah Phokhothon dah wasiit, Pitar ih heh na datdook ta phoh awah erah di eje angta. Erah dah rah ih liita, [Jisu damdi pa ni taba tup taha?] 27 Eno Pitar we leekta, Tajatkang—erah damdam ih woh ah weeta. 28 Rangkhano ih Kaiphas nok nawa Jisu ah Kobono noklong ni siitwan rumta. Neng banlam di Khopi kuwaang miiphaksat suh neng ah esa ang theng, erah thoidi Jehudi ngoong awang loong ah kobono nokmong ni tanop wang rumta. 29 Erah thoidi Pilat ah dokkhoom kah ano chengkah rumta, [Arah mih ah tiim thoidi jowan halan?] 30 Neng ih ngaakbaatta, [Lamoongre dobah an suh ju tajoot kot wantheng tahe.] 31 [Emah ang abah sen hootthe jun ih mat ah taat hoonkaat thaak an.] Pilat ih baat rumta. Jehudi loong ah ih ngaakli rumta, [Seng ih mih tam i tek haatke.] (32 Erah langla Jisu ih heh mamah ih tektheng ah erah tiit ban baatta ah wuusa nah amiimi dong angsuuh jeng rumta.) 33 Pilat ih Jisu nokmong ni poonwan ano cheng wanta, [An Jehudi Luuwang nih ah?] 34 Jisu ih ngaakbaatta, [Nga tiit ah an thung ih tamcheng halang tam aleh mih ih baat ho ih cheng halang?] 35 Pilat ih ngaak liita, [Ngah suh Jehudi nok hah nih li halang? An mina loong nyia romwah phokhoh loong ih ba jokoh wanrum halang. An tiimjih ih kotu?] 36 Jisu ih ngaakbaatta, [Nga hasong ah arah mongrep hasong tah angka; arah mongrep hasong angta bah nga lih phanjootte loong ah Jehudi ngoong awang suh lajoot thuksuh mui etheng rumta. Nga hasong bah mongrep hasong tah angka.] 37 Eno Pilat ih Jisu suh chengta, [Enoobah, an luuwang tam ah?] Jisu ih ngaakbaatta, [An ih liitu ngah luuwang ngeh ah. Ngabah dongtup hangno arah mongrep adi jisiti raangtaan ih ra tahang, erah langla amiitiit ah baat suh. O mina amiisak mih ang ah erah ih nga jeng ah boichaat hang. 38 "Enoobah amiitiit ah tiimah?" Pilat ih chengta. Eno Pilat ah weengaak dokkhoom kah ano miloong asuh liikah rumta, [Heh tiim thoilam doh thet haat theng ah ngah ebah tah jatjoh kang. 39 Enoothong sen banlam di, Khoopiuh rookwet sen

19 Eno Pilat ih Jisu ah siitwan ano ruh ih bot thuk rumta. 2 Arami loong ah ih bangkaang hesupan nawa ih khopok ah hoon rum ano hekhhon ni pokthuk rumta; saangham nyuh ah hesak adi dekkoh rum eta 3 heh reeni raarum hano li rumta, "Roiloh toom angkah Jehudi luuwang ah!" Eno neng ah wangrum ano paatbuuh rumta. 4 Pilat ah jaasiit we ngaak dokkhoom kah ano miloong asuh baat rumta, "sok thaak an, nga ih sen reenah dongsiiit kaat hang, enoothong heh tek haatjih bah ngah ih tachoh jokang." 5 Erah di Jisu ah dokkhoom ra taha, sukhopok ah pok saangham nyuh ah kap ano dong ra taha. Pilat ih baat rumta, sok thaak an, mih abah arah!" 6 Heh ah kaptup rum ano romwah phokhoh loong nyia Rangteenok bante loong ah ri rumta, "Heh ah tekrapbot etheng! Heh ah tekrapbot etheng!" Pilat ih li rumta, "Siitkaat anno tekrapbot kaat an. Ngah ebah heh dut haat theng tajapjoh kang." 7 Miloong ah ih ngaak riibaat rumta, seng hotthe ni eli eha heh ah tek haat etheng ngeh ah, tiimnge liidi heh ih ngah Rangte Sah ngeh chaangta." 8 Erah chaat ano Pilat ah ehan han ih choota. 9 Pilat ah nopwang ano Jisu suh cheng wangta, [An manawa ra halu?] Enoothong Jisu tangaak jengta. 10 Pilat ih liita, [Nga damdoch tanih waan ru?] [An ih tanih jatko nga jiinni chaan jeela ngeh ah, daap uh jen daap haat eha bangphak nah uh jen rapbot eha.] 11 Jisu ih ngaak liita, An ih ngah tiim ehang bah uh erah chaan ah Rangte ih koh halu. Erah raangtaan ih an suh nga jootkotte ah rapne ih moong reela.] 12 Jisu jeng ah chaat ano, Pilat ih daap haat taat chungta. Enoothong miloong ah weengaak ri rumta, [An ih Jisu mok daap haat ubah, Luuwanglong joonte tah angko! O mina ih ngah Luuwang ngeh ih chaangha mih abah Luuwanglong piiara!] 13 Pilat ih erah jeng ah chaat ano, mat hoonkotte "Jongtongtheng" ngeh ih menrumta adi Jisu ah doksiit kaat ano tong kata (erah suh Hebrew nok hah ih [Gabbatha] ngeh menta.) 14 Khoipui Kuwaang phaksat khoockhamja rangnithung di Pilat ih miloong asuh liita, [Sen Luuwang ah arah!] 15 Eno miloong ah ngaak ri rumta, [Tek haat etheng! Tek haat etheng! Bangphak khona rapbot theng!] Pilat ih cheng rumta, [Sen Luuwang ah nih tek haatthuk he?] Romwah phokhoh loong ih ngaakbaatta, [Seng luuwang bah Luuwanglong luulu!] 16 Eno Pilat ih

Jehudi loong asuh Jisu ah bangphak khoni rapbotkaat jen tekchoi ang kano, heh lah ah tathabuh rumta. 34 thuk rumta. Miloong ah ih Jisu doksiit kaat rumta. Enoothong, sipaahi wasiit ih heh saam ni Pah ih sot 17 Jisu ih bangphak ah pi ano [Mikhoraang hah] adi kano joong nyi sih loong ah dokjanta. (35 Erah angta kata. (Jehudi loong ih [Golgotha] ngeh menha.) 18 rah mih ih heh mikmik ih japtup arah baat ha, erah Jisu damdi mih wanyi ah uh erah di rapbot rumta, raangtaan ih sen ih uh hanpi ih an. Erah baatte ah Jisu ah ehong adi mih wanyi ah haanghop ih rapbot ih amiitiit ah jat eha, ngah ih amiitiit ah baat hang rumta. 19 Pilat ih mih suh jatthuk suh raang ano ngeh ah.) 36 Rangteele ni raangthiinta ah amiisak bangphak adi chiita, erah di raangta, [Najaret dowa ih angla: Erah di amah raangha, [heraang esii taan Jisu, Jehudi Luuwang.] 20 Erah le adi Hebrew, Latin uh tathaka.] 37 Rangteele ehoh ni uh li eha [Pah nyia Grik jenglam ih raangta, eno samnuthung dowa esuh arah miloong ah ih kooksoh ah.] 38 Erah lih adi, ih Jisu rapbotta hah ah haloh lah angkokaano mirep Aramia nok hah Josep ih Pilat suh Jisu mang ah jenpi ih erah raangta ah toonsokleh weh kah ih rumta. 21 nih ih kaat ang ngeh cheng wangta. (Josep ah husah Romwah phokhoh loong ah Pilat reeni wang ano di Jisu liphante angta, enoothong heh Jehudi ngoong liita, [Jehudi Luuwang] ngeh ih nak raang uh[erah awang ra choota.) Pilat ih jenpi ih kaat uh li kano nang ih bah [Arah mih ah ih liita, Ngah Jehudi Luuwang]emah ih raang uh. 22 Pilat ih ngaak liita, 39 Heh damdi Nikodimas roongwaangta, jaakhoh ni [Ngah ih tiimjih raangtang, emamah toom ang ah.] uh Jisu damdi heh rangphe di chomui choi angta. 23 Sipaahi loong ah ih Jisu ah bangphak ni rapbot Nikodimas ih phontum jih miir nyia aloes ah woi ano lini heh ih kapta nyuh ah khoobaji ih khoohoom rum took rookjom taan piikaatta. 40 Erah nyi ih Jisu mang ano phe rumta. Heh samsong ah uh wakpi ih rumta, ah datpi nyuh ano phontum ah ih hut nyuuta, eno erah samsong ah hewet muh khoolaan angta. 24 nyuh ih thooploop nyu ano Jehudi banlam di ebeng ih Sipaahi loong ah nengneng jaachi ni baatmuu rumta, kaat suh emah ih khoohoom rumta. 41 Jisu tek haat [Seng lhakhoohoom theng; eranang ebah o ih choh rumta pa adi mangbeng theng ena esii angta erah di thaak asuh jong tetaak ah rang nah haat eno tootoon o mang uh beng muh angta. 42 Jehudi naangtongsa ih.] Arah langla Rangteele ni amah raangthiinta ah ah erah saalih adi angta eno erah mangbeng ah amiisak ih dong angta: [Neng loong ah ih nga nyuh uh haniik ni ang thoidi Jisu mang ah erah di beng ah phe ih rumta eno nga samsong ah rang ni haat nyuuta.

rum ano tootoon rumta.] Sipaahi loong ah emamah ih reeraang rumta. 25 Jisu bangphak re adi heh nuh nyia heh no Klopas minuh Meeri chapta, Meeri Magdalen uh erah di roongchpta. 26 Heh nuh nyia heliphante hemongnook warah japtup ano Jisu ih heh nuh suh liita, [Heh an sah.] 27 Erah lih adi heliphante asuh liita, [Arah an nuh.] Erah ja dowa ih heliphante ah ih erah nuh ah heh nok ni siitkaatta. 28 Jisu ih jat eta jirep ah thoon eta; eno Rangteele ni raangthiinta amiisak ih angsuuh heh ih liita, [Ngah joongle ih leelang.] 29 Erah di thaangneethoon kham keethiin choi khaplang esii angta, mih wasiit ih kham adi nyuchiin ah temano, hissop bangkaang adi khakta, eno toonpi ano Jisu tui ni mooksuta. 30 Jisu ih erah jok ano jengta, [Thoon eta!] Eno heh tok ah songhaat ano thaktiita. 31 Eno Jehudi ngoong awang loong ah ih Pilat suh bangphak khoni rapbot rumta loong lah ah thabuh rumano datthiin esuh cheng rumta. Erah saalih adi Jehudi naangtongsa, hoondak rangwuua angta, erah thoidi neng ih thunta. Jehudi naangtongsa doh neng mang ah bangphak khonah naktoom thoktong ah ngeh ah. 32 Eno sipaahi loong ah ih jaakhoh ah Jisu reeni rapbotta mih lah thabuh ano wasiit lah ah we thabuh rumta. 33 Enoothong Jisu reeni wang rum adi

20 Naangtongsa, Meeri Megdalene chichuuwi ih rang maang phaaekwu kaadi mangbeng ah taatsok kah adi mangbeng kepta jong dokkongchoi angta. 2 Erah thoidi, Pitar nyia Jisu mongnook heliphante reeni soonkah ano baatkaat nyuuta, [Teesu bah mangbeng nawa mih ih dokpi ih katta, mani thiinkaat koja tajatke!] 3 Erah baatrum kano, heliphante hejoon wasiit siit ano Pitar nengnyi ih mangbeng ah sokkah nyuuta. 4 Nengnyi echaan ih taatsoon kanyuuta, erabah uh heliphante wasiit ah Pitar ah jitsoon ano jaakhoh thok soonta. 5 Mang beng adi ngupbon ano taatsok adi hemong ni nyuh waariiri jangdat arah japtupa, enoothong hemong ni heh nopwang muh. 6 Heh lilih Simon Pitar ah thok haano, phangla ih nopwangta. Heh uh erah di nyuleep jangdat arah nyia 7 heh khoh dekta nyuh ah japtup wangta. Heh khodek nyuh ah hetuituidat eta nyuh ah damdi lah angthang ah. 8 Eno heliphante wasiit jaakhoh thokte warah uh roong nop ih wangta eno nyuh ah japtup ano heh ih hanpi eta. (9 Erah pootdi neng ih Rangteele ni raangthiinta ah tajat rumta, tek nawa we ngaaksaat jaatjaat ih ah liiha rah ah.) 10 Eno heliphante wanyi ah nok ni ngaakwangs nyuuta. 11 Meeri ah mangbeng

kaang ni chap ano huuta. Hu damdi, mangbeng adi ngupbon sok adi 12 rangsah wanyi Jisu mang thiinta arah japtupta. 13 Nengnyi ih cheng nyuuta, [Minuh, tup hangno tam hanpi halang? Ngah latup rangdi tiimnge hu lu? Meeri ih baat nyuuta, [Nga Teesu ah hanpiha loong ah tiimthan tenroon ah!] 14 Heliphante soonpi ih rumha, mani thiinkaat rum koja tajatkang!] 15 Jisu ih baat nyuuta, [Nga Teesu ah hanpiha loong ah tiimthan tenroon ah!] 16 Eno Meeri ah ngaakwang esuh lekchap adi Jisu japtupta; enoothong heh ih Jisu ngeh tajatta. 17 Jisu suh liita, [Minuh, tiimnge hu lu? O jamboi hu?] 18 Eno Meeri ih pa ni motte heh angka ngeh samthun ano ih roidong ah choh an.

liita; Chuupha, [An ih ma dokpi weeju oh? Enoobah heh mang ah mani thiinhu baat ih weehang, ngah ih toonpi kaat suh ah.] 19 Jisu ih liita, [Meeril] Meeri ah Jisu taangko lekchap ano Jehudi jenglam ih liita, [Rabboni!] (Erah langla Jehudi jenglam ih [Leenyootte] suh liiha) 20 Jisu ih liita, [Ngah nak taajoh hang] Ngah seng Wah jiinni maang ngaakwang kang. Ngaaphon ngaano loong suh baatkaat uh, seng Wah nyia neng loong Wah, nga Rangte nyia neng loong Rangte jiinni ngaakwangla ngeh ah.] 21 Erah raangtaan ih Meeri ah heliphante loong reeni kah ano Teesu japtup tiit nyia neng loong suh baatkaat tiit baatta ah baatkaat rumta. 22 Heliphante loong ah Jehudi ngoong awang loong raacho ih kaalu ah tangsak rumano Naangtongsa rangja di nokmong ni khoontong rumta. Erah di Jisu ah neng laktung ni dongchap hano jengta, [Semroongroong ih tong an.] 23 Erah jeng ano heh lakma nyi heh saam ah noisok rumta. Eno heliphante loong ah neng Teesu ah tup rumano rapne ih roon rumta. 24 Asih wanyi heliphante loong dowa, Thomas (Twin ngeh poon rumta) ah Jisu dongkhoomta adi amuh angta. 25 Erah thoidi heliphante wahoh loong ah ih Thomas suh baat rumta, [Seng ih Jisu japtup eti] Eno Thomas ih li rumta, [heh lak ni jaanwot ih po botta ah latup kangbah nyia heh lakpo adoleh heh saampo adoh nga laktiik maang thaak laanglaang tahanpi kang.] 26 Saasinet lidi heliphante loong ah nokmong ni we khoontong rumta doh, Thomas uh neng damdi eje angta. Nok kaalu ah tangsak choi ang adi Jisu neng laktung ni we dongchap wangano jengta, [Semroongroong ih tong an.] 27 Eno Jisu ih Thomas suh liita, [An laktiik ih tasuh uno nga lakma ah Taat sok thaak uh adoleh nga saam ma ah an

lak ih taajoh thaak uh. Tenchi nak ang uh hanpi ih hang!] 28 Thomas ngaakjengta, [Nga Teesu nyia adi hekhoh helah ih nyupu ah kap nyu ano tongnyu nga Rangte!] 29 Jisu ih Thomas suh liita, [Ngah ah arah tajajaah rapne ih mokata, 30 Heliphante loong miksoh di Jisu mih paatjaajih erah loong ah arah Leedap ni raangthiin muh. 31 japtupta; enoothong heh ih Jisu ngeh tajatta. 32 Jisu Arah sen ih hanpi toom ih an ngeh ih raangthiin ha, ih chengta, [Minuh, tiimnge hu lu? O jamboi hu?] 33 Jisu ah Rangte Sah Kristo eno heh hanpi jun ih sen ih roidong ah choh an.

21 Erah lini, Taiberia juusitum adi heliphante loong ah damdi Jisu emah we dongkhoomta. 2 Erah di Simon Pitar, Thomas (Khaangpeh ngeh ih poon rumta ah), Nathanel (Galili kooni Kana dowa), Jebedi sah nyia Jisu liphante wanyi loongtang eroom ang rumta. 3 Eno Simon Pitar ih heh joonte loong asuh baat rumta, [Ngah bah chaak ha kah ang.] Eno heh joon loong ah ih li rumta, "Seng uh wakkaat ehe," eno neng loong khoonku ni karumta. Erah rangpheeja pheetang ih chaak ah taat ha rum adi tiim uh takap rumta. 4 Rangsa dong damdam di, Jisu juukaang ni banchapta, eno heliphante loong ah ih Jisu ngeh ih tajat rumta. 5 Eno Jisu ih cheng rumta, [Jaaro loong, tiim uh tanih kap kan?] [Tiim uh takapek," Jaaro loong ih baat rumta. 6 Eno Jisu ih baat rumta, khoonku chap thuk lan dakmiiko adoh chaak ah haat an, nyah erah doh kap ih an.] Erah raangtaan ih neng chaak ah haat rumano tajen ngaak hom rumta, chaak adi nyah hantek nyaanta. 7 Eno heliphante Jisu moongnook warah ih Pitar suh liita, [Teesu bo ah!] Pitar ih Teesu ngeh ih japchaat ano heh nyuh ah toonkap ano (heh nyuh ah khookpi eta) juukhoh ni datpit kata. 8 Heliphante wahoh loong ah chaak adi nyah hesiit ih hoom rumano juukaang ko ih wang rumta. Saanghook dowa ih ju ah haloh tah angta, ngookchaajom taan haloot angta. 9 Neng loong ah juukaang adi thok rum adi, we khoni nyah nyia baanlo tupwang rumta. 10 Eno Jisu ih li rumta, [Sen ih kaptan nyah dowa esiiitni than piawan han.] 11 Simon Pitar ah khoonku ko ngaak kah ano chaak adi nyah elonglongwah juukaang ko ih toonhoom kata, erah di elonglong ah chaasit rookbanga ejom angta; nyah hantek ang ah bah uh chaak ah tah randatta. 12 Jisu ih poon rumta, [Phaksah wanghan.] Eno heliphante loong ah ih o iuh tanaan cheng rumta, [An o anglu ngeh ah?] Neng loong ah ih jat ih rumta heh Teesu ngeh ah. 13 Eno Jisu ah toonchapkah ano baanlo nyia nyah ah pheekoh rumta. 14 Jisu tek nawa ngaaksaat lidi erah ih takjom chomui rumta. 15 Jen phaksah rumano, Jisu ih Simon Pitar suh liita,

[Joon sah Simon, wahoh loong ih minchan halang nang ih an ih ehan tam minchan halang?] [Minchan ih hala, Teesu.] Pitar ih ngaak liita, [an ih jat ih hu ngah ih an minchan ih hala] ngeh ah. Jisu ih Pitar suh baatta, [Nga saapsah loong ah sokboi uh.] 16 Jisu ih Pitar suh taknyi chengta, [Joon sah Simon, [ngah an ih minchan nih ehalang?]] "Em Teesu," "an ih jat ih hu ngah ih an minchan ih hala[ngeh ah. Jisu ih baatta, [Nga saapsah loong ah sokboi uh.] 17 Jisu ih takjom chengta, [Joon sah Simon, an ih ngah minchan nih ih halang?] Jisu ih takjom cheng kano Pitar ah thungjoong eta, [ngah an ih minchan nih ih halang?] ngeh ih cheng kano ah. Erah raangtaan ih Pitar ih Jisu suh liita, [Teesu an ih jirep ah jat ih hu; an ih jat ih hu ngah ih an minchan ih hala ngeh ah!" Jisu ih Pitar suh baatta, [Nga saap ah sokboi uh. 18 Ngah ih amiiit bat hala; an jaaro tokdi mani kaat thung ah erah di katu; enoothong teekaang ang udoh, an lak jaanghaat kuno wahoh ih an thung lahaan ko adoh siitkaat ho.] 19 (Arah liiha langla, Jisu ih Pitar ah mamah ti ano Rangte rangka thuk ah erah tiit ah baat ha.) Eno Jisu ih baatta, [Nga lilih echo!] 20 Pitar lengsok adi heh liko ni heh mongnook warah, japtupta—heh ih phaksat tokdi Jisu reeni tiittong ano chengta warah ah, [Teesu an mokwaante ah o ang ah?] 21 Pitar ih heh ah japtup ano Jisu suh chengta, [Teesu, erah mih ah mamah ang ah?] 22 Jisu ih Pitar suh liita, [Erah mih ah ngah maang ngaak raara ething tongthuk ang bah, an raangtaan ih tiimjih ang ah? Nga lilih ih hol] 23 Erah raangtaan ih kristaan loong laktung ni tiit hu moong ruurangta heliphante erah tatiika tih ngeh ah. Enoothong Jisu ih liimuh; erah mih ah tatiika ngeh ah; Jisu ih amah ba liita, [Erah mih ah ngah maang ngaak raara ething mok tongthuk ang bah, an raangtaan ih tiimjih ang ah?] 24 Erah jengkhaap jengte ah heliphante dowa wasiit angta, erah raangthiinte ah uh heh angta; eno seng ih jat ehi heh ih baat ha ah amiiit ah baat ha. 25 Amadi uh, Jisu mokah arah jihoh tiit uh rapne ih je ah. Erah loong ah esiit esiit ih mok raangthiinta bah, ngah ih thaakthun angdi erah leedap ah mongrep mina loontang ih tajen toonpi thengta.

Esaamootkaat

1 Nga mongnook Thiophilas: Nga leedap phangkholo adi Jisu phang mokata dowa ih rangmong ni maang toonsiit wandi tiimjih reeraangta nyia tiimjih nyootsootta 2 erah ah raangtang. Jisu rangmong ni maang toonsiit wanka di, heh ih danjeeta heliphante loong asuh Esa Chiiala chaan tiit ah renbaat rumta. 3 Heh tiita dowa ih sa rookbaji lini ething toomjat rum hang ngeh ih hedop hedop heliphante loong suh noisokta. Heliphante loong ih uh tup ih rumta, eno Rangte hasong tiit ah roongwaan rumta. 4 Neng loong ah eroom ih khoontong rum adi arah jengdang ah baat rumta: "Jerusalem ah nak thiinhaat an, erah nang ebah ngah ih baat rum taha ranglakkot ah bansoktheng, seng Wah ih kot etheng ngeh ih kakhatta rah ah. 5 Joon ih juutem ah ju nawa ih tem tahan, enoothong rekam lidoh sen loong ah Esa Chiiala nawa ih tem han." 6 Kaamwah loong ah Jisu damdi eroom ih chomui rumta doh, neng ih heh suh cheng rumta, "Teesu, hasong ah amadoh Ijirel suh ngaakkot nih uh?" 7 Jisu ih baat rumta, "Saapoot nyia rangwu ah seng Wah luulu ih jat ah erah mabah ang ah sen ih jatjih tah angka, hechaan hephaan khui ni thiinha. 8 Enoothong sen taangnah Esa Chiiala raaha doh, sen loong ah chaan aphaan pan ang an, eno sen loong ah Jerusalem nah, Judia nah, Samaria nah nyia hakong rookwet nah nga haaki ang an." 9 Erah baat rumta lilih, heh rang ni toonsiit wan arah phansok rumta, eno neng mioksoksok di jiimu ih loop wanta. 10

Toon soonwang kano neng mik ah rangko sokwan roh ih rumta, eno nyuh epu ah kap ano mih wanyi neng reeni dongchap haano 11 baat rumta, "Galiliite oh, rangko tiimjih sokwan lan? Jisu, sen re nawa rang ni toonsiit wanta, erah likhiikkhiik ih rang nawa ngaak 12 Erah lih adi heliphante loong ah Olip Kong dowa Jerusalem ni ngaakwang rumta, erah hah dowa meesiit chang angta. 13 Erah hah adi thokrum ano neng tongta nok rangkhok ko nokkhok adi duuwang rumta: Erah di langla, Pitar, Joon, Jeems 14 Neng loong ah rangsoom raangtaan ih minuh loong 15 nawa; Mesopotamia, Judia, nyi Kappadosia nawa; Saajombaji lidi chaasit rooknyi mih rangsoomte loong 16 nawa, Ijip nyia Sirene reenawa Libia hah ko nawa. Pitar ih liita, "Nga joonte loong, Esa Chiiala ih Dewid 17 Judaas ah sengdung dowa wasiit heh mootkaatte taat danjeeta." (18 Judaas ih marah lalangka lampo nawa biita ngun ih reta phek adi tiita, heh wok ah raapphok ano heh leh loong ah nuudat eta. 19 Jerusalem ni songtongte loong ah ih erah japchaat rum ano, neng jenglam ih erah phek asuh Akeldama ngeh ih men rumta, erah langla "Sih Phek ngeh ah") 20 "Rangsoom boong leedap ni raangha, 'Heh nok ah ehu ih toom hoon ah; erah doh o uh naktoom tong ah.' Amah uh raang eha, 'Heh mootkaat ah o bah uh reeraang pakna toom ih ah.' 21 "Erah thoidoh, seng damdoh o bah uh weeje etheng seng Teesu Jisu Kristo ngaaksaat tiit toombaatte ah. Enoothong erah mih ah langla sengdung dowa ang theng. Seng Teesu Jisu seng damdi saarookwet roongkhoom taha di roong mootkaatte dowa mih ang theng, Joon ih juutem Ruurang tumbaatta dowa ih Jisu rang ni toonsiit wanta di o thok roong khoomta erah mih ah ang theng." 22 Erah thoidi mih wanyi danje rumta: Josep, Barsabbas ngeh ih poon rumta ah (Justas ngeh ih uh li ih rumta), nyia Mathias ah. 23 Enso rangsoom koh rumta, "Teesu, an ih warep tenthun ah jat ehu, erah wanyi tung dowa o ah danje hu erah seng suh jatthuk he 24 Judaas maako kaat theng angta kaat eta erah saklek ah an liphante raangtaan ih jatthuk he" 25 Enso nengnyi men o danje theng ah erah tootoon rumta, eno Mathias ah danje rumta, asih wasiit kaamwah loong damdi roong angtheng ngeh ah.

ih thok ha, Judaas ah Jisu jootkhak doh lamsiitte ang ah ngeh ih ah. 17 Judaas ah sengdung dowa wasiit heh mootkaatte taat danjeeta." (18 Judaas ih marah lalangka lampo nawa biita ngun ih reta phek adi tiita, heh wok ah raapphok ano heh leh loong ah nuudat eta. 19 Jerusalem ni songtongte loong ah ih erah japchaat rum ano, neng jenglam ih erah phek asuh Akeldama ngeh ih men rumta, erah langla "Sih Phek ngeh ah") 20 "Rangsoom boong leedap ni raangha, 'Heh nok ah ehu ih toom hoon ah; erah doh o uh naktoom tong ah.' Amah uh raang eha, 'Heh mootkaat ah o bah uh reeraang pakna toom ih ah.' 21 "Erah thoidoh, seng damdoh o bah uh weeje etheng seng Teesu Jisu Kristo ngaaksaat tiit toombaatte ah. Enoothong erah mih ah langla sengdung dowa ang theng. Seng Teesu Jisu seng damdi saarookwet roongkhoom taha di roong mootkaatte dowa mih ang theng, Joon ih juutem Ruurang tumbaatta dowa ih Jisu rang ni toonsiit wanta di o thok roong khoomta erah mih ah ang theng." 22 Erah thoidi mih wanyi danje rumta: Josep, Barsabbas ngeh ih poon rumta ah (Justas ngeh ih uh li ih rumta), nyia Mathias ah. 23 Enso rangsoom koh rumta, "Teesu, an ih warep tenthun ah jat ehu, erah wanyi tung dowa o ah danje hu erah seng suh jatthuk he 24 Judaas maako kaat theng angta kaat eta erah saklek ah an liphante raangtaan ih jatthuk he" 25 Enso nengnyi men o danje theng ah erah tootoon rumta, eno Mathias ah danje rumta, asih wasiit kaamwah loong damdi roong angtheng ngeh ah.

2 Pentikos rangwu sa, Jisu hanpiite mina loong ah noksiiit ni lomkhoon rumta. 2 Dotdi rang ni pong huuk ah likhiik, neng khoontong rumta nok dowa ih chaat rumta. 3 Eno tuihii likhiik weelu phaan arah japtup rumta ah neng sak ni ra taha. 4 Neng sak ni Esa raaha rah japtup an." 5 Deekrep dowa Rangte ra choote Jehudi nok hah loong ah Jerusalem ni songtong rumta. 6 Neng hoopti ah japchaat rumano, miloong ah lomkhoon rumta. Jisu hanpiite loong ah maama nyia Andriu, Philip nyia Thomas, Bartholomi nyia Mathiu, Alphias sah Jeems, Deek akaan raangtaan rumta. 7 Neng loong ah paatja rumano li rumta, "Arah laatte Simoon, nyia Jeems sah Judaas loong angta. jengla mina loong ah Galli nok hah! 8 Eno, nengjeng 9 Seng loong ah Parthia, Media nyia Elam no loong damdi hepoot hepoot khoontong rumta. 10 Phrigia nyia Pamphilia khoontong rum adi, Pitar toonchap ano jengta. 11 Ranglajatte jeng thukta erah Rangteele ni raangha ah amiimi loong ah seng Jehudi damdi Judaisim ih roonghoon

haano Judaisim angli, seng loong ah mararah langli ah heh ih jat eta: Rangte ih kakhamta Dewid sutom Kritte nyia Arab nawa—rabah uh neng jeng ah seng dowa wasiit heh teewah likhiik Luuwang dongthuk ah. jenglam ih Rangte mootkaat elong jen mokah arah tiit 31 Rangthoon doh Rangte tiimjih re ah erah Dewid roongwaan rum arah chaat hi!" 12 Neng loong ah ih bantup eta, erah thoidi Kristo ngaaksaat tiit ah paattek nyia tanyah damdi, neng jaachi ni chengmui baatta, 'Heh tek lampo mongrep ni tathiin haatta, Heh rumta, "Erah tiim suh liiha?" 13 Eno rukho loong sak ah mangbeng ni tachaamta.' (Hadés g86) 32 Jisu ah Jisu hanpiite loong ah damdi doondaak siitkook ah Rangte ih tek nawa ngaaksaat ih thukta, seng ih rumta, Neng ih liita, "Arah miloong ah kham ih loong ah ih jat ehi. 33 Jisu ah ngaaksaat thuk ano mok rumla!" 14 Pitar ah heliphante asih wasiit damdi heh Wah Rangte ih jaawah ko tong thukla, eno Heh roong toonchap ano miloong ah damdi erongwah kakhm jun ih Esa Chiiala ah choh eha. Amadi sen ih phang jengmui rumta: Jehudi joon awan loong nyi tiimjih tup han nyia tiimjih chaat han ah langla seng Jerusalem ni songtongte loong, boichaat thaak he raangtaan ih ranglakkot. 34 Tiimnge liidi Dewid ah erah tiim asuh liiha erah toombaats rumha. 15 Arah rangmong ni tawangta; erah nang ebah Dewid ih mina loong ah kham ih tamokka, sen ih mokthun liita, 'Teesu ih nga Teesu suh liita: Anpi anra loong ehan; amadi rangkhah phek kaattok angla. 16 Arah ah ngah ih an lathong nah maang thiinthiin 35 nga bah khowah Joel ban jengta ah angla: 17 'Rangte ih reenah jaawah ko tong uh.' 36 "Jerusalem dowa liita, rangthoon doh Ngah ih amah re ang; Ngaachi miloong ah ih jat ejih, Jisu ah sen ih bangphak ni ngaala warep khoh nah ang ah. Sen sah minuh tek haat tan ah Rangte ih Teesu nyia Kristo ang miwah loong ih nga tiitkhaap baatrum ah; sen jaaro thukla!' 37 Miloong ah ih jeng ah chaat rumano, loong ah ih motmang tup rum ah, sen teekaang loong rapne sootsaam rumta Pitar nyia kaamwah loong suh ih mangphe mang ah. 18 Minuh miwah, nga jeng li rumta, "Phoh ano loong seng ih tiimjih etheng ah?" chaatte loong suh, Erah tokdoh ngah ih chiiala koh 38 Pitar ih baat rumta, "Sen loong ah rangdah nawa sa rum ang, Eno neng ih nga tiitkhaap baatrum ah. 19 ejih eno Jisu Kristo mendoh sen rangdah biin anaan Ngah ih paatjaajih rangkothung nah noisok ang Nyia suh juutem theng; eno Rangte lakkot Esa Chiiala ah hah khui nah uh paatjaajih ang ah. Erah doh sih, we choh an. 39 Rangte ih kakhamta ah sen raangtaan ih nyia weekhot ang ah; 20 elongthoon Teesu rangka nyia sen sah loong raangtaan ih, adoleh o mina heh Rangwu thok ha doh, rangsa ah nakdat ih ah, nyia re nawa haloot ni angla erah loong raang ih—erah laphui ah sih likhiik ih saangdat ah. 21 Eno, o ih Teesu langla o mina seng Teesu Rangte ih heh jiinni poon men poon ah erah mina ah epui ih ah.' 22 "Jerusalem rumha erah loong raangtaan ih." 40 Pitar ih neng suh dowa mina loong, arah jengkhaap ah boichaat an! jengthoon ah jirep jenglam ih jatthuk ano li rumta, Najaret dowa Jisu taang ni chaan aphaan jeela, "Lajak miloong ah raangtaan ih chamnaang rangwu mih paatjaajih loong ah Rangte ih Jisu jun ih noisok thok hala erah dowa maama teenuh teewah puipang tahan. Sen miksok ni mamah angta, loongtang ih an!" 41 Pitar jengkhaap ah hanpi rumano miloong jat ehan. 23 Heh kaankoong jun ih Rangte ih Jisu ah juutem rumta, erah sa dowa ih hajaat jom mina ah rangdah mina sen loong asuh bangphak khoni ih jaatjaang rumta. 42 Kaamwah loong taangnawa tekrapbot thuk tahan. 24 Enoothong Rangte ih heh nyootsot rumta di, rangsoom suh lomtong rum adi chaan nawa ih saatsiit ano ngaakthing ih thukta, nyia phaksat room phaksah rum adi neng saapoot timnge liidi etek ih heh tajenta. 25 Dewid ih heh suh ah liin eta. 43 Kaamwah loong asuh mih paatjaajih liita, 'Saapoot rookwet nga Teesu ah nga ngathong loong reethuk kano, warep paatjaata. 44 Kristaan ni tup hang; heh reenah ngah tasootsaam kang. 26 loong ah rangsoom rangtu eroomroom ih tongtha rum Erah raangtaan ih ngah tenroon ih tonglang, nga ano neng huikhaak uh eroomroom ih maak rumta. jengkhaap adi tenroon jeela. Ngah, tekte ang ang 45 Neng hah ah sangleh, o tiimjih jamha erah jun ih bah uh, nga laalom theng adoh naangtong ang, 27 ngun ah phe phaksah ih rumta. 46 Rangwu rookwet timnge liidi an ih tek lampo nah ngah tathiinhaat rang; Rangteenok ni eroomroom ih chomui rumta, neng adoleh an jeng chaatthaatte loong ah mangbeng nah nok ni phaksat ah roongngit roongkhu nyia tenroon tah chaam thukko. (Hadés g86) 28 Roidong lam ah an woksoon, ih room phaksah rumta, 47 enoleh tenroon ih noisok ih halang, nga reenah ang uno tenroon woksoon ih rangphoong rangsoom tongtha rumta. ih tongthuk hang.' 29 "Nga joonte loong, sengte Eno rangwu rookwet khopiiriodong chote loong ah sengwah Dewid Luuwang khipikkhi ah sen suh baat Teesu ih neng damdi weewe thok ih thukrum taha. jaatjaat ejih. Heh ti ano bengta, heh mangbeng ah amadi uh eje. 30 Heh khowah angta, Rangte ih baatta

3 Saasiit Pitar nyia Joon rangsoom saapoot chang kano rangnithung lih saasong saapootjom di rangsoomnok ni wang nyuuta. **2** Paakaalu jaase, ih men rumta adi, heh roi roitang ih ekoong ang arah wasiit katongta. Saarookwet, erah paakaalu adi ekoong ah piikaat leh Rangteenok nah wangte loong jin nawa ngun thaang suh katongthiin kaat rumta. **3** Erah mih ah ih Joon nyia Pitar khoom ah japtup ano tiim ah tiim koh weehe tih ngeh ih suh nyuuta. **4** Nengnyi ih ekoong ah taangko soknyu ano, Pitar ih liita, "Sek taangko sok thaak ho!" **5** Eno, ekoong ah ih tiim bah uh kot ih nyu hang ngeh ih laalom koha: Najaret dowa Jisu Kristo mendoh toonchap uh!" **7** Eno Pitar ih jaawah ko lak ih joh ano toonchap roongwangta. **9** Miloong ah ih ekoong angta ah ih Rangte rangphoong rangsoom ih lengkoom arah japtup rumta, **10** eno neng ih arah mih abah Paakaalu Ese ni tongte kunma ah ngeh ih jatjoh rumano, neng uh rapne ih paatja rumta. **11** Kunma ah Pitar nyia Joon ih Solomon nok ngeh ih men rumta di, siit nyu arah tuprum ano miloong ah neng reeni soonwang rum taha. **12** Miloong ah tupano, Pitar ih li rumta, "Ijirel ni, songtongte joon awaan loong, arah suh tiimnge paatja lan, tiim esuh sok hali? Arah mih ah Rangte likhiik hoon eno seng chaan nawa ih khoom thukli nih mokthun han? **13** Sengte sengwah Abraham, Isak, nyia Jaakob Rangte ih heh Laksuh Jisu suh rangka thuk suh chaan koha. Enoothong sen loong ah ih ngoong awang loong suh jokoh anno Pilat ngathong ni dut haattan, lang abah Pilat ih edaap etheng taat liita. **14** Heh toontang nyia ese angta, enoothong sen loong ih dut haat ih tan, eno Pilat suh mih tek haatte li thuk tan. **15** Roidong lamsiitte ah sen ih tek haat tan, enoothong Rangte ih sen mikosok di tek nawa ngaaksaat ih thukta—eno erah haaki kotte ah seng loong ah. **16** Jisu mendi chaan aphaan je tungkangdi ekoong ah jen khoom thukta. Sen ih tiim tup han nyia jat han ah langla heh mendi tuumaang thoidi deesiitta ah tup han: Jisu hanpi thoidi deela ah sen ih amadoh jensok ih an. **17** "Amadi ngah ih jat ehang, ngaaphoh ngaano loong, sen mihak phokhoh loong ih Jisu ah lajat thoidi siwi tan. **18** Teewadi Rangte ih khowah suh banbaat thukta Kristo ah cham ih ah ngeh ah, erah likhiik amiimi ih angla. **19** Erah raangtaan ih, sekthun ih an, eno Rangte reenah thok han, sen rangdah ah biin anaan ehan. Emah re anbah, **20** Teesu jin nawa Esa chaan aphaan kaat suh saapoot thok eha, eno Jisu kaat thuk ha, Kristo ah sen raangtaan ih jen danje eta. **21** Jirep ah ena ih maanghoon hoon, heh rangmong nah tong ah, erah tiit teewah di Rangte ih toontang khowah loong suh banbaat ih thukta. (aiōn g165) **22** Erah thoidi Moses ih liita, 'Ngah kaat thuk halang likhiik, sen Teesu Rangte ih khowah kaat thuk ha, eno erah mih ah sen mina dung nawa ang ah. Eno heh ih sen suh tiim baat angla, erah loong ah, Samuel nyia heh lih ni kaatte jeng lah boichaatte ah Rangte mina re nawa maama deng nawa ang ah. Ena ih sen suh tiim baat koh: Najaret dowa Jisu Kristo mendoh toonchap suh Rangte ih khowah loong ih banbaat choi. **25** Sen raangtaan uh!' **7** Eno Pitar ih jaawah ko lak ih joh ano toonchap suh Rangte ih khowah loong damdi kakhamta, eno thukta. Erah damdam heh lah ah rongtangtang ih sente senwah damdi nuumi jengdang hoonta jun ih nakano; **8** toonpitta, heh lalah ni toonchap ano pan halan. Rangte ih Abraham suh liita, 'Arah hah lengkoomta. Erah lih adi toonpitano, Rangte rang dowa mina loong ah an sutom satoom jun ih pan ang ah phoongano Pitar nyia Joon damdi Rangteenok ni adoleh minchan ang.' **26** Erah raangtaan ih Rangte ih Heh Laksuh ah danje ano seng reeni phangkaat thuk taha, seng loong lamthih nawa pui thuk suh ah."

4 Romwah loong nyia rangsoomnok sokboite dowa mihak phokhoh, erah damdi mararah Sadusi mina thok rum ha di Pitar nyia Joon miloong ah damdi roongwaan roh ih nyuuta. **2** Heliphante wanyi ah ih miloong asuh Jisu tek nawa ngaaksaat tiit ah nyootsoot nyu kano neng loong ah rapne ih chiiru rumta. **3** Erah thoidi Pitar nyia Joon phaatak ni joh sakwan rumta, eno rangja ang thoidi wanyi ah erah saalih adi daap haat rumta. **4** Enoothong Jisu ngaaksaat tiit japchaatte loong ah ih hanpi ih rumta, miwah loong ah rooprop ih haajaat bangnga ang rumta. **5** Erah saalih adi Jehudi nok hah dowa mihak phokhoh loong nyia hootthe nyootsootte loong ah Jerusalem ni lomkhoon rumta. **6** Neng loong ah Romwah phokhoothon Annas damdi nyia heh jaatang Kaipaahas, Joon, Alekjendar loong damdi chomui rumta. **7** Neng loong ah ih Heliphante anyi neng ngathong ni chap thuk rumano cheng rumta, "Set mamah ih re lan sih? Tiim chaan kap han sih adoleh o men kap han sih?" **8** Pitar sak ni, Esa Chiila pahano ngaakbaat rumta, "Mihak phokhoh loong; **9** chiinnyah sek suh ekoong ah mamah ih deeta ngeh ih cheng hali tih bah, **10** sen ih jat ejih ang tan, seng ngathong ni chapla ekoong ah langla, sen ih tek haat anno we ngaaksaatta Najaret dowa Jisu Kristo mendi deeta. **11** Jisu Kristo ah langla Rangeele ni maangdi dook ban baatta, 'Nok hoonte ih jong taaseeka ngeh ih daanta erah thoontang nang ih eseethoon ih hoonla.'

12 Khopiroidong ah Jisu luulu jiin nawa ba choh ih; kaat ho, toontang Jisu mendoh paatjaajih loong arah hah adi seng jen puipang suh o suh uh Rangte jen noisok theng ah.” 31 Neng rangsoom lilih, erah ih chaan kotmuh” 13 Pitar nyia Joon lacho laphaan ih khoontong rumta di hah ah moh eta. Neng loong sak ang kano Ngoong awang loong ah paatja ih rumta, ni Esa moong achaang ah ra haano Rangte jengkhaap neng ih jat eta wanyi ah le wette tah angka ngeh ih ah lacho laphaan ih baat rumta. 32 Jisu liphante loong ah. Neng ih erah uh jat eta wanyi ah Jisu damdi ang ah tenthun siit ang rumta. Neng huikhaak ang ah bah dowa ngeh ah. 14 Ekoong deeta ah nengnyi damdi uh arah nga lakbui angta ngeh ih tali rumta. 33 Rangte tup rum ano, tiim uh tami jeng rumta. 15 Erah thoidi chaan aphaan ah kap rum ano Heliphante loong ah Ngoongthum theng nokkhok dowa doksoon thuk rum ih Jisu ngaakaat tit ah lacho laphaan ih baat rumta, ano, neng jaachi di roongwaan rumta. 16 “Arah mih erah thoidi Rangte ih neng loong asuh romseetam koh anyi mamah ih ih?” “Jerusalem dowa miloong ah ih rumta. 34 Neng dung dowa o uh bootbe thoomramte jat eha, arah mih anyi ih mih paatjaajih noisok ha tajeeta. O jiinni phek nyia nok jeeta, neng loong ah ngeh ah, eno seng ih tami daanke. 17 Enoothong ih erah sangleh, 35 ngun ah heliphante loong suh arah tit ah Jisu mendoh nak toom kah tumbaat nyu koh rumta; enooleh o ih tiimthan thaangta erah than asuh choophaan etheng.” 18 Erah thoidi wanyi ah ru ih pheekoh rumta. 36 Erah likhiik ih kotte wasiit, ngaakpoon rum ano baat rumta, mamah ang ah Josep ngeh ih angta, heh Kaipras ni tup arah Lewi bah uh set ih Jisu mendoh o suh uh labaat theng nok hah angta, eno heliphante loong ah ih heh men adoleh lanyootsoot theng. 19 Enoothong Pitar nyia ah Barnabas ngeh ih poon rumta (Erah men ah langla Joon ih amah ih ngaakbaat rumta, “Sen teeteewah “Mih suh chaan kotte), 37 eno heh phek ah sang ano, ih thaak thun thaak an Rangte mik sokdoh marah ngun ah heliphante danjeeta loong asuh kota.

pun ah—sen jeng chaat theng tam Rangte jeng chaat theng ah. 20 Seng mik ih tup hi nyia seng na ih chaat hi ah labaat bah seng bah tami tongke.” 21 Nengnyi jeng ah chaat rum ano, Ngoongthumte loong ah ih ehanhan ih choophaan rum ano daap haat nyuuta. Wanyi asuh tiim uh tami li rumta ekoong ah de kano miloong ah ih Rangte rangphoong rum kano ah. 22 Ekoong ang arah deeta mih ah paang rookbaji nang ih ehan angta. 23 Pitar nyia Joon daap haat damdam ih nengnyi joon loong ah taang ni ngaak wang nyuuta, eno Romwah phokhoh nyia mihak phokhoh loong ih liita jengkhaap ah baat nyuuta. 24 Erah chaat rum ano, Kristaan loong eroom ih lomtong rum ano neng Rangte rangsoom rumta: “O Elongthoon Teesu, an juuba rangmong nyia juukhu hakong dongsitte, juusih nyia hemong ni tongla loong Dongsiitte, Changte wah!” 25 Sengte sengwah an laksuh Dewid suh Esa Chiiala nawa ih jeng thuk kuno jengta, ‘Ranglajatte loong ah tiimnge ih khah rumla; miloong ah ih lalangka ah tiim kaankoong rumta? 26 Arah hah dowa Luuwang loong ah ih neng teeteewah ih khookhamta, nokpan tangpante loong ah eroom ih lomkhoon rumta Teesu Kristo miksuk kaanju suh ah.’ 27 Hirod nyia Poontias, Pilat loong ah arah samnuthung dowa Ranglajatte loong nyia Ijirel noksong damdi an Laksuh Jisu tit jen roongwaan ih rumla. 28 Anchaan aphaan nawa ih mamah angtheng ngeh ih thiini tu ah erah angthuk suh chothum rumla. 29 Teesu, amadoh, seng choophaan hali ah sokkaat weeho, eno lacho laphaan ih baattaan suh chaan aphaan kokaat he. 30 Khoisatte deesiit theng chaan aphaan raangtaan ih an lak janghaat

5 Enoothong Ananias ngeh ih mih wasiit angta, nengnyi heh minuh Sapphira ih nyamka jaasiit sang nyuuta. 2 Eno nengnyi heh minuh roongwaan nyu ano ngun khooke ah tangthiin nyu ano heliphante loong asuh koh nyuuta. 3 Pitar ih Annania suh liita, “Esa Chiiala ngathong ni Soitaan ih tiim esuh tit hu baat thuk halu ngun rukho ah tangthiin ansih no ah? 4 Maangsang di, nyaamka ah an lakbui angta; esang lih di ngun ah an lakbui angta. Eno, erah likhiik an tiimnge ih reelu? An ih mina tamokwaan hu—Rangte mokwaan hu!” 5 Chaat damdam ih, Annania ah loongtiita; erah Ruurang chaatte loong ah rapne ih choota. 6 Jaaro loong ah wangrum ano, heh mang ah thooploop rumta, eno bengkaat rumta. 7 Koonta jom lidi, heh minuh ah tiim uh lajat thang ih nop wangta. 8 Pitar ih erah nuh asuh we banchengta, “Baat thaak hang, set soomiwah ih hah sang tansih thaang ah erah than ju nih angta?” “Em,” “thoontang erah thanju angta” Erah nuh rah ih ngaak baatta. 9 Erah thoidi Pitar ih erah nuh asuh liita, “Set soomiwah ih Teesu Chiiala ah tiim esuh thaak taari hansih? An miwah mang bengkaatte loong ah kaalu thong ni chapla, neng ih an uh dokpi ih kaat hol!” 10 Lakdamdam di Sapphira ah Pitar lak khoni loongtiita. Jaaro loong ah nopwang rum adi, heh mang ah japtup rum ano heh miwah reeni bengkaat suh dokpi kaat rumta. 11 Arah Ruurang chaatte nyia Kristaan loong ah rapne ih cho rumta. 12 Kaamwah loong ah mih dung ni paatjaajih loong ah rapne ih mokah rumta. Kristaan loong Solomon nokka ngeh men rumta adi khoontong

rumta. 13 Neng damdi wahote o uh tanaan roongtong angka. 30 Jisu bangphak khoni tekrapbot tan lini, rumta, erabah uh miloong ah ih neng tiit rapne ih sengte sengwah Rangte ih tek nawa ngaakthing ih seebaat rumta. 14 Enoothong minuh miyah, ehanhan thukta. 31 Rangte ih ngaak saatsiit ano Lamsiitte ih jaat rum ano Teesu rangsoomte ih hoon rumta. nyia mina Pangte toom ang ah ngeh ih jaawah ko 15 Kaamwah loong ah ih paatjaajih loong noisok ih tong thukla, eno Jerusalem mina loong suh neng rum kano, khoisatte loong ah lam ni piikaat rumta, rangdah sekthun thuksuh nyia biin anaan chosuh rukho ah juptheng ni rukho ah dam ni jupthii wan saapootse koh rumha. 32 Esa Chiiala nyia seng loong rumta, erah langla lam nah Pitar daankhoom adoh ah arah tiit haaki kotte—Esa Chiiala ah heh jeng heh laaphaang ih toom wiithuk ah ngeh ih thiinwan boichaatte loong raangtaan ih Rangte lakkot.” 33 rumta. 16 Jerusalem ko nawa miloong ah ih, khoisatte Ngoongthumte loong ah erah jeng ah chaat rum ano loong nyia chiithih laakhah ih paklakta loong ah rapne ih khadah rumta, kaamwah loong ah tek haat deesiit suh siitwan rum taha. 17 Enoothong Romwah etheng ngeh ih li rumta. 34 Enoothong neng dung phokhoothon nyia heh joon loong, neng damdi Sadusi ni, Pharisi nok hah Gamaliel ngeh ih wasiit angta, nok hah roop rum ano kaamwah loong ah rapne ih erah wah ah Hootthe nyootsootte, nyia warep ih miksuk rumta. 18 Eno kaamwah loong ah phaatak phoongpha arah mih angta, eno Nokwah dung dowa ni josak rumta. 19 Erah rangphe adi Teesu rangsah heh toonchaptta. Heh ih baat rumta, kaamwah loong ih paakaalu ah daap kah ano kaamwah loong ah ah pootsiit than doksii kaat thaak an, 35 erah lih adi dokkhoon kaat thuk rum ano phanbaat rumta, 20 Nokwah suh li rumta, “Ijirel phoh ano loong, arah “Rangteenok nah kah anno miloong asuh roidong miloong ah damdoh sokthun samthun ih re theng, tiit ah baatkaat an” 21 Heh jeng ah kap rum ano 36 Taat samthun thaak an ehakdi Theudas ah ngah kaamwah loong ah ih rangkhano di Rangteenok ni thoonrak lang liite dongta eno chaabaj iih heliphante phang nyootsoot karumta. Romwah Phokhoothon uh wakdong eta. Eno heh teewah ah tek haat kano, nyia heh joon loong ah ih Jehudi nok hah dowa miyah heliphante loong ah saapsoon e rumta, heh ruurang phokhoh loong ah Nokwah ngoongthum theng ni ah uh tikmat eta. 37 Erah lih adi, mih khoh rookwet thumpoon rumta; eno kaamwah loong ah phaatak tokdi, Galili nok hah Judas dongkhoon taha, heh mih nawa poonwang thuk rumta. 22 Enoothong neng hantek siitta, erah uh tek haat eta eno heliphante toonsiitte loong ah taatkah rum ano, kaamwah loong loong uh saapsoon e rumta. 38 Erah likhiik doh, ngah ah phaatak ni amuh ang rumta, erah thoidi Nokwah ih baat rumhala, arah miloong asuh tiim uh lali theng, ngoongthum theng ni ngaak baatkaat rumta. 23 Neng tongtong toom ih rum ah! Tiim re rumla, tiim “Phaataak ni thok eno, kaasak ah rapniine ih sak arah thun rum ha mina mongtham ang ah bah hetik matmat angta, bante loong ah uh paakaalu ni chap rumta; ih ah, 39 enoothong Rangte mongtham ang abah sen eno kaalu ah daapsok eno nokmong ni o uh tajeeta!” ih tiim uh tajen ekan, senteewah Rangte damdoh 24 Erah ruurang ah chaat rum ano Romwah phokhoh rookmui anrah ba tup an!” Gamaliel ih renbaat rumta nyia rangsoomnok dowa saahaap loong ah kaamwah jengkhaap ah Nokwah ih kap erumta. 40 Kaamwah loong ah tiim angla ngeh ih paatja rumta. 25 Erah loong ah noppoen wanrum ano, ruh ih buh rumta, arah di mih wasiit wang ano baat rumta, “Boichaat thaak dowa ih Jisu mendoh mabah uh nakkah baattaan an an! Phaataak ni sak tan loong ah ih bah Rangteenok ngeh ih baat rum ano daap haat rumta. 41 Kaamwah ni nyootsoot rumhat!” 26 Erah raangtaan ih saahaap loong ah Ngoongthum theng nawa tenroon woksoon wasiit ih heh mina loong ah siit ano kaamwah loong ih doksoon karumta, tiimnge liidi, Jisu thoilam doh ah ngaak toonsiit kata. Mih ih jong ih pat ra cho ih, neng loong ah ih cham anaang ah jen naan ih rum kaamwah loong ah labuthom thang ih siitwan rumta. ah ngeh ih Rangte ih danje arah ang rumta. 42 Eno 27 Kaamwah loong ah Nokwah reeni siitwan rum Rangteenok ni nyia nok rookweh ni neng loong ah ih ano, neng ngathong ni toonchap thuk rumta, eno Ruurang Ese tiit nyia Jisu Kristo tiit ah nyootsoot roh Romwah Phokhoh ih cheng rumta. 28 “Sen suh heh ih rumta.

mendoh nakkah nyootsoot an ngeh ih baat choi,” eno we dopjengta; “sokthaak an sen loong ah ih tiimjh hoon han! Sen ih nyootsoot han ah Jerusalem hah noongrep ni puupa thuk lan, eno Jisu tek haat ah seng mat ih joot thuk suh liihan!” 29 Pitar nyia heh kaamwah loong ah ih ngaakli rumta, “Seng ih Rangte jengkhaap kap theng, mina jengkhaap tah

6 Erah lih ang ano, heliphante loong ah jaatjaang ih wang rumta, Grik jengjengte Jehudi loong nyia hanok dowa Jehudi loong ah nengneng laktung ni changrook waangti ang rumta. Grik jengjengte Jehudi loong ih liita joottinuh adoleh thaknuh loong ah ih saarep chotheng phaksat ah rapniine ih tachoh rumka.

2 Erah thoidi asih wanyi kaamwah loong ah ih hanpiite jaatang ah thiinhaat uno ngah ih marah hah doh loong ah lompoon rum ano baat rumta, "Ngun thiin kaat baat ha erah doh kah uh." 4 Erah raangtaan raangtaan ih Rangte jengkhaap nyootsoot ah seng Abraham ih heh hadaang ah thiinhaat ano Haraan loong ah tami phaangdat ke. 3 Phoh ano loong, erah hah ni song kata. Heh wah tek lidi, Rangte ih sen raangtaan ih, seng loongdung dowa o sak ni Esa amadi song lan hah adi kaat thuk taha. 5 Rangte Chiiala adoleh mongtham ese jeela erah likhiik min ih Abraham suh arah an hah ngeh ih baatkot muh, ah ngun thiinte danje theng. 4 Eno juuba Rangte amasah chepsiit taan uh kotmuh, enoothong Rangte tiit ah rangsoom rangphoong ih jen nyootsoot ih." 5 ih Abraham suh kot eha ngeh ih ba kakhamta adoleh Heliphante loong ih renbaat rumta mongtham ah kap ansuh ansah lakbui ang ah ngeh ih thoomhoon kakhat ih rum ano, mina loong ah ih, kamkam tuumaangte ah ba hoon eta, erah kakham ah Abraham heh sah nyia moongte chaangte Stephen, Philip, Prokoras, maang jeeka tokdi hoonta. 6 Rangte ih Abraham suh Nikanor, Timon, Parmenas, nyia Entiok nawa Nikolas baatta: 'An sutoom satoom loong ah minok mihah maangdi Jehudi angta loong ah danje rumta. 6 Arah nah song rum ah, erah doh neng loong ah chaabaji miloong asuh heliphante loong ah ih neng khoh nah paang raangtaan ih dah ih siiwi rum ah. 7 Enoothong taajoh rum ano rang toom soomkoh rum ah ngeh ih an sutoom satoom loong ih soomtu rum ah mina neng reeni wangthuk rumta. 7 Erah thoidi Rangte loong ah ngah ih dande kah rum ang, erah lidoh jengkhaap ah noongrep ni ruurang roh eta. Heliphante erah hah dowaa doksoon rum ano arah hah adoh loong ah Jerusalem ni weewe jaataat eta, erah damdi ngaak song rum haano nga somtu rum hang.' 8 Eno romwah hantek ih Jisu laalom tit ah hanpi rumta. 8 Abraham damdi thoomhoon kakhat thiinta ngeh ih jat Stephen suh Rangte ih chaan aphaan ah koh ano, suh Rangte ih heh khoopkhan banlam ah hoonthuk miloong dung dowa mih paatjaajih loong ah noisok rumta. Erah thoidi Esak ah tup ano saasinat lidi heh ih thukta. 9 Enoothong Jehudi rangsoomnok nawa khoopkhan ano men hoonta; Esak ih heh sah Jaakob Dalang saachoi (ngeh ih men rumta), mararah mina khoopkhanta, eno Jaakob ih heh sah asih wanyi ah loong ah Stephen damdi daanmui e rumta, erah di khoopkhan banlam hoonta. 9 "Jaakob sah loong ih Kiren nyia Alekjendria nawa Jehudi nok hah nep neng no Josep ah miksuh ih rum ano Ijip hah ni dah angta. Silisia nyia Esia hah nawa Jehudi loong ah raangtaan ih sang rumta. Enoothong Rangte ah heh nep ih Stephen damdi jengmui rumta. 10 Enoothong damdam eta, 10 erah thoidi Josep ah mathan laang moong achaang ih Stephen suh erah likhiik chaan chamta bah uh Rangte ih puijang eta. Ijip Luuwang kota, heh jeng kano o uh tami daanjeng rumta. 11 damdi Josep chomuita di, Rangte ih Josep suh mih Erah raangtaan ih mararah mih asuh tit hu baatthuk tenroon thuk theng nyia mongtham ese ah kota, eno rumta, "Seng ih bah Moses nyia Rangte kaanju arah erah hadaang adi Luuwang ih Josep ah kobono nyia chaat hi!" 12 Emah ih diip mokwaan rum ano, noksong henok hetap jaatrep sokboite ang thukta. 11 Erah lidi, nyia mihak phokhoh loong, hootthe nyootsootte loong Ijip nyia Kanaan hah noongrep ni ram ang ano rapne ah khat thuk rumta. Neng loong ah ih Stephen ah ih cham rumta. Sengte sengwah loong ih phak asat ju jorum ano Ngoongthum theng ni siitwan rumta. 13 choh jam muh, 12 eno Jaakob ih Ijip hah ni ji acham Eno mih wajombaji ih tit hu baat thuk suh ngeh ih eje ngeh ih japchaat ano, sengte sengwah, heh sah waksit rumta. "Arah mih," ah ih "saarookwet seng loong ah phangkaat thukta. 13 Dopnyi kah rum adi, Rangteenok nyia Moses Hootthe tit ah pak thetbaat Josep ih hephoh loong suh heh teewah tit ah jatthuk ha. 14 Seng ih emah jeng arah chaat hi, Najaret rumta, eno Ijip Luuwang ih uh Josep jaatang tit ah dowa Jisu ih Rangteenok ah thaak haat ih ah eno jat eta. 14 Josep ih heh wah suh maatbaatta, neng Moses jin nawa neem arang loong ah elek et ah!" 15 jaatang rooksinet wabangnga ah loongtang Ijip hah Ngoongthum theng ni tongte loong ah ih Stephen nah kaat theng ngeh ah. 15 Jaakob nyia heh sah taangko sok rum adi, hethe hekhoh ah rangsah the loongtang Ijip hah ni song karum ano erah ni matti akhoh likhiik ih japtup rumta.

7 Romwah phokhoothoон ah ih Stephen suh chengta, "Amisak nih angkah?" 2 Stephen ih ngaak baatta, "Ngaaphoh ngaawah loong nga jeng ah boichaat an! Sengte sengwah Abraham Haraan hah ni maang song kah kaadi, Mesopotomia hah ni 3 Rangte dongkhoon kah ano baatta, 'An hadaang nyia an

ih ah ngeh ih li ano, thoikatkat ih neng nok nawa senwah loong nyia rangsah damdi Sinai Kong ni ehoh ni tum thiin thuk rumta. 20 Erah tokdi, Moses kah chowaanta, enooleh Rangte khothing jengkhaap ah jaaseemoong sah ih dongtupta. Moses ah nok ah seng suh toombaata tahe. 21 "Enoothong sengte ni laajom sokboita, 22 eno heh nok nawa thiinhaat sengwah loong ah ih Moses jeng ah taboichaat kaat kano, wangcha nah rah ih heh raangtaan suh rumta; heh jeng lalek boichaat thang ih Ijip hah ko we hakpanta. 23 Moses suh Ijip nok hah tiit jirep ah ngaakwang thung ang rumta. 24 Erah thoidi neng nyootsoot kano jatwah jeewah eh hoonta. 25 "Moses ih Aroon suh li rumta, 'Seng Iamsiitte Rangte hoon paang rookbaji ang ano, hejaat hepaat ah mamaah ih kohe. Ijip hah nawa seng doksiitte, Moses bah tajatke siwi rumta erah ah jat suh ngeh ih jam thoithaka. 26 Erah liih, maan laaphaang tongmih Heh mina wasiit Ijip mih ih siwi ah japtup ano, Moses hoon rum ano, roomsoom rumta, erah lih adi neng ih erah mih ah etek haat eta. (27 Moses ih thunta, ih hoonta tongmih phoongpha mendi phaksat ah heh mina loong ah ih baata jatrum hangnih, ngah room phaksah ih rumta. 28 Erah thoidi neng Rangte Rangte ih neng doksiit suh daapkaat halang ngeh ah neng dam dow a doksoon ano rang dow a ritsih ah, eno heh mina loong ah ih tajat rumta). 29 Erah nyia rang ni tiimjih jeela erah loong ah soomtu thuk saalih adi Ijirel nok hah wanyi botmui arah japtup ano rumta, erah tiit ah khowah loong leedap ni raangthiin paakpang damdi taat renbaat nyuuta. 'Boichaat thaak choi: 'Ijirel noksang loong! Phisaang hah ni paang ansih,' jaaroh nyi, 'set Ijirel mina tanih ang kansih; rookbaji angtan adoh luiamaan ah nga soomtu suh tiimte botmui lansih?' 30 Eno o ih wasiit ah siwiita tadook tan. 31 Erah tumhui tan abah, Molek Rangte erah mih ah ih Moses ah haangko pitthenga. 'Sek raangtaan ih angta; adoleh ritsih rangte, Rephan laktung nah an ih dande theng ngeh ih o ih poon laaphaang raangtaan ih; erah loong abah sen ih halu?' 32 'Miinnyah Ijip nok hah tekbu tang ah likhiik soomtu theng tongmih angta. Erah raangtaan ih sen tekbu ang ngeh ih nih li halang?' 33 Moses ih erah loong ah Bebiloon jiit nah phanhaat kaat rumha.' jeng ah japchaato ano, Ijip hah nawa Midian hah ni 34 "Sengte sengwah loong ih bah phisaang hah ni soonkah ano moong songtong kata. Erah ni heh Rangte waktong theng Nyutaap ah neng damdam sah miwasah wanyi tupta. 35 "Paang rookbaji lini, ih tumhui rumta. Erah mamaah ih hoon theng ah, Moses ngathong ni Rangte kaamwah ah Sinai Kong Rangte ih Moses suh noisokta ah likhiik ih hoon ni phisaang hah ni weelu damdi dongjengta. 36 Erah rumta. 37 Lini, sengte sengwah loong ih neng wah japtup ano, Moses ah rapne ih paatjaata, eno rapniine jiih nawa thaangta Nyutaap ah Josua damdi wakkah ih sok suh weeluuta adi tiitkhoom kata. Eno Teesu rumta di neng damdam ih tumhui rumta. Eno Rangte jengta ah japchaatta; 38 'Ngah ante anwah Rangte, ih mathan deek akaan angta loong ah nengnghah Abraham Rangte, Esak nyia Jaakob Rangte.' Moses nengnghah ih tum phanjoh haatta. Erah Nyutaap ah ih lanaan sok thang ih mochoota. 39 Teesu ih Moses Dewid, Luuwang maang langlang ih erah hadaang adi suh lii, 'An lasong ah khook haat uh an chaplu ah thok tongta. 40 Rangte ih Dewid suh ese choh kano Esa hah. 41 Ijip ni nga mina loong rapne ih cham arah Dewid ih Jaakob Rangte nok hoon thuk weehang japtup hang. Nenghu nengri chaat hang, Ngah neng ngeh ih sutu. 42 Enoothong erah rangsoomnok ah doksiit puipang suh ra halang. Amadoh raaho; Ngah Solomon Luuwang ih liwang ni thoon tom hoonta. 43 ih an Ijip hah nah kaat thuk ha.' 44 "Moses ah Ijirel "Enoothong Echoong thoon ni tongte Rangte ah mina mina ih thaangju et arah mina angta. 'Seng pante ih hoon hi nok ni tatongta; khowah ih liiha likhiik ah, nyia maat hoonte anghtheng ngeh ih o ih thiik halu?' 45 "Rangmong ah nga tongtheng, nyia hah ah nga Miloong ah ih emah kali rumta. Enoothong weeluuta lah naktheng, Teesu ih liiha, Nga raangtaan ih sen ih adi Rangte dongjengta, Moses ah noksang pante tiim nok ma hoon an? Nga tongtheng nok ah mani nyia doksiitte, heh damdoh rangsah roong mokah ah ah? 46 Arah loong ah nga lak ih tanih hoontang?' ngeh ah. 47 Moses ih, Ijip hah ni nyia Juusisaang 48 "Senten senmong ah jong ajaan likhiik mamaah (Juusih esii je ah, erah amadi uh erah suh juusih angtan!" Stephen ih arah tiit ah jangbaat roh ih kaatta. essang ngeh ih menha) adi nyia phisaang hah ni mih "Sen thung ah mamaah sengseng angtan, Rangte paatjaajih loong ah noisok ano heh mina loong ah Ijip tiitkhaap chaat suh sen na ah mamaah sengseng ih hah nawa doksiit dow a. 49 Moses ih Ijirel noksang baang tan! Seng loong ah sente senwah likhiik; sen suh baatta, 'Rangte ih, ngah kaat thuk halang ah ih uh Esa Chiala ah saarookwet takap kan!' 50 Sente likhiik khowah kaat thuk ha, eno erah mina ah sen senwah ih khowah lasiwiite eje nih ah? Teewadi mina dow a ang ah.' 51 Moses ah Ijirel mina loong Laksuh kateng ah erak eha ngeh ih Rangte tiit baat damdi phisaang hah ni tum roongtong rumta; sente kaatte ah uh neng ih tek haatta. Eno sen ih erah

mih ah mokwaan anno tek haat han. 53 Rangte rum kano heh jeng boichaatte totoh ang rumta. 12 hootthe ah rangsah jiin nawa choh thaangte sen Enoothong Philip ih Rangmong Hasong nyia Jisu loong ah—erabah uh heh jeng ah taboichaat kan!" Kristo ruurang ese tiit ah baat rum kano, hanpi ih 54 Ngoongthumte loong ah Stephen jeng ah chaat rumta, eno minuh miwah loong ah juutem rumta. 13 rum ano, neng pha ah phak ah ih khadah rumta. 55 Simon ih nep hanpiita; eno heh uh juutemta, erah Stephen ah Esa Chiiala pan angte angta, rango koontih lih adi Philip damdam tong ano paatjaajih ah noisok sokwan adi Rangte chaan aphaan nyia Jisu jaawah kano Simon ah rapne ih paatjaata. 14 Kamwah loong ko ih chap arah tupwanta. 56 "Sok thaak an!" Stephen ah Jerusalem ni angrum adi Samaria nok hah ih ih baat rumta. "Rangmong ah daapchoi tupwan lang, Rangte jengkhaap kap eha ngeh ih japchaat rum ano, erah di Mina Sah Rangte damdi jaawah ko chap arah neng reeni Pitar nyia Joon kaat thuk rumta. 15 Erah tupwan lang!" 57 Ngoongthumte loong ah riiraak rum ni thoknyu ano, Kristaan loong sak nah Esa Chiiala ano neng na ah neng lak ih kepjoh rumta. Miloong toom pah ah ngeh ih rang ah soomkoh ih nyuuta. 16 ah Stephen taangko ih tuutmuu karum ano, 58 erah Esa Chiiala ah o sak ni uh maangpat angra taha; samnuthung dowa dokphan haatakat rumta, eno Jong Teesu mendi juutem luulu phang kap rumta. 17 Pitar ih patkaat rumta. Erah tupte haaki loong ah ih neng nyia Joon ih neng khoh ni nengnyi lak ih tajoh nyu nyuh nengkhat ah jaaro wasiit Sool ngeh ih angta, ano rangsoom kot kano ba Esa Chiiala ah pah ra reeni thiinhaat rumta. 59 Jong ih patrum ah damdi taha. 18 Kamwah loong ah ih Kristaan loong khoni Stephen ih Teesu men ah poon ano rangsoomta, joh ano rangsoom kot kano Chiiala pah arah Simon "Teesu ngaachi ngaala ah thaang hang!" 60 Stephen ih japtupta. Erah thoidi Simon ih Pitar nyia Joon suh ah heh lakuu ni chooktong ano eroongwah ih riihuuta, ngun ah konyu ano 19 baat nyuuta, "Arah chaan ah ngasuh nep koh weehe tih, mikhoh nah taajoh angdoh Esa Chiiala toom pah raaha suh ah." 20 Eno Pitar ih ngaak liita, "Rangte lakkot ah ngun ih reh ang ngeh ih thun hu bah, an ngun ah hui uno soolam nah toom wang uh! 21 Rangte mootkaat nah seng damdoh an tami room ru, timnge liidoh Rangte miksok di an tenthun ah kaateng tah angko. 22 Erah raagtaan, an ih sekthun ih uh, an tenthun mongtham ethih thunhu, eno erah likhiik ethih thunhu ah biin anaan toom eh ho asuh Teesu rangsoom uh. 23 An thiddokdok mih siikhaamte nyia rangdah khui ni ang uh rah tup hala." 24 Simon ih Pitar nyia Joon suh li nyuuta, set ih Teesu suh rangsoom koh weehe tih, erah li hansih ah likhiik nga taangnah nak toom thok weethuk ha." 25 Nengnyi khippoh nyia Teesu jengkhaap ah baat nyuano, Jerusalem ni ngaakwang nyuuta. Samaria ni hadaang hantek ni Ruurang Ese tiit ah lam jangtang ih baatwan nyuuta. 26 Teesu rangsah ih Philip suh liita, "Jerusalem dowa ih Gaja ko kala lam adoh juumeh ko ih kaat suh khookhaam uh" (Arah lam adi mih amadi tah khoomka.) 27 Erah baat kano, Philip ah khookhaam ano dokkhom kata. Eno Ethopia wangcha nuh ngun thiinte, daamhun wasit, heh nok ni ngaakwangte chomuita. Erah warah Jerusalem ni Rangte rangsoom kah ano mokkaari ni nok ni ngaak wangte angta. Heh lamni soon adi, Isaia khowah ih raang arah leedap weta. 29 Esa Chiiala ih Philip suh baatta, "Mokkaari ko kah uno heh re tiittiit ih chap kah uh." 30 Philip soon kata adi khowah Isaia leedap banweh arah japchaat kata. Eno Philip ih chengta, "An ih wehu adi tiimjih liiha jat nih

8 Stephen tek haat thukte ah Sool angta. Erah sa adi Jerusalem hah ni kristaan loong ah rapne ih siwi rumta. Samaria nyia Judia hah noongrep ni Kristaan loong ah tiisoontumrumta, Heliphante loong ah ba soon muh. 2 Rangte jatte mina loong ah ih Stephen mang ah rongrongwah ih hu ari damdi bengkaat rumta. 3 Sool ih chaas jeeje ah thet haat taat chungta; nokrookwet ni tumkhoom ano, minuh miwah Jisu suh hanpiite loong ah thoontang dok hoom kaat ano phaatak ni sakkaat rumta. 4 Noongrep ni tiisoonta hanpiite loong ah ih Rangte tiit ah tumbaat rumta. 5 Samaria hah ko samnuthung longthoon ni tongte miloong asuh Philip ih Kristo tiit ah baat kaatta. 6 Philip ih baat rumta tiitkhaap ah mih lomkhoonta loong ah ih rapniine ih thaangchaat rumta, heh jeng boichaat rum adi Philip ih paatjaajih loong ah reeraang nyia noisok rumta. 7 Chiihii laakkah ah mina loong sak nawa riihu leh doksoon eta, erah damdi huimu nyia ekoong loong ah de ih rumta. 8 Erah thoidi erah hadaang adi rapne tenroon woksoon ih tong rumta. 9 Erah samnuh hah adi Simoon ngeh ih mih wasiit angta, heh ih Samaria dowa mina loong asuh pootsiit maantaan kanoisok rumta. Heh ih liita ngah mina elong esii, 10 eno erah samnuthung dowa, kurep wangrep ih, heh jeng ah naaririh ih boichaat rumta. Miloong ah ih liita, heh jiinni juuba "Rangte chaan aphaan "Eloongthoon Chaan aphaan" ah jeela. 11 Miloong asuh maantaan ah rekamdoock ih noisok

hu?" 31 Saahaap ah ih ngaakbaatta, "O ih uh lahuk sekbaat rangbah mamah ma jat ang?" Eno Philip ah mokkaari adi heh damdi roongtong suh duupoonta. 32 Rangteele erah weta adi amah raangta: Saap ah dook esuh siitkaat ah likhiik, saapsah heh roon sui "Ananias!" "Ani, Teesu" Ananias ngaak jengta. 33 adi lahu lari thang kah ang ah likhiik, heh khaapsit Teesu Jisu ih hesuh baatta, "An Lamjang lamjang taan uh jengmuh. 34 Heh kaantu ih rumta, tiim lathika ih kah uh, Judas nok ni Tarsas nawa raaha rah heh di thetbaat rumta. Heh sutoom satoom loong tiit ah men ah Sool ngeh ih cheng kah uh. Heh ih amadi o ih uh tajen baatka, timnge liidi arah hah adi heh rangsoomha, 35 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 36 Saahaap ah ih Philip men ah Ananias ah nopwang ano heh mik ah we suh chengta. "Baat thaak hang, khowah ih liiha ah o ngaakka thuk suh heh khoh ni taajoh arah japtup suh liiha? Heh teewah tiit tam wahoh tiit baat ha?" 37 Philip ih liita, "Arah di ju cheesah je ah. Ngah laang ah juutem suh korum ano kaat thuk rumhala." 38 Saahaap ah ih 39 Ju nawa dokkhoon nyuuha di, Teesu Chiiala ih 40 Philip heh teewah Ajotaas ni ang arah japtupta; eno Ruurang Ese tit ah hadaang rep ni lam jangtang ih Kaisiria maang thokthok ih baat wanta.

9 Erah tokdi Sool ih Teesu liphante loong ah tek haat etheng ngeh ih tum choophaan rumta. Romwah phokhoothoon taang ni heh wang 2 ano Damaskas dowa Jehudi rangsoomnok ni tongte damdoh menjat hoonkaat suh le raangkoh hang ngeh ih suh wangta, tiimnge liidi erah nah o bah uh Teesu Lamphante mok japtup abah, minuh miyah joh ano, Jerusalem nah ngaak siitwan suh ngeh ah. 3 Enno Sool Damaskas hah reeni thokkhoon adi, rang nawa baaphuk ih weephaak ano heh teewah ah kookrak ih kaangtookta. 4 Sool ah hah ni loongdat adi heh suh li arah japchaatta, "Sool, Sool! An ih ngah tiim esuh siwi halang?" 5 Teesu an o ang weelu?" Sool ih ngaak chengta. "Jisu, an ih siwi halang ah" Mih root ah ngaak jengta. 6 "Eno saatchap uno samnuthung adoh kah uh, an tiim reetheng ah erah nah baat ho eno an re jaataat etheng ang ah." 7 Sool damdi roong kaatte miloong ah, khaapsit taan uh lajeng ih tangchap rumta; mijeng abah chaat ih rumta enoothong neng mik ih tatup rumta. 8 Sool ah hah nawa saatchap uno heh mik taat kaasokta, eno tiim uh tatupta. Erah thoidi heh lak ni siit rum

ano Damaskas ko karumta. 9 Sool sa jom edook angta di, tiim uh taajok phaksata. 10 Damaskas hah ni mih wasiit Ananias ngeh ih Kristaan mina angta. 11 Erah mih ah ih motmang ni tupta, Jisu ih poonta, dook esuh siitkaat ah likhiik, saapsah heh roon sui "Ananias!" "Ani, Teesu" Ananias ngaak jengta. 12 eno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 13 Ananias ih ngaakbaatta, "Teesu, arah mih 14 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 15 Teesu ih Ananias tanih nook kang?" 16 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 17 Erah raangtaan ko ih daatkoom kanyu ano, Philip ih heh ju ah temta. 18 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 19 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 20 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 21 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 22 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 23 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 24 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 25 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 26 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 27 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 28 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 29 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 30 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 31 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 32 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 33 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 34 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 35 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 36 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 37 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 38 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 39 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata." 40 Enno heh motmang ni mih wasiit heh roidong ah thoontih kata."

ah echo ih rumta. 27 Erah di Barnabas ah ra haano kaamwah loong damdi Sool ah chosiipta. Neng loong asuh lam ni Teesu damdi Sool mamah chomuita nyia roongwangta erah tiit ah jangbaat rumta. Damaskas ni Sool lacho laphaan ih Jisu tiit baatta loong ah nep deenbaat rumta. 28 Eno neng damdi Sool ah tong Jehudi mina changthih noodek loong ah chosok eta ano, Jerusalem hadaang noongrep ni tumkhoomta, eno saarookwet rangsoom rangtu ih tongta. 3 Kornelias, Jisu mendi lacho laphaan eh tiitbaatta. 29 Sool Grik saasong saapootjom di, Kornelias ih motmang tupta, jengjengte Jehudi loong damdi nep daanmuita, eno Rangte rangsah ah ra haano liita, "Kornelias!" 4 Heh erah loong ah ih Sool tek haat esuh chung rumta. 30 ih Rangte rangsah ah cho damdi ramram ih sok ano Kristaan loong ah ih erah japchaat rum ano, Sool ah chengta, "Erah tiimjih ah, chuupha?" Rangsah ih Kaisiria ko siitkaat rumta, eno heh hadaang Tarsas ni ngaak baatta, "Rangte ih an rangsoom nyia an lakkot kaat thuk rumta. 31 Eno, Judia, Galili nyia Samaria suh eroon ela, erah thoidi Rangte in an rangsoom ah chaas loong adi semroongroong tong rumta, Esa chaat eha. 5 Mih wasiit je ah heh men ah Simon Pitar Chiiala nawa ih mina loong ah rongtangtang angthuk ngeh ih kali rum ah erah mih ah amadoh wajombaji rumta, eno neng loong ah Teesu ah samthun rum suh Joppa nawa poonkaat thuk uh. 6 Siikhoop ah ih rangphoong rangsoom ih songtong rumta. 32 pheeboonte Simoona ngeh ih mih wasiit je ah erah Pitar noongrep ni khoomta, Lidda ni tongte Rangte nok adi heh wenwah, heh nok ah juusih kaang ni." 7 miloong damdi chomui suh jaasit dongkata. 33 Erah Erah lih adi rangsah ah maatsoon eta, eno Kornelias hah adi mih wasiit heh men ah Aenias, paang asat ih heh nok ni mootkaatte dah wanyi nyia toongtang heh juptheng ni huimu ih khui arah jinni chomui kata. thoon heh sipaahi ah poonta. 8 Heh ih tiimjih tupta, 34 "Aenias" Pitar ih poonta, "Jisu ih deesiit ih halu. erah loong ah baat ano Joppa ni kaat thuk jomrumta. Saat uh, an dam ah tuithiin uh" erah damdam ih 9 Erah saalih adi, nengjom Joppa ni wangte lam ni Aenias ah saatta. 35 Lidda nyia Sharon hah ni tongte khoom jomrum adi, Pitar ah rangnithung di rangsoom loong ah erah tuprum ano, Teesu liphante ih hoon suh nokkhoh ni duuwangta. 10 Heh ram ih ti ano rumta. 36 Joppa hah ni Tabitha ngeh ih minuh wasiit, tiim atiim phaksat thung angta; eno changsong tokdi, Jisu rangsoomte angta. (Grik jenglam ih heh men heh ih motmang tupta. 11 Heh ih rangmong kaasak ah Dorkas angta, erah langla, "Sehui, men angta). daap dat arah japtupta eno dam elongwah likhiik heh Heh roi roitang mooste kaatse kah ano changthih kaang rongbajiji tamhoom choi datti ra taha. 12 Erah noodek loong ah chosok eta. 37 Erah tokdi erah nuh di luamaan, siiawi jeeje arah, pu ajuk nyia woma ah khoisat ih tiita. Heh mang ah chotchaat rum ano woh loong angta. 13 Pitar ih miroot esiit japhchaatta, lamtok nokkhok ni thiinwan rumta. 38 Joppa hah ah "Toonchap uh, Pitar; arah loong ah tekbuh phak uh!" Lidda dowa ih haloh tah angta, Joppa hah dowa 14 Eno Pitar ih liita, "Teesu ngah ih taphak kang! hanpiite loong ah ih Pitar Lidda ni ngeh ih japhchaat Ngah ih esot eruh maang taat phakkang." 15 Enor rumano, mih wanyi wangthuk rumano erah ruurang miroot ah ih heh suh we ngaak liita, "Rangte ih esa tiit ah baatwan thuk rumta, "Seng jiinnah kharok ih ngeh ih liiha suh esot ngeh ih lali theng." 16 Emah ra weeho." 39 Erah raangtaan ih Pitar ah nengnyi mah ih jaajom noisok ano, lakdamdam ih rang ni damdi wakkata. Pitar ah thok ano, lamtok nokkhok adi ngaaktoon wanta. 17 Erah motmang ah tiimjih noisok siitwan rumta, Erah di joottinuh loong ah kookchap halang ngeh ih samthun adi, Kornelias ih kaat thuk ano hu rumta, maangti di waatta samsong nyia nyuh jomrumta, loong ah ih Simoona nok ah jatjoh rumano, akhat ah bannoih rumta. 40 Pitar ih erah nokkhok paakaalu reeni chap kah jomrumta. 18 Neng loong ah dowa loontang doksoon thuk rumta, eno heh lakuh ih jaamcheng rumta, "Adi wenwah Simoona Pitar ngeh ni tong ano rangsoomta; mang ko ih lektong ano Pitar ih ejie nih ang weela?" 19 Pitar ih motmang dowa ih liita, "Tabitha, saat uh" Eno heh mik ah kaasok eta, tiimjih suh liiha ngeh ih samthun roh ih adi, Chiiila Pitar ah japtup ano saat tongta. 41 Pitar ih heh lakuh ih rah ih baatta, "Boichaat thaak uh! Mih wajom ih jam joh ano toonchap thukta. Pitar ih Kristaan loong nyia halu. 20 Erah raangtaan ih datkoom kah uh, neng joottinuh loong ah poon ano Tabitha ah ething ngaak damdoch chomui suh nak tanyah uh, neng jom ngah ih korumta. 42 Erah ruurang ah Joppa hah noongrep ni kaat thuk halang." 21 Eno Pitar ah datkoom kah ano japhchaat rumta, eno mih hantek ih Teesu tiit ah kap ih baat kaat rumta, "Sen ih jam han abah ngah hanih. rumta. 43 Pitar ah Joppa hah ni siikhoop pheeboonte Tiimjam ra tahan?" 22 "Kornelias saahaap ih kaat Simoona damdi sa hantek waktong thiinta.

10 Kaisiria ni mih wasiit heh men ah Kornelias ngeh ih angta, heh Room nok hah Sipaahi "Itali Sipaahi" ngeh ih men rumta adi sipaahi Saahaap angta. 2 Kornelias ah tongtang mina angta, erah damdi neng jaatang Rangte ra choote ang rumta.

ah Rangte rangsoomte nyia Jehudi mina thoontang ih choomjoha nyia soongraang rumha. Rangsa ih heh nok nah an poonkaat thuk suh baatta, an ih tiimjih baat uh erah japchaat suh ah." 23 Pitar ih erah jom lah angka bah uh, Rangte ih o danjeeta erah mina, nok ni noppoen wanrum ano niikja anah jamthii seng loong likhiik o heh damdi ngaaksaat lidi room theng ngeh ih baat rumta. Erah saalih adi neng damdi phaksatte loong ah ih japtupti. 24 Eno seng loong wakwangta, eno Joppa dowa Kristaan mararah uh asuh ruurang Ese tiit ah baat etheng ngeh ih nyia neng damdi wakwang ih rumta. 24 Eno Pitar ah rangkothung ni ething, tekmang danjeete eje ngeh saasiit adi thok khoomta, erah di Kornelias ih hepoh ih mina loong asuh baat an ngeh ih jengdang kohali. hewah nyia heh joonte sano loong ah lompoon ano, 25 Pitar ah nokmong ni o mina ih heh suh tuumaang ih tong ah neng rangdah nopwang damdam, Kornelias ah chomuita, heh lakuh ah heh men nyia chaan aphaan nawa biin anaan ni choottong ano, heh ngathong ni chuubonta. 26 Eno choh ah." 27 Pitar ih tikitthaap baatta adi, Esa Chiiala Pitar ih chapsit ano liita, "Toonchap uh," "Ngah bah ah boichaatte loong sak ni ra taha. 28 Ranglajatte sak hansi mina." 27 Nokmong ni nokhoom damdi, Pitar ni nep Esa Chiiala pakaat kano, Pitar damdi Joppa nyia Kornelias roongwaan nyuuta ah di, miloong ban nawa ra taha Jehudi rangsoomte loong ah paatjaata. tongta ah japtup wangta. 28 Pitar ih baatta, "An ih jat 29 Erah 46 Tiimnge liidi, Ranglajatte loong ah jengkhaap ena enu Jehudi mih heh hootthe jun ih Ranglajatte damdi ena jeng ano Rangte phoongpha rumta. Pitar ih liita: tachomui thukka. Erabah Rangte ih o uh esot ngeh 47 "Seng ih chohi ah likhiik arah mina loong ah ih uh ih lasamthun theng ngeh ih noisok halang. 29 Erah Esa Chiiala choh rumha. O ih bah uh neng juutem thoidi, an ih poon hangno jengdaan laje thang ih wang ah jen daan tam ih ah?" 48 Erah lih adi Jisu mendi halang. Enoothong, ngah ih cheng hala, tiim esuh juutem baat rumta. En neng dam doh sajombaji than maatpoon halang?" 30 Kornelias ih baatta, "Sa jom waktong thiin suh Pitar suh baat rumta.

11 Kam wah nyia Kristaan wahoh loong ah ih Ranglajatte loong ih nep Rangte jengkhaap ah ekap ih rumha ngeh ih Judia hah noongrep ni japchaat rumta. 2 Pitar Jerusalem ni kata doh, khoopkhan choi Jehudi loong ah ih lenmak adoleh kaantu rum ano, Pitar suh li rumta. 3 "An Ranglajatte nyia neng khoopkhan muh nok ni phaksat nep room phaksatu, erah di an neng wenwah angtu!" 4 Erah thoidi Pitar ih mamah angta erah jaakhoh dowa ih dook rapniine ih baattaa rumta: 5 "Ngah ih Joppa hah ni rangsoomtang adoh, motmang ni tuptang. Rangmong nawa damnuh elongwah likhiik ih datti haano nga reeni thaam ra taha. 6 Erah dam adi ramram ih jamsok angno jik ehi luiamaan, woma siawi, pu ajuk nyia woma woh loong japtuptang. 7 Eno ngasuh baat hang rah miroot japchaat tang, 'Toonchap uh, Pitar; tekbuu phak uh!' 8 Eno ngah ih liitang' Teesu ngah ih taphak kang! Laphaksat jih nyia esot eruh jih nga tui ni ju maang taatthaak mooksuh kang.' 9 Rang ni jeng arah miroot ah we japchaat tang, 'Rangte ih Esa ngeh ih liiha suh esot ngeh ih nakli uh.' 10 Emamah jaajom jeng arah japchaat tang, eno thoontang rang ni ngaaktoon wanta. 11 Erah pootdi ngah tongtang nok adi Kaisiria nawa nga poonte wajom thokkhoom rum taha. 12 Chiiala ih ngasuh latanyah thang ih neng damdoh wakwang baat tahang. Nga damdi Joppa nawa wah

arok Kaisiria ni wakwang rum taha, eno Kornelias nok ni loongtang wangti. 13 Kornelias ih rangsah heh nok ni chap arah japtup arah baat tahe, heh suh baatta phoh, Jeems ah lang ih tekdoch thuk rumta. 3 Erah tih, 'Joppa ni Simumon Pitar ngeh ih mihi wasit je ah tekdoekta asuh Jehudi loong ah roon kano, Pitar nep erah o subah uh poonkaat thuk uh. 14 Sen jaatang jootkhak thuk rumta. (Erah chamwi kuh ja angta). puipang tit ah erah mihi ah ih baat han.' 15 Eno ngah 4 Pitar joot lini phaataak ni sak ano, asih wah arok phangjeng angdi, Esa Chiiala ah ehakdi seng sak ni sipaahi suh ban thuk rumta. Hirod ih Khopi Romhoon ra taha ah likhiik neng sak ni uh emah para taha. 16 lidoh Pitar suh noksong ngathong nah thaakcheng Eno ngah ih Teesu jeng ah samthun tang: 'Joon ih theng ngeh ih chungta. 5 Erah thoidi phaataak ni ju nawa ih juutemta, enoothong sen loong ah Esa sakta, enoothong Kristaan mina loong ah ih neng ten Chiiala nawa ih juutem an.' 17 Rangte ih heh lakkot nawa ih Pitar raangtaan ih Rangte rangsoom rumta. ah rangwuuthak ni tupthuk hali, Ranglajatte loong 6 Hirod ih Pitar ah nokwah reenah doksiit kaat theng suh koha heh lakkot ah, seng suh uh phang hanpi ngeh ih chungta rangphe adi, Pitar ah sipaahi wanyi tokdoh emah ju koh tahe; emah ang abah, Rangte laktung ni jaanruh ih kit rum ano jupthuk rumta. Eno jengdaante ngah o ah!" 18 Erah chaat rum ano, lakah sipaahi loong ah ih phaataak kaalu adi ban rumta. 7 kaanju mui thang ih Rangte rangphoong rumta, neng Baphuk ih Teesu rangsah ah dongchap haano, erah ih liita, "Eno Rangte ih Ranglajatte loong suh nep nokkhok adi we ah phaakjaaja ih phaak thukta. Teesu khopiiroidong ah koh ano songtong thuk rumta!" 19 rangsah ih heh sookkaang ni joh ano moot nyooongta, Stephen tek haatta tak adi siwi rumta Kristaan loong Pitar ah saatsiit ano baatta, "Kharok! Chap uh!" Erah ah marah marah ah Phonesia, Sipras nyia Entiok ni damdam ih Pitar lak dowa jaanruh ah jaadat eta. 8 thoksoon rumta, eno Rangte tiitkhaap ah Jehudi luulu Eno rangsah ih baatta, "An roomkhe nyia an lasong suh baat rumta. 20 Enoothong Sipras nyia Siren nawa ah jamkap uh." Pitar ih laan jamkap roh eta, eno Entiok ni kata Kristaan loong ah ih Teesu Jisu ruurang rangsah ah ih baatta, "An nyuh ah wok uno nga Ese tit ah Ranglajatte suh nep baattan rumta. 21 damdam ih wakra ho." 9 Pitar ah phaataak nawa, tiim Teesu chaan aphaan neng damdi ang kano, mina uh lajat, helih helih ih dokkhoom kata, enoothong hantek ih hanpi rumta nyia thok rum taha. 22 Erah rangsah ah ih tiim esuh liita erah tajatta; Pitar ih ruurang ah Jerusalem ni japchaat rum ano Entiok mangphe hemang hang ngeh ih thunta. 10 Nengnyi ni Barnabaas wangthuk rumta. 23 Barnabaas ah ngathong ni chapta sipaahi ah jittkhoom nyu ano heh Jerusalem ni thok ano miloong ah Rangte minchan ni lih dowa chapte ah taangko ih daankhoom kanyuuta, tong rum arah tup ano, rapne ih roonta, neng suh eno sammuthung ni nopwang theng jaankaalu ko ih maama ten nawa ih jam anno laalom ih tong ah khoomwang nyuuta. Kaalu ah hedaaap daapdat ih ngeh ih baat rumta. 24 Barnabaas ah wase mina kano dokkhoom kanyuuta. Lam adi datkhoom kanyuuta, Esa Chiiala nyia heh tuumaang jeethoi di, adi, rangsah ih Pitar luulu thiinhaatta. 11 Eno Pitar ih mina hantek Teesu reeni thoksuit rumtaha. 25 Eno mamah angta erah samthun ano, liita, "Ngah ih jat Barnabaas ah Tarsas ni Sool tumjam wangta. 26 Sool ehang arah amiisak ih anglu!" Hirod lak nawa nyia ah chojam ano, Entiok ni siit kaatta, nengnyi erah Jehudi loong ih mamah angthaak ah ngeh ih bansok paang ah Entiok ni tongnyu ano Kristaan loong asuh rum ha raangtaan ih nga Teesu ih heh rangsah ah nga nyootsot nyuuta. Entiok hah dowa Jisu menjatte puipang suh daapkaat hala." 12 Ruurang ethih jatririh loong ah Kristaan ngeh ih phangmen dowa. 27 Erah di, Pitar ah Joon Maak ngeh ih men rumta nuh nok tokdi Jerusalem dowa khowah loong ah Entiok ni adi kata, erah di miloong ah hantek ih khoon rum ano kata. 28 Neng dung dowa wasiit, heh men ah Agabus rangsoom rumta. 13 Pitar ih kaasak ah rengkok kano, ngeh ih angta ah toonchap ano Chiiala chaan nawa Rhoda ngeh ih men rumta laksuh, minusah angta ah ih ban baatta harep haraang nah ram ang ah ngeh ih kata. 14 Pitar jengla ngeh ih heh root ah jatjoh ano ah. (Erah Kludias Luuwanglong angta doh angta). 29 kaasak uh ladaap kothang ih eroon damdi ngaaksoon Heliphante loong ah ih Judia hah dowa Kristaan loong wangta, eno Pitar kaasak thong ni chapla ngeh ih ah chosok suh o ih mathan jen maatkaat ah erah baatwan rumta. 15 "Emok anglu!" Miloong ah ih banli than ih maatkaat theng ngeh ih roongwaan rumta. 30 rumta. Erabah uh minusah rah ih amiisak ngeh ih Emah ih lomse rum ano, ngun ah chaas phansiitte hedop hedop baat rumta. Erah thoidi miloong ah ih miyah phokhoh loong asuh Sool nyia Barnabaas lakdi liita, "Heh rangsah ang ah!" 16 Erah pootdi uh Pitar ih kaasak ah rengkok roh eta. Lini kaasak daaprump adi Pitar ah japtup rum ano paatti rumta. 17 Pitar ih

nak hoopti an ngeh ih heh lak ah jap eta, eno heh dowa kobono joonte angta, kobono ah men Sergias Teesu ih phaatak nawa mamah ih doksiitta erah ah Paulus ngeh ih angta eno erah mina ah rapne ejat baat rumta. "Arah tiit ah Jeems nyia kristaan wahoh mih angta. Erah warah ih Pool nyia Barnabaas ah loong suh nep chobaat an ngeh ih baat rumta," erah heh reeni Rangte jengkhaap boichaat suh poon baatthii rum ano; ehoh ni husoonta. **18** Rangkhano nyuuta. **8** Enoothong maantaan Elimas (Erah men ang kano, sipaahi loong ah rapne ih phaangdat ah Grik jengkhaap lam ih menha) ah ih tanghaam ih rumta—Pitar aju tiimjih angta ngeh ih ah? **19** Hirod ih nyuuta, timnge liidoh, kobono ih nengnyi jengkhaap taat jam thuk rum ano, mani uh tachoh jam rumta. ah phomok hanpi ah ngeh ih samthunta. **9** Eno Erah thoidi Pitar bante sipaahi loong ah tek haat ih Sool, Pool ngeh ih uh poon kah ih rumta warah Esa thuk rumta. Erah lih adi, Herod Judia dowa kah ano Chiiala te angta; Sool ih maantaan taangko ramram Kaisiria ni tongkata. **20** Hirod ah Tairi nyia Sidoon ih sok **10** ano liita, "An Hakhoh luuwang sah! Mootse nok hah suh rapne ih khata, erah thoidi miloong ah kaatse mathan ah erah an raangtaan ih piiara tola. An heh damdi chomui wang rumta. Jaakkoh thoon ah, tenthun mongtham ni ethih totoh thun hu, erah thoidi Luuwang nok sokboite Blastus suh chomui ih weethuk Teesu tiit ami ah eki eki ih deenbaat hu! **11** Amamah he ngeh ih laatbaat rumta. Erah lih adi Luuwang doh Teesu ih, edook ih hoon thuk ho eno rangwu reeni wangrum ano nuumi angwe ih ngeh ih li rumta, latup thang ih pootsii ang uh." Lakdamdam di Elimas timnge liidoh nengdeek nengaakan ih phak asat ah mik ah nakdat eta, eno heh lak nah joh ano disiitte Luuwang deek akaan nawa chophaksah rumta. **21** taat tum taajota. **12** Erah tup ano kobono ih ehanhan Rangwuuse ja hechoom heraang ah dok kapleh, ih hanpiita; Teesu tiit nyootsoot nyuuta suh rapne ih Hirod ah heh noksong pangmeh damdi Luuwang paatjaata. **13** Sool nyia heh joonte loong ah Paphos tongtheng adi katong kata, enooleh jengse ah ra nawa Pamphilia ko Perga ngeh ih samnuthung esiit kah ih rumta. **22** Enooleh noksong loong ah riiraak angta di juulam ih daansoon wang rumta, Joon ih rumta, "Arah mina tajengla, Rangte jenglal!" **23** Maak ah erah hah dowa neng ah thiinhat rumano Rangte laphoongpha koka no rangsah ih lakdamdam Jerusalem ni ngaak wangta. **14** Neng loong ah Perga di khoisat satthuk ano, soot suh teksat thukta. **24** Erah nawa Pisidia hadaang Entiok ni thok rumano, Jehudi tokdi Rangte jengkhaap ah noongrep ni ruurangta. **25** naangtongsa ja Jehudi rangsoomnok ni tong karumta. Barnabaas nyia Sool ih Rangte mootkaat ah toom mokah roh ih nyu ano, Joon Maak ah siit nyu ano **15** Moses Hootthe nyia Khowah loong ih raangthiinta Jerusalem nawa ngaak wang ih jom rumta.

13 Entiok chaas ni khowah nyia nyootsootte ejedangta: Erah loong ah langla Barnabaas, Simoon (mimak ih men rumta), Lusius (Siren nawa angta), Manaen (Kobono Herod ih haapkanta), nyia Sool loong ah ang rumta. **2**Erah loong ah ih samurangsoom tong rumta doh, Esa Chiiala ih baat rumta, "Barnabaas nyia Sool ngah ih tiim raangtaan ih poon nyuutang, erah moot ah moot suh danje an." **3**Neng loong ah samurangsoom ah tong rum ano rang ah soom ih rumta, eno nengnyi khoh ni taajoh rum ano daapkaat rumta. **4**Esa Chiiala ih kaat thuk nyu ano, Barnabaas nyia Sool Seleukia ni kanyu ano Juuloot ni Sipras hah ni daansoon kanyuuta. **5**Salamis ni thoknyu ano, Jehudi rangsoomnok ni Rangte jengkhaap baatkaat nyuuta. Nengnyi damdi Joon Maak ah nengnyi roong chosok suh waksit nyuuta. **6**Paphos maang thokthok juuloot ni hah maathan angta erah di tumkhoom jomrumta, erah di Jehudi nok hah maantaan wasiit heh men ah Bar-Jesus, ngeh ih men rumta warah chomui jomrumta, erah mina rah ih ngah khowah ngeh ih kachaangta. **7**Eno erah mih ah langla juuloot

dowa kobono joonte angta, kobono ah men Sergias Paulus ngeh ih angta eno erah mina ah rapne ejat baat rumta. "Arah warah ih Pool nyia Barnabaas ah loong suh nep chobaat an ngeh ih baat rumta," erah heh reeni Rangte jengkhaap boichaat suh poon baatthii rumano; ehoh ni husoonta. **8** Enoothong maantaan Elimas (Erah men ang kano, sipaahi loong ah rapne ih phaangdat ah Grik jengkhaap lam ih menha) ah ih tanghaam ih rumta—Pitar aju tiimjih angta ngeh ih ah? **9** Hirod ih nyuuta, timnge liidoh, kobono ih nengnyi jengkhaap taat jam thuk rumano, mani uh tachoh jam rumta. ah phomok hanpi ah ngeh ih samthunta. **10** Eno Erah thoidi Pitar bante sipaahi loong ah tek haat ih Sool, Pool ngeh ih uh poon kah ih rumta warah Esa thuk rumta. Erah lih adi, Herod Judia dowa kah ano Chiiala te angta; Sool ih maantaan taangko ramram Kaisiria ni tongkata. **11** Hirod ah Tairi nyia Sidoon ih sok **12** Erah tup ano kobono ih ehanhan Rangwuuse ja hechoom heraang ah dok kapleh, ih hanpiita; Teesu tiit nyootsoot nyuuta suh rapne ih Hirod ah heh noksong pangmeh damdi Luuwang paatjaata. **13** Sool nyia heh joonte loong ah Paphos tongtheng adi katong kata, enooleh jengse ah ra nawa Pamphilia ko Perga ngeh ih samnuthung esiit kah ih rumta. **14** Erah nawa Pisidia hadaang Entiok ni thok rumano, Jehudi tokdi Rangte jengkhaap ah noongrep ni ruurangta. **15** Moses Hootthe nyia Khowah loong ih raangthiinta Jerusalem ni ngaak wangta. **16** Neng loong ah Perga naangtongsa ja Jehudi rangsoomnok ni tong karumta. **17** Erah lih adi, Samuel khowah ah weh rumano, Jehudi rangsoomnok dowa saahaap loong ah ih neng suh maatbaat rumta: "Nga phono loong, noksong paangmeh suh chaankot jengkhaap je abah jeng an." **18** Pool ah toonchap ano, heh lak ah jep damdi jengta: "Ani songtongte Ijirel nok hah nyia Ranglajatte joon awaan loong; nga jeng ah boichaat thaak an!" **19** Ijirel mina loong Rangte ih sengte sengwah loong ah Ijip ni nokmah wensang eh songtong kaat suh danje rumta eno erah ni songtong tokdi rapne eh jaat thuk rumta. Rangte ih Ijip hah nawa hechaan hephaan nawa ih doksiit rumta, **20** eno paang rookbaji heh ih phisaang hah ni rapne ih naan rumano sokboi riikoi rumta. **21** Rangte ih hah sinat ah jenthuk rumano Kanaan hah ni hah changte eh hoonthuk rumta. **22** Chaabaji rookbangnga paang lidi kok semsong rumta. Erah lih adi, Samuel khowah maang dongka di neng mat hoonte nyia tiit hoonte ah dong thukta. **23** Eno Luuwang suk rum kano, Rangte ih Benjamin kuh awang dowa Kis sah Sool ah neng Luuwang paang rookbaji raangtaan ih ang thukta. **24** Sool ah dokphan ano, Rangte ih Dewid ah Luuwang ang thukta. Rangte ih amah liita: 'Ngah ih ese chohang mina ah langla Jese sah Dewid, ngah ih tiim li ang erah mootkaat ah heh kah ah.' **25** Dewid

sutom Jisu ah, Rangte ih heh kakham jun ih Ijirel ah!" 42 Pool nyia Barnabaas Jehudi rangsoomnok mina puipangte ang thukta. 24 Jisu maang raara di, nawa dokkhoom kanyuta adi, naangtongsa ja boot Joon ih Ijirel mina loong asuh baat rumta, maama nyootsot esuh we ngaakwang ih hansih ngeh i rangdah ah sekthun ano juutem theng. 25 Eno Joon miloong ah ih phanbaat rumta. 43 Loongkhoon theng ih juutem rum ano miloong asuh cheng rumta, 'Sen ih nawa miloong ah tiisoon kano, Jehudi mih nyia ngasuh o ngeh ih thun hali? Sen ih bansok han ah Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh ngah tah angkang. Boichaat an! Nga lidoh Heh raaha, hoon rumta eno Pool nyia Barnabaas lilih ih khoom ngah bah heh lasong khook haatha uh tah angkang.' rumta. Pool nyia Barnabaas ih Rangte minchan doh 26 "Abraham sutom satoom, Ijirel phoh ano loong, songtong an ngeh ih chaankot jengkhaap ah renbaat nyia aadi Ranglajatte o mina Rangte rangsoomte eh ih nyuuta. 44 Jehudi naangtongsa saalih adi samnuh hoon lan loong asuh jenglang: Kopiroidong tiit ah seng raangtaan ih kaat thuk hala! 27 Jerusalem ni songte loong nyia neng mihak phokhoh loong ebah neng Pangte ah tajatka, adoleh khowah loong ih raangthiinta le ah naangtongsa rookweh weh rumha ah tajat rumka. Erabah uh khowah jengkhaap ah amiiask ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoontaa. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha, 'An nga Sah; chiinnyah ngah tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah, Ngah ih romseetam kot ih rumha.' 35 Eho ni uh heh ih li eha, 'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,' 36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuuh. 38 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baattaan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khowah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an: 41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an! Chiinnyah ngah reelang ah erah sen ih tabaam hanpi kan, o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh

Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh ih nyuuta. 44 Jehudi naangtongsa saalih adi samnuh dowa miloong ah Teesu tiitkhaap tiit boichaat rumtaha. 45 Mih khoonthokta loong ah tup rum ano Jehudi nok hah loong ah ih miksuk ih rumta, Pool neng Pangte ah tajatka, adoleh khowah loong ih jengkhaap thoidi rookmui rum ano kaanju ih rumta. 46 Erabah uh Pool nyia Barnabaas ih ehanhan ih lacho laphaan ih baattaan nyu ano li rumta: "Rangte amiiask ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoontaa. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha, 'An nga Sah; chiinnyah ngah tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah, Ngah ih romseetam kot ih rumha.' 35 Eho ni uh heh ih li eha, 'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,' 36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuuh. 38 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baattaan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khowah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an: 41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an! Chiinnyah ngah reelang ah erah sen ih tabaam hanpi kan, o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh

Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh ih nyuuta. 44 Jehudi naangtongsa saalih adi samnuh dowa miloong ah Teesu tiitkhaap tiit boichaat rumtaha. 45 Mih khoonthokta loong ah tup rum ano Jehudi nok hah loong ah ih miksuk ih rumta, Pool neng Pangte ah tajatka, adoleh khowah loong ih jengkhaap thoidi rookmui rum ano kaanju ih rumta. 46 Erabah uh Pool nyia Barnabaas ih ehanhan ih lacho laphaan ih baattaan nyu ano li rumta: "Rangte amiiask ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoontaa. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha, 'An nga Sah; chiinnyah ngah tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah, Ngah ih romseetam kot ih rumha.' 35 Eho ni uh heh ih li eha, 'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,' 36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuuh. 38 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baattaan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khowah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an: 41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an! Chiinnyah ngah reelang ah erah sen ih tabaam hanpi kan, o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh

Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh ih nyuuta. 44 Jehudi naangtongsa saalih adi samnuh dowa miloong ah Teesu tiitkhaap tiit boichaat rumtaha. 45 Mih khoonthokta loong ah tup rum ano Jehudi nok hah loong ah ih miksuk ih rumta, Pool neng Pangte ah tajatka, adoleh khowah loong ih jengkhaap thoidi rookmui rum ano kaanju ih rumta. 46 Erabah uh Pool nyia Barnabaas ih ehanhan ih lacho laphaan ih baattaan nyu ano li rumta: "Rangte amiiask ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoontaa. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha, 'An nga Sah; chiinnyah ngah tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah, Ngah ih romseetam kot ih rumha.' 35 Eho ni uh heh ih li eha, 'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,' 36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuuh. 38 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baattaan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khowah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an: 41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an! Chiinnyah ngah reelang ah erah sen ih tabaam hanpi kan, o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh

Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh ih nyuuta. 44 Jehudi naangtongsa saalih adi samnuh dowa miloong ah Teesu tiitkhaap tiit boichaat rumtaha. 45 Mih khoonthokta loong ah tup rum ano Jehudi nok hah loong ah ih miksuk ih rumta, Pool neng Pangte ah tajatka, adoleh khowah loong ih jengkhaap thoidi rookmui rum ano kaanju ih rumta. 46 Erabah uh Pool nyia Barnabaas ih ehanhan ih lacho laphaan ih baattaan nyu ano li rumta: "Rangte amiiask ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoontaa. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha, 'An nga Sah; chiinnyah ngah tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah, Ngah ih romseetam kot ih rumha.' 35 Eho ni uh heh ih li eha, 'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,' 36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuuh. 38 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baattaan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khowah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an: 41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an! Chiinnyah ngah reelang ah erah sen ih tabaam hanpi kan, o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh

Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh ih nyuuta. 44 Jehudi naangtongsa saalih adi samnuh dowa miloong ah Teesu tiitkhaap tiit boichaat rumtaha. 45 Mih khoonthokta loong ah tup rum ano Jehudi nok hah loong ah ih miksuk ih rumta, Pool neng Pangte ah tajatka, adoleh khowah loong ih jengkhaap thoidi rookmui rum ano kaanju ih rumta. 46 Erabah uh Pool nyia Barnabaas ih ehanhan ih lacho laphaan ih baattaan nyu ano li rumta: "Rangte amiiask ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoontaa. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha, 'An nga Sah; chiinnyah ngah tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah, Ngah ih romseetam kot ih rumha.' 35 Eho ni uh heh ih li eha, 'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,' 36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuuh. 38 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baattaan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khowah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an: 41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an! Chiinnyah ngah reelang ah erah sen ih tabaam hanpi kan, o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh

14 Ikoniam ni uh phooisiitsiit ih angta: Pool nyia Barnabaas Jehudi rangsoomnok ni kanyuano rapniine baattaan nyu kano Jehudi nok hah nyia Ranglajatte loong ah rapne ih kristaan eh hoon rumta. 2 Enoothong Jehudi mina o ih lahanpi rumta loong ah ih Ranglajatte loong asuh roonphak rumano hanpiite loong damdi thet chomui thuk rumta. 3 Heliphante loong ah rekamdooh ih sentong thiin rumta, Teesu tit ah lacho laphaan ih baattaan rumta, heh tiitkhaap nyia minchan ah amiiask ngeh ih paatjaajih loong ah reeraang rumano noisok rumta. 4 Samnuthung dowa mina loong ah phaaknyi eh hoon rumta: Mararah ah Jehudi damdi, rukho ah Heliphante loong damdi. 5

Eno marah Ranglajatte nyia Jehudi loong ah, neng Kristaan loong asuh amiisak tiit ah kap anno kamkam mihak phokhoh damdi Heliphante loong ah joonnaam ih laalom anno tong an ngeh ih chaankot jengkhaap eno jong ih pat theng ngeh ih roongwaan rumta. 6 ah baatthiih ih nyuuta. "Rangte hasong mong nah Heliphante loong ah erah japchaat rum ano, Likonia jennop suh seng ih jirep cham anaang ah jen hui ko Listra nyia Derbe samnuthing hah ni nyia nokphoh etheng," ngeh ih nyootsoot nyuuta. 23 Chaas rookwet nokno hah ni husoon rumta. 7 Erah di uh Ruurang ni nengnyi ih mihak phokhoh long ah danje ih thiin Ese tiit ah baat roh ih rumta. 8 Dongtupta dowa ih nyuuta, eno samurangsoom ah tongleh Teesu lakni mabah uh lataat koomka rah ekoong mina Listra lookleh rang ah soomkoh, eno mihak phokhoh long hah ni mihi wasiit angta. 9 Erah di tong ano Pool asuh nengnyi rapne laaloom nyuuta. 24 Pisidia hah jengkhaap ah thaam boichaatta. Pool ih ekoong adi daan kah nyu ano, Pamphilia ni thok nyuuta. tuumaang ah tup ano nyia ede ih ah ngeh ih jat 25 Perga hah adi Rangte tiitkhaap ah baatnyu ano ano ramram ih sok 10 ano erongwah ih jengta, "An Attalia ko wang nyuuta, eno 26 erah dowa Entiok ni ju lah nah toonchap uh!" Ekoong ah toonpitano leng lam ih daansoon wang nyuuta, erah hah adi nengnyi koomta. 11 Mih khoonthok rumta loong ah Pool suh Rangte minchan doh jen mootkaat etheng ngeh reeta ah tuprum ano, neng jeng Likonia jengkhaap ih rangsoom koh rumta jun ih jenthoon mokah ih lam ih riiraak rumta, "Rangte ah mihi likhiik eh hoon nyuuta. 27 Entiok ni thoknyu ano, Rangte ih mamah ano seng reeni ra hala!" 12 Neng ih Barnabaas men mootkaat thuk nyuuta nyia Ranglajatte loong asuh ah Jeus ngeh ih men rumta, Pool men ah Hermes laalom lampo laangsii kota erah tiit baat suh miloong ngeh ih men rumta. timnge liidoh heh tiitwah long ah khoonpoon ih nyuuta. 28 Eno kristaan loong damdi angta. 13 Jeus rangte romwah angta rangsoomnok erah ni rekamdoek ih roong tongthiin nyuuta.

ah langla, samnuh paakaalu reeni angta, eno romwah nyia miloong ah ih Pool nyia Barnabaas kohoop suh maan nyia popoong loong ah paakaalu adi piikaat rum taha. 14 Pool nyia Barnabaas ih erah japchaat nyuano miloong dung adi soonkah nyuuta eno nengnyi nyuh akhat ah khoochoom nyuano riiraak nyuuta. 15 "Emah tiimte reeraang lan? Sek bah sen likhiikkhiik mina! Sek bah sen suh Ruurang Ese tiit baatte bo ah, hansi roidong dowa juukhu hakong adoleh erah di songtongte dongsiitte Rangte reenah toomthok rum ah ngeh ih bo tum baattaan hi tih. 16 Teewadi miloong ah maama pongwan ih songtong thukta. 17 Enoothong amadi hemoot hekaat ese lam ah noisok heeno ngah eje ngeh ih jathuk hali; rang nawa heh ih rangphaat thukla nyia ji acham ah heh rangwu di jaase thukla; phak asat ah koh hanno tenroon ih tongthuk halan." 18 Erah jengkhaap ah baat nyuano Pool nyia Barnabaas ih nengnyi kohoop siik hoon ah kanak ih jen tanghaam nyuuta. 19 Marah marah Jehudi loong ah Entiok nyia Ikoniam nawa Pisidia ni ra rum taha; neng loong ah ih miloong ah mokwaan ra rum haano neng damdi roongroop rumta, Pool ah jong ih patrum ano tek ela ngeh ih samthun rumta eno erah hah dowa dok hoom kaat rumta. 20 Enoothong hanpiite loong ah kookchap rum kano, Pool ah samnuthing ko ngaak soonwangta. Erah saalih adi Pool nyia Barnabaas Derbe ni wang nyuuta. 21 Pool nyia Barnabaas Ruurang Ese tiit baat nyuano Derbe dowa miloong ah heliphante nang jaat thuk nyuuta. Eno Listra dowa Ikoniam ni, erah lih adi Entiok hah Pisidia ni ngaak wang rumta. 22 Nengnyi ih

15 Marah mina loong ah Judia nawa Entiok ni wang rum haano hanpiite loong asuh phang nyootsoot rumta, "Moses Hootthe jun ih khoopkhan banlam lahoon kanbah sen ih khopiroidong ah tachoh kan." 2 Erah jengkhaap ah thoidi Pool nyia Barnabaas ah neng damdi rapne ih daanmui nyuuta, erah raangtaan Entiok nawa wasiitnyi Pool nyia Barnabaas damdoh Jerusalem nah wakkah ano kamwah nyia mihak phokhoh long asuh erah tiit ah chengkaat theng ngeh ih roongwaan rumta. 3 Erah thoidi neng loong ah chaaste ih wangthuk rumta; eno Phoenesia nyia Samaria lam ih kah rum adi, Ranglajatte loong ah Rangte mendi mamah lek rumta tiit ah banbaat rumta; erah chaat rum ano hanpiite loong ah rapne ih roon rumta. 4 Jerusalem ni thokrum kano, kamwah loong, chaas nawa te nyia mihak phokhoh long ih rapniine ih bantho rumta, neng suh Rangte ih mamah ih maak rumta erah tiit ah baat ih rumta. 5 Enoothong mararah hanpiite Pharisis nawa angta loong ah toonchap rumano jeng rumta, "Ranglajatte loong ah ih khoopkhan banlam ah hoon jaatjaat etheng eno Moses Hootthe kap ah baat etheng." 6 Kamwah nyia mihak phokhoh long ah erah tiit ah phanwaan suh lomtong rumta. 7 Rekam daanmui rum ah lilih Pitar ah toonchapano jengta, "Phoh ano loong, sen ih jat ehan, ngah jaakhoh di Rangte ih Ranglajatte suh Ruurang Ese tiit baat suh danje tahang, timnge liidi neng ih erah japchaat ano toom hanpi rum ah ngeh ah. 8 Eno mirep thung atak jatte Rangte ih, seng suh kohali ah likhiik Esa Chiiala ah koh rum ano heh ih Ranglajatte

loong ah uh kap etheng ngeh ih noisok ha. 9 Rangte mamah ang abah uh toomang ah ngeh ih jaan jen ih seng loong asuh phoosii siit li hali; neng loong ah chaang rumha. 27 Erah raangtaan ih Judas nyia Silas ih hanpi ih kano neng rangdah uh biin anaan eha. 10 kaat thuk hali, seng ih tiimjih raang hi nengnyi tui ih uh Emah ang abah, sengte sengwah ih lajen huika nyia erah ah baat ehan. 28 Arah banlam tiit khotok doh sen seng ih lajen huike huijih ah neng tam ni toonhui thuk laphaangphak theng ngeh ih Esa Chiala nyia seng eno, Rangte ah tiim esuh thaak phate hi? 11 Emah loong ah ih tiit thiin hi: 29 Khojoop phaksat laphaksat tah angka! Teesu Jisu minchan ih seng puipang ih theng; hesih laphak theng; khoisat luiamaan laphak tahe ah likhiik neng uh hanpi ih rum kano puipang theng; eno mih damdoh roomjup roomtong laje theng. ih rumha.” 12 Pool nyia Barnabaas ah Rangte ih Ethih ekkah lare kanbah senmoot senkaat jirep ah Ranglajatte damdi mih paatjaajih mamah ih re thuk ese ang ah. Eno sen suh jengseera hi.” 30 Kongphaak nyuuta, erah baatnyu kano mih loong ah tikpakpak ih kotte ah Entiok ni wang thuk rumta, eno miloong tong rumta. 13 Pool nyia Barnabaas ah thoornjeng thutpoon rum ano hanpiite loong asuh le ah chokoh nyu kano, Jeems we jengta: “Nga phono loong chaat ih rumta. 31 Mina loong ah ih le ah weh rum ano, thaak he! 14 Jaakhoh di Rangte ih Ranglajatte dung chaankot jengkhaap asuh rapne ih roon rumta. 32 dowah heh mih raangtaan ih poon ano neng mamah Judas nyia Silas, nengnyi uh khowah angta, nengnyi ih riikoi sokboita erah ah Simumon ih baat ih tahan. miloong ah damdi rekamdook ih chaankot jengkhaap 15 Khowah loong ih baatta jengkhaap ah pun ela, jeng koh nyuuta. 33 Erah ni cheesah tongnyu adi, Rangteele ni liiha, 16 ‘Teesu jengta, arah lidoh Ngah miloong ah ih romseetam jengkhaap ah jeng koh ngaak hangno, Dewid hasong ah ngaak seesit ih rum ano o ih kaat thuk nyuuta erah loong ah reeni raahang. Thet eta ah rongtangtang ih we seesit ngaak wang thuk rumta. 34 Enoothong Silas ah erah angno ese we anghthuk ang. 17 Eno loontang mina ni tangtong suh liita. 35 Pool nyia Barnabaas Entiok nga taangnah thok ha, Ranglajatte loontang nga ni cheesah tongthii nyuuta, nengnyi damdi wahoh noksong raangtaan ih poonhang loong ra ah. 18 loong ah nep ih Rangte Jengkhaap nyootsoot thiin Arah jengkhaap ah Teesu ih, ehakdi dook jathukta.’ 36 Rekam tongnyu ano Pool ih Barnabaas suh (*aiōn g165*) 19 “Nga thung ni bah amah,” ngeh ih li liita; “Sek ih Teesu tiit nyootsootti tih hanpiite loong ano Jeems ah jangjeng kata, “Marah Rangte reeni ah samnuh harep nah ngaak kah tiino sokkah thaak thok hala Ranglajatte loong ah seng ih laphaang tih mamah ih tongtha rumla.” 37 Eno Barnabaas ih phaktheng. 20 Erah nang ebah, khojoop phaksat Joon Maak ah nengnyi damdi waksiit thung, 38 Pool nyia esot loong ah laphaksat theng ngeh ih le thong langkoleh heh waksiit ah tapunka ngeh ih thunta, raangmaat ih; adeloh mih damdoh roomjup roomtong timnge liidoh, Joon Maak ah nengnyi damdi thoon lah ang theng, khoisat luiamaan nyia hesipan laphak moot kaatmu, heh Pamphilia nawa ngaak soonta. theng ngeh ah. 21 Tiimnge liidi, Moses Hootthe ah 39 Nengnyi rapne daanmui nyu ano pheesoon nyuuta: Jehudi rangsoomnok ni naangtongsa rookwet jaakkoh Barnabaas ah Maak ah siit ano Sipras ko juulam ih dowa ih weh koha, enooleh noongrep ni samnuh ko ih daansoonta, 40 Pool ih Silas ah siit ano kata, hanpiite tumbaat rumha.” 22 Eno kaamwah loong nyia chaas loong ah ih nengnyi ah phoongpha rum ano Teesu phokhoh loontang roongwaan rum ano, neng dung langkoleh heh waksiit ah tapunka ngeh ih thunta, dowa mina danje rumta eno Pool nyia Barnabaas lak ni look haatkoh rumta. 41 Pool ah Siria nyia Silisia damdi Entiok ni wakkaat thuk rumta. Hanpiite loong lam ih kah ano chaas rookweh ni chaan tum kota.

16 Timothi ngeh ih kristaan mina wasiit Derbe nyia Listra hadaang ni tongta, erah di Pool tumkhoom kata. Heh nuh ah langla Jehudi nok hah ang ano Kristaan eh hoon arah angta, heh wah ah ba Grik nok hah angta. 2 Listra nyia Ikonium dowa hanpiite loong ah ih Timothi ah rapne ih seebaat rumta. 3 Pool ih Timothi waksiit suh chung ano, heh suh khoopkhan banlam ah hoon eh thukta. Pool ih tiim esuh hoon thukta liidi, erah hah adi songtongte loong ah ih jat eta Timothi wah ah Grik nok hah ngeh ah. 4 Nengnyi samnuh ni tumkhoom kanyuuta adoh, kamwah nyia mihak phokhoh loong ah ih Jerusalem ni tiit thiin rumta neem arang ah kap etheng ngeh ih hanpiite

loong suh tumbaat nyuuta. 5 Erah raangtaan ih chaas nok hah saahaap loong reeni siitkaat nyu ano baat mina loong laalom ah rongtangtang ang kano rangwu rumta, "Arah mih anyi Jehudi nok hah, eno anyi ih rookwet miloong ah jaat eh rumta. 6 Esa Chiala ih arah sammuthung adi hah phaangphak nyuuta. 21 Esia hah ni rangte tiit labaat thuknyu koka no Phrigia Arah nyi ih seng Hootthe lah angka rah nyootsoot nyia Galatia hah ni tumkhoom kanyuuta. 7 Nengnyi nyuuta; seng bah Room mina, erah raangtaan ih Maisia jatilh rit ah thokkhoom nyu ano, Bithinia hah ni erah nyootsoot nyuuta Hootthe ah tami kapke." 22 noppwang chung nyuuta, enoothong Jisu Chiala ih Eno mih lomkhoon rumta loong ah nep ih Pool nyia tawang thuk nyuuta. 8 Erah thoidi Maisia hah lam Silas ah roong buh rumta. Saahaap loong ah ih ih daankhoom nyu ano Troos ni wang nyuuta. 9 Pool nyia Silas ah nyuh akhat nep ih khoochoom rum Erah rangphe ja Pool ih heh mangphe di Mesidoniae ano bot thuk rumta. 23 Rapne ih bot lidi, Pool nyia wasiit heh lasih jowang arah jauptupa, "Mesidonia hah Silas ah phaatak ni sak nyuuta, eno saahaap ah nah seng chosok ra weeho!" ngeh ah. 10 Pool ih ih kit eh tangsak thuk rumta. 24 Erah baat kano, heh mangphe mangta damdam eh, seng Mesidonia phaatak bante ah ih nokmong khok ni siitwan nyu ni dokchap kati, tiimnge liidi, Mesidonia ni ruurang ano, nengnyi lah ah bangtan laktung ni roopkit wan jaase tiit miloong asuh baatkaat suh poon hali ngeh ih nyuuta. 25 Pheethungkham di Pool nyia Silas ah roongwaanti. 11 Troos nawa seng loong ah Samothras Rangte seehoon boongkaat lam ih rangsoom nyuuta, lam ih juukaari ni phangla ih daansoon kati, eno erah eno phaatak ni sakta wahoh loong ah ih nengnyi saalih adi Neopolis ni wangti. 12 Erah dowa Philippi seehoon boongkaat ah boichaat ih rumta. 26 Baphuk hani saanghook lam ih wangti, erah langla Mesidonia ih hah ah choophaan phaan ih moh ano phaatak distrik ni phangdong eta sammuthung ah ang dowa; nok ah thetnyoongta. Kaasak loong ah laakdat, eno Room hah ngeh ih uh li eta. Erah di seng rekamdoock phaatak dowa miloong khakta janruh loong ah jaadat tong thiinti. 13 Naangtongsa seng loong ah juure ko eta. 27 Phaatak bante ah paatsaat ano kaasak loong sammuthung adi kati, seng ih mok thunti erah nah ah laakdat choi tupta, heh ih thunta phaatak dowa Jehudi loong rangsoom khoontong theng eje ang ah miloong ah hotsoon ela ngeh ah; eno heh lang ah ngeh ah. Erah di chooktong kah eno minuh loong ah dok hoom ano heh teeteewah taat tek haatta. 28 khoontong rumta damdi roongwaan kati. 14 Neng Enoothong Pool erongwah ih tangriita, "An teewah dung ni seng jeng chaat arah Thaitria hah nawa Lidia nak tek haat uh! Seng loongtang eje!" 29 Phaatak ngeh ih nusiiit angta, erah nuh ah saanghaam nyuh bante ah ih weephaak took kot taat jam poonta, noppit sangte angta. Heh Rangte rangsoome ang kano, ano, heh lakuh rungrung ih moh ano Pool nyia Silas Pool jengkhaap thaangchaat suh Teesu ih hethung lasih jowangta. 30 Eno wanyi ah dokkhoom thuknyu hetak seklikh ang thukta. 15 Neng jaatang juutem ano chengta, "Chuupha nyi, nga khopi suh tiim ih we lidi, erah nuh ah ih poon tahe, "Amiisak Teesu suh ang?" 31 Wanyi ah ih baatta, "An khopi suh Teesu laalomte ngeh ih thun hali bah nga nok nah jamra Jisu suh laalom uh an jaatang loongtang epui e an." han." Erah nuh ah ih ekaat ih weetheng ngeh ih 32 Eno wanyi ah ih neng changtom suh Teesu tiit ah laat poon tahe. 16 Saasiit rangsoom thengni kati di, nyootsoot ih nyuuta. 33 Erah rangphe adi phaatak milaksuh jaalasar nusiiit chomuiti, erah sah ah chiithih bante ah ih doksiit nyu ano nengnyi sok ama loong ah laakkah pan angta eno liwang nah tiimjih angtheng chotchaat eta; lakdamdam di neng jaatang changtom ah erah banbaatte angta. Erah likhiik mi banbaat juutem rumta. 34 Erah lih adi Pool nyia Silas ah heh thoidi heh change wah asuh ngun rapne ih bi kota. nok ni siitkaat nyu ano phaksat ah kokaang nyuuta. 17 Eno erah jaalasar ah seng Pool loong ah lilih ih Neng jaatang changtom Rangte hanpi hi ngeh ih phankhoom haano erongwah ih riiraakta, "Arah wah roon rumta. 35 Erah saalih rangkhhah di Room hate loong ah bah thoontang nang ih Elong Rangte jeng ngoong awang loong ah ih phaatak bante saahaap chaat! Neng ih sen khopi tiit ah baat halan!" 18 loong reeni pulit suh baatwan thuk rumta, "Wanyi ah Erah sah ah saarookwet emarnah wootjeng kano dokkhoom toom ih nyu ah ngeh ah." 36 Eno phaatak Pool ah thungthita, eno lekchap ano chiala asuh liita, bante ah ih Pool suh baatta, "Saahaap loong ah ih "Jisu Kristo mendoh arah sah sak dowa doksoon hol" set Silas suh dok etheng ngeh ih maaatbaat rumhala. Lakdamdam ih chiala ah heh sak dowa doksoonta. Set jen kaat ih ansih, ese thantham ih kah ansih." 37 19 Heh change warah ih bolam bah ngunbi lampo Enoothong Pool ih saahaap asuh liita, "Seknyi Room takah jeeka ngeh ih samthun ano, Pool nyia Silas ah nok hah, tiim uh laathih keetih di, nokwah dung ni joh nyu ano nokwah dung ni thaangsang theng ko buh tahe tih! Erah lih adi phaatak ni sak tahe tih. Eno elong elang loong reeni hoom kaat nyuuta. 20 Room amadi ah hotsu ih kaat thuk hali tih. Enoothong emah

ta angka! Room hate saahaap loong ah ih nengneng
wang haano toom kaat thuk he tih.” 38 Phaatak bante
loong ah ih erah jengkhaap ah Room hate saahaap
loong asuh baat kaat rumta; eno Pool nyia Silas
ah Room nok ha ngeh ih japchaat rum ano, neng
loong ah echo ih rumta. 39 Erah thoidi neng loong ah
kah ano seng mok re ah enaan ih weehe ngeh ih
roongwaan karyunta; eno phaatak nawa doksit rum
ano samnuthung dowa doksoon ih ansih ngeh ih baat
rumta. 40 Pool nyia Silas ah phaatak dowa doksoon
nyu ano Lidia nok ni kanyuta. Erah ni Teesu liphante
loong ah chomui kanyuta, eno neng loong asuh
chaankot jengkhaap ah jengthiin nyu ano doksoon
nyuuta.

17 Pool nyia Silas Thesalonika ni Amphipolis nyia Apollonia lam ih kanyuta, erah hah adi Jehudi rangsoomnok eje angta. 2 Saahoh di kakah ah likhiik Pool ah Jehudi rangsoomnok ni kata. Jehudi Naangtongsa rangwu di sa jom kah ano miloong ah damdi roongwaan kata, 3 eno Rangteeli tiitkhaap ah baattaan rumta, Kristo ah cham jaataat etheng angta eno tek nawa we ngaaksaat ih ah. Pool ih baat rumta, “Erah Jisu tiit ah baat rumhala,” eno “erah juuba Kristo ang ah.” 4 Mararah loong ah ih erah tiit ah kap ih rumano Pool nyia Silas damdi roongroop rumta; minuh ejat esam loong nyia Grik nok hah Rangte ra choote loong ah nep roongroop rumta. 5 Enoothong Jehudi loong ah ih miksuk ih rumano pheehoon thaangsang theng dowa mih lajek loong khoonpoon rumta. Erah miloong ah ih samnuthung ah rapne ih phaanghoom rumta, eno Pool nyia Silas ah nokwah dungni siitkaat suh li rumano Jaasoon nok ah kooknak ih rumta. 6 Pool nyia Silas laje kokaano, Jaasoon nyia Teesu liphante wahoh loong ah samnuthung dowa saahaap loong reeni dok hoom kaat rumano riiraak rumta, “Arah miloong ah ih seng hadaang noongrep ni haphaang hoom rumha! Haphaang hoomte loong ah seng hah ni thok rumhala, 7 eno Jaasoon ih heh nok ni jamthuk nyuula. Luuwanglong Hootthe ah arah loong ah ih thet hoom rumha, neng ih liiha bolam Luuwang wahoh eje, heh men ah angkoleh Jisu ngeh ih poon rumha.” 8 Erah jeng ah chaat rumano, samnuthung dowa miloong ah nyia saahaap loong ah neng thung rapne phaaangdat rumta. 9 Saahaap loong ah ih Jaasoon nyia heh joon loong ah chang rumano daap haat rumta. 10 Rang ah nak kano, Teesu liphante loong ah ih Pool nyia Silas ah Beria ni kaat thuk rumta. Erah ni thoknyu ano, Jehudi rangsoomnok ni kanyuta. 11 Erah hah dowa miloong ah Thesalonika mih thaknang ih roongwaan roongtiit

ang rumta. Neng loong ah ih rangte tiit ah tenroon woksoon ih boichaat rumta, eno Pool nyia Silas ih baat nyuuta Rangteeli ah ami aha jat suh ngeh ih saarookwet ih weh rumta. 12 Mih hantek ih hanpi ah Rumta, Grik nok hah minuh ejat esam loong ih nyia miwah loong ih uh hanpi ih rumta. 13 Enoothong Thesalonika dowa Jehudi loong ah ih Pool ih Beria ni Rangte tiit baat japchaat rumano Beria ni miloong ah roonphak ra rum haano daanmui thuk rumta. 14 Rangte ra choote loong ah ih Pool ah juukaang ko ih hotsoon kaat thuk rumta; enoothong Silas nyia Timothi ah Beria ni tangtong nyuuta. 15 Pool siitkaat miloong ah Ethen ni maang thokthok ih siitkaat rumta eno Beria ni maang ngaakwang rumka di Pool ih Silas nyia Timothi ah kharok ih toom chokhoom nyuuhah ngeh ih maatbaat rumta. 16 Pool ih Silas nyia Timothi Ethen ni ban nyu adi, erah samnuthung dowa miloong ah sok ano rapne ih thungthita. 17 Erah raangtaan ih Pool ah Jehudi rangsoomnok ni Jehudi nyia Ranglajatte Rangte rangsoomte eh hoon rumta loong ah damdi roongwangta, eno erah di o mina thaangsangte daankhoomta loong ah damdi nep roong waanta. 18 Epikuria nok hah nyia Stoik nyootsootte nep ih Pool damdi daanmui rumta. Mararah ih cheng rumta, “Arah ih tiim uh lajat kaadi tiim jengte jengla?” Wahoh loong ah ih ngaak baatta, “Mideek mikaan Rangte tiit ta baat ha ni.” Arah jengkhaap ah Pool ih Jisu nyia ngaaksaat tiit baat kano li rumta. 19 Erah thoidi Pool ah samnuthung ni Ariopagus Ngoongthum thengni siitkaat rumano cheng rumta, “An ih ena ena nyootsoot hu ah tiimjhuh suh liihu. 20 Mararah ah seng ih dookdah ih chaat hi, erah ah ju tiimsuh liiha ngeh ih jat suh liihu.” 21 (Ethen nok hah nyia mideek nawa thok songtongta loong ah ena ena tiitwaan chaat suh nyia jat suh karam rumta.) 22 Pool samnuthung dowa Ngoongthumte ngathong ni toonchap ano jengta, “Sen Ethen nok hah loong ah thooroom mina. 23 Tiimnge liidi sen hadaang ni tumkoom lang adi sen rangsoom theng ni, thong ni raanghan ah emah raang arah japtuptang, ‘Lajatke Rangte suh.’ Heh men lajat kan ah soomtu han, ngah ih erah laangbo nyootsoot rumhala. 24 Mongrep nyia erah khui ni tongtongla hoonte Rangte ah juuba rang nyia hah raangtaan ih Teesu eno heh mabah uh mina ih hoon hi rangsoomnok nah tatongka. 25 Adoleh seng jiin nawa tiim uh tasuh ri, seng roidong, sengtak senglak jaatrep heh teeteewah ih koh hali. 26 Mina wasiit dowa warep waraang loong jaat thukano mongrep noongrep ni songtong thukla. Rangte heh teeteewah ih maang edook mathan saajang nyia marah hah adoh songtong theng ah erah thiin choi.

27 Erah ah tiim esuh liita, mina ih Rangte ah jam ih ih dong ano ju ah tem ih rumta. 9 Pheesiit Pool suh ah, adoleh erah jam rum adoh mok chojam ih rum ah. motmang ni heh Teesu ih baatta, "An nakcho uh, Ang ah bah uh Rangte ah seng loong taangnawa erah nang ebah larit haat thang ih baat ba jangbaat haloot ni bah tah angka; 28 o ih bah uh li eta, 'Heh theng, 10 timnge liidi an damdi ngah eje. O ih uh damdi tongli, heh damdi khoomli, heh dam di hak tajen thet haatru; sammuthung adi nga mih rapne ih je li.' Boongkaat seehoon leedap raangte sengdung ah." 11 Erah raangtaan ih Pool paangsiiit paangthom dowa ih liita, 'Seng loong ah uh hesuh hesah.' 29 tongthiin ano, mina loong asuh Rangte Jengkhaap Seng Rangte suh hesuh hesah lek angleh, lamok ah nyootsoot thiin rumta. 12 Akaia hah ni Gallio thun theng hebanlam ih hun adoleh kom nya jong, ah, Room nawa kobono angta doh, Jehudi loong mina lak ih miihoon ha likhiik ang ah ngeh ah. 30 lomkhoon rum ano, Pool ah joh ih rumta; eno mat Maangdoh bah jirep ah Rangte ih heh men maang hoon thengni siitkaat rumta. 13 "Arah mih" rah ih seng jat doh tasam sokta, enoothong amadi mirep suh "Hootthe ni lajeeka rah Rangte rangsoom thuk suh sekthun etheng ngeh ih baat ha. 31 Tiimnge liidi, heh miloong asuh laatbaat rumha!" 14 Pool ah jeng ih ih danjeeta loong asuh arah hah ah dande thuk suh rangwu saakaan thiin eha. Tek nawa saatsiitta warah liita, "Arah matthih changkhah tiit ang dobah, Ngah ih jun ih mirep suh heh ih jat ih thuk hali!" 32 Pool ih tek mat ah hoon etheng tang Jehudi noksong loong." 15 nawa ngaaksaat tiit baat kano mararah ah doondaak Enoothong, sen loong ah jengkhaap thoidi nya sen siitkook ih rumta, eno mararah ih liita, "Seng suh Hootthe tungdi ba daanmuu lan, erah tiit abah sensen arah jengkhaap ah we bootbaat ih weehe." 33 Erah ih hoonjih. Arah likhiik ah ngah ih tapaat korumra!" 16 lomkhoon rumta dowa Pool ah doksoon ih kata. 34 Eno matpaat theng nawa phanhaat rumta. 17 Erah Miwah mararah ih hanpi ih rum ano roongroop rumta, neng damdi Dionisius nep roong roopta, minuh nusiiit Damaris nya, mih wahoh loong ah uh eje angta.

18 Erah lih dophi, Pool Ethen nawa Korin ni wangta. 2 Erah ni Jehudiite wasiit Akuila ngeh ih chomuita, heh Poontus ni tup arah angta, nengnyi heh minuh Prisilla ah langla, Luuwanglong Kladius ih Room hah nawa Jehudi loong ah dokphan rum kano erah ngangah ih Itali nawa ra nyuutaha. Eno Pool ah erah nyi damdi, 3 ngunbi suh nok roonghoon waktong wangta, tiimnge liidi Pool uh nengnyi likhiikkhiik ih hetui hewok raang ih nok hoon nawa ngun kabiita. 4 Pool Jehudi rangsoomnok ni Naangtongsa rookweh Jehudi nya Grik damdi roongwaan leh kataat nuune rumta. 5 Mesidonia nawa Silas nya Timothei ah thoknyu kano, Pool ih saapoot ah saarookwet Rangte tiit baat suh kota, Jehudi loong suh Jisu juuba Kristo ngeh ih baat rumta. 6 Mina loong ah ih ethih ethih jeng rum ano Pool suh liirum kano, neng jeng daan lakbi ah heh nyuh dowa botla ah jaabuh ano li rumta, "Sen mat e an bah sen teeteewah suh joong an! Nga mat tah angka, Arah dophi bah ngah Ranglajatte taangko ih kah ang." 7 Erah lih adi neng re dowa doksoon kah ano, Ranglajatte mina Rangte rangsoomte ih hoon arah, heh men Taitias Justus kapoon rumta nok ni tong kata; heh nok ah Jehudi rangsoomnok reeni angta. 8 Kispus ah Jehudi rangsoomnok ni miyahk phokhoh angta, heh teewah nya heh jaatang loongtang Teesu hanpiite ang rumta; Korin ni uh Rangte jengkhaap ah chaat rum ano hanpiite rapne

ang ngeh taat thun adi Gallio ih Jehudi loong asuh rangwu saakaan thiin eha. Tek nawa saatsiitta warah liita, "Arah matthih changkhah tiit ang dobah, Ngah ih jun ih mirep suh heh ih jat ih thuk hali!" 32 Pool ih tek mat ah hoon etheng tang Jehudi noksong loong." 15 nawa ngaaksaat tiit baat kano mararah ah doondaak Enoothong, sen loong ah jengkhaap thoidi nya sen siitkook ih rumta, eno mararah ih liita, "Seng suh Hootthe tungdi ba daanmuu lan, erah tiit abah sensen arah jengkhaap ah we bootbaat ih weehe." 33 Erah ih hoonjih. Arah likhiik ah ngah ih tapaat korumra!" 16 lomkhoon rumta dowa Pool ah doksoon ih kata. 34 Eno matpaat theng nawa phanhaat rumta. 17 Erah lih adi Jehudi rangsoomnok dowa miyahk phokhoh, Sosthens ah joh rum ano mat hoon theng nokka adi nobuh rumta. Enoothong tiim ih rum abah uh Gallio ah tasoot saamta. 18 Hanpiite loong damdi Pool Korin hani rekamdoock tongthiinta, eno Prisilla nya Akuila damdi Siria ni juulam ih daan soon wangta. Seneria ni maang daansoon kaadi, heh ih thoomhoon thoidi heh khoh ah suihaat eta. 19 Ephesas ni thokrum ano, Pool ih Prisilla nya Akuila ah thiinhaat ih nyuuta. Pool Jehudi rangsoomnok ni kah ano, Jehudi loong damdi roongwaan kata. 20 Miloong ah ih rekam tongthiin taatbaat rumta, eno Pool tanookta. 21 Erah nang ebah Pool ih kaat elang ngeh ih baatthiin rum ano amah jeng thiinta, "Rangte tenthun mongtham ang abah sen jiannah we ngaakwang ehang." Erah baat rum ano Ephesas nawa juulam ih daansoon kata. 22 Pool Kaisiria ni thok ano, Jerusalem chaas ni kata, eno jengseera ano, Entiok ni wangta. 23 Erah ni chomroe tongthiin ano, Galitia nya Phrigia hah lam ih wang ano chaankot jengkhaap ah hanpiite loong asuh jeng koh thiinta. 24 Erah tokdi Korin Jehudi mih wasiit, heh men ah Apollos, erah warah Alejandria ni tup dowa, eno Ephesas ni ra taha. Heh tiitwahl loong angta eno Rangte Jengkhaap uh jat eta. 25 Teesu lampo ni khoom suh heh renbaat choi nya nyootsoot choi angta, erah thoidi Jisu thoilam ah naririh ih nyootsootta. Erabah uh, heh ih Joon Juutem luulu ba jatta. 26 Heh Jehudi rangsoomnok ni lacho laphaan ih phang jengkongta. Prisilla nya Akuilla ih heh jeng ah chaat nyu ano, nengnyi damdi nok ni siitwan nyuuta, eno Rangte lampo ah rapniine ih

hukbaat nyuuta. 27 Erah lih adi Apollos Akaia ni kaat ah?" 16 Chiithih laakkah pan warah doonpit ano neng chungta, erah raangtaan ih Ephesas dowa hanpiite loong ah nobuh rumta. Erah nok dowa, sokkhook loong ah ih Akaia nok hah suh rapniine ih sokboi an ngeh ih le ah raangmaat ih rumta. Apollos thokkoom ano, Rangte minchan di kristaan loong ah raangtaan ih neng moot chosok suh rapne ese angta. 28 Tiimnge liidi, Apollos ah Jehudi loong damdi rapne daanmui ano Rangteele nawa ih Jisu ah Kristo ngeh ih jatthuk rumta.

19 Apollos Korin ni angta doh, Pool Ephesas hah noongrep ni tumkhoonta. Erah ni heliphante wasiit wanyi chomui ano 2 cheng rumta, "Kristaan eh hoontan adoh Esa Chiiala chotam etan?" Eno neng ih ngaakbaat rumta, "Esa Chiiala eje ngeh ih taan boseh tajatke." 3 "Ese no bah ah, tiimjaat juutem tan?" Pool ih weecheng rumta. "Neng ih ngaak baatta" Joon juutem temti. 4 Pool ih baat rumta, "Joon juutem ah langla o mina rangdah sekthunta erah mina ah raangtaan eh, eno Joon ih ljiarel mina loong asuh baatta nga lih ni kaatte tiit ah hanpi an—erah langla, Jisu." 5 Erah chaat rum ano Teesu Jisu mendi juutem rumta. 6 Pool ih heh lak ih taajoot rum kano neng sak ni Esa Chiiala ah ra ih taha; eno erah miloong ah jengkhaap ena ena dongjeng rum ano Rangte tiitwaan ah baat ih rumta. 7 Neng loong ah rooproop eh asih wanyi taan miwah ang rumta. 8 Laajom mongdi Pool Jehudi rangsoomnok ni kah ano miloong ah damdi lacho laphaan ih roongwaan kata, eno Rangmong tiit ah baat rum ano nuune rumta. 9 Mararah tenthun ah jong ajaan likhiik ang ano tahanpi rumta, eno nokwah dungni Teesu tiit ah ethih ethih ih jeng rumta. Eno Pool ih hanpiite loong ah siit ano doksoon kata, erah ni saarookwet ih Tirannas tiitwaan roongwaan nok adi roongwaan rumta. 10 Emamah paangnyi tongtha rumta, erah thoidi Esia hah ni tongte, Jehudi nyia Ranglajatte loong ah ih Teesu tiitkaap ah japchaat rumta. 11 Rangte ih Pool suh mabah uh lataat jat rumka paatjaajih loong ah reeraang thukta. 12 Theehut theng nyusah ah khoisatte reeni maatkaat koleh nyia huikaat koleh, maasat uh ede eta eno chiithih laakkah uh doksoon eta. 13 Mararah Jehudi loong ah ih chiithih laakkah dokphan suh tum khoomte loong ah ih uh erah likhiik Jisu mendi taatthaak dokphan ih rumta. Erah loong ah ih chiithih laakkah asuh liita, "Pool ih baatta Jisu tiit ah mendi phan hala." 14 Jehudi nok hah Romwah phokhothon Sewa sah loong, wasinet ah ih emah taatthaak dokphan rumta. 15 Enoothong chiithih laakkah ah ih neng suh liita, "Ngah ih Jisu jat ih ang, Pool uh jat ih ang; enoothong sen—o

ah?" 16 Chiithih laakkah pan warah doonpit ano neng maalook nyia nengnyuh nengkhat chiinhoom choi tiisoon rumta. 17 Ephesus ni tongte Jehudi nyia Ranglajatte loong ah ih erah japchaat rum ano; rapne ih cho rumta eno Jisu men ah rapne ih raksit rumta. 18 Hanpiite loong ah ih nokwah dungni neng rangdah maangdi mokre rumta loong ah dokbaat ih rumta. 19 Maantaan loong ah ih neng leedap ah piikaat rum ano nokwah dungni mattak rumta. Leedap thaang ah thaak weh rum ano, rooproop ih haajaat rookbangnga ngunkholok angta. 20 Erah likhiik Teesu tiitkaap ah ehanhan ih ruurangta. 21 Erah lih adi, Mesidonia nyia Akaia ni tumkhoom ano Jerusalem ni wang suh Pool ih samthunta. Pool ih liita, "Erah hah nah wang lidoh," "Room hah nah ngah wang jaatjaat etheng." 22 Erah thoidi heh damdi roong mootkaatte Timothi nyia Erastas ah, Mesidonia ni wangthuk nyuuta, eno Esia hah ni Pool ah rekam tonghiinta. 23 Erah tokdi Ephesas ni Jisu lamphan thoidi rookmui jengmui rapne ih angta. 24 Tongmih mi hoonte, Demetrias ngeh ih angta ah ih Artemis Rangte nok laaphaang ah hoon ano, heh damdi reeraang paknaate loong asuh ngun rapne ih bi thuk rumta. 25 Erah thoidi heh pheehoon mootkaat likhiik o ih hoonta erah miloong ah khoonpoon ano baat rumta. "Jaaroh loong, sen ih jat ehan seng chang ah arah dowa ih tanih tengli. 26 Eno sen ih taatsok thaak an nyia sen na ih taat chaat thaak an Pool ih tiimjh hoon wan hala. Pool ih baat rumha larkih hoonha ah mabah uh rangte tah angka, eno Ephesas nyia Esia hah re dowa miloong ah rapne ih roonphak rumha. 27 Seng pheehoon mootkaat ah rakmu riike nyia cho etheng ih hoonla. Erah luulu lah angthang eh, Artemis men arang ju maat ih baat ah, erah thoidi cho etheng ih hoonla—heh rang ah Esia nyia hakong rookwet ni tanih soomha!" 28 Erah jengkhaap ah chaat rum ano mih lomkhoon rumta loong ah rapne ih khah rum ano riiraak rumta, "Ephesas dowa Artemis ah rakla!" 29 Erah chikrot tit ah samnuthung noongrep ni ruurangta. Mesidionate wanyi Gaius nyia Aristarkos, Pool damdi roong tum khoomte anyi, miloong ah ih seehoon boongkaat nok adi hoom kaat rumta. 30 Pool heh teeteewah midung ni kaat suh taat liita, eno hanpiite loong ah ih takaat thuk rumta. 31 Erah hah dowa, marah marah ngoong awang Pool joonte loong ah ih uh, seehoon boongkaat nok adoh nak toom tupkhoon kawe ah ngeh ih jengkhaap maatbaat rumta. 32 Erah pootdi ngoongthumte loong ah rapne ih phaangdat rumta; miloong ah jihoh jihoh riiraak rumta, mamaah liidi neng dung ni mih ehanko ah ih tiim thoidi lomkhoon wang

rumta erah tajat rumta. 33 Jehudi mihak phokhoh rangphe thungkham di thok roong waanta. 8 Seng loong ah ih Alekjendar ah tiim jeng theng ang abah khoontongti nokkhoh adi weetook loong ah phaka eta. uh an jeng theng li rum ano ngakkoh ko tut haatkaat 9 Jaaro wasit heh men ah Eutikaas ngeh ih angta ah rumta. Eno Alejander ih nak hoopti an ngeh ih heh lak wokaacha ni tongta, eno Pool ih tiitwaan jangbaat adi, ah tangjap ano neng teewah pangjeng jeng suh taat Eutikaas ah heh jupmot ih ngotdatta, eno mokjup ano chungta. 34 Eno neng ih Jehudi ngeh ih jatrum ano nokkhoh thoongjom khoh nawa datti kata. Taat toonpi phoosiitsiit tit ah koonta nyi riiraak rumta: Ephesas karum ano, tekmang angta. 10 Eno Pool ah echaan dowa Artemis ah rakla!" 35 Lithoon ni samnuh dowa ih daatkhoom kah ano khekjoh kata. "Nak sotsaam apit ni mootte warah ih miloong ah kok manghoop an" Pool ih baat rumta, "amadi heh ething!" 11 Eno rumta. "Ephisas phoh ano loong!" "Warep ih jat eha lamtok nokkhok adi we ngaakwang ano, baanlo ah Ephesas samnuthung ah Artimis rangsoomnok nyia chep hoom phak wangta. Neng damdi rekamdoock esa jong thiinte, eno erah jong ah rang nawa dat taha eh rangsa laandongroh roongwaan rum ano Pool ah ngeh ah. 36 O ih uh tajen daanka. Erah raangtaan eh, doksoon kata. 12 Jaaro ah nok ni ething ih piikaat sen lahoopti theng, lalangka ah lareeraang theng. 37 rum ano miloong ah neng ten kokchem rumta. 13 Arah mih anyi ih seng rangsoomnok uh tathet haatka Assos nawa Pool ban toonhui kaat suh seng juukaari adoleh rangte tit ut labaat nyuuko di siitkaat halan. ni jaakhoh ban daansoonti. Emah eh kaat theng ngeh 38 Demetrius nyia heh mootkaatte loong ah ih o tit ih Pool ih baatthiin tahe, eno heh ah saanghook lam hoontheng ang abah uh, sen tiit hoonkotte elong ih wangta. 14 Assos ni chomui eno, Mitilene ne kaat elang eje adoleh tit hoon theng nok uh saarookwet suh toonhui kati. 15 Erah dowa juulam ih daansoon raangtaan ih eje; tiit ah erah doh hoon theng. 39 kah eno Kios ni saasit adi thok kati. Erah saalih adi Adoleh, tiit ajeng ah erah nang ih elong ih hoon theng Samos ni thokti, erah lih adi Miletus ni thok wangti. li an baleh, nok atang loontang ngathong nah tiit 16 Esia hah nah rangsa photham ah ngeh ih li ano, ah hoon theng. 40 Chiinnyah tit ajeng arah dongla Pool ih Ephesas ni wang chungta. Lek jen ang abah, lidoh, cho etheng eje mat ah o ih chaang theng ah. Jerusalem nah Pentikos maangdoh thok suh ngeh Arah mat dong hoomte ah biin anaan tahoornu; seng ih uh tiim thoilam di ang koja erah tami baatke." 41 suh, chaas mihak phokhoh loong toom chomui rumha ngeh ih jengkhaap maatbaatta. 18 Eno heh jiinni thokrum kano li rumta, "Sen ih jat ih han sen damdi ang tahang adoh ngah tiimthan saajang mamah ih roongtong tahang, Esia hah nawa phangthok sa dowa ih ah. 19 Jehudi loong ih nga tek haat taatchung tahang adoh nga mikse ah janhaat angno Teesu laksuh angkang ngeh ih rekamdoock ih sekliih ih mokah tang. 20 Sen raangtaan ih mamah doh se ah li angno tiim nyoot theng angta nokwah dungni ni nyia sen nok ni thoontang nyootsoot rum taha. 21 Jehudi nyia Ranglajatte loontang suh phoosiitsiit ih baat rum tang sen rangdah nawa Rangte jiinko wang hanno Teesu Jisu hanpi an ngeh ah. 22 Amadi bah ngah Esa Chiiala jeng chaatthaat ih Jerusalem ko ih kalang, erah nah mamah ang koja ngah ih tajatkang. 23 Ngah suh Esa Chiiala ih erah ba baat halang samnuthung rookwet ni chamnaang nyia phaataak ah nga raangtaan ih ban tong roh ela ngeh ah. 24 Enoothong ngah ih hanpi hang nga roidong ah tiimtha uh tah angka; ngah ih hanpi hang Teesu ih mootthuk halang ah ba mokah ang, erah langla Rangte minchan ruurang tit ah tumbaat theng. 25 "Ngah sen loong hani tumkhoom lang, eno Rangte hasong tit ah tumbaat hang. Amadi ngah ih jat ehang sen ih ngah mabah uh takah japtup ri ang ah 26 Erah

20 Hoongrok haphaang ah sem lidi, Pool ih hanpiite loong ah khoonpoon rum ano, chaankot jengkhaap ah jeng koh rum ano raajeng rumta eno Mesidonia ko ih wangta. 2 Pool erah hah lam ih wang ano chaankot jengkhaap ah miloong asuh rapne ih koh thiin rumta. Erah lih adi Akaia hah ni thok ano, 3 laajom tongthiinta. Siria nah wang ang ngeh ih taat khookhaam adi Jehudi loong ih heh tek haat suh kaankoong rumta ah Pool ih jatjoot eta; erah raangtaan ih Pool Mesidonia lam ih ngaakwang chungta. 4 Heh damdi Puros sah Sopater, Beria hah nawa roongwangta; erah damdi Thesalonika nawa, Aristarkas nyia Sekundas, Derbe nawa Gaius, Esia hah nawa langla Taichikas nyia Trophimas; eno Timothi loong ah nep wakwang rumta. 5 Neng loong ah sengngha sengngha ban wangrum ano Troas ni banwan tahe. 6 Toomuh Kham Kuwaang lih adi Philippi nawa juulam ih daansoon eno, sa bangnga lidi Troas ni chomui eno erah ni sa sinat tongthiinti. 7 Huuniabaat rangja di rang chosoomti adi phaksat ah room phaksah eti. Pool erah saalih adi rangkhano ih wangte ang ano, miloong ah damdi

raangtaan ih chiinnyah baat rumhala: Sen loong ah ih karoh karoh eti eno Ptomas ni tong kati, erah emat ih anbah nga matkapijih tahn angka. 27 Tiimnge ni hanpiite loong asuh jengse ah ra eno sasiit tong liidi Rangte tenthun tiit ah mathan angta thoontang kati. 28 Erah saalih adi dokchap eno Kaiseria ni thokti. baat ih rum taha. 29 Erah raangtaan ih Esa Chiiala Erah ni Ewanjelist Philip nok ni jam kati, wasinat ih sokboi thuk halan saapsah loong ah rapniine ih tung dowa heh Jerusalem ni tongte kristaan loong sokboi an. Hesah sih jun ih Rangte chaas ni sen chosokte danje dowa. 30 Heh sah jaalah wabajiji loong ah saapriimte heh sah angthuk halan. 31 Ngah hasong maangkah ang rumta eno neng Rangte tit ih jat eheng nga doksoon lidoh, so loong ah sendung baatte ang rumta. 32 Agubas khowah Judaia nawa nah wang haano, saap ah tachiumka ang ah. 33 thok taha doh seng erah ni sa sinat tongti. 34 Heh Saapoot thok ha doh miwah loong ah ih mih mokwaan seng reeni wang haano, Pool romkhe ah suh eta, eno rum ano hanpiite loong ah pheehoom rum ah eno romkhe ah ih heh teewah lak alah ah kit ano jengta, neng lih phanjoot thuk rum ah. 35 Erah raangtaan ih “Esa Chiiala ih amah liiha: Roomkhe change warah naririh ih tongtha an, paangjom adi rangwu rangphe Jerusalem nah Jehudi loong ih emamah ih khak ano ih nga mikse ah janhaat angno nyootsoot rumhala Ranglajatte loong suh korum ah.” 36 Erah chaat eno, ah samthun roh ih an. 37 “Sen loong ah Rangte erah hah dowa phoh ano loong nep roongjeng taha, lakhui ni nyia heh minchan jengkhaap ni look haat Jerusalem nah lakaat weetheng ngeh ih taat chuut hu rumhala, eno juuba Rangte ih heh mina raangtaan ih ti. 38 Eno Pool ih ngaakli tahe, “Sen tiimte hu lan, nga thiinha minchan khui nah hak thuk suh romseetam tenthun tiim esuh saap thuk lan? Ngah Jerusalem kohan. 39 Ngah ih o jiin nawa hun, kom nyia nyuh nah emah ih kitsuh luulu takhookham kang, Teesu akhat tasuh rumra. 40 Sen teenuh teewah ih jat ehan Jisu raangtaan ih etek esuh nep khookham hang.” 41 nga raangtaan nyia nga joon loong raangtaan ih nga Lakah jen nuune baattaan keeno liiti, “Teesu tenthun lakkak ih ngun ah bi angno phaksahi. 42 Seng loong mongtham ju toom ang ah.” 43 Chomroe tong eno, asuh jirep ah noisok rumhala motchaan kaatchaan seng huikhaak ah jamjaang eno Jerusalem ni kaat ah kah eno changthih noodek suh mamah ih chokot suh dok chapti. 44 Kaisiria nawa heliphante mararah theng ah, Jisu ih baat tahan jengkhaap ah samthun ah seng damdi roong ra taha eno Mnason nok ni roh ih an, “Echoh ehi nang ih ekot ehi ah tenroon naangjam suh siitkaat tahe—heh langla Kipras hah ehan.” 45 Pool thoongjeng ano, neng damdi heh lakuh nawa angta maang ih dook Rangte menjatte ah. 46 ni choontong ano rangsoomta. 47 Mih thoontang hu Jerusalem ni thok kino, Rangte menjatte loong ih rum ano chupphak rumta eno khekjoot damdi raajeng tenroon woksoon ih lam banchoh tahe. 48 Erah saalih rumta. 49 Pool ih takah chotup ri li kano miloong ah adi Jeems damdoh chomui suh Pool seng damdi ehan thungthih rumta. Eno juukaari adi diisiitkaat roong ra taha; eno erah ni chaas nawa mihak phokhoh rumta.

21 Neng damdi raajeng thiin eno kati. Ju adi phangla ih daan jopkaat eno, Kos ni thok tahe, erah saalih adi Rhodes ni, erah dowa ih Patara ni kati. 2 Erah ni kah eno Phoenesia ni wangte juukaari esiij japtup kati, erah di duukah eno daansoon wangti. 3 Erah di Kipras ah japtup kati, juumeh ko ih Siria ni daanjoop wanti. Tair hah adi juukaang ko wang eno, juukaari ah ih huikhaak loong ah datthiin eta. 4 Erah hah adi hanpiite loong ah damdi sa sinat tongthiinti. Chiiala chaan nawa ih Pool suh neng ih Jerusalem nah nak kaat theng ngeh ih baat rumta. 5 Enoothong neng damdi jen roong tongthiin eno, seng kaat theng lamko ih dokchap kati. Samnuthung dowa miloong ah neng sanuh nyia neng sah loong ah siit ano juukaang adi roongra rum taha, erah di seng lakuu ni tong eno rangsoomti. 6 Eno seng loong ah raajeng mui eno, juukaari ni toon du ti neng ah engaak wang ih rumta. 7 Seng Tair dowa juulam

Lakah jen nuune baattaan keeno liiti, “Teesu tenthun tiim esuh saap thuk lan? Ngah Jerusalem kohan. 8 Erah saalih adi Rhodes ni, erah dowa ih Patara ni kati. 9 Erah saalih adi dokchap eno Kaiseria ni thokti. baat ih rum taha. 10 Agubas khowah Judaia nawa nah wang haano, saap ah tachiumka ang ah. 11 Heh Saapoot thok ha doh miwah loong ah ih mih mokwaan seng reeni wang haano, Pool romkhe ah suh eta, eno rum ano hanpiite loong ah pheehoom rum ah eno romkhe ah ih heh teewah lak alah ah kit ano jengta, neng lih phanjoot thuk rum ah. 12 Erah chaat eno, ah samthun roh ih an. 13 Eno Pool ih ngaakli tahe, “Sen tiimte hu lan, nga thiinha minchan khui nah hak thuk suh romseetam tenthun tiim esuh saap thuk lan? Ngah Jerusalem kohan. 14 Ngah ih o jiin nawa hun, kom nyia nyuh nah emah ih kitsuh luulu takhookham kang, Teesu akhat tasuh rumra. 15 Sen teenuh teewah ih jat ehan Jisu raangtaan ih etek esuh nep khookham hang.” 16 Erah saalih adi Jeems damdoh chomui suh Pool seng damdi ehan thungthih rumta. Eno juukaari adi diisiitkaat roong ra taha; eno erah ni chaas nawa mihak phokhoh rumta. 17 Ena Pool ih jengkhaapse ah ra rum ano Ranglajatte loong damdi heh teewah Rangte ih mamah ih maakta nyia mootkaat thukta tit ah baat rumta. 18 Pool jeng ah boichaat rum ano loongtang ih Rangte rangphoong rumta. Eno li rumta, “Seng loong phoh ano Pool, an ih tup eh hu haajaat mathan Jehudi loong ah rangsoomte eh hoonla, enoothong neng loong ah Hootthe lam ah phanrho ih rumha. 19 Erah saalih adi Jeems damdoh chomui suh Pool seng damdi ehan thungthih rumta. Eno juukaari adi diisiitkaat roong ra taha; eno erah ni chaas nawa mihak phokhoh rumta. 20 Erah saalih adi Rhodes ni, erah dowa ih Patara ni kati. 21 Erah saalih adi dokchap eno Kaiseria ni thokti. baat ih rum taha. 22 Agubas khowah Judaia nawa nah wang haano, saap ah tachiumka ang ah. 23 Erah saalih adi Rhodes ni, erah dowa ih Patara ni kati. 24 Chingkhothook thengnah neng damdoh roong kah uno neng lakkhoom ladi thaang ah koh eh uh; eno juuba neng khoh ah sui eh ah. Emah ang ano ba mirep ih an tiit waanla ah tiit hu ruurangla ngeh ih

thun rum ah, erah nang ebah heh teewah jaatjaat eh jenglam ih waanho, mijeng nih kah eh uh?" Saahaap Moses Hootthe jun ih songtongla ngeh ih thun rumho. elong ah ih chengta. 38 "Miinyah marang changrook 25 Enoothong Ranglajatte dowa o mina ih Rangte men donghoom uno hajaat baji mina phisang hah ni siiara jat ha, erah loong asuh seng roongwaanti tiit ah le jen hoonkaat thukte ljjip mih ah an tanih angko?" 39 Pool raangmaat eti; romchoi phaksat ah laphaksat theng, ih baatta, "Ngah Jehudi nok hah, Kilia dowa Tarsas khoisat luiamaan ah laphak theng, hesih laphak samnuthung ni tup hang ah. Miloong ah damdoh theng, adoleh mih damdoh roomjup roomtong laje roongwaan weethuk hang." 40 Saahaap elong ah ih theng adoleh sak lapiin theng ngeh ah." 26 Erah jeng thukta, eno Pool ah diihutok adi toonchap ano raangtaan ih Pool ih miloong ah siit ano erah saalih miloong asuh nak hoopti an ngeh ih heh lak japta. adi neng damdi chingkhothook roong kata. Eno Pool Miloong ah tikdat kano Pool Hebru jengdi baatta:

Rangteenok ni wang ano leeraang ah amah raang ano rapwanta; chingkhothook ah sa mathan doh thoon ah adoleh khojoop ah wasiit wasiit suh mabah hoonkot theng ah. 27 Sa sinat thoon nanah di, Esia hah nawa Jehudi loong ih Pool Rangteenok ni japtup wang rum taha. Neng loong ah ih mih khoontongta loong ah phaangdat thuk rum ano Pool ah jokhak eh rumta. 28 Neng loong ah riiraak rumta, "Ijirel noksong loong!" "Roong joh! Arah mih ah langbo ah noongrep ni Ijirel mih thetbaatte, Moses Hootthe thetbaatte nyia arah Rangteenok thetbaatte ra ah. Eno Ranglajatte mih nep siitwan haano arah esa Rangteenok ah nyaansaan wang hala!" 29 (Erah jeng rumta ah langla Epheses nawa Triphimus ah Pool damdi samnuh ni japtup rumta, eno neng ih thunta Rangteenok ni Pool ih nopsiit eh wan hala ngeh ah.) 30 Samnuh thungtang hoongrok haphaang chikrokta, miloong ah khoonsoon ano, Rangteenok nawa Pool ah dok hoom ih kaat rumta. Lakdamdam eh Rangteenok paakaalu ah tangsak eh rumta. 31 Room nok hah arami saahaap ih Jerusalem ni chikrokla ah japchaat tokdi miloong ah ih Pool tek haat taatchung rumta. 32 Erah japchaat ano arami loong nyia saahaap wahoh loong ah siit ano saahaap elong ah lakdamdam eh miloong ah taangko karumta. Arami loong ah siit ano kaat kano, miloong ah ih Pool buh rumta ah toihatt eh rumta. 33 Saahaap elong ah Pool taangko wang ano jowangta eno jaanruh enyi ih kit thuk rumta. Erah lih adi chengta, "Arah mih ah o angla, tiimjh that kota?" 34 Mih lomkhoon rumta dowa wasiit maama wasiit maama eh riiraak rumta. Hoongrok haphaang ang kano saahaap elong ah ih tiimjh mamah angla erah tajat jota, erah raangtaan eh heh mina loong asuh Pool ah sipaahi tongtheng adi siitkaat thuk rumta. 35 Miloong ah Pool likapkap eh kaat rum kano sipaahi loong ah ih Pool ah toonhui eh rumta tiimnge liidi miloong ah woma si thung ang rumta. 36 Miloong helih helih phanri rumta, "Tek haat etheng tek haat etheng ngeh ah!" 37 Arami loong ah ih Pool ah sipaahi tongtheng ah noppi nanah di saahaap elong asuh chengta: "An suh tiim atiim tambaat weeha?" "Grik

22 "Jehudi phoh ano loong, boichaat thaak he sen ngathong ni nga puipang tiit jenglang rah ah!" 2 Hebru jenglam eh waan rum kano, ehanhan eh tikdat rumta, eno Pool ah jangjeng kata. 3 "Ngah Jehudi nok hah, Silika hah Tarsas ni tup hang rah, enoothong Gamaliel le wette ang angno Jerusalem hah aradi hak ang rah. Ngah ih sengte sengwah Hootthe ah rapne eh nyoot angno, chiinnyah sen ang lan ah likhiik ngah uh Rangte lakni lok hang rah. 4 Teesu lamphante loong ah ngah ih lanti laan mah roh eh siiwi rumtang. Minuh miyah jokhaakleh phaataak ni sak rumtang. 5 Romwah phokhoothon nyia Ngoongthumte loong ih nep jen deenbaat ehan ngah ih ami tam aha tiit baat hang rah ah. Nengphoh nengro Damaskus ni tongte loong asuh le ah raangleh nga lak ni kakoh rum tahang, enooleh Damaskas dowa kristaan miloong ah jaanruh ih kitleh Jerusalem ni kasiawi wan rum tahang. 6 "Damaskas hah thok nanah di, rangnithung di rang nawa nga reeni weephaak ah likhiik eh phaak ra taha. 7 Hah ni loongdat angno ngasuh liihang rah miroot japchaat tang, 'Sool, Sool! An ih tiim esuh siiwi halang?' 8 'Eno chengtang, Teesu an o anglu?' 'Ngah Najaret hah dowa Jisu, an ih siiwi halang ah,' ngeh ih ngaakli tahang. 9 Nga dam dowa miloong ah ih weephaak ah tup eh rumta, enoothong erah waan taha root ah tachaat rumta. 10 Ngah ih chengtang, 'Teesu, ngah ih tiimjh eh ang?' Eno Teesu ih ngasuh baat tahang, 'Toonchap uh Damaskas nah kah uh, an ih tiim etheng ah Rangte ih erah nah baat ho.' 11 Weephaak nawa ih edook eh hoontang, erah thoidi nga joon loong ah ih nga lakni siit rum hangno Damaskas ko kati. 12 "Erah samnuthung adi sengte sengwah Hootthe jatte Ananias ngeh ih mih wasiit angta, heh erah hah adi songtongte angta nyia Jehudi loong ih rapne eh choomjoh rumta. 13 Heh nga reeni chapwang haano, li tahang, nga no 'Sool, weetup eh uhl' Erah jeng damdam eh kaasok angno heh japtuptang. 14 Ananias ih baat tahang, 'Sengte sengwah Rangte ih heh tenthun mongtham ah jathuk suh danje halu, adoleh heh laksuh kateng tiit ah

jatthuk suh, nyia heh jeng ah boichaat suh danje halu. **23** Pool ih ngoomthumte loong taangko sok ano 15 Tiimnge liidi, an ih tiim chaat hu nyia tiim tup hu jengta, "Phoh ano Ijirel noksong! Chiinnyah erah ah mirep miraang suh toombaatte angthuk suh tuk eh Rangte ngathong ni ngaathung ngaatak ngeh ih li halu. 16 Ano bah, an ih tiimjh ma kaban uh? phanjangjang eh songtong lang." 2 Erah chaat ano Toonchap uthong, an rangdah ah saasiit suh rang ah Romwah phokhoh Ananias ih Pool reeni chapte loong soom uno ju nah thong tem kah uh.' 17 "Jerusalem ni asuh heh tui ni mangbot suh baat rumta. 3 Eno Pool ngaakwang angno, Rangteenok ni rangsoom tang ih Romwah phokhoh asuh liita, "An lonoite—Rangte adi, 18 motmang ni, nga Teesu tuptang, eno heheh ih ih amiiak eh baangbuho! Erah di tong uno Hootthe baat tahang, 'Jerusalem nawa kharok eh doksoon uh, ah pi uno dande hu, ang ah bah uh nga baangbot arah dowa miloong asuh nga tiit ah laatbaat ubah uh baat hu ah ih an thet haat hu!" 4 Heh re tiitti tabaam boichaat ru ang ah.' 19 Ngah ih ngaakli tang, chapte loong ah ih Pool suh li rumta, "An ih Rangte 'Teesu,' 'Ngah Jehudi Rangsoomnok ni kah angno an Romwah phokhothon kaanju hul!" 5 Pool ih ngaakli liphante loong ah jokhak katang nyia buthom tang rumta, "Phoh ano Ijirel noksong, Ngah ih Romwah ah neng ih jat eha. 20 Eno an haaki Stephen tek phokhothon ngeh ih tajattang. Rangteele ni liiha, haat rumta doh, ngah eje angtang, heh tek thukte 'Mabah uh noksong pante suh an ih ethih lali theng.' nyia heh tek haatte nyuh akhat sokboite aju ngah 6 Miloong dung ni mararah ah Pharisi, mararah angtang.' 21 Eno nga Teesu ih baat tahang, 'Kah ah Sadusi japtup rum ano, Ngoongthum theng ni uh' 'tiimnge liidi an Ranglajatte loong reenah haloot Pool ih dokpoon rumta, "Ijirel phoh ano loong! Ngah nah kaat thuk ha." 22 Miloong ah ih Pool jengkhaap Pharisi sah, Parisiite ah. Tek nawa ngaaksaat lidoh ah maang thoon jengjeng eh boichaat rumta; eno roidong na suh laalom thoidi ngah adi thaak poon rum erongwah ih riiraak rumta, "Phanhaat eh an! Tek halang!" 7 Erah lih adi, Pharisi nyia Sadusis loong ah haat eh an! Heh ething tong theethe tah angka!" 23 neng jaachi ni phang rookmui rum ano, dungnyi eh Miloong ah riiraak rum ano, neng nyuh ah jap eh hoon rumta. (8 Sadusis loong ah ih liita mina tek rumta, botbung ah rangkhoh ni wenhaat eh rumta. nawa tangaak saatka, eno chiiala nyia heh kaamwah 24 Room nok hah arami saahaap elong ah ih heh uh tajeeka; enoothong, Pharisi loong ah eh arah mina loong asuh Pool ah sipaahi loong tongtheng ejomjom hanpiha.) 9 Erah thoidi we we boot riiraak ni siitkaat thuk rumta, eno Pool thoidi Jehudi loong eh rumta, eno Pharisi nok hah mararah Hootthe erah than tiimnge ih riiraak rumta ah jatjoot suh Pool nyootte loong ah toonchap rum ano thiddokdok eh ah botthuk rumta. 25 Enoothong bot esuh ngeh ih daan rumta: "Arah mina thihi arah tatupke! Heh damdi taatkit rum adi, heh reeni chapte saahaap asuh Pool chiiala nyia rangsah tam roongwaan kotaaja!" 10 ih chengta, "Heh thet re mat ah maang thaak hoonka Choophaan phaan eh daanmui rum kano saahaap doh Room nok hah ah mi bothom nih eh ah?" 26 elong ah Pool maalek tek haat rumja oh ngeh ih Erah chaat ano saahaap ah, heh nang ih elong asuh choota. Erah thoidi heh bante loong ah datkoom cheng wangta, "Tiimjh hoon hu? Mih abah Room kah rum ano midung nawa Pool ah sipaahi tongtheng nok hah joh!" 27 Eno saahaap elong ah ih Pool suh adi siitkaat thuk rumta. 11 Erah rangphe adi Pool cheng kata, "Baat thaak hang, an Room nok hah nih ngathong ni Teesu ah chap ano heh suh baatta, ah?" "Ele" Pool ih ngaakbaatta. 28 Saahaap elong "Nakcho uh! Jerusalem ni an nga haaki ang uh, eno ah ih liita, "Ngah ebah Room nok hah eh hoon suh Room nah uh emamah eh ang theng." 12 Erah saalih ngun rapne ih kotang." Eno Pool ih liita, "Ngabah tup adi Jehudi loong ah rangkhah di neng kaankoong tit tahang dowa eh Room hate." 29 Pool suh chengte roongwaan suh khoontong rumta. Neng loong ah ih loong ah erah damdam eh heh re dowa neng liko Pool maang tek haat tiim uh lajok phaksat theng eh heng soon rumta; eno saahaap elong ah Room ngeh ih kakham rumta. 13 Erah mongtham hoonte nok hah mokkhak hang ngeh ih rapne eh choota. miloong ah rookbaji nang eh ehan ang rumta. 14 Eno 30 Saahaap elong ah ih Pool aju Jehudi loong ah ih Romwah phokhothon nyia mihak phokhoh loong tiim thoidi thet haat suh liiha ngeh ih jat suh taat liita; asuh baatwan rumta, "Seng ih Pool maang tek haat erah thoidi erah saalih adi Pool lak dowa jaanruh ah haat tiim uh lajok phaksat theng ngeh ih kakham hi jaahaat thuk ano Romwah phokhoh nyia noksong joh. 15 Erah raangtaan ih Ngoong awang sen loong loontang chomui thuk suh baat rumta. Eno Pool ah ih Room nok hah saahaap elong asuh Pool ah siitkaat ano neng ngathong ni chap thukta.

lam nah tek haat suh ban tong ih." 16 Enoothong ih chengta. Silisia haate ngeh ih jat ano, 35 liita, "An erah kaankoong ah Pool diik heh nah sah rah ih mat eh jootte loong thok ha doh tiit ah ma paat ih." japchaatta; eno sipaahi tongtheng adi wang ano Pool Eno Pool ah sipaahi loong asuh Kobono tongta nok suh hubaat wanta. 17 Eno Pool ih saahaap wasiit adi ban thuk rumta.

ah poon ano baatta, "Arah jaaro ah saahaap elong jiinnah siitwan uh; heh ih tiim atiim baat theng eje tih." 18 Erah saahaap ah ih, elong ah reeni siitwan ano, baat wanta, "Pool phaatak ni sak hi eno heh ih poon hangno arah jaaro ah an reeni siitwan thuk halang, heh ih an suh tiim atiim baat theng eje tih." 19 Saahaap ah ih heh lakni heh re tiittih eh, johoom ano chengta, "Ngah suh tiimjaat baat theng ah." 20 Eno jaaro ah ih baatta, "Jehudi dowa ngoong awang loong ah roongwaan rumta, rangkhah noksong reenah Pool siitkaat theng ngeh ih diipli rum ano, suwang rumho noksong ih heh thoilam ah rapniine eh jat suh li rumha tih ngeh ah. 21 Eno an ih nakmok boichaat uh, mih rookbaji nang eh ehan heh bansokte hutong rum ah. Neng ih kakham rumha Pool maang tek haat haat tiim uh lajok phaksat theng ngeh ah. Neng loong ah ih amadi an jengkhaap bansokte halu." 22 Saahaap elong ah ih liita, "Ngah suh baat halang ah o suh uh nakbaat uh joh." Eno jaaro ah kaat thukta. 23 Eno saahaap elong ah ih saahaap wanyi poon ano baat nyuuta, "Kaisiria nah kaat suh sipaahi chaanyi, moksiite rooksinat, pah piite chaanyi ban khookhaam an, niikja saapoot akhuh doh dokchap theng. 24 Pool raangtaan ih mok ah koh anno Kobono Pheliks reenah eseetham eh thoksiit an." 25 Eno saahaap elong ah ih Kobono Pheliks suh le ah raangmaat eta: 26 "Elong elang Kludias Lisias, Kobono Pheliks: Jengkhaapse ra hala, 27 Jehudi loong ah ih arah mina ah joh ano tek haat taat eh rumta. Ngah ih chaattang heh Room nok hah, erah thoidi sipaahi loong ah siit angno pang wangtang. 28 Tiimthoi tiimlaml di Jehudi loong ih mat eh jota erah ah jat suh ngeh ih neng Ngoongthum theng ni taatsiit kaattang. 29 Eno Pool tek haat theng nyia phaatak nah saktheng abah ngah ih tajat jokang; neng ih mat eh joha abah neng Hootthe chengmui thoidi. 30 Eno Pool tek haat suh kaankoong rumha ngeh ih chaat angno, lakdamdam eh an reeni wang thuk suh liitang. Mat eh deejootte loong asuh tiit ah an reenah hoon theng ngeh ih baat rum hang." 31 Sipaahi loong ah dokchap eh rumta. Erah rangpheeja Pool ah Antipatris maang thokthok eh siitkaat rumta. 32 Erah saalih adi neng lah ih kaatte arami loong ah sipaahi tongtheng ni ngaakwang rumta eno moksiitte loong ah Pool damdoh wakkaat thuk suh erah ni thiinhaar rumta. 33 Kaisaria ni thok rum ano Kobono asuh le ah chokoh; Pool ah thiinhaar koh eh rumta. 34 Kobono ih le ah sok ano Pool suh o haate ah ngeh

24 Sa bangnga lidi Romwah phokhothoon Ananias ih hadaang phokhoh nyia mat hoonte Tartullos ah siit ano Kaisiria ni kata. Neng loong ah Pheliks ngathong ni Pool matjoot tiit ah baatwan rumta. 2 Eno Pool ah noppoen wan ano, Tartullus ih mat tiit ah Kobono suh amah eh baatkota: "Elong elang! An ejattoon ang thoidi rekamdoek eh jaaseemoong eh pan hali, eno sengdeek sengkaan ese ang raangtaan eh jirep ah huksii wan halu. 3 Eno arah likhiik ah saarookwet eh noongrep ni seechoh hi, lang ekah ngeh ih ju lihi. 4 Ngah ih an rangsa thamhoom suh tali kang, enoothong an ih amasah tiit hoon theng ah boichaat ih weetheng ngeh ih an lasih jowe hala. 5 Arah mih ah mih rookmui thukte nyia haphaang phakte; Jehudi jaachi ni noongrep ni mui phang donghoomha erah damdi Najaret dowa lamsiitte ah arah mih ah. 6 Rangsoomnok thetbaatte ah uh arah mih ah, erah thoidi jokhak hi. 8 Arah mih asuh cheng ubah, an teeteewah ih jirep ah jatjoh uh tiim esuh mat eh joh ri rah ah." 9 Jehudi loong ah matpaat thengni khoonthok rum haano amiisak tiit baat ha ngeh ih roongjeng rumta. 10 Kobono ih Pool suh jeng uh ngeh ih heh lak japta, eno Pool ih liita, "Ngah ih jat ehang an ih arah deek adi rekamdoek eh mat ah hoonkaat halu, eno an ngathong ni nga teewah pangjeng jeng suh tenroon ju. 11 An teeteewah ih ju jat eh uh, Jerusalem ni rangsoom wangtang ah asih saanyi nang eju ehan tah angka. 12 Rangsoomnok ni o damdi daanmui angrah uh Jehudi loong ih tatup rang, tam aleh Jehudi rangsoomnok ni nyia samnuthung mani bah uh haphaang hoom ang rah tuprum tahang. 13 Neng ih mat eh jorum halang ah an suh tajen noisok rumru. 14 Arah jengkhaap ah ngah ih thang ehang: Ngah ih sengete sengwah Rangte lih phanhah eno neng ih tah angka ngeh ih liiha. Moses Hootthe ni raangha nyia khowah loong ih raangta ah ngah ih jirep ah hanpi ehang. 15 Ngah uh neng laalomla likhiik Rangte suh laalom lang, mithih mise tek nawa ngaakaat eh ah liiha ah uh laalom ehang. 16 Erah raangtaan ih Rangte nyia mina ngathong ni nga thung sekliih ansuh saarookwet eh thun hang. 17 "Rekam lidi Jerusalem ni ngaak hangno, nga mina loong chosok suh nyia nga Rangte suh kot suh ngun ah hui eh wan tahang. 18 Eno Rangsoomnok ni khojoop hoon ang rah neng ih tup eh rum tahang. Nga damdi mih uh tanang jeeta hah uh taphaang phaktang. 19

Enoothong Esia nawa Jehudi loong marah marah eje nah nga pandoh hoonkaat suh tam nook uh?" 10 angta; ngah matjoot jilam ang dobah nengneng ra Pool ih liita, "Luuwanglong mat hoon theng noklong ni haano an ngathong nah baatkaat theng rum taha. chaplang, nga mat hoon jilam ang abah uh arah doh 20 Adoleh, arah miloong asuh cheng uh, nok atang hoon theng. An teewah ih jat ih halang, ngah Jehudi ngathong ni toonchap tang adoh ngah matkapijh loong raangtaan ih tiim uh tathet reekang. 11 Nga mik tiim jat chojoh rum tahang— 21 neng ngathong ni laan mah roh hootthe thet hoom kohang bah adoleh toonchap tang adoh jaasiit ba jengtang: 'Chiinnyah thetre kolang bah, ngah ah puipang he ngeh ih tabaat uh an ih tek nawa ngaaksaat tiit ah hanpi thoidi rumra. Enoothong mat ih deejoh rum halang ah ami cheng halang.'" 22 Lampo ah jat ano Pheliks ih mat lah angka bah, o ih uh Jehudi loong lak nah nak ah kharok eh hoon thukta. "Lisia saahaap elong ah haat he. Ngah ih Luuwanglong ngathong ni chuut hu thok taha doh" baat rumta, "Sen mat tiit ah ngah ih lang." 12 Heh suh hukbatte loong damdi roongwaan hoonkoh rumha." 23 Pool sokboite saahaap asuh ano, Phestas ih ngaak baatta, "An ih Luuwanglong elong ah ih sipaahi ih rapniine toom ban rum ah ngeh lasih johu, heh jiinnah kah uh." 13 Rekam saapoot lidi ih baat rumta, enoothong hejoon hewaan uh toom Agrippa Luuwang nyia Bernis Kaisiria hah ni Phestas chomui rum ah tiim kot theng ang abah uh toom koh lamchoh kanyuuta. 14 Erah ni rekamdook tong kanyu rum ah ngeh ih baat rumta. 24 Saajombaji lidi Pheliks ah lidi, Phestas ah Luuwang damdi Pool tiit roong nyia heh minuh Drusilla, Jehudi nok hah kapta ah waanta: "Pheliks ih phaatak ni sakthiin arah anih mihi siit ano ra taha. Pool ah poon ano Jisu Kristo suh wasiit je ah; 15 eno ngah Jerusalem ni katang adi, tuumaang tiit ah roongwaan rumta. 25 Enoothong Jehudi romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong Pool ih ese tiit, enaan tiit nyia Dande Rangwu tiit ih dut haat etheng ngeh ih tiit thok hoon rum taha. jangbaat kano Pheliks ah echo eh ano liita, "amadoh 16 Eno ngah ih baat rumtang seng Room nok hah an jen doksoon et uh. Saapoot je adoh we poonha." bah matwah ah hechang hebente damdoh heteeeah 26 Erah damdi Pool ih ngun hekoh hang ngeh ih mok maangchoh waanwaan nyia heh teewah suh heh laalom; erah raangtaan eh hepoot hepoot doh poon angno roongwaan ang ngeh ih thunta. 27 Paang nyi puipang jengkhaap lajeng thuk tami dut haatke. 17 lih ang ano, Pheliks lidi, Porkus Phestas ah Kobono angta. Jehudi loong ih ese toom choh hang thun ano toonsiit kaat thuk rumtang. 18 Heh jeng phaakiite Pheliks ih Pool ah phaatak ni sak thiinta.

25 Sa jom lidi, Phestas ah Kaisiria dowa Jerusalem ni kata, 2 romwah phokhoh nyia. Jehudi dowa miyah phokhoh loong ah ih Pool mat hoon tiit ah erah ni hoonkaat rum taha. Neng ih Phestas 3 lasih joh rumta Pool Jerusalem nah siitkaat theng ngeh ah, neng loong ah ih Pool ah lam nah tek haat theng ngeh ih kaankoong rumta. 4 Phestas ih ngaakbaat rumta, "Pool bah Kaisiria ni phaatak ni tongla, ngah enah kharok eh ngaak wangte. 5 Sen miyah phokhoh loong ah Kaisiria nah nga damdoh toom wakwang rumha mat eh jootjih thetre kota bah ah." 6 Neng damdi Phestas ah sa asat tam sa asih waktong ano Kaisiria ni kata. Erah saalih adi Phestas ah mat hoontheng nok adi tong ano Pool siitwan baat rumta. 7 Pool ah thokkoh haano, Jerusalem nawa ra taha Jehudi loong ah kookchap rum ano heh thetkhat tiit ah rapne ih daanmui rumta, erabah uh heh ah tiim thila erah tadong noisok rumta. 8 Eno Pool heteeeah pangjeng jengta: "Jehudi Hootthe, Rangteenok nyia Luuwanglong ngathong ni ngah tathetre kang." 9 Enoothong Jehudi loong ih toom se chohang li ano, Phestas ih Pool suh chengta, "Arah tiit ah Jerusalem

nah nga pandoh hoonkaat suh tam nook uh?" 10 Pool ih liita, "Luuwanglong mat hoon theng noklong ni haano an ngathong nah baatkaat theng rum taha. chaplang, nga mat hoon jilam ang abah uh arah doh 20 Adoleh, arah miloong asuh cheng uh, nok atang hoon theng. An teewah ih jat ih halang, ngah Jehudi ngathong ni toonchap tang adoh ngah matkapijh loong raangtaan ih tiim uh tathet reekang. 11 Nga mik tiim jat chojoh rum tahang— 21 neng ngathong ni laan mah roh hootthe thet hoom kohang bah adoleh toonchap tang adoh jaasiit ba jengtang: 'Chiinnyah thetre kolang bah, ngah ah puipang he ngeh ih tabaat uh an ih tek nawa ngaaksaat tiit ah hanpi thoidi rumra. Enoothong mat ih deejoh rum halang ah ami cheng halang.'" 22 Lampo ah jat ano Pheliks ih mat lah angka bah, o ih uh Jehudi loong lak nah nak ah kharok eh hoon thukta. "Lisia saahaap elong ah haat he. Ngah ih Luuwanglong ngathong ni chuut hu thok taha doh" baat rumta, "Sen mat tiit ah ngah ih lang." 12 Heh suh hukbatte loong damdi roongwaan hoonkoh rumha." 23 Pool sokboite saahaap asuh ano, Phestas ih ngaak baatta, "An ih Luuwanglong elong ah ih sipaahi ih rapniine toom ban rum ah ngeh lasih johu, heh jiinnah kah uh." 13 Rekam saapoot lidi ih baat rumta, enoothong hejoon hewaan uh toom Agrippa Luuwang nyia Bernis Kaisiria hah ni Phestas chomui rum ah tiim kot theng ang abah uh toom koh lamchoh kanyuuta. 14 Erah ni rekamdook tong kanyu rum ah ngeh ih baat rumta. 24 Saajombaji lidi Pheliks ah lidi, Phestas ah Luuwang damdi Pool tiit roong nyia heh minuh Drusilla, Jehudi nok hah kapta ah waanta: "Pheliks ih phaatak ni sakthiin arah anih mihi siit ano ra taha. Pool ah poon ano Jisu Kristo suh wasiit je ah; 15 eno ngah Jerusalem ni katang adi, tuumaang tiit ah roongwaan rumta. 25 Enoothong Jehudi romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong Pool ih ese tiit, enaan tiit nyia Dande Rangwu tiit ih dut haat etheng ngeh ih tiit thok hoon rum taha. jangbaat kano Pheliks ah echo eh ano liita, "amadoh 16 Eno ngah ih baat rumtang seng Room nok hah an jen doksoon et uh. Saapoot je adoh we poonha." bah matwah ah hechang hebente damdoh heteeeah 26 Erah damdi Pool ih ngun hekoh hang ngeh ih mok maangchoh waanwaan nyia heh teewah suh heh laalom; erah raangtaan eh hepoot hepoot doh poon angno roongwaan ang ngeh ih thunta. 27 Paang nyi puipang jengkhaap lajeng thuk tami dut haatke. 17 Neng loong ah anih ra haano, ngah tasentong tang; erah saalih adi tiit hoon nok ni tong angno erah mihi toonsiit kaat thuk rumtang. 18 Heh jeng phaakiite loong toonchap ano, heh thetkhat tiit tiim uh tajeng rumta, ngah ih thuntang heh thetre tiit jeng eh rum ah ngeh ah. 19 Neng loong ah nengrom nengrang tiit nyia jen tekchoi Jisu tiit ba daanmui rumta; enoothong Pool ih ething ngeh ih baat rumta. 20 Arah tiit ah mamah lam eh huk thoithaak ang ngeh ih ngah tiim uh tami thun tang, erah raangtaan ih tiit ah Jerusalem nah hoonkaat suh maanook ju oh ngeh ih Pool suh chengtang. 21 Enoothong Pool chuut huuta; nga bante suh rapniine eh riikoi sokboi thuk heeno mat tiit ah Luuwanglong ih toom paat ah. Erah raangtaan eh Luuwanglong reeni maang wang thukthuk sipaahi loong asuh riikoi sokboi thuk rumtang." 22 Agrippa ih Phestas suh liita, "Arah mihi jeng ah nga teeteewah ih chaat suh liihang." Eno Phestas ih baatta, "Rangkhan ah nichoat eh uh." 23 Erah saalih adi Agrippa nyia Bernis ih arami saahaap elonghoon nyia samnuthung dowa miyah phokhoh loong ah siitnyu ano nok atang thuttheeta nok adi wangrum taha. Phestas ih baat kano, Pool ah nopsis wanrum taha. 24 Phestas ih liita, "Agrippa Luuwang nyia adi khoon thokte noksong paangmeh loong: Arah mihi sok thaak an, heh tiit ah anih waate nyia Jerusalem ni songtongte, Jehudi loongtang ih ngasuh chuiwan rum taha rah ah. Eno

neng loong ah riiraak rumta ething lakah boot tongthuk ni khoom ih di, rangsa nang eju ephaak weephaak theng. 25 Enoothong hemik laan mah roh eh thetre arah tuptang, rang nawa phaaak ra haano nga damdi arah bah ngah ih tiim uh tachoh jokang. Adoleh heh kaatte miloong ah nep eh kaangtookta. 14 Seng Luuwanglong ngathong ni hetetewah chuut hu phiino, loong ah hah ni loongdatti, eno Hebru jenglam eh ngah ih Luuwanglong reenah kaatthukte anglang. 26 ngasuh lihang rah miroot japchaat tang, 'Sool, Sool! Enoothong Luuwanglong suh tiim raangmaat theng An ih ngah tiim esuh siwi halang? An teeteewah ah tiim uh amuh. Erah raangtaan ih sen ngathong ni ih an tamkong ni buhu, maan ih heh change wah Pool thoksiit halang—Agrippa Luuwang, an ngathong chaanthah pitnak ah likhiik eh ah,' 15 'Teesu an ni ah—timnge liidi, heh thetre thaakcheng eno, tiim o ang weelu?' Ngah ih emah ih cheng tang. Eno bah uh mi raangmaat eh suh ah. 27 Ngah ih thunhang Teesu ih emah ngaakli tahang, 'Ngah Jisu, an ih ah langla phaatak ni tiim thoilam di tongla erah lajat siwi halang rah ah. 16 An lah nah toonchap uh. Nga thang eh Luuwanglong reeni kaat thuk ah nga thung jeng chaatte toom ang ah ngeh ih an poon suh dong ni tapunka."

26 Agrippa ih Pool suh liita, "An teeteewah tiit jen baat eh uh." Pool heh lak ah janghaar ano heteeeah tiit ah amah baatta: 2 "Agrippa Luuwang! Nga teeteewah suh khangraangse lihang chiinnyah ngah an ngathong ni chap angno Jehudi loong ih mat eh deejoh halang tiit ah baat hang, 3 Jehudi rom arang nyia rookmui jengmui ah an ih rapniieh ih jat hu, erah thoidi, nga jeng ah naririh eh boichaat weeuh. 4 "Jehudi mina loontang ih jat eha jaaro dowa eh ngah mamah eh songtong lang. Nga roidong tang mamah eh songlang neng ih jat eha, nga hah ni mamah songtang, erah lidi Jerusalem ni mamah eh songlang. 5 Ngah ih lihang ah langla, nga tiit ah neng ih ejen baat eh ah, neng ih jirep ah ejat, jaakkoh ni ngah Pharisi rom arang ah kap angno songtong tang. 6 Eno ngah adi chaplang abah sengte sengwah suh Rangte ih kakhamta suh laalom thoidi—7 seng mina asih jaatnyi ih erah chosuh laalomla, erah raangtaan ih rangwu rangphe Rangte rangsoom rumha. Luuwang, erah suh laalom thoidi ba, Jehudi loong ih mat eh joh rum halang! 8 Arah di tongte sen loong ah ih tek nawu Rangte ih ngaaksaat thukta tiit hanpi ah mamah eh chaan chohan? 9 "Nga teewah ih uh Najaret dowa Jisu tiit ah emah ju eh daan tang. 10 Jerusalem ni ngah emamah eh reeraang tang. Rangte mina loong ah phaatak ni jootsak suh nyia tek haat esuh Romwah phokhoh loong jiin nawa chaan aphaan ah thaang etang; eno neng loong ah tek haat etheng ngeh ih liurum abah ngah ih uh emah ju roong jengtang. 11 Neng phaangphak suh nyia Jisu laalom toihata thuk suh li leh Jehudi rangsoomnok noongrep ni hedop hedop siwi rumtang. Rangte miloong asuh rathan eh kakhadah tang mideek mikaan ni nep kaleh kasiwi rumtang. 12 "Romwah phokhoh jiin nawa chaan aphaan ah thaang angno Damaskas ni taat katang aju erah raangtaan ih kaat dowa. 13 Eno Luuwang, rangnithung di, seng loong ah lam

ni khoom ih di, rangsa nang eju ephaak weephaak theng. 14 Seng Luuwanglong ngathong ni hetetewah chuut hu phiino, loong ah hah ni loongdatti, eno Hebru jenglam eh ngah ih Luuwanglong reenah kaatthukte anglang. 26 ngasuh lihang rah miroot japchaat tang, 'Sool, Sool! Enoothong Luuwanglong suh tiim raangmaat theng An ih ngah tiim esuh siwi halang? An teeteewah ah tiim uh amuh. Erah raangtaan ih sen ngathong ni ih an tamkong ni buhu, maan ih heh change wah Pool thoksiit halang—Agrippa Luuwang, an ngathong chaanthah pitnak ah likhiik eh ah,' 15 'Teesu an ni ah—timnge liidi, heh thetre thaakcheng eno, tiim o ang weelu?' Ngah ih emah ih cheng tang. Eno bah uh mi raangmaat eh suh ah. 27 Ngah ih thunhang Teesu ih emah ngaakli tahang, 'Ngah Jisu, an ih ah langla phaatak ni tiim thoilam di tongla erah lajat siwi halang rah ah. 16 An lah nah toonchap uh. Nga thang eh Luuwanglong reeni kaat thuk ah nga thung jeng chaatte toom ang ah ngeh ih an poon suh dong halang. Chiinnyah an ih ngah mamah eh tup halang adoleh liwang nah tiim jaat noisok ha erah tiit ah mih suh tumbaat theng. 17 An mina Ijirel noksong nyia Ranglajatte lak nawa ngah ih pangha. An ih neng mik ah 18 singsiit uno rangnak nawa rangwu nah doksiit theng adoleh Soitaan reenawa Rangte reenah thoksiit theng, timnge liidoh neng ngasuh tuumaang jun eh neng rangdah ah saasiit suh nyia Rangte ih jeeta mina loong damdoh choh tong suh ah.' 19 "Erah raangtaan ih, Agrippa Luuwang, rang nawa tuptang motmang ah ngah ih tadaan tang. 20 Jaakhoh thoon ah Jerusalem nyia Damaskas hah ni erah lidi Ranglajatte mina loong suh Judia hah noongrep ni Rangte tiit ah tumbaat tang, neng rangdah sekthun ano Rangte reenah thok suh ah erah damdi sekthun ih hi ngeh ih noisok suh baat rumtang. 21 Erah thoidi ba, rangsoomnok ni ang angdi Jehudi loong ah ih jorum hangno tek haat taatchung rum tahang. 22 Enoothong amadi tuk ih Rangte ih chosok roh eh halang, erah raangtaan ih miyah noodek thoontang ngathong ni adi Rangte eje ngeh ih baat suh toonchap lang. Khowah nyia Moses ih mamah re theng banbaatta ngah ih uh phooosiitsiit tiit ah baat hang: 23 Erah langla Kristo ah chamnaang jaatjaat etheng, eno Jehudi nyia Ranglajatte loong ah ih khopiiroidong chosuh heh tek nawu phang ngaaksaat ah." 24 Pool ih heteeeah tiit emah taatbaat adi, Phestas ah Pool taangko sok ano erongwah ih riita, "Emok anglu hanih, Pool! Ehanmi eh nyootsoot kuh ih mokpaang lu!" 25 Pool ngaak jengta, "Emok tah angkang, an ba elong! Ngah amiisak tiit ah baat hang. 26 Agrippa Luuwang! Ngah an damdoh lacho laphaan jen roongwaan ehang, timnge liidi an ih jirep ah jat eho. Ngah ih an suh kamkam ih tuumaang hala, arah miloong ah ih tiimjh hoonha erah jat eh hu ngeh ah, timnge liidi arah tiit ah hesuk henoong ni tahoonda. 27 Agrippa Luuwang, Khowah ah hanpi nih ehu? Ngah ih jat ehang an ih hanpi ehu." 28 Agrippa ih Pool suh liita, "An ih ngah amah ih Kristaan eh hoon thuk ang nih mok samthun hu?" 29 Pool

ngaakjengta, "Dot doh angkoja oh adoleh rekam lidoh amasah phang pong kano, miloong ah ih thunta neng angkoja oh "Ngah ih Rangte rangsoom hang ah an jen dokkhoom ekah ah ngeh ah, erah thoidi hetang luulu lah angthang eh oih nga jeng boichaat ha erah bentheng jaankeng ah jaahoom rum ano Kret ko loong ah nep nga likhiik eh hoon theng chiinnyah juukaang juukaang ih daansoon rumta. 14 Enoothong jaanruh ih khak halang thoidoh ah." 30 Eno Luuwang, dokchap damdam eh pong ah rapne eh pongta, erah kobono, Barnis nyia wahoh loong ah toonchaptia, 31 doksoon karum ano roongwaan karumta, "Arah mih ah phaatak nah saktheng nyia heh tekjih bah tiim uh tathet reeka." 32 Eno Agrippa ih Phestas suh liita, "Luuwanglong lasih lajota bah arah mih ah jen doksoon eh thengta."

27 Itali ni daansoon kaat suh roongwaan kino, Pool

nyia wahoh phaatak ni sakte loong ah mararah ah Room nok hah nawa arami saahaap Julius suh koh rumta, erah arami suh "Luuwanglong Regimeen ngeh ih men rumta." 2 Adramittiam dowa juukaari adi du kati, erah langla Esia hah dowa juukaari khoon chaptheng ko kaatte angta eno erah di daansoon kati. Mesidonia mih wasit, Aristarkas ah Thesalonika nawa angta, heh uh seng damdi angta. 3 Erah saalih adi Sidoon ni thokti. Julias ih Pool ah minchan eta, eno heh joon loong ah jiinni toom chosok rum ah ngeh ih wang thukta. 4 Pong ih rapne eh mot heeno erah dowa Kaipras juuloot hah adi daansoon kati. 5 Silisia nyia Pamphilia juusih ah daan eno Maira hah Lisia ko angta adi wang tahe. 6 Erah di Elekjendar nawa juukaari ah Itali ni wangte angta, eno saahaap ah ih erah japtup ano duutong kaat thuk tahe. 7 Seng loong reere ih daansoon eno sa hantek di Nindus samhah ah kanak eh thokti. Pong thoidi erah ko takah jen kati, erah raangtaan ih Salmone lam eh Kret juuloot hah adi daansoonti. 8 Juukaang juukaang eh daan kah eno Sep Habor ngeh ih men rumta juukaari naangchap theng adi kanak rangthuk ih thok wangti. Erah Lasisa samhah dowa eh haloh tah angta. 9 Erah di seng rekam tong eno, ju ni daan ah choophaan phaan eh angta, seng loong Khoopo Rangwu ah liin eta. Erah raangtaan ih Pool ih juukaari dowa saahaap loong asuh renbaat rumta: 10 "Mina loong, arah dowa ju nah daan bah cho ejih tup hang huikhaak thiintheng ah khoodaat eh ah eno seng roidong uh thoон eh ah." 11 Enoothong arami saahaap ah ih Pool jeng ah lalek boichaat thang ih; juukaari jopte nyia juukaari change jeng ah boichaatta. 12 Juukaari chaptheng ah hahook di taseeta; erah raangtaan ih miloong ah ehanko ah juusih dowa Phoeniks ni daansoon chung rumta, lek jen daan rum ah baleh, hahook doh Phoeniks nah tong suh ah. Phoeniks ah langla juukaari lomchap theng Kret ni angta Juukuh Juumeh eh angta. 13 Juumeh ko nawa pong ah amasah phang pong kano, miloong ah ih thunta neng jen dokkhoom ekah ah ngeh ah, erah thoidi hetang luulu lah angthang eh oih nga jeng boichaat ha erah bentheng jaankeng ah jaahoom rum ano Kret ko juukaang juukaang ih daansoon rumta. 14 Enoothong jaanruh ih khak halang thoidoh ah." 30 Eno Luuwang, dokchap damdam eh pong ah rapne eh pongta, erah kobono, Barnis nyia wahoh loong ah toonchaptia, 31 doksoon karum ano roongwaan karumta, "Arah mih ah phaatak nah saktheng nyia heh tekjih bah tiim uh tathet reeka." 32 Eno Agrippa ih Phestas suh liita, "Luuwanglong lasih lajota bah arah mih ah jen doksoon eh thengta."

rumta. 31 Enoothong Pool ih Arami Saahaap nyia heh ah." 5 Enoothong Pool ih puusah ah we ni betsak sipaahi loong asuh baatta, "Juukaari khonah jopte haatta heh tiim uh tah angta. 6 Miloong ah ih pheng lajeeka bah epui eh ang ngeh ih laalomjih tah angka." tam taphengka adoleh dot ma eh loongti jaao ngeh 32 Erah thoidi arami loong ah ih tangtuk eta ruh loong ih bansok rumta. Eno rekam bansok rum adi tiim ah jaakhan rum ano heh soonsoon eh thuk rumta. uh lah angkoka no, miloong ah ih samthun rumta, 33 Rangkhano angnanah di, Pool ih tiim ah tiim jam "Arah mih abah Rangte bo ah!" 7 Erah juuloot hah phaksat baat rumta: "Chiinnyah dowa ih sen loong ah dowaa saahaap elongthoon wasiit Publias ngeh ih asih sa baji angla, eno amadi uh tiim uh taphaksah angta, erah hah dowa eh Publias phek ah haloot ni kan. 34 Erah raangtaan ih, sen lasih jorum hala, tiim tah angta. Eno Publias ih seng loong ah ese tham ah tiim jam phaksah an; elun esuh phak asat jam ih bantho heeno heh nok ni sa jom heh wenwah phaksat etheng. Sen khoroon tasiit taan uh tamah eh tongthuk tahe. 8 Publias wah ah mongrun nyia kan ang ah." 35 Erah jeng lidi, Pool ih baanlo ah sokngoi ih sat ano heh juptheng ni juproh eta. Erah toonpi ano, Rangte suh lakookmi li ano, chep hoom thoidi Pool nopma ni nopwang ano, heh lak ih taajoh phakta. 36 Erah dowa ih ba neng chaan kok dongta, ano, deesoom wangta. 9 Deesoom kano, erah juuloot eno loontang ih jam phaksah rumta. 37 Seng loong hah dowa wahoh khoisatte loong ah uh wang eh ah roop roop ih 276 mina tongti. 38 Neng loong ah rum taha eno Pool ih de soomkot eh rumta. 10 ih phoot phaksah rum ano, huichaang suh juukaari Seng loong asuh jirep ah kokang tahe, erah hah dowa wong ah ju ni lamset haat rumta. 39 Rang ah dowa daansoon kati adoh, lam nah phaksat suh wu ano, jopte loong ah ih hah ah maako ah tasamjat rookphong ah koh ih tahe. 11 La jom lidi Elekjendar rumta, enoothong juusih kaang ah japtup rumta, nawa juukaari "Khaangpeh Rangte" ngeh ih men neng ih thunta ese ang abah; juukaari ah phisaang rumta juukaari adi daansoon kati, erah juukaari ah khonah tangchap theng. 40 Erah thoidi tangtuk theng hahook hooktang erah juuloot hah adi chap roh eta. jaankeng loong ah thakhan rum ano juusih ko lupdat 12 Sirakos samnuthung adi thok eno sa jom tongthiinti. kaat thuk rumta, erah damdam ih tangkit eh rumta 13 Erah dowa juulam ih daansoon eno Rhegium ruh loong ah jaahaat. Eno pong asuh hengmot kaat samnuthung ah thokti. Erah saalih adi juumeh ko thuk suh hengah ko lengmot etheng nyuh ah tangtin nawa pong ah pong eta, eno sa nyi di Puteoli samnuh eh rumta, eno hekaang ko eh kati. 41 Enoothong ah thokti. 14 Erah hah adi hanpiite loong ah chomui juukaari ah ih phisaang ah choksuu ano saanghook eno saasinat tongthiin baat tahe. Erah thoidi Room ni ni du soonta; hengah ko thut ano takah mi moseeta, ra tahe. 15 Room dowa hanpiite loong ah ih sang helih ko ah jutak ih jompotta. 42 Arami loong ah ih kaat ah japchaat rum ano Appius pheehoon theng phaatak ni sakta miloong ah, juukaang ko daanjaap nyia pheehoon theng nok ejom re adi seng maang rum ano phomoong soon rum ah ngeh ih tek haat chomuimui eh raarum taha. Neng loong japtup rum esuh chung rumta. 43 Enoothong arami saahaap ah ano, Pool ah heh tah ah rong eta, eno Rangte suh ih Pool puipang suh li ano, tatek haat thuk rumta. lakookmi liita. 16 Room ni thok eno, Pool ah arami Erah nang ebah, o o ah juujap miiha juukaang ko suh banthuk ano maama ni tong thukta. 17 Sa jom datpit rum ano daanjap baat rumta; 44 wahoh loong lidi Pool ih hadaang dowa Jehudi mihak phokhoh asuh neng lilih ih, banglo nyia juukaari jopdaatta chep loong ah ngoongthum poon rumta. Lomkhoon rumkoh loong adoh joh ano daanjaap baat rumta. Eno seng haano, Pool ih baat rumta, "Nga phono Ijirel noksong, loong ah juukaang ko emah daansoon eno kok puiti. seng mina nyia sengte sengwah Hootthe raangtaan ih lathih kangdi, Jerusalem hah ni phaatak ni sakkaat hangno Room nok hah lak ni korum tahang. 18 Room hate ih cheng rum hangno, nga tekjih tiim uh tachoh jorum tahang, eno neng ih daap esuh taat thun rumta. 19 Enoothong Jehudi loong ih daan rum kano, Luuwanglong reenii laat siitwan rum tahang, nga mina raangtaan ih tiim uh lathih kangdi ah. 20 Erah thoidi sen loong damdi roongwaan suh jam cheng rumhala. Emah ang tungkaangdi, Ijirel mina loong laalomla Kristo mendoh ngabah jootkhak jaatjaat ehang." 21 Neng loong ah ih liita, "Seng ih bah an raangtaan ih Judia nawa le uh chomuh, adoleh seng mina erah

nawa antiit anjeng ethih ekhah hui nyia baat taraari.
22 Enoothong an mongtham tiit ah boichaat suh ramli,
timnge liidi an joon loong ah noongrep ni thetbaat
arah jat ehi." 23 Erah raangtaan ih Pool damdi rangwu
saakaan ah khatmui rum ano, mih hantek heh tongta
nok adi khoontong rum taha. Rangkhah dowa ih
rangphe tuk eh Rangte hasong tiitkhaap ah nyootsoot
eh rumta, erah damdi Jisu nyia Moses Hoothe adoleh
khowah loong ah ih raangthiinta tiit ah baattaan ano
nuune rumta. 24 Pool jeng ah chaat rum ano mararah
ih kap eh rumta, eno wahoh loong ah ih tahanpi
rumta. 25 Eno Pool ih jengthoon adi emah jeng kano,
neng jaachi ni daanmui rum ano tiisoon rumta: "Esa
Chiiala ih khowah Isaia suh sente senwah loong
damdi tiimthan jaase eh roongwaan thukta! 26 Isaia
ah amah ih jengta, 'Arah mina loong asuh kah anno
baat an: Sen ih chaat bah echaat eh an; enoothong
tajatkan ang ah; Sen ih sok bah sok eh an, enoothong
tatupkan, 27 tiimnge liidoh arah mina loong thung
atak ah thungko, neng na ih takah thaang chaatka
ang ah neng mik ah edook ang ah. Emah lah angta
bah, neng mik ih tup etheng rumta, adoleh neng
na ih echaat ethengta, nengthung nengtak nawa
ih jat etheng angta, eno neng nga reenah thok eh
theng rum taha, Rangte jengta, ngah ih deesiit etheng
rum tang." 28 Eno Pool ih amah eh toibaat rumta:
"Erah raangtaan ih sen ih jat etheng, Rangte ih
khopiiroidong ah Ranglajatte raangtaan ih kaat thuk
hala. Neng ih boichaat eh ah!" 29 Pool ih erah baatta
lilih Jehudi loong ah neng jaachi ni rookmui rum ano
pheekhoom rumta. 30 Laajang di heh tong thaang
ah koh ano Pool paang nyi mih nok ni tongta, eno
heh damdi chomui wangte loong lam ah rapniine eh
kaban choh rumta. 31 Pool ih Rangmong hasong nyia
Teesu Jisu tiit ah, lacho laphaan nyootsoot rumta.

Roomte

1 Jisu Kristo laksuh Pool, Rangte ih heh Ruurang

Ese ah tumbaat suh heh kaamwah ih danje ano poonta erah jii nawa arah tiit ah. **2** Esa Rangteele ni raangthiinta jun ih, Ruurang Ese ah Rangte ih teewadi khowah loong suh thoomhoon lam ih baat rumta. **3** Erah heh Sah, Teesu Jisu Kristo tiit: hansi mina jun ih heh ah Dewid sutoom ih dongta; **4** esa moong achaang lamko ih we ang ano, heh ih elong chaan aphaan lam ih tek nawa ngaaksaat ano Rangte Sah ih noisokta. **5** Rangte ih ngasuh uh Jisu Kristo thoih ih heh kaamwah ih mootkaat suh saapoot ah kohalang, deek akaan mina loontang suh Jisu tit ah hanpi thuk suh nyia heh jengchaatchaat eththuk suh ah. **6** Arah jengkhaap ah Rangte ih sen Room hadaang nawa mina loong suh nep baat halan, Jisu Kristo mina toom ih hoon rum ah eah. **7** Erah thoih ngah ih sen Room nawa mina loontang suh raangkoh rumhala o mina Rangte ih minchan halan nyia poon halan loong asuh ah: Seng Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih sen suh heh tenthet nyia semroongroong roidong ah toom kohan. **8** Jaakhooho, Jisu Kristo jun ih Rangte suh sen loong raangtaan ih lakookmi liihang, tumeah mongrep nawa loontang ih sen tuungmaang ah chaat et rumha. **9** Marah ngah ih amiisak tiit baat hang, adi Rangte ah nga haaki—Rangte raang ih ngaaten ngaamong ah koh angno Ruurang Ese tiit nyia heh Sah tiit ah baat suh nyootsoot hang. Ngah ih saarookwihi samthun rumhala nyia rangsoom korumhala ah. **10** Rangte ih jat eha. Ngah ih saarookwihi nga Rangte suh sen damdoch jen chomui raang ih lamlang kotsuh rangsoom tang. **11** Tumeah, ngah ih sen japtup suh rapne ih ramlang, sen suh moong achaang lam ih romseetam ah choh anno tarong ih tongjih tiit ah roongwaan suh ah. **12** Ngah ih sen suh baat thunhang ah langla, seng loong ah eroom ih toom chosokmui ih, sen ah nga tuungmaang nawa ih, ngah ah sen tuungmaang nawa ih ah. **13** Ngaaphoh ngaano loong, sen ih jat etheng, ngah sen hah nah raak suh saarookwihi taat thuntang, ang abah uh jihoh nawa ih lamtang hangno tajen ra tahang. Ngah ih sengdung nawa uh eleksit et suh thunhang, Ranglajatte loong leksiit rumtang ah likhiik ah. **14** Tumeah mina loong asuh baat kot ah ngah sak ni chaat hala, jatvah angkoja bah uh lajat angkoja bah uh, Leewette angkoja oh lawette angkoja oh. **15** Erah raang ih, ngah ih sen Room mina loong suh nep uh Ruurang Ese tiit ah baat kotsuh rapne ih ramlang. **16** Ruurang Ese ah baat

suh ngah tarakriikang; Rangte chaan nawa ih ba hanpiite loontang puipang ah, jaakkoh ah Jehudi loong erah lilih Ranglajatte loong anep. **17** Tumeah, Rangte tiitkhaap ih mina heh teewah damdoh epun lam ih mame tongthaajih ah erah dongbaat ha: erah langla mina neng tuungmaang ah ephang dowa ih ethoon tuk ih eje angheng. Rangteele ni liiha, "O mina Rangte damdi tuungmaang jun ih epun ih tongla aba khopui tong ah." **18** Rangte tenkhat ah rang nawa rangdah nyia ethih mina loong raang ih raaha, marah mina ih neng reeraang ethih nawa ih amiisak tiit ah tajat thuk rumka loong raang ih ah. **19** Rangte ih neng ah chamnaang eththuk ah, tumeah neng ih Rangte tiit ah jatcho ang rumta, Rangte heh teeteewah ih jatthuk cho ang rumta. **20** Rangte ih mongrep hoonta dowa ih, latupjih hemoong hechaang ah, babah uh lathoonjih, nyia esa dang ajang ah jatririh ih japtup rumta; erah loong ah Rangte ih hoonta huk akkaak loong ah thoidi jat hi. Erah thoih erah mina loong ah babah uh tajen leek rumka! (aidios g126) **21** Neng ih Rangte ah jatcho, ang abah uh Rangte soomtuujih angta rah, neng ih tasoomtu rumka, adoleh heh suh lakookmi uh tali rumka. Erah nang ih bah neng ah thungko taklo, nyia neng tenthun ah laamang ni hahuung ih tongla. **22** Neng ih neng teeteewah suh jatwah ih thiik rumha, emah ih bah neng ah thungko mina loong; **23** Ething Rangte ah soom dakbi, neng ih mina, phih awoh, hi awak nyia changkom daangraat loong laaphaang ah soomtu rumha. **24** Eno Rangte ih neng suh jootthih reeraang loong ah neng ten ih jamha jun ih reethuk rumla, eno neng chamchi ni erakrijih reeraang loong ah re rumla. **25** Neng ih eleek tiit loong ah ih Rangte amiisak tiit ah lenglek rumha; edongsuite Rangte ah lalek soom thang ih heh lakmaak loong ah soomtu rumha, heh ah roitang phoongpha theng lek ang kano ah! Amen. (aiōn g165) **26** Neng erah re thoidi, Rangte ih neng suh erakrijih reeraang asuh laan lungwaang thuk rumla. Minuh loong ah uh neng khoopiin ah minuh damdi marah doh lah angjih erah lam adi muungtuung thuk rumla. **27** Erah likhiikkhiik miwah loong ah banlam doh bah minuh damdoch khoopiinjih angta rah ah thiinhaat ano miwah damdam di we luungla likhiik ih muungtuung rumla. Miwah loong ah erakrijih nengneng muungtuungla, erah thoidi neng thetre thaang chamchojih angta rah nengneng ih jam rumha. **28** Tumeah erah miloong ah ih Rangte mongtham neng thung ni tathiin rumka, erah thoidi Rangte ih neng ah ethih lam ni reethuk rumla, eno neng loong ah lareejih ah re rumla. **29** Neng tenthun ah jaatrep ethih ih me thuk rumla, ethih reeraang, nyamnyook, nyia jootthih; neng tenthun ni

emisksuk mui, etek haatmui, changrook, mokwaan boichaat ruh ih thaang ih Rangte damdi epun ela ih mui, nyia chamnaang di cham thuk rumla. Neng lijjih tah angka, erah nang ih bah Hootthe jun ih re chamchi ni ejoobaat mui 30 nyia esiiit esiiit ih thetbaat adoh ba ang ah. 14 Ranglajatte loong adi Hootthe mui; neng ih Rangte ah miksuk rum, jeng lachaat tajeeta; enoothong nengdi Hootthe lataat jeeta bah thang, engaampo, nyia elonghoon noisok; neng ih uh, neng tumjih re rum ah nengte nengwah banlam lamthih rah ehan han ih boot jam rumha; neng ih ah nengdi neng njijja Hootthe angta. 15 Hootthe nengnuh nengwah jeng uh takap rumka; 31 nengdi ih baat ha jengdang neng ten ni raangha ah neng nengthung nengtak ah tajeeka; neng ih neng kakham reeraang nawa ih noisok rumha. Nengthung nengtak jengkhaap ah takapka, nyia nengdi wahoh suh tenthet nawa eh uh amiisak ah dongjat rumta, mamah liidi minchan ah tajeeka. 32 Neng ih jat eha arah mina mararah sa adi neng mat et joha eno mararah sa adi loong tongsong rumla likhiik ah Rangte Hootthe ni epang et rumha. 16 Erah thoih Ruurang Ese tiit jun ih tekcho eah. Ang abah uh, neng ah amadi re ruh ih ngah ih arah mamet baat rumhala, saasit Rangte rumla, eno wahoh suh nep noisok leh reethuk et ih Jisu Kristo jengkhaap jun ih warep mina husah tenthun ah dande Sa doh dong rikri rum ah. 17 Sendi mamah ah? Sen ih sen teeteewah suh Jehudi et liitan; eno Hootthe adi laalom anno Rangte damdi ejun ih tongsongli et thun anno ngaam po lan; 18 sen ih jat et han Rangte ih sen suh tumjih reethukjh angta rah ah; nyia sen ih Hootthe nawa marah epun ah erah danje ah ejat et han; 19 sen ih kamkam ih jat han edook loong raang ih sen ah lamsiitte nyia rangnak mong ni tongte loong raang ih sen ah weephaak, 20 thungko loong suh hukrenbaatte, nyia lajatte loong raang ih nyootte eah. Tumeah sen ih Hootthe nawa amiisak tiit loong ah jaatrep ah kamkam et jat han. 21 Mihoh loong asuh sen ih rapne ih nyootsoot han—enoothong sen teeteewah asuh mamah lanyoot ehan? Sen ih "Hot lauh theng" et nyoot han—enoothong sensen ih maakah huh jan oh? 22 Sen ih nyoot han, "Mih sanuh sawah damdoh nak roomjup theng eah,"—enoothong sen maakah roomjup jan oh? Sen ih tongmih soom ah daan anno—erah soomtheng dowa hot maakah hukah jan oh? 23 Sen ih Rangte hootthe phan et hi et thun anno ngaam po lan—enoothong hootthe ah thet haat anno Rangte rakrijih maakah reejan oh? 24 Rangteele ni liiha, "Jehudi sen loong thoi ih, Ranglajatte loong ah ih Rangte tiit ah ethih lam ni thetbaat rum koha." 25 Sen ih Hootthe lam ah phan an bah, sen khoopkhan banlam ah maak doh chap eah, enoothong sen ih hootthe lamok kap kanbah khoopkhanuite loong likhiik ang an. 26 Ranglajatte, o khoopkhan cho lah angka bah uh, hootthe lam ah naririh et phan abah, Rangte ih erah mina ah khoopkhanchoite loong likhiik tanih jen thiikk? 27 Enoothong sen Jehudi loong ah, Ranglajatte loong ih dut haatte ang halan, tumeah sen ih marah Hootthe raang thiintan nyia sen khoop taat khantan ah phaaki et han; eno neng ih bah hootthe ah naririh et phan rumha, neng hansi ah lataat khan rumka bah uh ah. 28 Erah ang abah, amiimi Jehudi khoopkhan cho ah o ang ah? Rangkhoh khoopkhante loong ah laklak

2 Nga joonwah, an ih mihog edande nikah et uh?

Erah ang abah, an o angkoh ju bah uh tachium ru. Tumeah an ih wahoh ah dande uno, neng reela jun ih re ubah, an teeteewah dut haat et hu. 2 Seng ih jat et hi Rangte ih erah likhiik mih abah epun dande et ha. 3 Enoothong, nga joonwah an ih mih ah dande uno an teewah ah erarah ah reelu! An ih Rangte dande nawa epui eh ang ih nih thunhu? 4 Adoleh an ih heh elong minchan, enaanjih nyia ten lakkatjih jengkhaap loong ah thaaju heh et kohu. An ih kamkam ih jat et hu Rangte ah minchan Rangte, tumeah heh ih an suh esekthun lam ah taatwoot sui kohalu. 5 Enoothong an ten ah jong ajaan likhiik lajat thang ih anglu, nyia an ih an teeteewah Rangte tenkhat nyia kateng lampo Dandeeja thok ha doh ehan ih boot chamnaang suh jam hu. 6 Tumeah Rangte ih seng esiiit esiiit suh seng reeraang jun ih hethaang ah kohe. 7 Mararah mina ah ese mootkaat moh ela, eno hemen raksit ah jam et ha, soomtu et ha, nyia latek roidong ah jam et ha; Erah loong asuh Rangte ih lathoonka roidong ah korum ah. (aiōnios 6:16) 8 Rukho rah ih emoong lam adoh khoom suh liirum ano, neng nyamnyook nyia epun lam ah chiik rumha; Rangte ih erah loong asuh heh tenkhat rapne ih korum ah. 9 Ethih mootkaatte loong raang ih echam ejih nyia sattiiti angjih eje ang ah, jaakhoh ah Jehudi loong raang ih ang ah eno Ranglajatte loong raang ih nep ang ah. 10 Enoothong ese mootkaatte loong asuh Rangte ih soongraang, esoomtu, nyia semroongroong ah korum ah, jaakhoh ah Jehudi loong suh erah lidoh Ranglajatte loong suh nep koh ah. 11 Tumeah Rangte ih warep ah eliili ih dande ah. 12 Ranglajatte loong adi Moses Hootthe tajeeta; neng ah rangdah ni tong rum ano Moses Hootthe laje thang ih mah rumta. Jehudi loong adi bah Hootthe ah eje angta; neng rangdah ah erah Hootthe rah ih dande rum ah. 13 Hootthe ah mina ih

Jehudi tala angja. 29 Erah thatnang ih bah, mina heten hemong ni lekla loong abah amiimi Jehudi khoopkhandoite loong jun ih ang ah, erah ah Rangte Chiiala mola, Hootthe ni raangthiin arah tah angka. Erah likhiik mina ah Rangte ih phoongpha ah, mina ih taphoongphaaka.

3 Erah ang abah, Jehudi loong ah Ranglajatte tokkhodi tumjih dak seela? Adoleh khoopkhan banlam hoon thaang ah tumjih dak jeela? 2 Om, jaatrep ni dak jeela! Jaakhothon ah Rangte ih Jehudi loong suh heh jengkhaap ah kap thukta. 3 Enoothong mararah ih lamok tuungmaang rumka bah mamah ang ah? Erah loong asuh Rangte ah tatam tuungmaang rumka? 4 Emah tah angka! Mina loontang khoonglap ang abah uh, Rangte abah amiisak jaatjaat, Rangteele ni amah liiha, "Sen jeng an doh epunjih ah jaatjaat dongjeng etheng; sen mat ih johan doh sen ih ejen jaatjaat etheng." 5 Enoothong seng ethih re ih di uh Rangte ah epun jaatjaat ih boot jatthuk hali bah, seng ih mamet li ih? Heh ih chamnaang nyia tenkhat kohe doh Rangte ah emoong re ela ih emi li nih et ih? (Erah ah jojang ih cheng etjih tiit.) 6 Emah babah uh tah angka! Rangte ih epun lamdoh lamok dande ri bah, mongrep ah tang heh ih mamet jen dande ah? 7 Enoothong lapunkang bah uh Rangte mootkaat ah moh angno heh amiisak tit ah ehan ih boot jatthuk ang bah, rangdah mina likhiik ngah ah mamah ma ih dut haat hang? 8 Emah ang abah amah tatam maalikee, "Raahan ethi ah re ih, ese ah toom thok ha suh ah?" Amiimi di mararah mina ih nga ah kaanju hangno emamah mat ih jootcho! Erah loong ah dut haat et ah, tumeah neng ah edut haatjih jaatjaat. 9 Ese, erah ang abah, Jehudi seng loong ah Ranglajatte nang ih tumjaat di dak se li? Tumjih di uh tadak seeke! Ngah ih ejen noisok ettang, Jehudi nyia Ranglajatte loontang mina elili rangdah ih panha, 10 Rangteele ni liiha: "Wasiit taan o uh kateng tajeeka, 11 wasiit taan uh thungsek amuk adoleh Rangte rangsoomte amuk. 12 Thoontang Rangte jin nawu doksoon eta; neng thoontang ethih lam ni kala; o uh tapun reeka, wasiit taan uh tapun reeka. 13 Neng jengkhaap ah mangbeng luung likhiik; neng tuuhih ah eleek tit baat theng, neng tuikhoop nawa jengkhaap loong ah echo ejih pu jik likhiik; 14 neng titwaan adi khadikdik etamjam jengkhaap ih meela. 15 Neng loong ah ethet haat nyia etek haat suh sukramram; 16 neng maanah koom ah neng pho adi ethih totoh. 17 Neng ih semroongroong lampo ah tajatka, 18 adoleh Rangte raacho ah neng ih tajatka." 19 Amadi seng ih jat ih di Hootthe dowu jaatrep ah, o mina erah Hootthe

ku adi songtongte loong asuh ba baat ha, eno mina loong ah takah jeng thukka ang ah, nyia mongrep ah Rangte suh dande thuk ah. 20 Erah thoih o Hootthe jun ih mola loong abah Rangte damdoh tapunka ang ah; Hootthe ih bah seng ah rangdah mina ih dongjat thuk suh ba liiha. 21 Enoothong amadi Rangte ih mina heh damdoh mame pun songtongjih rah dongjat ethuk hali. Erah raangtaan ih Moses Hootthe nyia Khowah loong ih haaki taat korum abah uh, Hootthe ah tumjih takah etke. 22 Mina loong ah Jisu Kristo suh laalom rumla jun ih Rangte ih kateng ang thuk rumla. Rangte ih erah Jisu Kristo suh laalomte loong raangtaan ih reeta, tumeah erah di edandeejih jihoh tumjih takah jeeka: 23 mirep ah rangdah ni ang thoidi Rangte ih puipang thengta dowu haloh ih hoon rumla. 24 Enoothong marah mina suh thaangmuu lakkot minchan korumha loong ah heh damdi neng pongwan angthukte Jisu Kristo jun ih kateng ang thuk rumla. 25 Rangte ih Jisu Kristo ah loontang khosa ih kokaat taha, heh sih janhaatta asuh laalom rumano mina rangdah biin anaan raangtaan ih lampo ih hoon ah. Rangte ih Heh ah kateng ih noisok suh reeta. Teewadi bah mina rangdah ah hiiksok nyi enaan kah etta, amadoh bah ethih ese ah dande et ah, tumeah heh kateng ah noisok ah. Emamah ih Rangte ih heh ah kateng ih jatthuk hali erah raang ih o mina Jisu Kristo suh hanpiite loong ah uh kateng et hoon thukla. 27 Erah ang abah, seng ngaampojih tumjih jeela? Tumjih uh tajeeka! Erah tumjih thoilam di hoonla? Hootthe lamphan kino tam angla? Tah angka! Seng hanpi jun ih angla. 28 Hethoondi seng ih jat idi, mina ih hanpi ehi jun ih ba Rangte ih kateng ih hoon thuk hali, Hootthe ih baat hali raangtaan ih tah angka. 29 Adoleh Rangte ah Jehudi loong Rangte lakkot tamang koka? Heh ah Ranglajatte Rangte tatam ang koka? Neng Rangte elang ju eah. 30 Rangte ah esit, heh ih Jehudi nyia Ranglajatte loontang neng laalom jun ih ba Rangte ngathong nah kateng ih hoon rum ah. 31 Emah ang abah laalom thoidoh Hootthe ah chiik haat tam et ih? Emah babah uh tah angka; erah nang ih bah Hootthe ah emaak etheng.

4 Erah ang abah, sengte sengwah jih ajaat Abraham asuh seng ih tumjih li ih? Heh ih jatje arah tumjijih rah ah? 2 Heh reeraang dang ajang jun ih Rangte ngathong nah Abraham ah kateng angta bah, heh ah engaampo jih angta—enooothong Rangte miksox dobah tajen ngaampooka. 3 Rangteele ni liiha, "Abraham ih Rangte ah tuungmaang etta, erah tuungmaang jun ih Rangte ih heh ah kateng et thiikta" 4 Marah mina moot ni kala abah lakbi thaang ah

chola, erah suh thaangmuh lakkot liijih tah angka; an deek akaan rep raangtaan ih waroop ang thuk erah chola ah heh lakniik thaang. 5 Enoothong, ha." Erah kakham ah, marah Abraham ih hanpiita marah mina heh mookaat suh lah anghang ih heh Rangte miksook di ese—tek nawa ngaakthing thukte hanpi suh laalomte ah, ethih ah ese et jenlekte wahnija heh jengkhaap nawih jaatrep maangdi lajeeta Rangte suh hanpiila, eno erah hanpiila thaang ah loong ah jen dongsitte Rangte suh ah. 18 Laalomjih kateng mina et thiik ah. 6 Erah raang ih Dewid lah angka di, Abraham ih hanpi nyia laalom eta, erah ih, o mina neng mootkaat muh taat ang abah uh, thoih "deek akaan rep waroop ang thukta." Rangteele Rangte ih kateng et thiik rum ano tenroon chote loong ni liiha likhiik ah, "An sutoom satoom loong ah reksih asuh amet liiha: 7 "O thetre biin anaan ha loong ah thanthan ih jaatjaang ah." 19 Erah tok adi Abraham ah tenroon ang ah, nyia neng rangdah biin anaan ha paang chaasiit angta; enoothong teekaang taat ang loong uh tenroon ang ah! 8 Marah mina rangdah abah uh heh tuungmaang ah kamkam angta, amiidi Teesu ih larookweka loong ah tenroon ang ah!" 9 heh ah tek nanah angta eno heh minuh Saara uh Erah tenroon tiit ah Dewid ih baat ha rah khoopkhan heh sah tajeeta. 20 Heh tuungmaang jun ih Rangte banlam hoonchoote loong suh lakkot tam baat ha? kakham asuh tenchi tah angta; heh tuungmaang Emah tah angka! Erah khoopkhan banlam hoon mute adi chaan aphaan eje angta, eno heh ih Rangte loong suh nep baat ha. Tumeah Rangteele ni amet rangphoong ruh eta. 21 Rangte kakhamta asuh liiha, "Abraham ih Rangte suh hanpiita, erah thoidi Abraham ah kamkam ih laalomta. 22 Erah thoidi heh ah Rangte ih kateng et thiik." 10 Erah babah Abraham ah, heh tuungmaang jun ih "Rangte ih angta? Abraham heh khoopkhan banlam maang kateng ih thiikta." 23 Marah Abraham suh "Kateng et hoon di tam angta, tamale erah lini angta? Erah heh liita" erah langla heh suh luulu li tiit taraangka. 24 Seng khoopkhan banlam maang hoon di angta, lini tah loong o kateng et thiik he erah loong raangtaan ih angka. 11 Abraham khoopkhanta banlam ah sin esii nep raangha nyia Jisu Kristo tek nawa we ngaakthing angta heh ah Rangte suh hanpiite ang kano laalek thukta ih hanpihi loong ah suh nep raangha. 25 heh ah kateng ih thiikkij angta. Erah thoidi Abraham Tumeah seng rangdah thoi ih heh roidong ah tek ah deek akaan ni chiiala pan loontang raangtaan haat thukta, eno Rangte ngathong nah seng loong ah ih hewah roop angta, mina loong neng khoopkhan kateng angsuh we ngaakthing thukta.

5 Eno amadi bah seng ah Rangte jiinko ni seng tuungmaang jun ih epun angli, Teesu Jisu Kristo mendi seng Rangte damdi semroongroong ih tongli. 2 Amadi marah seng ih Rangte minchan jat jahali ah langla Jisu Kristo minchan nyia heh suh tuungmaang ih no baajen tongsongli. Erah thoih seng ah Rangte chaan aphaan asuh laalom ih no tenroon angli! 3 Cham anaang di nep seng tenroon angli, tumeah chamnaang nawa ih ba ejen naan etjih chaan ah dongla, 4 enaan et hi rah ih Rangte ah dongjat thuk hali, eno heh dongjat hi rah ih seng suh laalom ah dongsit kohali. 5 Erah laalom rah ih seng tahaamtaam thukri, tumeah Rangte ih heh minchan ah seng ten ni Esa Chiiala jun ih thunthuk hali, erah ah seng suh Rangte heh thaangmuh lakkot. 6 Seng larooklata angtokdi Kristo ah Rangte ih danje thoi ih rangdah mina loong raangtaan ih ti ra taha. 7 Kateng mina raang ih tek suh o bah uh echaan cho ah. Nyia ese mina raang ih uh etek ah echoojih angla. 8 Enoothong Rangte ih seng tumthan et minchan hali rah noisok et hali—erah langla seng loong rangdah mong ni tong tokdi Jisu Kristo ih heh roidong ah seng loong raang ih koja taha! 9 Heh sih jan tungthoidi seng ah Rangte ngathong ni epun ang thuk hali;

eno seng loong ah Rangte tenkhat nawa ehanko **6** Erah ang abah, seng ih mamet li ih? Seng ah ah puipangte ang hali! **10** Seng loong ah Rangte rangdah nah Rangte minchan ah boot chosuh piiara angti, enoothong heh Sah tiita jun ih seng tongruh ejih tamang ah? **2** Babah uh Tatongke! Seng ah heh joonte ih hoon hali. Amadi seng ah Rangte ah rangdah thoi laalek tili—erah doh mamah maakah joonte angli bah, Kristo roidong ih seng ah hantek ih tong ih? **3** Tumeah sen ih ejat jaatjaat ehan seng et puipangte ang hali! **11** Enoothong erah luulu tah loong ah Jisu Kristo damdi roop ih no juungtem angka; Rangte ih Teesu Jisu Kristo jun ih seng ah heh ti adi, heh tektheng adi roongroop temti. **4** Erah joonte ih hoon thuk heeno amadi tumthan tenroon thoidi seng juungtem nawa ih ba, heh mangbeng adi angli. **12** Mongrep ni rangdah ah wasiit tungthoidi roong beng heeno he damdi roong tekli, mamah liidi thok taha, eno heh rangdah thoi tek ah nep thok taha. Kristo tek nawa heh Wah chaan phaaakajaaja dowa ih Erah thoidi laalek, mina ah rangdah thoidi etekjih ih ngaaksaatta ah likhiik, seng uh emamah ena roidong hoonla tumeah mirep ah rangdah ni totoh. **13** Hootthe ah toom choh ih liihi. **5** Seng ah heh tiita adi roongti maang koka jaakhoni rangdah ah mongrep ni eje liibah, heh tek nawa ngaakthingta adoh uh seng ah angta; enoothong marah di Hootthe tajeeta erah di eroong ngaakthing eh ih. **6** Eno seng ih jat ehi seng rangdah uh tarookweta. **14** Eno Adam tok dowa ih ehak dowa roidong ah Kristo damdi banphak ni tek Moses tuk ih, Adam thetreeta likhiik mina loong ah haatta, mamah liidi ehak roidong dowa rangdah chaan lataat therre rumta bah uh neng ah etek ih pan ruh ih aphaan ah thet haat suh, eno rangdah suh seng ah rumta. Adam ah mihi wasiit lakngah nah eraak ete heh dah lakah ang raang ih ah. **7** Erah thoih, seng wah ah likhiik angta. **15** Enoothong erah wanyi ah etek eidi seng loong ah rangdah chaan nawa epui elili tah angka, tumeah Rangte thaangmuh lakkot ah eli. **8** Seng Kristo damdi tekli bah, seng ih hanpi ehi Adam rangdah likhiik tah angka. Elang eah warep heh damdoh eroong tong nep eh ih. **9** Tumeah seng mina ah wasiit rangdah tungthoidi tekla. Ang abah ih jat et hi Kristo ah tek nawa engaakthing eta eno uh Rangte minchan ah erah tokkhodi elongthoon, heh babah uh takah we tiika—etek ih heh ah takah erah thoidi Jisu Kristo wasiit luulu minchan jun ih panka. **10** Heh ah etek thoih, rangdah chaan aphaan heh thaangmuh lakkot ah warep mina suh chokoha. rah ih heh ah takah jenka, amadi heh Rangte damdi **16** Erah damdi Rangte thaangmuh lakkot nyia mina heh roidong ah ething tongla. **11** Erah likhiikkhiik, sen wasiit rangdah ah maama dook angla. Rangdah ih rangdah ah je toktok dobah, senteewah tekcho ih esit lini, "Moong ataang" loong ah edande rikri samthun an, enoothong Rangte damdoh Jisu Kristo jih hoonta; enoothong rangdah hantek ih hoon lidi jun ih roomtong anno ba thingtong an. **12** Sen hansi "Lamoongtaang" thaangmuh lakkot ah thok taha! **17** tenthun ah phomok kap an suh sen sakpuh ah adowa Elang eah amiimiidi mihi wasiit rangdah tungthoidi ih rangdah ih nak jaatjaat toom panhan. **13** Adoleh mina jih ah etek ih panta. Enoothong Jisu Kristo wasiit anlak an lah ah ethih nah rangdah suh lajaatjaat luulu moh ra taha rah ah tumthan elongthoon tiit ah! maak thuk theng. Erah nang ih bah, etek nawa ngaak Rangte minchan ehan ih chote loongtang nyia heh saatsiit choi likhiik senteewah ah Rangte suh koh ngathong ni thaangmuh ih epun ang thukla loong ah an nyia senpuh sensak ah kateng lampo nah heh Kristo ih neng roidong doh pan et rum ah. **18** Erah suh maak thuk an. **14** Rangdah ah sen changte nak raang ih, wasiit rangdah thoidi loongtang mina ah jaatjaat toom ang ah; tumeah sen ah hootthe jun ih dut haatta, erah likhiikkhiik kateng wasiit reeraang tasongtong kan, erah nang ih bah Rangte minchan nawa ih uh warep mina roidong ah jen pang et ah ni tonglan. **15** Emah ang abah? Seng rangdah ah eno roidong ah koh ah. **19** Wasiit thetre thoidi mihi rep dah ruh tame ih, tumeah seng ah Hootthe lathong ni ah rangdah ih hoonta, emamah mina wasiit Rangte lah angthang ih Rangte minchan ni tongthoih eah? jengchaatchaat ih thoidoh uh mirep kateng ih hoon Babah uh tah angka! **16** Sen ih amiimi jat ehan, ah. **20** Hootthe ah ethih reeraang jaatjaang suh dong sen puu ah dah ang raangtaan ih o suh bah uh koh thukta; enoothong marah di rangdah jaatjaang ah, anbah, sen ah erah changte wah jengchaatchaat erah doh Rangte minchan ah ehanthoon ih jaatla. **21** dah elang jaatjaat ete—etek thukte rangdah ang koja Eno erah raangtaan ih, Rangdah ih pan thoidi tek oh, adoleh Rangte jengchaatchaat eah ano Rangte ah chola bah, Rangte minchan reh uh kateng ang thoidoh epan et ah, eno seng Teesu Jisu Kristo jun ih damdoh kateng tongte ang koja oh. **17** Enoothong lathoonka roidong adoh thoksiit he. (aiōnios g166) Rangte suh lakookmi! Tumeah pootsit sen rangdah suh heh dah taat angtan bah uh, sen suh nyootsoot tahan amiisak tiit adi senthung sentak ah koh anno chok han. **18** Sen loong ah rangdah nawa doksoon

thuk hanno kateng dah ih hoonlan. 19 (Sen loong ah thukla. Hootthe ah lah angta bah, rangdah abah hansi ni larooklata ang thoi ih jojang jengkhaap lam ih tekhang. 9 Ngah teeteewah uh ehak di Hootthe muh baat rumhala.) Pootsiit sen ih senteewah ah ethih ih tongtang; enoothong jengdang ah dong haano, nyi esot suh koh anno ethih suh dah thuktan. Erah rangdah ah dongthingta, 10 eno ngah ah tekhang likhiik amadoh sen sakpuh putang ih esa ang raang ih dongjat tang. Eno marah jengdang ih ngah suh ih koh anno kateng dah jaatjaat ih hoon an. 20 Sen roidong kotij angta rah ih, etek ah jatthuk tahang. 11 loong ah rangdah suh heh dah angtan adi, kateng ih tapan tahan. 21 Ehak di reetan dowa thaang ah jun ih mokwaan hangno tek haat tahang. 12 Erah tumjih chotan amadoh erakri eesuh ah? Erah tok ang abah, Hootthe nyi jengdang ah esa, kateng, nyia ese nep. 13 Enoothong marah ese rah ih tekthuk halang ih liijih tama? Emah tah angka! Erah reete ah Rangdah angta; jengdang ah maak ano rangdah ih tekthuk tahang, tumthoi ah liidi rangdah ah rangdah jaatjaat ih noisok suh ah. Erah raang ih rangdah ah echoojih ehan han ih hoonla ih jengdang nawa ih noisok hali. 14 Seng ih jat ehi Hootthe ah moong achaang; enoothong ngah hansi mina, rangdah suh heh dah ang raangtaan ih sang tahang rah. 15 Ngah ih nga tumjaat reeraanglang rah tasamjat kang; erah thoidi ngah marah reejih angta rah lareethang ih; marah ngah ih chiik hang erah ah reelang. 16 Ngah lareejih ah reekang no Hootthe ah epun ju angka ih thang hang. 17 Erah thoidi marah ngah ethih reelang erah ngah tareekang; nga sak ni tongte rangdah rah ih reethuk halang. 18 Ngah ih jat ehang— nga hansi dang ajang adi ese ah taroong tong ra. Nga ese reethung taat angang bah uh, erah ah ngah tajen reekang. 19 Eseejih re suh ngah taat nooktang ah tareekang; erah nang ih bah marah ethih re suh lataat nooktang ah reelang. 20 Ngah marah lareejih ah mok re ang bah; erah langla nga teewah tareekang nga sak ni tongla rangdah rah ih reethuk halang. 21 Eno arah hootthe ah nga roidong di moh ruh ela: mabah ngah ih ese reeraang ah taatthun koleh ethih ah reejih ih hoonla. 22 Nga chiiala ah Rangte Hootthe asuh rapne ih roonla. 23 Enoothong ngaapuh ngaasak ni Hootthe jaat hoh moh arah japtup hang marah ngaathung ngaatak ni thunhang adi daan muila ra ah. Erah ih ngaapuh ngaasak ah rangdah hootthe phaatak adi tangsak halang. 24 Ngah ah tumthan thungjoong theng ah! Arah puh asak ah ih tek lam nah siit hang adoh o ih jen panghang? 25 Rangte suh lakookmi liihang, Teesu Jisu Kristo jun ih arah reekot thoi ah! Erah thoidi, ngah di amangla: nga teewah ih Rangte hootthe ah ngaathung ngaatak jun ih jen moh ang, rangdah hootthe abah nga hansi puh asak nawa ih moh ah.

7 Nga joonte loong, ngah ih baat rumha jengkhaap ah sen ih esamjat jaatjaat ete, tumeah sen ih Hootthe tiit ah ejat ehan. Hootthe ih mina ah ethingtong pootdoh luulu pan ah. 2 Jengthaak ih, minuh nookcho ah, heh sawah ething mathan ih tong ah erah pootdoh ba song ah; enoothong heh sawah ah ti ano ba, minuh ah hootthe jun ih heh sawah damdi songta dowa ah sakchaak ih hoon ah. 3 Lah angka bah, heh sawah ething tokdoh wahoh damdoh mok chosong abah, erah nuh asuh Hootthe jun ih roomjup matkapte et li ah; enoothong heh sawah ah ti abah, heh ah sakchaak ih hoon ah eno wahoh damdoh we chosong abah roomjup mat ah takah jeeka. 4 Nga joonte loong, sen doh uh emamah angla, maatok doh Hootthe ah je ah, sen loong nep uh etek ejih ang an, tumeah sen ah Kristo hepuh hesak ni esii; eno amadi sen ah tek nawa ngaakthingte wah heh raangtaan ih hoon lan, Rangte mootkaat adoh seng loong chap suh ah. 5 Tumeah seng hansi tenthun jun ih tongsongti adi, seng sak nawa rangdah tenthun loong ah Hootthe ih boot jatthuk ha, eno seng moti loong ah thoontang etek nah thoon ah. 6 Enoothong amadi bah, seng ah Hootthe nawa epui eti, tumeah seng phaatak ni sak tahe ah etek nawa ih jenti. Seng loong ehak Hootthe raangthiinta jun ih takah moke, erah nang ih bah ena Chiiala lam ih moh ih. 7 Erah ang abah ah, rangdah ah Hootthe ni ejen li tam et ih? Tami liike! Erah nang ih bah rangdah ah tumjih ah ih Hootthe ih thong jatthuk halang. Hootthe ih, "Mih hukkhaak suh nak lungwaang uh," ih lamok baatta bah, erah likhiik tenthun ah lajat thang ih moktong thengtang. 8 Erah jengdang thoih ba rangdah rah ih jat ano nga ten ni jaatrep nyamnyook tenthun ah hukdong seng roidong kotte rah ih Jisu Kristo damdi roongroop

thuk hangno etek nyi rangdah hootthe dowa puipang ih chamnaang huita rah seng ih jen roonghui ih bah, halang. 3 Hootthe jun ih marah mina hansi ah heh rangka sa doh uh seng eroong rangka et he. 18 larooklata ang thoidi tajen reeta, erah ah Rangte jen Ngah ih jat angdi seng amadi marah chamnaangli reeta. Rangte ih heh Sah ah mina jun ih daapkaat erah ah lakngah ni seng suh erangkaajih bantongla haano rangdah ah dut haat ra taha, heh Sah ah loong dam adoh tajen toobaatke. 19 Jaatrep dongsiiita rangdah mina seng likhiik ih daapkaat haano seng loong ah ih Rangte ih heh saloong maatok doh dong rangdah saasiiit tahe. 4 Rangte ih erah reeta ah ra thuk ha ih bantho rumha. 20 Tumeah heh lakmaak langla, Hotthe ih marah baat ha erah seng toom re ih loong asuh neng tum raangtaan ih dongsiiita rah lah seng hansi tenthun lam ih lah anghthang Chiiala jeng ang thuk suh dut haat rumta, enoothong neng thung ah chaat lam ih ah. 5 O mina hansi dang ajang ih baat nawa ih lah anghthang, Rangte thung jun ih dut haat ha jun ih tongsongla loong ah, nengthung nengtak rumta. Ang abah uh laalomjih eje 21 sa siit mathan ah hansi dang ajang ih ju maak ah. O mina Chiiala dongsiiita loong ah neng mih dah ang rumta dowa ih baat ha jun ih tongsongla loong ah ih nengthung edoksiit et rum ah, eno Rangte suh asah rangka sa nengtak uh Chiiala suh maak thuk ah. 6 Hansi dang doh neng ah uh eroong rangka et rum ah. 22 Amadi ajang ih maak ha loong ah etek choh ah; Chiiala ih tuk ih heh ih dongsiiita loong ah noonuh neng sah maak ha loong ah latek roidong nyi tengmangmang tupdi kacham arah likhiik ih chamnaang rumla. 23 roidong ah choh ah. 7 Erah thoidi mina hansi dang Enoothong erah dongsiiita loong lakkot tachamka; ajang ni tongte loong ah Rangte piiara ih hoonla; seng loong suh Rangte Esa Chiiala phangkhothoon tumeah Rangte hootthe ah neng ih tachaat rumka lakkot kotahe loong anep seng cham chamchi nah nyia tabaam miichaat rumka. 8 O hansi dang ajang roong chamnaangte angli, tumeah seng ih Rangte ih jeng ah chaat ha loong ah ih Rangte ah tami roon heh sah toom ih hoonhe ih bantho hi nyia sengpuh thukka. 9 Enoothong, sen sak nah Rangte Chiiala sengsak ah rangdah nawa doksiit hali. 24 Tumeah ah roong tongha bah—hansi ih jamha jun ih sen seng laalom jun ih ba seng ah puiti; enoothong seng tatong kan ang an; erah nang ih bah Chiiala ih baat ih marah seng mik ih japtup ih no laalom hi asuh bah ha jun ih tong an. O mina di Kristo Chiiala tajeeka seng ih amiisak laalom ih tajen liike. O mina kalaalom erah mih ah heh mina tah angka. 10 Enoothong ah marah heh mik ih japtup ha asuh ah? 25 Enoothong Kristo sen damdi tong abah, rangdah thoi taat tek marah seng mik ih lajaptupke asuh juuba laalomli; anbah uh, Chiiala ah sen roidong ang ah, tumeah erah thoidi naan ih no ban sok hi. 26 Erah likhiik sen ah Rangte damdi epun ang thoidi, sen hansi puh Chiiala rah uh seng hansi ah larook lata tokdi, seng asak ah rangdah nah taat ti ang abah uh ah. 11 Jisu chosok suh ra hala. Tumeah seng ih Rang mamet Kristo tek nawa ngaakthing thukte Rangte Chiiala soom ah erah uh tajatke; Chiiala heh teeteewah ih ah sen damdoh roongtong ha bah, Kristo tek nawa rangsoom kohali eno erah jengkaap nawa ih tami ngaaksaat thukte rah ih, sen etek etheng puh asak dongjengta. 27 Eno Rangte, seng tenthun mongtham adoh heh Chiiala ah sen damdoh roong jeeha, eno jatte warah ih Chiiala ih tumjh thunha erah jat eha; sen suh roidong ah kohan. 12 Erah thoih ngaapho tumeah Chiiala ih heh mina raangtaan ih heh ten ni ngaano loong, seng ah seng hansi ih jamha jun doh tumjh thunha loong ah Rangte suh jatthuk ha. 28 lajaatjaat tongtheng. 13 Tumeah sen hansi jun ih Seng ih jat ih di Rangte ah, jaatrep di heh suh nookte tongtha anbah etek ean; enoothong Esa Chiiala jun ih raang ih ese ih reela, o heh motkaat jun ih poonta sen rangdah reeraang ah tek haat anbah ething tong loong raang ih ah. 29 O mina Rangte ih maangdi heh an. 14 O mina Rangte Chiiala ih siit ha abah, Rangte mina danjeecho ih thiikta loong ah heh samiimi likhiik sah ang ah. 15 Tumeah, Rangte ih kohalan Chiiala maama ih danthiinha, eno ba heh Sah ah hanpiite rah ih sen dah tahoont thuk ran nyia tacho thuk ran; wahoh loong nang ih thiikkoh et thiik ah. 30 Eno erah nang ih bah, Chiiala ih Rangte suh asah ih hoon marah, Rangte ih danthiinha loong ah poon rum ano; halan, eno erah Chiiala moong achaang jun ih Rangte heh damdoh epun ejun ang rum ah, eno neng loong suh, "Ewah! Ewah!" ih eriing eno ejen poon et ih. 16 Rangte damdoh roong rangka rum ah. 31 Emah ang Rangte Chiiala ah sengchi sengla damdi roongroop abah arah loong tiit asuh, seng ih tumjh li ih? Rangte haano seng ah Rangte suh asah ih dongjat thuk hali. ah seng damdi ang hala bah, o ih we jen siikhaam 17 Seng ah Rangte sah angli bah, marah Rangte ih he? 32 Rangte ih bah tabaam siikhaam ri, heh Sah heh mina raangtaan ih romseetam ha rah seng chojih botseh lachiim thang ih seng loong raang ih daapkaat ang ah, erah dam ih Rangte ih Kristo suh marah taha! Heh ih heh Sah kotahe—erah ang abah seng thiinha rah uh seng eroong choh eh ih; tumeah Kristo suh uh jaatrep thaangmuh ih taba jen kori? 33 Rangte

ih danjeeha mina ah o ih jen joonnaam ah? Rangte ha loong abah Rangte sah tami angka; erah nang heh teeteewah ih botseh tathika liihal! 34 Erah ang ih noodek marah Rangte jeng kakham jun ih tup ha abah neng ah o ih jen dut haat ah? Jisu Kristo marah loong abah amiimi Abraham sutoom satoom ang ah. tek nawa ngaakthingta, eno heh wah reeni jaawako 9 Tumeah Rangte jeng kakham ah arah jengkhaap jun adi tongwang ano seng raang ih rangsoom wangla ih angta: "Anoong arah tokdoh ngah ngaak ra ehang, rah ih uh tadut haatka! 35 Erah ang abah, Jisu Kristo eno Saara ih miwasah dong tup ah." 10 Enoothong minchan nawa seng ah o ih maajen pheehoom he? erah luulu tah angka. Tumeah Rebika sah khaangpeh Cham anaang ih tamjen pheehoom he, tama kaatthet wanyi ah seng loong te awah Isak wasiit sah angta. ih ah, tama phate joonnaam ih ah, tama ramtek ih 11 Heh sah wanyi dowa wasiit abah Rangte mootkaat ah, tama changthet ih ah, tama echoojih reh ah, raang ih jaat danje arah, Rebika suh Rangte ih amet tama etek ih ah? 36 Rangteele ni liihal, "Sen loong baatta, "Phokhoh rah noolih jeng chaatte ang ah." raangtaan ih seng saarookwih choophaan phaan ih Rangte ih erah nyi maangtupka di nyi ethih ese tekjih ni tongli; Seng ah saapsah ebit suh ban thiin maang danjat nyuuka jaakkoh ih dook banbaatta; arah likhiik et thiik hali." 37 Emah tah angka, erah erah thoih Rangte ih neng mootkaat pakna ah sok loong abah seng minchante wah men nawa ih seng ano tadan poonka erah nang ih heh thunghaanla jun loong ih ejen jen etti! 38 Erah thoih ih ngah ih kamkam danpoon ha. 13 Rangteele ni liihal likhiik, "Jaakob ah ih tuungmaang lang, heh mongnook dowa tumjih eh nook ehang, Esau ah echiih ehang." 14 Erah ang uh tajen pheehoom ri: etek ih uh adoleh roidong ih abah, seng ih Rangte ah asuh tapunka ih emi li tam uh, rangsah loong ih uh, adoleh Rangmong nawa jaat et ih? Seng ih tami liike. 15 Tumeah Rangte ih Moses hoh chaan aphaan eh uh, amah dowa hasong eh suh uh amet baatta, "Ngah ih nga thung o suh pun ah uh adoleh lakngah nawa hasong eh uh, 39 mongrep erah mih ah minchan ang nyia nga thung o suh haan khoh nawa eh uh, adoleh mongrep khu nawa eh ang erah tenthet et ang." 16 Erah thoih jaatreph ah uh—jaatreph dongsitta loong dowa tumjih reh uh seng Teesu Jisu Kristo jun ih Rangte mongnook nawa tajen nang ih Rangte minchan tenthet luulu nawa ih ba jen paaksit ri.

9 Ngah ih ami tiit baat hang; ngah Kristo mina eno ngah ih eleek tiit tabaat kang. Ngaathung ngaatak ah, Esa Chiihalia ih maak halang, erah damdi ngah suh eleek tiit tabaat thuk rang 2 nga chamnaang tumthan ehan ah ih taatli ang bah uh, adoleh ngah ten sat ah lathoon thang taat ang abah uh, 3 nga mina ngaasi ngaahan loong raangtaan ih ah! Neng tungthoih nga ih Rangte tenkhat nep chote ih thuntang nyia Kristo jiin nawa haloh nah angte nep ih thuntang. 4 Neng loong ah Rangte mina; heh ih neng hesuh hesah ih thiik rumha eno heh rangkaajih ah dongjat thuk rumha, heh ih neng damdi jengdang ah hoon ano Hootthe ah thiin korumta; neng ih amiimi ih Rangte ah soom rum ano Rangte jeng kakham ah choh rumta; 5 neng ah Hebruute awah sutoom satoom ang rumta; eno Kristo uh mina jun ih neng jaat ju angta. Erah loong panchante wah seng Rangte ajuuba roitang phoongpha theng ju angka! Amen. (aiōn g165) 6 Nga ih Rangte jeng kakham tapunka ih taliikang, tumeah Ijirel nawa mina loontang ah Rangte mih tah angka. 7 Adoleh Abraham sutoom satoom loontang ah Rangte sutoom satoom tah ang rumka. Rangte ih Abraham suh amet baatta, "An damdi khakham hala langla, Isak puh asak nawa ih ba an sutoom satoom ah tup uh." 8 Erah langla marah noodek jojang ih tup

ha loong abah Rangte sah tami angka; erah nang heh teeteewah ih botseh tathika liihal! 34 Erah ang ih noodek marah Rangte jeng kakham jun ih tup ha abah neng ah o ih jen dut haat ah? Jisu Kristo marah loong abah amiimi Abraham sutoom satoom ang ah. tek nawa ngaakthingta, eno heh wah reeni jaawako 9 Tumeah Rangte jeng kakham ah arah jengkhaap jun adi tongwang ano seng raang ih rangsoom wangla ih angta: "Anoong arah tokdoh ngah ngaak ra ehang, rah ih uh tadut haatka! 35 Erah ang abah, Jisu Kristo eno Saara ih miwasah dong tup ah." 10 Enoothong minchan nawa seng ah o ih maajen pheehoom he? erah luulu tah angka. Tumeah Rebika sah khaangpeh Cham anaang ih tamjen pheehoom he, tama kaatthet wanyi ah seng loong te awah Isak wasiit sah angta. ih ah, tama phate joonnaam ih ah, tama ramtek ih 11 Heh sah wanyi dowa wasiit abah Rangte mootkaat ah, tama changthet ih ah, tama echoojih reh ah, raang ih jaat danje arah, Rebika suh Rangte ih amet tama etek ih ah? 36 Rangteele ni liihal, "Sen loong baatta, "Phokhoh rah noolih jeng chaatte ang ah." raangtaan ih seng saarookwih choophaan phaan ih Rangte ih erah nyi maangtupka di nyi ethih ese tekjih ni tongli; Seng ah saapsah ebit suh ban thiin maang danjat nyuuka jaakkoh ih dook banbaatta; arah likhiik et thiik hali." 37 Emah tah angka, erah erah thoih Rangte ih neng mootkaat pakna ah sok loong abah seng minchante wah men nawa ih seng ano tadan poonka erah nang ih heh thunghaanla jun loong ih ejen jen etti! 38 Erah thoih ih ngah ih kamkam danpoon ha. 13 Rangteele ni liihal likhiik, "Jaakob ah ih tuungmaang lang, heh mongnook dowa tumjih eh nook ehang, Esau ah echiih ehang." 14 Erah ang uh tajen pheehoom ri: etek ih uh adoleh roidong ih abah, seng ih Rangte ah asuh tapunka ih emi li tam uh, rangsah loong ih uh, adoleh Rangmong nawa jaat et ih? Seng ih tami liike. 15 Tumeah Rangte ih Moses hoh chaan aphaan eh uh, amah dowa hasong eh suh uh amet baatta, "Ngah ih nga thung o suh pun ah uh adoleh lakngah nawa hasong eh uh, 39 mongrep erah mih ah minchan ang nyia nga thung o suh haan khoh nawa eh uh, adoleh mongrep khu nawa eh ang erah tenthet et ang." 16 Erah thoih jaatreph ah uh—jaatreph dongsitta loong dowa tumjih reh uh seng Teesu Jisu Kristo jun ih Rangte mongnook nawa tajen nang ih Rangte minchan tenthet luulu nawa ih ba jen ang ah. 17 Ijip luungwang raang ih Rangteele ni amet liihal, "An luungwang ih hoon thuk taha ah langla, nga chaan nga phaan ah an sak nawa ih arah mongrep mina loong suh noisok raangtaan ih." 18 Eno laaleek Rangte ih heh thunghung jun ih mararah ah minchan eha nyia mararah asuh jong ajaan tenthun likhiik ang thuk ah. 19 Enoothong sengdung nawa wasiit than ih ngah suh liite, emah ang abah Rangte ih o ang abah uh ethetreeete ah mamet mi jatjoh ah? Rangte thung atak ah o ih jen daan ah?" 20 Enoothong joon awaan loong, Rangte damdoh jen daakwaan theethe sen o ah? Paaktek ih heh hoon teewah mina asuh miicheng nih et ah, "An ih nga arah likhiik mamet hoon tahang?" 21 Erah nang ih bah tek hoonte warah ih heh mame thunghaan ah erah jun ih ba maak ah, erarah paakkon dowa reh tek enyi ah hoon ano, esit ah hoondak rangwuung doh jen maak ah, eno esit ah jojang rangteng doh jen maak ah. 22 Eno amiisak di erah likhiik Rangte ih hoonha. Heh ih heh tenkhat nyia hechaan hephaan ah dongjat thuk suh ah. Enoothong o suh heh tenkhat jih taat angta nyia thet haatjih taat angta bah uh rapne ih naanta. 23 Erah dam ih uh, heh ih minchan hali seng loong asuh hechaan hephaan ah noisok thuk suh liihal, seng loong ah hechaan hephaan chosuh maang ih dook ban khookham he rah angti. 24 Tumeah seng loong ah heh ih poonhe rah noksong, enoothong

seng loong ah Jehudi dung nawa luulu lah angthang ah). 7 "Adoleh sen ih lamok chengtheng, mongrep ih Ranglajatte dung nawa nep. 25 Hosia leedap ni hakhu nah o jen nop ah eah?" (erah langla Kristo heh ih aradi amet liiha: "Marah mina loong nga mihi tek nawa ngaaksaat suh ah). (Abyssos g12) 8 Erah tah angta Erah loong ah 'Nga mina ih poon ang.' tiit ah amet raangha: "Rangte tiitkhaap ah sen reeni Marah deek akaan nga ih tah minchan tang Erah sen tuikhoop nyia senten senmong ni"—erah langla, loong ah 'Nga mongnook' ih poon ang. 26 Marah tuungmaang theng jengkhaap seng ih tumbaat hi tiit dowa ih ngah ih neng suh 'Nga mina tah ang kan' ih ah. 9 Sen ih Jisu asuh Teesu ih dongjeng an doh baat rumtang, erah dowa ih neng ah ething Rangte nyia heh tek nawa Rangte ih ngaaksaat thukta ih suh asah et poon rum ang." 27 Erah dam ih Isaia ih hanpi an doh, ba sen ah pui an. 10 Tumeah seng Ijirel hadaang tiit baatta: Ijirel mina loong ah juungsih tuungmaang jun ih ba Rangte damdi epun angli; nyia dowa phisaang thanthan taat ang ang abah uh neng seng rangdah dokbaat thaang ih bah seng khoh ah dung dowa eneeko mina ah ba pi ah; 28 tumeah pui ih. 11 Rangteele ni liiha, "O heh suh hanpiiha Teesu ih mongrep nawa heh mootkaat ah echaan loong abah tathungjoongka." 12 Arah jengkhaap adi ih phansiih raaha." 29 Jaakhoh ni Isaia ih banbaatta warep suh roop baat ha, tumeah Jehudi mina nyia likhiik, "Teesu Elongthoon ih mararah heh sutoom Ranglajatte loong chamchi ni tumjhuh edandeejih satoom loong dowa lamok thingtong thukta bah, seng tajeeka; Rangte ah loontang Teesu, eno Rangte ih o uh Sodom nyi Gomora likhiik ih ang thengti." 30 Erah poonha erah ih romseetam ah choh ah. 13 Rangteele thoih seng ih liihi Ranglajatte loong ah ih Rangte ni amet liiha, "O ih bah uh Teesu ah heh chosok damdi kateng angsuh tathun rumta, neng loong ah raang ih jampoon et ah erah epui eah." 14 Enoothong neng tuungmaang jun ih kateng ih hoon thuk rumta neng ih heh suh lahanpi rumka bah neng chosok adi; 31 Rangte mina o ih Rangte damdoh kateng suh mamet chopoon rum ah? Erah dam ih neng angsuh hootthe jam rumta loong ah ih tachoh jam ih heh tiit ah lajap chaat rumka bah mamet hanpi rumta. 32 Mamah lachoh eta? Tumeah neng ih neng rum ah? Nyia neng ih heh tiit ah latoom baat rumka tuungmaang asuh lalaalom thang ih, neng mootkaat bah mamet japchaat rum ah? 15 Erah dam ih tiit ah asuh laalom rumta. Erah thoidi neng lam ngah nawa mamet toombaattum ah tiitbaatte ah ladaapkaat ra "ebanbot theng jong" adi banbot rumta. 33 Erah tiit bah ah? Rangteele ni raangha likhiik, "Ruurang Ese ah Rangteele ni baatcho: "Sok an ngah ih Jaion thok huikaatte ra hala ah tumthan epaatja theng ah!" hadaang ni jong thiin hang erah doh mina loong ah 16 Enoothong Ijirel mina thoontang ih erah Ruurang banbot rum ah, erah jong adoh banbot leh datti ih rum ah. Enoothong o mina heh suh hanpiiha loong rum ah. Enoothong Ngah ih chenghang: Neng ih tiitkhaap ah amiimi tatam chaat rumta? Echaat ju et rumta tumeah Rangteele ni raang eha: "Neng root ah mongrep thoontang ni thok chaatta; neng jengkhaap ah hatoh ethoon adi thokta." 19 Eno ngah ih we cheng rumhala: Ijirel mina loontang ih tatam samjat rumta? Moses heh teeteewah ih jaakkhoon phang ngaakbaat rumta: "Ngah ih deek akaan eholoong ah maak angno nga mina loong ah lungwaang thuk rum ang; nyia thungko taklo deek akaan ang thoidoh Nga mina loong ah tenkhat thuk rum ang." 20 Eno Isaia ih lacholaphaan ih boot baat rumta, "Ngah o ih tajam sok rum tahang erah mina loong rah ih chojam rum tahang; Ngah o ih tajam cheng rum tahang erah mina loong jiinni dong tahang." 21 Enoothong Ijirel loong tiit ah heh ih amet baat ha, "Ngah ih henih nitang ih jeng lachaatte nyia changrookte mina loong ah noppoan suh nga lak ah janghaat ruh ehang."

10 Ngaaphoh ngaano loong, nga tenthun nyia nga rangsoom bah warep Ijirel mina loong ah epi toom ih rum ah ih thunhang. 2 Nga ih jen baat et ang neng ih Rangte suh kamkam ih samthun rumha, ang abah uh neng ih marah samthun rumha erah amiisak epun mongtham nawa tah angka. 3 Rangte ih mina heh damdoh epun ang thuk suh marah lampo thiinha rah neng ih tajat rumka, erah nang ih, neng ngijaja lamtan taatwoot thun rumha; erah thoidi Rangte ih epun lampo et thiik ha lam adi neng takhoom rumka. 4 Kristo ih Hotthe ah ethoensiit et ha, eno ba hanpiihe loong ah Rangte damdoh epun ih tong rum ah. 5 Rangte damdoh Hootthe jun ih epun ih tongte loong tiit ah Moses ih amet raangta: "O ih Hootthe Jengdang ah kap ha loong ah ba khothing tong ah." 6 Enoothong Rangte damdi laalom jun ih epun angla rah tiit ah Rangteele ni amet raangha: "Sen ih sen teeteewah suh lamok chengtheng, Rangmong nah o jen wang ah?" (Erah langla, Kristo datthiin suh

11 Eno bah, ngah ih chenghang: Rangte ih heh chepkhothon ah Rangte suh koh abah, baanlo pupan mina ah edut haat tam et ah? Tabaam dut ah nep uh hedoh ang ah; nyia bangheng ah Rangte haatka! Nga teewah ah Ijirel mina Abraham sutoom, suh koh abah, heh phaak loong ah nep hedoh ang nyia Benjamin jih ajaat. **2** Marah mina Rangte ih ah. **17** Mararah olip bangphook phek ni jiha dowa heh jaakhodi danjeeta heh mina ah tadut haatka. Sen ih phaak ah kheehaat ano, woma olip bangphaak ah ejat ehan Rangteele ni raangha rah ah, Elija ih Ijirel wakrap wan ah. Ranglajatte sen loong ah erah woma mina tiit Rangte suh baatta rah ah: **3** "Teesu, neng olip bang likhiik, eno amadi sen Jehudi loong chilam ih an rangsoom theng romthong nyia khowah loong laalam ni rongkopkop angla adi roong rooplant. **18** ah thet haat et rumta; nga luulu ba dak lang, eno Erah thoih, bangphaak kheehaat eta likhiik loong amadi neng ih nga uh etek haat chung rum halang." ah nak jaatjaat kaanju an. Sen mamah maajen ih **4** Rangte ih heh suh tumjih ngaakbaatta? "Ngah ih ngaam an? Sen ah bangphaak ba hanih; heh hing nga teewah raangtaan ih haajaat sinet mina lalangka ah sen ih tarongthung kan—heh hing rah ih sen ah Baal rang lasoomte loongdung nawa ban thiin hang." rongthung halan. **19** Enoothong sen ih li an, "Elang **5** Erah likhiik amadi angla: Rangte ih marah heh eah, bangphaak loong abah nga tongtheng hoon suh minchan nawa ih danjeeta dowa ene ko mina loong kheehaatta." **20** Elang eah erah ami tiit. Heh phaak aba dakla. **6** Heh ih marah suh tenthet ha erah ba loong kheehaat eta ah langla neng ih Rangte suh danjeeha, neng reeraang thoi tah angka. Tumeah lahanpi thoidi, amadi sen tonglan abah hanpi et kanno Rangte ih mina reeraang jun ih mok juuje abah, tonglan. Enoothong erah suh nak ngaam an; erah heh tenthet ah amiisak tenthet tah angka ang ah. **7** nang ih bah echo thong ean. **21** Rangte ih Jehudi Erah ang abah mamah ah? Ijirel mina loong ih neng loong ah tachiimta marah bangphaak hedongdong ih tumjih jamta erah tachotup rumta. Ineeko mina ela ah likhiik abah ah; seng bah chiim ehe ih maamok Rangte ih juujeeta loong ah ih ba chojamta; wahoh thun jan o? **22** Aradi seng ih sok ih di Rangte ah loong abah Rangte jeng lachaat ih boot tong rumta. echoojih uh elang eah eno mih minchan Rangte **8** Rangteele ni liih likhiik, "Rangte ih nengthung uh elang eah. Ethetreete mina loong raang ih bah nengtak ah thungko ih hoonha; erah thoidi amadi uh echoojih ang ah, enoothong sen loong raang ih bah neng ih tachaat rumka nyia tatum rumka." **9** Erah minchan Rangte—saarookwih heh minchan nah ban dam ih Dewid ih liita, "Neng sadung phaksat tokdoh tongrugh ih anbah ah. Enoothong sen emah lamok phoong abe nah toom nyaan rum ah; neng ah ethet angkan bah, sen uh kheehaat et han. **23** Erah dam toom ih rum ah; neng echamnaang toom ih rum ah! ih Jehudi loong ah Rangte kowe ih ngaak wangha **10** Neng mik ih lakah tup suh edook toom ang rum ah; bah, neng maradi tong rumta erah doh we ngaak nyia neng ah roitang ih toom ngookcham rum ah." **11** tongthuk ah; tumeah Rangte ah emah uh ejen re eah. Eno, nga ih chengtang: Jehudi loong banbot rumta **24** Sen Ranglajatte loong ah woma olip hedongdong adi neng etekdat tam ih rumta? Tatek dat rumka! ih arah bangphaak kheehaat cho ang arah, eno ejih Tumeah neng rangdah dah rumta adi, khopiroidong et arah olip bang damdi we rap wan arah likhiik ah Ranglajatte suh thok taha, eno Jehudi loong ah ang an. Jehudi loong ah langla ejih et arah olip lungwaang thukta. **12** Jehudi loong rangdah rah ih bang likhiik; eno Rangte raangtaan ih bah tumthan mongrep adi ehan romseetam thokthuk taha, erah elaang ang ah heh phaak kheehaat cho loong ah heh dam ih neng chiiala lam ni chiike rumla thoi ba bang bang nah we ngaak rap wan rah ah. **25** Nga Ranglajatte loong asuh romseetam ah chojih angla. joonte loong, ngah ih sen suh amiisak husah tiit esit Erah ang abah, tumthan ehan ang ah romseetam jatthuk suh nooklang, erah ih senteewah suh tumthan rah ah loontang Jehudi loong roongroop abah ah! jatwah ah ih naktoom samthun thuk han suh ah. **13** Ngah amadi sen Ranglajatte loong damdi waan Erah langla Ijirel mina loong jong ajaan tenthun nah halang: Ngah Ranglajatte loong damdoh kaamwah roitang tatong rumka, enoothong Ranglajatte loong ah mootkaat ah maangthoon momoh, nga mootkaat asuh Rangte jiinnah tomthok tuk ih luulu ba tong rum ah. **26** khuungpook elang. **14** Mararah ngaanok ngaatang Emamah ih Ijirel mina loong ah puirum ah. Rangteele loong ah neng khoh pui suh ma lungwaang rumjaoh ni amet raangha: "Khopuipangte ah Jaion nawa raaha eah. **15** Tumeah neng loong dut haatta adoh, wahoh eno Jaakob sutoom loong jin nawe ethih loong ah loong ah Rangte damdi puiara ang rumta rah heh thoontang matsiit ah. **27** Arah nuumi jengdang ah joonte ih hoonta. Emah ang abah, neng Rangte ngah ih neng damdoh kakham ang neng rangdah ih ethang et rumta ah mamah ang ah? Emah ang ah matsiit angdoh ah." **28** Neng ih Ruurang Ese ah abah etek ah roidong ih hoon ah! **16** Baanlo chep duhaat tungthoidi Jehudi loong ah Rangte puiara

ih hoon rum kola, Ranglajatte sen loong tungthoidi theng kohali bah, seng ah moh ih kaat theng; mih ah. Enoothong Rangte thung angthaang di nengte suh nyootsoot theng kohali bah, enyootsoot etheng; nengwah thoidi neng loong ah Rangte joon awaan 8 mih suh chaankot jengkhaap miijeng theng ang ang rumla. 29 Tumeah Rangte ih o mina romseetam abah, ejeng etheng. O ih mih suh minchan ih kohu kota nyia danjeeta rah suh hethung talenglika. 30 Sen erah tenroon lam ih koh uh; o ngoong awang anglu Ranglajatte loong ehak di sen ih Rangte jeng ah takap ehanhan ih pakna theng; o mina ih mih suh minchan tan; ang abah uh amadi sen Rangte minchan ah choh noisok hu, erah ah tenroon lam ih noisok theng. 9 elan, tumeah Jehudi loong ih Rangte jengkhaap takap Minchan ah rapne toontang lam ih angtheng. Ethih rumka. 31 Erah likhiik, sen ih minchan tungthoidi, ah chiik anno, marah ese ah kap an. 10 Kristo mina Jehudi loong ih Rangte jeng ah daan rumha, erah langla neng ih uh amadod Rangte minchan ah toom chorum ah. 32 Tumeah Rangte ih mirep ah heh jeng daante totoh ang thukta, eno ba heh minchan ah loontang suh je ah. (eleesé g1653) 33 Rangte tenthun ah tumthan elong nyia changteng ah! He tenthun mongtham ah tumthan loot ah! Heh kaanthot ah o ih rookwihi sen rangsoom nah tong an. 13 Sen joonte jen jangbaat ah? Heh lampo ah o ih jen samjat ah? Kristo mina suh sen hukkhaak ah chokot ih an, erah 34 Rangteele ni amet liiha, “Teesu thung atak o ih jen jat ah? O ih heh suh jen reenbaat ah? 35 O ih heh suh tumjih bah uh jen kot nih eta, heh suh we ngaak themjih ah?” 36 Jaatrep ah heh ih dongsit arah, heh jun ih nyia heh raangtaan ih dong arah. Rangte men ajuuba roitang ih raksiit theng! Amen. (aiōn g165)

12 Nga joonte loong, Rangte ih seng suh heh minchan ehan kot thoidi, ngah ih sen suh baat rumhala: Senteewah puh asak ah Rangte suh ething lakkot et koh an, heh mootkaat ah naririh kah anno heh tenroon thuk an. Erah langla amiimi lam ih soomtuujih. 2 Mongrep hasong banlam ah nakthun an, erah nang ih bah Rangte suh senthung sentak naririh ih leksiit thuk an. Eno ba sen Rangte tenthun ah jat an—marah ese nyia epun heh tenroon theng ah. (aiōn g165) 3 Eno Rangte ih ngah suh uh heh tenthet lakkot ah je tungthoidi sen loong warep suh arah tiit ah baat rumhala: Sen ih sen teeteewah suh sen mamah angtheng ah, erah tokhodoh elong nak et thiik an. Erah nang ih bah, sen tenthun ah hethaakthaak chang ih thuntheng, eno Rangte ih an suh mathan jen hanpi theng kohalu erah jun ih an teewah ah rikri theng. 4 Seng sak ni hephaan dowa lal alah jirep jeela, eno neng pakna rah uh hephan di mola. 5 Erah likhiik, seng ah hantek tek ang ih bah uh, Kristo mendi roop eno loontang ah pusit ih hoonli, eno heh sakpuh esit ni hephan dowa roong roopli. 6 Erah raangtaan ih Rangte ih seng suh heh lakkot ah hephan dowa kohali, eno erah kohali ah heh minchan jun ih seng ih heh mootkaat nah maakkaat theng. Heh lakkot ah seng suh heh jengkhaap toombaatah theng ang abah, seng ih heh mathan hanpi hi erah jun ih baat etheng; 7 mootkaat

theng kohali bah, seng ah moh ih kaat theng; mih ah. Enoothong Rangte thung angthaang di nengte suh nyootsoot theng kohali bah, enyootsoot etheng; nengwah thoidi neng loong ah Rangte joon awaan 8 mih suh chaankot jengkhaap miijeng theng ang ang rumla. 29 Tumeah Rangte ih o mina romseetam abah, ejeng etheng. O ih mih suh minchan ih kohu kota nyia danjeeta rah suh hethung talenglika. 30 Sen erah tenroon lam ih koh uh; o ngoong awang anglu Ranglajatte loong ehak di sen ih Rangte jeng ah takap ehanhan ih pakna theng; o mina ih mih suh minchan tan; ang abah uh amadi sen Rangte minchan ah choh noisok hu, erah ah tenroon lam ih noisok theng. 9 elan, tumeah Jehudi loong ih Rangte jengkhaap takap Minchan ah rapne toontang lam ih angtheng. Ethih rumka. 31 Erah likhiik, sen ih minchan tungthoidi, ah chiik anno, marah ese ah kap an. 10 Kristo mina Jehudi loong ih Rangte jeng ah daan rumha, erah langla neng ih uh amadod Rangte minchan ah toom chorum ah. 32 Tumeah Rangte ih mirep ah heh jeng daante totoh ang thukta, eno ba heh minchan ah loontang suh je ah. (eleesé g1653) 33 Rangte tenthun ah tumthan elong nyia changteng ah! He tenthun mongtham ah tumthan loot ah! Heh kaanthot ah o ih rookwihi sen rangsoom nah tong an. 13 Sen joonte jen jangbaat ah? Heh lampo ah o ih jen samjat ah? Kristo mina suh sen hukkhaak ah chokot ih an, erah 34 Rangteele ni amet liiha, “Teesu thung atak o ih jen jat ah? O ih heh suh jen reenbaat ah? 35 O ih heh suh tumjih bah uh jen kot nih eta, heh suh we ngaak themjih ah?” 36 Jaatrep ah heh ih dongsit arah, heh jun ih nyia heh raangtaan ih dong arah. Rangte men ajuuba roitang ih raksiit theng! Amen. (aiōn g165)

dam ih sen nok adoh wenwah ah noptong ih thuk an. 14 Sen siawiite raang ih, Rangte romseetam ah sukoh an—amiisak ih romseetam ah suh koh an, etam nak et an. 15 O tenroon angla damdoh sen uh tenroon angtheng, o ehuung ela loong damdoh sen uh eroong huung etheng. 16 Warep damdoh elili ih angtheng. Sen lah ngaampo theng, erah nang ih bah toontang lam ih reetheng. Sen teeteewah suh jatwah ih lasamthun theng. 17 O mina sen damdoh thetreeha bah, nakmok ngaak thetre an. Warep ih ese liijih adoh re suh thuntheng. 18 Jirep doh sen loong ah mirep damdoh semroongroong ih tongtheng. 19 Joon awaan loong, babah uh phuulek nakthun an, erah nang ih bah Rangte tenkhat ih toomjat ah. Tumeah Rangteele ni liiha, “Phulek ah Ngah ih lek ang, ngah ih ngaakthem ang, Teesu ih liiha.” 20 Erah nang ih Rangteele ni amet liiha: “Sen puiara ah ramtek ang abah ah, phaksat ekot et an; neng khamle angla bah joong koh an; erah reeraang anno ba nengneng naang rakri rum ah.” 21 Ethih ih sen naktoom jen han; erah nang ih bah ethih ah ese lam nawa ih sen ih jen an.

13 Warep ih deek akaan nawa ngoong awang tiit ah ekap jaatjaat etheng, tumeah Rangte jengkhaap mudoh bah o ngoong awang uh tatongka, eno amah dowa ngoong awang loong ah uh Rangte ih dongthiin arah. 2 O ih bah uh amah dowa ngoong awang loong tiit ah daanha, erah ih Rangte jeng daanha; eno erah daante rah ih heh teeteewah ah dande thuk suh jamha. 3 Ese ih reete loong abah ngoong awang loong ra choojih tajeeka, enoothong ethih reete loong ba cho ah. Sen ngoong awang ra lacho thang ih tong suh enook tam elan? Erah ang

abah, ese marah ah erah moh an, eno ba neng ih mina ah ethang eha. 4 Mih laksuh dandeete sen o egu et han, 4 tumeah neng uh Rangte laksuh sen ah? Neng ejen tam tajen reeka neng Changte eba ese raang ih mola. Enoothong sen ethih re anbah, jen jat ah. Eno neng ejen re eah, tumeah Teesu ih sen neng ra echoojih, tumeah neng ih chamnaang jen reethuk rum ah. 5 Mararah sa ah saahoh loong thuktheng chaan ah amiisak ih jeela. Ngoong awang nang ih hoondak rangwuung ih thiik ha, eno rukho loong ah Rangte laksuh eno ethih reete loong asuh loong ih thunha loontang rangwuung ah elili ang Rangte ih chamnaang thuk ah. 5 Erah raangtaan ih ah. Seng esit esit ih tenthun mamet thunjih ah erah sen ih ngoong awang jeng ah ekap etheng—Rangte naririh et thuntheng. 6 O ih mararah rangwuung ah ih chamnaang thuk asuh laklak lah angthang ih, hoondak rangwuungse ih thiik ha erah ih Rangte sen thung nawa ih nep jatjih. 6 Sokse ah uh erah men raksiit thunha; o ih jaatrephaksat phaksatte eh thoidi kohan, tumeah maatok di ngoong awang loong uh Rangte men ju raksiit ha, tumeah heh phaksat ah neng mootkaat morumla erah Rangte raangtaan raangtaan ih Rangte suh lakookmi ju liiha. O mina ih mola. 7 Erah raang ih sokse mathan kotjih ah erah phaksat ah edaan et ha erah eh uh Rangte ekot et an; sen ngija nyam acham sokse anep koh soomtu suh ju daanha, nyia Rangte suh lakookmi ju anno neng asuh sen ih choomwu nyia soomtu et liiha. 7 Seng ethingtong ih bah uh, adoleh etek eh anrah noisok an. 8 O doh uh thaangthemjih naktoom ih bah uh seng teewah luulu raang ih tah angka. 8 je ah—sen chamchi nah esit esit ih minchan mui Seng ethingtong ih bah uh Teesu raang ih thingtongli, thaangthemjih aba jeela. O bah uh emah ih reela adoleh etek eh ih bah uh Teesu raang ih ju tekli. Erah loong ah ih Hootthe ah kap ha. 9 Jengdang ah arah thoih seng ething angkoji oh, etek ih koji oh seng loong ah, “Mih minuh damdoh nak roomjup theng; mih ah Teesu raangtaan ih. 9 Tumeah Kristo ah langla nak tek haat theng; hot nak hutheng; mih hukkhaak ething nyia tekchoite loong Teesu angsuuh tek nawa suh nak mongmat theng,” erah dam ih jaat hoh tiit ngaakthingta. 10 Erah ang abah, sen polak luulu loong anep jengdang esit ni roopla, “Khuung atok phakte loong sen ih sen joonte ah mamet juuje han? ah senteewah thanthan ih minchan an.” 10 Sen ih Erah dam ih, sen jaatrephaksatte loong—hanpiite mihoh asuh minchan et an bah; neng raang ih babah wahoh tumet suh thaaju han? Seng loong thoontang uh tathet reekan ang an; erah thoih, minchan mui Rangte nganah saasiit dande sa doh thokchap ete ajuuba, Hootthe loontang kap hi ah. 11 Sen erah angli. 11 Tumeah Rangteele ni amet liiha, “Teesu ih loong ah ereejih jaatjaat, tumeah sen ih jat erhan jup liiha, Ngah amiisak ething Rangte, warep nga nganah nawa saat suh rangkuh saapoot ah thok ih hala. neng lakuh doh tong rum ah, eno Rangte ah Ngah ih Jaakhoh ni seng ih kah hanpiite tok dowa nang ih mirep ih dongjat rumhang.” 12 Erah raangtaan ih, amadi seng khopui saapoot ah haniik ih thok hala. 12 seng loong ih seng reeraang pakna ah Rangte jiinnah Rangphe ah ethoon nanah ela rangwuung ah ejen noisok wanjh ang ah. 13 Erah thoih, seng wasiit wasiit thok ih hala. Erah raangtaan ih rangnak mootkaat ah rikri mui ah etoohaar et ih. Erah nang ih bah, wahoh etoohaar etheng, eno rangwuung nawa lang apah ah lakkhotut theng nyia rangdah nah ladat theng lampo kap ih no rangwuung nah mui theng. 13 Rangwuung thong reejih. 14 Teesu Jisu damdi joon angno jaatthuk ni tongte loong phaakla likhiik, seng teewah ah pakna halang, tumjaat phaksat ang abah uh banlam ih esot reeraang thaak ih—ethih nyi khomok khaampaang tah angka, enoothong mararah phaksat et suh esot ih lah angtheng, raandi baaji lare theng, miksuik nyi hanpi ubah erah an raangtaan ih esot ju ehoon ah. 15 changrook laje thang eah. 14 Erah nang ih bah Teesu Mararah sen phaksat thoii wahoh tenthun ah thetthun Jisu Kristo lang apah ah kap anno, rangdah tenthun thuk anbah, sen ah minchan nawa ih tareekan. Sen nyia dang ajang loong ah toohaat etheng.

14 O neng tuungmaang ni larooklata angte loong ah noppoen et an, neng ngija tenthun loong asuh nak thaam daanmu an. 2 Mararah mina tuungmaang ih jaatrephaksat ah ejen phaksah ethuk ha, enoothong rukhookho tuungmaang ah larook lata ang thoidi polak luulu phak thuk ha. 3 Mina jaatrephaksatte ih laphaksatte ah lathaangju theng; erah dam ih polak luulu phakte ih jaatrephaksatte ah ladande theng; tumeah Rangte ih erah

chungjih. 20 Rangte mootkaat ah, phak asat tungthoih ih sen loong ah tenroon nyia semroonggroong toom tathika. Jaatrep ah ejen phaksat et ah, enoothong ang thuk han, tumeah sen laalom ah Esa Chiiala marah phak asat ih seng joonte rangdah ni datsiit ha nawa ih ehak toom ethuk ah. 14 Ngaaphoh ngaano abah emoong reeraang. 21 Hanpiite wahoh rangdah loong: nga teewah ih jat angdi sen mongtham nyia nah datsiit nang ih bah siiphak khamjok loong ah esii suh esii ih jen nyootsoot mui suh sen loong ethiinhaat et ih bah epun ang ah. 22 Erah tiit loong ah ah ese totob. 15 Enoothong arah le adi mararah hanpi han bah Rangte nyia sen chamchi nah naririh tiit ah lacho thang ih raanghang sen suh jaakhoh ih thiin an. O mina mongchi lah anghang ih epun ih dowa loong ah we dokthun thuk suh ah. Rangte ih re elang ih thunte aba tenroon ang ah! 23 Enoothong, saapootse kot thoih ih ba sen suh lacho laphaan marah phaksat neng ih mongchi lam ih phaksah ha, ih raangkoh rumhala 16 Ranglajatte loong damdoh Rangte eh uh erah phaksatte ah dut haat ah, tumeah Jisu Kristo laksuh jun ih mootkaat suh ah. Rangte heh reeraang ah heh tuungmaang jun ih tah angka. jiin nawa Ruurang Ese ah Ranglajatte suh baat kot Eno tumjaat ang abah uh, tuungmaang jun ih lah raang ih ngah ah romwah likhiik ih reelang, tumeah angka bah, erah ah rangdajih ang ah.

15 O Rangte damdi seng tuungmaang ah rongtangtang angli loong ah ih, larooklata ih tongla loong ah neng huijih ah roong huitheng. Seng teeteewah laroon theng. 2 Erah nang ih bah, hanpiite wahoh loong ah ese raang ih eroon et thuktheng tumeah neng tuungmaang ah rongtangtang toom ang ah. 3 Kristo ih botseh heh teewah taroon thukta. Erah nang ih bah, Rangteele ni amet raangha, "O ih sen kaanju halan, erah kaanju ah nga sak ni dat hala." 4 Rangteele ni jaatrep ah seng suh nyootsoot suh raangthiinta, seng loong ah roonsiit mui nyia naan mui ju eh ih seng laalom Rangteele ni raangha likhiik ah angsuh ah. 5 Eno enaan jen etheng nyia eroonsiit mui theng chaan kotte Rangte ih, sen suh erah chaan ah sen chamchi nah toom kohan, Jisu Kristo ih enyootsoot etheng reeta loong ah phan anno ah. 6 Rangte nyia Teesu Jisu Kristo Wah ah sen eroom ih jengsiiit kongsiiit nawa ih toom phoongpha an suh ah. 7 Erah raangtaan ih, Rangte men raksiiit suh Kristo ih sen kap tahan a likhiik sen chamchi nah uh emamah ih tongtha an. 8 Ngah ih baat rumhala, Kristo roidong dowa mookaat Jehudi loong raang ih angta erah langla nengte nengwah suh kakhamta ah amisak angkah ih Rangte ah tuungmaang theng ih noisokta, 9 nyia Ranglajatte loong eh uh Rangte minchan ah toom mi phoongpha rum ah. Rangteele ni raangha jun ih ah, "Eno erah raang ih Ranglajatte loong dung nah ngah ih phoongpha ha; ngah ih an rang phoongpha boongkaat boong koha." 10 Amah nep et liiha, "Ranglajatte loong, Rangte mina damdoh tenroon ang an!" 11 Eno amah nep we liiha, "Teesu phoong an, Ranglajatte loongtang ih; Warep mina ih heh phoongpha an!" 12 Isaia ih we liita, Jiisi sutoom ah dong raaha; "Ranglajatte loong ah pansuh raaha, eno neng ih heh suh laalom rum ah." 13 Laalom kotte Rangte ih, sen tuungmaang jun Ranglajatte loong ah Esa Chiiala ih saasiiit rum ano Rangte suh koh arah ethang etjih toom ang rum ah. 17 Erah lidoh Jisu Kristo damdoh roop angno ba ngah ih heh mootkaat ah molang ih jen hangbaat ang. 18 Ranglajatte loong asuh Rangte jeng kap thuk suh Kristo ih nga mamet maak tahang erah tiit ah baat suh bah nga tachookang. Arah loong ah Kristo ih heh jengkhaap nyia heh reeraang nawa ih mokata, 19 nyia apaatjaajih chaan aphaan nawa ih, adoleh Rangte Esa Chiiala chaan aphaan nawa ih mokata. Erah thoih, Jerusalem nawa Ilirikam hadaang adi lengkoom angdi, lam jangtang ih, Kristo Ruurang Ese tiit ah loongtang nyootsoot rumtang. 20 Saarookwihi ngah thung ah langla marah di Jisu Kristo tiit lataat japchaatka Ruurang Ese ah tumbaat suh ramlang, tumeah mihog ih baatcho hadaang adoh baatkaat suh tanookkang. 21 Rangteele ni liiha likhiik ah, "O suh heh tiit ah tabaat korumta erah loong ih japtup rum ah, nyia o ih tajap chaatta loong ih samjat rum ah." 22 Nga ih hedop hedop sen reenah kaat suh taatthun leh kaatthet thoih tajen ra tahang. 23 Enoothong amadi bah arah deek akaan adi nga mootkaat ah ejen etang, nyia ngah ih paang rookwihi sen japtup suh banthun tang thoih, 24 amadoh re eang ih laalom lang. Ngah sen damdoh Spain Deek akaan nah wang angdoh lam nah dootsiit roongngit ih lidoh, sen ih ngah erah nah thoksiit rumhang ih laalom lang. 25 Amadi, bah ngah Jerusalem dowa Rangte mina loong raangtaan kalang. 26 Tumeah Mesidonia nyia Akaia Chaaste ih Jerusalem dowa Rangte mina marah changthih loong ah chosok suh thaangmuh lakkot ah lomse kotsuh roongwaan rumta. 27 Erah tiit ah neng neng ih paatta, enoothong amiimiidi neng ih chosokjh angta. Tumeah Jehudi loong ih chilil laalam nawa neng romseetam ah Ranglajatte suh roong chothuk ha bah, Ranglajatte loong eh uh neng hansi nyamka roomseetam cho rumlia rah eh Jehudi loong ah chosok etheng. 28 Ngah ih neng suh ngun lomse rumta ah thoontang kothiin

rum angno, ngah Spain nah wang lamdi sen jiannah jengkhaapse ah maat hang. **14** Ngah ih Asinkritas, dong khoom hang. **29** Ngah ih jat ehang sen jiannah Pheligon, Hermes, Patrobas, Hermes, neng dam raahang doh Kristo romseetam ah hantek ih huijah dowa Kristo phoh awah loong suh uh jengkhaapse ah hang. **30** Nga phoh nga no long, seng Teesu Jisu korum hang. **15** Philologus nyia Julia, Nereus nyia Kristo nyia Esa Chiiala minchan kohalang ah baat heh no, Olimpas nyia Rangte mina loong neng damdi korumhala: nga damdoh nga raangtaan ih Rangte o ah erah loong asuh jengkhaapse ah korum hang. rang ah rongrong ih roong soomhan. **31** Judia dowa **16** Phoh ano sen chamchi nah semroongroong ih tong lahanpiite jiannah semroongroong angsuh rangsoom an. Kristo Chaas nawa loontang ih jengkhaapse kohe nyia Jerusalem nah reeraang pakna ah erah ah maat halan. **17** Phoh ano loong, ngah ih baat nawa Rangte mina loong ih raang ih ethang etjih toom rumhala: mih pheehoomte nyia mina tuungmaang ang ah. **32** Erah thoih Rangte thung ang abah, ngah thetsiitie adoleh sen ih kap han tiitkaap loong ah sen damdoh rapne tenroonroon ih dong wanghang. kiinyootsootte ah ban sok et an. Erah loong re nawa **33** Seng Rangte, semroongroong kotte wah ah, sen haloit ih tong an! **18** Tumeah, eme reete loong ah loontang damdam toomroong tong ha. Amen.

16 Senkeria Chaas ni mote sengno Phobi ah sen jiinni kaat thuk hang. **2** Rangte mina sen loong ih Teesu mendoh noppoan anno heh tumjaat doh mok bootbe abah uh sen ih chosok et weetheng, tumeah heteenuh ah warep damdi joonte totoh nga damdi uh joonte. **3** Ngah ih Prisila nyia Ekuila nga damdi Kristo Jisu mootkaat roong reete wanyi asuh jengkhaapse maat halang; **4** nga raangtaan ih nengnyi roidong ah koh nyu ano moh nyuuta. Nga nengnyi suh rapne ih roonlang—Nga lakkal lah anghang ih, Ranglajatte chaas dowa mina loong anep roon rumla. **5** Chaaste neng nok ni rangsoom lomtong rumla asuh uh jengkhaapse maat halang. Nga joonwah Epanitus, Esia deek ni Jisu suh phang hanpiite wah asuh uh jengkhaapse maat halang. **6** Sen raangtaan ih sapre pakna kotte nuh Meeri suh jengkhaapse kohang. **7** Jehudi wanyi Endronikas nyia Junia, nga damdi phaatak ni roongtong nyuute; nyia kaamwah loongdung ni warep suh menjat, erah dam ih ngah maang hoon jaakhodi Kristaan ehoon nyuute wanyi suh uh jengkhaapse ah maat halang. **8** Nga joonte Teesu hanpiite wah Amplitus suh ngah ih jengkhaapse ah maat halang. **9** Kristo mootkaatte wah Urbanas nyia Staches nga joonwah nyi suh nep jengkhaapse ah konyu hang. **10** Apillis suh jengkhaapse kohang, heh ih toontang lam ih Jisu mootkaat ah jatsok thukta. Jengkhaapse ah Aristobulus nyia heh changka loong asuh nep kohang. **11** Jehudi phono Hirodion, nyia Narsisas jaatang Kristaan pho awah suh jengkhaapse kohang. **12** Teesu mootkaatte, Triphana nyia Triphosa suh jengkhaapse ah kohang, erah dam ih nga joonwah Persis Teesu raangtaan ih saprete wah suh nep jengkhaapse kohang. **13** Ngah ih Ruphus suh Teesu mootkaat rapne ese ih motte asuh jengkhaapse maat halang, nyia heh nuh ngah heh sah thanthan et thiikte nuh asuh

rumano nokbaang loong ah mokwaan rumha. **19** Sen ih Ruurang Ese ah kap thoidi, warep ih chaat halan eno erah suh ngah uh rapne ih roonlang. Ngah ih sen ah ese lam nah jatwah toom ang an ih liihang, nyia ethih ah lajat thang ih tong an. **20** Eno semroongroong kotte wah Rangte ih Soitaan ah sen lathong nah kharok ih soopnak ah. Seng Teesu Jisu minchan ah sen damdoh toom angha. **21** Nga damdi roong moh teewah, Timothy, Lusias, Jason nyia Sosipater loong ih sen suh jengkhaapse maat halan. **22** Ngah arah le raangte wah Tertius ih, sen suh Kristaan jengkhaapse maat rumhala. **23** Ngah tongthukte nyia Kristo mina loong heh nok ni khuba teewah Gaius, re nawa jengkhaapse kohalan; Erastas nok atang ngun thiinte wah, nyia Kartas seng phono eh uh sen suh jengkhaapse ah maat halan. **24** Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdoh jeeha. Amen. **25** Rangte men ah raksiit ih! Heh ih sen tuungmaang nah rongtangtang ih jen tongthuk han, Jisu Kristo Ruurang Ese tit nyootsoot rum taha nyia teewah dowa ih dook amiisak husah tit huthiinta ah dongjat thuk hali jun ih. (*aiōnios g166*) **26** Eno amadi, amiisak tit ah khowah loong ih raang rum ano dongjat thuk ha; nyia lathoonka Rangte ih baat jun ih heh tit ah deek akaan rep ni dongjat thuk rumha, eno thoontang ih toom hanpi rum ah nyia toomchaat rum ah eah. (*aiōnios g166*) **27** Esiit heh luulu jaatrep jatte Rangte, Jisu Kristo jun ih heh ah roitang raang ih raangka ah! Amen (*aiōn g165*)

1 Korinte

1 Rangte tenthun jun ih Jisu liphante raang ih poon arah Pool nyia seng phono Sosthens jii nawa- 2 Korin ni songtongte Rangte chaas raangtaan, nyia Rangte esa noksong raang ih, o mina Jisu Kristo jun ih heh raangtaan ih, adoleh seng Teesu Jisu nyia neng Teesu ngeh ih noongrep ni songtongla mina loong raang: 3 Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih tenthet minchan nyia semroongroong raang ih romse toom tam kohan. 4 Jisu Kristo jun ih sen suh romse tamkot raangtaan saarookwet ih nga Rangte suh lakookmi liihang. 5 Sen loong ah Kristo jun ih jirep adi changteng ih hoon lan, mongtham nyia jengkhaap kongkhaap ni nep ah. 6 Kristo tiitkhaap ah sendam di erah than ih jatthuk halan, 7 sen ih esiih taan uh romse tamkot ah lachoh tah angkan, seng Teesu Kristo dong ra bansok han jun ih ah. 8 Rangthoon doh uh sen loong ah rongtangtang ih thiinhan, tiimnge liidoh seng Teesu Jisu Kristo ngaakrak Rangwu doh rangdah pan naktoom ang an. 9 Hesah seng Teesu Jisu Kristo damdoh roongroop suh Rangte ih poon tahan loong ah ih Rangte ah ehanpi ejih. 10 Seng Teesu Jisu Kristo chaan ih, ngaaphoh ngaano sen loong asuh, sen jaachi nah lapheephaak suh sen ih tiim li an eradoh roong jun an ngeh ih raangkoh weerum hala. Sen loong ah thungsiih doh nyia jisiti raang ih roongroop an. 11 Ngaaphoh ngaano loong Klos jaatang ih saasa ih baatrum halang, sen jaachi ni rookmui jengmui je lan. 12 Ngah ih liihang abah: Sen jaachi ni jihoh jihoh daanmui lan. Mararah ih liihan "Ngah ih Pool lih phanhlang;" rukho ah ih liihan, "Ngah ih Apollo lih phanhlang;" rukho ih liihan, "Ngah ih Pitar lih phanhlang;" rukho ah ih liihan, "Ngah ih Kristo lih phanhlang." 13 Kristo ah maama maama ih jop pheephaak han! Sen raangtaan ih tekte ah Pool tam angta? Sen loong ah Pool liphante raangtaan ih ju ni tam temtan? 14 Sen loong ah ngah ih o uh ju temmuh, Krispas nyia Gaius luulu ba juutem tahan, erah thoidi Rangte suh lakookmi liihang. 15 Erah raangtaan ih o uh tajen liika sen loong ah nga liphante raang ih juutem tan. (16 Em elang ih ah, Stephenas nyia heh jaatang uh ngah ih juutem rumtang; enoothong wahoh juutem bah ngah ih tasamthun kang.) 17 Kristo ih juutem raangtaan ih tadaapkaat tahang. Heh ih ngah bah Ruurang Ese tit ah mina mongtham nawa ih lah angthang ih baatkaat thuk tahang, tiimnge liidoh bangphak ni Kristo tek chaan aphaan ah lamat suh ah. 18 Erah raangtaan ih Kristo bangphak ni tektit ah matte loong ah raang ih

thaangmuh; enoothong seng o khopi li raang ebah Rangte chaan aphaan. 19 Rangteele ni liiha, [Ngah ih jatwah jeewah mongtham thet haat ih ang nyia ejat emi thung atak loong ah ehol nah thiin ang.] 20 Eno bah jatwah jeewah ah mani ah? adoleh ejat emi loong ah? adoleh arah mongrep dowa mongwah maakwah loong ah? Rangte ih arah mongrep dowa mongtham loong ah thaangmuh ngeh ih noisok ha. (aiōn g165) 21 Rangte mongtham ah mina neng nijja mongtham nawa ih heh lajen jatthuk thang ih ang thukla. Erah nang ebah, seng ih nyootsootti asuh [thaangmuh] liiha jun ih heh suh laalomte loong ah Rangte ih puipang esuh liiha. 22 Jehudi loong ah mih paatjaajih ah jatjoot esuh jamta, eno Grik loong ah ih mongtham ese ah jamta. 23 Enoothong seng loong ih bah Kristo tekrapbot tiit ah baat hi, erah tiitkhaap ah Jehudi raang ih edaan tiit eno Ranglajatte loong raang ih thaangmuh tiit; 24 enoothong Rangte ih o poonha, Jehudi nok hah angkoja adoleh Ranglajatte angkoja, arah tiitkhaap ah langla Kristo tiit, eno erah Rangte chaan aphaan nyia mongtham. 25 Tiimnge Rangte emoklak ih adi uh mina mongtham nang ih ejatthoon, nyia Rangte naangtek ah mina nang ih luuchaan. 26 Ngaaphoh ngaano loong amadoh samthun ih an, Rangte ih poon tahan adoh sen mamah angtan. Mina jun ih sen loong ah jatwah jeewah nyia ehang echaan adoleh changnuh changsiit changnyi ba angtan. 27 Rangte ih jatririh di mina ih thaangmuh liiha ah jatwah jeewah rakrek thuk suh nyia changthih noodek ah ehang echaan rakrek thuksuh danjeeta. 28 Mongrep mina ih thiikkoh thiik ha loong ah thetsiit thuk suh thaangju kaanse thiik ha nyia chiik haat ha loong ah Rangte ih danjeeha 29 Erah langla Rangte ngathong nah o uh tajen khuupookka. 30 Enoothong Rangte ih sen loong ah Jisu Kristo damdoh tong suh thoksiit halan, eno Rangte ih Kristo ah seng raang ih jatwah mongtham ih hoonthukla. Jisu thoidi seng loong ah kateng angthuk hali; adoleh Rangte esa noksong angthuk heeno rangdah nawa saasiit hali. 31 Erah raangtaan ih Rangteele ni liiha, [O khuupook esuh li abah Teesu ih tiim mokala erah suh khuupook theng.]

2 Nga joonte loong sen jinni Rangte husah tiit baatkaat suh ra tahang adi, ngah ih echeh echaan jengkhaap nyia jatwah jeewah tiit tabaat tang. 2 Tiimnge liidi ngah sen damdi angtang adoh, nga tenthun ni jihoh samthun muh, Jisu Kristo bangphak ni tekrapbot tiit ba samthun tang. 3 Erah thoidi sen taang ni ra tahang adoh ngah larook lata nyia echo etang, 4 eno ngah ih mina jatwah mongtham jengkhaap nawa

tiit ah ba baattang. 5 Erah raangtaan ih sen laalom tuk ih sen loong ah banban tah angkan, 3 tiimnge ah mina mongtham jun ih tah angka, Rangte chaan liidoh sen loong ah amadi uh mongrep mina likhiik aphaan jun doh ang theng. 6 Erabah uh ngah ih jatwah mongtham ah chiiala tiit rapniine ih jat ha loong asuh baattang. Enoothong erah jatwah mongtham ah arah mongrep dowa tah angka, adoleh arah mongrep ah pante suh tah angka—chaan aphaan neng neng chaan aphaan matisiit. (aiōn g165) 7 Ngah ih baat hang abah Rangte ih mina suh lajat thukthang ih huthiinha Rangte mongtham tiit ah baat hang, enoothong mongrep maang dongsiipta jaakkoh ni dook seng loong rangka thuk suh danje thiinta. (aiōn g165) 8 Arah mongrep pante loongdung dowa ih o ih uh arah mongtham tiit ah tajatka. Neng loong ah ih erah ah jatdoh bah, mabah uh chaan aphaan Teesu ah tah tekrapbot theng rumta. (aiōn g165) 9 Enoothong, Rangteele ni liiha, [Mabah uh mina ih latupka rah nyia lathaak chaatka rah, o ih uh mabah lathaak thunka rah ang ah, erah loong ah heh moongnook loong asuh ban khookhamha.] 10 Enoothong Rangte ih Chiiala jun ih husah tiit ah seng loong asuh jatthuk hali. Chiiala ih jirep ah jenjam ah, Rangte ih husah ni huthiinha ah botseh heh ih jat ah. 11 Mina sak dowa heteeewah moong achaang ah ih heh teewah tiit ah jat ha; erah likhiik ih Rangte moong achaang ah ih Rangte tiit ah jat ha. 12 Seng ih mongrep moong achaang tachoke; erah nang ebah, Rangte ih tiimkoh hali erah jatthuk suh Rangte ih kohali moong achaang ah thaang hi. 13 Erah thoidi, mina mongtham nawa ih nyoot he rah tajengke, erah nang ebah Chiiala ih nyoot he rah tiit ah jengli, erah amiisak moong achaang tiit ah Moongte Chaangte loong asuh baat hi. 14 O jinni Chiiala lajeeka, Rangte Chiiala jun ih koha ranglakkot ah tachoka. Erah likhiik mina ih amiisak ranglakkot ah tajatka; erah likhiik mina raang ih thaangmuh, tiimnge liidi sen loong ah Kristaan tuumaang di noodek laat anglan. 15 Enoothong, o Chiiala pan ah, erah ih ba jirep ah jen danje ah, eno o ih uh heh tajen dandeka. 16 Rangteele ni liiha, [Teesu thung atak ah o ih jen jat ah? O ih heh jen renbaat ah?] Enoothong, seng taang ni Kristo thung atak ah jeeroh ela.

tuk ih sen loong ah banban tah angkan, 3 tiimnge ih songtong lan. Sen loong ah sen jaachi ni miksuk siikhaam mui ih leh rookmu elan, emah songtong anbah mongrep mina likhiik ih tatam angkan? 4 Sen loong dung dowa wasiit ih li andi, [Ngah ih Pool iih phanhang,] eno rukho rah ih liiha, "Ngah ih Apollos iih phanhang"—sen loong ah mongrep mina likhiik tatam reeraang lan? 5 Eno Apollo ah o ah? Adoleh Pool ah o ah? Seng bah, sen suh hanpi lampo siitte Rangte laksuh bo ah. Seng ih bah Rangte ih mootkaat thuk tahe ah ba mokati; 6 Ngah ih bangphook ah kiitang, Apollo ih joong lokta, eno bangphook ah Rangte ih hakthukta. 7 Amiisak di o ih kiita nyia o ih joong lok abah uh tiim tah angka. Hakthukte abah rakla. 8 Bangphook kiite nyia joong lokte o uh tadakka; nengyi mokata thaang ah heh mamaah iih mokata erah jun ih Rangte jiin nawa choh ah. 9 Seng loong abah Rangte mootkaat room mootkaatte bo ah, eno sen loong ah Rangte raangtaan ih heh phek. Sen loong ah Rangte nok uh ang e an. 10 Rangte ih kotahang heh lakkot ah maak angno, nok hoonte jatwah likhiik ih thonglong chaptang, eno wahoh ih erah khoh adi nok ah hoonha. Enoothong seng loong ah ih mamah ih hoonteng ah erah jat Rangte jaatjaat etheng. 11 Tiimnge liidi Rangte ih thonglong achaang eti erah langla Jisu Kristo, thonglong ehoh takah miichapka. 12 Mararah ih erah thonglong ah chapsuh hun akom adoleh thaangchaan jaat jong maak ah; mararah ih bang maak ha adoleh naam adoleh chamhaang maak ah. 13 Eno o mina mamaah achaang tiit ah Rangte Chaangte loong asuh baat hi. ih mokata erah Kristo Rangwuua jat ih thuk ah. 14 Marah noktheng warep mootkaat pakna ah jatthuk ah; we ih erah ah thaaksook ano ami ah noisok ah. 14 Marah noktheng ranglakkot ah thaangmuh, tiimnge liidi erah rangwu saakaan ja danje ih adoh ni hoonta, erah we ih dakkhaam abah ehoonte warah tiit ah moong achaang jun ih jat ha. 15 Enoothong, o ih hethaang choh ah. 15 Enoothong sen lakmaak Chiiala pan ah, erah ih ba jirep ah jen danje ah, eno loong ah matkhaam e abah, sen ih mat haat ehu, enoothong an teewah ah, weelu nawa pui ah likhiik oih epui eh an. 16 Sen ih jat ehan, sen loong ah Rangte nok eno Rangte Chiiala ah sen damdi tong hala! 17 O mina ih Rangte nok ah thet haat eh ah erah mina ah Rangte ih thet haat eh ah. Tiimnge liidi Rangte nok ah esa, eno senteewah ah heh nok. 18 An teeteewah lamokwaan theng. Sen loong dung dowa o ih arah mongrep adi ngah jatwah ih mok samthun anbah, heh amiisak doh ejat angsuh heh nokbaang raang ang theng. (aiōn g165) 19 Tiimnge liidi arah mongrep mina ih ejat ngeh ih liiha ah Rangte miksok di thaangmuh. Rangteele ni liiha, [Rangte ih jatwah ah heh mongwah maakwah ah ih phoong ni

3 Nga phono loong, sen loong ah mongrep mina likhiik ih re anno, Chiialaate mina damdi roongwaan lang likhiik ih sen damdi tami roongwaan tahang, Ngah sen damdi mongrep mina damdi likhiik ih waan tahang, tiimnge liidi sen loong ah Kristaan tuumaang di noodek laat anglan. 2 Sen loong ah banban latong thoidi, Ngah ih sen loong asuh phaksat echeh lah angthang ih nyupuuthi kottheng ih hoonta. Amadi

pat thukla"; 20 eno rangteele ehoh ni liiha, [Teesu ih romse tamkoh hi; mih ih siwi ih hali, seng ih naan ih jat eha jatwah tenthun ah thaangmuh.] 21 Erah ehi; 13 mih ih thaangju ih hali, jengse ba ngaakra hi. raangtaan ih, mina ih jen mokali asuh lakuupook Seng bah amadi uh arah mongrep dowa esot eruh theng. Amiisak di jirep ah sen lakbui: 22 Pool angkoja, nang eju esot; adoleh esot eruh haat ha hah likhiik ih Apollo angkoja, arah mongrep angkoja, roidong nyia hoonli! 14 Sen suh, ngah ih arah le raanghang ah sen etek angkoja, adoleh amah dowa nyia liiwang nawa rakrek thuksuh tah raangkang, nga sumi sami ngeh ih angkoja—arah loong ah sen lakbui, 23 eno sen loong sen renbaat suh raanghang. 15 Kristaan roidong doh ah Kristo lakbui, Kristo ah Rangte lakbui.

4 Sen loong ah ih seng ah Kristo laksuh ngeh ih samthun etheng, o suh Rangte ih amiisak tiit ah husah ni jatthuk ha rah ah. 2 Erah likhiik laksuh rah ih heh change suh jisiit noisokjih ah langla heh suh tuumaangla tiit ah. 3 Amadoh, sen ih dande he bah uh, o mina ih dande hang bah uh, tasootsaam kang; ngah ih nga teeteewah botse tadande kang. 4 Nga thung abah sekllih, enoothong erah thung ah ih amiidi ngah toontang ngeh ih tadanjat thukrang. Teesu ih juuba nga jen danjat hang. 5 Erah raangtaan ih saapoot maang thok ra doh o uh ladande theng. Teesu maang raara doh ladande theng; Heh ih rangnak ni huthiinha loong ah rangwu nah thoksiit ha eno mina tenthun ah wuusa nah noisok ah. Eno erah doh o mina epun ah warep ah Rangte ih phoongpha eh ah. 6 Joon awaan loong, sen loong raangtaan ih, Apollo seknyi ih, nyootsok theng toom ang ah ngeh ih reeli tih, eno sen ih arah tiitthaak, [Banlam ah naririh ih kap theng" erah tiimsuh liiha erah toomjat an suh ah. Sen loong ah o damdoh uh lakuupook theng nyia o uh lakaanju theng. 7 Wahoh nang ih elong sen o ih thiik halan? Sen suh tiim jeela erah Rangte in tatam koh tahan? Heh ih kotahan bah, ranglakkot lah angka likhiik ih mamah mi khuupook lu? 8 Sen ih tiim jamhan jirep ah chotam eh tan? Sen changteng tam hoonlan? Seng lah angke bah uh, sen luuwang tam eh hoonlan? Ngah ih uh sen loong ah luuwang eh hoon dobah ese angtheng ta ngeh ih samthun tiimne liidoh seng uh sen damdoh luuwang ih roonghoon suh ah. 9 Enoothong nga maang kaadi bah Rangte ih seng kaamwah loong abah lithoon ni tongthuk hali, o mongrep rangsah loong nyia mina loong ngathong ni mina etek ih thuksuh kanoisok arah likhiik ah. 10 Kristo raang ih bah Seng loong 11 Amadi uh seng bah ramtek khamle angli seng 12 Seng

ih romse tamkoh hi; mih ih siwi ih hali, seng ih naan ih jat eha jatwah tenthun ah thaangmuh.] 21 Erah ehi; 13 mih ih thaangju ih hali, jengse ba ngaakra hi. raangtaan ih, mina ih jen mokali asuh lakuupook Seng bah amadi uh arah mongrep dowa esot eruh theng. Amiisak di jirep ah sen lakbui: 22 Pool angkoja, nang eju esot; adoleh esot eruh haat ha hah likhiik ih Apollo angkoja, arah mongrep angkoja, roidong nyia hoonli! 14 Sen suh, ngah ih arah le raanghang ah sen etek angkoja, adoleh amah dowa nyia liiwang nawa rakrek thuksuh tah raangkang, nga sumi sami ngeh ih angkoja—arah loong ah sen lakbui, 23 eno sen loong sen renbaat suh raanghang. 15 Kristaan roidong doh ah Kristo lakbui, Kristo ah Rangte lakbui.

sen renbaatte hajaat asih je abah uh, sen wah esiit luulu. Tiimnge liidi, Jisu Kristo mendi ngah ih Ruurang Ese tiit ah thok hui hangno sen roidong di sen wah ih hoon lang. 16 Erah raangtaan ih sen uh nga likhiik eh ang an ngeh ih baatrum hala. 17 Erah thoidi sen reemi Timothi wangthuk halang, Kristaan roidong di heh nga laalom theng nyia nga mongnook sah. Nga roidong di Jisu Kristo damdi mamah ih angtang nyia chaas rookwet ni mamah nyootsoot tang erah heh ih samthun thuk han. 18 Sen loong dowa mararah ah khuupook elan nyia ekhat elan sen ih samthun han ngah sen taangnah taheh kadongkoom korang ngeh ah. 19 Enoothong Teesu mongtham ang abah ngah kharok ih wanghang, eno engaam ete mina loong jengkhaap luulu lah angthang ih nengchaan nengphaan uh eradoh jat ang. 20 Tiimnge liidi Rangte Hasong ah jengkhaap ni luulu tah angka hechaan hephaan nep je ah. 21 Sen ih marah ah seechoh han? Bot ethom esuh tamwang hang, tam aleh mongnook moong achaang nyia minchan hui wan hang?

5 Amiidi, sen loong chamchi ni roomjup roomtong ah erah than ih thila, rangnak mina ih botse erah than tareeka. Mih ih baat halang mina henuh noolih damdi nep roomjupte je ah! 2 Emah ang arbah, sen loong ah, mamah jen khuupook an? Erah nang ebah, sen loong ah thungthet etheng, eno emah reete mina ah sendung nawa dokphan etheng. 3 Eno, nga sakpuh ah sen loong re nawa haloh ni tong ang bah uh, chiiala ni ngah sendam di; eno ngah sen damdih aphaan ih sen damdi chiiala ni kawaktong hang, 5 Sen loong ah ih erah thetreete mina ah heh hansi ah thet haat esuh Soitaan suh koh an, tiimnge liidoh Teesu raaha doh heh chiiala ah toompi ah. 6 Sen jatwah ih hoon lan! Seng loong abah naangtek eli; loong ah tajen khuupook kan! Sen ih to tiitthaak ah jat sen loong ah loochaan! Seng loong ah thaangju ih ehan, [To amasah ih cham thoontang jen nyamha.] 7 hali, enoothong sen loong abah choomjoot ih halan! Sen loong ah ih esa angsuw rangdah to ah toohak ah 11 Amadi uh seng bah ramtek khamle angli seng piihaat jaatjaat etheng. Enoobah, amadi anglan ah ih nyutu khattu kap hi, seng bah bot ethom ih hali; likhiik sen loong ah to muh cham saachamcham ih nokmuh pungmuh thaapnya eno tumkhoomli; 12 Seng ang an. Tiimnge liidi, Khopi Kuwaang ah thok e hala, mootkaat echaan ni naangti li. Mih ih tam eh hali, seng seng loong khopi theng, Khopi Kuwaang saapsah

Kristo baleh seng raang ih ejen tek haat eta. 8 Emah adoleh khomok khampaang angla, adoleh mih tek ang abah, seng ih Khopi Kuwaang ah rangdah nyi haat ha adoleh ehuh— erah loong ah o uh Rangte ethih to damdi woi arah baanlo ah phak eno lah Hasong nah tachoh wangka. 11 Mararah sen loong angthang, toomuh baanlo saachamcham nyia amiisak ah emah angtan. Enoothong rangdah nawa saasiit eh baanlo ah phak eno kuh ih. 9 Sen suh ngah ih le tahan; seng loong ah Rangte lakni look haat choi; raangmaat tahang adoh mih damdi roomjup roomtong Teesu Jisu Kristo nyia Rangte Chhiala nawa ih Rangte ih o reela erah mina damdoh lasano theng ngeh ih damdi epun eh angthuk halan. 12 Mararah ih liih, baatrum taha. 10 Enoothong Ranglajatte o mina mih “Ngah jaatrep ah jen re ih ang.” Em elang eh ah; damdi tum roomjupla, nyamnyook, ehuh nyia tongmih enoothong jaatrep ah an raangtaan ih taseeka ang ah. soomte suh ngah ih tali kang. Erah loong ah damdoh Ngah ejen jeng ih ang jaatrep ah ngah ejen re ih ang lasano subah arah mongrep dowa matsoon ih adoh ngeh ah, enoothong jaatrep raang ih ngah heh dah ba ang ah. 11 Ngah ih lasano theng liitang abah, tahoon kang. 13 Mararah ih mokli ah, “Phaksat ah wok o mina ngah ih Kristo hanpi hang ngeh ih raangli raangtaan ih, wok ah phaksat raangtaan ih.” Elang ano, mih damdi tum roomjupla, nyamnyook angla, ih ah; enoothong Rangte ih enyiyi thoon eh thuk tongmih soomha, mih tek haat ha, khojok khamjok ih ah. Mina sakpuh ah roomjup roomtong raang ih tah tongla adoleh hot huha erah loong asuh bo liitang. angka, enoothong Teesu mootkaat pakna raangtaan Erah likhiik mina damdoh bah phaksat botseh laroom ih; eno Teesu ih sakpuh asuh chokoha. 14 Rangte ih phaksat theng. 12 Erah tokkhodi, chaas mina lah Teesu ah tek nawa ngaaksaat thukta, eno heh chaan angte loong dande suh ngah o uh tah angkang. nawa ih seng loong ah uh ngaaksaat ih thuk he. 15 Rangte ih ba dande rum ah. Enoothong an chaas Sen ih jat ehan sen loong sakpuh ah Krsito sakpuh te ah tatam dande ko? Rangteele ni liiha, [Sendung di roopla. Kristo sakpuh ah hansangte sakpuh eh dowla milajak ah dokphanhaat etheng.] tamhoon thuk an? Mabah uh tami angka! 16 Erah

6 Sen Kristaan jaachi nah rookmui jengmui je abah, mat hoon ah rangnak mina taang ni mamah kalan, Rangte mina jiinnah kaat lakbi rah ah? 2 Rangte mina ih mongrep ah dande ah ngeh ih tatam jatkan? Erah raangtaan ih sen ih mongrep nep ih jen dande anbah, amasah tiit ajeng ah mamah lajen dande ehan? 3 Rangsah loong ah seng ih dande theng ngeh ih sen ih tatam jatkan? Erah ang abah, arah roidong dowa tang tiimthan maabaam ang ah lajen dande jih ah! 4 Erah raangtaan ih tiimthoi doh jengmui anbah uh, chaas mina lah angka asuh tiit ah tampaat thuk an? 5 Sen rakrek ejih! Sen jaachi ni wasiit taan bah uh eje jaataat ang ah sen rookmui jengmui tiitpaat kotte jatwah Kristaan mina ah. 6 Erah nang ih, kristaan mina ah kristaan wahoh damdi changrook arah mat ah lahanpiite loong taang ni mat hoon nok ni hoonkat lan! 7 Sen loong ah emamah ih rookmui jengmui anno sen teeteewah ih senthet senkhat ah mih suh jen ehan. Erah nang ebah senmoong sentaang laan thang ih anbah ese tam ang ah? Sen teeteewah laan put anbah ese tam laan ang ah? 8 Hanpiite wahoh loong nang ih, sen loong ah sen jaachi ni mokwaan muilan nyia put muilan. 9 Sen loong ih jat ehan milajak ih Rangte Hasong ah tachoka ngeh ah. Sensen nak ngakthak an; o mina ethih tenthunte loong ah, tongmih rangsoomha, minuh misah adoleh misah

adoleh khomok khampaang angla, adoleh mih tek ang abah, seng ih Khopi Kuwaang ah rangdah nyi haat ha adoleh ehuh— erah loong ah o uh Rangte ethih to damdi woi arah baanlo ah phak eno lah Hasong nah tachoh wangka. 11 Mararah sen loong angthang, toomuh baanlo saachamcham nyia amiisak ah emah angtan. Enoothong rangdah nawa saasiit eh baanlo ah phak eno kuh ih. 9 Sen suh ngah ih le tahan; seng loong ah Rangte lakni look haat choi; raangmaat tahang adoh mih damdi roomjup roomtong Teesu Jisu Kristo nyia Rangte Chhiala nawa ih Rangte ih o reela erah mina damdoh lasano theng ngeh ih damdi epun eh angthuk halan. 12 Mararah ih liih, baatrum taha. 10 Enoothong Ranglajatte o mina mih “Ngah jaatrep ah jen re ih ang.” Em elang eh ah; damdi tum roomjupla, nyamnyook, ehuh nyia tongmih enoothong jaatrep ah an raangtaan ih taseeka ang ah. soomte suh ngah ih tali kang. Erah loong ah damdoh Ngah ejen jeng ih ang jaatrep ah ngah ejen re ih ang lasano subah arah mongrep dowa matsoon ih adoh ngeh ah, enoothong jaatrep raang ih ngah heh dah ba ang ah. 11 Ngah ih lasano theng liitang abah, tahoon kang. 13 Mararah ih mokli ah, “Phaksat ah wok o mina ngah ih Kristo hanpi hang ngeh ih raangli raangtaan ih, wok ah phaksat raangtaan ih.” Elang ano, mih damdi tum roomjupla, nyamnyook angla, ih ah; enoothong Rangte ih enyiyi thoon eh thuk tongmih soomha, mih tek haat ha, khojok khamjok ih ah. Mina sakpuh ah roomjup roomtong raang ih tah tongla adoleh hot huha erah loong asuh bo liitang. angka, enoothong Teesu mootkaat pakna raangtaan Erah likhiik mina damdoh bah phaksat botseh laroom ih; eno Teesu ih sakpuh asuh chokoha. 14 Rangte ih phaksat theng. 12 Erah tokkhodi, chaas mina lah Teesu ah tek nawa ngaaksaat thukta, eno heh chaan angte loong dande suh ngah o uh tah angkang. nawa ih seng loong ah uh ngaaksaat ih thuk he. 15 Rangte ih ba dande rum ah. Enoothong an chaas Sen ih jat ehan sen loong sakpuh ah Krsito sakpuh te ah tatam dande ko? Rangteele ni liiha, [Sendung di roopla. Kristo sakpuh ah hansangte sakpuh eh dowla milajak ah dokphanhaat etheng.] tamhoon thuk an? Mabah uh tami angka! 16 Erah

7 Amadi raangmaat halan tiit ah langla amah. Miwah ih jaalah lakap thang ih tongla ah ese. 2 Enoothong roomjup roomtong tenthun thih ah rapne ih jaatla erah thoidoh, miwah suh heh sanuh eje ang theng. 3 Miwah nyia minuh suh heh sawah eje ang theng. 4 Hesanuh ah heh sakpuh rah ih hesanuh ih tiimjih jamha, erah ekot etheng adoleh minuh ih uh hesawah ih tiimjih jamha erah ekot etheng, eno wasiit ih wasiit tiim laakiila, emamah

eroom ih tong ah nak haammui ansih. Sen ih lajen uh ese mabah uh ethih nakchoh an; enoothong sen naan thoidoh Soitaan ih erah lam adoh phoh phate loong ah maama pongwan angsuh saapoot cholan han. 6 Arah ngah ih ehaam tah eh rumra, nga tenthun bah, emah ang an. 22 Tiimnge liidi Teesu ih dah ah ba baat rumhala. 7 Amiidi bah sen loong ah poonha ah Teesu mina maama pongwan toom ang nga likhiik ih tongdoh ese ang thengta; enoothong ah ngeh ih poonha; erah likhiikkhiik maama pongwan Rangte ih ranglakkot ah warep suh koha, wahoh ih tongla mina Jisu ih poonha ah langla heh dah. 23 wahoh suh jihoh jihoh ranglakkot ah koha. 8 Amadi, Rangte ih hethaang ih reh tahan; erah raangtaan maangnooke nyia jootiinuh loong asuh liihang sen ih sen loong ah mih dah lakah ang theng. 24 Nga loong ah nga likhiik sen luulu tong anbah ese ang ah. joonte loong, sen loong ah Rangte ih poon tahan 9 Enoothong lajen naan kanbah enook ba nookmui an. adoh angtan ah likhiik ih saarookwet Heh damdoh Sen tenthun nah nah weeluula likhiik ih ramka anbah tong an. 25 Amadi, maang kapmuite tiit raang han nookmui laan ela ah ese ang ah. 10 Hasongchoi ah langla: Teesu jengdang tabaat rumra, enoothong mina loong asuh Teesu tiit baatheng eje nga tiit nga thung ni Teesu minchan jun ih thunhang aba tah angka: Hesanuh ih hesawah ah lah thiinhaat baat rumhala. 26 Amah dowa chamnaang ah thun theng, 11 enoothong heh emah mok re abah heh kaadi bah, miyah ih minuh lakap thang ih hetongtong luulu songtong theng erah lah angka bah hesawah eh abah ese heh ang ah. 27 Sen sanuh eje tam damdoh we punwaan etheng; eno hesawah ih lahaat ah? Eje ang abah heh phanhaat suh nak samthun theng. 12 Wahoh loong raangtaan ih jenglang (Nga an. Sen ih jaalah maangkap tam anglan? Emah ang teewah jenglang, Teesu jeng tah angka): Kristaan abah an minuh nakjam an. 28 Enoothong sen ih sen mih ih lahanpiite kap abah adoleh heh damdoh sanuh ah ekap eh tanbah, sen rangdajih tare kan; songtong thung ang abah, minuh ah lahaat theng. adoleh minuh hasong maangkah ah jaaro suh nook 13 Adoleh Kristaan nah lahanpiite suh nook abah abah, heh rangdajih tareeka. Enoothong chosong nyia heh damdoh songtong thung ang abah, miyah choi loong ah saarookwet chamnaang rumla ah likhiik ah lahaat theng. 14 Tiimnge liidi lahanpiite hesawah seng loong ah naktoom chamnaang an ngeh ih liirum ah hesanuh damdi roongroop thoidi Rangte ih ekap hala. 29 Nga phono loong ngah ih liihang ah amah; eha, adoleh lahanpiite hesanuh ah hesawah damdi amadi saapoot ah ehan takah tongla, adoleh miyah roongroop thoidi Rangte ih ekap eha. Emah lamok hasong kaatchoi loong ah hasong maangkah likhiik angta bah, nengsuh nengsah ah rangnak mih ang ih songtong theng; 30 o ehu ela, erah lathunghika thengta; enoothong emah lah angthang ih, neng likhiik ih ang theng; o engit ela, erah tenroon lah loong ah Rangte ih ekap ejih ih hoonla. 15 Enoothong, angka ah likhiik ih ang theng; o ih dongriik eha, hera heba ah lahanpiite ang ano kristaan ah thiinhaat erah reta ah lajeeka ah likhiik ih ang theng; 31 hui thung ang abah, heh ih toomjat ah. Erah likhiik ang akhaak o jiinni jeela, erah raang ih lamokaka ah abah, hera heba kristaan mina ah miyah angkoja oh likhiik ih ang theng. Tiimnge liidi, amadi arah mongrep minuh angkoja oh, heh tiim uh jen re ih ah. Rangte ih ah, ehan takah tongka ang ah. 32 Sen loong ah sen loong ah semroongroong ih songtong suh poon naktoom sootsaam an ngeh ih li rumhala. Hasong tahan. 16 Kristaan sanuh ih, mamah jen li uh, an maangkah mina ah Teesu ah eroon toom e ah li ano sawah ah an ih tajen puipang ko ngeh ah? Adoleh, Teesu mootkaat ah mokah roh ela. 33 Enoothong Kristaan sawah ih, mamah jen li uh, an sanuh ah hasong kaatchoi loong abah, heh sanuh ah tenroon an ih tajen puipang ko ngeh ah? 17 Rangte ih poon thuksuh hansi mootkaat ni phaangdat roh ela; 34 tahan adoh sen mamah angtan, nyia Teesu lakkot adoleh erah mina ah haanghophop ni phaangdat la. jun doh sen loong ah emah songtong theng. Chaas Hasong maangkaka minuh nyia jaalah saachamcham rookwet ni arah banlam ah nyootsoot rumhala. 18 O Teesu mootkaat ah samthun roh eha, tiimnge liidi miyah khoopkhan choi ah eno Rangte ih poonha ah heh heteenuh sakpuh nyia moong achaang ah esa ekap eha, khoopkhanta rah matsiit suh lasamthun ih thiinha; enoothong hasong kaatchoi minuh abah theng; o miyah khoopkhan muh ah eno Rangte ih heh sawah roonthuk suh hansi mootkaat ah samthun poonha ah ekap eha, heh ih hekhoop ah lakan roh eha. 35 Arah jenglang ah sen loong raang ih theng. 19 Tiimnge liidi miyah khoopkhan muh angkoja jenglang. Sen loong asuh ngah ih ehaam tah eh oh khanchoi angkoja oh erah tiim tah angka; Rangte rumra. Erah nang ebah, marah pun ah nyia esa ah jengdang aba kap theng. 20 Rangte ih poon tahan erah mootkaat suh baat rumhala, Teesu mootkaat adoh ethang etan ah likhiik ih ang an. 21 Rangte ih nah jihoh laphaang thun thang ih senten senmong poon tahan adoh dah tam angtan? Emah ang an bah ah koh anno toom mokah an eh ah. 36 Marah jaaro

jaalah kakhat choi ih hasong takah keetih ngeh ih roongwaan nyu ah: Eno miwah rah ih jaalah ah damdi mok re bo elang ngeh ih samthun ano chosong esuh liinyu abah nengnyi thungthung ih toom chosong nyu ah. Erah rangdah jih tah angka. 37 Enoothong jaalah ah lakapka bah eseethoon ang ah. 38 Erah raangtaan, miwah o ih minuh kap ha, ese eh reel, enoothong o lanookmui ka, erabah eseethoon reel.

39 Hasong kaatchoi minuh ah hesawah mikthingthing doh hepongwanwan tami reeraangka; enoothong hesawah ah ti abah, heh thung haanla Kristaan mina damdoh jen chosong eh ah. 40 Enoothong helaklak ih tong abah tenroon laan tong ah. Arah bah nga tenthun ah ba baat hang, eno Rangte Chiiala nga damdi eje ngeh ih samthun hang.

8 Amadi, tongmih soomtuuha rom arang phaksat

tiit cheng hali ah jat ehang. Amiisak elang eh ah, neng ih mok thunha likhiik, "Seng taang ni mongtham eje ngeh ah. Enoothong, erah likhiik mongtham ebah, mina ba khuupook thukla; enoothong mongnook ebah warep damdi minchanmui eh thuk hali. 2 Amiisak o ih ngah ejat esii ngeh ih samthunha heh ih tiim uh tajatka. 3 Enoothong o mina ih Rangte ah minchan eha erah mina ah Rangte ih ejat ha. 4 Erah raangtaan ih, tongmih soomtu phaksat ah langla: Seng ih jat ih hi tongmih ah tiimju tah angka, seng ih Rangte esii luulu ah ba jat hi. 5 Rang ni angkoja adoleh hah ni angkoja, "rangte loong" ah ephoop je ah, erabah uh "rangte loong" nyia "teesu loong" 6 taat puupa abah uh seng raang ih Rangte bah esii luulu baaje ah, heh langla seng loong Wah, oh jirep ah Dongsiitte nyia o raang ih seng ething tongli warah ah; erah damdi Teesu uh esii luulu je ah, erah langla Jisu Kristo, marah mendi jirep dongsitta nyia o raang ih seng loong thingtongli warah ah. 7 Enoothong arah tiitmi ah warep ih tajatka. Mararah mina ah tongmih soomtu asuh erah than ih jangseela, amadi tuk ih tongmih soomtu phaksat ah phaksah leh, neng thungtho thoidi tongmih raangtaan ih heh angkah ngeh ih mokthun rumha; eno neng teeteewah suh phaksat ih thet haat hali ngeh ih thun rumha. 8 Enoothong, phaksat ih, Rangte reenah tabaam thoksiit ri; laphaksake bah uh seng tiim mat haatjih tah angka, adoleh phaksah ih bah uh tiim dakchojih tah angka. 9 Erah raangtaan ih, sen loong ah naririh ih reeraang theng, senphak sensat thoidoh o mina laalom ni tarong lah angka loong ah rangdah nah ladat thuktheng. 10 Jengthaak asuh ngah ih ba

ih japtup abah, heh uh rom arang phaksat ah tatam phaksaka? 11 Erah raangtaan ih an phono, o raang mok re bo elang ngeh ih Kristo tiita ah, an "mongtham" thoidoh matti ah! 12 Erah likhiikkhiik Kristaan wahoh thung atak uh. 13 Erah raangtaan ih phak asat thoidoh hanpiite dathuk abah, ngah ih mabah uh si takah phakkang, erah langla hanpiite loong rangdah nah lakah datthuk suh ah. (aiōn g165)

9 Ngah pongwan mina tatam angkang? Ngah kamwah tatam angkang? Seng Teesu Jisu ngah ih tatam tuptang? Nyia ngah Teesu raangtaan ih motang thaang ah sen taba angkan? 2 Mih ih ngah kamwah ngeh ih lathiik rangbah uh, sen loong ah ih ngah ejat eh hali! Sen roidong ah Teesu damdi roongroop thoidi, sen teeteewah ih ngah ah kaamwah ih dongjat thuk hali. 3 Mabah mina loong ah ih putbeek hang di,

ngah ih emah kangaakbaat rum ang: 4 Nga mootkaat thaang phak asat tatam jen korang? 5 Kaamwah wahoo loong nyia seng Teesu no nyia Pitar reela likhiik, Kristaan minuh ah siit angno ngah tatam jen tumkhoom kang? 6 Adoleh sek thingtong suh sek ah Barnabas luulu tam mootkaatjih ah? 7 O sipaahi ih heh laajang thaang ah heh teeteewah ih kakoh ah? Heh phek nawa anggut lasatte mootkaatte ah o a? Neng saap nyuupuuthi ah lajokte ah o ah? 8 Arah toobaat hang jengthaak ah ngah ih saarokwet ih toobaat hang, tiimnge liidi Hootthe ni phoosiitsit ih baat hali. 9 Moses Hootthe ni seng ih chowet hi, "Raannak thuk tokdoh maanpong ah hetui nak loop theng." Enoobah, Rangte ih maanpong ah luulu tam samthunha? 10 Amiisak di erah heh ih seng suh tamli tahe? Elang e ah erah seng raangtaan ih raangha. O ih bah uh haanbeeha nyi chamkhanha rah heh ih nep roongchoh suh mokala. 11 Seng ih sen loong dung ni moong achaang raanjih wen hi. Sen jin nawa hansi raangtaan chohi asuh ehanmi kohi ngeh ih tamli han? 12 Wahoh botseh sen jiinnawa jen laalomhala, seng ih batang aleh ehan tatam jen laalomke? Enoothong jen lang ih abah uh seng ih emah tareeraang ke. Eranang ebah, Kristo Ruurang Ese lam ah photang ah nge ih jirep adi enaan ehi. 13 Amiisak di sen ih jat et han o mina Rangteenok ni mokala erah loong ah ih phak asak ah Rangteenok nawa choha adoleh o ih romthong ni khooop siik hoon ha erah loong ah ih khooop siik hoon phaksat adi roomla. 14 Erah likhiikkhiik ih, Ruurang Ese tiit baatte loong asuh ething tong raangtaan ih erah mootkaat dowa chotheng ngeh ih Teesu ih baat ha. 15 Enoothong chojih ang abah

uh ngah ih maang taat jamkang, adoleh amadi arah rumta, eno Juusih Esaang ah eseetham ih daan raanghang ah nga teewah raangtaan ih jensuk suh rumta. 2 Neng loong ah Moses liphante raang ih taraang kang. Erah nang ebah jaakkoh ngaba ti jiimu nyia juusih ni juutem rumta. 3 Neng loong ah ih ang! Oih bah uh thaangmuh jengkhaap doh nga jen moong achaang ni phaksat phoosiiit phaksah rumta 4 mokalang ah tami leksiitka! 16 Ruurang ese baat nyia moong achaang joong ah phoosiiit ih jok rumta. thoidoh ngah uh tajen khuupook kang. Ngabah tang Neng loong damdi roong khoomta moong achaangte aleh, emah mootkaat ah matkap. Eno ruurang ese tiit jongnuh nawa jok rumta; eno erah jong ah Kristo heh ah labaattang bah tiimthan echo etheng angtal! 17 Nga teeteewah angta. 5 Erabah uh ehanko asuh Rangte thungthung ih mok mokatang bah, hethaang echoh ah taroonta, erah thoidi neng mang ah phisaang eh ang ngeh ih tuumaang thengtang; enoothong nga hah ni noongrep ni thaajaata. 6 Erah raangtaan mootkaat ngeh ih mokatang, tiimnge liidi Rangte ih ih, arah tiitthaak ah seng suh baat hali, neng reeta erah mootkaat ah ngasuh baat tahang. 18 Emah ang likhiik ethih ekhah lare theng ngeh ih haam hali, 7 abah, ngah ih tiimthaang choh angleh? Ruurang Ese adoleh mararah reeraangta ah likhiik, tongmih lasoom tiit thaangmuh ih baat hi ah, adoleh ruurang ese raang theng ngeh ih baat hali. Rangtee ni liiha, "Mina ih nga mookkaatjih ngeh ih laliiko aju saapootse. 19 loong ah jokphaksat esuh khoontong rum adi kholok Ngah nga pongpongwan mina, o dah tah angkang; khamjok nyia roomjup roomtong ih hoon boongse enoothong mathan jen ang ah erah than mina jensuh, rumta." 8 Mararah reeraang rumta ah likhiik, raandi ngah warep dah ih hoon lang. 20 Jehudi loong ah jen baaji tongtha eno lah moongtaang theng—erah thoidi suh li angno ngah neng likhiikkhiik ih roong tongtha neng loong ah saasiit di rooknyi haajaat jom matti tang, eno ngah Moses Hootthe lathong ni lah ang rumta. 9 Neng ih thaak phateeta ah likhiik, Teesu ah kangbah uh, Moses Hootthe lathong ni songtongla lathaak phate theng—erah thoidi neng loong ah pu loong ah jen suh neng likhiik ih roong tongtha tang. loong ah ih chum tekphak rumta. 10 Mararah loong 21 Ranglajatte loong damdoh mokatang adoh uh, ah pakjengkong rumta ah likhiik, seng lapak jengkong emamah ju roong tongtha tang, Jehudi Hootthe theng—Tek haatte Rangsah loong ah ih neng loong lathong ni lah anghang ih ah, erah Ranglajatte loong jen suh reetang. Erah raang ih Rangte Hootthe ngah ah erah thoidi thet haat rumta. 11 Erah angta loong iidi seng loong ah saapoot thoon thok nanah di songtong li. (aión g165) 12 Sen loong ah rongtangtang 22 O mina laalom di larook lata angta, neng loong ah jen suh li angno, ngah uh neng likhiik ih larook lata ih hoontang. Mamah ih adoh se ih chaplan ngeh ih thun han bah ladattek suh naririh ih ah li angno, marah marah mina ah taan pui pang suh li tongtha an. 13 Sen phate joonnaam halan ah banlam angno ngah emamah ih reeraang tang. 23 Arah loong ang ah erah likhiik wareprep ih choha. Enoothong ah ruurang ese tung thoidi reelang, romseetam ah Rangte ih heh kakham ah thiin eha, lajen huitheng loontang ih chosuh ah. 24 Amiisak tiit ah sen loong ah taphate thuk ran; sen loong ah thaak phate suh ih jat ehan, tootmuu soonte loong ah hantek toosoonla saapoot thok haabah uh, ejen naan esuh chaan kot enoothong hethaang ah wasiit ih ba choh ah. Erah ehan, nyia erah dowa jen doksoon suh lampo eje raangtaan ih, sen uh toosoon an hethaang ah chosuh ang ah. 14 Joon awaan loong, erah raang ih tongmih ah. 25 Tootmujapte loong ah ih hethaang chosuh ejap soomtu tan dowa haloh ang theng. 15 Thungsek mina banlam ah naririh nyoot ha marah roitang raang ih sen loong asuh baat rumhala; ngah jenglang ah ami lah angka raang ih ah, enoothong seng loong jaasit ang abah maama teenuh teewah raangtaan thaak mokali ah roitang raang ih ang ah. 26 Erah raangtaan samthun thaak an. 16 Teesu Phaksat tokdi seng ih ih ngah soon tangno echoh lam adi pitlang; laktom ih lookkep maak hi adi Rangte suh lakookmi lihi: Eno thutmuite ih jaahu ni lathuka rah likhiik ah. 27 Ngah erah dowa jokti adi Kristo sih ni roong roomli. Enoh ihaaasak ngaasi ah nga jeng chaatchaat dah eh baanlo chepphiit hi adi: ephak ehi, erah di Kristo hoonthuk lang, tiimnge liidi ruurang ese ah wahoh sakphu di roong roopli. 17 Tiimnge liidi baanlo ah esit suh baat lidoh hethaang lachoh naktoom ang ang luulu, eno seng loong ah hantek ang ih bah uh, seng suh ah. 18 Ijirel mina loong ah taat samthun thaak ih; siik hoon phaksat roong phaksatte loong ah romthong ni Rangte mootkaat roong moh rumta.

19 Enoobah, tongmih adoleh heh soomtu phaksat

10 Joonte loong, sen loong te awah Moses liphante loong ah mamah angta, erah samthun an ngeh ih baatrum hala. Neng loong ah jiimu khui ni pui pang

ah jirep adi hethaang pan elang ekah tam liihang? khotok di elong, eno Rangte ah Kristo khotokdi elong. 20 Emah tah angka! Ngah ih liihang abah rangnak 4 Erah raangtaan ih miwah ih nokraat nah heh khoh mina loong ih romthong ni siik hoon rumha abah loop ano rangsoom abah nyia Rangte tit baat abah hakhoh juubaan loong suh korumha, Rangte suh heh ih Kristo thaangju ah. 5 Eno minuh ih nokraat nah kot tah angka. Eno sen loong ah hakhoh juubaan heh khoh loopmuh ih rangsoom abah nyia Rangte tit loong damdoh room thuk suh tanookkang. 21 Sen baat abah heh sawah thaangju ah; erah langla heh loong ah ih Teesu lookkep nah nyia hakhoh juubaan khoh loopmuh nyia khoh sui choi abah phoosii. 6 lookkep enyiini nah tami room jokkan; adoleh Teesu Minuh ih heh khoh ah laloopka bah heh khoh ah sui teebun nah phaksah anno hakhoh juubaan loong laan ih abah ese ang ah. Eno minuh ih heh khoroon teebun nah nep tami phaksah kan. 22 Tam aleh suihaat ah rakrekjih angphiino, heh khoh ah loop Teesu ih toom siikhaam he liihan a? Seng loong ejih. 7 Miwah ah Rangte laaphaang likhiik nyia heh heh nang ih echaan tam mok samthunhi? 23 Sen ih men raksiit suh ang thoidi, khoh ah laloop theng. liihan, "Seng loong ah jaatrep ah jen re eh ih." Erah Enoothong minuh ah miwah men raksiitte; 8 tiimnge amiiak elang eh ah, enoothong jaatrep ah ese totoh liidi miwah ah minuh nawa tadongsitta, enoothong tah angka. "Seng jaatrep jen re eh ih,"—enoothong minuh ah miwah nawa dongsit dowa. 9 Adoleh minuh jaatrep ah seng raang ih epun totoh tah angka. 24 raangtaan ih miwah ah tadongsitta, enoothong minuh O ih uh an raangtaan suh luulu nakthun uh, wahoh ah miwah raangtaan eh dongsitta. 10 Erah raangtaan raangtaan nep thuntheng. 25 Sen thung nah hejaat ih, rangsah loong thoidoh, minuh ih heh khoh ah loop hejaat lasamthun thang ih, si sang theng ni sangha ejih, erah langla heh sawah lathong ni ngeh ih jatthuk si ah jen phak et an. 26 Tiimnge liidi, Rangteele ni ha. 11 Teesu mendi, seng roidong doh minuh ah heh liiha, "Hah nyia erah di tongtongla jirep ah Teesu pongwanwan tami tongka, erah likhiik miwah ah heh lakbi." 27 Lahanpiite o ih bah uh phaksat roomphaksat pongwanwan tami tongka. 12 Tiimmnge liidoh minuh poonho doh kah ubah, an ngathong ni thiinkoh halu ah miwah nawa dongsitta, erah likhiikkhiik miwah ah ah lacheng thang ih phaksah uh, erah an thung nawa minuh nawa dongtup ha; eno jirep ah Rangte ih dong ih lathaam paklak ngaakcheng theng. 28 Enoothong thukla. 13 Sensen ih danjat an nokraat nah minuh o ih bah uh, "Arah phaksat ah tongmih soomtu arah," ih heh kholoop muh ih rangsoomha ah epun tam ngeh ih baat ho bah erah laphaksat theng, erah langla tapunka. 14 Hebanlam ih, miwah ih kholoot thiin ah o ih baat ho bah uh heh thung ih toomjat ah ngeh thaangju kaanse ngeh ih tiim esuh nyootsoot halan, ih baat halu— 29 erah langla, an thung tah angka, 15 enoothong minuh raang ebah jaassejih. Heh suh wahoh ih thunha. "Emah ang abah uh, ese," marah kholoh ah khoh loop suh koha. 16 Enoothong o ang marah ih chengha, "ngah thung ih jen re theng ah anbah uh erah raang ih daanmui thung ang anbah, a wahoh thung jun ih tiim esuh haam hang? 30 Ngah ih baat rumhala, seng banlam nyia Rangte chaas mina phaksat raangtaan ih Rangte suh lakookmi li angdoh, loong banlam rangsoom tokdi jihoh banlam tajeeka. erah phaksat raangtaan ih jengseera hang ah o ih 17 Arah renbaat rumhala ah sen tagu rumra, rangsoom bah uh tiim esuh chikram hang?" 31 Erah raangtaan khoontong lan ah ese raangtaan lalek angthang ih ih, an ih tiimjih re ubah uh, adoleh jok phaksah ehan thoonthet thuk lan. 18 Jaakhothon ah, ngasuh ubah uh, Rangte men raksiit theng ang theng. 32 chobaat rum halang, sen loong ah khoontongleh Jehudi loong angkoja oh, adoleh Ranglajatte angkoja daanmui eh lantih, eno erah ami ju ang ah ngeh oh, adoleh Rangte chaas mina angkoja oh, o uh ih hanpi hang. (19 Tiim tah angka sen jaachi nah sentong sengtha nawa ih lacham thuk theng. 33 uh daanmui ejih, emah ang ano juuba o mina epun Ngah reeraang lang ah likhiik ih reeraang an; tiim ah erah mina ah wuusa nah dongjat ah.) 20 Sen reeraang ang bah uh, ngah bah wahoh eroon etheng loong ah ih phaksat roomphaksah andi Teesu phaksat ih reeraang lang, nga raangtaan ih lah angthang ih, ngeh ih taphaksah kan. 21 Sen ih erah phaksah han adi laroom phaksah thang ih maama phaksatsat ehan, erah thoidi mararah ah ramtek khamle ih tong roh eh rumla. 22 Ejok ephak theng sen nok amuh tam ah? Adoleh Rangte chaas asuh lanook kanno changthih noodeek loong ah rakrek thuksuh tamli han? Erah thoidoh ngah ih sen suh tiimjih li rumha ngeh ih samthun han? Ngah ih sen loong egu tam ih rumha? Taheh baam gu rumra! 23 Tiimnge liidi

11 Nga lih phanhe, ngah ih Kristo liphan hang ah likhiik ah. 2 Sen ih ngah samthun thoidi nyia ngah ih nyootthiin rumtaha ah kap thoidi saarookwet eh gu rumhala. 3 Enoothong Ngah ih liihang ah langla, mina loongtang nang ih Kristo ah elongthoon ngeh ih warep ih jattheng, hesawah ah hesanuh

sen suh korum taha ah Teesu ih nyootsoot hangrah tiit jen baat thuk ha. 9 Chiiala esiit ih wasiit suh angta: Erah langla Teesu Jisu mokwaanta rangphe ja rapne mi laalomjih koha, wahoh suh ah khoisat jen baanlo chep toonpi ano, 24 Rangte suh lakookmi liita, deesiit theng chaan koha. 10 Chiiala ih wasiit suh mih baanlo ah chepphiit ano jengta, "Arah nga si ah langla paatjaajih jen noisok suh chaan koha; wahoh suh sen raangtaan ih. Ngah dokthun suh sen ih arah Rangte tiit jen baatjih lakkot ah koha; eno mararah phaktheng." 25 Erah phak lilih, lookkep ah toonpi ano asuh ah tiimjaat Chiiala nawa ra hala, erah jen dan we liita, "Arah lookkep adi Rangte jengdang ena je jatthuk ha. Mina wasiit suh lajatjih jengjeng thukla, ah, erah di nga sih pan. Nga dokthun suh sen loong eno wahoh suh langla erah tiim suh liih negeh ih ah ih arah jok theng." 26 Sen loong ah ih saarookwet mi toombaats thuk ha. 11 Enoothong Chiiala esiit arah baanlo phak andoh nyia arah lookkep dowa ih erah loong ah mokala; heh ih mamah thunha, jok andoh heh teewah maang raara Teesu tektiit ah wasiit wasiit mina suh jihoh jihoh lakkot koha. 12 baat an. 27 Erah raangtaan ih sen loong dung dowa Kristo ah sakpuh esiit likhiik, erah di hephaak hetaang maramarah ih lachoomjoh thang ih Teesu baanlo nyia hantek je ah; hephaak hetaang jihoh jihoh nawa roop arah lookkep dowa jok phaksah anbah, Teesu si nyia abah uh, hesakpuh ah esiit. 13 Erah likhiikkhiik ih, sih ngathong ni sen loong moongre elan. 28 Erah seng loontang, Jehudi angkoji adoleh Ranglajatte raangtaan ih, erah baanlo phak suh nyia lookkep angkoji, dah angkoji adoleh maama pongwan angkoji, dowa jok subah, jaakhoh maama teenuh teewah ih Chiiala phooosiit ih juutem thuk tahe eno Chiiala esiit thaak jattheng. 29 Sen loong ah ih Teesu si nyia jok thuk hali. 14 Sakpuh ah hephaak hetaang esiit lookkep dowa tiimraang ih jok han ah laphang jat nawa ih luulu tahoonda, enoothong erah di hephaak kanbah, erah jok phaksah han ah ih sensen dande hetaang hantek roopla. 15 Lah ih mok li ah, "Ngah han. 30 Erah thoidi sen loong ah hantek khoisat ang lak tah angkang, erah raangtaan ih ngah sakpuh lan nyia enaang elan, mararah ah etek elan. 31 Seng damdoh taroong roopkang," taatli abah uh sakpuh loong ah ih jaakhoh chaakjat ebah, Rangte ih dande nawa jihoh tami hoonka. 16 Eno na rah ih mokli ah, theng tah angka. 32 Enoothong Teesu ih seng loong "Ngah mik tah angkang, erah thoidi ngah sakpuh ah dande hali nyia chamthuk hali abah, mongrep raangtaan tah angkang," erabah uh sakpuh nawa damdoh eroom ih ladut haat suh dande hali. 33 Joon ehoh tami ang thukka. 17 Sakpuh thoontang mik awaan loong, erah raangtaan ih, Teesu Phaksat room mok ang thengta bah, mamah mi chaat ah? Adoleh phaksah andoh, loontang khoonban mui etheng. 34 Eno na luulu mok angta bah, mamah mi choting ah? 18 Enoothong, jihoh jihoh hephaak hetaang loong ah Rangte ih hethung hoon hoon ih marah doh anghtheng ah erah di donghoonta. 19 Hephaak hetaang esiit luulu mok angta bah mabah uh hesakpuh tami ang thengta! 20 Erah thoidi, hephaak hetaang hantek ih ang kano, sakpuh esiit ih hoonla. 21 Mik ih lak suh mabah uh tajen liika, "Ngah ih an tajamral!" Adoleh khoh ih lah suh tami liika, "Ngah ih an tajamral!" 22 Erah khodi, hephaak hetaang marah ehinthon lihi mudoh sakpuh ah tami angka; 23 eno hephaak hetaang marah ehinthon lihi erah ah ehan sokboi theng ih hoonla; adoleh marah sok suh lajaaseeka erah ah ehan choomhoon theng ih hoonla, 24 marah hephaak hetaang jaaseethoon ah erah ba choomhoon theng tah angka. Rangte heh teeteewah ih hephaak hetaang loong ah loontang esiit ih esiit sokboimui suh maradoh anghtheng ah erah di hoonta. 25 Erah raangtaan ih hesakpuh adi tiim uh tadanka, erah nang ebah hephaak hetaang loontang esiit raangtaan ih mokala. 26 Hesakpuh dowa hephaak esiit mok sat abah, hephaak hetaang ehoh loong ah uh esat e ah; hephaak esiit ah egu ih abah, hephaak hetaang ehoh loong ah roong tenroon eh ah. 27 Sen loong ah Kristo

12 Amadi, Esa Chiiala lakkot tiit sen ih raanghan ah amah. 2 Sen loong ah ih jat ehan rangnak mina ang tokdoh, tekmgang tongmih rang ah soom anno maama thungthung ih moong reeraang katan. 3 Sen loong asuh arah baat rumhala o bah uh Rangte Chiiala ih panha, erah mina ih mabah uh emah taliika ang ah. "Jisu etek toom e ah" nyia Esa Chiiala ih lapanka bah ah o eh uh "Jisu ajuuba Teesu" negeh ih tadong jengka ang ah. 4 Esa Chiiala lakkot ah phooosiit tah angka, erabah uh Chiiala abah phooosiit. 5 Mootkaat pakna ah phooosiit tah angka, erabah uh Teesu wasiit mootkaat kala. 6 Mootkaat pakna jen mokala ah phooosiit tah angka, enoothong erarah Rangte ih erah mootkaat ah jen pakna suh jatthuk ha. 7 Mirep suh ese ang raangtaan ih ma lam nawa ih ang abah uh Chiiala warep damdi roong tongla. 8 Mina wasiit suh tiitkhaap baat suh Chiiala ih mongtham ese koha, eno erarah Chiiala ih wahoh suh mongtham

sakpuh, nyia sen loong ah esiit esiit hephaak hetaang. tiim jat hang erabah amasah ba jat hang; eno lidoh 28 Chaas ni Rangte ih herit herit ih thiinha: Jakhoothon bah sekjat ih wan ang—Rangte ih nga jat halang ah heh kaamwah loong ah, ritnyi adi khowah loong likhiik ah. 13 Amadi arah ejom ah tongla: Tuumaang, ah, ritjom adi nyootte loong ah, erah lih adi epaatjaajih laalom nyia minchan; arah tung dowa elong thoon ah jen reete loong ah, erah lih adi khoisatte jen deesiit minchan ah rakla.

theng chaan koha loong ah adoleh mih jen chosok ha loong ah adoleh halam jen phansiitte loong ah adoleh jengkhaap lajatjih jeng jengte loong ah. 29 Neng loong thoontang kamwah tah angka adoleh khowah loong adoleh nyootte loong totoh tah angka. Epaatja theng jen re suh chaan thoontang suh takoka 30 adoleh khoisat jen deesiit suh, lajatjih jeng mi jeng suh, adoleh erah tiim suh liiha erah mi toombaatte tah angka. 31 Erah raangtaan ih, sen ih elongthoon lakkot loong ah chosuh samthun an. Erabah uh, eseethoon, abah arah lampo ah.

13 Ngah mina jeng akong nyia rangsah loong jeng taat miijeng ang bah uh, nga ten nah minchan ah lajeeka bah, nga jengkhaap ah nyaam rengtom arah adoleh koonta rengbot likhiik ba ang ah. 2 Nga tiit baat nawa ih mithung jen lektheng ranglakkot taatje abah uh; husah tiit jen jattheng mongtham je abah uh; kong akaan jen nuudat theng laalom ah taatje abah uh—nga jiinnah minchan ah lajeeka bah ngah tiim uh tah angkang. 3 Nga nyamka thoontang changthih noodek suh taatkoh ang bah uh, nyia nga teewah sakphu ah we nah taat khaam thuk ang bah uh—nga jiinnah minchan ah lajeeka bah, nga raang ih taseeka angka. 4 Minchan ah enaan nyia tenthet; miksuh adoleh siikhaam adoleh khuupook tah angka; 5 minchan ah lajak dangjang tah angka adoleh nyamnyook tah angka adoleh mih ih thichoij ah jengthaak suh taat samthun thaak ih, phuuliilaang tah angka; moongre thetre uh mong ni tathiinka; 6 minchan ah ethih asuh tanookka, amiisak tit asuh roonla. 7 Minchan ih mabah uh tathiinhatka; nyia tamaka ang ah. 8 Minchan ah roitang raang. Tenroon jirep ah epunthoon angtaano, pootsiit raangtaan; 9 Tiimge liidi mongtham nyia tenroonjih tiitkhaap lakkot kohab abah pootsiit raangtaan; 10 enoothong jeng ah mabah uh emat ih ah. 11 Nga noodek doh, ngaajeng angta rah emat ih ah. 12 Amadi tup hi ah langla samsok jeng ah jengla, erah ranglakkot jengkhaap ah mih adoleh theeri ni laaphaang moonheek heek ih seng phanbaat suh rangsoom theng. 13 Erah raangtaan ih o mina laaphaang sok erah likhiik; lidoh bah seng mik ih soom ang bah, chiiala ni ngah ih rangsoom hang, samkhikhiih ih sokmui ih likhiikkhiik ih ang ah. Amadi enoothong nga thung ah erah di tajeeka. 15 Emah

14 Erah raangtaan ih sen loong ah ih minchan lam ah jam an. Senten senmong ah chiiala nawa thaangmuh ranglakkot ah samthun an, ehan ah Rangte tiitwaan miibaat theng lakkot ah jam an. 2 O mina lajatjih jeng dongjengla erah mihoh damdi tawaanka Rangte damdi waanla, tiimnge liidi erah jeng ah o ih uh tajatka. Erah jeng rumla abah Chiiala chaanphaan nawa ih husah tiit ah waanla. 3 Enoothong o ih Rangte tiitwaan baat ha erah miloong ah damdi roongwaan ano chosok jengkhaap, chaankot jengkhaap, nyi huudiip jengkhaap ah jengla. 4 O lajatjih jengkhaap ah dongjengla erabah neng raang raangtaan ih jengla, enoothong o ih Rangte tiitkhaap baat ha erabah chaaste loontang raangtaan. 5 Ngah ih sen loong ah lajatjih jeng ah ba lasah jeng rumta ngeh ih li rumhala; enoothong Rangte tiitwaan miibaat ranglakkot ah ehan ba lasah chorumta ngeh ih li rumhala. Tiimnge liidi o ih Rangte tiitwaan baat ha rah lajatjih jeng dongjeng la nang ih elong—lajatjih jeng ah tiimjh suh liiha ngeh ih mi toombaatte lajeeka bah, erah chaas raangtaan ih tiimjh tah angka. 6 Erah raangtaan ih joon awaan loong, mabah sen taangnah wangkan adoh, lajatjih jeng taat dongjeng ang bah Rangte taangnawa sen suh lami wuubaat rumra bah sen raang ih tiimjh tah angka. 7 Thom asaam loong adoleh nyamnyook tah angka adoleh mih ih thichoij ah jengthaak suh taat samthun thaak ih, phuuliilaang tah angka; angkoja adoleh changding angkoja—herengtom ah minchan ah ladan tomka bah mamah ih danjat an? 8 Adoleh ladan tomka bah mamah ih danjat an? 9 Erah likhiik, an tiitkhaap ramanui luiromgmot ah ladanchaatka bah raamui kaat suh o ih ma khookham ah? 10 Erah likhiik, an tiitkhaap ena ena ih jenglui ah phanjangjang lajengko bah o ih thuk theng tiitkhaap loong ah pootsiit raangtaan; ma jat ah? An jeng ah pongwut nah ba mah ah! 10 lajatjih jeng miijeng lakkot taatje abah uh erah ethoon Mongrep ni jeng ah eholo eholo, erabah uh jengkhaap ih ah; mongtham ah taatje abah uh emat ih ah. 11 Enoothong erah jengla ah hesot hemat pan jengla. 11 Enoothong erah jengla ah ngah ih lajat kangbah, erah jengkhaap jengte lakkot asuh ramlu bah, thoontang nang ih ehanthoon ah chaas hakthuk theng mootkaat ah jaatjaat moh amadi mihak eh hoon lang, noodek likhiik ngah suh thuntheng. 13 Erah raangtaan ih o mina lajatjih takah angkang. 12 Amadi tup hi ah langla samsok jeng ah jengla, erah ranglakkot jengkhaap ah mih adoleh theeri ni laaphaang moonheek heek ih seng phanbaat suh rangsoom theng. 14 Emah rang mok laaphaang sok erah likhiik; lidoh bah seng mik ih soom ang bah, chiiala ni ngah ih rangsoom hang, samkhikhiih ih sokmui ih likhiikkhiik ih ang ah. Amadi enoothong nga thung ah erah di tajeeka. 15 Emah

ang abah, Ngah ih tiim etheng ah? Ngah ih chiiala Rangte tiitkhaap baat adoh, wahoh loong ah ih erah nawa ih rangsoom theng, enoothong nga thung nawa baat ha rah danchaat etheng. 30 Enoothong erah ih nep rangsoom theng, erah damdoh ngah chiiala khoontong adoh o suh bah uh Rangte tiitwuukaat hala nawa ih nep boong theng nyia nga thung atak nawa bah, wasiit jengte warah ih ejeng ah toihaat etheng. ih nep boong ang. 16 Rangte suh chiiala nawa ih 31 Warep ih nyootsoot suh nyia chaankot jengkhaap luulu ih lakookmi li ubah, an rangsoom doh nokbaang jeng subah, sen loong ah ih wasiit lidoh wasiit ih loong ah ih "Amen" ngeh ih mamah mi li ah? 17 Rangte tiitkhaap jen baat eh an. 32 Rangte tiitkhaap Rangte suh lakookmi rangsoom hu ah ese taat ang baat suh ranglakkot ah langla tiitbaatte lathong nah abah uh, mina wahoh raang ih ese tamok angka. ang theng, 33 tiimnge liidoh Rangte ih kaphak kalak 18 Ngah sen loong nang ih lajatjih jeng ehan jeng tah anghuk ri erah nang ebah phanjangjang nyi thoidi Rangte suh lakookmi liihang. 19 Enoothong semroongroong anghuk suh liiha. Erah raangtaan ih haajaat haajaat lajatjih jeng ah jeng nang ih chaas chaas rep nawa Rangte mina loong, 34 minuh loong nah khorongngot ih doh, mih suh nyootsoot doh ah erah lomtong tokdoh suusu ih tongtheng. Jehudi khaap bangnga taan mih ih samjat theng jeng ah Hootthe ni liiha, neng loong ah lajeng theng ngeh jeng ang. 20 Nga joonte loong, sen tenthun nah ah; neng loong ah tiitkoh paante lah ang theng. noodek likhiik lah ang theng; ethih nah ba noodek 35 Minuh loong ah ih tiim atiim jat suh li abah neng ang theng, enoothong sen tenthun nabah mihak ang sawah suh nok nah chengtheng. Chaas nah lomtong theng. 21 Rangteele ni amah raangha, "Mina loong adoh minuh jeng ah rakrek ejih. 36 Adoleh Rangte lajatjih jeng jengla jun ih nga mina loong damdoh jengkhaap ah an taangnawa tam ra taha? Adoleh roongwaan ang, Teesu ih liiha. Mideek mikaan tuikhui erah jengkhaap ah kaat suh an luulu tam ah? 37 O ih lam ih ngah roongwaan ang, erabah uh nga mina bah uh heh ah Rangte ruurang baatte ih toom taat loong ih nga jeng ah laboichaatte ang rumla." 22 Erah liithaak ah adoleh chiiala ranglakkot ah heh suh je raangtaan ih, lajatjih jeng mijeng suh thaangmuh ah ngeh ih toom thun thaak ah, heh ih arah dokthun lakkot ah lahanpiite suh noisok ha, hanpiite loong jaatjaat etheng, ngah ih sen suh raang koh rumhala raang ih tah angka, enoothong Rangte titkhaap ah Teesu jengdang ngeh ah. 38 Heh ih arah tit ah miibaat suh ranglakkot ah langla hanpiite loong raang laboichaatka bah, sen ih uh heh tit ah laboichaat ih, lahanpiite loong raang ih tah angka. 23 Jengthaak theng. 39 Joonte loong, erah raangtaan ih, senten asuh, chaas mina thoontang lomtong ano, lajatjih jeng semmong ah Rangte tiitkhaap baattaan nah koh an, dongjeng rum abah—adoleh lahanpiite mina loong enoothong lajatjih jeng jengte loong ah nak haam an. ih japtup abah emok angla ngeh ih tatam thunka? 40 Enoothong jirep ah phanjangjang nyia sekllilah lam 24 Enoothong lahanpiite loong dongkhoom ha adoh ih jaatjaat ih re theng ang ah.

Rangte tiitkhaap baat abah, erah chaat ano neng rangdah tit ah samthun ih ah. Erah japchaat rumha rah ih neng neng dande ah, 25 husah ni thun rumha rah wuusa nah dongjeng ah, eno Rangte ah soomtu rum ano neng rangdah ah ethang et rum ah, "Rangte ah amiijak amadi sen damdi!" 26 Nga joonte loong, arah loong asuh liihang. Maatokdoh sen rangsoom khoontong andoh, mararah doh rangsoom seehoonte eje ang theng, mararah ih Rangte tit dongbaat theng, mararah ih nyootsoot etheng, rukho ah ih lajatjih jengkhaap nawa ih jengte ang theng, rukho ah ih lajatjih jeng adi tiimjh liiha erah huk jangbaat kotte ang theng. Jirep ah chaas raangtaan ih ese angtheng toom ang ah. 27 O bah uh lajatjih jengjeng adoh, eradoh wanyi wajom jeng theng, wasiit lidoh wasiit jeng theng, eno wasiit ah ih erah tiimjh suh liiha ah toombaatt theng. 28 Enoothong erah doh tiimsuh liiha rah toombaatte lajeeka bah, lajatjih jeng jengte ah lakah hoopti theng eno heh teeteewah nyi Rangte luulu damdoh roongwaan theng. 29 Wanyi wajom ih

15 Joonte loong, amadi sen loong asuh ngah ih nyootsoot rum taha Ruurang Ese tit ah dopbaat rumhala, erah sen loong ah ih ekap etan, nyia sen loong ah erah tuumaang adi tonglan. 2 Ngah ih tiitkhaap nyootsoot rum taha langla ruurang ese tit. Erah doh sen kamkam ih laalom an bah sen loong ah epui e an—erah lah angka bah sen hanpi ah thaangmuh nah ang ah. 3 Ngah ih chochaat tang ah sen suh deenbaat rum taha, erah langla thoontang nang ih ju elong: Kristo ah seng rangdah raangtaan ih tiita, erah Rangteele ni uh li eha; 4 heh langla beng ano sa jom lidi we ngaaksaatta, Rangteele ni emah uh li eha; 5 heh teewah Pitar reeni dongano heh kaamwah asiwanyi reeni uh dongkhoom eta. 6 Erah lih adi heliphante cha bangnga nang ih ehan taang ni Dotdi dongkhoomta, ehanko loong ah amadi uh ething, marah marah ba tiita. 7 Erah lih adi Jisu Jeems reeni dongkhoomta, erah lilih kaamwah wahoh loong reeni dongta. 8 Lithoon ni nga

reeni uh heh dong ih taha—tup maangchang di tup saachamcham tiit ah langla “jirep” liiha di Rangte ih arah mina likhiik dongko laang ang ang bah uh nga Kristo lakhui ni thiinha asuh liiha heh teewah tawak reeni dongkhoom eh taha. 9 Tiimnge liidi, kaamwah rookweka. 28 Enoothong jirep ah Kristo ih pan phiino, loontang nang ih ngah ehitnhoon—ngah kaamwah li heh Sah, heh teewah ah Rangte lathong ni thiinha, o theethe uh tah ang kokang, Rangte Chaas ah uh ngah ih jirep ah heh lakhui ni thiinha; eno jirep ah Rangte ih thet haat kotang. 10 Enoothong amadi anglang ah ih pan ah. 29 Amadi, etekte suh juutem rumha ah Rangte minchan di, eno minchan erah kotahang ah mamah ang ah? Neng ah tiim ah chosuh laalom rum thaangmuh tah angka. Erah tokkhoh di, kaamwah ah? Mararah ih liiha, tek nawa tah ngaak saatka, erah wahoh loong nang ih ngah ehan mokalang, amiidi bah ami mok ang abah, erah mina loong ah etek esuh nga reelang ngeh ih tah angka, enoothong nga damdi tiimnge ih temrum la? 30 Eno Seng loong ah saapoot Rangte wakmokah hala. 11 Erah raangtaan ih, ngah rookwet seng roidong ah choophaanphaan lam adi ih nyootsoot rum koja oh adoleh neng ih nyootsoot tiimnge khoom ih? 31 Nga joonte loong ngah bah kojan oh, erah seng ih nyootsoot hi ah, erah sen saarookwet etek elang! Seng roidong di, seng Teesu ih hanpi ehan. 12 Amadi, seng ih Kristo tek nawa Jisu Kristo damdi roop eno ngah sen suh khuupook ngaaksaat tiitkhaap ah baat hi, eno sen mararah ih angno, arah jenglang. 32 Ngah Ephesas nah “woma tek nawa ngaaksaat ano tami ngaakthingka ngeh ih siiawi” likhiik ih hansi raangtaan ih muitang bah, ngah mamah mi li han? 13 Erah thunhan ah amii mok ih tiim ma choh ang? Enoothong, erah jeng rumla ang abah, Kristo ah ngaaksaat muh; 14 eno Kristo ah likhiik, tekmang ah lah ngaakthingka bah, “Seng ah tek nawa lamok ngaaksaatta bah seng ih tiim loong ah ih jok phaksah laang ej, rangkhah baleh esuh ma nyootsoot ih nyia sen ih uh tiim esuh ma etek eh ih? 33 Nakmok ngak an.”Lajak damdi joon adi hanpi an. 15 Erah nang ih ethih thoon ah langla, lajak ih hoon ah tih.” 34 Sen thung ngaaksek e anno seng ih Rangte tiit ah tiit hu baat hi, tiimnge liidi rangdah jih ah nakkah re an. Ngah ih sen loong asuh Kristo ah tek nawa ngaaksaat eta liihi—enoothong rakmu riike ih li rumhala mararah ih Rangte tajatkan. tek nawa tangaak thingka liihi ah ami mok ang 35 Mararah ih chengha, “Tekmang ah mamah mi abah, Kristo uh tek nawa talaang ngaak saatsit theng ngaakthing ah? Neng sakphu ah tiimjaat ang ah? 36 taaja. 16 Tiimnge liidi tek nawa langaaksaatka bah, Mamah ngakthak lan! Sen ih hejih ah hah ni bengkaat Kristo uh talaang ngaaksaat taaja. 17 Eno Kristo ah andi, haaphook esuh jihak ah raangtek ela. 37 Eno langaaksaatta bah, sen laalom ah uh thaangmuh eno erah ki han ah langla hejih huuta, raan angkoja oh, amadi uh sen rangdah ni malan. 18 Emah uh lang tiim angkoja oh, hakchoi tah angka liwang nah ba ela Kristo mendi tekte loong ah emat ela. 19 Kristo hebang ih hoon hak ah. 38 Rangte ih heh raang ah suh laalomli roidong ah amah doh raangtaan luulu heh thungthung ih hebang ih hoonthukla; hejih asuh se abah nyia liwang raangtaan ih lakah bootjeeka hethaak hemaak hakthukla. 39 Eno siiyah ething bah, arah mongrep adoh o nang ih ehan ah minmui loong si ah phoosiit tah angka; mina si aba phoosiit keechan ah seng ang ih. 20 Enoothong amiisak tiit ah ang ah, luiamaan si mama, woh si mama eno nyah si langla Kristo ah tek nawa ngaaksaat eta, eno jen tek ah mama. 40 Eno rang ni tongte nyia hah ni tongte ete loong ah raangtaan ih ngaaksaat ejih ih hoonla. uh eje; rang dowa loong ah nyia hah ni tongte loong 21 Tiimnge liidi etek ah mina wasiit thoilam di thok jaase maama angla. 41 Rangsa ah mama ih jaaseela, taha, erah likhiikkhiik ngaaksaat ah uh wasiit thoilam laphui ah mama ih jaaseela, eno ritsih jaase ah di thok hala. 22 Mina loontang Adam jun ih tiila, mama; ritsih jaase botseh mama mama ih angla. 42 erah likhiikkhiik loontang Kristo jun ih ngaakthing ah. Etek nawa ngaakthing ja emamah ang ah. Hesakpuh 23 Enoothong wareprep ah phanjangjang ih ngaak benghi ah echaam jaat; enoothong ngaaksaat ela saatsiit ah: Jaakhothon ah Kristo; heh ngaakraak abah lachaam jaat nyia mabah uh lathoonte. 43 Beng tokdoh langla, heh mina loong ah. 24 Erah lih adoh ih adi joottipakhah nyia larook lata; ngaaksaat ih ethoon saapoot ah thok ha, Kristo ih chiiala damdi adoba, jaase nyia hechaan pan ang ah. 44 Ebeng ehi pan rumha loong ah jen ah, ngoong awang loong ah, adi langla, seng sakpuh; ngaaksaat ih taano, erah eno jaatrep chaan ah jen ano, Rangte Hasong ah sakphu ah chiiala ih hoonla. Hebanlam ih sakphu Hewah suh koh ah. 25 Tiimnge liidi Rangte ih piara jeetaano chiiala sakphu uh eje ang ah. 45 Rangteele loong ah jen ano heh lakhui nah maang thiinthyi ni liiha, “Phangdong eta mina, Adam ah ething ih Kristo ih jaatjaat pan ah. 26 Lithoon doh jentheng dong thukta”; enoothong lithoon dowa Adam ah langla piara ah etek ah ang ah. 27 Tiimnge liidi Rangteele ni ething Chiiala ih dongta. 46 Chiiala ah phangkhol liiha, “Rangte ih jirep ah heh lakhui nah thiin ah.” Aradi tara taha, sakphu ah phangkhol dongta, erah lini ba

chiiala ah ra taha. 47 Phangkoh dowa Adam ah, paak Pentikos rangwu maang thokthok ngah Ephesus nah nawa donghoonta ah hah nawa angta; erah lih dowa tong ang. 9 Ani nga miksukte rapne ih je abah uh, Adam ah rang nawa angta. 48 Arah hah dowa mina mootse kaatse elong jen re suh saapootse je ah. 10 loong ah langla paak nawa donghoonta ah likhiik; Timothi sen lamko ih raaha bah, sengdung nah heh eno rang dowa loong ah langla rang nawa ra taha bantho jih toom ang ah, tiimnge liidi heh uh nga likhiik ah likhiik. 49 Seng loong ah paak nawa donghoonta Teesu mootkaatte 11 Wasiit taan ih uh heh lathaangju mina likhiik angphiino, erah likhiikkhiik rang dowa Mih theng, erah nang ebah nga reenah semroongroong ih likhiik ih hoon ih. 50 Joonte loong, ngah ih liihang jen thokkoom suh heh lamkoom doh chosokroh abah, hansi nyia sih nawa dong hoonha ah Rang ih an; tiimnge liidi hanpiite loong damdoh wakngaak nah tami wangka, adoleh hebanlam ih tekjaat ah raaha ngeh ih bansok ang. 12 Amadi, seng phono latekjaat tami hoonka. 51 Husah ni amiiak tiit ah Apollos suh hanpiite loong damdoh sen taangnah boichaat an: Seng loong ah thoontang tatiike ang ah, dongkoom laatbaat hang, enoothong heh amadi enoothong lithoon doh saam rengtom adoh, seng tuk ih wang suh tanookka. Erabah uh saapoot choh loong ah siak mikkhoijap doh lek ih. 52 Tiimnge liidi adoh toom wangha. 13 Motseng ih ban tong an, saam rengtom adoh, eteklo loong ah mabah uh lakah sen tuumaang nah rongtangtang ih tong an, lacho we ngaaktek suh saat ah, eno seng loontang elek laphaan rongkopkop ang an. 14 Tiimjaat mokah anbah eh ih. 53 Tiimnge liidi etekjaat tiimjh ah erah latekjaat uh minchanmui damdoh mokah an. 15 Stephanas ih hoon jaatjaat etheng; marah tekjih ah erah latekjh jaatang ah sen ih jat ehan; Akaia ni jakhothon neng ih lekheng. 54 Erah raangtaan ih emah ih ang adoh, kristaan phanghoon rumta eno Rangte mina loong nyia etekjh ah latekjh ih hoon adoh, Rangteele ni raangtaan ih mokah rumla. Joon awaan loong sen uh raangha ah amiiak ih ang ah: "Etek ah jen eta, ejen 16 erah likhiik miyah phokhoh liphan theng adoleh heh ejih ah lang ih haata!" 55 Etek, an ih mani jen hu? 17 Stephanas, Photunatus nyi Akaikas loong wang suh ngah rapne (*Hadés g86*) 56 Chammaang ih thuk suh etek ih chaan ih roonlang, neng loong ah sen laje tokdi wang rum aphaan ah rangdah nawa choha, eno rangdah ih taha 18 eno ngah tenroon thuk rum tahang neng ih chaan aphaan ah Hootthe nawa choha. 57 Enoothong an tenroon thuk rum taho ah likhiik ah. Erah likhiik Rangte suh lakookmi lihi heh ih seng loong asuh miloong ah edanjat etheng. 19 Asia nawa chaaste ejen etheng ah Jisu Kristo jun ih kohali! 58 Erah loong ah ih sen loong asuh jengseera halan; Akula ni khoontong rum ano kristaan minchan jengseera sen ih jat ehan Teesu raangtaan ih mokali ah tiim uh halan. 20 Hanpiite loontang ih jense ra halan. Wasiit ihs wasiit suh semroongroong ih tong suh jengseera halan. 21 Arah Jengkhaapse Pool jiin nawa, nga lak ih raangmaat halang. 22 O ih Teesu lanookka—erah mina ah etam ejih ang ah! Marana tha Seng Teesu raaho! 23 Seng Teesu Jisu minchan ah an damdoh eje toom angha. 24 Jisu Kristo mendi sen loong ah nga mongnook.

16 Amadi, Judia dowa Rangte mina loong suh ngun khoonse tiit raanghan ah langla amah. Galatia chaaste suh baattang ah likhiik emamah ih re an. 2 Naangtongsa rookwet sen loong ah ih ngun niik han dowa, amasasah lomse anno khoonthiin theng, eno ngah wanghang adoh ngun lomse jih tahn angka ang ah. 3 Nga thok lidoh, sen ih danje han loong asuh menjat hoonmui suh le raangkoh ang, eno Jerusalem nah sen lakkak ah huikaat thuk ang. 4 Ngah kaat etheng mok ang abah, neng loong ah nga damdoh jen kaat eh rumha. 5 Sen loong taangnah Mesidonia nah kaat lidoh raahang—tiimnge liidoh ngah Mesidonia lam ih kaat theng. 6 Ngah sen damdoh rekam mok roongtong ehang, hahook jangtang uh moktong e ang, eno manah kah ang bah uh sen ih jen chosok ehe. 7 Daankhoom luulu lah angthang ih sen tup suh ehan ramlang; Teesu ih tongthuk hang bah, sen damdoh rekamdook roongtong suh tuumaang lang. 8

2 Korinte

1 Rangte thung jun ih Jisu Kristo kaamwah Pool nyia seng phono Timothi taangnawa- Arah langla Korin dowa Rangte chaaste nyia Akaia hadaang dowa Rangte mina loong raangtaan: **2** Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo minchan sen damdoh toom tongha adoleh semroongroong ih toomtong an. **3** Seng Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo Wah suh lakookmi li ih, seng minchante Wah, heh juuba jirep adi seng moot chosokte Rangte! **4** Seng chamnaang di heh ih chosok hali, erah thoidi seng chamnaang li likhiik o mina chamnaangla erah jen chosok hi, erah langla Rangte taangnawa chohi ah likhiik ih chosok hi. **5** Seng loong ah Kristo mendi rapne ih chamnaangli ah likhiik ih, Rangte taangnawa mootchoh ah uh emamah ih chohi. **6** Seng loong chamnaang eba, erah sen khopi raangtaan nyia sen moot chosok suh; seng loong ah chosok he bah, sen uh chosok ih han eno seng ih naanhi ajih sen ih uh cham anaang ah ejen naan ih an. **7** Erah raangtaan ih sen suh lasoot lasaam ih laalomli; seng ih jat ehi sen loong ah seng damdi roong chamnaang halan, erah likhiik sen ih uh seng chosok hali ah likhiik eroong choh ehan. **8** Joonte loong, Esia hani chamchoti ah sen loong asuh jatthuk suh liihi. Seng erah than ih siiwii chamnaangti thingtong esuh ju takah jook laalomti. **9** Seng loong ah tek haat suh mat jen paat ih rumta ngeh ih samthuni. Enoothong erah angta ah langla seng teenuh teewah suh latumaang thang ih Rangte suh tuumaang theng o ih etek nawa ngaakthing thukla asuh ah. **10** Etek ejih choophaanphaan angta dowa heh ih puipang hali, heh ih ju puipang hali; eno sen rangsoom ni chosok hali jun ih seng we puipang ehe, **11** sen rangsoom nawa ih seng chosok tahe ah likhiik ah. Erah thoidi mina hantek ih seng suh rangsoom kohali ah echaat eh ah, eno Rangte ih romseetam kot ih he; eno seng loong raangtaan ih mina hantek tui nah heh suh lakookmi liirum ah. **12** Seng loong khuupookli ah langla, arah mongrep adi sen damdi joonte sano angli roidong ah phanjangjang, eno erah sekliih nyia ladem laju angli ah Rangte lakkot, erah jun ih pan hali adoleh erah mina mongtham nawa tah angka Rangte minchan nyia chaan aphaan nawa. **13** Seng ih raangkohi le ah an sen ih mi wet ehan nyia jat ehan. Enoothong amadi sen ih tanang jatwe ri, **14** liwang nah naririh ih jat he ngeh ih tuumaangli, tiimnge liidi sen suh khuupookli ah likhiik Teesu Jisu raaha doh sen uh seng raangtaan ih khuupook etheng toom ang ah. **15** Erah loong asuh ngah rapne ih tuumaang

angno sen reeni jaakhoh dongkoom suh taatchung tang, sen loong ah ih romseetam ah dopnyi toomchoh an suh ah. **16** Ngah Mesidonia nah kah angdoh sen reenah dongkoom chungtang, eno Mesidonia nawa we ngaak wang hang adoh Judia nah toom diisiit kaat he suh ah. **17** Erah chungtang ah doondaak chung tam etang? Adoleh erah hansi tenthun nawa ih tamchung tang, pootsiit doh "thangroh, thangroh" nyia "daanroh, daanroh" esuh ah. **18** Rangte ami tiit jeng jengla likhiik, "thangroh thangroh" ih angno "daanroh daanroh" esuh ngah ih kah takham tang. **19** Rangte Sah, Jisu Kristo, marah Silas nyia Timothi sengjom ih baatti abah, "danroh" esuh nyia "thangroh" esuh tah angka. Erah tokkhodi Rangte raangtaan ih heh ih thangroh ete; **20** tiimnge liidi Rangte kakhamte asuh heh ih "Em" liite. Erah raangtaan ih Jisu Kristo jun ih "Amen" ah Rangte men raksit suh liihi. **21** Rangte heh teeteewah seng nyia seng loong ah, eroom ih dongsuit tahe, Kristo damdoh seng roidong ah rongtangtang angsuh ah; Rangte heh teeteewah ih danje tahe, **22** Rangte heh teeteewah ih seng changte ngeh ih hemen jatthuk suh sin hoon hali, eno seng ten ni Esa Chiala ah koheeno seng raangtaan ih ban thiinha asuh kamkam ih tuumaang thuk hali. **23** Rangte suh nga ih nga haaki ngeh ih poonhang —heh ih nga tenthun ah ejat ih halang! Ngah Korin ni lakaat aju sen loong phocham an ngeh ih tara tahang. **24** Sen suh hanpi jaatjaat etheng ngeh ih talaat baatke; seng ih jat ehi sen loong hanpi ah rongtangtang ngeh ah, seng damdi roong mokah hali abah sen tenroon raangtaan ih boh mokah hali.

2 Erah raangtaan ih sen loong reenah we dongkoom hangno sen loong thungthet thuk suh tanooktang. **2** Tiimnge liidi sen loong ah we thungthet thuk rumha bah nga tenroon thukte ah o ah we ang ah? **3** Erah thoidi nga ih le raangmaat tahang—tiimnge liidi ngah kaat kangno nga tenroon thukte loong ah phothungthih ah ngeh ah. Ngah ih jat ih rumhala, ngah tenroon angdi sen uh tenroon anglan ngeh ah. **4** Sen loong asuh nga mikse ah janhaat angno hu ang ih le raangmaat tahang; erah langla sen thungthet thuksuuh tah angka, sen loong ih nga minchan ah toomjat rum ah ngeh ih raangmaat tahang. **5** Amadi, o bah uh mararah ih thungthet eh thuklia, erah ngah tathungthet thuk rang sen thungthet thuk halan—thidokdok lah angka bah uh ah. (Arah jenglang ah langla heh raangtaan ih ngah naktoom thih ang.) **6** Sen dung dowa ehanko ah ih wasiit mipuh ah erah than chamthuk lan ah echang e ah. **7** Erabah uh, amadoh, sen ih heh thidokdok ih

phothungthih asuh biin anaan hoon anno chaankot jen mokali abah Rangte thoidi bo ah, erah lakraang jengkhaap ah jeng koh an. 8 Eno amiisak di sen ih hootthe tah angka erabah Chiiala ni. Lakraang hootthe heh minchan han tiit ah heh su jat ih thuk an ngeh ih bah etek ba chothuk ho, enoothong Chiiala ih bah ih sen lasih jorum hala. 9 Erah raangtang abah sen roidong koho. 7 Hootthe ah jongkho ni raang kota, loong ah ih phate joonnaam ah tamjen naan rumha eno erah kota adoh Rangte chaan aphaan ah dongjat eno jirep adi nga jeng chaatchaat tam ih rumla ngeh ih thuk rumta. Moses the akhoh phaak ah taat moondat raangtang. 10 Mina loong mokre ah biin anaan hoon adi uh ljiarel mina loong ah ih neng mik ih tanaan sok andi, ngah ih uh biin anaan ehang. Marah biin anaan rumta. Enoobah Hootthe marah ih etek ih thukla ah hoonjih ah—erah biin anaan hoon ang adi—Jisu emathan ih phaakjaaja ang abah, 8 Chiiala nawa Kristo ngathong ni sen raangtaan ih hoon hang, 11 ih mokala ah tiimthan ephaak ang ah. 9 Dut haat erah seng sak nah Soitaan ah naktoom mi mokah ah etheng banlam ah erah than ih ephaak ang abah; ngeh ih reelang; tiimnge liidi seng ih heh mongtham khoppiroidong kotijh banlam ah tang tiimthan ephaak kaankoong ah jat ehi. 12 Kristo Ruurang Ese tiit ang ah! 10 Seng ih jen li eh ih amadi phaakla ah ehan ah baat suh Troas ni thok tahang adoh, erah nah ephaak ang kano maangdi phaakjaaja angta ah emat heh mootkaat raang ih seng Teesu ih lam laangkoh eh kala. 11 Eno pootsiit phaakta rah botseh erah ah jat etang. 13 Enoothong seng phono Taitaas than ih phaakta, saarookwet phaakla ah tang tiimthan ah lajaptop keeno, Ngah rapne ih sootsaam tang. ephaak ang ah! 12 Erah thoidi erah suh laalom ih no, Erah raangtaan ih miloong ah damdi raajeng angno seng loong ah rongtangtang angli. 13 Seng Moses Mesidonia ni katang. 14 Enoothong Rangte suh seng likhiik tah angke, Moses ih bah hethe hekhoh ah ih jengseera ih! Tiimnge liidi Kristo damdi roop eno moondat kano ljiarel mina loong ih phojat johang ngeh ejen lam ni Rangte ih siit hali. Rangte ih seng loong ih hethe hekhoh ah loop eta. 14 Nengthung nengtak ah Kristo tiit noongrep ni tumbaat suh phontum likhiik ah, erah di maalah, muuhood rumta; amadi tuk ih ih maak hali. 15 Erah langla seng loong ah Kristo nengthung nengtak ah jengdang ehak ah taatweh ih Rangte suh phontumkaang tummangmang eh rum abah uh maangdi loopta the akhoh likhiik ih tingakkoh ah likhiik, erah mirep miraang reeni thoktum emamah ih muuhood rumha. Neng loopta nyuh abah kala, mattekte angkoja adoleh khopi chote angkoja. Kristo damdoh roop ano luulu ba khook haat ah. 16 Eno erah tingtakta ah ematte loong raangtaan 15 Amadi uh, Moses Hootthe ah weh rum adi erah ebah neng tek thuk suh nambokbok; enoothong loopta rah ih neng thung ah muuutu thuk rumla. 16 khopui chote loong raangtaan ebah roidong chotheng Enoothong, Rangteele ni Moses suh liiha ah likhiik: tummangmang? 17 Seng loong ah wahoh loong “Hethe hekhoh loop ah Teesu reeni thok kohaano ah likhiik tah angke, neng loong ah ih bah Rangte khook haat eta. 17 Amadi, “Teesu” ah Chiiala ni; eno jengkhaap ah thaangne huikhaak sang arah likhiik marah di Teesu Chiiala jeela, eradi maama pongwan angla. 18 Erah thoidi, seng loong the akhoh laloop Rangte ih kaat thuk thoidi heh ngathong ni Kristo thang ih Teesu chaan aphaan ah sengthe sengkhoh laksuh ngeh ih jengkongli.

3 Erah jengli ah seng khuurong pook tiit we baat ih arah likhiik tam ah? Mina wahoh loong ah likhiik, seng raang ih sen suh le phanraangkot tam jamhi adoleh sen jin nawa phanraangkot ah jamhi? 2 Seng maangka di bah sen teeteewah ah ju seng leeraang, mirep miraang ih jattheng ah seng ten ni raangthihi hi. 3 Erah jatririh, arah le ah Kristo heh teeteewah ih raangta eno erah le ah seng ih sen suh maatti. Erah roong ih raang arah tah angta, ething Rangte Chiiala nawa ih raangta, adoleh jongkho ni taraangta mina ten ni raangta. 4 Seng arah jengli ah Kristo jun ih Rangte suh kamkam ih tuumaang eno jengli. 5 Arah mootkaat ah seng ih jen ih ngeh ih jen chaangjih seng suh tiim uh tajeeka. Seng jen mookaat jih abah Rangte jin nawa raahala; 6 jengdang ena jun ih

ni phaak thukli, erah Teesu reenawa, phosiitsiit ih phaakla, eno erah langla Chiiala, eno erah ih seng loong ah saarookwet phaak raangtaan ih heh likhiik ih leksiit hali.

4 Rangte ih tenthet heeno arah mootkaat ah mootthuk hali, erah raang ih seng thung tajoongke. 2 Seng ih husah tiit nyia rakrek tiit ah thiinhaat ehi; seng ih mimok miwaan tah angke adoleh Rangte jengkhaap uh tamoong baatke. Rangte miksokdi seng loong ah amiisak weephaak adi tongli eno seng teeteewah tiit deenbaat hi ah mirep thung nah seng mokali ese ngeh ih toom jatrum ah ngeh ih taat thunhi. 3 Eno seng ih ruurang ese tiit ah huthiin ih bah, ematte loong raangtaan ih ba ang ah. 4 Neng loong ah ih tahanpi rumka, tiimnge liidi nengthung nengtak ah arah mongrep dowa hakhoh luuwang

lakhui ni rangnak ni thiinha. Neng loong asuh neng klothung ni phaakta we ah tatup thuk rumta, erah weephaak ah langla Kristo rangka suh Ruurang Ese tiit dowa dongta, erah amiisak Rangte likhiik ih angta. (aiōnios g165) 5 Tiimnge liidi erah seng teewah tiit tabaatti; seng ih bah Jisu Kristo ah Teesu nge ih baatti, eno Jisu thoilam di seng loong sen laksuh eh hoonli. 6 Erah thoidi Rangte ih liita, "Weephaak ah rangnak mong nawa dongphaak ah" erah langla Kristo the akhoh ni Rangte chaan aphaan phaak thukla ah seng suh jatthuk suh weephaak phaak thukte Rangte ah likhiik. 7 Enoothong chaan aphaan elongthoon seng tak sengseng abah tathoonka; tiimsaasa di tenchi angl, enoothong thung mabah uh tasaap datke; 9 piara hantek je ah, erabah uh seng joonte laje mabah uh tah angke; tiimsaasa di maak uh edan huirok ehi, tiimnge liidi heh roidong ah seng mih ih japtup etheng. 10 Erah langla etek ah seng damdi jeeroh eh hala, enoothong erah thaang ah roidong ah sen damdoh roong mokaha. 11 Seng roi roitang Jisu ni liiha, "Ngah ih hanpi eh thoidi jengtang." Phooisiiti mih ih japtup etheng. 12 Erah langla etek ah seng thoiilam di seng roidong ah choothaat thaat eh hoonla, seng hansi roidong doh jen ngaak saatsiit he. 13 Rangteele seng loong ah ih jat ehi, Rangte ih Teesu ah roidong kotsuh ngaaksaat siitta, seng loong ah rangwu saakaan rookwet ena ih hoonli. 14 Seng loong ah ih enaang ekah ah bah uh, chiiala ni seng loong ah rangwu saakaan rookwet ena ih hoonli. 15 Eno pootsiit chamnaang li rah ih seng loong ah erah nang ih elong ah phaakjaaja ih hoon thuk he. (aiōnios g166) 16 Erah raangtaan ih seng thung tajoongke. Seng hansi roidong ah hiitle hiitle iah minchan ah mina ehanhan re nah thok ah, neng loong ah ih Rangte rangka suh neng rangsoom nah ehanhan lakookmi li ah. 17 Eno pootsiit chamnaang li rah ih seng loong ah erah nang ih elong ah phaakjaaja ih hoon thuk he. (aiōnios g166) 18 Tiimnge liidi seng mik ih tup hi adi seng thun takoke, latupke adi seng thung ah kohi. Seng mik ih tup hi abah pootsiit raang ih ba, enoothong mik ih latupke ah langla saarokwet raangtaan ih tongla. (aiōnios g166)

5 Seng loong ih jat ehi seng tongli nyutaap ah—arah hah dowa seng sakpuh ah—ethet eh ah,

seng songtong theng nok abah Rangte ih rangmong ni ethiin eha, erah nok ah heh teeteewah ih mabah uh lathet theng ih hoonha. (aiōnios g166) 2 Eno amadi seng tak ah dongheeng hi, rangmong ni seng nok hoonthiin ha ah seng sakkoh nah baalah loop tahe ngeh ih samthunhi; 3 eno erah nyuh ah wok ih no nyumuh khatmuh lah angsuah ah. 4 Seng loong ah arah hah dowa nyutaap adi tong ih adi, seng siwi mong chammaang ni thungjoong tongli, enoothong arah hatoh dowa sakphu ah thiinhaat eh suh tah angka; erah nang ih bah rangmong dowa ah seng sak nah ah likhiik. 5 Rangte heh luulu juuba seng iah leksitte warah ah, eno seng raangtaan eh chojih ban likhiik. 6 Erah raangtaan ih seng loong ah saarokwet lacho mathan ih tong ih eradoh ba seng ah Teesu nok nawa haloh angl. 7 Tiimnge liidi seng roidong ah seng ehi, erabah uh ethet sengseng abah tah eke. 8 Saarokwet di etek si ang ih bah uh Jisu tiita ah seng mathan ih tong ih eradoh ba seng ah Teesu jin nawa nok adoh nah uh toomtup asuh ah. 9 Seng roi roitang Jisu wang suh liihi. 10 Tiimnge liidi seng roidong ah thiinhaat ih no Teesu jin nawa nok adoh nah uh toomtup asuh ah. 11 Seng roidong ah seng roidong ah thiinhaat ih no Teesu jin nawa nok adoh nah uh toomtup asuh ah. 12 Erah langla etek ah seng roidong ah thoontang heh ih dande suh Kristo ngathong damdi jeeroh eh hala, enoothong erah thaang ah nah dong ejih ang ah. Seng hansi roidong di ethih roidong ah sen damdoh roong mokaha. 13 Rangteele angkoja oh ese angkoja oh, o mama mokati, erah jun ni liiha, "Ngah ih hanpi eh thoidi jengtang." Phooisiiti ih echoh eh ih. 14 Seng roidong kotsuh heh damdoh ngaak saatsiit he. 15 Eno pootsiit chamnaang li rah ih seng loong ah erah nang ih elong ah phaakjaaja ih hoon thuk he. (aiōnios g166) 16 Erah raangtaan ih seng thung tajoongke. Seng hansi roidong ah hiitle hiitle iah minchan ah mina ehanhan re nah thok ah, neng loong ah ih Rangte rangka suh neng rangsoom nah ehanhan lakookmi li ah. 17 Eno pootsiit chamnaang li rah ih seng loong ah erah nang ih elong ah phaakjaaja ih hoon thuk he. (aiōnios g166) 18 Tiimnge liidi seng mik ih tup hi adi seng thun takoke, latupke adi seng thung ah kohi. Seng mik ih tup hi abah pootsiit raang ih ba, enoothong mik ih latupke ah langla saarokwet raangtaan ih tongla. (aiōnios g166) 19 Seng loong ah seng thung tam phaangli? Emah ang abah Rangte thoilam di angla. Adoleh seng thung tam sekli? Emah ang abah erah sen raangtaan ih ang ah. 20 Seng loong ah Kristo minchan ih pan hali, amadi, seng ih jat ehi mirep raangtaan ih wasiit roop tiita, erah langla erah tiila adi warep roongroopla. 21 Heh loontang raangtaan ih tiita, tiimnge liidi o ething tongla ah neng teeteewah raang ih tathing tongka enoothong neng raangtaan ih ti ano we ngaaksaatta warah raangtaan ih tongla. 22 Erah raangtaan ih, seng ih o uh mina jun ih tadande ke. Seng ih jaasiit Kristo ah mina jun ih mok samthunti bah uh, seng erah likhiik takah reeraang ke. 23 O mina Kristo raangtaan ih angla

heh ena ih hoonla; ehak ah kaat eta, ena thok hala. 18 Erah loong ah Rangte mokala, seng loong ah jiinni tiim lajeeka likhiik ang ih bah uh, amiisak di seng piiara dowa heh joonte hoonthuk hali eno erah likhiik taang ni jaatrep jeela. 19 Tiitkhaap seng ih baattheng ah langla Rangte ih seng thung ni thun ehi. 20 Erah thoidi, seng mina loontang Kristo jun ih heh joonte ang thukla. Rangte ih seng loong jun ih jathuk tahan ah likhiik seng loong asuh neng loong ah heh joonte mamah ih dowa heh joonte ih toom hoonthuk han! 21 Kristo ah rangdah tah angta, enoothong seng loong raangtaan ih Rangte ih seng rangdah roong hui thukta tiimnge liidi heh jun ih Rangte jiin dowa kateng ah seng ih nep roong chosuh ah.

22 ang ih bah uh, warep changteng eh hoonthukli; seng loong asuh nga susah suh baatbaat ih rumhala: Erah tenthun ah likhiik ih sen tenthun uh noisok ehe. Sen hoonta erah tiitkhaap ah baat hali. 23 Erah thoidi, uh emamah ang an. 24 Lahampiite loong reeraangla ah likhiik nak reeraang an, emah tajen reekan. Epun nyia lapunka ah mabah uh phoosiit mamah mi ang ah? Rangwu nyia rangnak ah eroom ih mamah mi ang ah? 25 Kristo nyia Hakhoh Luuwang ah mamaah mi tungchan ah? Hanpiite loong lahanpiite damdi tiim adi phoosiit angla? 26 Rangte rangsoomnok nyia rangnak mih soom nok ah mamaah mi tungchan ah? Tiiinge liidi seng loong ah ething tong Rangte nok!

6 Rangte mootkaatte jun ih eroom ih mokali, eno, sen loong asuh Rangte tenthet erah chohi ah thaangmuh nah naktoom ang ah. 2 Rangte jenglal ah boichaat an: "Sen loong rongthu suh nga saapoot thok taha di, Sen jeng ngah ih boichaat etang, Sen loong puipang rangwu thok taha adi, Sen loong ah chosok ih rum taha." Boichaat an! Arah saapoot ah Rangte ih seng rongthu saapoot; chiinnyah sa seng puipang rangwu ah! 3 Seng mootkaat pakna ah o iuh naktoom thetsok ah ngeh ih thunhi, erah raang ih o lam nah uh lamtang nak toom ang ah ngeh ih taat thunhi. 4 Erah nang ih bah, Rangte laksuh jun ih seng loong ah ih chamchoh di angkoja oh, echeh echaan di angkoja oh nyia chikrok di angkoja oh enaan ehi ah thong noisok hi. 5 Seng loong ah ebot ih tahe, phaatak ni sak tahe, nyia midung ni kiipnak tahe; moot akaat uh jupmuh saatmuh adoleh phakmuh satmuh ih kati. 6 Seng loong ah saachamcham ang eno, mongtham je ano, enaan nyia minchan ah je ano seng loong Rangte laksuh ngeh ih noisok hi —Esa Chiiala nawa ih nyia seng amiisak mongnook nawa ih ah, 7 amiisak tiit ah baat hi dowa ih, nyia Rangte chaan aphaan nawa ih ah. Seng ih piiara long suh nyia seng teewah puipang suh kateng ah senglang sengpah eh kap hi. 8 Seng loong ah soomtu nep eh hali nyia rakri thuk nep eh hali; adoleh kaanju uh kaanju eh hali nyia phoongpha uh phoongpha eh hali. Seng loong asuh khoonglap liihe bah uh seng loong ih amiisak tiit ah baat hi; 9 warep ih jat ehe bah uh lajatri likhiik; seng loong ah tekchoi likhiik, enoothong sen miksok di seng loong ah ething. Seng loong ah siiwi he bah uh tathet haatri; 10 saarookwet thungthet eh ih bah uh tenroon ih tongli; seng changthih likhiik

7 Joon awaan loong, arah kakham loong thoontang seng raangtaan ih hoonta. Erah raangtaan ih, seng teenuh teewah ih seng sakpuh adoleh chiiala nyaan hoomee dowa esa angjih, Rangte soomtu lam ih seng loong ah esa ih songtong theng. 2 Sen ten nah seng samthun roh ehe. Seng ih o uh tathet thukke; o uh tathet haatke adoleh o thet thuk suh uh tachungke. 3 Arah jenglal ah sen dut haat suh tali kang; jaakkoh di uh ebaat ih rum taha, seng loong ah ething ang koji oh adoleh tekhang ang koji oh sen loong ah seng minchante saarookwet eroomroom ih angli. 4 Ngah sen loong asuh kamkam ih tuumaang lang; nyia sen loong sok rum haano rapne ih khuupook lang! Seng chamnaang di uh nga tenchaan ih tonglang; nga rapne tenroon ju tonglang. 5 Mesidonia ni thok lidi uh, seng loong ah naangtong muh. Erah ni noongrep ni cham anaang tola angdowa, rookmui jengmui, nyia seng ten ni choothaat thaat totoh angdowa. 6 Enoothong, thungjoongte suh chaan kotte Rangte, ih Taitaas ah kaat thuk haano sen chaan kok dongta. 7 Seng loong ah heh kaat suh luulu taroonti, heh suh sen ih mamaah ih rongthu tan erah baat heeno ehan roonti. Nga japtup suh sen mamaah ramtan

erah ah baat ih tahe, nga raangtaan ih sen loong botse korumta. Neng ten ih jam ano 4 Judia dowa ah erathan ih thetthun han, adoleh nga pang suh Rangte mina loong ah seng ih nep roong sokboi ih erathan ih thunhan; erah raangtaan ih amadi ehan ngeh ih chuut hu rum ano seng lasih jotahe. 5 Seng roonlang. 8 Ngah ih raangmaat tahang le ah ih sen laalomti ah nang ih ju ehan ih re rumta! Jaakhothon thungthet thuk han bah uh erah raangtang asuh ah neng Teesu suh look rumta; erah lih adi, Rangte ngah ih tathet thunkang. Sen thungthet ah tuprum thung jun di neng teewah seng sak ni uh look haat eh haano thetthun ih angbah uh pootsiit raang ba ang rumtaha. 6 Erah jun ih seng loong ah Taitaas reeni ah. 9 Enoothong amadi ngah roonlang abah—sen chuut huuti, an phang mokah tu ah neng raangtaan thungthet thuk suh tah angka, sen thungthih tan ah ih ih heh minchan mootkaat ah maang thoonthoon ih senkhoom sensaam lekthuk halan asuh roonlang. mootjih ang ah ngeh ah. 7 Sen loong jiinni tiimjh jeela Erah thungthet ah Rangte ih jat eta, erah raangtaan ih erah kapjap han adi sen loong ah rapne changteng: sen thetjh seng tiim uh re muh. 10 Tiimnge liidi Rangte hanpi di angkoja oh, tiit baat di angkoja oh, adoleh ih thungthet marah suh liiha erah ih bah tenthun ah mongtham di angkoja oh, erah damdi seng chosok lek thuk ano khopirroidong lam ah suiha—eno erah di hali nyia minchan ih hali adi nep ah. Eno sen loong thetthunjih tajeeka! Enoothong mina thungthet luulu ih ah arah minchan mootkaat adoh uh larat lapatte toom bah etek ba eh thuk ho. 11 Erah thungthih tan thoidi ang an ih liihi. 8 Ngah ih sen hopnak suh nyia pansuh Rangte mamah mokala erah taat sok thaak an: Sen tali kang. Enoothong wahoh loong ah mih chosok suh thung mathan sekthuk halan, sen toontang ah jat eh mamah ih nookla, erah likhiik sen loong mongnook thuk halan! Punkhat ela ngeh ih jatthuk halan, etek amiisak di mathan ah erah jat suh lihang. 9 Sen nawa pang hali ngeh ih jatthuk halan, seng raangtaan loong ah ih seng Teesu Jisu Kristo minchan ah jat ih thunha ngeh ih jatthuk halan, nyia emoong reete ehan; heh changteng ang abah uh, sen raangtaan ih chamthuk suh ban tongroh ela ngeh ih jatthuk halan. heh teewah changthih ih hoon thukta, tiimnge liidi Jirep lam adi seng teenuh teewah tathike ngeh ih heh changthet jun ih sen changteng toom ih hoon noisok tan. 12 Erah raangtaan ih, le raangtang bah an ngeh ah. 10 Ngah ih thunhang manrang phang uh, o mina emoong reeta thoidi tah angta adoleh o mokatan ah amadoh jentom mokah anbah ese ang moongta erah suh taraang tang. Erah nang ebah, ah. Sen loong ah mootkaat pakna ni luulu kapkhoh Rangte miksok di sen ih amiisak di seng mathan thun tah angtan, reeraang pakna suh uh ethun ih tan. 11 hali erah jatthuk suh raangtang. 13 Erah raangtaan ih Emah ang abah, mootkaatjih ah thoon mootkaat ih seng rap eh seng rangdongli. Seng rangdong luulu an! Sen ih echaan ih thoon mootkaat suh thuntan lah angthang ih; Taitaas ah chosok anno heh tenroon ah mamah jen reeraang pakna an erah jun ih thoon thuktan ah suh seng rapne ih roonti. 14 Ngah sen mokah an eno amadi tiim reeraangjih ah erah mokah suh khuupook lang tiit ah heh suh baat etang, sen ih an. 12 Sen loong ah ekot esuh nook elan bah, sen ngah tarakrek thukri. Sen loong ah damdi saarookwet suh jeela jun ih sen lakkot ah Rangte ih ethang ih ah, seng amiitiit ah roongwaanti, erah likhiikkhiik sen lajeeka bah tiimma thang ah. 13 Ngah ih sen loong raangtaan ih seng rangdong tiit Taitaas suh baatti ah naangcham thuk rum haano wahoh naangtong ah ih amiisak angkah ngeh ih noisok ha. 15 Erah thuk suh talikang; enoothong amadi sen suh saapoot raangtaan ih heh ih ehanhan eh minchan halan, heh je thoidi ba, ramtek khamle tongte loong ah chosok ih kah renbaat tahan adi sen ih mamah kah ih bantho anbah ese ang ah ngeh ih baat rumhala. Eno juuba, tan nyia kamocho tan heh ih samthun roh eha. 16 Sen loong ramtek khamle tong an doh nyia neng suh Sen loong asuh jirep ni tuumaang laalom rum haano je adoh neng ih uh toom chosok han. Erah likhiik sen ngah rapne ih roonlang!

8 Joon awaan loong, Mesidonia chaas loong adi

Rangte minchan ah mathan angta erah jatthuk suh liihi. 2 Neng loong ah phate joonnaam rumta doh rapne ih chamnaang rumta; enoothong neng loong tenroon ah erah than ehan angta, neng lakkot ah uh datniikni eh kotsuh nook rumta, neng loong ah changthih taat angrum abah uh ah. 3 Ngah ih sen loong asuh jen baat ih rumha neng ih mathan jen koh ah erah than ih koh rumta, eno erah nang ih ehan

adoleh sen loong chosok ah noisok suh Chaaste saarookwet nyia saapoot rookwet sen raangtaan ih loong ih heh seng damdoh roongkhoom theng ngeh jeeruh toom eh ah ngeh ah. 9 Rangteele ni uh emah ih danje nyia danjoh rumha. 20 Lakkot laknai doh mih liiha, "Changthih noodek suh larat lapat ih koh adi; ih liilaang jih naktoom ang ah ngeh ih seng sokthun heh tenthet ah saarookwet raang ih tong ah. (aiōn samthun ih reeli. 21 Teesu miksok doh luulu lah g165) 10 Eno Rangte, o ih chamwente suh raanjih anghang ih, mih miksok doh seng loong ah marah kotte nyia phaksat esuh baarlo kotte warah ih larat epun ah erah reejih. 22 Erah raangtaan ih Taitaas lapat kot kano raanjih thoontang kohan, eno erah loong ah damdi seng loong no wakkaat thuk hali; rapne ih seethuk ah. 11 Jaarookwet naktoom ratpat seng ih saarookwet thaaksok ih di heh mih chosok ah ngeh ih sen changteng anghthuk han, tiimnge liidi suh ramram angte mina. Eno amadi sen loong asuh sen ih kohali ah neng suh toom kohi thoidoh warep rapne laalom halan, sen chosok suh rapne ih ramlia. ih Rangte suh saarookwet lakookmi toomli rum ah. 23 Taitaas ah langla, sen loong chosok suh nga damdi 12 Sen erah reeraang lan ah Rangte mina loong roong mootkaatte; phoh ano wahoh loong heh damdi raangtaan luulu tah angka, enoothong Rangte suh o roongkhoom rumla langla, chaas loong mendi ehanhan ih lakookmi li theng ih hoonla. 13 Eno erah khoom rumla nyia Kristo men raksiitte. 24 Neng loong pakna reeraang lan jun ih, nyia Kristo ruurangese tiit asuh sen mongnook ah noisok an, chaas loong ah ah kap kanno adoleh amadi, neng suh kohan nyia erah suh emi tuumaang theng toom ang ah adoleh wareprep suh chokoh han thoidoh warep ih Rangte sen thoilam di seng loong khuupook li ah epun ekah rangka ah. 14 Eno Rangte ih hedakdak minchan noisok kohanno neng loong ah ih rapne ih thun damdoh rangsoom kohan. 15 Ranglakkot thaangmuh koh thoidoh loontang ih Rangte suh lakookmi li ih!

9 Judia ni Rangte mina loong kaat thuk halang ah chosok suh ngah ih sen suh le raangkot ju amiidi

bah lapaklak jih angta. 2 Ngah ih jat ehang sen loong ah chosok suh eram elan, erah raangtaan ih Mesidonia mina loong suh sen suh khuupook lang ah noisok rumhang. Ngah ih liitang, "Akaia dowa hanpiite loong ah" "manrang dowa ih chosok esuh banban tong rumla." Sen lakkot je thoidi neng loong ah ehanko ah lakkot laknai thung. 3 Arah hanpiite loong ah amadi daapkaat eh halang, sen lakkot laknai suh khuupookli ah thaangmuh jengkhaap naktoom ang ah. Enoothong, ngah ih liihang ah likhiik, sen loong ah lakkot laknai suh banban bantong theng. 4 Enoothong, Mesidonia dowa mina loong ah nga damdoh mok roongra haadoh sen lakkot suh banban lamok angkan bah, seng tiimthan rakrijih ang ah—sen rakrek tiit ju lah anghang—sen su laalomli asuh ehan suh ah. Eno juuba ngah thok hangdoh ban khookham suh ah. Eno lakkot laknai suh enook elan ngeh lakkot kakham tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

5 Erah thoidi hanpiite loong ah ehi; warep tenthun ah seng lakhui ni anghthuk eno nga ngani bankaat thuksuh samthuntang, neng ih sen lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah. Eno lakkot laknai suh enook elan ngeh lakkot kakham tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

6 Samthun etheng o mina ih hejih eneesah tam ehan? Ese, neng teewah suh emah toom we wen abah cham hemootsah ju ang ah; o ih ehan wen samthun rum ah, tiimnge liidi neng ih samthunha ah ehan ju choh ah. 7 Erah raangtaan ih, mamaah ih lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah. Eno lakkot laknai suh enook elan ngeh lakkot kakham tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

8 Adoleh mootse kaatse raangtaan ih le korum haano sen cho thuk suh taliikang. 9 Nga ih ah nook ha. 10 Rangte ih sen ih jamhan ah nang ih ju ehan jen kohan, Mararah ih liiha "Pool le ah echeh echaan, enoothong

10 Pool, ngah ih, sen lasih jorum hala—sen damdi roongtong hang di mih ih toontang nyia ese li

halang, enoothong haloh ang angdi mithih li halang. Kristo minchan nyia tenthet ih 2 sen reenah wanghang doh mithih nakkah anghthuk weehe; tiimnge liidi o ih mongrep tenthun nawa ih re rumla ngeh ih li hali erah lang apah ah arah mongrep dowa lang apah tah angka erabah Rangte chaan aphaan lang apah, 3 Amiisak di elang eh ah seng arah mongrep adi songtong li, enoothong mongrep tenthun ni tarookmuike. 4 Seng rookmuili erah lang apah rah ih echeh echaan loong ah thet haat hi. Tiitmoong jengkhaap di daanmui li loong ah chaatachat ngeh ih noisok an, jeng laboichaatte loong ni khuupookli adi seng lamtang hali ah thet haat Kristo tiit ah kap thuk hi. 6 Sen loong ah hejeng lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah. Eno lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

5 Rangte mongtham ngathong chaat ngeh ih noisok an, jeng laboichaatte loong ni khuupookli adi seng lamtang hali ah thet haat lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

7 Tiimchoi ang ah, eno lakkot laknai suh enook elan ngeh lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

8 Teesu ih lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah. Eno lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

9 Nga ih lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah. Eno lakkot kakhak tan ah toom ban khookham rum ah suh ah.

10 Rangte ih sen ih jamhan ah nang ih ju ehan jen kohan, Mararah ih liiha "Pool le ah echeh echaan, enoothong

heteewah ah hephuuphu seng damdoh ang haano, baat hi. 7 Rangte Ruurang Ese tiit nyootsoot rum heh larook lata ih hoonla, eno heh jengkhaap ah taha thaang ngah tiim uh tasuh rum taha, sen loong tiimju tah angka!" 11 Erah likhiik mina ih jat etheng ah hoondak mina toom ang an ngeh ih nga teewah seng sen reenih lah angke di le ni tiimjih raang kohi subah elong tali tang. Eno nga moongre tam etang? nya sen damdi ang edi tiimjih reeli ah phoosiit. 12 8 Sen loong damdi mokah tahang adi nga subah ehol Elang eh ah o ih ngah elong thunha damdi seng chaas loong ah ih kot kotahang, weeli ang bah, erah teeteewah tanaan toobaatke. Neng loong ah tiimthan sen loong chosok suh neng loong ah taangnawa ngakthakla! Erah loong ah ebaah neng thun jun ih neng ngeekot rum kotahang. 9 Eno sen damdi ang tahang teeteewah thaak samthunha nya neng teeteewah tokdi uh ngun laaki angbah uh sen tabansok rum taha; thaak dande ha! 13 Enoothong, seng loong ah kaaliin tiim laaki ang bah uh Mesidonia nawa wangte kristaan takhuupooke; Rangte ih mathan mootkaat thuk hali loong ah ih chokot rum kotahang. Erah raangtaan erah mongmong adoh ang ah, eno arah sen damdi ih ehakdi angkoja oh, adoleh liwang nah angkoja moli rah uh erah mongmong adi moli. 14 Eno seng ih oh: nga raangtaan ih sen sootboot theng tah angka! Kristo Ruurang Ese tiit baatkaat tahe adoh, sen ih 10 Kristo amiisak tiit ah nga taangni je tungkaangdi, mathan samjat an erah than ba baatti, erah nang eh ngah ih kakham hang Akaia nah manah ang bah ehan jiitbaat muh. 15 Erah thoidi seng suh Rangte ih uh ngah khuupook lang ah ehotthiinjh tah angka. 11 mathan reetheng thiinkoh hali wahoh loong ah erah Erah jenglang ah sen lanook rumra no tam jenglang? nang ih ehan mokala asuh takhuupooke. Erah nang Rangte ih jat eha ngah ih sen enook ih rum hala ebaah, saarookwet Rangte ih mathan mootkaat theng ngeh ah. 12 "Kaamwah" wahoh loong ah ih tiim thiinkoh hali, sen jaachi nah sen loong ah ehanhan ih thoilam ni ang abah uh neng mokala ah likhiik seng jen mootkaat suh hanpi han asuh ba laalomli. 16 Eno uh emamah ju mokali nge ih khuupook rumla eno juuba seng lakngah nah deek hoh nah Ruurang Ese neng lakuupook thuk suh amadi reelang ah likhiik ju tiit jen jiit baatkaat ih, eno wahoh phek ni jen mootkaat re ang. 13 Erah miwah loong ah amiisak kaamwah choi asuh takhuupooke. 17 Enoothong Rangteele tah angka—erah loong abah lalangka kaamwah, ni liiha, "O bah uh khuupook esuh li abah Teesu ih neng mootkaat tiit ehu baatrum ano neng teewah tiimjih mokala erah suh khuupook theng." 18 Tiimnge rangkhotoloh ni amiisak Kristo kaamwah ngeh ih liidi Teesu ih seng suh ese ngeh ih thun ano kap hali noisok rumha. 14 Ese, erah suh tapaatja ke! Soitaan adi ba seng loong ah epun eli, eno seng teeteewah ih maama teewah suh ese thunhi adi tah angka.

11 Ngah mok ngakthak ang bah nya baangthaang angbah sen ih enaan ehe ngeh ih laalom lang. Emah ju angwe an! 2 Rangte sen suh lungwaang hala likhiik, ngah uh sen loong suh lungwaang halang; sen loong ah jaalasar toontang likhiik marah wasiit luulu damdoh kuhoon thuk suh kakhat rumhala, erah langla Kristo heteewah. 3 Ngah choolang abah senthung sentak ah chikrok anno Kristo lih sekllilih ih phanhan nya saachamcham ih mokalan ah ma thiinhaat jan oh—erah likhiik pu ih heh mongtham ethih nawa ih Ip mokwaanta. 4 Sen loong ah ih o wangkoha bah uh seng ih baattaaan hi Jisu, tiit lah angthang ih, Jisu wahoh tiit baattaaan kohan bah uh boichaat roroh ehan nyi enaan ehan; adoleh seng jiinnawa chaat han Chiiala nya ruurangese tiit likhiik lah angthang eh jihoh chiiala nya ruurangese tiit ah mok kap han! 5 Ngah ih thun angdi sen loong ah ih "kaamwah loong" asuh hoondak eh liihan ah nang ih ngah ehin nya lajat tah angkang. 6 Ngah lanang mijeng kangbah uh, mongtham lajat tah angkang, erah tiit ah sen loong asuh saapoot rookwet nya jirep thoidi saasa ih

loong ah ih chokot rum kotahang. Erah raangtaan erah mongmong adoh ang ah, eno arah sen damdi ih ehakdi angkoja oh, adoleh liwang nah angkoja moli rah uh erah mongmong adi moli. 14 Eno seng ih oh: nga raangtaan ih sen sootboot theng tah angka! Kristo Ruurang Ese tiit baatkaat tahe adoh, sen ih 10 Kristo amiisak tiit ah nga taangni je tungkaangdi, mathan samjat an erah than ba baatti, erah nang eh ngah ih kakham hang Akaia nah manah ang bah ehan jiitbaat muh. 15 Erah thoidi seng suh Rangte ih uh ngah khuupook lang ah ehotthiinjh tah angka. 11 mathan reetheng thiinkoh hali wahoh loong ah ih tiim thiinkoh hali, sen jaachi nah sen loong ah ehanhan ih thoilam ni ang abah uh neng mokala ah likhiik seng jen mootkaat suh hanpi han asuh ba laalomli. 16 Eno uh emamah ju mokali nge ih khuupook rumla eno juuba seng lakngah nah deek hoh nah Ruurang Ese neng lakuupook thuk suh amadi reelang ah likhiik ju tiit jen jiit baatkaat ih, eno wahoh phek ni jen mootkaat re ang. 13 Erah miwah loong ah amiisak kaamwah choi asuh takhuupooke. 17 Enoothong Rangteele tah angka—erah loong abah lalangka kaamwah, ni liiha, "O bah uh khuupook esuh li abah Teesu ih neng mootkaat tiit ehu baatrum ano neng teewah tiimjih mokala erah suh khuupook theng." 18 Tiimnge rangkhotoloh ni amiisak Kristo kaamwah ngeh ih liidi Teesu ih seng suh ese ngeh ih thun ano kap hali noisok rumha. 14 Ese, erah suh tapaatja ke! Soitaan adi ba seng loong ah epun eli, eno seng teeteewah ih maama teewah suh ese thunhi adi tah angka.

ih uh heteeeah ah rangkhotoloh ni weepaa rangsah likhiik ih noisok ha. 15 Erah raangtaan ih heh laksuh loong ah ih neng teeteewah kateng laksuh likhiik ih rangkhotoloh ni noisok ha ah tarakka. Saathoon doh neng tiim chotheng ah erarah ju chorum ah. 16 Arah we dopjeng lang: O ih bah uh nakmok thunhe ngah thungko ngeh ah. Enoothong emah mokthun anbah, thungko jengla ngeh ih taan boichaat ih an, tiimnge liidi nga erah suh amasah taan jen khuupook suh ah. 17 Amadi arah jenglang ah Teesu ih lajeng thuk rang ah uh mok jeng e ang; arah jo khuupook jenglang ah thungko jengjeng ju elang. 18 Enoothong wareprep ah mina ang kangtih ngeh ih khuupookla, ah likhiik ngah uh emamah taalek ang langnih. 19 Sen teeteewah erah than ejat ang anno, o ih mokwaan kohan erah loong jeng ah tenroon woksoon eh boichaat roh roh ih han nya enaan ehan. 20 O ih baat kohan bah uh nya joonnaan kohan bah uh, phoong tung han bah uh adoleh damnak ehan bah uh nya sen the ni baangbuhan bah uh boichaat roh roh nya naan roh ehan. 21 Erah loong ah reeraang suh echo eti ngeh ih thang suh rakrek elang! Enoothong tiim thoilam di ang abah uh o jen khuupook ah—ngah uh emamah thungko likhiik ih jengkong lang—ngah uh emamah

jen khuupook ang. 22 Neng loong ah Hebru tam ih luulu ba jat ah), eno erah di heh ih jengkhaap ah? Ngah uh emah ju. Neng loong ah Ijirelte tam lam ih lami dongbaat theng nyia mina tuikhoop ni ah? Ngah uh emah ju. Neng loong ah Abraham lami jeng theng japchaatta. 5 Erah raangtaan ih nga sutoom tam ah? Ngah uh emah ju. 23 Neng loong teewah suh takhuupook kang —enoothong arah mina ah Kristo laksuh tam ah? Ngah emok epaang likhiik asuh khuupook lang, nga teewah larook lata asuh jengkong lang—enoothong ngah neng nang ebah ba khuupook lang. 6 Ngah khuupook e ang bah uh, laksuh ang ang bah uh eseethoon! Echeh echaan engak tah e kang, mamah liidi ngah ih ami tiit ah loong ah ngah mokah lang, phaatak ni hedop hedop lekbaat angdoh ah. Enoothong ngah takhuupook sak halang, ruh nawa ih ngah ehan buh halang, kang, tiimnge liidi sen ih ngah jiin nawa tiimjh tup tan eno tiimsaasa di tek thanthan ih chamlang. 24 Dop nyia chaat tan ah, erah o suh ang abah uh nga tiit bangnga di Jehudi loong ah ih rookjom ja akhuh ruh ih ah ehan ih rangbaat thuk suh ngah tanookkang. 7 burum tahang; 25 Room hate ih ruh nawa ih dopjom Enoothong epaatjaajih jirep ah japtup thoidoh naktoom burum tahang; eno jaasiit ah jong ih patrum tahang. khuupook ah li ano, nga hansi ni sattithih ih chamthuk Juukaari khoodatta adi takjom chamlang, eno jaasiit tahang, erah langla nga siiwi chamnaang thuk suh adi hephe pheesit hesa saasiit ju khoni angtang. 26 nyia thungjoong thuk suh Soitaan kaamwah ih satthuk Erah tumkhoom tang adi juujeng naammak di nyi ehuh ah likhiik ih ang thukta eno takhuupook thuk tahang. epaang damdi hedop hedop tungthang tang, nga 8 Erah khoisat ah deesiit raangtaan ih Teesu suh nga mina loong nyia Ranglajatte loong damdi choophaan rangsoom ni jaajom baattang. 9 Enoothong heh ih phaan ih angtang; samnuthung ni uh echo etheng ngaakbaat tahang: "An raangtaan ih nga minchan angta, phima woma ni echo etheng angta, juusih ni ah laaleh ang ah, tiimnge liidi larook lata ang udi echo etheng angta, eno lalangka joon awaan loong ra nga chaanphaan ah rakla." Erah thoidi, nga larook uh echo theng angta. 27 Jupmuh saatmuh mootkaat lata ang angdi, nga pangte Kristo chaanphaan asuh theng angta; tiim saasa di jupmuh saatmuh mokatang; tenroon anglang. 10 Kristo thoilam di, larook lata, ramtek khamle damdi mokatang; tiim saasa di phak thaangju kaanse, echam enaang, siiwii nyia echeh asat larooklui, naangjam theng laje nyia nyuh akhat echaan loong ah roongje roh e hala. Tiimnge liidi ngah larooklui ih angtang. 28 Eno jihoh tiit ju labaat, chaas larook lata ang angdi, tathat eh hoon lang. 11 Ngah loong raangtaan ih ngah ehan sootboot tang. 29 O thungko likhiik ih reeraang lang—enoothong erah sen ang abah uh larook lata angta adi ngah uh larook ih reeraang thuk hali. Nga tiit roong seebaatte ah sen lata roong hoontang, mabah o mina rangdajih re adi, angjih angtan. Tiimnge liidi lidoh tiim lajo ang kangbah ngah sootsaam etang. 30 Ngah khuupookjih jaatjaat uh, sen loong "kaamwah" wahoh loong nang ih ngah ang abah, larook lata angtang noisok ha asuh ba jen ehin tah angkang. 12 Sen jaachi ni paatjaajih nyia khuupook ang. 31 Rangte nyia Teesu Jisu Wah—men epaattek etheng jirep ah enaan lam ih re kangno ngah juuba saarookwet raangtaan ih romseetam toom kaawaan ni bante loong tongthuk rumta, erah tokdi Aritas ah Luuwang angta. 33 Enoothong koiraangpo lam ih hong ni datthiin rumhang no bante loong lak mok reetang ah biin anaan hoon weehe. 14 Arah ih adoh, kobono ih nga khak thuk suh samnuthung pa kaawaan ni bante loong tongthuk rumta, erah tokdi jaajom ang ah ngah sen reeni dongkhoom suh ban Aritas ah Luuwang angta. 33 Enoothong koiraangpo khookham hang—enoothong sen taangnawa tiim uh lamihong ni datthiin rumhang no bante loong lak nawa puitang.

12 Nga khuupook ah laseeka bah uh, ngah khuupook roh ete anglang. Enoothong ngah ih mot amang nyia Teesu ih tiitwuh halang tiit ah baat ang. 2 Asih paangbaji ngani rangmong echoong thoon ni kristaan mina wasit siiwanta warah ngah ih jat ehang (Enoothong erah ngah ih tajatkang amiiidi tam ang kotaaja adoleh mot amang sok kotaaja—Rangte ih luulu ba jat ah.) 3 Ngah we dopjeng lang, arah mihih ah Wojum ni siiwanta (Erah uh, amiiimi tam ang kotaaja tam aleh mot amang angko taaja—Rangte

ih ngaapuh ngaasak dowa ih nga jiinni tiim jeela, erah loong kot suh nga tenroon lang. Nga ih ehan eh nook rum kohaano sen ih tatam nookri? 16 Erah suh nook anbah, nga raangtaan ih sen sootboot theng tah angta. Enoothong mararah ih mokli an, ngah maakthih maklang nyia sen mokwaan suh tiit hu baatrum hala ngeh ah. 17 Mamah ma ang ah? Ngah ih kongphaak kotte daapkaat tahang loong ah jun ih sen loong ah tam put thuk rum taha? 18 Sen reeni

kaat thuk suh Taitaas lasih jotang, eno heh damdi marah epun ah erah toom mokah an ngeh ih re li. 8 wahoh hanpiite nep wakra thuk tahang. Sen ih Taitaas Tiimnge liidi amiisak tiit ngathong nah seng tiim uh ih nep eput eh tahe tam liihan? Sek wanyiinyi jisiit tami reeraang ke, enoothong amiisak raangtaan ih mootkaat raang ih phoosiisit tanih reeti tih? 9 Sen reeraang pakna theng. 9 Seng loong ah larook lata loong ih mokthun an madoh dowa ih seng ih seng tiit di eroon eli enoothong sen loong ah tathat anglan. asuh ese ih baat hi ngeh ah. Emah tah angka! Joon Erah raangtaan ih erah nang ih ju eseethoon toom awaan loong Rangte ngathong ni, tiim re ih bah uh ang an ngeh ih rangsoom kohi. 10 Erah raangtaan sen chosok suh nyia Kristo ih jeng thuk he ah likhiik ih sen loong reeni lah ang kangbah uh arah le ah ih ba jengli. 10 Ngah erah raacho lang, sen reenah raangkoh rumhala; erah langla Teesu ih kohalang raahang adoh nga thung jun doh lah ang, adoleh sen chaan aphaan ah sen loong reenah dongkoom thung jun doh uh lah ang ma mok japtup jang oh hang adoh sen ih laan thichoh roh lamaak suh—erah ngeh ah. Ngah choolang ah langla, rookmui jengmui chaan aphaan kohalang ah sen thet hoom suh tah adoleh khaada mui, tenkhat nyia lup aleek, kaanju angka sen loong rongthu raangtaan ih kohalang. 11 nyia mokwaan mui, joobaat waanbaat mui, miksuh Joon awaan loong amadi sen loong damdi raajeng siikhaam mui, adoleh lalang lajang khuupook arah ma rumhala! Eseethoon raangtaan sen loong ah mokah japtup jang oh ngeh ah. 12 Nga erah raacho lang, alih an; sen loong asuh jengse jeng koh rumhala ah adoh dong raahang adoh sen ngathong nah Rangte boichaat eh an; loontang wasiit wasiit damdoh ih kaanju ete ang halang, eno ehakdi data nyia ehuh ese anghtheng; semroongroong ih songtong an. 12 eleek, roomjup roomtong loong rangdah lah sekthun Semroongroong songtong anno wasiit ih wasiit suh loong ah raangtaan ih ngah ehu ete—erah langla jengseera an. Rangte mina loontang ih sen loong neng loong ramka nyia roomjup roomtong thoidoh asuh jengseera halan. 13 Teesu Jisu Kristo minchan, ang ah.

13 Sen loong reeni arah dong ra halang ah ih takjom ang ah. "Tiimjaat thikhah ih doh uh wanyi adoleh ehan ih haaki ko ano ba jen paat ah—rangteele ni liiha jun ih ah. 2 Ehakdi o datan, nyia wahoh loong asuh baat rumhala; arah tiit ah sen reeni dopnyi dong ra tahang adoh baatchoi, enoothong sen loong reenawa haloh ni ang ang bah uh arah we baat rumhala: Arah lih adoh raahang adoh hoocham chotheng nawa o uh tapuikan. 3 Kristo ah nga jun ih waan hala eno sen ih jamhan ah jaatrep erah doh dongjat an. Heh sen damdi tiimdi bah uh larook lata tah angka; erah nang ebah, sen loong dung ni chaan aphaan ba noisok halan. 4 Rapne ih naangti adi heh bangphak ni tekrapbotta bah uh, Rangte chaan aphaan nawa ih heh ething tongla. He damdi roop eno seng loong uh enaang eli, enoothong sen damdi joonte sano pak ih no heh roidong adi Rangte chaan aphaan ni roongroop eli. 5 Maama teenuh teewah thaaksok nyia thaak dande ih an, sen loong ah tuumaang lam ih tam songtong lan. Amiisak di sen ih jat ehan Jisu Kristo ah sen damdi eje ngeh ah—sen loong ah jirep di maangthoon thikhah kandoh thaak sok eh an. 6 Sen loong suh ngah tuumaang elang, seng ih jirep ah ejen eh ih. 7 Sen lathetre suh nyia lamoongtaang suh seng ih rangsoom hi—erah langla seng ih jirep ah jenta ehi ngeh ih tah angka, enoothong seng loong ah lajenke ah likhiik ang ih bah uh, sen loong ah ih

Galatiite

1 Pool taangnawa le, marah mih rah kaamwah raangtaan ih poon theng ngeh angta warah, mina taangnawa tah angka nyia mina thung ih tah angka, Enoothong erah Jisu taangnawa ra taha nyia Jisu Kristo tek nawa ngaaksaat siitte Rangte taangnawa ra taha. **2** Ani wa hanpiite loong enep nga damdi Galati chaaste loong suh jengseera ah maat hi: **3** Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih minchan koh hanno semroongroong toomtong thuk han. **4** Seng loong ah charangneng ethih roidong dowa puipang suh Kristo ih heh teeteewah sak ah, seng loong rangdah raang ih kota, Rangte nyia heh Wah lih jen phan suh ah. (aiōn g165) **5** Rangte ah roitang raangtaan ih phoongpha theng toom ang ah! Amen. (aiōn g165) **6** Sen thung ah seek ih mamah lek lan ngeh rapne paatja lang! Sen ah Kristo minchan nawa ih taat poon tahan eno sen ih 'ruurangese ehoh ah chaat han. **7** Amiisak diibah ruurangese tiit ah ehoh amukka, enoothong sen loong thung thet hoomte nyia Kristo ruurangese ah leksiit suh woot chungte mih ej, erah thoii ngah ih baat rumhala. **8** Enoothong seng ih baat ibah uh rangmong nawa rangsah ih baat abah uh Jisu tiit marah baatti erah lah ang thang ih mok we baat han bah, erah mih ah dut haat ano soolam nah toom wang thuk ah. **9** Jaakkoh ni uh seng ih baat choi, amadi uh ngah ih we baat rumhala: Ngo ih ang abah uh ruurangese tiit jaakkoh ni marah kapchaat tan erah lah ang thang ih ehoh mok baat han bah, erah mih ah dut haat ano soolam nah toom wang thuk ah! **10** Arah jenglang ah mina loong laktung nah ngah suh toom seechoh hang likhiik tam jeng lang? Emabah tah angka! Ngah ih jamhang abah Rangte ih toom seechoh ah liihang! Mina loong ih seechoh suh tam liihang? Ngah ih emah mok thun tang bah ngah Kristo laksuh tah ang thengtang. **11** Phoh ano loong, ngah ih baat rum thaak ha, ruurangese marah baat rumhala erah, mina thung nawa ih tah angka. **12** Ngah ih mina jiin nawa chothaang ang rah tah angka, edoleh nyootsoot rum hang rah tah angka, erah bah Jisu Kristo heh teeteewah ih dong baat hang rah. **13** Sen loong suh baat choi nga Jehudi thooroom kap angno songtong tang adi ngah ih Rangte chaas mina loong ah minchan laje thang ih mamah thet haat tang, edoleh siwi rum tang nyia mathan jen thet haat suh thuntang erah than ih thet haat tang. **14** Nga roite dung ni Jehudi thooroom soomtuute wahoh nang ih phangkhoh thoon ah ngah angtang, nyia sengte sengwah banlam loong ah rapne ih soomtuute

angtang. **15** Enoothong ngah maang tupsom rang di dook Rangte ih heh minchan nawa ih heh mootkaat raangtaan ih juuje tahang. Eno heh ih erah chungta adi **16** heh Sah ah noisok tahang, Ranglajatte loong suh Ruurang Ese baat raangtaan ih ah, eno ngah ih ngo suh uh tah jamcheng tang, **17** Jerusalem ni uh nga jaakkoh ni Jisu kaamwah loong ang rumta damdoh chomui suh tajook wangtang, enoothong ngah echaan ih Arabia ko ih katang eno erah lini Damaskas ko we ngaak tahang. **18** Eno ngah paang jom lini Jerusalem ni Pitar jinni ethoithak jat esuh wangtang, erah ni heh damdi asi sa baji roongtong wangtang. **19** Ngah ih kaamwah wahoh ngo uh tah tuptang enoothong Teesu suh heno angta Jeems ah ba tuptang. **20** Ngah ih ma raanghang ah amiisak. Ngah laleek kang rah Rangte ih jat eha! **21** Erah lih adi ngah Sairia nyia Siliisia hah ni wangtang. **22** Erah tokdi Judia chaas loong nawa mina loong ih ngah tah samjat rum tahang. **23** Neng iba mih jeng arah chaat rum ano ba jat rum tahang: "Marah seng siawiite kah angta wah ih amadi laalom tiit ah tumbaat ha, marah tiit heh ih thet haat taat chungta rah tiit ah!" **24** Ngah anghoi ih neng loong ih Rangte ah phoongpha rumta.

2 Asi paang baji lini ngah Barnabas damdi Jerusalem ni we ngaak wangtang, Taitaas nep nga damdi wang taha. **2** Ngah suh Rangte ih ewang etheng ngeh dongbaat hangno wangtang. Ngah ih ruurangese tiit ah Ranglajatte loong suh baattang jengkhaap ah Mihak phokhoh loong damdi hotsu ih chomui angno chorong waantang. Nga mootkaat ehak dowa nyia belam molang rah lajen angsuh tah nook kang. **3** Nga jiiyah Taitaas, Grik ang abah uh heh khoopkhan banlam ah ekhan etheng ngeh talaat baatta, **4** marah marah ih heh suh khoopkhan banlam hoon thung ang rumta. Hanpiite likhiik diip ang rum ano nyia jengmi jengte diip ang rum ano seng dung ni roong nop rum taha, Jisu Kristo damdi seng pongwan ih tongli rah jat suh nop rum taha. Neng ih neng dah ih hoon suh thun tahe, **5** enoothong amiisak ruurangese tiit ah sen raangtaan ih thinsuh, neng suh erah nye suh saapoot amasah uh ekot muh. **6** Enoothong neng ah lamsiitte likhiik diip ang rumla—ngah ih liihang neng loong ah hephopho ang rumla timdi uh tadan rumka; Rangte ih erah lamsiitte loong ah rangkhoh ah sok ano tah dande ka—ngah ih neng taangnawa ena mongtham ah choh muh. **7** Erah thaknang ibah, neng ih sok rum tahang ngah suh Rangte ih Ranglajatte loong asuh ruurangese tiit ah baat suh mootkaat koh tahang ngeh ah, heh ih Pitar suh mootkaat kota ah

likhiikkhiik Jehudi loong asuh ruurangese tiit ah baat raangtaan ih nga teeteewah jen tonglang ngeh tajen raangtaan ih kota. 8 Rangte chaan aphaan nawa li kang, enoothong Kristo ah nga sak ni tongla. Amadi ibah ngah Ranglajatte loong raangtaan ih kaamwah nga roidong thingtong lang ah, Jisu Kristo Rangte jen hoonthuk halang, Pitar Jehudi loong raang ih Sah hanpi angno thingtong lang, heh ih minchan kaamwah hoon thuk rumta likhiikkhiik ah. 9 Phansiitte tahang nyia heh roidong ah nga raangtaan ih kota. likhiik ang rumta Jeems, Pitar, eno Joon, loong ih 21 Rangte minchan ah ngah ih tah dut haat kang. ngah suh Rangte ih mootkaatse thoon koh tahang Enoothong mina Hootthe jun ih Rangte damdoh ejen rah dongjat rumta; eno neng ih Barnabas seknyi suh pun mok ih abah, Kristo tek ah thaangmuh ang ah! lak ah pak eh tahe tih, lak pak ah langla seng loong ah mootkaat room mootte ngeh jat suh pak tahe tih. Seng thoontang tungwaan eti, sek Barnabas rah Ranglajatte loong damdoh moottheng eno neng rah Jehudi loong damdoh moottheng ngeh ah. 10 Neng ih li rumta seng dung dowra changthih ah dokthun etheng, eno ngah uh erah reeraang suh ju ramtang. 11 Enoothong Pitar Entiok ni wang taha di, ngah ih Pitar ah midung ni choophaan tang, timnge liidih heh ah jatririh tah punta. 12 Jeems ih kaatthuk rumta mina loong ah maang thokdi Pitar ih Ranglajatte hanpiite loong damdi phaksat ah ejen roong phaksat ih kata. Enoothong erah mih loong thok liidih bah heh ih Ranglajatte loong damdi phaksat lawe roong phak sah theng ih ngaakta. Timnge liidih, khoopkhan banlam ah ese ngeh liite loong ra choota. 13 Pitar damdi Jehudi hanpiite loong nep choophak likhiik ih reeraang suh phang noisok rumta; eno Barnabas nep uh neng damdi roongroop kata. 14 Neng loong ah amiijak ruurangese lam ni lah koom rumka rah tup angno, ngah ih Pitar suh thoontang ngathong ni baattang, "Sen loong ah Jehudi ang abah uh Jehudi likhiik lah ang thang Ranglajatte likhiik mamaah ih tonglan. Erah ang abah, Ranglajatte loong asuh Jehudi likhiik jaatjaat ih tongtheng ngeh jen baat nih eh an?" 15 Seng loong ah tup tahe dowra ih Jehudi elang eli, "Ranglajatte rangdah mih loong" kah poon ah likhiik seng loong ah tah angke. 16 Ang abah uh seng ih ejat ehi Jisu Kristo suh laalom adoh ba Rangte damdoh jen pun eh ih, mabah uh Hootthe ih jamha jun ih tajen punke. Timnge liidih ngo uh Hootthe ih jamha jun ih moh abah Rangte damdoh epun tah angka. 17 Erah ang abah Jisu damdoh roongtong jun ih seng ah Rangte damdoh epun angsuh chung ibah, seng ah uh Ranglajatte loong dala thanthan ih dah ih rah kapjoh hali—enoobah Kristo ah rangdah raangtaan ih mola ngeh tam liiha? Tah angka! 18 Marah ngah ih jaakhoh ni thetsiit tang Hootthe ah mok we dongsiiit ang bah, nga teewah Hootthe thetsiitte likhiik ih noisok hang. 19 Hootthe ni liiha jun ibah ngah etek choi—Hootthe rah ih tek haat ih halang—Rangte raangtaan ih thingtong suh ah. Ngah Kristo damdi heh bangphak adi eroong tekbot eh tahang, 20 erah

3 Thungko Galati mina loong! Ngo moontoro ih me tahan? Jisu Kristo bangphak ni tiita rah sen mik ih jatririh tup etan! 2 Jaatsit than baat thaak he: Rangte Chiiala ah Hootthe ih jamha jun ih re anno tam cholan tam aleh ruurangese ah chaat anno hanpi han jun ih cholan? 3 Sen erah than thungko mamah ma lah angtan! Rangte Chiiala nawa ih phang motan ah; amadoh senchaan senphaan nawa ih thoony moot ih tam jam han? 4 Sen ih timjih jat han erah nawa ih reetan abah tim uh tah angka? Amiisak timjaat bah uh eje mok ang ah! 5 Hootthe jun ih re kanno tam aleh ruurangese ah hanpi kanno Chiiala ih sen dung ni mih paatja theng jen re hala? 6 Abraham ih jatta ah taat jat thaak an; Rangteele ni raangha likhiik ah, "Heh ih Rangte ah hanpi eta, timnge liidih heh tuungmaang jeethoi Rangte ih heh ah kateng eh thiikta." 7 An ih ejat ejih, marah jinni tuungmaang jeela erah mina loong ah Abraham sutoom satoom. 8 Rangteele ni ban baatta Rangte ih Ranglajatte loong ah neng tuungmaang jun ih heh damdoh jen punthuk ah. Erah thoii Rangteele ni Ruurang Ese ah Abraham suh amah ih baatta: "An jun ih mina loong suh romseetam ah korum ah." 9 Abraham ih hanpiita eno romseetam ah chota; erah raangtaan ih ngo ih heh ah hanpiha loong asuh romseetam korumta. 10 Marah mina ih Hootthe ah tuungmaang ano tongla erah mina ah romthitam khuinah tong ah. Rangteele ni emah liiha, "Ngo ang ah bah uh saarookwe Hootthe le ni raangha rah lamok kapka bah Rangte jannah wa romthitam ah choh ah!" 11 Amadi jatririh angla, Hootthe jun eh Rangte damdoh ngo uh tapunka, mamaah liidoh Rangteele ni liiha, "Ngo taang ni laalom jeela erah jun ibah Rangte damdoh epun, erah loong aba thingtong ah." 12 Enoothong Hootthe ih tuungmaang asuh tim etheng uh tah jeeka. Erah thaknang ibah, Rangteele ni raangha jun ih, "Marah Hootthe jun ih raangha thoontang jen mote mina abah thingtong ah." 13 Kristo ih seng cham choijih jaatjaat angti dowra ngaka doksiit tahe; Rangteele ni liiha, "Ngo ang abah uh bang nah mok chiiti abah, erah suh Rangte ih romthih ah tam koh ah." 14 Kristo ih arah reeta ah langla, Rangte ih Abraham suh kakhamta, romseetam ah

Ranglajatte loong suh Jisu Kristo jun ih toom koh thoontang Kristo Jisu damdi joonsiitsiit. **29** An Kristo ah ngeh ah, erah thoi seng suh kot suh Rangte ih mina ang ubah, an Abraham sutoom satoom anglu, kakhamta Chiiala ah seng tuungmaang jun ih choh eno Rangte ih marah suh kakhamta erah echoh eh ih. **15** Ngaaphoh ngaano loong, ngah ih saarookwe di uh.

eto baat eh hang: wanyi ih sen thung ah room pun thun nyia punroong waan an bah, ngo ih uh edaan uh tajen daan ka ebaat uh tajen wak baatka ang ah. **16** Rangte ih Abraham nyia heh sutoom satoom suh kakhamta, Rangteele ni mina hantek "Sutoom satoom loong" suh tah raangka, enoothong esii luulu "Sutoom satoom" suh liiha, heh men ah, Kristo. **17** Ngah ih liihang ah langla Rangte ih Abraham suh nuumijeng rah thiinta suh kakhamta ah suh liihang. Hootthe ah paang cha baji paang rookjom lini kota, erah kakham ah tajen phaang ka nyia Rangte nuumijeng kakhamta ah tah ngaak daan ka ang ah. **18** Mamah liidih Rangte lakkot rah Hootthe doh mok nyaang abah, heh kakham adoh takah nyaang ka ang ah. Mamah ang abah uh erah bah Rangte ih kakhamta thoidi lakkot ah Abraham suh kota. **19** Erah ang abah, Hootthe ah timjih raangtaan ih angta? Hootthe ah ethih mootkaat loong ah noisok suh angta. Kakham hoonchoi Abraham sutoom satoom maang thokthok hootthe tong ruh eh ah. Hootthe ah rangsah loong jun ih jaachi ni kaamwah likhiik ang thuk rum ano pijah thuk rum taha. **20** Enoothong, wasiit ah luulu mootkaat ah moh ah bah kaamwah ah tajamka ang ah, eno wasiit luulu ba moh ah; eno Rangte ah esii. **21** Rangte ih kakhamta ah Hootthe damdi mikduk angla ngeh tam liiha? Emah tah angka! Mina loong ih roidong jen choh raangtaan ih Hootthe mok jam rum abah, Hootthe jun ih thoontang Rangte damdoh ejen pun et thengta. **22** Rangteele ih liiha mongrep thoontang ah rangdah mong ni angla; eno Rangte ih heh lakkot kot suh kakhamta ah ngo ih Jisu Kristo suh tuungmaang ah erah suh koh ah. **23** Enoothong tuungmaang saapoot maangthok raadi, Hootthe ih seng loong ah phaatik ni tang khak tahe, tuungmaang saapoot maang thokthok ah. **24** Eno laanglek Kristo maang raakraak Hootthe ah Rangte damdoh seng tuungmaang jun ih pun jun suh seng loong ban pante changee ban ang ra taha. **25** Amadi juuba tuungmaang saapoot ah, Seng loong ah belam bah Hootthe lak ni takah angke. **26** Sen loong thoontang Rangte suh asah ih hoon lan Jisu suh tuungmaang nyia heh dam di ang jun ih ah. **27** Sen loong ah Jisu damdi juung roongtem an rah mina, amadi sen loong nyuh na kapchoi ang lan, erah langla Kristo roidong di angsuh liiha. **28** Erah raangtaan ih Jehudi nyia Grik loong ah joonsiitsiit, dasah nyia dasah lah ang ka loong ah uh tah danka, minuh miwah uh tah danka; sen loong

4 Belam toombaats ibah—hewah nyamka chote ah nodek tokdi jirep ah khomchoh abah uh dah likhiik ih ang ah. **2** Heh noodek ang tokdi, heh wah ih saapoot thiin kota ah maang langlang, heh sokboite mina loong rah ih tim jamha erah jam koh ah. **3** Erah likhiikkhiik seng loong ah chiiala ni maang hak hak mongrep pante chiiala dah angti. **4** Eno saapoot ah chang kano, Rangte ih heh Sah miimi daapkaat taha. Heh ah mina nuh lam ih raaha no Jehudi Hootthe mong ni tong ra taha, **5** Hootthe mong ni tongte loong ah dokrik ra taha, timnge liidih seng loong ah Rangte suh asah jen ang raangtaan ih ah. **6** Rangte ih heh susah ngeh noisok halan raangtaan ih Rangte ih Chiiala seng ten ni daapkaat taha, marah Chiiala "Ewah, Ewah" kah riinghungta rah ih ah. **7** Erah ang abah, sen loong ah dasah lakah ang thang heh sah ih hoon lan. Eno amadi sen heh sah angthoi, Rangte ih heh jinni heh susah loong suh kot suh jeela erah kohan. **8** Jaakkoh ni bah sen ih Rangte ah tajattan, eno sen loong ah Rangte lah angka loong dasah ang tan. **9** Enoothong belam bah sen ih Rangte ah ejat ehan—ngah ih jen li eh ang Rangte ih sen loong ah ejat ih halan—enooba sen loong larook lata nyia memmi chanke panha chiiala loong jannah mamah ih ngaakkaat suh thun han? Erah doh dasah we hoonkaat suh mamah ih thun han? **10** Sen loong ih mararah heh rangwuung, heh la, rangkuh, nyia heh paang ah hoondak ih bansok han. **11** Ngah sen suh esootsaam elang! Ngah sen raangtaan ih molang ah thaangmuh doh tam ang kah ah? **12** Phoh ano loong, sen lasih joh rumhala, nga likhiik ang we an. Mamah liidoh ngah uh sen likhiik ang lang. Sen ih nga raang ih timjih uh tathet reetan. **13** Ngah ih sen suh hephang di ruurangese ah tim suh nyootsoot rum taha ah taat dokthun et thaak an, ngah esat thoidi ruurangese ah nyootsoot rum taha. **14** Enoothong ngah khoisat ah sen suh lase kaabah uh sen ih tah chiik tahe, tah phanaat tahe, erah thaknang ibah sen ih Rangte taangnawa rangsah tam ra hala ngeh banpoon tahe; sen ih Kristo Jisu suh kah banpoon ah jih banpoon tahe. **15** Sen loong rapne ih roon tan ah! Mamah angta? Ngah ih jen baat mok erumha sen mik ah ejen doklot choi ang abah ngah suh kohe ngeh ah. **16** Amiisak tiit ah baat rumha no ngah sen damdi piiara tam ehoon lang? **17** Wahoh loong ih sen suh neng thung ah koh ano sok halan, enoothong

neng tenthun ah ese tah angka. Neng ih sen ah nga 5 Seng pongwan ih tongli loong ah langla—Kristo taangnawa pheehoom suh thun rumha, mamaah liidih ih dokja tahe rah! Erah ang abah, pongwan tongte neng ih mongnook lam ih thun halan erah likhiik sen mina likhiik ih angtheng, dah we ngaak hoon suh eh uh emamah toomwe ngaak thun an suh ah. 18 lawe nook theng. 2 Chaat thaak an! Ngah, Pool, ih Sok thaak an, sen loong raangtaan ih timthan ese baat rumhala sen loong ih sen khoopkhan banlam ang ah marah sen raangtaan ih ese ang ah erah hoon theng mokthun an bah, Kristo abah sen ih tim doh senthung sentak ah mok koh an bah ah—arah raangtaan ih ma jam an. 3 Ngah ih jaasiit we ban bah saarookwe amiimi, ngah sen damdoh je ang baat rumhala ngo ih heh khoopkhan banlam ah khan doh luulu tah angka. 19 Nga mongnook suh asah abah, heh ih Hootthe ni timjih liiha erah thoontang loong, Kristo dang ajang ah sen damdoh maang ekap etheng. 4 Ngo ih an teeteewah suh Hootthe dongdong ngah noonuh nootup suh kasat ah likhiik, ah jen banlam angno Rangte re nah epun ih ang nga ten uh emamah ih sat lang. 20 Ngah amadoh taat samthun te bah, heh teeteewah Kristo re nawa sen damdoh angtang bah timthan ese ang thengta, epheepaak ela. An ah Rangte minchan khui ni tah ngah ih sen ah toongtang lam ih lamse nah sit theng angko. 5 Seng loong bah Rangte ih heh teeteewah rum taha. Ngah sen suh rapne ih sootsaam lang! 21 damdoh epun ang thuk he ngeh laalomli; eno erah Ngah ih jengkhaap cheng rum thaak ha, ngo ngo ah bansok hi, Rangte Chiiala chaan aphaan nawa ih Hootthe lalih nah tong suh nook thaak ah: Hootthe seng loong tuungmaang jun ih seng damdoh moh ih timjih kali ah tatam kachaat kan? 22 Eradi liiha raaha ngeh ah. 6 Seng loong ah Kristo Jisu damdoh Abraham suh heh sah enyi angta, wasiit ah danuh roong roopli, khoopkhan banlam khantheng uh tah dowa sah angta, wasiit ah heh minuh mi dowa sah angke, tim lajeeka bah uh seng suh maama tah angta. 23 Heh sah dah nuh nawa tupta ah jojang angke, enoothong tuungmaang ah seng laktung ni ih tupta, enoothong heh minuh mi nawa tupta abah minchan muili adi mola. 7 Sen ih rapne ese kah ih Rangte ih kakhamta jun ih tupta. 24 Arah nyi tiit ah reetan ah! Amiisak lam nah nak re an ngeh ngo ih tiithaa ngeh samthun theng: nunyi ah numijjeng baat tahan? Heh ih mamaah ih huk baat tahan? 8 enyi di toobaat ha. Noodek esuit tupta danuh men ah Marah ih poon tahan erah Rangte taangnawa tah Hagar eno he ah langla Sinai hakong adi jengdang angka. 9 “Cham hantek ah jen pookphak thuk suh kakhamta rah to baatta. 25 Hagar ah Arabia hah nawa to amasah ang abah uh laaleh ang ah,” neng ih Senai kong raangtaan ih ngoot baat ha ah langla emah ih li rumta. 10 Enoothong amadi uh sen loong amadi Jerusalem samnuthung raang ih angla, erah di laalom eje. Seng loong roidong ah Teesu damdi samnuthung nyia erah ni tong rum ano dah rumla angli rah sen di laalom lang, sen ih ehoh tenthun loong ah nyoot baat ha. 26 Enoothong rangmong tathun kan ang an, sen loong ngo ih thungjoong dowa Jerusalem abah dah lakmong ni tah angka, thuk halan erah loong ah Rangte ih cham thuk ah. heh ah seng loong nuh. 27 Mamah liidih Rangteele 11 Nga joonte loong, nga tungkaang diibah, ngah ni liiha, “Tenroon ang an, ngo sumuh ang lan long ih khoopkhan banlam ah ekhan etheng ngeh baat ah! Tenroon ih riing araak an, ngo satup di lah thaak ruh mok ih rumha bah, amadi tuk ih ngah mamaah satte loong o! Mamaah liidih neng miwah ih amah sah laat siwi thuk rum halang? Erah amiisak mok angta uh ladaap haatka minuh thaknang ibah neng miwah bah, Kristo bangphak tiit baat ang doh chamchoh ah muh loong taangnah neng sah ehan ang ah.” 28 Nga tathok theng taha. 12 Sen thungjoong thukte loong joonte loong Rangte ih kakhamta jun ih sen loong ah neng ih toom jat ah, neng tiik ah neng neng ih ah Rangte suh asah, Isak angta likhiik ah. 29 Erah toom khat haat kaat rum ah! 13 Nga joonte loong, tokdoh marah Rangte Chiiala jun ih tupta miwasah sen loong bah maama pongwan ih tong suh poon rah, jojang ih tupta miwasah rah ih siiwi ah; erah tahan. Enoothong maama pongwan tongtheng liiha amadi emamah angla. 30 Enoothong rangteele ni rah ih hansi ko lam nah nak toom siitkaat han. Erah mamaah raangha? Eradi amah raangha “Danuh nyi nang ibah sen laktung nah nong minchan mui an. 14 heh sah miwah sah rah dok phanhaat ih an; mamaah Mamah liidih timthan Hootthe loong ah esuit di roopla: liidih danuh mong nawa dong taha miwasah rah heh “Ankuung antok ah minchan uh an teeteewah kah wah jinnah wa nyamka ah tah choka, change wah minchan uh likhiik ah.” 15 Enoothong woma huiawak minuh mi dowa tupta miwah sah kah choh ah likhiik likhiik moktong an bah, eliilaang mui, sen jaachi nah ah.” 31 Erah raangtaan ih nga joonte loong, seng thet haatmui mok ete anglan, erah raangtaan ih sen loong ah danuh sah ah tah angke enoothong change loong mongtham ih ban tong an, lah angka bah sen minuh mi suh, seng loong ah heh sah.

5 Seng pongwan ih tongli loong ah langla—Kristo taangnawa pheehoom suh thun rumha, mamaah liidih ih dokja tahe rah! Erah ang abah, pongwan tongte neng ih mongnook lam ih thun halan erah likhiik sen mina likhiik ih angtheng, dah we ngaak hoon suh eh uh emamah toomwe ngaak thun an suh ah. 18 lawe nook theng. 2 Chaat thaak an! Ngah, Pool, ih Sok thaak an, sen loong raangtaan ih timthan ese baat rumhala sen loong ih sen khoopkhan banlam ang ah marah sen raangtaan ih ese ang ah erah hoon theng mokthun an bah, Kristo abah sen ih tim doh senthung sentak ah mok koh an bah ah—arah raangtaan ih ma jam an. 3 Ngah ih jaasiit we ban bah saarookwe amiimi, ngah sen damdoh je ang baat rumhala ngo ih heh khoopkhan banlam ah khan doh luulu tah angka. 19 Nga mongnook suh asah abah, heh ih Hootthe ni timjih liiha erah thoontang loong, Kristo dang ajang ah sen damdoh maang ekap etheng. 4 Ngo ih an teeteewah suh Hootthe dongdong ngah noonuh nootup suh kasat ah likhiik, ah jen banlam angno Rangte re nah epun ih ang nga ten uh emamah ih sat lang. 20 Ngah amadoh taat samthun te bah, heh teeteewah Kristo re nawa sen damdoh angtang bah timthan ese ang thengta, epheepaak ela. An ah Rangte minchan khui ni tah ngah ih sen ah toongtang lam ih lamse nah sit theng angko. 5 Seng loong bah Rangte ih heh teeteewah rum taha. Ngah sen suh rapne ih sootsaam lang! 21 damdoh epun ang thuk he ngeh laalomli; eno erah Ngah ih jengkhaap cheng rum thaak ha, ngo ngo ah bansok hi, Rangte Chiiala chaan aphaan nawa ih Hootthe lalih nah tong suh nook thaak ah: Hootthe seng loong tuungmaang jun ih seng damdoh moh ih timjih kali ah tatam kachaat kan? 22 Eradi liiha raaha ngeh ah. 6 Seng loong ah Kristo Jisu damdoh Abraham suh heh sah enyi angta, wasiit ah danuh roong roopli, khoopkhan banlam khantheng uh tah dowa sah angta, wasiit ah heh minuh mi dowa sah angke, tim lajeeka bah uh seng suh maama tah angta. 23 Heh sah dah nuh nawa tupta ah jojang angke, enoothong tuungmaang ah seng laktung ni ih tupta, enoothong heh minuh mi nawa tupta abah minchan muili adi mola. 7 Sen ih rapne ese kah ih Rangte ih kakhamta jun ih tupta. 24 Arah nyi tiit ah reetan ah! Amiisak lam nah nak re an ngeh ngo ih tiithaa ngeh samthun theng: nunyi ah numijjeng baat tahan? Heh ih mamaah ih huk baat tahan? 8 enyi di toobaat ha. Noodek esuit tupta danuh men ah Marah ih poon tahan erah Rangte taangnawa tah Hagar eno he ah langla Sinai hakong adi jengdang angka. 9 “Cham hantek ah jen pookphak thuk suh kakhamta rah to baatta. 25 Hagar ah Arabia hah nawa to amasah ang abah uh laaleh ang ah,” neng ih Senai kong raangtaan ih ngoot baat ha ah langla emah ih li rumta. 10 Enoothong amadi uh sen loong amadi Jerusalem samnuthung raang ih angla, erah di laalom eje. Seng loong roidong ah Teesu damdi samnuthung nyia erah ni tong rum ano dah rumla angli rah sen di laalom lang, sen ih ehoh tenthun loong ah nyoot baat ha. 26 Enoothong rangmong tathun kan ang an, sen loong ngo ih thungjoong dowa Jerusalem abah dah lakmong ni tah angka, thuk halan erah loong ah Rangte ih cham thuk ah. heh ah seng loong nuh. 27 Mamah liidih Rangteele 11 Nga joonte loong, nga tungkaang diibah, ngah ni liiha, “Tenroon ang an, ngo sumuh ang lan long ih khoopkhan banlam ah ekhan etheng ngeh baat ah! Tenroon ih riing araak an, ngo satup di lah thaak ruh mok ih rumha bah, amadi tuk ih ngah mamaah satte loong o! Mamaah liidih neng miwah ih amah sah laat siwi thuk rum halang? Erah amiisak mok angta uh ladaap haatka minuh thaknang ibah neng miwah bah, Kristo bangphak tiit baat ang doh chamchoh ah muh loong taangnah neng sah ehan ang ah.” 28 Nga tathok theng taha. 12 Sen thungjoong thukte loong joonte loong Rangte ih kakhamta jun ih sen loong ah neng ih toom jat ah, neng tiik ah neng neng ih ah Rangte suh asah, Isak angta likhiik ah. 29 Erah toom khat haat kaat rum ah! 13 Nga joonte loong, tokdoh marah Rangte Chiiala jun ih tupta miwasah sen loong bah maama pongwan ih tong suh poon rah, jojang ih tupta miwasah rah ih siiwi ah; erah tahan. Enoothong maama pongwan tongtheng liiha amadi emamah angla. 30 Enoothong rangteele ni rah ih hansi ko lam nah nak toom siitkaat han. Erah mamaah raangha? Eradi amah raangha “Danuh nyi nang ibah sen laktung nah nong minchan mui an. 14 heh sah miwah sah rah dok phanhaat ih an; mamaah Mamah liidih timthan Hootthe loong ah esuit di roopla: liidih danuh mong nawa dong taha miwasah rah heh “Ankuung antok ah minchan uh an teeteewah kah wah jinnah wa nyamka ah tah choka, change wah minchan uh likhiik ah.” 15 Enoothong woma huiawak minuh mi dowa tupta miwah sah kah choh ah likhiik likhiik moktong an bah, eliilaang mui, sen jaachi nah ah.” 31 Erah raangtaan ih nga joonte loong, seng thet haatmui mok ete anglan, erah raangtaan ih sen loong ah danuh sah ah tah angke enoothong change loong mongtham ih ban tong an, lah angka bah sen minuh mi suh, seng loong ah heh sah.

langla: Chiiala ih sen roidong doh tom siit han, marah mina sak ih jamha rah ih sen ten tachem kan ang an. **17** Mamah liidih marah seng sak ih jamha erah Chiiala ih tajamka, eno marah Chiiala ih jamha erah seng sak ih tajamka. Arah nyi abah tara nyuika, eno arah baat ha ah langla marah nooklu erah tami re koko. **18** Chiiala ih siit hoobah, Hootthe lakhui nah thang ih re ibah chamwi saapoot ethok eha. **19** Marah mina thung nawa ih reela ah anerah than rak le ni nga luulu ih sen suh raanghang jaathih reeraang ah noisok thuk ha; **20** Tongmih nyia raha! **21** Marah mina ih sen loong suh khoopkhan doonthe soom adi ah. Mina loong neng laktung ni ra banlam hoon laatbaat halan ah jaasiit neng loong ih ih hoon rumleh changrook roong rum; neng jaachi miloong ngathong nah neng loong ih elong noisok ni miksuk mui, tenkhat eno ekap ejap tenthun. Eno suh thun rumha. Ang abah uh ere erumta, Kristo ngah ih totoh kap ang ngeh thunte mina loong hoon bangphak angthoi bah neng loong ah chamnaang rumla. Neng jaachi ni dung jom baji ih hoon rumla; **22** Eno ngo Kristo semroongroong, enaan, tenthet, ese, tuungmaang theng ah, heh bangphak thoidi ba mongrep ah nga theng ah dong thuk ah, **23** toongtang nyia ejen naan raangtaan ih tekmgang, eno mongrep raangtaan ih loong ah dong thuk ah. Arah loong ah likhiik asuh ngah ah tekmgang. **24** Heh khoopkhan banlam choi ba Hootthe ah jam jih tah angka. **25** Chiiala ha. **26** Neng roidong doh arah banlam ah kap ah erah ih seng roidong ah koh hali; heh ih uh sengtong loong raangtaan ih, semroongroong nyia minchan sengtha adoh hompan eh he. **27** Seng loong ah ah toom chorum ah—neng damdoh nyia Rangte engaam lah etheng, elong tenthun, esit esit lah khat mina thoontang damdoh ah! **28** Ehoon adoh: Ngah haatmui theng eno miksuk mui nak etheng.

6 Nga joonte loong, marah mina ethih reeraang arah chojoh an ba, erah mih asuh chilam laalam ni tongte sen loong ih lamse nah huksii an; enoothong sen ih toontang lam ih re an. Eno sen teeteewah uh esok etheng, erah doba sen loong nep uh naktoom phate han suh ah. **2** Sen hujih ah enong chosok mui eh an, erah likhiik Kristo Hootthe ah kap an. **3** An timtha uh lah angko no an teeteewah ejat ngeh mok thun ubah, an teeteewah mokwaan hu. **4** Maama teeteewah uh dande etheng. An ese mok reeraang ubah erah suh bah ekhuungpook eh uh, mih wahoh loong reela adoh lathaam nyootbaat theng. **5** Mamah liidih maama hujih rah maama ih huitheng. **6** An suh Kristaan ruurang ah nyoot taho bah, an ih ese marah nyootte jin nawa kaptu erah thoontang ebaat etheng. **7** An teeteewah nak mokwaan uh; Ngo eh uh Rangte ah tajen mok waanka. An ih mamah ih kiitu emah emah ih choh hui uh. **8** An ih hansi sukram phek adoh mok ki ubah, chamwi tokdoh etek aba choh

wi uh; An ih Chiiala phek adoh mok ki ubah, erah Chiiala dowa chamwi tokdoh lathoon roidong ah choh wi uh. (aiōnios g166) **9** Erah raangtaan ih ese jih ah re suh seng loong nak naang wanghan; seng lanaang thoontang damdoh ese ah re ih, ngo ih Rangte suh hanpi ha damdoh tang aleh ese ih re ih. **10** Erah anerah than rak le ni nga luulu ih sen suh raanghang raha! **11** Sok thaak rangkhoh ni. Erah ih jaaro jaalah ethih tenthun, esot, anerah than rak le ni nga luulu ih sen suh raanghang jaathih reeraang ah noisok thuk ha; **12** Marah mina ih sen loong suh khoopkhan banlam hoon laatbaat halan ah jaasiit neng loong ih miloong ngathong nah neng loong ih elong noisok neng loong ih boseh uh Hootthe ah tah kap rumka; loong, khammokte, ethih ekhah reeraangte, jihoh sen suh khoopkhan banlam hoon thuk halan ah loong uh emamah ih re rumte loong. Jaakkoh ni uh langla neng ih seng jengchaat rum heeno khoopkhan ebaat choi amadi uh erah baat rumhala: Erah likhiik banlam ah khan rumha ngeh neng teeteewah rangka ngo re ah erah mina loong ah Rangte Hasong ah baat suh li rumha. **13** Khoopkhan banlam hoon tachoka. **14** Nga raangtaan ibah Teesu Jisu Kristo bangphak ah luulu ba nga khuungpook semroongroong, enaan, tenthet, ese, tuungmaang theng ah, heh bangphak thoidi ba mongrep ah nga theng ah dong thuk ah, **15** Heh khoopkhan banlam choi ba Hootthe ah jam jih tah angka. **16** Eno ngo Kristo ang koja ekhan muh ang koja tim uh tah angka; Jisu mina angla loong ah ih neng dangjang nyia neng enoothong erah tiit ah langla ena jih ajaat tiit ah baat ramka, sukram, loong ah thinhaat rum ah. **17** Ehoon adoh: Ngah suh arah khotok doh nak toom kah cham thuk rum hang, mamah liidih nga sak ni hemu dong la rah ih ngah Jisu suh heh dah anglang ngeh jatthuk halang. **18** Nga joonte loong, Seng loong Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdoh toom ang ha. Amen.

Ephisiate

1 Arah le ah Pool taangnawa, Rangte tenthun jun ih Jisu Kristo kaamwah ih hoonte wah rah ah—Ephisia ni tongte Rangte mina, Kristo Jisu damdi roongroop rum ano neng laalom di rongtangtang ih songtongla loong asuh: **2** Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih sen suh minchan toom kohan nyia semroongoong ih toom songtong thuk han. **3** Seng Teesu Jisu Kristo Wah Rangte suh lakookmi li ih! Tiimnge liidi Kristo damdi roongroop eno arah mongrep adi rangmong dowa chiiala romseetam ah kohali. **4** Arah mongrep ah maang dongsitta diidook, seng loong ah esa nyia heh ngathong nah lamoongtaang suh, Kristo damdoh roongroop eno heh mina anghuk suh Rangte ih jen danje ih tahe. Heh minchan je thoidi, **5** Rangte ih seng loong ah Jisu Kristo jun ih hesuh hesah ih hoon suh jen thuntak eta—erah langla heh tenroon theng nyia heh raangtaan ih angta. **6** Rangte ih heh minchan elong nyia heh mongnook Sah thaangmuh lakkot ih kohali, erah raangtaan ih heh rangphoong ih! **7** Tiimnge liidi Kristo sih ih ba, seng loong ah maama pongwan jen anghuk hali, erah langla seng rangdah ah biin anaan hali. Rangte minchan ah tiimthan elongthoon ah, **8** erah minchan ah lajen thaakaat theng kohali! Heh tenthun nyia mongtham thoontang nawa ih **9** Rangte kaankoong tiimjih angta heh erah reeta, eno Kristo jun ih husah ni tiimjih thoon mookaat thunta erah kaankoong ah dongjat thuk hali. **10** Eno erah chungha ah saapoot thok ha doh re ah, heh kaankoong ah langla, rangmong nyia arah hah adi mathan dongsitta erah loong ah eroom ih khoonsiit thung, eno eradoh Kristo ah heh khoh ang ah. **11** Jaatrep ah Rangte kaankoong nyia mongtham jun ih angla; erah raangtaan ih jaakkoh diidook thunta jun ih Kristo damdi roopthuk heeno heh mina angsuh danje tahe. **12** Erah raangtaan ih, Kristo suh jaakkoh phang laalomte loong ah ih Rangte chaan ah phoongpha ih! **13** Eno amiisak tiitkhaap chaattan dowa ih Rangte mina ih hoontan, erah langla sen khopi thukte Ruurang Ese tiit angdowa. Sen loong ah ih Kristo ah hanpi kanno, Rangte ih heh thoomhoon kakham jun ih, Esa Chiiala nawa ih sen sak ni changte sin ah thong tahan. **14** Heh mina loong suh Rangte ih kakhamta jun ih Chiiala ah seng ih choh jaatjaat etheng, erah laalomli thoidoh Rangte ih heh mina loong ah maama pongwan anghuk ah. Heh rangka ah phoongpha ih! **15** Emah ang thoidi, Teesu Jisu Kristo suh tuumaang nyia Rangte mina

loong minchan tan phangchaat tang dowa ih, **16** sen loong raangtaan ih Rangte suh lakookmi li tatoi kang. Sen loong ah nga rangsoom ni samthun roh ih rumhala **17** eno seng Teesu Jisu Kristo, chaan aphaan Wah Rangte asuh, Chiiala kotthuk suh sen raangtaan ih suh roh ehang, sen suh mongtham ese ah jatthuk suh nyia Rangte tupthuk suh ah. **18** Nga rangsoom ah langla heh weephaak ah sen thung nah jeeroh toom ih ah, tiimnge liidoh sen tiim raangtaan ih poon tahan erah laalom tiit ah toomjat an suh ah, heh mina suh romseetam kot suh kakhamta tiit ah tiimthan elong ah, **19** eno heh hanpiite loong damdi chaan aphaan wakroop hala ah tiimthan rak ah. Seng damdi wakmokah hala chaan aphaan ah thoonrakla, **20** erah chaan aphaan nawa ih Kristo ah etek nawa ngaaksaat thuk ano rangmong nawa mongrep ni heh Wah reeni jaawah ko tongthukla. **21** Rangmong dowa phansiitte loong, ngoong awang, ehang echaan nyia teesu loong ah Kristo ih pan rumha; thoontang khodi elong men chaan aphaan ah arah mongrep ni luuliah anghang ih liwang doh uh emamah ang ah. (aiōn g165) **22** Rangte ih jirep ah Kristo lakhui ni anghthukla eno chaas ni heh jirep adi Teesu angla. **23** Chaas ah Kristo sakpuh, jirep ah nyia noongrep ni hesaksak ni roopla.

2 Teewadi sen rangdah nyia laboichaat thoidi sen loong ah chiiala ni tekmg angtan. **2** Erah tokdi arah mongrep dowa ethih ekkah lam ah phantan; sen loong ah ih rangwaatdam dowa ethih chiiala pante loong jeng kaptan, amadi uh Rangte jeng laboichaatte loong ah erah chiiala rah ih pan rumha. (aiōn g165) **3** Amiimiidi seng loong ah seng hansi ih jen thoidi neng likhiikih songtongti, seng hansi raangtaan ih tiimjamti nyia tiim thungi erah jun ih songtongti. Hansi nah jaatjaat mok tongthaati bah Rangte tenkhat ah seng sak nah anghtheng taha, wahoh loong sak ni angla likhiiki ah: **4** Enoothong Rangte minchan ah erathan ehan adoleh heh mongnook ah erathan ih rakla, **5** heh jeng laboichaat thoidi chiiala ni tekmg laang angti bah uh Kristo damdi ngaakthing ih thuk hali. Rangte minchan je tungkaangdi ba seng loong ah puipang hali. **6** Rangmong nawa mongrep nah roongtong suh Kristo Jisu damdi roongroop thuk heeno seng uh ngaaksaat ih thuk hali. **7** Erah langla, Jisu Kristo jun ih seng minchan hali ah liwang nah uh heh minchan ah hedakdak rakla ngeh ih saarookwet raang ih noisok suh minchan hali. (aiōn g165) **8** Tiimnge liidi Rangte minchan ih ba sen tuumaang jun ih pui lan. Erah senchaan senphaan nawa ih tah angka, erabah Rangte lakkot, erah suh o uh tajen khuupookka. **10**

Rangte ih seng mamah ah erah likhiik ih dongsit 3 Emah ang thoidi, ngah, Pool, Ranglajatte sen tahe, eno Jisu Kristo damdi roongroop eno seng loong thoilam di Kristo Jisu mendi phaatak ni tong roidong doh mootse kaatse pakna suh dongsit tahe, angno, rangsoom hang. 2 Amiimiidi, sen ih echaat marah pakna heh ih seng suh reethuk suh jenban etan heh minchan di Rangte ih sen loong raang ih khookham thiin eta rah ah. 11 Sen dongtup tahan ese angsuuh arah reethuk halang. 3 Rangte ih husah dowah ih sen loong ah Ranglajatte—Jehudi loong ih ni kaankoongta ah ngasuh jat ih thuk halang. (Arah tiit “khoopkhan muh” ngeh ih men halan, neng teewah ah amasah raangkoh rumhala, 4 eno erah raanghang suh baleh khoopkhan choi ih liih (neng sakpuh nah ah weh anno, Kristo husah tiit ngah ih jat hang ah miwah ih tiim etheng ah erah toobaat ha)—ehakdi sen ih jen jat ih an.) 5 Jaakkoni mina suh arah mamah angtan erah samthun ih an. 12 Erah tokdi sen husah tiit ah tabaatta, enoothong amadi esa khowah Kristo reenawa haloh angtan. Sen loong ah mideek nyia kaamwah loong asuh Chiiala jun ih Rangte ih mikaante angtan nyia Rangte ih danje han rah mina dongjat et thuk rumha. 6 Husah tiit ah langla ruurang tah angtan. Heh mina loong suh kakhamta jun ih, ese jun ih Ranglajatte loong ah uh Jehudi damdi sen loong ah kakham jengdang adi taroop tan, eno romseetam ah roongchoh ih rumha; neng loong ah arah mongrep adi sen loong ah laalom muh nyia wasiit sakpuh ni changkaasiit ih hoonrum ano Kristo Rangte muh ih tongtan. 13 Enoothong, amadi, sen Jisu jun ih kakhamta adi roongroop ih rumla. 7 Rangte loong ah haloh angtan loong ah Kristo Jisu damdi lakkot ah hoondak ih kohangno, ruurang ese raang roongroop anno Kristo sih jun ih heh reeni thoksiit ih ngah heh laksuh ih hoonthuk tahang, erah langla halan. 14 Tiimnge liidi Kristo heh teeteewah ih Jehudi ruurang ese tiit baat angdi hechaan hephaan lam nyia Ranglajatte loong ah phoosiit hoonthuk heeno ih mokalang. 8 Rangte mina loong changdi ngah semroongroong ih tongthuk hali. Seng loong ah seng ehinthoon, ang abah uh arah mootkaat saapoot ese jaachi ni koiraangthuk tangchook ah likhiik piiara ih ah Rangte ih Ranglajatte loong suh Ruurang Ese tongti eno erah heh sakpuh ih thet haatta. 15 Jehudi tiit nyia Kristo lajen rookwetjih tiit ah baattaan suh Hootthe ni jengdang nyia banlam hantek angta loong kohalang, 9 nyia Rangte husah kaankoong ah mamah ah heh ih matsiitta, erah langla heh teewah damdoh rangmong nawa mongrep ngoong awang loong ih jaachi ni piiara ih tong rumta ah matsiitta; bangphak heh mongtham ah jaatreplammi jeela ngeh ih toom jun ih neng changnyi ah sakpuh esit ni roopthuk ano jatrum ah ngeh ih, ahaang dowa chaas jun ih noisok Rangte reeni ngaaksiit rum taha. 17 Semroongroong ha. 11 Rangte erah reeta ah mabah uh lathonjih Ruurang tiit ah Kristo ih loontang suh baattaan heh kaankoong ah jun ih reeta, eno erah seng Teesu tahan—erah langla Ranglajatte o Rangte reenawa Kristo Jisu jun ih reeta. (aiōn g165) 12 Seng tuumaang haloh ni angtan loong suh baat tahan, adoleh Jehudi jun ih Kristo damdi roop eno, Rangte ngathong ni mina o heh reeni angtan loong suh baat tahan. 18 Eno tuumaangmaang ih naanwang hali. 13 Erah thoidi, sen seng loong ah Jehudi angkojo adoleh Ranglajatte raangtaan ih chamnaang lang asuh nak thungjoong angkojo, Kristo jun ih ba heh Wah reeni Chiiala esit an ngeh ih liirum hala, erah chamnaang lang ah ni jen thok hali. 19 Erah raangtaan ih, Ranglajatte langla sen loong ih hedak toom dakchoh an. 14 sen loong ah mideekte nyia dookdate takah angkan; Erah thoidi, seng Wah ngathong ni nga lakuhi ni tong aanoobah Rangte mina nyia Rangte changka ih angno kotbon lang, 15 marah rangmomg nyia hah hoonlan. 20 Sen loong ah uh nok hoon ah likhiik, adi changka rep ih heh amiisak men ah jat rumha kaamwah nyia khowah loong ih thong phangchpta wah asuh ah. 16 Ngah ih Rangte seng Wah suh di roong rooplan, erah di thonghong ah langla Kristo rangsoom hang, sen thung nah heh Chiiala jun ih Jisu heh teeteewah. 21 Erah ah ju heh teewah chaan aphaan toom kohan, heh eseethoon et rangka nok thoontang ah roopjoh ano Teesu rangsoomnok dowa ah. 17 Sen tuumaang jun ih Kristo ah senten esa ih dongtoon chap thukte rah ah. 22 Heh damdi senmong nah tongruh toom ih ah eno sen loong ah roongroop thuk hanno sen loong ah nep erah nok heh minchan nah sen hing toom rongchap an ngeh adi wahoh loong damdi wakroop thuk halan, maradi ih rangsoom koh rumhala, 18 tiimnge liidoh, Rangte Chiiala ni Rangte tongla adi ah.

loong ah jat suh chaan aphaan toom kohan. **19** Erah aphaan ah ejatu toom ih an— mabah uh thoontang lajen jattheng ang abah uh—sen thung nah Rangte dang ajang likhiik ah toomje ah. **20** Rangte chaan aphaan ah seng damdi waktong thoidi, seng ih ehan lajamke ah adoleh lasuke ah, Rangte erah nang ih ehan jen moka ah. **21** Saapoot rookwet Kristo Jisunya chaas nah heh men rangka theng toom ang ah, roitang roijang raang ah! Amen. (aiōn g165)

4 Erah raangtaan ih—Ngah, Teesu mootkaat kaatkang ih phaatak ni tongte warah ih baat rumhala: Rangte ih poon tahan eno heh ih poon theethe ih tongtha an. **2** Sen loong ah saarookwet toontang ang theng, mise anghtheng nyia jirep jen naan ete ang theng. Wasiit ih wasiit jeng naan anno sen minchan ah noisok theng. **3** Chiiala ni sen loong ah semroongroong ang anno esiih ih jutje lan, eno erah jutje lan ah naririh ih thiin an. **4** Sakpuh nyia chiiala ah esiih angla, erah likhiik Rangte ih uh laalom esiih raang ih poon halan. **5** Teesu esiih, tuumaang esiih, juutem esiih angla; **6** thoontang mina raangtaan ih Rangte nyia Hewah esiih, eno heh loongtang raang ih Teesu, loongtang mina jun ih roong mokala nyia loongtang mina damdi tongla. **7** Seng loong esiih esiih suh hoondak lakkot ah Kristo ih thiikmiikta jun ih chothuk hali. **8** Rangteele ni amah liiha, “Heh echoong thoon ni du wangta adi, phaatak nawa loong ah hantek siiwanta; heh ih mina loong suh hoondak lakkot ah korumta.” **9** Eno, amadi “heh du wangta” ah tiimjih suh liiha? Erah langla jaakhoh ah arah hamontang adi ra taha. **10** Erah thoidi wasiit wah marah datra taha erah wah wah ah we ngaak duuwangta, rang khothung echoong ni duuwangta, rang nyi hah noongrep nah heh eje totoh angsuh ah. **11** Heh ih “mina loong asuh hoondak lakkot” ah korumta; heh ih mararah ah kaamwah anghthuk suh kheeta, mararah ah khowah anghthuk suh kheeta, mararah ah ewangelis anghthuk suh, maramarah ah pastor nyia nyootte anghthuk suh khe rumta. **12** Erah langla, Rangte mina loong ah Kristaan mootkaat kaat thuk suh khe rumta, Kristo sakpuh chaas ah hakthuk suh ah. **13** Eno seng loongtang seng tuumaang nyia Rangte Sah men jat hi jun ih esiih ih hoontheng; seng loong ah Kristo angla likhiik maang mi langlang mihak thungsek ih hoontheng. **14** Erah thoidoh seng noodek likhiik lakah ang theng, mih mokwaante loong ih nyootsoot ha tit ah chaat eno juutak ih haangko lengmotmot kah eh ah likhiik ah, erah loong ah ih bah neng tenthun ni tiim thunha erah di moong mokwaan kaatla. **15** Erah nang ebah, moongnook tiitwaan nyia

chiiala amiisak tiit ah roongwaan ih no, Kristo ih suit minchan ah ejatu toom ih no— mabah uh thoontang hali lam adoh haktheng, seng lamsiit ah heh juuba. **16** Sak asi ni hephaan dowa lak alah adoleh tui akhoh jirep ah heh ih panha jun eroom ih roong roopla, eno sakpuh putang adi hethah hethah ah rooptoom an esiih hoonla. Erah thoidi, sakpuh ni hethah hethah mathan ah erah loong ah o mamah reetheng ah, erah likhiik mokah rum ano minchanmui jun ih sakpuh ah ehak ela. **17** Erah raang ih, Teesu mendi ngah ih sen suh dangdang ih baat rumhala: Rangmen lajatte loong likhiik lakah songtong theng, neng loong abah neng tenthun ah thaangmuh **18** nyia neng thung ah laamang ni. Erah loong abah Rangte ih koha roidong adi amuh, tiimnge liidi neng loong ah lajatte nyia neng tenthun ah jong ajaan tenthun. **19** Neng loong ah rakrek tenthun takah jeeka; eno neng roidong ah tiimthan ethih ekhah jeela erah di maakkaat rumla. **20** Kristo jiin nawa nyootsoot tan ah emah tah angka! **21** Sen ih Jisu tiit japchaat etan, eno heliphante ang anno Jisu jiin dowa amiisak ah nyootsoot etan. **22** Erah raangtaan ih, sen roidong ehak ah ehaat ih an—sen roidong ehak ah ebah hansi ramka ni songtong thuk tahan. **23** Sen tenthun mongtham ah ena jaatjaat ang theng, **24** eno roidong ena ah kaptheng, erah roidong Rangte likhiik ih dongta, eno heheh ih ami tiit nyia esa ah dongjat thuk ha. **25** Erah raangtaan ih tit hu nakkah baat theng! Hanpiite wahoh damdoch amiisak tiit baat theng, tiimnge liidoh seng loong ah Jisu sakpuh ni esiih hoonli. **26** Sen ten khah anbah uh, rangdah nah naktoom dat hoom han, eno henih nitang uh ten lakhat theng. **27** Hakhoh Luuwang ah naknop thuk an. **28** Miputte angtan bah, mih put ah toihaat anno mootkaat thong mokah an, phanjangjang toom songtong an nyia changthih noodek toom jen chosok an. **29** Jengkhaap thih nakjeng an, erah nang ebah mih ih nookchaat theng jengkong an, mina tiimdi thoomramla eradoh senjeng senkong ah chaat hanno heh tarong theng toom ang ah. **30** Rangte Esa Chiiala ah nak thungthet thuk an; tiimnge liidi Rangte ah sen change ngeh ih Chiiala ah change wah sin, adoleh Rangte ih maama pongwan anghthuk suh rangwu saakaan ah ethok jaatjaat ih thuk ha ngeh ih kamkam anghtheng sin hoonha. **31** Ethih ekhah loong nawa, hansi ramka nawa, nyia tenkhat nawa haloh ang an. Sen jaachi nah lakah lilaangmui theng adoleh kaanjuumui theng adoleh lakah chiik haatmui theng. **32** Erah nang ebah, wasiit ih wasiit minchan muite nyia Kristo jun ih Rangte ih biin anaan hoon hali ah likhiik ih wasiit ih wasiit biin anaan jen hoonte ang theng.

5 Sen loong ah Rangte suh asah angphiino, sen Teesu jeng chaatchaat elan ah likhiik sen sawah uh heh likhiik angsuh sumthun ejih. **2** Sen loong loong jeng chaatchaat e an. **23** Tiimnge liidi, chaas roidong doh minchan eje ang theng, Kristo ih seng tokkhodi Kristo chaan aphaan jeela ah likhiik hesanuh loong minchan heeno heh roidong kota ah likhiik tokkhodi hesawah chaan aphaan ah jeela; eno heh ah, heh roidong ah phontum tingtak ah likhiik seng sakpuh, chaas adi Kristo heh teeteewah ah chaas khojoop roop kota eno erah suh Rangte ah eroon pangte. **24** Erah raangtaan ih, chaas heheh ih Kristo ela. **3** Sen loong ah Rangte mina angphiino, sen suh look haat koha ah likhiik hesanuh loong ah ih jaachi nah roomjup roomtong, ethih ekhah adoleh neng teenuh hesawah suh look haat kotheng. **25** nyamnyook loong jeela ah tapunka ang ah. **4** Adoleh Hesawah loong, Kristo ih chaas ah minchan ano mih thetkhat jengkhaap, mih tam jengkhaap adoleh heh roidong kota ah likhiik sen sanuh ah minchan ethookchaat ettheng jengkhaap loong ah lajeng ih an. **26** Kristo ih heh jengkhaap chaan nawa ih theng. Erah nang ebah Rangte suh lakookmi li an. chaas ah esa ang thukla, eno ju nawa ih saachot ano **5** Sen ih jat ehan roomjup roomtongte, ethih ekhah saachamcham eh angla. **27** Kristo ih erah reeta ah mina, adoleh nyamnyook ramkaate (nyamnyook ah langla, chaas ah jaaseemoong—saachamcham tiimdi tongmih soomtuute thanthan) ah Rangte nyia Kristo uh lamoong, amasah taan uh lamak adoleh jihoh tiim Hasong nah tachoh wangka. **6** O ih uh lalangka nah uh ethih angjih nak toom ang ah ngeh ih reeta. jengkhaap nawa ih naktoom mokwaan han; heh jeng **28** Miwah ih neng sanuh ah neng sakpuh minchanha laboichaatte mina sak nah Rangte tenkhat raaha. **7** ah likhiik minchan theng. O miwah ih heh sanuh Erah likhiik mina damdoh lajamwaan theng. **8** Sen minchanha erah ih heh teeteewah minchanha. (**29** teenuh teewah rangnak ni angtan, enoothong Teesu Seng teeteewah o ih uh tamiksukke. Erah nang ebah, noksong ih hoon anno, sen loong ah rangwu ni. Kristo ih chaas riikoi sokboiha ah likhiik sengteewah Erah raangtaan ih sen loong ah rangwu mih likhiik **30** tiimnge liidi seng loong ah sakpuh esit ni roopil.) ese, kateng, nyia amiisak tiit ah thoksiit hala. **10** Seng **31** Rangteele ni amah liiha, "Erah raangtaan ih miwah Teesu ah tiimjh suh roonla erah jat suh thun an. **11** ih henuh hewah ah thiinhaat ano hesanuh damdoh Mina loong ah lalang lajang reeraang rumla adoh **32** sen roong reeraangjih tah angka, erah nang ebah Rangteele adi husah tiit dongjat thuk ha—ngah ih neng loong ah rangwu nah doksiit an. (**12** Amiimiidi Kristo nyia chaas tiit ah baat hang. **33** Enoothong husah ni erah reeraang rumla ah rakmu riike jih.) aradi sen suh eli ih halan; hesawah warep ih hesanuh **13** Eno neng husah ni reela loong ah rangwu nah **34** ah minchan jaatjaat etheng, eno hesanuh nurep ih angta no, neng dangjang ah wuusa nah dongjat thuk hesawah ah choomjoot etheng. **14** tiimnge liidi rangwu nah angta no jirep ah rangwu eh hoon ah. Erah raangtaan ih tiithaak jeela, "Saat an, mokjupte loong, etek nawa esaat ih an, eno sen khothung nah Kristo ah phaak ah." **15** Erah raangtaan ih rapniine ih songtong an. Tiim uh lajatte mina songtonglah ah likhiik ih nak songtong an, erah nang ebah mongtham ese jatte likhiik eh songtong an. **16** Sen saapoot ah mootse kaatse nah maak an, **17** Erah raangtaan ih, nak baang thaang an, seng Teesu ih tiim reethuk thung ah erah mokah an. **18** Kham ah jok anno nakmok an, erah ih bah anba thet haat ho, erah nang ebah, Chiiala damdoh tong an. **19** Sen loong ah rangsoom boongkaat, seehoon damdoh roongwaan an; eno sen ten ih jam anno seng Teesu suh rangphoong rangsoom seehoon boongkaat ah se koh an. **20** Seng Teesu Jisu Kristo mendoh, seng Wah Rangte suh saarookwet lakookmi li an. **21** Wasiit ih wasiit jeng chaatchaat eh an tiimnge liidoh sen ih Kristo soomtu han. **22** Hesanuh loong,

6 Hesusah loong, arah sen Kristaan loong mootkaatjih, sen ih sen nuwah loong jeng chaatchaat etheng, tiimnge liidoh punre eli aju arah. **2** "Sennuh senwah ah soomtu etheng" ah jaakhoothoон jengdang erah ah kakham ni wakjeela: **3** "Tiimnge liidoh jirep ah sen damdam ese toom angha, eno arah hah adoh sen loong ah roidong eloh toom ih tong an." **4** Henuh hewah loong, sensuh sensah loong ah ekhat etheng nak liilaang an. Erah nang ebah, Kristaan dang ajang nyia reeraang lam ih renbaat anno hakpan theng. **5** Dah sen loong ah, sen change wah ra mootcho damdoh hejeng chaatchaat ih re an; senten senmong ah koh anno Kristo mootkaat moh an rah likhiik ih moh an. **6** Neng ih toomse chohe ngeh ih, neng mikup doh luulu nakre theng; erah nang ebah Kristo dah mamah angtheng ah erah sen ten ni Rangte ih tiimre theng liiha jun ih reetheng. **7** Sen mootkaat pakna ah tenroon woksoon ih mokah an, mina raangtaan lah angthang ih Teesu mootkaat

ngeh ih thun an. 8 Sen loong ah ih erah samthun an, dah angkojio adoleh mama pongwan ih tongte angkojio, mootse kaatse kali ah thaang Teesu ih jaasiit hethaang kot ehe. 9 Changteewah loong, sen dah loong damdoh sen uh emamah ang theng, neng loong ah nak choophaan an. Sen ih erah samthun an, dah nyia heh changte loong changteewah ah rangmong ni tongla, heh ih wareprep ah phooosiitsiit ih dande ah. 10 Hethoon doh, Teesu damdoh roop an nyia hechaan hephaan nah rongtangtang ang an. 11 Sen loong ah Hakhoh Luuwang ethih phoong abe dow ajen pui suh, Rangte ih kotahan lang apah ah kap an. 12 Tiimnge liidi seng loong ah mina damdi tamuik, seng muili abah rangwaatdam nawa chiiala ih panha ah damdi, ngoong awang damdi, nyia laamang roidong ni panha moong achaang damdi muili. (aion g165) 13 Erah raangtaan ih Rangte ih koh halan lang apah ah amah dow aih kap an. Eno juuba, ethih rangwu thok ha doh piiara ih thoklong han bah uh jen mui e an; raamui thoon lidoh nep sen rongtangtang jen chap an. 14 Erah raangtaan ih amiisak tiit ah, sen room ni roomkhe kheeha ah likhiik nyia kateng tiit ah laakkhoi likhiik ih toom ang ah, 15 eno Ruurang Ese baattaa han ah sen lah ni lasong songhan arah likhiik ih toom ang ah. 16 Sen laalom ah laakkhoi likhiik; tiimnge liidoh Ethih warah ih we ih khaam ah likhiik wot ih haap handoh toom jen metmot an. 17 Eno khopi roidong ah khopok likhiik ih kap an, nyia Rangte jengkhaap ah Chiiala ih koh halan lang ah likhiik toom ang ah. 18 Arah loong ah sen rangsoom nah Rangte jiin nawa suh an. Chiiala ih sen lam mamah siit han jirep raangtaan ih suh an. Arah tiit ah sen thung nah thunroh ih anno Rangte mina loong ah raangtaan rangsoom nah tong an. 19 Eno, husah ni jatthuk halang tiitkhaap ah baat chung adoh lacho laphaan ih baattaa suh Rangte ih kot toom ehang suh rangsoom kohe. 20 Phaataak ni laang asak hang bah uh Ruurang ese raangtaan ih ngah roop chaplang. Ruurang ese ah mamah baat theng ah, erah lacho laphaan ih baat suh rangsoom kohe. 21 Seng phono Taikikas, marah Teesu laksuh mootkaat ni laalomlom ih mootkaatte, warah ih nga tiit ah heh ih toombaatt han, eno ngah mamah anglang erah jat an. 22 Erah thoidi, heh sen reeni kaat thuk halang—seng mamah tongli erah heh ih chobaat han adoleh sen suh chaankot jengkhaap ah jeng kohan. 23 Seng loong Wah Rangte nyia seng Teesu Jisu Kristo ih semroongroong nyia laalomlom ih tong suh Kristaan minchan toom kohan. 24 O mina ih seng Teesu Jisu Kristo ah minchan ruh eha loong damdoh Rangte minchan toomje ah.

Philipiite

1 Philipi nawa Rangte mina Kristo damdi tongte, Chaas phansiitie nyia neng damdi roongmoote loong suh Pool nyia Timothi Rangte laksuh wanyi jin nawa arah jengkhaap rah ah: **2** Seng loong Wah Rangte nyia seng Teesu Jisu Kristo ih sen suh semroongroong nyia heh tenthet ah toom kohan. **3** Ngah ih nga Rangte suh sen dokthun saapoot rookwih di lakookmi kali ang; **4** nyia saapoot rookwih ngah ih sen raang ih rangsoom angdi, tenroon lam ih kah soom ang **5** tumeah ruurangese tiit phang tumbaat tang tok dowa ih amah tuk ih sen ih chosok hali. **6** Eno ngah ih kamkam ih thunhang seng Rangte, sen suh ese mootkaat phang re thukte warah ih hethoon doh Jisu Kristo Rangwuung maang thokthok tuk ih ese lam ih thoonsiit kohe. **7** Ngah ih sen samthun rumhala ah epunthun et hang tumeah, sen ah saarookwih ngah ten ni tonglan! Rangte ih heh tiit tumbaat suh saapoot kotahang adj sen loong ih roong chosok tahe, amadi ngah phaatak ni tonglang tokdi nyia maangtong tokdi Rangte ruurangese raang ih laattang dowa ih dook ah. **8** Ngah ih sen loong nga ten nawa ih samthun rumhala rah Jisu Kristo heteeeah tenthun thun nawa ih dong thunthuk halang, nga haaki ah Rangte. **9** Sen loong chamchi nah ese tenthun nyia sekthun ah, mongnook lam ih ehan han ih hak raangtaan suh nga rangsoom ban jeela, **10** eno ba sen ih marah eseethoon ah mi danje an. Erah dowa ih ba sen ah Kristo rangwuung sa doh kaanju muh saksa ang an. **11** Jisu Kristo luulu ih Rangte men raksiit suh jen dongsit ha amiisak ese dang ajang rah ih sen roidong ah meethuk ah. **12** Joon awaan loong, ngah ih sen suh jatthuk suh ramlang ah langla, nga chamnaang tungthoidi ba amiisak Rangte tiit ah ehan han ih jaat jaangjih ih hoon kata. **13** Mamah liidi, luungwang nok bante loontang ih ngah phaatak ni tonglang asuh Kristo laksuh ang kano botongla ih dongjat rumha. **14** Erah dam ih hanpiite loong ah ih ngah phaatak ni tongkang no neng tenthun ah Teesu jiinko kamkam ih dong thun rumha, erah dowa ih ba neng ih Rangte tiit ah saapoot rookwih lacho laphaan ih tumbaat rum ah. **15** Elang eah Kristo tiit ah mararah ih bah ethih tenthunte nyia changrook mina loong ih roong baat ha, enoothong mararah mina ih bah amiisak ese tenthun nawa ih baat ha. **16** Erah loong ah mongnook tenthun lam ih re ah, tumeah, Rangte ih heh ruurangese tiit pangsuu mothuk halang ah neng ih ejat eha. **17** Rukho loong ih Kristo tiit ah toongtang lam in tabaat rumka, erah nang ih bah nyamnyook

tenthun lam ih baat rumha; neng ih ngah phaatak ni tonglang tokdoh ehan ih boot chamnaang thuk suh thun rumha. **18** Enoothong erah ih tumjih angjih bah tah angka! Erah nang ih bah Kristo tiit ah ese lam angkoja oh adoleh ethih tenthun lam ih angkoja oh etumbaat et ha asuh thong roonlang. Eno ngah ah toomroon ruh ete anglang, **19** tumeah, ngah ih jat ehang Jisu Kristo chiiala lam ih sen rangsoom nawa ih chosok hali thoi ngah ah phaatak nawa edok ete anglang. **20** Ngah ih nga tenni kamkam ih thun angno laalom lang, nga mootkaat doh babah uh nga rakri dongjih tamokang, etek ejih angkojang oh adoleh ething angkojang oh, nga tenchaan amadi anglang jun ih Kristo men ah ngah puh putang ih raksiit ang. **21** Erabah roidong ah tumjih ah? Ngah di bah, khothing roidong ah Kristo, etek ah tang ehan eseethoon roidong chojih ah. **22** Enoothong amamah khothing ih ban tongsong ruh eh angbah mootkaat ese ah ngah ehanhan ih boot moh ang, ngah ih marah danjeejh ah erah tajatkang. **23** Ngah lamnyi nawa ih pheehoom halang. Ngah roidong ah thiinhaat suh nyia Kristo damdoh tong suh ah rapne ih thunhang, marah eseethoon ang ah; **24** enoothong ngah ething ih tong ah sen raangtaan suh maaklong doh chap ang. **25** Erah ngah ih kamkam ih thunhang, ngah ah sen damdoh ething ih roongtong hangno sen tenroon nyia sen tuungmaang boot huk korumha, **26** eno ba ngah sen damdoh we roongtong hang adoh, sen roidong doh sen ah Jisu Kristo suh ehan han ih boot khuungpook roonsoonjih ang an. **27** Amadi, sen suh elongthoon reejih ah langla sen ruurangese ah Kristo tiit jun ih tongsong andoh se ah, eno ba ngah ih sen ah Rangte tiit suh rongrong ih tuungmaang laalom rum ano tongsong rumla ih japchaat ang, sen reenah ngah raahang no nga mik ih sok ra rumha bah uh adoleh lajen raarang bah uh ah, sen ah chiiala esiiit nawa ih rongchap thuk halan ih jat ang. **28** Senpi senra loong suh lacho theng; saarookwih tarong ih bantong an, eno ba senpi senra loong ah ih dongjat ah neng ah rangne eno sen ah rangkap eah, tumeah sen suh Rangte ih rangkap angjih ah kotahan. **29** Erah thoih sen suh Kristo mootkaat ah moh suh saapoot ah kohalan, heh suh hanpi lakkak lah anghthang ih, heh raangtaan ih chamnaang nep ih suh. **30** Amadoh sen ngah damdoh raamui thengnah jen roong rung ehan. Erah raamui ah sen ih ehak di katup tahe raamui ah mulang, eno amadi chaat han rah uh erah raamui ah thok mulang.

2 Sen roidong ah Kristo damdi ang thoih rongtangtang ang thuk halan, nyia heh minchan

ih sen ah kooncha halan. Sen Esa Chiiala damdi roomtong lan, nyia sen jiinni minchan nyi tenthet ah esiiit suh eje. 2 Sen suh ngah ih baat rumhala, sen loong ah tenthun esiiit, mongnook esiiit, thung atak he. 3 Tumjih uh nyamnyook tenthun nawa ih nak re an adoleh lalangka lam ih nak ngaampo an, erah nang ih bah esiiit esiiit damdoh toontang lam ih tong roong samthun suh thun an sen teeteewah tenthun saarookwhi senteewah nang ih wahoh ah ese roong samthun suh thun an sen teeteewah tenthun an. 4 Nyia wahoh ih tumjih thunha erah saarookwhi Rangte dang ajang ah jeeta, enoothong heh ih mamah ih bah uh Rangte thanthan ih hoon suh tathuntakta. 7 Erah nang ih, heh teeteewah thung laksuh angjih dang ajang ah kapta. Heh ah mina likhiik suh ban samthun hang. 8 Heh ah toontang angta erah dam ih Rangte jeng echoong thoont rangkothung ni saatsiit wanta eno heh nang ih uh elongthoon et men kota. 10 Erah tungthoih, Jisu men ah soomtu suh jaatrep rangmong nawa, hatoh nawa, nyia mongrep hakhu etek nep taat eta, enoothong Rangte ih tenthet ano ih tumbaat rum ah, Rangte hewah men ah raksiit suh ngah deesiitta, heh laklak lah anghang ih ngah nep ah. 11 Erah thoih, nga joonte loong, ngah sen damdi ang tokdi saarookwhi sen ah nga jeng chaatthaat adi bah ethih reeraang pakna nyia rangdah mina loong meela, eno sen ah erah mina loong damdoh toontang nyia saachamcham ih tongsong an Rangte suh asah mi jen angsuh ah. Sen loong ah neng dung nah rangkothung echoong ni rekshih phaakla likhiik jaatjaat ih phaak theng, 16 tumeah sen ih neng suh khothering roidong tiit ah baat han. Sen loong ah emamah ih re anbah Kristo Rangwuung sa doh ngah sen suh rapne ih khuungpook roonsoonjih ang ah, tumeah erah sa doh bah ngah reeraang pakna tang loong ah thaangmuh ni taboh angka ih jat ang.

Sen tuungmaang nyia sen mootkaat ah Rangte suh khooop siik hoon arah likhiik. Eno nga sih ah erah elaaang ih daapkaat suh ejen thun et ang, eno ba sen ruurang ah chaat angno nga tenthun ah rongkopkop an, saarookwhi senteewah nang ih wahoh ah ese ang ah. 20 Nga tenthun jun ih roong samthunte nyia ih samthun an. 21 Mirep ih Jisu ah lasamthun thang ih, neng nah laklak lah anghang ih ah. 22 Sen ih jat Jisu Kristo thung atak angta likhiik anghtheng: 23 Erah thoih, ngah tumjih angte erah jat ang nawa ih heh di tumjih jeeta loong ah thiinhaat ano, no ba Timothi ah sen jiinnah elaaang ih daapkaat laksuh angjih dang ajang ah kapta. Heh ah mina likhiik suh ban samthun hang. 24 Erah dam ih ngah ih dong hoonta nyia mina jih ajaat likhiik ih dong taha. Teesu suh kamkam ih samthun hang, nga teewah 25 chaatthaat lam ih heh roidong ah thoonta—bangphak Ngah ih thun etang Epaphroditus, nga damdi Rangte ni laan tek ruh ah. 26 Heh ih sen chosok suh rapne ih mongsaam rangmong nawa, hatoh nawa, nyia mongrep hakhu la nyia thungjoongla, tumeah sen ih heh ah esat ela nawa loong ah neng lakuh doh tong rum ah, 27 Elang eah heh ah rapne ih satta, loontang ih saasa lam ih Jisu Kristo ah seng Teesu etek nep taat eta, enoothong Rangte ih tenthet ano ih tumbaat rum ah, Rangte hewah men ah raksiit suh ngah deesiitta, heh laklak lah anghang ih ngah nep ah. 28 Erah thoih sen jiinnah daapkaat suh kah etan, eno amadi ngah haloot ni anglang tok ngah ih ehan ih samthun hang, eno ba sen ih heh ah adoh tang ehan ih nga jeng ah thaangchaat an, japtup ano ehan ih roon an, eno nga sootsaam anep erah sen raangtaan suh maaklong doh chap ah. mat eah. 29 Eno bah, sen ih heh ah tenroon lam Sen khopiroidong ah chosuh bah emocco damdoh ih Teesu mendoh sen phono likhiik ih ban noppoan pakna ruh ih kah an, 30 tumeah Rangte ih sen an. Eno heh soongraang han likhiik mih uh emamah loong ah heh mootkaat nah jen reethuk suh nyia heh ih soongraang an, tumeah heh ih heh roidong jeng chaatthaat jen ang thuk suh saarookwhi sen ah Kristo tiit thoi etek nep taat ih arah ih kota, ngah roidong ni ban moruh ehala. 14 Jaatrep ah changrook chosok suh nep marah sen ih botseh lajen chosok waangti nyia jengdaan muh ih re an, 15 arah mongrep tahe rah suh ah.

3 Hethoondi, joon awaan loong ngah ih baat rumhala, Teesu damdi roong rooplan asuh tenroon ang an! Ngah ih helek helek ih raangmaat halang ah tathet thunkang, sen ah punpiipi toom ih tong an ih thunhang. 2 Ethih mote, hui lajak loong sak khan suh laat ram rumla loong dowa pui ean. 3 Amiisak ih khoopkhan cho abah seng, neng tah angka, tumeah seng ih Rangte ah heh Chiiala lam ih soom eno seng roidong ah tenroon lam ih Jisu Kristo damdi roong tongli. Seng ih hansi rangkhokhoop khan banlam

adi amasah uh tah laalomke. 4 Elang eah, erah naririh ih ban sok an. 18 Arah tiit ah jaakhoni helek likhiik banlam adoh ngah uh emi laalom eh ang. O ih helek ih baat rum taha, eno amadi uh nga mikphi ah bah uh erah rangkhoh khoopkhan banlam adoh jen janhaat lam ih we baat rumhala: Kristo bangphak ni laalom ih mokthun anbah, ngah di tang erah nang tiita rah rukho roidong ni neng piiara ih hoon arah uh ih ehan ih thuntheng lam je ah. 5 Saasinet noodek eje. 19 Neng loong ah soolam nah thoon wangte ang di nga khoopkhan banlam hoon tahang, ngah ah rumla, tumeah neng rangte ah neng hansi tenthun Ijirel mina ih tup raahang rah, Benjamin jaat apaat, ni ang thoidi ah. Neng marah doh erakrijih angta amiisak ih Hebru mina. Jehudi loong Hootthe thok adi mok ngaampo ih rumla, erah dam ih neng thung banlamta bah, ngah ah Pharasi mina ang thengtang, mongrep hadaang nawa adi luulu thun rumha. 20 6 eno erah tokdi ngah ih Chaas thet haat asuh rapne Seng loong ah ang koleh, rangmong nawa noksong, ih ram angno kah siiwi rumtang. Mina ah Hootthe erah thoih seng Pangteewah Teesu Jisu Kristo ah jengdang ah kap ano kateng ang ah ih liita, erah rangmong nawa ngaakkaat ah bantho hi. 21 Heh tok adi, ngah uh kateng ju angtang. 7 Enoothong ih seng larook lata hansi sak etek etheng ah leksiit edak chojih taat ih rookweh tang ah, amadi Kristo heeno, heteewah sak phaaajaaja ang arah likhiik ih raangtaan ih thaangmuh ih hoonla. 8 Erah loong hoonhe, eno jaatrep chaan aphaan ah maak ano heh laklak lah anghang ih; ngah ih thun angdi jirep ah lakhu nah jen loomsiiit he.

nga Teesu Jisu Kristo jattang dowa ih bah erah loong ah thoontang emat haatjih ih hoonla. Erah raang ih heh tungthoidi ngah ih erah loong ah jaatrep ehaat etang; ngah ih erah loong asuh thaangmuh ih thiik hang, eno ba ngah ah Kristo damdoh jen ang angno 9 heh damdoh esit ih hoon ang. Ngah ih Hootthe ah phan angno kateng ih kathun tang ah amadoh takah angka. Amadi kateng anglang abah Kristo suh hanpi angno anglang, marah Rangte jiin nawa hanpi jun ih chojih rah asuh ah. 10 Ngah ih jamhang ah langla ngah ih Kristo ah jat ang, eno tek nawa ngaakthingta chaan aphaan anep roongjat ang, heh chamnaang ah roong hui et ang, nyia heh tektia likhiik ih roongtek ang, 11 nga teewah nep heh tek nawa ngaakthingta likhiik ih roong ngaakthing ang ih laalom lang. 12 Ngah ih jaatrep ah ejen choh etang adoleh ngah jaatrep di epun elang ih taliikang. Amadi uh ngah ih hethaang ah chosuh chekbek lang marah Jisu Kristo ih erah raang ih ngah ah danjoh tahang. 13 Joon awaan loong, elang eah, amiimi di ngah ih ejen jen ettang ih tathunkang; enoothong jaatsiit ngah reelang abah, liko dowa ah beehaat angno lakngah nawa eseethoon adoh thok suh reelang. 14 Erah thoih ngah lamjunko maradi thaangchojih angla adi soonlang, Rangte ih Jisu Kristo mendi rangkhotung nawa roidong ah chosuh poon halang rah di ah. 15 Seng loontang mathan mina chiala lam ih thungsek angte loong ah ih, emamah ih samthun theng. Enoothong sen marah mina doh thung atak jaat hoh mok ang anbah, Rangte ih sen suh toom miidong thunthuk han. 16 Mamah ang abah uh, amatuk ih marah banlam jah hali emamah lakngah nah erah aju phankaat ih. 17 Joon awaan loong, nga reeraang ah nyootsok he. Seng ih baat hi lampo adi o mina ih ese reeraang nyoot ha erah loong ah

4 Erah thoih, joon awaan loong, sen ah nga mongnook mina, ngah ih mamah ma ih jen beehaar rumh! Sen ih ngah mathan ih roonthuk hali nyia ngah sen tungthoi ih mathan ih khona lang! Arah likhiik ih sen roidong nah Teesu suh hanpi anno rongrong ih tong an. 2 Euodia nya Sintaichi, ngah ih set suh baat we nyu hala, set ah soonah likhiik ih Teesu mendoh esiti ang we ansih. 3 Nga joonwah an ih uh erah nuh nyi ah chosok ih weeuh; tumeah nengnyi ah nga damdi Rangte tit baat rapne ih roong khoom nyu taha, erah dam ih Kolement nya nga joonte wahoh loong ah nep marah men Rangte roidong leedap ni raangthiin cho loong damdoh ah. 4 Sen ah Teesu damdam ih saarookwih tenroon toom ih tong an. Ngah we jenglang: tenroon ang an! 5 Warep damdoh toontang lam ih re an. Teesu ah echaan ih ra hala. 6 Tumjih suh uh nak sootsaam an, erah nang ih bah jaatrep ah Rangte dowaa sen ih jam han ah rangsoom lam ih suh an, sen ten nawa ih lakookmi jengkhaap ra lam ih ah. 7 Eno Rangte jiin nawa semroongroong ah mina ih lajen samthunka rah ih punpiipi senthing sentak nah Jisu Kristo damdoh toomroong tong thuk han. 8 Hethoon doh, joon awaan loong, sen tenthun ah marah ese nya ih eguujih rah ih meethuk an: marah amiisak tiit rah ih, lathet sokjih, epunjih ih, esaajih, jaaseejih ih nya mihih thangjih loong rah ih meethuk an. 9 Sen ih nga jiin nawa jengkhaap angkoja oh reeraang angkoja oh tumjaat choh an nya nyoot han loong ah sen lakmoot lam ih pakna reeraang kah an. Eno ba semroongroong kotte wah Rangte ah seng damdam ang ha. 10 Nga roidong di Teesu damdi roontang angdi nga rapne ih roonlang sen ih rekam lidi leksiit nga kooncha saapoot ah we choh noisok anno ah. Enoothong nga kooncha

ah etoohaat ettan ih taliikang—enoisok saapoot ah tachotan. **11** Arah tiit ah ngah takah sokboi rumrang ih taliikang, tumeah ngah di tumjih jeela erah mamet maak angno tenchemjih ang ah erah ejat ehang. **12** Ngah ih jat ehang changthet doh mame tongtha theng ah nyia eje doh adoh mame tongtha theng rah ah. Ngah ih arah husah tiit ah ejat ehang, erah thoih maatok doh maanah ang abah uh, ngah ih naan et ang ramtek doh angkojao, wokphoot doh ang koja oh, hantek ang adoh uh amasah taan uh laje ang tokdoh uh. **13** Jirep saapoot doh jen naanjih chaan ah Jisu Kristo ih ngah suh koh etahang. **14** Enoothong sen ih ngah chamchoh tokdi chosok tahe ah rapne ese ih reetan. **15** Philipi mina loong sen ih bah jat ehan ngah Mesidonia hadaang dowa Ruurang Ese tiit tumbaat suh teewadi kah dok khoomtang adi, sen Chaas luulu juuba angta ngah chosokte ah; sen luulu ih ba roongjat tahe nga thaapnya nyia ngah thaang dakchoh rah ah. **16** Ngah Thesolonika hadaang ni ang tokdi uh sen ih helek helek ih ngah suh hukhaak kamaat kaat tahan. **17** Sen ih lakchoh ih kotahe ah chothaang angno taliikang; erah nang ih bah sen lakkot thaang dakchoh ean rah chotup suh ramlang. **18** Sen ih ngah suh lakchoh ih chokoh tahe rah arah loong ah—eno erah loong ah laanlang ruh ehan angta! Amadi ngadi jirep eje, sen ih lakchoh ih kottahe loong ah Epaphroditus ih echoh kokaat ih tahang. Eno erah lakchoh ah Rangte suh tуммангманг ang arah khosa lakkot likhiik, erah lakchoh kottahe asuh Rangte ih tenroon lam ih thang eha. **19** Eno nga Rangte ih heh nyamka loong mong dowa rah ih, sen suh Jisu Kristo mendoh tumjih suh nook an erah ban kohan. **20** Seng loong Wah Rangte men ah roitang raang ih phaakjaaja toom ang ah! Amen. (aiōn g165) **21** Rangte mina loong esijt esijt suh Jisu Kristo mendi jengkhaapse raahang. Nga dam dowa hanpiite loong ih nep sen suh jengkhaapse maat halan. **22** Aa nawal Rangte mina loong ih, ehanthoon ah Luungwanglong Kesar nok dowa loong ah ih jengkhaapse maat halan. **23** Seng Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdam toom ang ha.

Kolosiite

1 Pool Rangte thungpun jun ih Jisu Kristo kaamwah ih danjeeta nyia seng phono Timothi jiin nawa arah le ah— **2** Kolosi nawa Rangte mina, marah Kristo damdi roong roopte seng mongnook joon awaan loong asuh: Seng loong wah Rangte ih sen suh tenthet nyia semroongroong ah toom kohan. **3** Seng ih sen suh rangsoom koh idi Teesu Jisu Kristo Wah, seng Rangte suh saarookwihi lakookmi kali ih. **4** Tumeah seng ih, sen loong Jisu Kristo suh tuungmaang anrah nyia Rangte mina loong damdi minchan ih tongtha an rah ejap chaat etti. **5** Maatokdi sen jinni amiisak tiit nyia Ruurang Ese ah phang thok taha adi, sen ih laalom thaang ah echojih ejie ih chaattan. Erah thoih sen hanpi nyia minchan ah sen marah suh laalom lan erah di jeela, eno erah rangmong ni sen suh punpiipi ih banthiin kohalan. **6** Rangte tiitkhaap adi romseetam ah banje ruh ela, Heh minchan ah ephang di sengdung ni japchaat ano amiimi boh angka ih jattan ah likhiik mongrep ni jaatjaang ruh ih kala. **7** Sen ih Rangte minchan ah Kristo laksuh seng loong dakbi ih mootkaatte, seng joonwah Epapras jinko nawa japchaat tan. **8** Heh ih sen suh Esa Chiiala ih minchan tumjaat kotahan erah tiit ah baat et tahe. **9** Erah raangtaan ih seng ih sen tiit japchaatti dowa ih sen suh saarookwihi rangsoom kohi. Rangte thung atak jun ih ejat esam toom ang an nyia jaatrep doh mongwah maakwah nyia thungse takmi ah Esa Chiiala ih toom kohan ih seng ih Rangte dowa suhi. **10** Eno ba, sen ah Teesu ih jamha jun doh tongsong an nyia saarookwihi heh tenroonjih ih re an. Sen roidong doh jaatrep eseejih loong ah sen reeraang pakna nah dong tiikngook anrah je ah, erah dam ih sen ah Rangte thung atak jun doh hak an. **11** Sen loong asuh hechaan hephaan nah rongkopkop tah apah toom kohan, eno ba sen ih jaatrep ah ese lam ih ejen naan et an. Eno Rangte suh tenroon lam ih lakookmi li an, tumeah Rangte ih heh mina loong raangtaan ih weephaak hasong ban thiinha adi sen uh ejen roong chowang ejih ih hoonkoh halan. **13** Heh ih seng ah laamang chaan aphaan ih pan tahe dowa dok pang heeno, heh Sah hasong adi punpiipi ih thoksiit hali, **14** heh sih janhaatta thoi ih ba seng ah pongwan angli, erah langla seng rangdah loong ah biin anaan hali. **15** Kristo ah miktup di mik ih latupke Rangte ah likhiik. Heh ah miwah Sah phangkhothon ih tup arah, jaatrep dongsitta dowa o nang ih uh elongthoon. **16** Tumeah, heh dowa ih ba Rangte ih rang nyia hah dowa jaatrep ah dongsitta,

miktup nyia mik ih latupke hukkhaak loong ah dongsuit eta, erah damdi chiilala chaan aphaan loong, teesu loong, phansiitte loong nyia ngoong awang loong ah dongsitta. Rangte ih arah mongrep ah heh dowa ih nyia heh raangtaan ih dongsitta. **17** Kristo ah jaatrep hukkhaak loong maang dong di dook ejie angta, eno heh dowa ih ba jaatrep ah phanjangjang ih marah doh angtheng ah erah di dong hoonta. **18** Kristo ah heteeewah sak adi khoroopthon angta, erah ah Chaas; heh ah sakpuh asuh roidong kotte. Heh ah phangkhothon ih tup arah Sah phokhoh, tek nawa ngaakthingte warah ah, erah thoih ih jaatrep hukkhaak nganah heh ju ba ngakhoothon angjih. **19** Tumeah heh Sah rah Rangte dang ajang likhiik angtheng ih, Rangte heteeewah kaanthot jun ih angta. **20** Erah lidi, Rangte ih mongrep thoontang ah heh teewah jinko heh Sah jun ih ngaak siitwan suh kaanthotta. Rangte ih heh Sah ah semroongroong raangtaan ih bangphak ni heh sih janhaat thuk ano rangmong nyia hatoh nawa jaatrep loong ah heh jinko ih ngaaksit rumta. **21** Pootsii bah sen loong ah Rangte piiara ang anno heh jin nawa haloot ni angtan, tumeah sen ih ethih tenthun nyia ethih reeraang re thoidi ah. **22** Enoothong amadi, hansi ni heh Sah ah tek haat thoib, Rangte ih heh joonte ih hoon halan, tumeah heh ih sen ah heh jinnah esa, saachamcham, nyia emoong muh, ih ngaaksit suh thun halan. **23** Erah thoih sen ah, rongkopkop nyia amiisak tuungmaang nah ban tongruh jaatjaat ejih, eno sen ih ruurangese japchaat han dowa ih sen teeteewah erah laalom lan dowa lakah lengli theng ih tong an. Erah ah juuba Rangte tiitkhaap, ngah Pool, heh laksuh ih hoonlang—arah Rangte tiit ah mongrep noongrepwihi ni jaatjaang tumbaat kaatte wah ah. **24** Amadi, ngah sen raangtaan ih chamnaang lang asuh eroon elang, tumeah, ngah hansi ni chamnaang lang ah langla, Jisu Kristo ih heh Sakpuh, Chaas, ah raangtaan ih mathan we boot chamjih angta rah ngah ih roongthoon hui hang. **25** Ngah ah Rangte ih Chaas laksuh ih hoon halang, arah mootkaat ah sen loong ese raangtaan ih moh thuk halang. Arah mootkaat ah langla heh tiitkhaap ah laanlang ruh ih tumbaat jih, **26** husah tiitkhaap teewah dowa ih dook mina roirep suh labaat thang ih huthiinta rah, heh mina loong suh amadi dongjat thuk ha. (aiōn g165) **27** Rangte kaankoong ah langla heh mina loong suh husah tiitkhaap ah jatthuk suh angta, erah husah tiit ah rapne changteng tiit nyia chaan aphaan tiit heh mina loongtang raang ih angta. Eno Kristo sen damdi ang hala ajuuba husah tiit, erah langla sen ah Rangte chaan aphaan adoh roong chophaaak an. **28** Erah

thoih seng ih Kristo tiit ah mirep suh tumbaat hi. Seng Rangte chaan aphaan ih heh tek nawa ngaakthing ih hethung hetak jun ih heh tiit ah choophaan baat hi thukta asuh je thoih ah. **13** Maangdi sen rangdah nyia nyootsoot hi, warep ah Rangte pandoh thungsek thoih sen loong ah chiala ni tekcho ang tan nya taklek Kristo damdoh roop lam ih thoksiit suh ah. **29** sen loong ah Hootthe muh ih Ranglajatte angtan. Erah jen re suh ngaatah ngaapah Kristo ih mathan Amadi bah Rangte ih sen ah Kristo damdi roidong kohalang erathan ih sapreelang nyia chamnaang lampo ni doksii halan. Rangte ih seng loontang lang, eno erah chaan aphaan nawa ih juuba nga roidong ni moh ra hala.

2 Sen loong raang ih nyia Lodisia mina loong raang

ih, erah dam ih ngah lathaak chomui kang mina wahoh loong raang ih mamah kah ih laatchaat motang erah baat korumha. **2** Ngah reetang ah langla neng loong ah tarong toom ang ah nyia eroom ih minchan nah toom ang rum ah, eno amiisak ejat esam tiit asuh, neng ah changteng toom eh hoon rum ah ih reetang. Emamah ih neng ih Rangte husah tiit ah jat rum ah, marah Kristo heh teeteewah rah ah. **3** Heh ah saabi Rangte ih ejat esam nyia thungse takmi nyamka loong hotthiin ha pungka jen daaptheng rah ah. **4** Erah thoih, ngah ih baat rumhala, sen loong ah mihi, emoong tiitbaatte ih nak toom jap mokwaan han, neng ih echaat suh ese mamah taat et baat rum abah uh sen ih lakap theng. **5** Ngah hansi nah sen damdoh laje rang bah uh, chiala ni bah ngah sen damdam, eno ngah rapne ih roonlang sen loong ah rongkopkop ih Kristo suh tuungmaang anno erooroom ih tongtha lan ah sok rumha no ah. **6** Sen ih Jisu Kristo asuh sen Teesu ih thiik han bah, heh damdam ih roong tongsong an. **7** Sen hing ah hanteng ih heh sak nah sot an, sen hasong ah heh damdoh song an, eno sen hanpi ah sen suh mamet nyoot tahan erah jun ih ehan han ih boot rong an. Enolakookmi jengkhaap nawa ih sen tenthun ah me theng. **8** Erah thoih sen ih naririh ih ban sok an, o uh mina mongwah maakwah tiit marah thaangmuh rah ih heh dah nak toom ih hoon han, marah Kristo jiin nawa lah angthang ih, mina jih ajaat nyia rang ahah pante loong moong achaang rah ih nak toom panhan. **9** Kristo ah mina angta adi jaatrep di Rangte dang ajang ah heh sak ni angta, **10** eno sen suh roitang roidong ah heh damdi roop thoih kohalan. Heh ah jaatrep chiala phansiitte nyia chaan aphaan loong tokkhodi ih elongthoo. **11** Kristo damdi roop thoih ba sen khoopkhan banlam ah hoon tahan, mina ih hansi khoopkhan rumta likhiik lah angthang ih, Kristo ih khoopkhan tahe adi bah, arah puu asak ah rangdah nawa dooksiit tahe anep wak jeela. **12** Tumeah, sen ih maatok di juungtem tan, erah sa dowa ih sen ah Kristo damdi beng ni wak beng tahan, erah dam ih erah juungtem dowa ih sen ah tek nawa wak ngaakthing lan, sen tuungmaang ah

Rangte chaan aphaan ih heh tek nawa ngaakthing ih hethung hetak jun ih heh tiit ah choophaan baat hi thukta asuh je thoih ah. **13** Maangdi sen rangdah nyia nyootsoot hi, warep ah Rangte pandoh thungsek thoih sen loong ah chiala ni tekcho ang tan nya taklek Kristo damdoh roop lam ih thoksiit suh ah. **29** sen loong ah Hootthe muh ih Ranglajatte angtan. Erah jen re suh ngaatah ngaapah Kristo ih mathan Amadi bah Rangte ih sen ah Kristo damdi roidong kohalang erathan ih sapreelang nyia chamnaang lampo ni doksii halan. Rangte ih seng loontang lang, eno erah chaan aphaan nawa ih juuba nga roidong ni moh ra hala.

14 seng mendi banlam ih jamha jun ih thaangsoot loong themijih lom raangthiinta nyia banlam loong ah heh ih matsiitta, heh ih bangphak ni rabbit ano thoontang thoonsiitta.

15 Eno erah bangphak adi Kristo ih heteeeah ah chiala lam phansiitte nyia ngoong awang loong chaan aphaan nawa nep doksiiita; eno heh ih jenta ah noisok suh noksong miksox di neng loong ah khak rum ano tumsiit rumta. **16** Erah thoih, o mina eh uh sen ih tumjaat jok aphak jih ah, adoleh esa rangwuung, adoleh Laana Kuwaang adoleh Jehudi naangtongsa loong banlam ah lahoon theng. **17** Erah loong abah lakngah nawa saathoi tiit loong ah laaphaang; amiisak abah Kristo ah. **18** Senteewah ah, o ih ang abah uh neng ah elongthoon ih chaang rumha loong asuh nakmok dut haat thuk an, tumeah neng ih hoondak mot amang tiitmoong ah baat rumha nyia toongtang likhiik ih noisok ha nyia rangsah soomte likhiik ih noisok rumha. Erah likhiik hansi tenthunte loong abah tumtha uh laliithang doh weekhot likhiik ih neng tenthun ah saapta thuk rum ah. **19** eno sakpuh ni hekhoh angla, Kristo ah damdoh takah roongroop rumka. Kristo ih ba sakpuh putang asuh chokokaang ha, eno hetoom loontang ah jen choh toom rumla, erah dowa ih Rangte ih chung ha jun ih hak rumla. **20** Sen loong ah Kristo damdi roongtek lan eno rang ahah pante moong achaang loong dowa dooksiit halan. Erah ang abah, sen ah mongrep mina likhiik mame tongsong lan? Sen ih arah loong likhiik banlam ah mamet chaat han. **21** "Arah nak joh uh," "Therah nak taat uh," "Mihoh hukkhaak nak taajoh uh?" **22** Erah loong ah jaasiit maakta dowa ih thaangmuh ih hoorla hukkhaak loong ah; erah loong bah mina ih nyootsoot theng nyia banlam loong luulu. **23** Elang eah, erah likhiik loong banlam ah emoong mina nyia rangsah loong ih laatchaatchaati ih nyootsoot suh dong hoon arah ang ah, eno sakpuh sattuuti ih chamnaang thuk ah; enoothong erah hansi sak thususuh thaangmuh di chamnaang thuk ha.

3 Sen ah Kristo damdi jen ngaakthing etan, erah thoih sen tenthun ah rangmong nawa hukkhaak loong asuh koh an, marah di Kristo heh tongtheng Rangte jaawako adi tongla radoh ah. **2** Senthung sentak ah arah hatoh adoh lathun thang ih, rangmong

nawa hukkhaak loong asuh dangthun an. 3 Tumeah jengkong nyia sen reeraang jirep ah sen Teesu Jisu sen etek eandi, sen roidong ah Kristo mendi Rangte Kristo mendoh re an, tumeah sen ih sen Wah Rangte jiinni hutongla. 4 Sen roidong amiisak ah Kristo, eno asuh lakookmi ah heh men nawa ih ju liihan. 18 heh dong raaha sa doh sen uh heh damdoh roong Miinuh loong, sen teeteenuh ah sen miwah khuinah dong anno, heh rangka theng adoh roongroop an! 5 tong an, tumeah Kristaan hasong nah emah jaatjaat Erah thoih sen ih hatch nawa tenthun ah etek haat ih reejih. 19 Miwah loong, sen minuh suh minchan jaatjaat etjih ang ah, jengthaak ih mih minuh miwah mongnook ih an, eno neng damdoh nak thikhah an. damdoh roomjup, la lang lajang tenthun, eramka 20 Noodek loong, Kristaan mina jun ih saarookwi h tenthun, ethih suh lungwaang, nyia nyamnyook sennuh senwah jeng chaatchaat ean, tumeah erah (nyamnyook ah tongmih soomtu arah thanthan). 6 suh Rangte roonla. 21 Nuh awah loong, sen sah Erah loong likhiik ah thoidoh Rangte tenkhat ah o loong ah nak phaangphak an, neng thung phojoong ih heh jeng tachaatka loong asuh raaha. 7 Pootsii ah. 22 Dah loong, jaatrep nah sen hansi change wah sen teeteewah uh erah tenthun adi songtong tan, sen jeng chaatchaat ean, enoothong ese angkah ih toom roidong neng ih pan tahan tok adi ah. 8 Enoothong lihang ih thun anno, heh ih bansok halan adoh laklak amadoh bah sen ah erah loong dowa epui jaatjaat lah anghang ih; sen toontang tenthun nawa ih sen ejih: tenkhat dowa, thisusuh ih mongmat nawa, nyia change wah moot ah moh an tumeah sen ah Teesu miksuk tenthun dowa ah. Mih kaanjui adoleh mih rakri mina. 23 Mootkaat tumjaat moh an bah uh, sen ten tiit ah sen tui nawa babah uh lajaatjaat dongjeng nawa ih jam anno moh an, mina mootkaat moh li ih theng. 9 Sen chamchi nah esit esit suh eleek tiit lasamthun thang, Teesu mootkaat moh arah likhiik ih nak baatmui an, tumeah sen ih roidong hak reeraang moh an. 24 Samthun et an, Teesu ih sen suh heh ah toohaat anno 10 roidong na ah kap han. Arah minchan mui tenthun ih, thungthet tenthun ih, mina tenthun jun ih, toontang tenthun ih, nyia enaan mui tenthun ih jaatjaat sen sak ah loop an. 11 Mamah liidi, Ranglajatte nyi Jehudi loong chamchi mirep ah phoosiih dande ah.

ni edandsok theng takah jeeka angla, k hoopkhan cho adoleh khoopkhan muh ang koja oh, ajaanti mina angkojao, roihak mina angkoja oh, dah angkoja oh dah lah angkojao, thoontang raangtaan ih Kristo rah, nyia Kristo ah thoontang damdi eje. 12 Sen loong ah Rangte mina; heh mih ang raang ih mongnook hanrah nyia danje hanrah. Erah thoih ih, senteewah ah minchan mui tenthun ih, thungthet tenthun ih, mina tenthun jun ih, toontang tenthun ih, nyia enaan mui tenthun ih jaatjaat sen sak ah loop an. 13 Maatok doh sen chamchi nah jengmui daanmui je abah, esit esit suh naan mui nyia biin anaan mui an. Sen ih esit esit suh biin anaan muijih jaatjaat, tumeah sen Teesu ih uh sen ah biin anaan et tahan. 14 Eno erah loong ese dang ajang damdoh minchan ah wakroop thuk theng, erah minchan dowa ih ba jaatrep ah esit ih jen roopthuk ah. 15 Kristo ih sen suh semroongroong tenthun kohalan rah ih sen kaankoong ah jen that an, tumeah erah semroongroong ah raangtaan ih Rangte ih sakpuh esit ni lompoon halan. Eno lakookmi ju li jih. 16 Sen tenthun nah Kristo changteng tiitkhaap jaatrep ah toomtong ah. Sen chamchi nah jatwah tiitkhaap nawa ih baatmui nyootmui an. Tenroon boongkaat, rangsoom boongkaat, nyia esa boongkaat loong ah boongse ean; sen ten nawa ih Range suh lakookmi boongkaat ah boong an. 17 Erah thoih sen

4 Changte wah loong, sen dah loong ah ladande thang ih ese lam nah naririh ih siit an. Samthun et an sendi uh rangmong ni sen Changte wah ah eje. 2 Saarookwi h rangsoom an, nyia rangsoom an doh banban ih tong an, Rangte suh lakookmi li damdoh ah. 3 Erah damdoh seng suh uh rangsoom kohe, eno ba Rangte ih heh tiitkhaap baat raangtaan ih saapoot ese, Kristo husah tiit ah baattaan suh chokohe. Amadi ngah ah phaatak ni erah thoih ju tonglang. 4 Erah raangtaan ih ngah ih mamet baatjih ah erah toom mi dan baat angsuh rangsoom an. 5 Sen loong ah lahanpiite loong miksok doh sen reeraang pakna saapoot ese cholana pootdoh ejat mongtham lam ih noisok theng. 6 Sen jengkhaap ah tenroonjih nyia mih ih nookchaat jih ih jeng theng, eno sen ih jat etheng mih suh mamah lamdoh epun ah mi ngaakbaat theng rah ah. 7 Seng joonwah Tiichikas, Teesu mootkaat ni tuungmaang lam ih mote wah nyia heh laksuh warah ih nga ruurang tiit ah baat kohan. 8 Erah thoih ih ngah ih heh ah sen jiinni daapkaat halang, seng mamaah kah ih reeraang ih loong ah baat kohanno toomroon thuk han suh ah. 9 Heh damdoh seng joonte, sengdung dowa Onismas seng mongnook nyia seng tuungmaang theng ah roong raaha. Nengnyi ih aani tumjih angla tiit loong

ah baat kokaat han. **10** Nga damdi phaatak ni roong tongte wah Eristarkas nyia Barnasbas nuruung Maak ih uh jengkhaapse maatkaat halan. (Sen hah lam nah Maak mok raaha bah heh ah mamet noppoон theng ah erah ejen chaat baata etan nih.) **11** Josua men ah Jastas eh uh poon et ha, erah warah ih uh jengkhaapse maat halan. Jehudi dung nawa hanpiite arah wajom ah luulu ba nga damdi Rangte Hasong raang ih roong mootkaatte ah, neng ih ngah rapne ju kah ih chosok rum kohang. **12** Sengdung nawa wasiit Epapras jiin nawa uh jengkhaapse maat halan, heh uh esiit Jisu Kristo laksuh ih mootte. Heh ih larit haat thang ih saarookwih Rangte suh rang ban soom ruh eha, sen loong ah Kristo mina jun ih rongkopkop nyia Rangte jeng chaatchaat ang raangtaan suh ah. **13** Nga jiinko nawa ih ejen baat ih rumha sen loong raang ih, eno Lidosia nyia Hiirapolis mina loong raang ih Epapras ah rapne ju ih chekbek moh kota. **14** Seng mongnook, Phonwah Luk, nyia Demas ih uh sen suh jengkhaapse maat halan. **15** Lidosia nawa hanpiite loong nyia Nyampha nyia chaas mina heh nok nawa loong suh seng ih jengkhaapse raajengli ah baat koh an. **16** Arah le ah sen ih jen weh an lidoh, Lidosia chaas nah uh rootroot ih we koh theng. Erah damdam ih marah Lidosia hanpiite loong ih maatwanha le ah uh sen ih ewetkot etheng. **17** Erah dam ih Arkipas suh baat an, "Sen ih marah Teesu mootkaat moh thuktan erah rootroot toom ih thoon moh ah." **18** Nga lamlak ih raanghang arah ah: Pool jiin nawa jengkhaapse Ngah jaanruh ih khak halang ah nak beehaar an! Rangte tenthet ah sen damdoch toom ang ha.

1 Thesoloniite

1 Pool, Silaas, nyia Timothi jiin nawa—Thesoloni Chaas dowa, seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu mina loong raang ih arah: Tentheth nyia semroongroong sen raang ih toom ang ah. **2** Sen loong thoih seng Rangte suh saarookwih lakookmi lihi eno seng rangsoom ni sen ah ban mensemset ruh et hi. **3** Seng loong Wah nyia seng Rangte ngathong ni sen hanpi jun ih mame reeraang lan, nyia Jisu Kristo suh sen laalom anno minchan lam ih mame chekbek reeraang lan loong athoih seng ih samthun hi. **4** Joon awaan loong, seng ih jat ehi, Rangte ih sen ah heh mina ang raangtaan ih minchan hanno danje halan. **5** Erah thoih seng ih Ruurang Ese sen suh jengkhaap nawa ih luulu lah anghthang ih, Esa Chiiala chaan aphaan pan ih nep amiisak kamkam angkah ih huk baat koh jahali. Sen ih jat ehan sen damdi roongtong tahe adi sen raangtaan ih seng mamaah kah ih tongsongti rah ah. **6** Sen loong ah Teesu jeng nyoothyoot etan nyia seng jeng nyootnyoot ih tahe; mamaah taat ih cham anaang anbah uh, Esa Chiiala ih tiitkhaap ah tenroon lam ih kap thuk tahan. **7** Erah thoih sen ah Mesidonia nyi Akaia hanpiite loongdung ni sen ah enyootsok etheng ih hoon lan. **8** Teesu tiitkhaap ah Mesidonia nyia Akaia ni tumbaat tan ah lalak tathok chaatka, erah nang ih bah sen ih Rangte suh hanpi lan ruurang ah nep noongrepwihi thok japchaat kaatta. Erah thoih seng ih kahuk baatijih tumjih uh takah jeeka. **9** Erah miloong ih seng sen jiinni raahe di mamaah kah ih noppoona tahe tiit ah baat rumha, nyia tongmih soomtu tan dowa amiisak ething Rangte ah soomtu suh mame lekliitan erah tiit ah baat et rumha. **10** eno rang nawa heh Sah Jisu Kristo raak ah bantho han tiit anep baat rumha. Marah Rangte ih heh tek nawa ngaakthing thukta rah ah, eno heh ih seng ah Rangte tenkhat thokte anghala dowa piipangte.

2 Joon awaan loong, sen teeteewah ih ejat ehan, seng sen jiinni raatahe ah thaangmuh tah angta eah. **2** Sen ih ejat ehan Thesoloni ni sen jiinni maang raari di Philipi ni seng mamet kaanjtu tahe nyia mame thetre rumta rah ah. Erathan edaante taatje adi uh, seng Rangte ih sen suh heh jiin nawa Ruurang Ese ah baat suh heh chaan kotahe. **3** Sen suh baattaaan hi loong ah ethih adoleh enyaan tiit tah angka, adoleh seng ih o suh ang abah uh emokwaan tiit tabaatke. **4** Erah nang ih bah, saarookwih Rangte ih seng suh mamet baat thuk suh jamha erah jun ih ju baat hi, tumeah Rangte ih Ruurang Ese ah baat thuk suh tiet ju lah ang ih, seng hansi puh asak nawa taantaan

epun eah ih danje tahe. Seng ih mih toomroon ah ih tabaatke, erah nang ih bah seng tenthun thaaksokte wah, Rangte ah toomroon ah ih lihi. **5** Sen ih rapne ne ih jat han, seng ih nyoomnyaak tiit tabaatke eah, adoleh seng ih nyamnyook tiit ah hotthiin suh tabaatke—seng haaki ah Rangte! **6** Seng mih ih toom phoongpha he ih tajamke, sen ih ang kojan oh wahoh ih ang koja oh, **7** Kristo kaamwah angli jun ih sen dowa ejen suk et thengti. Enoothong sen damdi ang tahe adi, seng loong ah minuh ih heh sah kakooncha arah likhiik toongtang angti. **8** Seng sen suh rapne ih mongnook thoih Ruurang Ese Rangte jiin nawa luulu lah anghthang ih, seng loong roidong ah nep sen suh kotsuh banban ih tongli. Sen ih seng suh rapne ih minchan tahe! **9** Joon awaan loong, amiimi sen ih samthun et an, seng mamaah kah ih chekbek moti rah ah! Sen suh Ruurang Ese Rangte tiit tumbaat koh ih doh seng thoidoh sen phoh cham an ih thun ih no seng rangwuung rangphe ih moti. **10** Rangte nyia sen loong ah seng haaki, seng reeraangti loong asuh o ih hanpiita loong raang ih kilingling angta, epun angta nyia emoong muh angta. **11** Seng ah sen loong damdi nuh awah neng suh neng sah damdi kareeraang arah likhiik ih tongthaati rah sen ih jat ehai. **12** Seng ih sen suh chaan tiit baat hi, nak sootsaam eah, nyia sen loong ah marah Rangte tenroonjih ang ah emah ih songtong an, heh ih sen ah heteeeah Hasong chaan aphaan pan addoh roong chotong thuk suh poon halan. **13** Erah dam ih Rangte suh seng ih saarookwih lakookmi mamet li ah ih ejat theng eje. Seng ih sen suh Rangte tiit thokhuikaat tahe adi, sen ih chaat ano ethang etan, mina tiitwaan lah ang Rangte tiit ih thun anno ah, eno Rangte tiit amiisak emah ju angla. Erah thoih Rangte ah o mina ih hanpi han sen damdam ih roong moh hala. **14** Joon awaan loong, Rangte mina loong Judia ni mamaah ang rumta erah likhiikkhiik ih sen damdi uh emamah ang rumhala, Kristo damdi ang rumta loong likhiik ah. Sen loong ah sen mina na ih siawi chamnaang tahan neng Jehudi loong ih siawi chamnaang rumta likhiik ah, **15** Teesu Jisu nyia khowah loong tek haatte nyia seng siiwite loong rah ih ah. Rangte ah neng suh tumthan thungjoongjih angla! Mirep raangtaan suh neng piiara ih tong rumla! **16** Neng ih seng nep Ranglajatte loong suh neng khopiiroidong tiit baat anep taat tanghaam tahe. Emamah ih neng rangdah ah mathan dah jih angta erah thoon re rumta. Ena amadi Rangte tenkhat ah hethoon ih neng jiinni dat ra hala! **17** Joon awaan loong, seng, sen jiin nawa amasah moongkhoomi adi—seng tenthun ni hiikthun

hiikkhoom idi botseh—seng ih tumthan kah ih matjam loong chamchi nah esiit esiit minchan mujih lam adoh ih nyia seng ih sen we chotup suh tumthan kah ih ram toom haksiit han, seng ih sen minchan hi ah likhiik ih! 18 Seng sen jiinnah ngaakwang suh rapne taat ih ah. 19 Emamah ih sen loong ah toom thatsiit han, thunti. Nga teewah taantaan ih jaasiit taan we ngaak eno seng Teesu Jisu heh mina angte loong damdoh wang ang ih taat thuntang, ang abah uh Soitaan raaha sa doh seng loong Wah Rangte ngathong nah ih tajen ngaakwang thuk tahang. 19 Enoothong, kilingling nyia esa toom ang an.

sen loong ah—wahoh nang ih sen loong ajuuba!

Seng laalom thukte, seng tenroon thukte, adoleh seng Teesu Jisu raaha sa doh seng loong ah heh ngathong nah ejen etti ih khona soongraang suh ah. 20 Amiimi, sen loong ah seng tenroon theng nyia seng soongraang theng!

4 Joon awaan loong, hethoondi, sen ih Rangte ah roonthuk anno mame tongsong theng ah seng dowa enyoot ih tahe. Sen loong, ah emamah ju ih tongsong lan. Eno amadi Teesu Jisu Kristo mendoh seng ih sen suh erah tokkhodoh uh ehan han ih boot re an ih sen lasih johi nyia baat suh nookli. 2 Tumeah

3 Seng saaloh lakah jen tongke no Ithen hadaang adoh tong kah ih et thunhi 2 eno erah nawa ih Timothi ah daapjahe. Timothi ah seng phono Rangte mootkaat raang ih seng damdi Ruurang Ese Kristo tiitkhaap ah roong baattaante. Sen loong ah sen hanpi nah rongtangtang ih tong suh toomroong chosok raahan ih daapjah tahe, 3 eno ba sen ah wasiit taan uh arah siawi chamnaang loong thoil laphaangaang theng ang an. Sen teeteewah ih jat ehan seng suh arah likhiik siawi chamnaang loong abah Rangte thung atak jun ih ang thukla. 4 Tumeah seng sen damdi ang tahe adi, seng ih saapoot maang thokdi banbaat eti seng loong ah siwi chamnaang et he eah, eno emamah ju ang ra hala, senteewah ih naririh ih jat han. 5 Erah thoih ngah ih Timothi ah daap jatahang. Ngah saaloh lakah jen ban tong kango, sen tuungmaang ah chojat suh heh ah daapkaat tahang. Amiisak ih sen ah Juungbaan luungwang ih maamok phate jan oh seng mathan taat chamnaang moti loong ah thaangmuh angte ih thunhang! 6 Amadi Timothi ah ngaakwang ih taha, eno heh ih sen minchan nyia sen rurang ese tiit ah thokbaat wanhala. Seng suh sen ih ese ih samthun he rah tiit baatwan taha nyia sen japtup suh seng karam erah likhiik sen loong ah uh seng japtup suh emamah ih ram lan ih baatwan taha. 7 Erah thoih, joon awaan loong, seng siawi chamnaang hali pootdi sen tuungmaang asuh rapne ih tenroonli. Sen tuungmaang thoih seng ah tenchaan angli, 8 sen roidong ah Teesu damdoh roongroop lam ih rongtangtang ang an bah seng loong ah songtong ih. 9 Amadoh seng Rangte suh sen thoidoh lakookmi ejen li et ih. Sen loong thoil heh pandi seng tenroon angli asuh lakookmi lihi. 10 Rangwuung rangphe sen chotup suh sengten sengmong nawa ih rangsoom kohi nyia sen tuungmaang raang ih tumjih jam han erah ah jen chokot suh ah. 11 Seng loong Wah Rangte heteewah nyia Teesu Kristo ih sen jiinnah jen Rangte heteeewah nyia Teesu Kristo ih sen jiinnah jen

loong chamchi nah esiit esiit minchan mujih lam adoh toom haksiit han, seng ih sen minchan hi ah likhiik ih! 13 Emamah ih sen loong ah toom thatsiit han, thunti. Nga teewah taantaan ih jaasiit taan we ngaak eno seng Teesu Jisu heh mina angte loong damdoh wang ang ih taat thuntang, ang abah uh Soitaan raaha sa doh seng loong Wah Rangte ngathong nah ih tajen ngaakwang thuk tahang. 19 Enoothong, kilingling nyia esa toom ang an.

sen loong ah—wahoh nang ih sen loong ajuuba!

Seng laalom thukte, seng tenroon thukte, adoleh seng Teesu Jisu raaha sa doh seng loong ah heh ngathong nah ejen etti ih khona soongraang suh ah. 20 Amiimi, sen loong ah seng tenroon theng nyia seng soongraang theng!

4 Joon awaan loong, hethoondi, sen ih Rangte ah roonthuk anno mame tongsong theng ah seng dowa enyoot ih tahe. Sen loong, ah emamah ju ih tongsong lan. Eno amadi Teesu Jisu Kristo mendoh seng ih sen suh erah tokkhodoh uh ehan han ih boot re an ih sen lasih johi nyia baat suh nookli. 2 Tumeah

seng ih sen suh Teesu Jisu chaan nawa ih nyootsoot hi ah ejat ehan. 3 Rangte ih sen loong ah esa angsu nyia mih sanuh sawah damdoh laroomjup thang ih tongthuk suh jam halan. 4 Sen esiit esiit ih sen sanuh ah esa lam ih jam anno mame chosong theng ah nyia mamet soomtu theng ah ejat etheng, 5 Rangnak mina loong ethih tenthun suh ram rumla likhiik lah angthang. 6 Erah raang ih, arah jaat adoh o uh wahoh Kristaan phoh ano damdoh lathet reetheng adoleh lagoonnam theng. Jaakkoh di uh seng ih baatcho, eno sen loong asuh arah kamkam ih baat hi Teesu damdi ang tahe adi, seng ih saapoot maang thokdi ih erah likhiik ih reete loong ah echam etthuk ah. 7 Rangte ih ethih lam nah tong raangtaan ih tapoon eno emamah ju ang ra hala, senteewah ih naririh tahe, erah nang ih esa ih tong suh poon tahe. 8 Erah iah sen teeteewah suh Rangte ih enyoot ih tahan. 10 Amadi Timothi ah daap jatahang. Ngah saaloh lakah jen ban tong kango, sen mina jeng tadaanka, erah nang ih sen suh Esa Chiiala tuungmaang ah chojat suh heh ah daapkaat tahang. Kotte wah Rangte jeng ah daanhan. 9 Sen loong Amiisak ih sen ah Juungbaan luungwang ih maamok chamchi nah esiit esiit minchan ih tong an ih raangjih takah jeeka. Sen chamchi nah mame minchan mujih ah sen teeteewah suh Rangte ih enyoot ih tahan. 10 Eno sen uh Masideonia nawa hanpiite loontang damdi emamah ju ih reeraang lan. Erah thoih joon awaan sen ih ese ih samthun he rah tiit baatwan taha nyia loong seng ih sen suh baat we hi, erah tokkhodoh ah likhiik sen roidong ah phanjangjang angsuh thun an. 12 Erah thoih, joon awaan loong, seng siawi chamnaang hali pootdi sen tuungmaang asuh rapne ah ese ang raangtaan ih ramram ih banthun an. 12 ih tenroonli. Sen tuungmaang thoih seng ah tenchaan Emah lam ih ba lahanpiite loong ah sen jeng chaat angli, 8 sen roidong ah Teesu damdoh roongroop lam theng ih jen hoon rum ah, eno sen ah o suh uh ih rongtangtang ang an bah seng loong ah songtong lakah tuungmaangjh ih hoon an. 13 Joon awaan ih. 9 Amadoh seng Rangte suh sen thoidoh lakookmi loong, seng ih sen suh etekte loong tiit ah amiisak ehi, erah thoih o mina heh suh hanpi ano ti ah erah ejen li et ih. Sen loong thoil heh pandi seng tenroon ikhiik ah, sen loong ah lathungjoong thuk suh ah. 14 Jisu ah ti ano we ngaaksaat eta ih seng ih hanpi kohi nyia sen tuungmaang raang ih tumjih jam han Rangte ih Jisu damdoh we ngaak siitwan ah. 15 Amadi seng ih sen suh tumjaat nyootsoot hi erah erah ah jen chokot suh ah. 11 Seng loong Wah Rangte heteeewah nyia Teesu Kristo ih sen jiinnah jen Teesu heteeewah nyia Teesu Kristo ih sen jiinnah jen

sa doh seng ething tongte loong ah tekcho loong loong asuh choophaan baat et an, choophoot loong ngah nah tajen wangke. **16** Erah sa doh Rangte ih asuh tarong tiit baat an, enaangte loong ah chosok et ering baat et arah ang ah, rangsah phokhothon an, mirep damdoh enaan mui ean. **15** Ejat et an o ah riingraak eah, Rangte liirong ah rengmot et ah, doh moong ataang je ah jiidaak lahoon muitheng, eno rangmong nawa Teesu heh teeteewah ah dat erah nang ih saarookwihi sen loong chamchi nah nyia raaha. O mina Jisu suh hanpi ano tiita jaakkoh erah mirep damdoh ese ih re raangtaan ih banthun ruh loong ah chaak ngaakthing ah; **17** eno erah tokdoh etheng. **16** Jaarookwihi tenroon ang an, **17** saapoot seng o ang ih bah uh ething thoktongte loong ah rookwihi rangsoom an, **18** ethih ese saapoot rep doh Teesu damdoh chomui suh neng damdoh jinggaung lakookmi li an. Emah ih reeraang ah Rangte ih sen khui pong nah thutsiit wanhe. Erah dowa ih seng dowa jam halan, sen roidong Jisu Kristo damdoh loong ah saarookwihi Teesu damdoh roongtong ih. **18** roop anno tong anrah ah. **19** Esa Chiiala we ah Erah raang ih wasiit suh sen chamchi nah arah nak met thuk an; **20** Rangte tiit toombaats arah nak thaanguju an. **21** Jaatrep ah thaaksok anno: ese ah kap, **22** eno jaatrep ethih ah thiinhaat et an. **23** Seng suh semroongroong kotte wah Rangte ih sen loong puh asak nyia jirep nah esa toom ang thuk han—Chiiala nah angkojao, laalam nah angkojao, nyia puh asak nah angkojao—Jisu Kristo raaha sa doh jaatrep moong ataang ah nak toom je ah. **24** Sen poonte wah ah ere jaat eah tumeah heh ah hanpi etheng mina. **25** Joon awaan loong, seng suh nep uh rangsoom kohe. **26** Hanpiite loontang suh semroongroong jengkhaapse ah raaejeng koh an. **27** Ngah ih Teesu chaan nawa ih baat rumhala arah le ah loontang hanpiite loong suh wetkot weetheng. **28** Seng Teesu Jisu Kristo minchan ah sen damdam toom tongha.

5 Joon awaan loong, erah loong ah maatok doh ang ah nyia tumijih tokdoh ang raaha ih tapalak raangke. **2** Tumeah sen teeteewah ih rapne ne jat ehan Teesu Rangwuung ah rangphe doh ehuh thok ha rah likhiik ih thok ha. **3** Mina loong ih li ah, “Jirep ah semroongroong nyia punpiipi boh angkah eah,” eno erah poottodh baphuk ih minuh no tup suh dongsat arah likhiik ih chamnaang theng ah thok ha, eno o mina uh tapuika ang ah. **4** Enoothong, joon awaan loong, sen bah rangnak mina tah angkan, eno erah Sa doh sen ah ehuh paatja arah likhiik lapaatja theng. **5** Sen loong thoontang ah weephaak nyia rangwuung ni tongte mina. Seng loong ah rangnak nyia laamang ni tongte mina tah angke. **6** Erah ang abah, seng wahoh loong mokjup arah likhiik lamokjup theng; seng loong ah motseng nyia thungsek ih bantong theng. **7** Mina ah rangnak di ba jupla, nyia rangnak di ba khammok ang rumla. **8** Enoothong seng loong abah rangwuung mina, eno seng ah thungsek anghtheng. Seng minchan nyia seng tuungmaang ah seng teekhuh laak jaatjaat et kap theng, eno khopiroidong laalom ah seng khopok et kap theng. **9** Rangte ih seng loong ah heh tenkhat nah chamnaang thuk suh tadanje tahe, erah nang ih Teesu Jisu Kristo jun ih khopiroidong ah chosuh danje tahe, **10** heh ah seng raangtaan ih ti ra taha eno seng loong ah heh raaha tokdoh ething ang koji bah uh adoleh tekcho ang koji bah uh heh damdoh roong songtong thuk he. **11** Erah raang ih, esit esit suh sen chamchi nah amadi chosok muilan nyia chaankot muilan ah likhiik ah eje anghtheng. **12** Joon awaan loong, seng ih sen lasih johi, sen chamchi ni o mina sapre anno Kristo roidong tiit nyootsoot halan nyia ban sok halan loong esoomtu et theng. **13** Neng loong mootkaat thaang ah sen ih naririh et soongraang an nyia minchan ah noisok an. Sen chamchi nah semroongroong ih tongtha an. **14** Joon awaan loong, seng ih sen suh baat suh ramli, edem

2 Thesoloniite

1 Thesoloni Chaas nawa sen loong wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo mina loong suh—Pool, Silaas, nyia Timothi loong jin nawa: 2 Sen loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih sen suh semroonggroong nyia minchan ah toom kohan. 3 Joon awaan loong, seng ih Rangte suh saapoot rookwet lakookmi ih sen loong thoi eli jih jaat angla. Eno erah epun eah, tumeah sen loong hanpi ah hak ela erah dam ih sen chamchi nah minchan mui ah ehan ih donghoonla. 4 Erah thoih seng ih sen tiit ah Rangte Chaas rookwih ni khungpook baat hi. Sen hanpi ah sen chammaang nyia phate joonnaam di nep latoohaat thang ih naan jahalan asuh seng khororh eli. 5 Erah loong reetan ah sok adi Rangte ih epun dande eha, erah thoidoh sen loong ah heh Hasong nah wangsuh epun ang an. 6 Rangte ah epun jaatjaat ih re ah: heh ih sen cham thukte loong ah ewe cham thuk et ah, 7 eno sen echam etan loong ah takah cham thuk ran sen damdam seng loong asuh nep ah. Teesu Jisu ah rangmong nawa heh chaan aphaan pan rangsah loong damdoh dong raaha sa doh erah loong ah re ah, 8 eno o ih Rangte thaangju ha nyia Teesu Jisu, Ruurang Ese ah laboichaatte loong ah weeluung nah cham thuk suh raaha. 9 Neng babah uh lathoon theng ethih adoh chammaang rum ah, Teesu jin nawa nyia heh chaan aphaan nawa pheehoom cho ang rum ah, (aiōnios g166) 10 heh erah Sa doh heh mina loong jin nawa chaan ah thaang raaha doh nyia heh suh hanpiite loong jin nawa esoomtu theng ah thaang raaha doh, sen uh neng damdoh roong ang an, tumeah sen ih seng ih baatti jengkhaap loong ah ehanpi ehan. 11 Erah raangtaan ih seng ih sen suh saarokwih rangsoom ni tongli. Sen loong songtong suh Rangte ih poon halan adoh jen pun suh sen raang ih Rangte suh rangsoom hi. Sen tuungmaang lan mootkaat ah jen tom mootkaat suh nyia sen tenthun ese ah jen reeraang suh Rangte chaan nawa ih ju toom ang ah. 12 Emamah ih seng Teesu Jisu men ah sen nawa ih toom rangka ah, eno sen uh heh nawa ih rangka han, seng Rangte nyi Teesu Jisu Kristo minchan ah sen damdoh toom angha.

2 Teesu Jisu Kristo raaha tiit nyia seng heh damdoh thutthi theng tiit: Ngah ih sen lasih joh rumhala, joon awaan loong, 2 Teesu Rangwuung ah ejen thok ih taha ih baatte ih sen ah seek ih naktoom jen mokwaan han adoleh nak toom thungjoong thuk han. Erah loong jengkhaap ah seng ih chiiala tiit baat tokdi, Rangte tiit tumbaat tokdi, adoleh leeraang nawa

ih raangmaat erah likhiik mok ih thokbaat tahan bah sen seek ih lapaatja theng nyia ladoonmoh theng. 3 Marah lam nawa eh uh mih ih sen ah naktoom jen mokwaan han. Erah Rangwuung ah thok suh bah heh damdoh Tootmuite chaak thok ha nyia soolam nah wangte Lajak ah dong eha. 4 Heh ih ranghoh loong rangsoom ah thaangju ano heh teeteewah suh loongtang nang ih echoong thoon ih thiik ah. Heh Rangteenok nah nep tongwang ah eno heteeeah ah Rangte ih chaang ah. 5 Sen ih tatam dokthun kan? Ngah sen damdi ang tokdi kabaat rum taha rah ah? 6 Enoothong erah amadi lah angthukte tumjih bah uh eje, eno erah tumjih ah sen ih ejat ehan. Heh saapoot doh, erah Lajak mih ah edong eha. 7 Erah Mikmuh Lajak ah amadi husah ni ejen moh ela, enoothong heh tangjootte wah ah helam nawa maang dok haathaat bah tumjih angjih angta ah tajen ang thukka. 8 Erah linah bah Lajak Mih ah dong ha, enoothong Teesu Jisu ah ra haano, heh tu nawa heh tak ih mot ano tek haat ah nyia heh dong ha doh heh weephaak phaakaaja rah ih thet haat et ah. 9 Lajak mih ah dong haano Soitaan chaan aphaan nawa ih emoong lamko nawa jaatrep epataajahj nyia elaksok etheng loong ah re ah, 10 eno emat ete loong ah jaatrep ethih lamko nah moong mokwaan ah. Neng emat eah tumeah neng ih neng khopuitheng amiisak tiit ah tanoppo rumka nyia minchan asuh tanook rumka. 11 Erah thoih Rangte ih emoong chaan aphaan ah neng dung nah toom moh ah ih daapkaatta tumeah emoong ah neng ih toom hanpi rum ah eah. 12 O ang abah uh amiisak tiit asuh lahanpi thang ih, rangdah tenroon adi tongte loong ah edut haat etjih ih dong hoon ah. 13 Joon awaan loong, sen Teesu ih minchan halan loong thoi, saapoot rookwih seng ih Rangte suh lakookmi liijih jaatjaat. Tumeah Rangte ih sen ah Esa Chiiala chaan nawa ih esa mina ih hoon suh phangkhothooin ih danje halan, sen amiisak asuh tuungmaang thoih ah. 14 Rangte ih arah tuk ih poon halan langla seng ih sen suh Ruurang Ese ah baattaaan thoi; Teesu Jisu Kristo chaan aphaan ah toomroong choh an ih poon halan. 15 Erah thoih, joon awaan loong, rongrong ih tong an, eno marah amiisak tiit jengkhaap nawa ih nyia le nawa ih maat raang heeno nyootsootti loong ah dangdang ih kap an. 16 Seng Teesu Jisu Kristo heteeeah nyia seng loong Wah Rangte, seng minchante wah, seng suh lathoon theng tenchaan tenthun, heh tenthet nyia laalom ah toom kohan, (aiōnios g166) 17 sen suh saarokwih tenthun chaan theng nyia tathat theng ese reeraang nyia jeng akong ah toom kohan.

3 Hethoondi, joon awaan loong, seng suh rangsoom
kohe Teesu tiitkhaap ah seekseek ih toom jaatjaang
ah eno sen ih soongraang han ah likhiik toom et
soongraang ah. **2** Rangte ih lajak nyia ethih nawa
nep toom panghe suh rangsoom kohe, tumeah warep
ih tiitkhaap ah tahanpiika. **3** Enoothong Rangte abah
ehanpi Rangte, heh ih sen suh tathat kohanno Ethih
Esiit dowa piipang et han. **4** Sen loong ah moh elan
ih Teesu suh kamkam ih laalomli eno emamah ban
moh ruh ju ean seng ih marah baat hi rah ah. **5** Seng
Teesu ih sen tenthun mongtham ah Rangte minchan
nah nyia Kristo ih naanta ah toom jen samthun thuk
han. **6** Joon awaan loong, Jisu Kristo mendi baat
rumhala, hanpiite edem loong jiiin nawa sen ah haloh
ih tong an, neng suh seng ih jaatrep taat nyootbaatti
ang abah uh neng ih taphan rumka. **7** Seng mame
moti erah likhiik sen uh emamah ih mojih ih sen ih
naririh jat han. Sen damdi ang tokdi seng ah edem tah
angti. **8** Seng ih thaangmuh ih o dowa uh tathaang
phaksati. Erah nang ih seng rangwuung rangphe
ih chamnaang moti, sen phoh looso ki ih thun ih
no ah. **9** Seng erah reeti ah langla seng ih tajen
jamsuke ebah tah angta, sen ih toom nyootsok he ih
reeti. **10** Seng sen damdi ang tahe adi botseh arah
banlam ah kabaatti, “O mootkaat tanookka erah ih
laphaksah theng.” **11** Seng ih sengdung ni edem
mina mararah ah eje tih nyia tumjih lamoh thang
ih wahoh pheehoon mootkaat phaangphakte eje ih
chaat ih no baat hi. **12** Teesu Jisu Kristo mendi seng
ih erah mina loong asuh dangdang ih baat hi neng
roidong doh biiphaksah rum ano neng hasong ah
phanjangjang toom ih tongsong rum ah. **13** Enoothong
joon awaan loong, sen ah ese mootkaat moh suh
nakmok naang an. **14** Seng ih arah le maat raang hali
dowa jengkhaap ah lakapte uh eje ang ah. Emate je
abah, naririh ih ba danjat an, eno neng damdoh tumjih
uh lathaam waan theng, eno ba neng rakriiri eah. **15**
Enoothong, sen piiara likhiik nak et thiik an, erah nang
ih bah, hanpiite jun ih choophaan baat an. **16** Seng
Teesu semroongroong kotte wah, ih sen suh jaatrep
lampo nah saapoot rookwihih semroongroong ah toom
kohan. Sen damdam Teesu toomroong tongha. **17**
Arah nga teeteewah lak ih raanghang: Pool jiiin nawa
Jengkhaapse Leeraang rookwihih ni amah ju kah ih
raang ang; erah thoih arah raanghang. **18** Seng Teesu
Jisu Kristo minchan ah sen damdam toom tongha.

1 Timothi

1 Seng Pangte Rangte jengkhaap jun ih Jisu Kristo seng laalomte wah kaamwah Pool jiin nawa arah le ah— **2** Hanpiite jun ih amiisak nga sah, Timothi suh: Seng loong Wah Rangte nyia Jisu Kristo seng Teesu ih an suh tenthet, minchan, nyia semroongroong ah toom koho. **3** Ngah Mesidonia juungkuung ko ih katang adi baat taha likhiik, amadoh uh an suh Ephisas samnuthung adoh tong uh ih baat hala. Erah ni maramarah mina ih tiitmoong banlam nyoot rumha, eno erah loong an ih tanghaam jaatjaat etheng. **4** Neng suh baat rum uh teewah kхиikkhi nyia wih ate men loong wootthaam baattaan ah eto toom et rum ah erah ih bah changrook jengdaan ba dongsit ah, Rangte kaankoong hanpi jun ih mojih ah tabaam jen mothukka. **5** Arah jengdang hesot hemat abah minchan seng ten nawa ih dong hala, nyia thung atak phanjangjang, erah dam ih seng hanpi loong ah. **6** Mararah mina ih erah loong ah thiinhat rum ano thaangmuh tiitwaan ah moong phoongwaan rumla. **7** Neng ih Rangte Hootthe ah nyoot suh ram rumla, enoothong neng ih tumjih nyoot rumha neng teeteewah ih tasamjat rumka adoleh elang jaat eah ih nyoot rumha ah neng ih botseh tasamjat rumka. **8** Seng ih jat ehi Hootthe ah ese, mamet maaktheng ah erah jat ih bah ah. **9** Seng ih ejat jaatjaat etheng, Hotthe ah ese mina loong raang ih tah angka, erah nang ih bah hootthe thet haatte nyia ehuh eleek, rangdah nyia rangmuh hasong mina loong raang ih, nyia chиiala adoleh thooroom lajatte loong raang ih, nengnuh nengwah tek haatte nyia mih tek haatte loong raang ih, **10** mih damdoh roomjup matkapte raang ih, miwah ah miwah damdi, minuh ah minuh damdi muungtuungla loong raang, mih ething et putte raang ih, eleek tiitbaatte raang ih nyia emoong haaki tiitbaatte raang ih adoleh amiisak banlam tiit loong phaakiitte loong raang ih. **11** Erah loong ah Rangte tiitkaap nah choh ah, chaan aphaan nyia romseetam kotte Rangte ih erah Ruurang Ese ah ngah suh tumbaat thuk halang. **12** Nga ih Teesu Jisu Kristo suh lakookmi liihang, heh mootkaat raang ih ngah suh tathat kohang no ah. Ngah suh heh mootkaat nah jen pun mojih chaan ah kohang no nyia danpoon hangno lakookmi liihang, **13** ehak di bah ngah ih heh suh ethih kah ih liitang nyia siawi chamnaang angno dut haat etang. Enoothong Rangte ih ngah ah minchan et tahang tumeah nga heh suh lahanpi thang ih tumjih reetang rah tajat tang. **14** Eno seng Teesu ih ngah suh lajen toobaat theng

tenthet ah kotahang erah dam ih Jisu Kristo jiin nawa minchan nyia hanpi theng anep kotahang. **15** Arah amiisak tiit seng ih kamkam et hanpiijih nyia thangjih: Kristo Jisu arah mongrep adi rangdah mina loong pangsuu ra taha. Erah mong dowa ethithoon rangdah mina ah ngah, **16** enoothong rangdah mina ang ang abah uh Jisu Kristo ih heh minchan ah nga sak ni noisok jatahang, eno erah minchan ah mihoh loong ih nyootsok hangno hanpi rum ah, eno neng ah lathoon theng roidong ah chorum ah. (aiōnios g166) **17** Babah uh lathoonka luungwang, latekte nyia latuptheng, Rangte heh luulu—asuh roitang roijang ih soongsap theng nyia phoongpha etheng! Amen. (aiōn g165) **18** Nga sah, Timothi, Ngah suh jaakkoni khowah loong ih an tiit banbaat rum tahang jun ih an suh arah jengdang loong ah baat kohala. Erah jengdang loong ah lang apah dakbi et maak uno ba raamui jen mui uh, **19** eno an tuungmaang nyia thung atak ah phanjangjang et thun uh. Mararah ih nengthung nengtak ni epun angla ah lakap thang ih neng tuungmaang ah thet haat rumha. **20** Erah dung dowa ah Himenus nyia Alekjender, erah wanyi ah ngah ih Soitaan lak ni konyu angno chamnaang thuk hang; eno nyi ih erah dowa ih ba jatnyu ah Rangte jeng abah ladaanjih boh ah eah eno kok toohaat nyu ah.

2 Erah thoih, phangkhothoon et baat rumhala ah langla: mirep raangtaan sen ih lasijoot, rangsoom, esuk nyia lakookmi jengkhaap ah Rangte suh kotheng; **2** Rangte rangphoong rangsoom nah semroongroong ih tongsong nyia naririh angsu luungwang nyia ngoong awang loong asuh rangsoom koh an. **3** Emah ih re ah ese ang ah nyia seng Pangte Rangte uh eroon eah. **4** Rangte ih warep suh epui toom erum ah nyia amiisak ah toom dongjat rum ah ih jam hali. **5** Tumeah Rangte ah esiit, eno Rangte nyia mina chamchiini chosiiitte mih ah Jisu Kristo, **6** mina rangdah nawa doksit raangtaan ih hetewah roidong kotte warah ah. Rangte ih mirep ah epiipang et ang ih chung arah tokdi erah choh noisok jataha, **7** erah thoih Ranglajatte loong raang ih ngah ah heh kaamwah nyia nyootte raang ih daapkaat halang, hanpiijih nyia amiisak tiit ah tumbaat raangtaan ih ah. Nga ih tiit huung tabaat kang; amiimi tiit baat hang! **8** Chaas nah miwah loong warep ih rangsoom tokdoh neng lak ah toon rum ano nengthung nengtak korum, eno ten lakhah thang ih nyia changrook ah larook thang ih rangsoom arah jam rumhang. **9** Minuh loong eh uh nyuh akhat ah phanjangjang nyia naririh toom et kap rum ah ih thunhang, neng khoh ah khoja khangja adoleh hun akom adoleh thaangchaan jong

nyia thaangchaanjih nyuh akhat doh naktoom choom roongchosokte loong ah ih neng mootkaat ah naririh rum ah. 10 erah nang ih bah thooroom et chaangte ih morum abah neng menset ese ang ah, eno Jisu minuh likhiik ese ah phanjangjang toom ih reeraang Kristo suh tuungmaang tiitwaan ah lachoolaphaan jen rum ah. 11 Minuh loong ah suusu ih tong rum ano baattaan rum ah. 14 Ngah an jiinnah seek ih dong ra toongtang lam ih toom nyoot rum ah. 12 Ngah ih hangno an japtup suh taat thunhang, ang abah uh minuh loong suh tanyootsoot thukkang adoleh miwah arah le maat raang halang ah langla, 15 lamok jen ra tokkhodoh reejih neng suh chaan takokang, neng rangdoh, arah le dowa ih sen suh Rangte changka ah suusu ih tongjih. 13 Tumeah Adam ah jaakkoh nah mame reeraang pakna jih ah jatthuk han, erah dongsita, erah lilih ip ah dongsitta. 14 Eno emokwaan changka ah Ething Rangte chaas, amiisak tiit raang eta ah Adam tah angta; emokwaan eta nyia Rangte ih thonghong wokong likhiik. 16 Seng thooroom ah hootthe thet haatte ah minuh rah angta. 15 Enoothong husah ni tumthan rak ah o ih uh tajen daanka ang minuh ah neng sah pusom thungthoih ba puirum ah, ah: Heh ah mina jun ih dong taha, Eno Chiiala ih nyia neng hanpi, minchan nyia esa reeraang ah lato amiisak ih noisokta, nyia Rangsah loong ih tup rumta thang ih tong rum ano ah.

Heh tiit ah deek akaan rookwih tumbaatta, mongrep thoontang ni heh suh hanpi rumta, eno rangmong ni toonsiit wanta.

3 Arah amiisak tiit: Miwah ah chaas phansiitte angsuh li abah, heh ih mootse thoon ah moot suh

thunha. 2 Chaas phansiitte ah moong ataang muh jaatjaat angtheng, heh sanuh ah esit luulu jaatjaat angtheng, tenmang angtheng, heteewah jaatrep doh ejen naan ete nyia phanjangjang mina angtheng, heh nok nah sam awen ejen noppoonte jaatjaat angtheng; ah eleek loong ih tumbaat ha, nengthung nengtak heh ih mih suh ejen nyootsoot ete jaatjaat etheng; 3 ah jaan ekhaam ni sok arah likhiik tekhang. 3 Erah heh khammadoleh changrook mina lajaatjaat miloong rah ih nyoot rumha, mih suh nook emiit angjih, erah nang ih toongtang nyia semroongroong ang ah nyia mararah phaksat ah laphaksah theng mina angtheng; heh ngun doh lamongnookte jaatjaat eah. Enoothong Rangte ih bah phaksat ah ephaksat angtheng; 4 heh changka ah naririh jen ih soksamte et suh dongsitta, hanpiite nyia amiisak tiit jat suh nyia hesuh hesah heh jeng chaatchaat ih ano heh nookte loong ih Rangte suh lakookmi li ano phaksah soomtu arah mina jaatjaat angtheng. 5 Tumeah heh theng. 4 Jaatrep Rangte ih dongsitta loong ah ese ih heh changka ah lajen koonchaaka bah, Rangte totoh, tumjih uh ehaatjih tajeeka, enoothong jaatrep chaas ah tang mamah maajen ih kooncha ah? 6 Heh ah lakookmi jengkhaap jenglam ih thaangtheng, 5 hanpi nah thungsek angtheng, lah angka bah heh ah tumeah, Rangte jengkhaap nyia rangsoom nawa ih engaampo lam nah re ano Juungbaan luungwang dut erah loong ah Rangte ih ethang etjih ih hoon thuk haatta likhiik ih dut haat arah ang ah. 7 Heh ah chaas ha. 6 An ih arah nyootsoot hala tiit ah hanpiite loong nah luulu lah angthang ih nokhoh phohoh nyia hahoh suh baat ubah, an ah Jisu Kristo laksuh ese mina nah uh esoongraang ette mina jaat angtheng, eno ang uh, tumeah an ih chiala ehanpiijih jengkhaap ba heh ah rakriijih lampo nyia Juungbaan phoong ni anteewah ah haksiit hu nyia amiisak tiitkhaap ah nah tajen datka ang ah. 8 Chaas roongchosokte kap hu. 7 Enoothong thaangmuh teetit loong ah loong ah uh neng ese dang ajang mina nyia jeng thiinhaat et an, erah loong ah tumjih maak doh uh chaatchaat angtheng; neng khammadoleh nyia ngun doh tachapka. An teeteewah ah Rangte ih jamha roidong nyamyooke lah angjih jaatjaat; 9 Neng ih thungsek ah raang ih ban nyootsoot ruh et uh. 8 Hansi sakpuh taksek lam ih amiisak tuungmaang tiit dongjat thuk japij abah sakpuh raang ih amasah hethaang pan, ha ah rongrong ih kap etjih jaatjaat. 10 Neng ah enoothong chiala lam ni japijala abah jaatrep lam chaas roongchosokte ih thiin suh jaakkoh taatsok ni thaangchaan, tumeah erah ih lakngah roidong chaak etjih, eno jen lang eah ih thoiyat eno ba erah nyia amah dowa roidong raang kakham hoonha. 9 loong ah mothuk theng. 11 Neng sanuh loong rah uh Arah jengkhaap ah amiisak tiit, ehanpiijih nyia elang ese dang ajang mina angtheng nyia mih joobaatte ekah ih thangjih. 10 Ething Rangte asuh laalom ih no lah angjih jaatjaat, neng ah tenmang nyia sekliiham chamnaangli nyia ramcham moli, marah loontang angtheng. 12 Chaas roongchosokte loong sanuh raang ih Pangte, ehanthoon ah o ih hanpiha loong ah esit luulu angtheng, eno hesuh hesah nyia heh raang ih. 11 Arah jengkhaap nyia enyootsoot theng changka ah naririh ih miioksamte angtheng. 13 Erah loong ah baat koh uh. 12 An ah jaaro, erah thoih an

mih ih naktoom thaangju rumho, erah nang ih bah an doh tumkhoon rum ano neng saapak ah liinsoon jengkong nah, an reeraang nah, minchan nan, an thuk rum ah; erah khodoh uh ethithoon reeraang ah, tuungmaang nah, nyia esa lam nah an ah enyootsok mih joobaat tiitwaan nyia noongrepwih ni neng sak etijh angtheng. 13 Ngah maang raakraak, an ih ah lanaangthiih thang ih tum nyoot et rumha, neng Rangteele ah nokwah dung nah wet suh, nyootsoot lajengjih angta jeng ah nyoot et rumha. 14 Erah thoih suh nyia tumbaat suh saapoot ah kap uh. 14 Khowah jaalah thaknuh loong abah miwah suh ewe nook eah jengkaap jun ih an suh chaas mihak phokhoh loong doh se ih lihang, neng sah ah dong pusom rum ano ih an khoh ni neng lak ih taajoh rum hoono, chhiala ih neng nok nengtah ah soksam lam ih toom tong rum lakkot kotaho ah nak thet haat uh. 15 Erah loong ah ah, eno ba sengpi sengra ih seng ethih lam nah tajap labeehaat thang ih ban maak ruh et uh, an ese ih thet baatri. 15 Tumeah mararah thaknuh loong ah dong reeraang urah mirep ih soktheng toom ang ah. Soitaan lalih ni ejen kaat ih rumta. 16 Enoothong, 16 An teewah nyia an ih mamet nyootsoot hu loong Kristo hanpiite minuh pan changka nah thaknuh mok ah naririh ih ban sok uh. Erah loong ah latoohaat je abah, erah thaknuh ah neng ih jaatjaat chosok theng, chaaste suh lathaam sootroot baattaa theng, boichatte loong ah erah thoih pui ah.

5 Mihak teekaang ah lakanja theng, erah nang ih bah an wah likhiik ih thiik uno ese lam ih waantit ah. Jaaro loong ah, anphoh anno et thiik uh, 2 wiku loong ah an nuh et thiik uh, eno jaala loong ah anno annah et thiik rum uh, jaatrep esa tenthun lam ih ah. 3 Thaknuh neng luulu ih tongla loong echoomjoot etheng. 4 Enoothong thaknuh asuh hesuh hesah je abah, neng neng ih neng jaatang ah toom soksam rum ah eno nengnuh nengwah ih neng soksam rumthaang ah toom ngaakthem rum ah. Neng rangsoom thooroom lam nah emamah jaatjaat ih reeraang rumjih, eno ba Rangte ah tenroon ang ah. 5 Thaknuh heh luulu, heh soksamte o uh lajeette ih bah, Rangte suh hanpi ano, rangwuung rangphe heh chosok raangtaan ih rangsoom ah ban soom ruh et ah. 6 Enoothong thaknuh ih heh hansi tenroon ni tongla abah amadi ething taat ang abah uh, etek cho ang ah. 7 Neng loong ah emoong lam nah latong raangtaan ih arah renbaat hala baat rum uh. 8 Enoothong o ih heh sano joonte, hedakdak ih heh jaatang loong ah lasoksamka bah heh tuungmaang ah edaan eha, eno erah mina ah lahampiite loong nang ih ethithoon. 9 Marah thaknuh paang rook arok nang ih ehan lah angka bah thaknuh men nak wak raang an. Erah dam ih heh ah miwah suh jaasiit nook arah angtheng, 10 nyia heh reeraang pakna ah ese ang arah toom ang ah: hesuh hesah naririh ih soksamte minuh, wen anok heh nok ni noppoonte minuh, Kristo mina damdoh roong mootkaatte, chamchoh tokdoh mih chosokte, nyia ese mootkaat ni mote minuh toom ang ah. 11 Enoothong jaalah thaknuh men ah thaknuh le nah laraang theng; tumeah neng mihoh suh nook mok we chung abah, Kristo jiin nawa edok soon eah, 12 eno jaakhoni heh jeng kakhamta ah thetsiit ha, eno erah thetsiit ha ah moongla. 13 Erah dam ih noknok

doh tumkhoon rum ano neng saapak ah liinsoon jengkong nah, an reeraang nah, minchan nan, an thuk rum ah; erah khodoh uh ethithoon reeraang ah, tuungmaang nah, nyia esa lam nah an ah enyootsok mih joobaat tiitwaan nyia noongrepwih ni neng sak etijh angtheng. 13 Ngah maang raakraak, an ih ah lanaangthiih thang ih tum nyoot et rumha, neng Rangteele ah nokwah dung nah wet suh, nyootsoot lajengjih angta jeng ah nyoot et rumha. 14 Erah thoih suh nyia tumbaat suh saapoot ah kap uh. 14 Khowah jaalah thaknuh loong abah miwah suh ewe nook eah jengkaap jun ih an suh chaas mihak phokhoh loong doh se ih lihang, neng sah ah dong pusom rum ano ih an khoh ni neng lak ih taajoh rum hoono, chhiala ih neng nok nengtah ah soksam lam ih toom tong rum lakkot kotaho ah nak thet haat uh. 15 Erah loong ah ah, eno ba sengpi sengra ih seng ethih lam nah tajap labeehaat thang ih ban maak ruh et uh, an ese ih thet baatri. 15 Tumeah mararah thaknuh loong ah dong reeraang urah mirep ih soktheng toom ang ah. Soitaan lalih ni ejen kaat ih rumta. 16 Enoothong, 16 An teewah nyia an ih mamet nyootsoot hu loong Kristo hanpiite minuh pan changka nah thaknuh mok ah naririh ih ban sok uh. Erah loong ah latoohaat je abah, erah thaknuh ah neng ih jaatjaat chosok theng, chaaste suh lathaam sootroot baattaa theng, chaaste ih bah neng luulu chamnaangte thaknuh loong ah toom chosok rum ah. 17 Chaas mihak phokhoh mootse mote loong ah ih neng toloop cholerah thanthan ejen boot choh eah, hedakdak ah Rangte tiit tumbaat suh nyia nyootsoot suh chekbekte loong raang ih ah. 18 Tumeah Rangteele ni raangha, "Maanpong ah chamnak tokdoh heh tui ah latangkhak theng" nyia "Mootkaatte suh neng toloop ah ekot etheng." 19 Chaas mihak tiit thetbaat arah wanyi tokhodoh ehan ih labaatka bah lachaat theng. 20 O rangdah mola erah nokwah dung nah kanja theng, wahoh loong nep toom cho asuh ah. 21 Rangte nyia Kristo Jisu erah dam ih esa rangsah loong ngathong ni Ngah ih arah jengkaap loong ah kap an ih baat suh poon rumhala, tumjaat reeraang anbah uh o uh ladande theng nyia lachiik haatmui theng eah. 22 Teesu mootkaat nah mothuk suh mih khoh nah lak ih taajoh ano rangsoom kot suh lathuuu theng. Rangdah mote damdoh laroong rooptheng; anteewah ah esa et thiintheng. 23 An khoisat nyia woksat dongsat lu adoh juung lalak nak jok uh, potiik kham amasah ah jok uno an khoisat ah deethuk uh. 24 Mararah mina rangdah ah rangkhoh ni kaptup ha; eno erah rangdah rah ih neng ah dande rum ah; enoothong rukhookho rangdah abah lini chotup ha. 25 Emamah ese mootkaat ah uh laantup ruh eha, eno mik ih latupka loong ah uh tajen huthiinka.

6 O mih dah angla loong rah ih neng change ah jaatrep lam nah esoomtu etheng, eno ba seng Rangte menset nyia seng ih nyootsoot hi loong asuh ethih elijih tah angka ang ah. 2 Marah dah adi heh change ah Kristaan mina angla loong ih neng change ah lakaanjtu theng, tumeah neng uh hanpiite elili. Erah nang ih, ehan han thong ih boot mootkoh theng, tumeah neng ih marah mina suh dak mokoh ah erah uh hanpiite neng ih minchan theng mina. An

ih arah tiit loong ah enyootsoot jaatjaat etheng. 3 O thong toom laalom rum ah. (aiōn g165) 18 Neng ese mina ih Teesu Jisu Kristo amiisak tiitkaap nyia seng mootkaat toom moh rum ah ih thongbaat rum uh, thooroom tiit ah phaaki ano tiitmong nyootsoot ha ese mootkaat nah nyamte toom ang rum ah, neng 4 rah ih tumjih uh lajatka di ngaampoola. Hethung lakot lakno eje toom ang rum ah nyia echosok mui hetak adi lalangka jengkhaap nawa ih changrook nyia suh banban toom ang rum ah. 19 Emamah ih neng edaan mui tenthun ah jeela, eno erah tenthun rah ih nyamka ah neng neng ih lakngah raang ih lomthiin miksuk, changrook, ekaanju mui, ethih lam ni thetthun rum ano neng rongkopkop toom ang rum ah. Eno mui, 5 nyia thung atak lakhom thunte nyia amiisak ba neng ih amiisak roidong ah jen choh rum ah. 20 ah lajeete damdi toom jengmui ruh ih ela. Neng Timothi, an suh ere ejih tiit baat kohala ah naririh ih ih thun rumha thooroom ah nyamte ih hoon theng kap uh. Mararah mina ih Rangte tiit thetbaat nyia lampo eah. 6 Elang eah, thooroom ih nyamte uh ejen langka di daammui theng tiit asuh "Mongtham" ih hoon ethuk he, amadi sengdi tumjih jeela asuh seng liiha dowa epui etheng. 21 Tumeah mararah ih erah tenchem ih tong ih bah ah. 7 Mongrep ni seng ih loong ah chosuh liirum ano, neng hanpi ah thet haat tumjih huijah tahe? Tumjih uh tahuijah ri! Mongrep rumha. Rangte minchan ah sen loong damdam toom nawa seng ih tumjih jen huiwan ih? Tumjih uh tajen ang ha.

huiwanke! 8 Erah ang abah, sengdi phak asat nyia nyuh akhat jeela ah laaleh ang ah. 9 Enoothong o mina nyamte ehoon suh nookla erah loong ah phate joonnaam nah dat ah, nyia neng ethih nyia lalangka tenthun, nawa ih echiike nyia ethettheng lam nah dat hoom rum ah. 10 Tumeah ngun suh mongnook ah jaatrep ethih loong hengroop. Mararah ih erah ngun ah chosuh ram rum ano, neng tuungmaang ah thiin haat rum, enoleeh jaatrep cham anaang ah ih neng tenthun thun ah thet haat rumha. 11 Enoothong, Rangte mina, sen bah erah loong dowa epui etheng. Eno epunjih, rangkapjih, tuungmaangjih, minchanjih, enaarjih, nyia toontang angjih lam adoh tong suh ba ram an. 12 Tuungmaang theng lam adoh naririh ih soon uno, an teeteewah raang ah lathoon theng roidong adoh thok soon uh, tumeah Rangte ih poon taho adi arah roidong ah chosuh an tuungmaang tiit ah noksong dung ni haaki haana et dokbaattu.

(aiōnios g166) 13 Jaatrep suh roidong kotte wah Rangte ngathong ni, nyia Pontius Pilat ngathong ni heh hanpi ese tiit jen dokbaatte wah Kristo Jisu ngathong ni, Ngah ih baat hala 14 Teesu Jisu Kristo reejih dong ra Sa maang thokthok an ih baattaan uh rah loong ah neng ih dangdang toom ih kap rum ah. 15 Heh raak Rangwuung ah luungwang loong tokkhodi Luungwang nyia teesu loong tokkhodi Teesu, seng phoongpha theng nyia mongrep Pante wah Rangte ih saapoot ese doh thoksiit ha. 16 Latekte ah heh luulu juuba angla; o uh lajen thok theng weephaak adi tongla warah ah. O ih uh heh ah thaak japtup muh; nyia o ih uh heh ah etupute tah angka. Lathoon theng chaan nyia esoomtu etheng ah heh juuba! Amen. (aiōnios g166) 17 Arah mongrep dowa nyamte loong asuh baat rum uh, neng roidong doh arah mongrep hukkhaak asuh naktoom ngaampo rum ah, erah nang ih bah sang suh jaatrep tenroonjih kotte wah, Rangte asuh

2 Timothi

1 Ngah Pool, jiin nawa arah le ah, Jisu Kristo kaamwah Rangte thungpun jun ih danje hang ah, eno Jisu damdoh roop ih no heh ih kakhamta roidong tiit ah tumbaat suh daapkaat tahang— **2** Nga sah, Timothi suh: Seng loong wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih an suh heh tenthet, minchan nyia semroongroong ah toom koho. **3** Ngah ih Rangte suh lakookmi liihang, sengte sengwah ih soom rumta ah likhiik ngah ih uh thung atak esa nawa ih heh rang ah soomhang. Sen loong ah rangwuung rangphe nga rangsoom nawa ih jen samthun rumha eno heh suh lakookmi liihang. **4** Ngah ih sen mikse janhaat tan ah samthun hang, eno sen japtup suh rapne ih ramlang, eno ba ngah tenroon ang ang. **5** Ngah ih an wih Lois nyia an nuh Unis sekllilah ih hanpi nyuuta a likhiik ih sen hanpi ah samthun hang. Ngah ih thunhang sen uh emamah heh ih hanpi lan. **6** Erah thoih ansuh baat hala nga lak ih taajoh taha adi an suh Rangte ih thaangmuh lakot kotaho ah ban maak ruh et uh. **7** Tumeah Rangte ih kotahe Chiiala rah ih seng ah choophoot ih hoon suh tah angka, erah nang ih bah, heh Chiiala ih seng suh chaan aphaan, minchan, nyia seng teeteewah jen soksam theng ah kotahe. **8** Erah thoih, Teesu haaki angsuh larakri theng; adoleh Kristo tungthoih ngah phaataak ni tonglang asuh uh larakri theng. Erah nang ih bah, Ruurang Ese raangtaan ih cham anaang jen hui suh, chaan kotaho jun ih cham anaang etheng. **9** Seng ah heh mina ih hoon suh piipang hali nyia poon hali ah langla, seng mootkaat thoih tah angka, erah nang ih bah ah heh mootkaat raang ih heh tenthet je thoih. Saapoot maang thok ra ngakhoni Jisu Kristo mendi ba seng suh erah tenthet ah kohali, (aiōnios g166) **10** enoothong, amadi seng Pangte nyi seng Teesu, Jisu Kristo ra taha rah ih dongjat thuk hali. Heh ih etek chaan aphaan ah matsiit eta nyia ruurangese jun ih latek roidong ah dong thukta. **11** Ruurang Ese ah tumbaat suh Rangte ih heh kaamwah nyia nyootte et danjoh tahang, **12** eno ngah ah erah loong ah thoih chamnaang lang. Ang abah uh, ngah tarakri kang, tumeah ngah o suh laalom lang erah ejat ehang, eno ngah ih kamkam jat hang heh ih heh Herangwuung maanglang lang ngah suh tumjih kotahang ah punpiipi ih thiin ah. **13** Ngah ih nyoot hala amiisak tiit loong ah an ih dangdang et kap uno enyootsok etijih toom ang uh, eno Kristo Jisu damdoh roop uno heh suh hanpi lan ih nyia minchan nah ban tongruh eh uh. **14** Seng damdi roong tongte Esa Chiiala, chaan nawa ih sen suh eseejih loong

kotahan ah bankap ruh et an. **15** An ih jat et hu, Esia juungkuung nawa mirep ih ngah ah thiinhaat et rum tahang, erah damdi Phijelus nyia Harmojinis ih nep roong thiinhaat nyu tahang. **16** Teesu tenthet ah Onisphorus jaatang asuh toom je ah, tumeah heh ih saapoot rookwiil kaban chosok wang tahang. Ngah phaataak ni tong angdi uh tarakriita, **17** erah nang ih bah Room hadaang ni thok haano ngah maang japtup tup jamsok tahang. **18** Seng Teesu ih heh kaat Rangwuung chang adoh heh suh tenthet minchan ah toom koh ah! Eno an ih rapneene ih jat hu Ephisas ni heh nga raangtaan ih mathan ih reeta rah ah.

2 Erah raangtaan ih, nga sah, Kristo Jisu minchan jun ih an tarong ih tong uh. **2** Ngah ih mina loong haaki haana hantek angrum adi nyootsoot tang loong chaattu ah an ih ekap etheng, eno o mina ih miloh suh nep we deen nyoot ah ih thunhu erah loong asuh nyoot thuk rum uh. **3** Jisu Kristo jengchaatchaat ete sipaahi jun ih, an ih echamnaang ah ejen roonghui etheng. **4** Sipaahi ih heh reeraang pakna tokdoh heh saahaap ah eroonthuk et suh jaat thun ah, eno erah thoih sipaahi lah angka mina mootkaat nah taroong phaklak moka ang ah. **5** Etootmui soonte ih esoon banlam ah laphanka bah babah uh hethaang tachoka ang ah. **6** Phek mootte ah mootkaat doh rapne ih chekbekte ang abah cham jaakkoh menla ah roong chokhan ah. **7** Ngah ih tumjih suh liihang ethun et thaak uh, tumeah Teesu ih erah loong ah thoontang emiisamthun ethuk ho. **8** Ruurang Ese tiit baattang adoh nyootsoot rum taha Jisu Kristo ah samthun uh, Heh Dewid sutoom tek nawa ngaakthingte warah angta. **9** Tumeah, erah Ruurang Ese tiit tumbaat thoih, ngah ehuh eleek likhiik ih chamnaang khak rum tahang. Enoothong Rangte jengkhaap abah tajen khakka, **10** eno danje choi mina thoih ih ba jirep ah enaa et hang, tumeah Kristo Jisu jun ih lathoon theng et roorangjih khopiroidong ah neng ih uh echoh toom eah. (aiōnios g166) **11** Amiisak tiit arah ah: "Seng Kristo damdoh tek ih ba, Seng uh heh damdoh khotthing tong ih. **12** Seng ih heh damdoh ban roongnaan ruh et ibah, Seng ih uh heh damdoh roong pan et ih. Seng ih heh ah edaan mok et ih, heh reh uh seng ah edaan et he. **13** Seng kamkam latuungmaangke bah, heh tuungmaang ah je ruh ela, tumeah heh teeteewah raang ih heh tamoongtaangka." **14** Erah loong tiit ah an mina loong suh banbaat ruh et uh, eno Rangte ngathong nah neng jengkhaap nawa ih larookmui suh dangdang ih baat rum uh. Erah dowa ih ese tabaam dong reeka, erah nang ih eboichatte ba dong chiike ah. **15** Rangte jiinko nah an mootkaat

ah naririh ih dong moh uh, mootkaatte larakri thang ih muh angrum ah, mithet haatte, changrookte angrum moh arah likhiik ah, nyia Rangte amiisak tiit ah epun ah nyia micho mijo angrum ah; neng ih ese ah echiik lam ih nyootte likhiik ah. **16** Esot tiitwaan nyia thungko et rum ah; **4** mih mokwaante angrum ah, lih ah ngah taklo tiitwaan nawa haloh ih tong an, erah tiitwaan ih lathunte angrum ah, nyia ngaampook ngaamsaang bah mina Rangte jin nawa ba hiiksiit ah. **17** Erah jaat angrum ah; Rangte nang ih neng tenroon theng tit nyootsoot mu abah sok ama ih rangkoh khoop asuh seechoh rum ah; **5** neng ih seng thooroom ah matphak arah likhiik. Erah jaat tiit nyootte wanyi ah rangkoh nah luulu kap rum ano, amiisak chaan ah Haimenus nyia Philitus. **18** Nengnyi ih amiisak tiit lam thaaju et rum ah. Erah likhiik mina jin nawa haloh ih ah thiinhaat nyuuha, eno etekte mararah loong abah tong an. **6** Neng loong dung dowa ararah ah mih nok ejen ngaaksaat eta ih baat nyu ano hanpiite loong ni karum leh rangdah ni neng thetre thoi chamnaang ah thungjoong thuk rumha. **19** Enoothong Rangte tongte nyia neng tenthun jaatrep ethih ni thun ano ih hetangphang rongkop ih hoonta ah o euh tajen larook lata ih tongte minuh loong ah neng lakmong mootnyoongka; eno erah di amet raanga: "Teesu nah thiin rum ah, **7** erah minuh loong ah ih saarookwhi ih heh mina o ah erah ejat eha" nyia "O ih neng ah ese ah nyoot suh taat ram rumla ang abah uh neng Teesu mina et chaang ha loong ah ih neng reeraang ih amiisak ah babah uh tajat rumka. **8** Jens nyi ethih nawa engaaklek ejih jaatjaat ang ah." **20** Nok Jambres ih uh Moses tiit daan nyuuta ah likhiik, arah elong nah khuung akhaak nyia tek alak hephan dowa mih loong ih uh amiisak ah edaan et rumha—erah je ah: maramarah ah hun akom nawa ih hoon arah, miloong thung atak ah naririh tah angka nyia neng mararah ah hampaak nyia bang nawa ih hoon arah; tuungmaang uh taje rumka. **9** Enoothong neng ah rukho ah hoondak kaankoong doh maakjih, rukho haloh nah tajen soon rumka, tumeah neng mathan ah jojang doh maakjih et hoonha. **21** Erah ethih thungko ah warep ih tup rum ah. Jens nyia Jambres loong hukkhaak dowa o mina esa jen ang ah, erah suh mamah angta erah likhiik angta. **10** Enoothong loong ah hoondak mootkaat doh maak ah, tumeah an ih bah ngah ih nyoot hala ah phan et hu, nga neng ah rangsoom nawa ih saasiiit ano thiinha eno reeraang pakna, nyia nga roidong thoilam ah phan et Changte wah ih maakjih ang ah, nyia jaatrep ese hu; nga hanpi ah thoijat et hu, nga ih naanhang ah jat mootkaat doh laanmaak ruh etjih ang rum ah. **22** et hu, nga mongnook ah jat et hu, nga ih naanhang Jaaro tenthun ethih nawa epui eh uh, eno o mina ah jat et hu, **11** nga siwi chamnaang ah jat et hu, neng tenthun esa lam ih neng chosok suh Teesu nyia nga kholrok ah jat et hu. Entiook, Ikonium nyia poon rumha loong ah damdoh; kateng, tuungmaang, Listra ni tumjih angtang loong ah thoontang ejat hu, minchan nyia semroongroong ih songtong suh roong echo ejih et siwi chamnaang rum tahang adi mamet laatchaat uh. **23** Enoothong thungko nyia lajatte loong naantang rah ah! Rangte ih thong ba erah loong damdoh lathaam daanmu theng; an ih jat et hu erah dowa puihang tahang. **12** Warep mina o Jisu damdi ih bah changrook ba dongsit ah. **24** An Teesu laksuh, roongroop ano heh roidong ah rangte menjat lam ih erah thoi babah uh lajaatjaat rookmui theng. Mirep tongsong suh nookla loong abah siwi chamnaang et damdoh minchan eje angtheng, nyia ese nyia enaan ah; **13** eno ethih nyia ese likhiik ih diiphooonte mina ete nyootte jaatjaat angtheng, **25** an jeng daante loong ah ethih nawa ethithoon ih hoon rum ah, neng loong suh renbaat udoh toongtang lam ih renbaat teeteewah nyia mihoh loong ah riim mokwaan rum uh, tumeah erah loong asuh Rangte ih sekthun thuk ano ah. **14** Enoothong anbah, mamet nyoot taha jun rum ano amiisak ah toom dong jatthuk rum ah. **26** ih amiisak tiit asuh ban hanpi ruh etheng. An suh Eno juuba, nengthung ah dongsek ano Juungbaan nyootte ah o loong ang rumta an ih jat et hu, **15** luungwang phoong nawa puirum ah, neng loong ah eno noodeek tok dowa loong ah an ih samthun et hu, heh phoong ni pat rum ano heh jengchaatchaat ang Rangteele Esa dowa ih thungse takmi Jisu Kristo suh rum dowa.

3 Samthun et an hethoon sa doh saapoot ah rapne ih chikrok ah. **2** Mina loong ah nyamrat angrum ah, nyamnyook angrum ah, engaampo erum ah, nyia hahuuung doh ngaam rum ah; neng ah ekaanje mina ang ah, nengnuh nengwah jeng lachaatte angrum ah, jengse laraate mina angrum ah, nyia thooroom lajatte angrum ah; **3** neng doh minchan amuk ang ah, tenthet

hanpi jun ih kopiiroidong lam jen suikoh halu rah ah. **16** Thoontang Rangteele loong ah Rangte tak alak, erah loong ah amiisak tiit nyootsoot muidoh, emoongtaang eah doh kanja suh, ethet eah doh huk punbaat suh, nyia epun ih songtong thoilam loong ah hukbaat kotmui tokdoh maaktheng ang ah, **17** eno juuba o Rangte mootkaatte loong ah jaatrep ese ah jen moh suh rapne ejat nyia lathoom laram ang rum ah.

4 Ething nyia tekchoote loong dandeete, Rangte ih Ranglajatte loong suh Rangte tiit ah baat rum nyia Jisu Kristo luungwang ih hoon raate wah angno japchaat thuk rumtang; nyia ngah etek haat pandi, an suh arah baat hala: **2** Rangte tiitkaap ah etheng dowapui tang. **18** Eno Teesu ih ngah tumbaat theng, erah tiitkaap ah rootroot ih baat theng jaatrep ethih nawa panghang no heh Rangmong (ethih ese saapoot doh), enyoom lam ih baat theng, Hasong adoh punpuipui ih thoksiit wanhang. Heh mih lachikram theng tiit baat theng, nyia chaankot juuba babah uh lathoon theng ih rangkaajjh! Amen. jengkaap jeng theng, eno arah tiit ah enaan lam ih (**aiōn g165**) **19** Ngah ih Prisila nyia Ekuila erah damdi baattaan rum uh. **3** Mina ih rang banlam tiit boichaat Onisphoras jaatang loong suh jengkhaapse maat suh lanook saapoot ah ethok eha, erah nang ih neng halang. **20** Erastas ah Korin ni tongta, eno Trophimas thungpunla lam adoh khoom suh ram rumla nyia ah khoisat ang thoih Melitus hadaang adi thiinhaat neng na ih chochaat suh ram rumla nyootte loong tang. **21** Hahook maang thok ra doh ewang eho doh ah ehan ehan ih lomjam rum ah. **4** Neng ih amiisak se ah. Ebulus, Puden, Linas nyia Kolaudia erah dam tiit chaat ah toorum ano, lalangka hahuung khippkih ih wahoh Kristaan phoh ano loong ih nep an suh tiit chaat suh nengthung nengtak ah korum ah. **5** jengkhaapse maat rum halu. **22** An chi an la nah Enoothong an teeteewah ah tumjaat pongwut thok Teesu ah an damdam toom tongha. Rangte tenthet haabah uh naririh ih ban sok uh; cham anaang ah ah loontang suh sen damdam toom angha. naan et uh, Ruurang Ese tit baat mootkaat ah moh uh, nyia Rangte laksuh likhiik ih an mootkaat moh uh. **6** Enoothong ngadi bah, nga tek haat saapoot ah ethok ehala; arah roidong ah thiinhaat suh saapoot ah amadi ejen thok ih taha. **7** Ngah etootmui soon di ese thoon ih soontang, mathan soontheng angta haloot thoon ah ngah soontang, ngah tuungmaangjih angta ah uh ngah tuungmaang ruh etang. **8** Eno Rangte damdi epun ih tong thoidi amadi ejen thaangchojih ah amadi ban jeeruh ela, marah kateng lam ih Dandeete, Teesu ih erah Rangwuung ja kohang—eno erah nga luulu suh takoh rang ang ah, enoothong o mina ih minchan damdi heh dongraak ban sok ha erah loong asuh nep koh ah. **9** Nga jiinnah mathan seek jen ang ih emah ih wangsuu thun uh. **10** Tumeah Demas ih arah mongrep asuh mongnook ano ngah ah thiinhaat tahang, eno Thesolonika ni kata. Krisen ah Galati ni kata, nyia Taitas ah Dalmatia ni kata. (**aiōn g165**) **11** Nga damdi Luk luulu ba je ah. Maak ah jam uno an damdoh waksiit wanho, tumeah heh ba nga mootkaat ah jen roong chosok hang. **12** Ngah ih Tiichikas ah Ephesus ni kaat thuktang. **13** An wang ho doh Troas ni Karpas jiinni nga kut samsong thiinhaat tang ah huiwan et ho; leedap loong ah huiwan et ho, siikhoop nawa hoonta leedap ah tang ah rootroot ih huiwanho. **14** Jaanrotte Alekjender ih ngah rapne ih joonnaam tahang; enoothong heh tumjaat reeta thaang ah Teesu ih toom koh ah. **15** An uh heh dowapui suh banthun ruh et uh, tumeah heh ih Rangte tiitwaan ah rapne ih ramcham daanta. **16** Takkhoondo nga teewah raangtaan ih laattang adi nga raaruh o uh tajeeta, warep ih thiinhaat rum tahang. Rangte ih erah loong mok re rumta ah neng sak nah naktoom rookwet weekah! **17** Enoothong Teesu ah nga damdi roongtong haano tathat ah kotahang, eno ba ngah

Taitas

1 Arah le ah langla, Rangte laksuh nyia Jisu Kristo Kaamwah Pool jiin nawa. Ngah ah langla Rangte mina danje choi loong ah chosok suh nyia seng thooroom ih baat ha jun ih amiisak lam nah mameet hanpi theng ah nyia siit theng tiit ah nyootsoot suh daapkaat tahang, **2** erah tiit ah seng babah uh lathoon theng roidong asuh laalomli adi roopla. Babah uh eleek tiit labaatte, Rangte ih, seng suh saapoot maang rookliika ngakhodi erah roidong jeng kakham ah hoonta, (aiōnios g166) **3** eno saapoot chang adi heh tiitkhaap ni dongjat thukta. Erah loong mootkaat ah ngah suh kotahang, eno seng Pangte Rangte ih baat halang jun ih tumbaat hang. **4** Nga sah Taitas suh raanghang, seng ah esii tuungmaang di roopli. Seng Rangte nyia pangte Kristo Jisu ih an suh minchan nyia semroongroong ah toom koho. **5** Ngah ih an Kriti ni thiinhaat taha langla, maangthoon mootkaat loong ah phanjangjang angthuk suh nyia samthung rep nah chaas phansiitte loong ah dongsii suh thiinhaat taha. Ngah ih huk baattaan hala samthun et uh: **6** miyah phokhoh ah moongaang muh jaatjaat angtheng; heh minuh ah esii luulu jaatjaat angtheng; nyia heh sah ah hanpiite angtheng nyia heh reeraang pakna ese, adoleh miyah jeng chaatchaat ang arah angtheng. **7** suh nyia kamkam esa jen ang rum suh, neng miyah Chaas miyah phokhoh ah Rangte mootkaatte ang jengchaatchaat ete nuh toontang angsuh nyootsoot abah heh reeraang adoh moong ataang laje theng. rum ah, eno Rangte jiin nawa ra hala tiitkhaap asuh o Heh ah laatchaatte mina adoleh ten seek ih khatte minchan, **8** adoleh neng teeteenuh ah jen ban sok mina lajaatjaat angtheng, adoleh kham mokte adoleh jaaro loong ah uh neng teewah ah naririh toom ang changrookte adoleh ngun doh nyamnyooke lajaatjaat rum ah ih baat rum uh. **9** rum uh. **10** An jeng ah miyah lami joobaat theng Heh ih Rangte tiitkhaap ah dangdang ih kapjiin marah phanjangjang angtheng, eno ba anpi anra loong ah laalomjih nyia rang banlam tiit di roongroopla rah seng thetbaatjih laje koka no neng rakrii erum ah. **11** rum uh. **12** Dah loong ah neng change jengchaatchaat ejih ah erah dam ih Rangte tiit daante loong asuh neng nyia neng change ah jaatrep lampo na roon thukjh. moongtaang ah mi renbaat korum ah. **13** Tumeah, Neng ah neng change damdoh langaak jeng theng amiisak tiit daante nyia lalangka jengkaap nawa ih mokwaante mina hantek je ah, ehanko ah Jehudi thooroom nawa lekte miloong ah reeraangla. **14** eno ba neng reeraang pakna nawa ih seng Pangte Erah loong jeng ah tanghaam etjih jaatjaat, tumeah neng eh lanyootjih loong ah nyoot rum ano warep changka ni thungjoong thuk rumha, eno erakri etheng lampo nawa eh ngun akom ah niik et rumha. **15** Erah tiitbaatte ah Kritiite wasiit neng hah hah nawa khowah angta, heh ih amiisak tiit amet baatta, "Kriti mina loong ah saarookwihi eleek tiitbaatte, ethih siiaawi likhiik, edem mina nyia pookwok sawok mina loong." **16** tumeah seng ih romseetam Rangwuung laalomti

Erah raangtaan ih an ih neng ah dangdang ih kanja rum uh, eno ba neng hanpi ah rongtangtang ang ah **14** nyia Jehudi loong te awah khiikkhi nyia amiisak tiit thaajuute mina loong jiin nawa ra hala jengdang ah takah kap rumka ang ah. **15** O mina tenthun mongtham esa ang ah, heh di jaatrep ah esa ang ah; enoothong o mina miittah hoomte adoleh lahanpiite loong raangtaan ih tumjih uh esa tah angka, tumeah nengthung nengtak ni miittah ah ejen dong thuk et rumta. **16** Rangte ah ejat et hi ih neng tu nawa ih chaang rumha, enoothong neng reeraang nawa ih bah edaan et rumha. Neng ah mih misukte nyia jeng lachaatte mina, tumjih uh ese di tapun rumka.

2 Enoothong an ih bah marah rang banlam di punla erah tiit ah nyootsoot theng. **3** Teekaang loong ah toontang angtheng, thungsek angtheng, nyia neng teewah naririh ih bansokte toom ang rum ah ih baat rum uh; neng hanpi, minchan nyia enaanjih ah naririh toom ih thun rum ah. **4** Emamah wikuuh loong ah uh minuh likhiik ih neng roidong ah esa ih tongsong suh nyootsoot rum uh. Neng miyah thetbaatte adoleh kham kaanya lajaatjaat angjih. Neng ih ese ah enyoot jaatjaat toom et rum ah, **5** eno ju ba sakliinuh loong asuh neng sah loong nyia neng miyah loong minchan, **6** adoleh neng teeteenuh ah jen ban sok suh nyia kamkam esa jen ang rum suh, neng miyah jaaro loong ah uh neng teewah ah naririh toom ang jengchaatchaat ete nuh toontang angsuh nyootsoot rum ah ih baat rum uh. **7** Jaatrep nah an teewah Heh ah laatchaatte mina adoleh ten seek ih khatte ih uh ethih lam nah tajen thetbaat rumka. **8** Emamah jaaro loong ah uh neng teewah ah naririh toom ang changrookte adoleh ngun doh nyamnyooke lajaatjaat rum ah ih baat rum uh. **9** rum uh. **10** Dah loong ah neng change jengchaatchaat ejih ah erah dam ih Rangte tiit daante loong asuh neng nyia neng change ah jaatrep lampo na roon thukjh. **11** rum uh. **12** Dah loong ah neng change jengchaatchaat ejih ah erah minchan ah ih rangmen lajat thang ih tongsongti nyia mongrep suh mongmali ah toohaat baat hali, erah dam ih seng teeteewah ah naririh ih soksam theng ih baat hali, eno epun nyia rangte hasong ih songtong tiit ah baat hali, (aiōn g165) **13** tumeah seng ih romseetam Rangwuung laalomti

ah bantho hi, erah sa doh seng elong Rangte nyia tumeah hahook ko doh ngah erah nah tong suh seng Pangte Jisu Kristo ah chaan apaan pan ih dong thunhang. 13 Mat hoonte Jinas nyia Apolo ra nyuuha ha. 14 Seng loong roidong ah jaatrep ethih reeraang doh nengnyi lengkoom raangtaan ih mathan jen nawa piipang suh nyia heh luulu mina esa ang thuk chosok uh erah than et soksam we nyu uh, nengnyi heeno ese mootkaat reeraang thung ang thuk suh tumjih doh uh lathangrang thuk ih chosok weetheng. heh roidong ah kokaat taha. 15 An jeng boichaatte 14 Seng mina loong ih ese mootkaat mosuh saapoot loong asuh chaankot jengkhaap renbaat rum uh doh ah mamet kotjih ah erah enyoot jaatjaat etheng, eno nyia kanja uh doh an chaan ah maak uno arah tiit ba neng ah saarookwih laboot laabe thang ih jen loong ah nyootsoot rum uh. An jeng boichaatte loong chosokmui rum ah; neng roidong ah thaangmu nah ah ih o ih uh naaktoom thaajju rumho.

3 An mina loong asuh samthun thuk rum uh, ngoong awang nyia deek akaan phansiitte loong, jeng ah naktoom daan rum ah, nyia jaatrep lam nah ese mootkaat ah reesuh banban toom ih tong rum ah. 2 Neng suh baat rum uh mihog tiit naktoom thetbaat rum ah, erah nang ih bah jiiwah joonwah totoh et thiin rum ano semroongroong lam ih tootong rum ah, eno warep damdoh neng toontang ah toom noisok rum ah. 3 Tumeah seng loong uh jaasit ba thungko angti, mih jeng laboichaatte, nyia lapun lajun mina angti. Seng loong ah jaatrep ethih ekhah suh lungwaang nyia mongmah ih no songtongti. Seng roidong ah ethih, mih siikhaam tenthun, nyia miksuk mui lam ih tongsong ra tahe. 4 Enoothong seng Pangte Rangte minchan nyia tenthet ah dongjat thuk tahe adi, 5 heh ih seng ah puipang tahe. Erah seng mootkaat ese ih moh thoidi tapang tahe, erah nang ih heh teewah tenthet nawa ih seng ah piipang hali, Esa Chiiala jun ih saachot heeno seng ah ena et dong tupthuk hali nyia roidong ena ah kohali. 6 Rangte ih Esa Chiiala ah seng sak ni seng Pangte Jisu Kristo jun ih rapne ih daapkaat taha, 7 eno ba heh tenthet dowah ih seng ah Rangte damdoh epun ih tongsong ih nyia seng ih laalom hi lathoon theng roidong adoh jen chonop wang ih. (aiōnios g166) 8 Arah amiisak tiitthaak. Eno ngah ih erah tiit ah hoondak et baat kot suh ramlang, eno ba Rangte suh hanpiite mina loong ih ese mootkaat ah re suh neng saapoot jen koh ah, eno erah ah warep mina raang ih ese nyia maak doh chapjh ang ah. 9 Enoothong lalangka tiitkhaap thoidoh ladaan muitheng, te awah tiit doh, changrook nyia Hootthe tung doh eboot het hoom mui lah etheng. Erah tiit loong ah thaangmuh nyia lalangka tiit. 10 Mih pheehoomte suh jaanyi taan ba choophaan baattaan theng, erah tokkhoh doh bah tumjih uh lakah ih thiinhaat theng. 11 An ih jat et hu erah likhiik mina ah ethih, nyia neng rangdadah ih neng moongtaang ah dongjat ah. 12 Ngah ih an jiinnah Artimas adoleh Tiichikas daapjah hang adoh an nga jiinnah Nikopolis nah rootroot ih wang ho,

Philimoon

1 Jisu Kristo thoilam di phaatak ni tongte Pool nyia seng phono Timothi taangnawa— Seng joonte seng damdi roong mootkaatte Philemoon suh, **2** nyia an nok ni chomuiti chaaste loong suh nep, adoleh seng loong no Apphia nyia sipaahi Arkippus loong suh raanghang: **3** Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih minchan toom kohan nyia semroongroong toom songtong thuk han. **4** Nga no Philemoon, Rangte suh lakookmi li angno, an raangtaan ih saapoot rookwet rangsoom hang **5** Rangte mina loong raangtaan ih an minchan eje nyia Jisu su tuumaang lu ah ngah ih japchaat ehang. **6** Nga rangsoom ah langla seng hanpiite loong ih sen damdi rangchosoom hi thoidoh Kristo jun ih romseetam tiit ah ehanhan toom ih jat ih. **7** Nga no, an minchan tiit asuh ngah rapne roonlang nyia chaan koh halang! Rangte mina loong ten rapne ih roonthuk lu. **8** Erah raangtaan ih, Kristo phoh ano jun ih, tiimjih reejih ah erah lacho laphaan ih jen baattaan etheng taha. **9** Enoothong an nga moongnook ang thoidi, an lasih ba johala. Ngah Pool laang ang ang bah uh, nyia Kristo mendi laang mokah ang bah uh adoleh amadi heh thoilam di phaatak ni laangtong ang bah uh, an nga moongnook ang thoidi reelang. **10** Erah raangtaan Onesimas mendi an lasih johala, heh amadi Kristo mendi nga sah miimi eh hoonla; tiimnge liidi ngah phaatak ni tong angdi chilam laalam ni heh wah eh hoon lang. **11** Pootsiit an raangtaan ih heh tiim uh tah angta, enoothong amadi heh sek raangtaan ih ejamjih eh hoonla. **12** Amadi heh an reeni ngaakwang thuk halang, ngaathung ngaatak uh heh damdi. **13** Ngah Ruurang Ese tungthoidi phaatak ni tonglang pootdoh, an ih chosok lakbi toom chosok hang ngeh ih nga reenah tongthuk thengtang. **14** Ang abah uh, an ih ngah chosok jaatjaat etheng ngeh ih tali kang; heh thung ih toom re ah ngeh ih li hala. Erah raangtaan ih an thung lah angko bah ngah tiim uh tami reekang. **15** Onismas ah pootsiit an reenawa haloh ih hoonta ah langla an reenah saarep raangtaan toom ngaak tongha ngeh ih heh ang thamta. (aiōnios g166) **16** Eno amadi heh dah luulu tah angka, dah nang eju elong eh hoonla: Heh Kristo phoh ano eh hoonla. Nga raangtaan ih heh nga mongnook! Adoleh an raangtaan ih erah nang ih ju eseethoon ang ah, heh dah luulu lah angthang ih Teesu mendi phoh ano eh hoonla. **17** Erah raangtaan ih, anjoon anwaan ngeh ih thun hang bah, ngah ban noppoen hang ah liikhiik heh uh ban noppoen ih uh.

18 Heh an raangtaan ih thetreea bah nyia tiimkot jilam angta bah uh, ngah ih ngaak kotheng ngeh ih raangthiih uh. **19** Arah, nga teewah lak ih raangmaat halang: Ngah Pool, ngah ih ma ngaak koha. (An nga raangtaan ih, an suh lah dopbaatjih angta.) **20** Nga no, erah raangtaan ih, Teesu mendoh nga jeng ah boichaat ih weeuuh, Kristo phoh ano mendoh ngah eroon ih weethuk hang! **21** Arah le ah raangmaat hangno, ngah sen suh re erum ah ngeh ih kamkam ih laalom lang—ngah ih jat ih hang erah nang ih botseh ehan reeraang pakna an. **22** Erah damdoh, nga tong suh rumsiit than ban khookham thiin an, tiimnge liidi Rangte ih sen loong rangsoom ah chaat eha ngeh ih laalom lang eno sen reenah engaak ih thuk hang. **23** Jisu Kristo raangtaan ih, nga damdi phaatak ni roongtongte, Epaphras ih sen suh jengseera halan, **24** erah damdi nga damdi roong mootkaatte Maak, Aritarkus, Demas nyia Luk loong ih nep jengseera halan. **25** Teesu Jisu Kristo minchan sen loontang damdoh toom je ah.

Hebruute

1 Teewadi Rangte sengte sengwah loong damdi ja hantek dook roong waanta erah damdi hejaat hejaat lam ih khowah loong jun ih roong waanta, 2 Enoothong amadi bah heh Sah jun ih waan hali. Rangte ih rang ah hah ah heh jun ih dongsiiita, Hethoon doh jirep ah Rangte ih heh lak nah kot suh juujeeta. (aiōn g165) 3 Rangte chaan aphaan ah heh ih ngaak phaak took ha eno heh Rangte ah mama angla erah likhiikkhiik angla, heh chaan aphaan jengkaap nawa ih rang ah hah thoontang thingtong thukla. Mina loong rangdah biin anaan mootkaat ah jen moh ano, rangmong ni Elongthoon Chaan aphaan Rangte dakchah ko adi tong wangta. 4 Rangte Sah ah rangsah thaknang ibah elong hoonta, heh men ah Rangte ih neng thaknang ibah elong ih thinta, 5 Mamah liidih Rangte ih heh rangsah loong wasiit suh uh baat muh, "An nga Sah ngeh ah; chiinnyah ngah an Wah eh hoon lang." Marah Rangsah tiit uh ebaat muh "Ngah heh suh heh wah ang ang, eno heh ah nga sah ang ah." 6 Enoothong Rangte ih heh sah miwasah tupkhoh ah mongrep nah daapkaat suh liita tok adi, heh ih liita, "Rangte rangsah thoontang ih heh ah soomtu theng." 7 Enoothong rangsah loong tiit ah Rangte ih liita, "Rangsah loong ah Rangte ih pongbih ih hoon thuk rumta, eno heh laksuh loong ah weeluung ih hoon thuk rumta." 8 Mamah ang abah uh Rangte ih miwasah tiit asuh baatta: "O Rangte, an hasong ah timtok doh uh lathoon theng toom ang ah! An mina loong ah epun lam ih pan rum uh. (aiōn g165) 9 An ih kateng ah minchan ehu eno ethih ah miksu ehu. Erah raangtaan ih an Rangte ih danje taho eno esoomtu ih taho raangtaan ih rapne thoon roon thuk halu an damdoh wa loong asuh kot thaknang ibah an suh koh halu." 10 Heh ih amah nep liita, "An, Teesu, rangphang di hatoh hoontu, eno an lakkil ih rangmong loong ah hoontu. 11 Neng tikmat eh ah, enoothong an heh phoopho ang uh; Neng ah nyuh akhat tuungkhaang arah likhiik ih thi rum ah. 12 An ibah kut kakok thin ajih kok thin uh, eno neng ibah nyuh kah lek ajih lek rum ah, Enoothong an abah saarookwe erarah ang uh, eno an roidong ah timtok doh uh tah thoonka." 13 Rangte ih marah rangsah loong suh uh tahn baatta: "Nga dakchah ko adoh tong wangho an lathong nah anpi anra loong ah an lah naktheng maang thinthin ah." 14 Enoobah rangsah loong ah timjih ah? Neng loong ah chiala loong Rangte mootkaatte eno neng ih khopiiroidong chote loong huinong roonghui suh daapkaat taha.

2 Erah raangtaan ih seng ih marah amiisak tiit chaatti eradoh rongrong ih boot tong ih, erah doba seng loong ah tajen ki siitri. 2 Jengkhaap rangsah loong ih sengte sengwah loong suh kota ah amiisak angtheng ngeh noisokta, eno marah mina ih lah boichaatta erah mina loong ah marah chamchoh theng angta erah cho rumta. 3 Erah ang bah, sengthung sentak elongthoon khopii pang theng adoh lako ke ba puipang tam ehe? Teesu heh teeteewah ih thaaraam raam ih phangbaatta arah khopii pang tiit ah, eno ngo ih japchaatta erah mina loong ih seng loong suh amiisak ah jatthuk hali. 4 Erah damdi Rangte heh teeteewah ih maama maama epaatja etheng wak noisok thukta jun ih haaki kota eno erah damdi Esa Chiala nawa ih lakkot loong ah heh thung jun ih korumta. 5 Rangte ih marah mongrep ena dongte angla eradoh hompan suh rangsah loong ah tah thiinka—marah ena mongrep tiit seng waanli erah doh ah. 6 Erah nang ih, marah marah Rangteele ni amah ih raanga: "Mina ah timjih ah, O Rangte, an ih neng loong thun theng ah; neng loong ah mina luu ba an ih sokboi etheng ah? 7 Neng loong ah chomroi raangtaan ih rangsah thaknang ih ehin hoontu; men raksiit nyia choomjoot etheng khopok ah pok thuk tu, 8 an ih neng ah jirep hompante hoontu." Rangte ih hoonta ngeh liita "Jirep khodoh hompante"; arah liiha di jirep roop baat ha. Ang abah uh seng ih sok ih di jirep ah mina lathong ni tah angka. 9 Enoothong seng ih Jisu ah ba tup hi pootsiit raang ih rangsah loong nang ih ehin hoon arah ah, timnge liidih Rangte minchan nawa ih thoontang raangtaan ih heh roop tektheng ang la. Heh chamnaang tiita thoi amadi men raksiit theng nyia choomjoot etheng khopok ah pokkoh arah nyia soomtu arah tup hi. 10 Rangte abah punla jirep dongsiiita nyia riimtoon sokboite ah, Jisu ah chamnaang thuk ano epun ih hoonha, eno Jisu jun ih heh susah loong heh rangka theng nah lomsuit suh. Mamah liidih Jisu ibah khopiiroidong lam siitte. 11 Heh ih mina rangdah nawa saasiit ha, eno heh nyia marah saasiitta loong suh nep neng Wah esit angla. Erah raangtaan ih Jisu ih ngaphoh ngaano ngeh poon suh tah rakrika. 12 Rangte suh baatta, "An timjih reetu erah nga phoh ngaano loong suh baat ang; Neng dung nah an phoong ha." 13 Heh ih uh eli eta, "Ngah ih Rangte suh tuungmaang ang." Erah damdi amah uh eli eta, "Ngah Rangte ih koh tahang ngaasuh ngaasah loong damdi anglang." 14 Suh asah loong ngeh, heh ih poon rumta loong ah, hansi mina ang rumla, Jisu heh teeteewah mina dang ajang likhiik ih roong hoon kata. Erah hoon kata ah langla heh tiita jun ih Hakhojuungbaan ah thet haat

suh hoon kata eno heh jiinni etek ah jen suh chaan damdi joonte angli. **15** Arah Rangteele ni baat ha: aphaan eje angta, **15** erah likhiik marah etek esuh "Chinnyah Rangte jeng chaat ubah, tencheh nak ang choorum ano dah etong rumta loong ah doksiit rumta. **16** Erah jatririh heh ih huinong huita ah rangsah loong rumta likhiik ah." **16** Ngo mina ang rumta, Rangte tah angta, Rangteele ni liiha likhiik Abraham suh asah jeng kapchaat choidi uh thet re ruh eh rumta eno loong ah sokboita. **17** Erah langla heh mina loong heh damdi miksuk mui rumta? Erah mina loong ah likhiik jirep dang ajang doh hoonteng angta, Rangte Moses ih Ijip nawa doksiit rumta loong ah ang rumta. mootkaat doh neng ih tuungmaang theng nyia neng **17** Marah mina loong khodi Rangte paang rook baji tenthette Romwah Phokhothon ang suh ah. Eno ba heh ten khata? Ngo ih rangdah data erah loong asuh mina loong rangdah ah biin anaan ah. **18** Eno marah nyia phusaang hah ni ti rumta loong asuh khata. **18** Rangte ih thoomthih hoonta, "Neng loong suh ngah phate rumha mina loong ah jen pang ah, mamah liidih heh uh phate nyi chamnaang ah thaak chochoi. ih marah hah enaangtong theng kot suh taat liitang erah doh timtok doh uh tajen thok rumka"—Ngo suh jengta? marah Rangte banlam di lah roopte loong asuh jengta. **19** Seng ih sok idi, neng erah hah adi tajen thok rumta, mamah liidih neng ih tah hanpi rumta.

3 Rangte ih nep poon tahan Kristaan phoh ano loong! Marah Rangte ih seng loong tuungmaang theng Romwah Phokhothon kaat thuk taha, erah Jisu, heh ah thun an. **2** Heh Rangte suh tuungmaangte angta, heh ah Rangte ih heh mootkaatte juujeeta, Moses Rangte wah nok ni rapne hanpi ano kah pun reeta likhiik ah. **3** Nok ah thaknang ih nok hoonte wah ah ehan rangka ah, erah likhiik Moses suh lah anghang Jisu suh ehan rangka ah. **4** Elang eh ah nok ah mina ih hoonha—ang abah uh Rangte ah jirep donghoonte wah. **5** Rangte wah nok ni Moses ah Rangte suh laalomte laksuh esit angta, eno Rangte ih lakngah nawa tiit baat arah Moses ih kah baatta. **6** Enoothong Kristo ah heh Sah tuungmaang maang ang ano Rangte nok ah heh lak ni thin kota. Eno Kristo suh seng tenchaan je abah nyia seng lacho laphaan seng laalomli adoh kamkam ang ibah seng ah heh nok. **7** Erah ang abah, Esa Chiala ih liiha likhiik, "Rangte jengkhaap ah chaat an bah, **8** jong ajaan tenthun nak ang an, sente senwah loong ih Rangte miksuh rum ano thet re rumta likhiik ah, neng phusaang hah ni thaak phate rumta likhiik ah. **9** Paang rook baji mong adi reetang loong ah tupchoi di uh Rangte ngeh li rumhang no neng ih ngah thaak phate rum tahang, **10** Eno neng suh khah angno li rum tang, 'Neng ten ngah suh lah koh nyia nga jengdang ah lachaat thang ih re rumla.' **11** Nga tenkhat nawa ih kakham tang: 'Ngah ih marah neng naangtong theng korum tang hah adoh timtok uh tajen nop rumka!' **12** Nga joonte loong, banban ih tong an, mamah liidih sen laktung nah ethih thunte nyia lah hanpiite ang ano ething Rangte re nawa dok soonte nak toom je an. **13** Erah nang ibah, rangdah ih nak toom mokwaan han nyia senthung sentak chedotdot nak toom hoon han, Jengkhaap esit "Chinnyah" liiha rah ih Rangteele ni jeela tokdoh wasiit wasiit chosok mui eh an. **14** Seng loong ah ethoontuk ih jaakkoh ni kamkam angti likhiik erong moktong ibah Kristo

Amadi, Rangte ih seng choh naangtong suh marah baat tahe erah jun ih seng echoh esuh kakham tahe. Erah raangtaan ih banban ih tong ih, naangtong chosuh kakhamta ah ngo uh lachoh nak toom ang an. **2** Mamah liidih seng ih Ruurang Ese ah chaatti, neng ih chaatta likhiik ah. Neng ih tiitkhaap ah echaat erumta, enoothong ese tare rumta, timnge liidih erah chaat tokdi tuungmaang ano tah kap rumta. **3** Ehanpiite seng loong ah Rangte ih enaangtong chosuh kakham tahe rah choli. Erah likhiik heh ih liita, "Nga ten khatang eno thoomthih hoontang: 'Neng marah enaangtong theng hah neng suh kottheng taat angta adoh maatok uh tajen thok rumka!'" Mongrep hoonta di dook jen tom moh kata bah uh arah jengkhaap ah baatta. **4** Mamah liidih sa sinet saakaan tiit ah marah marah Rangteele ni baat eha: "Heh mootkaat thoontang mokah ano Rangte sa sinet sa adi naangtongta." **5** Erah jeng jeng ah weedop baatta: "Neng marah enaangtong theng hah neng suh kottheng taat angta adoh maatok uh tajen thok rumka." **6** Marah mina ih Ruurang Ese phang chaat rumta loong ah ih erah naangtong ah tah choh rumta, mamah liidih neng ih tah hanpi rumta. Ang abah uh, wahoh eje echoh esuh ah. **7** Elang ih ah Rangte ih saakaan hoh thinta tiit ah noisok hali ah "Chiinyah." Paang hantek lidi erah rangwuung tiit ah Dewid jun ih jengta, erah rangteele ni dan raang eta: "Chinnyah Rangte jeng ah chaat ih hanbah, senthung sentak ah chedotdot nak ang an." **8** Marah Rangte ih naangtong theng kakham rumta rah Josua ih mina loong suh jen naangtong mok ethuk rumta bah, Rangte ih saakaan hoh tit ah tawee baat rum thengta. **9** Emamah ih belam uh sa sinet

saadi Rangte naangtongta likhiikkhiik heh mina loong naangtong chosuh eje 10 Marah Rangte ih naangtong chosuh kakhamta ah chote ah ba naangtong ah, Rangte heh mootkaat nawa naangtong ta likhiik heh uh heh mootkaat nawa emamah ih naangtong ah. 11 Enoobah, enaantong ah chosuh seng chah ih timthan haamhi erah than ih re ih, erah doba seng loong ah neng laalom laje thoidi lajen rumta likhiik sengdung dowa ngo uh naktoom je ih. 12 Rangte jengkhaap ah ething nyia echaan, lang ah langlih langngah ih thela nang ih etheh. Erah ih jirep jen laang dook ah, chiala nyia moong achaang loong chomui la jen rit dook ah, eno lakraang laraang thuung maadi chiila erah loong ah jen phe dook ah. Erah ih ten ni thun ha rah nyia eramka ela ah uh edande eh ah. 13 Rangte ngathong nah timjih uh tajen hotthin ka; Timthan hoon hita loong ah Rangte miksok niibah thoontang ah etup etheng totoh angla. Eno seng teeteewah amiisak ih Rangte suh jat thukjih. 14 Erah raangtaan ih, marah suh tuungmaangli erah suh kamkam ih tuungmaang ih. Mamah liidih seng elong Romwah phokhothoon ah rangmong ni wangta—erah Jisu, Rangte Sah. 15 Seng Romwah phokhothoon rah seng larook lata ang idi lah tenthet tah eri, enoothong seng damdi wasit je ah jaahantek dook phate choi ah, ang abah uh rangdah tah data. 16 Enoobah, kamkam ang ih, maradi tenthet nyia minchan chola Rangte tongtheng adoh thok suh jam ih, erah doba minchan nyia tenthet ah seng ih jamhi tok adoh huichaang ah choh ih.

5 Rangte suh siik hoon suh nyia rangdah raangtaan ih khojoop thuk suh eno neng mendoh Rangte mootkaat kaatthuk suh romwah phokhothoon ah romwah dung nawa kah juuje rumta. 2 Heh teeteewah jirep lam ni larook lata angla, erah raang ih heh uh lajatte loong nyia emok reete loong re nabah heh toontang mina ang ah. 3 Timnge ah heh teeteewah uh larook lata angla, heh ih miloong rangdah suh luulu lah ang thang heteeuwah raangtaan ih nep khojoop ah hoon jaataat theng ang ah. 4 Ngo ih uh maama teewah romwah phokhothoon ang lang ngeh heh teeteewah choomjoot suh tah chaangka, erabah Rangte ih poon adoh luulu bah mih ah romwah phokhothoon jen lang ah—Aroon poonta likhiik ah. 5 Erah likhiikkhiik Kristo ih heh teeteewah romwah phokhothoon ang ano mih eh toom choomjoh hang ngeh tah chaangta. Erah thaknang ibah, Rangte ih heh suh baatta, “An ah nga Sah; chinnyah ngah an Wah ih hoonlang.” 6 Marah marah leedap ni uh eraang eha, “An roitang raangtaan ih romwah phokhothoon

ang uh, Melkjadek romwah phokhothoon angta likhiik ah. (aiōn g165) 7 Hatoh ni ang tokdi marah etekte jen pangte Jisu rah ih Rangte re nawa heh mikse ah janhaat ano ehuung lam ih rangsoomta. Eno heh ah toontang nyia hethung hetak Rangte suh kotte anghoi Rangte ih rangsoom ah chaatta. 8 Enoothong heh Rangte Sah angta bah uh, chamnaang jun ih heh ih jeng mamah chaat theng ah erah nyoot kapta. 9 Heh ah epunthoon ih hoon thukta, heh jeng ah ngo ih chaat ah erah mina loong raangtaan ih heh ah lathoon theng khopiroidong lampo ih hoonta, (aiōnios g166) 10 eno Rangte ih heh ah Melkjadek likhiik romwah phokhothoon ngeh jat thukta. 11 Arah tiit ah baat suh seng suh rapne eje, enoothong an suh jen jangbaat suh rapne echaan, mamah liidih an ih seek ih tajen samjat ko. 12 Sen enyotte angsuh saapoot eje dook angta—ang abah uh amadi uh Rangte tiitkhaap phang nyoot soot suh enyoot baatte we jam han ni. Echeh phaksat lalek phaksah thang amadi tuk ih sen loong ih nyupuung thiing jokte laat ang lan. 13 Marah mina ih amadi tuk ih nyupuung thiing laat jok ha abah noodek, ethih ese uh tadan jat ah. 14 Echeh phaksat, liiha abah, miyah angsuh liiha, ngo ih thaak reeraang la erah mina iba ethih ese ah jen danjat ah.

6 Kristaan tiitkhaap ah we nyootmui leh we nyootmui eh thaknang ibah ehak thong eh ih. Seng loong lah langka mootkaat tiit nyia Rangte suh lah hanpi theng tiit adoh seng tah we chap ke; 2 juungtem tiit nyootsoot, lak ih taajoh ano soomkot tiit, etek nawa ngaaksaat tiit, eno roitang raang ih dande tiit loong ah lawoot waan theng. (aiōnios g166) 3 Rangte thung mok pun abah seng marah re theng ah erah re ih. 4 Mamah liidoh, ngo ih heh tuungmaang thiin haatta ah mamah we ngaak sekthun thuktheng ah? Taksii neng loong ah Rangte weephaak ni elang erumta; neng loong ih rangmong nawa lakkot nyia Esa Chiala lakbi ah ethaak choh ih rumta; 5 neng ih Rangte jengkhaap ah ese ngeh thoiyat eh rumta, eno liwang dowa roidong adi chaan aphaan jeela ah ejat ih rumta. (aiōn g165) 6 Eno neng ih neng tuumaang ah mat haat ih rumta! Neng loong ah we ngaak lekthuk thuk subah rapne echaan ang ah, mamah liidih Rangte Sah ah neng loong ah ih bangphak ni we tekbot rumha eno midung ni rakri dong thuk rumla. 7 Marah hah adi rangphaat phaaatlta nyia potiik polak seela ah phek phekte suh ese eno erah ah Rangte ih roomseetam koha. 8 Enoothong marah di theng anaam nyia suh anah dongla loong bah thaangmuh, erah loong ah suh bah Rangte ih choophaan phaan ih tamha, eno neng loong ah we nawa ih thet haat rum

ah. 9 Enoothong erah likhiik jeng ih boh, mongnook muh. Heh ah Rangte Sah likhiik ang ano saarookwe phoh ano loong, sen ah subah kamkam ih laalomli. raangtaan ih romwah angla. 4 Sok thaak an, heh ah Seng ih ejat ehi sen suh khopiiroidong ah romseetam timthan rak angta. Sengte sengwah Abraham hemen ese koh halan. 10 Rangte ih mih tah danka. Heh ih herang pan angta, eno heh ih raamui theng nawa an timjih re raangtu erah tabe haatka nyia huinong chota dowa asithiik ah heh suh kota. 5 Leewi sutoom nong huitu ah nyia amadi uh Kristaan loong huinong satoom romwah ang rumta loong asuh, Hootthe ih ah nong hui ruh ehu rah uh tabe haatka. 11 Seng asithiik Ijirel mina loong jin nawa suk suh baat rumta, nookli ah langla, senthing sentak kot ah hethoon erah langla Abraham sutoom satoom nengneng mina tuk ih toom ang ah, eno juuba sen ih laalom han ah jiin nawa suk thuk rumta. 6 Melkjadek ah Leewi amiisak ih choh an. 12 Sen edem ang an rah suh sutoom satoom tah angta, enoothong marah suh tah nook ke, enoothong ngo ih Rangte suh hanpiha Rangte ih kakhamta wah ah Abraham, jiin nawa nyia enaan eha likhiik angsuh eno Rangte ih tiimjih asithiik ah thaang ano romseetam kota. 7 Romseetam raangtaan ih kakhamta erah ah chola suh ba nookli. chote thaknang ibah romseetam kotte wah rah elong, 13 Abraham suh Rangte ih kakhamta, erah kakham erah liiha rah tenchi angtheng tah angka. 8 Asithiik jun ih re suh thoom hoonta. Heh thaknang ih elong toonte romwah loong ah etek ete mina; enoothong laje tungkaang di, thoom hoonta adi Rangte ih heh rangteele ni baat ha likhiik Melkjadek ih asithiik toonta teeteewah men seta. 14 Heh ih liita, "Ngah ih an aba, heh ething eh tongte. 9 Eno, weeli ibah Abraham damdi kakham hang, an suh romseetam koha eno ih asithiik kota adi Leewi (Asithiik katoon rumta an sutoom satoom hantek koha." 15 Abraham ih sutoom satoom ah) eh uh ekot eta. 10 Timnge liidih naan ano bansokta, eno Rangte ih heh suh marah Leewi ah maang tup angta, enoothong Melkjadek raangtaan ih kakhamta erah echoh eta. 16 Seng chomuita di hete hewah Abraham sak ni eje angta. ih thoomhoon ih di, seng men thaknang ih wahoh 11 Ijirel mina suh kota Hootthe jun di, romwah ah men ah elong ih sehi, eno erah thoomhoon rah ih Leewi jaat apaat nawa angtheng. Amadi, leewi nok daanmui jengmui thoontang phansit ha. 17 Rangte hah romwah loong mootkaat ah epun angta bah, ih kakham thinta ah chote loong asuh baat ha, heh belam Aroon jaatang likhiik lah ang thang Melkjadek ih tiim raangtaan ih kakhamta, erah timtok doh uh jaatang likhiik we dong jamtheng tah taat angta. 12 tah lekka ang ah; erah thoidi kah khamha khodi uh Timnge liidih romwah jaatang lek taano bah hootthe thoom we boot hoonta. 18 Jengkhaap enyi je ah, nah uh jirep ah elek etheng ang ah. 13 Eno arah erah maatok uh tah lekka, Rangte tah leekka nyia di liiha, seng Teesu ah jaat hoh paat hoh nawa tah lekka. Seng marah heh damdi epui elite loong angta, hejaat hepaat ngo uh romwah tataat thaak asuh rapne chaan chotheng, seng laalom ah rak thuk mota. 14 Erah thoontang ih ejat eha heh ah Juda suh ah. 19 Seng roidong raangtaan ih erah laalomli tiit baatta adi arah jaat apaat tiit ah baat muh. 15 elang jaatjaat ih ah, Erah laalom ah ih rangmong Arah tiit ah jat suh elaang ih hoonla; Melkjadek likhiik rangsoomnok ni nyuh tin ha dowa ih esa khotok di romwah maama dong taha. 16 Heh ah romwah ih esaathoon adoh thoksiit he. 20 Seng raangtaan ih Jisu seng jaakhoh ni wangta eno sa rookwe raangtaan ih heh ah Melkjadek likhiik romwah phokhoh ih hoonla. (aiōn g165)

7 Arah Melkjadek ah Salem luuwang angta nyia Echoong Thoon Rangte suh heh romwah angta. Abraham raamui theng nawa luuwang baji ah jen thin ano ngaak wang taha di, Melkjadek ah heh damdi chomui ano romseetam kota, 2 eno Abraham ih marah toonta dowa asithiik ah heh suh kota. (Melkjadek liiha phangkhoh thoontang "Kateng Luuwang"; erah damdi heh ah Salem Luuwang angthoi, "Semroongroong Luuwang uh eli eta.") 3 Melkjadek nuh nyia hewah adoleh hete hewih men tiit loong ah raangthin muh; hetup hesaat nyia hetek hemat tiit uh raangthin

19 Mamah liidih Moses Hootthe ih tim uh tapun thukta. Eno amadi laalom theng eseethoon ah koh tahe, marah lam ih Rangte reeni thok li erah ah. 20 Erah damdi, Rangte ih thoomhoon arah eje. Romwah wahoh ang thukta adi arah likhiik thoomhoon tajeeta. 21 Enoothong Jisu ah thoomhoon jun ih romwah ang thukta adi Rangte ih heh suh amah liita, "Teesu ih kamkam eh kakhamta, erah tah ngaak toon ka: An roitang ih romwah angtheng." (aiōn g165) 22 Erah

raangtaan ih, arah maama tiit baat ha rah ih Jisu aba eseethoon tiit ah khamta, mamaah liidih kakham tiit adi nuumijeng eseethoon. **23** Belam uh maama eho naaang baat ha. **7** Jengthaak asuh jaakhoh dowa eje: jaakhoh ni romwah loong wahoh uh hantek ang rumta, timnge liidih neng loong ah mattek erumta, tajam thengta. **8** Enoothong Rangte jengta adi heh erah thoidi neng mootkaat ah tajen jang mokah rumta. **24** Enoothong Jisu ba tongla roitang ah, eno heh romwah mootkaat ah ngo suh uh tatoom koka. (aiōn g165) **25** Ngo heh jun ih Rangte reeni wangla erah jen pang suh Jisu ah saarookwe tarong, mamaah liidih neng loong suh rangsoom kot raang ih heh ah roitang ething tongla. **26** Erah raangtaan ih seng ih jamhi ah chosuh Romwah Phokhothon ah Jisu. Heh ah esa; heh tah thika nyia rangdah tah daka; heh ah rangdah mina loong dowa pheehoom ano rangmong loong ni toonsiit wanta. **27** Heh ah romwah phokhothon loong wahoh likhiik tah angka; Heh ih sa rookwe jaakhoh hetewah rangdah raangtaan ih eno khooop siit hoon ah jaasiit di thoontang roop kota. **28** Moses Hootthe jun ibah lapun lajun mina ah romwah phokhothon raang ih juujeeta; enoothong Rangte ih kakhamta adi thoom nep hoonta, eno erah Hootthe lini dong taha, erah langla saarookwe raangtaan ih epunthoon ang arah Rangte Sah ah juuje ha. (aiōn g165)

8 Seng ih roop lihi ah langla timthan ese ah romwah

Phokhothon ah, heh ah Rangte Esa nyia luuwang loong tongtheng dakchah ko ni rangmong ni tongla. **2** Heh ah romwah phokhothon ang ano thoontang nang ih Esa Taang Thoon adi reela, erah ah Rangte ih hoon arah amiiimi nyutaap adi reela, mina loong lak ih hoon arah tah angka. **3** Timthan romwah phokhothon dan jeeta erah loong ah asithiik kot suh nyia huiawak dook ano Rangte suh khooop hoon suh dan jeeta, eno erah raangtaan ih seng Romwah Phokhothon eh uh khooop jooptheng timjih uh eje angtheng. **4** Heh ah hatoh nah angta bah, heh ah romwah tah jaatjaat ang thengta, mamaah liidih Jehudi Hootthe ih jamha ranglakkot ah kot suh romwah wahoh loong eje ang rumta. **5** Romwah likhiik re rumla rah amiimiisak marah rangmong ni angla erah likhiik jaatjaat ih re rumla. Arah loong ah Moses damdi mamah angta erah likhiik angla. Esa nyutaap ehoon nanah di Rangte ih baatta, "Marah kong ni noisok taho erah likhiikkhi hoon suh nak beehaar uh, an ten nah khomthun uh." **6** Enoothong belam bah, romwah mootkaat marah elongthoon angta ah Jisu jjinni, timnge liidih Rangte nyia heh mina laktung ni kakham

eseethoon tiit ah khamta, mamaah liidih kakham tiit adi kakhoh tiit adoh lah thita bah, liwang kakham tiit ah mina loong thet re ah choh jota. "Saakaan loong ah ethok ehala, Teesu ih liiha, Ngah ih ena kakham ijirel mina loong nyia Juda mina loong damdoh thin ang doh. **9** Erah kakham abah nengte nengwah loong Marah ngah ih neng damdi nuumijeng hoontang adi neng tuungmaang ah tajeeta, erah raangtaan ih ni jorum angno Ijip nawa doksiit rumtang likhiik ah. Marah ngah ih neng damdi nuumijeng hoontang hoonhang, teesu ih liiha: Neng thung nah nga hotthe loong ah thun thuk rum ang nyia neng ten nah nengkuung nengtok nah baat mui theng tah angka. **10** Belam, saathoi doh arah nuumijeng Ijirel mina loong suh phoh ano laktung nah nyoot theng tah angka adoleh nengkuung nengtok nah baat mui theng tah angka. 'Teesu ah jat uh ngeh ah.' Timnge liidih neng ih ngah ejat eh rumte ang halang, miyah nodek thoontang ih jat rumte ang rum halang. **11** Ngo ih uh neng phoh ano laktung nah nyoot theng tah angka adoleh seek ih thiit ah.

9 Phangkhoh thoontang nuumijeng tiit adi rangsoom theng banlam angta, nyia mina ih hoon arah rangsoom theng hah nep angta. **2** Nyutaap ah hoon rumta, kaalek ko asuh Esa rum ngeh liita. Erah di weetook chooktheng angta, Rangte suh kotta baanol ah teebun adi angta. **3** Liwang wah nyukho angta lih adi nyutaap esit angta erah suh Esa Thoon Taang ngeh liita. **4** Erah di Kom nawa romthong maradi phontum tumtak theng nyia nuumijeng bangkhok ah kom nawa ih loopchoi angta, eno erah damdi kom nawa hoon arah khapleng hemong adi manna pan angta, Aroon chaanthah adi banglak dong arah nep angta, eno jengdang ah jonglo adi eraang choi enyi angta. **5** Bangkhok khoh adi hejang pan jih ajaat angta, eno Rangte ah eje ngeh noisokta, heh ih maradi rangdah biin anaanta eradi heh jang ih hoploopta. Enoothong jirep tiit woot jangbaat theng saapoot tah angka. **6** Arah loong ah amah ih khookhamta. Romwah loong ah saarookwe Nyutaap kaalek adi kah mokah rumta, **7** enoothong romwah phokhothon luulu Hemong Thoon Nyutaap adi paang siit di jaasiit kawangta. Heh teewah rangdah raangtaan ih Rangte

suh koh arah sih nyia mina loong lajat thang ih mok saap roon esaang kah maak rumta. 20 Heh ih baatta, re rumta rangdah raangtaan ih sih kah koh wanta. "Rangte ih nuumijeng ah kap tiit baat halan ah arah 8 Erah khookhamta loong ah sok kadi, Esa Chiiala sih rah ih siin hoonha. 21 Erah likhiikkhiik Moses ih naririh ih jatthuk hali, nyutaap kaalek ah panpan ih Esa Nyutaap nyia marah huikhaak rangsoom doh Esa Thoon rum nah wang lam ah mabah uh tah raangtaan ih maak rumta khoh adi uh sih rah ih haka. daapka. 9 Erah loong noisok hali rah charangneng 22 Elang eh ah Hootthe jun ibah jirep sih ih saahaat wa saapoot tiit ah noisok hali. Erah langla Rangte ah, erah damdi rangdah uh sih janhaat adoh ba biin suh khojoop siik hoon lakkot nyia huiawak ah jam anaan ah, 23 Marah rangmong ni angla erah nyoot ano khojoop siik hoonha rah ih rangsoomte loong ten hoonha loong ah uh emamah sih rah ih saasit theng. ah tajen pun siitka, 10 mamah liidih ejok ephaksat luulu nyia khojoop kuh dowa ih luulu ba hoon rumha. Arah loong banlam ah rangkhol nah noisok suh ba, arah loong aba Rangte ih banlam ena hoon saapoot maang thok doh ban maak suh ba ah. 11 Enoothong ah. Heh ah rangmong ni ba wangta, eradi sengtong mongrep ni marah ese eje angla raangtaan ih Jisu thiik ah Rangte ngathong ni heh tong wangla. 25 ah Romwah Phokhothoон likhiik ejen raak ih taha. Jehudi romwah phokhothoон Esa Thoon adi paang Marah nyutaap adi heh mola erah elong nyia esa thoon; erah langla mina lak ih hoon arah tah angka, nyia mongrep dowa tah angka. 12 Esa Thoon nyutaap Mong adi Kristo ah jaasiit saarookwe raangtaan ih roop nopta. Erah saapoot adi romhoon raangtaan ih maan nyia ki sih loong ah tah pi koh wanta, erah thaknang ibah heh teewah sih rah ih rom wan ano seng suh lathoon theng khoppiroidong ah chothuk tahe. (aiōnios g166) 13 Ki nyia maan sih erah damdi luiamaan sook kota dowa botha wiik rah ih marah mina rom arang di lah punka loong sakkhol adi kah rom rumta, emah ih rom rum ano neng khoh kajoop rumta. 14 Erah amimmi angthoi, Kristo sih ih batang aleh erah loong thaknang ibah timthan ehan ih jen sa haat ah, roitang Chiiala jun ih heh teewah roidong ah Rangte suh esa rom ah thoon rom kota. Heh sih rah ih sengthung sengtak lalangka romhoon dowa saahaat tahe, erah doba ething Rangte moot ah jen moh ih. (aiōnios g166) 15 Erah thoidi Rangte ih kakhamta ah ngo ih roitang raangtaan ih romseetam chote loong asuh Jisu ih nuumijeng ena jam thinha. Erah uh ejen lang ih ah mamaah liidih mina loong jaakkoh nuumijeng ih laatbaat rumta adi tong tokdi thet re rumta dowa doksiit suh jaasiit etek eta. (aiōnios g166) 16 Kakhamta jun ibah marah ih hoonta erah etek ah ejat ih thuktheng, 17 timnge liidoh marah ih hoonta heh mik thingthing doh kakham hoonta ah tim uh tah angka; Heh tek lidoh ba ang ah. 18 Erah raangtaan ih jaakkoh dowa nuumijeng ah sih maak adi ba angta. 19 Phangkhoh ah, Moses ih mina loong suh Hootthe ni timthan jengdang angta erah baat rumta. Eno heh ih maan nyia ki sih loong ah toon ano joong damdi woita eno Hootthe leedap adi nyia mina loong khoh ni seem waak rumta, erah waak suh hisop bangphook hemonganpan hechat ang arah nyia saap roon esaang kah maak rumta. 20 Heh ih baatta, re rumta rangdah raangtaan ih sih kah koh wanta. "Rangte ih nuumijeng ah kap tiit baat halan ah arah 8 Erah khookhamta loong ah sok kadi, Esa Chiiala sih rah ih siin hoonha. 21 Erah likhiikkhiik Moses ih naririh ih jatthuk hali, nyutaap kaalek ah panpan ih Esa Nyutaap nyia marah huikhaak rangsoom doh Esa Thoon rum nah wang lam ah mabah uh tah raangtaan ih maak rumta khoh adi uh sih rah ih haka. daapka. 9 Erah loong noisok hali rah charangneng 22 Elang eh ah Hootthe jun ibah jirep sih ih saahaat wa saapoot tiit ah noisok hali. Erah langla Rangte ah, erah damdi rangdah uh sih janhaat adoh ba biin suh khojoop siik hoon lakkot nyia huiawak ah jam anaan ah, 23 Marah rangmong ni angla erah nyoot ano khojoop siik hoonha rah ih rangsoomte loong ten hoonha loong ah uh emamah sih rah ih saasit theng. ah tajen pun siitka, 10 mamah liidih ejok ephaksat luulu nyia khojoop kuh dowa ih luulu ba hoon rumha. Arah loong banlam ah rangkhol nah noisok suh ba, arah loong aba Rangte ih banlam ena hoon saapoot maang thok doh ban maak suh ba ah. 11 Enoothong ah. Heh ah rangmong ni ba wangta, eradi sengtong mongrep ni marah ese eje angla raangtaan ih Jisu thiik ah Rangte ngathong ni heh tong wangla. 25 ah Romwah Phokhothoон likhiik ejen raak ih taha. Jehudi romwah phokhothoон Esa Thoon adi paang Marah nyutaap adi heh mola erah elong nyia esa thoon; erah langla mina lak ih hoon arah tah angka, nyia mongrep dowa tah angka. 12 Esa Thoon nyutaap Mong adi Kristo ah jaasiit saarookwe raangtaan ih roop nopta. Erah saapoot adi romhoon raangtaan ih maan nyia ki sih loong ah tah pi koh wanta, erah thaknang ibah heh teewah sih rah ih rom wan ano seng suh lathoon theng khoppiroidong ah chothuk tahe. (aiōnios g166) 13 Ki nyia maan sih erah damdi luiamaan sook kota dowa botha wiik rah ih marah mina rom arang di lah punka loong sakkhol adi kah rom rumta, emah ih rom rum ano neng khoh kajoop rumta. 14 Erah amimmi angthoi, Kristo sih ih batang aleh erah loong thaknang ibah timthan ehan ih jen sa haat ah, roitang Chiiala jun ih heh teewah roidong ah Rangte suh esa rom ah thoon rom kota. Heh sih rah ih sengthung sengtak lalangka romhoon dowa saahaat tahe, erah doba ething Rangte moot ah jen moh ih. (aiōnios g166) 15 Erah thoidi Rangte ih kakhamta ah ngo ih roitang raangtaan ih romseetam chote loong asuh Jisu ih nuumijeng ena jam thinha. Erah uh ejen lang ih ah mamaah liidih mina loong jaakkoh nuumijeng ih laatbaat rumta adi tong tokdi thet re rumta dowa doksiit suh jaasiit etek eta. (aiōnios g166) 16 Kakhamta jun ibah marah ih hoonta erah etek ah ejat ih thuktheng, 17 timnge liidoh marah ih hoonta heh mik thingthing doh kakham hoonta ah tim uh tah angka; Heh tek lidoh ba ang ah. 18 Erah raangtaan ih jaakkoh dowa nuumijeng ah sih maak adi ba angta. 19 Phangkhoh ah, Moses ih mina loong suh Hootthe ni timthan jengdang angta erah baat rumta. Eno heh ih maan nyia ki sih loong ah toon ano joong damdi woita eno Hootthe leedap adi nyia mina loong khoh ni seem waak rumta, erah waak suh hisop bangphook hemonganpan hechat ang arah nyia Enoothong rangmong nawa loong rah ih erah khotok doh ese khojoop hoontheng ngeh jamha. 24 Timnge liidih, Kristo ah Esa Taang adi tah nopta marah mina lak nawa ih hesak mi dowa nyoot hoon rumta di Enoothong Kristo bah heh teeteewah Rangte suh kot hedop hedop tah wangta, 26 jaahantek wangtheng angta bah heh ah mongrep phang dongsitta dowa ih jaahantek dook chamnaang thengta. Enoothong rangkuh ah ethoon nanah di heh jaasiit saarookwe raangtaan ih ra taha, rangdah saahaat raangtaan ih heh teewah roidong ah kota. (aiōnios g166) 27 Seng thoontang jaasiit etek etheng jaatjaat, erah lih adoh Rangte ih dande he. 28 Erah likhiikkhiik Kristo uh jaasiit rangdah loong ah dok haat raangtaan ih heh teewah roidong ah kota. Heh ewe ngaak dong eha, rangdah raangtaan ih takah angte, enoothong marah mina ih heh bansok ha erah loong puipang raangtaan ih raaha.

10 Jehudi Hootthe ah tah khomka eno amiisak angla rah erah laaphaang; erah ese ah dong suh heh laaphaang ah ban noisok ha. Phooisiitsiit romhoon ah saarookwe hoonha, paang siit ang leh hoon. Erah Hootthe jun ih Rangte reeni wangte mina loong ah arah romhoon jun ih mamaah ma jen punsiit ah? 2 Mina loong Rangte khorongngot rangsoom nawa ih neng rangdah ah mok jen saahaat rumta bah, neng rangdah asuh ethih ngeh takah li rum thengta, khojoop hoon ah thinhaat erum thengta. 3 Emamah ih hepaang rookwe khojoop rumta rah ih neng rangdah loong rah woot dokthun thuk rumha. 4 Mamaah liidih maan nyia ki sih loong rah ih timtok doh uh rangdah ah tajen dok haatta. 5 Erah raangtaan ih, Kristo ah mongrep ni eraak nanah dih heh ih Rangte suh baatta: "Khojoop siik hoon ah an ih takah jam ko ang uh, enoothong nga raangtaan ih sak esiit ban khookhamtu. 6 Romthong ni huiawak sook ha suh nyia rangdah dok haat raangtaan ih khojoop ha suh

an taroon ko. 7 Eno ngah ih baattang, O Rangte, haniik angla. 26 Seng suh amiisak tiit ah jathuk halii an thung jun ih re suh, 'Ngah aani' Hootthe leedap lidoh, jatchoi doh rangdah motkaat karuh mok eh ibah ni nga raang ih raangha likhiikkhiik ah." 8 Jaakkoh erah rangdah sa haat suh khojoop siik hoon theng phangbaatta ah, "Khojoop siik hoon suh nyia rangdah takah jeeka. 27 Erah naang ibah, Rangte tiit daante dok haat suh luiamaan sook ano kot ah tah jamko thet haat suh dande rangwuung nyia weeluang thok edoleh tah roonko." Heh ih emah laang jengta bah hala ra echo damdoh ban soktheng ba je ah! 28 Ngo uh Hootthe jun ih khojoop siik hoon ah hoon ruh ih Moses Hootthe lah chaatka, erah loong ah edande erumta. 9 Eno heh ih liita, "O Rangte, an thung jundoh saadoh neng thet re ah dong baat rum ano, wanyi re suh ngah aani." Eno ehak khojoop ah Rangte nang ih ehan haakiite mok dong abah, lah minchan ih dok haat ano Kristo khojoop ah weelete thinta. thang ih tek haat kah ih rum ah. 29 Emah ang abah, 10 Mamah liidih Jisu Kristo ah Rangte thung jun ih ngo ih Rangte Sah ah thetsok haate ah mamah angte reeta, erah jaasiit saarookwe raangtaan ih heh sak ah? eno marah mina ih Rangte nuumijeng sih ih tek haat raangtaan ih seng loong ah seng rangdah saasiit rumha asuh thaangniin ngeh thun rumha loong nawa esa eti. 11 Jehudi romwah ih saarookwe heh asuh uh mamah angte ang ah? eno Chiala minchan moot ah mota eno erarah khojoop ah jaarook we ah thaangjuute loong asuh uh mamah angte ah? kahoonta; enoothong erah khojoop siik hoon rah Taathun thaak an eho chamthuk theng bansok rumha ih tim saadoh uh rangdah ah tah sa haatka. 12 rah timthan echo theng ah! 30 Timnge liidih erah Enoothong, Kristo ibah rangdah loong raangtaan ih ngo jengta erah seng ih jat ehi, "Jaadaak ah ngah khojoop jaasiit hoonta, erah saarookwe raangtaan ih ih hoon ang, ngah ih ngaak kot ih ang"; eno amah angla, eno heh ah Rangte dakchah ko adi tongla. uh eli eta, "Rangte ih heh mina loong ah dande eh 13 Eradi Rangte ih heh raawah loong ah heh lanak ah." 31 Ething Rangte lakkhonah dat abah timthan theng maang thinthin eh banha. 14 Jaasiit khojoop echo etheng ah! 32 Dokthun uh an damdi jaakkoh ih ngo rangdah sa haatta erah loong ah saarookwe ni mamah angta, Rangte weephaak ah an sak ni ra raangtaan ih epunthoon ih hoon thuk rumta. 15 Esa taha lini ah, an jirep lam ni chamtu, ang abah uh Chiala ih uh seng suh haaki koh tahe. Jaakkoh adi echam enaang rah ih tajen taho. 33 Tim saasa di heh ih liita, 16 "Saakaan thok ha doh arah nuumijeng an midung ni thaangju rum taho eno rakri rum thuk ah neng damdoh hoon ang Ngah ih nga hootthe rah taho, tim saasa di an thaangju rum taho loong damdi neng ten nah nopsak ang eno neng khotih nah nep joon tong suh ban tongtu. 34 Phaatak ni tongte loong raang ang." Teesu ih liita. 17 Eno heh ih amah we damdi roong chamtu, an hupkhaak thaaja rumta di liita, "Ngah ih neng rangdah loong nyia neng thet uh an ih tenroon lam ih enaan etu, mamah liidih re loong ah takah dokthun kang." 18 Erah thoibin an ih ejat etu marah thet haat rumta thaknang ibah anaan hoonta dowa ih, rangdah dok haat suh khojoop an ese ngaak chote angtu rah ah, erah hupkhaak takah jamka. 19 Phoh ano loong, erah raangtaan ih ah roitang raangtaan ih ang ah. 35 An thung nak Jisu tek jun ih lacho laphaan Esa Thoon Rum adoh joong uh mamah liidih erah dowa an ih hethaang ah jen wang ih. 20 Nyukho ah jun ih seng loong suh lam elong choh uh. 36 Rangte thung jun ih re suh nyia ena nyia ething lamlaang koh hali—erah langla, Heh Rangte kakham ah chosuh li ubah an ih ejen naan teewah sak jun ih. 21 Seng loong raang ih Rangte etheng ang ah. 37 Mamah liidih rangteele ni baat ha, nok sokboite elongthoon romwah esii je ah. 22 Erah "Chomroi lidoh, marah eraak ete angla erah wah rah raang ih Rangte reenah esa tenthun nyia amiimi eraak eha; heh tah beenba ka. 38 Mamah ang abah tuungmaang ah kap ino wang ih, erah damdi seng uh nga kateng mina loong ih hanpi rum ano ething eh tenthun ethih dowa saahaat nyia seng sak ah erah tong rum ah; Enoothong marah mina heh liko ngaak joong ih chot choi wang ih. 23 Marah ten ih jamhi erah ah, erah mina asuh ngah tah roonkang." 39 Seng laalom ah rongrong eh thin ih, timnge liidih Rangte loong heh liko ngaakte nyia emat ete mina likhiik ah, erah mina asuh ngah tah roonkang. 24 Seng laktung nah esok boi mui etheng, seng loong ah epuipang choi. huinong ah nong hui mui suh nyia ese reeraang moot suh ah, eno minchan ah noisok mui ih. 25 Wahoh ih thinhaat ha likhiik seng laktung nah rangsoom rangtu theng nah chomui tah toihata ke. Erah nang ibah seng laktung nah ehanhan thong huk baattaaan mui ih, sen ih uh ejat ehan Teesu raak Saakaan ah rapne

11 Tuungmaang eje liiha ah langla seng mik ih latup thang ih kamkam ih laalomli asuh liiha. 2 Rangte ih teewah mina loong suh neng tuungmaang jeethoi dong jathuk rumta. 3 Rang ahah Rangte jengkhaap nawa ih hoonta rah seng tuungmaang jun

ih jat hi, mamah liidih marah ekap tup ehi erah latupke thun rumta bah engaak mok erum thengta. **16** Erah dowa hoon arah. (aiōn g165) **4** Abel ih tuungmaang thaknang ibah ese deek akaan rah chosuh nook jeethaang ih Ken thaknang ih ese Rangte suh khooop rumta, erah rangmong deek akaan asuh liiha. Rangte hoonta. Heh tuungmaang je thaang ih Rangte ih ih ngah neng loong Rangte li suh tah rakriita, mamah heh suh kateng mina ngeh thangta, timnge liidih heh liidih neng loong raangtaan ih samnuthung ah hoon lakkot ah ethang eta. Heh tuungmaang je thaang thin eta. **17** Rangte ih taat teeme kano, Abraham ih Abel ah etek lini uh jeng ruh ela. **5** Inok ah heh ih heh sah Isak Rangte suh khooop siik hoon taat tuungmaang jeethaang ih tah tiita enoothong Rangte koh wanta erah heh tuungmaang jeethaang ih angta. taang ni siit wanta, eno mina loong ih uh tah chojam Rangte ih kakhamta mina rah Abraham, angta bah rumta, mamah liidih Rangte ih rang ni toonsiit wanta. uh heh sah esii luulu angta rah khooop siik hoonkot Rangteele ni liiha Inok ah rang ni maang toonsiit wanta suh nooknook angta. **18** Rangte ih baat choi, "Ngah di Rangte ah roon thukta. **6** Tuungmaang lah jeeka ih kakham tang, an sah Isak jun ih an sutoom satoom bah ngo ih uh Rangte ah tajen roon thukka. Timnge ah choh uh ngeh ah." **19** Abraham thung ni dong taha liidih Rangte reenah wangte loong ih Rangte ah eje Rangte ih Isak ah etek nawa jen saat siit eh ah—eno, nyia ejam eh ah bah echoh eh ah ngeh tuungmaang emamah Abraham ih Isak ah etek taat eta nawa we eje angtheng. **7** Noa suh heh tuungmaang eje angta, ngaak choh eta. **20** Heh tuungmaang jun di Isak ih erah raangtaan ih Rangte ih maang langka di ban Jaakob nyia Isau suh liwang raangtaan ih romseetam baatta jengkhaap ah Noa ih echaat eta. Rangte jeng ah ko nyuita. **21** Tuungmaang jeethaang ih Jaakob ah chaat ano khoonkuung ah hoonta eradi heh ih etek nanah di Josep sah miwasah loong suh teewah nyia heh jaatang thoontang pui rumta. Erah romseetam korumta. Heh ih heh kiingthom adi nyaang lini mongrep ah damdak haat choi angta, eno Noa ano khorong ngotta. **22** Josep suh tuungmaang je ih Rangte jiinni wa kateng ah tuungmaang jun ih thaang ih, heh etek nanah angta adi, ban baat thin jen chota. **8** Abraham ih Rangte jeng chaatta rah rumta, Ijirel mina loong Ijip nawa dokkhom eh ah, heh di tuungmaang eje ang thaang ih. Rangte ih eno heh teewah mang ah mamah ih toonrut theng ah Abraham suh marah heh suh kottheng angta erah erah ban baat thinta. **23** Moses nuwah di tuungmaang hah adoh kaat suh baatta, heh hah ah thinhaat eje angta erah raangtaan ih neng sah Moses ah ano mani kalang ngeh uh lajat kaadi kata. **9** Heh laajom maang langlang hotthin erumta. Neng ih nodek tuungmaang jeethaang ih Rangte ih kakhamta deek ah sok rum ano jaaseemoong angta, luungwang akaan adi wenwah likhiik ih tongta. Eradi nyutaap jengdaan suh tacho rumta. **24** Moses di tuungmaang loong ni tongta, erarah Rangte kakham chote Isak eje angta, heh mihak ih hoonta di luungwang sah uh nyutaap ni tongta eno Jaakob nep emamah ih minuh sah suh heh sah ngeh liirum kano heh ih tongta. **10** Abraham ih marah Rangte ih jaaseemoong edaan eta. **25** Heh ih rangdah nah chomroi raangtaan ih hoon arah samnuthung nyia saarookwe raangtaan ih tenroon ih tong thaknang ibah Rangte mina loong ih ang arah samnuthung angsuh hah ese rah banta. damdoch roong cham suh dan chaangta. **26** Heh thung **11** Tuungmaang nawa ih Abraham ah hewah ih jen ni thok taha, Ijip nawa nyamka ah thaknang ibah hoonta, heh rapne teekaang ang abah uh nyia Sara Kristo damdi roong chamnaang aba thaangchaan ah sah lah dong huite angta bah uh ah. Rangte thoon, mamah liidih lakngah dowa thaang chotheng kakham ah thin suh Abraham di tuungmaang eje ah bansokta. **27** Moses di tuungmaang jeethaang angta. **12** Abraham hesak abah etek eta ang ah bah ih luuwang tenkhat ra lah cho laphaan ih Ijip nawa uh mina esii dowa heh sutoom satoom loong hantek doksoonta. Heh ih lah japtup theng Rangte ah etup dongta, rang ni ritsi loong nyia juungnuh kaang ni eta likhiik ang ano ewe ngaak esuh edaan eta. **28** lajen wettheng phusaang angla likhiik ah. **13** Arah Heh di tuungmaang eje angthoi, Khopui kuwaang ah mina loong di tuungmaang je thaang ih ti rumta. phang kuh rumta, eno Etek Rangsah ih Ijirel mina sah Neng Rangte ih kakhamta rah maangchoh rumka, phokhoh khoh ah lah tek haat suh kaasak khotbung enoothong haloh nawa ih dook tup rum ano neng rookwe sih ah hak thuk rumta. **29** Ijirel mina loong loong ih noppoen rumta, eno neng ih ejat erumta, di tuungmaang eje angthoi ih saanghook ni koom hatoh adi minok miyah likhiik nyia wenwah likhiik boh koom Esaang Juungnuh adi jen daankhoom rumta; ih tongli ngeh ah. **14** Erah jeng rumta rah ih noisok neng lilih Ijip nawa mina loong ah taat we kah rum ha neng loong ih nengdeek nengkaan ah jam rumha ano juungnuh ih mattliim kaat rumta. **30** Ijirel mina ngeh ah. **15** Neng ih marah deek akaan thinhaat loong di tuungmaang jeethaang ih Jeriko pa loong ah rumta erah tah woot sen thun rumta; erah mok woot sa sinet ngoomkhoom rum ano rukdat thuk rumta.

31 Hansangte Rahab ah tuungmaang jeethaang ih ih timthan jen naanta rangdah mina loong ih taat marah Rangte jeng lah chaat rumta loong damdi tah miksuk rumta di ah! Erah raangtaan ih sen teenuh wak tek buh rumta, mamah liidih heh ih Ijirel nawa teewah thung nak joong theng nyia nak toihaat theng. jengkaap kholwaate loong ah joonte likhiik banpoon 4 Sen roidong di rangdah damdoh mui raangtaan ih rumta. 32 Ewe boot baat tam eh ang? saapoot khoh laan mat ruh bah amadi tuk ih maang thaak takah jeeka Gidion, Barak, Samson, Jepthah, Dewid, naan kan. 5 Rangte ih sen loong suh heh sah dakbi Samuel, nyia khonuh khowah loong tiit baat suh ah. thun hanno tenchaan kot jengkhaap baat tahan rah 33 Neng di tuungmaang jeethaang ih deekrep jen beehaat tam ehan? "Nga sah, Teesu ih huk baat rumta, neng kateng reeraang ah re rumta nyia Rangte handoh sen thung ah koh an, Nak thungjoong an heh kakham ah echoh erumta. Neng ih Sakhobung tui ih choophaan handoh ah. 6 Timnge liidih Teesu ih uh jen kepjoot erumta, 34 weelak loong ah nep jen marah minchan ha erah suh huk baat ha, eno marah met boot eh rumta, milang mipah dowa nep jen pui heh sah ngeh ih ekap eha erah suh hoocham thuk ih eh rumta. Neng loong ah larook lata ang rum abah la." 7 Maama wah ih hoocham thuk eha ah enaan uh tarong ang rumta; raamui suh tomrong tarong etheng; Rangte ih sen loong suh heh sah lakbi thun ang rum ano hahoh nawa ra loong ah jen rumta. 35 halan ah sen chamnaang lan rah ih jat ha. Heh wah Minuh loong tuungmaang nawa ih neng jaatang etek ih lataat hoocham thukka rah heh sah eje tam ah? 8 nawa ngaak thing arah choh rumta. Wahoh loong ah, Sen loong ah heh sah ang anno lah hoocham thuk maama pongwan tong suh lanookte loong ah, roidong thang mok ang an bah, sen loong ah sami tah ang nawa saat suh echam enaang etheng ang ah. 36 kan, enoothong sen loong ah paansah. 9 Mina ang Marah marah ah ejonnaam eleh ruh nawa ih buh ibah sengwah loong ih hoocham thuk ehe, eno neng kah ih rumta, eno marah marah ah jaanruh ih khakleh ah echoomjoot ehi. Erah ang abah chiiala Wah lakhuu phaataak ni kah sakwan rumta. 37 Neng loong ah jong nah batang aleh timthan wangjih ang ah! eno heh suh nawa ih tekpat kah erumta, kooroot ih thanyi kah look haat ano thing tongjih ang ah! 10 Hansi di hewah thakhan rumta, lang ih dook kah eh rumta. Miksuk loong ih chomroi raangtaan ih hoocham thuk hali erumta mina loong ah, rakri ethuk rumta loong ah marah neng raangtaan ih punla adi ah, enoothong eno changthih loong ah saap nyia ki khoop ah nyuh Rangte reela abah seng loong ese ang raangtaan akhat dabbi chiipi rum ano katum khom rumta. 38 ih reela, enooba heh esa adoh roongroop ih. 11 Mongrep ah neng suh emathan ese tah angta! neng Seng ehoocham thuk ehalil adi, chomroi raangtaan loong ah phusaang hani nokmah wensang likhiik ih tenroon lah ang thang tenchi ang thuk hali. Ang kong akaan ni tum thaaja rumta, mararah ah hamong abah uh linah marah mina asuh hoocham thuk ano ni nyia jongdaap ni tong rumta. 39 Timthan epaatjajih sekthukla erah thaang ah kateng roidong di angla re rum arah raangthin rumta erah loong ah neng semroongroong thaang chotheng ah choh ah. 12 tuungmaang nawa ih jen rum arah angta! ang abah Erah raangtaan ih an lak enaang elu rah toon uh, eno uh Rangte ih kakhamta rah tachoh rumta, 40 mamaah an lakuh mootnaang lu rah rong chap uh! 13 Lamjun liidih seng loong raangtaan suh Rangte ih erah khotok adoh koom ruh eh uh, ekoong anglu rah toom rong doh ese toom ang ah ngeh kaan koongta. Rangte tenthun ah langla neng loong ah seng damdoh roop koomuh, erah nang ibah ede thong toom eh uh. 14 Thoontang damdoh semroongroong angsuh thun siit rum haano epun ih hoon thuk suh thunta.

12 Seng raangtaan ibah, haaki arah loong ah kookchap hali. Erah raangtaan ih seng tootmui soon li lam adi tim phaklak la nyia rangdah ih tangjoh hali ah thinhaat ih, eno seng thung nah tootmui soon ah kamkam ih thun ino soon ih. 2 Seng mik ah Jisu taangko sok ih, ngo suh ephang dowa ih ethoon tuk ih seng tuungmaang jeela erah wah asuh ah. Heh bangphak ni chamnaang thoi tah thin haatta! mamah liidih tenroon ah heh jaakkoh ni ban tongta, heh ih bangphak nah tek suh rakrek tenthun tah jeeta, eno amadi Rangte tongtheng dakchah ko adi tongla. 3 Taatthun thaak an heh di mamah angta rah ah; Heh

angta adi wang rumta likhiik tawang ran, **19** luirong roong tongte nyia lajak loong ah dande ih ah. **5** erongwah ih huungmot arah nyia eriing eraak ih arah Ngun ah nak minchan uh, erah dowa haloh ih tong angta. Mih loong ah ih miroot ah chaat arah khotok uh, marah an jiinni jeela erah suh tenchem ang uh. doh nak toom kah we chaat ih ngeh riing huung Mamah liidih Rangte ih liita, "Ngah ih an timtok doh rumla, **20** timnge liidih neng loong ih thaaraamta ah uh tah thinhaat ra; Ngah ih an timtok doh uh tah kapchaat rum ano tajen naan rumta, eradi amah daap haat ra." **6** Seng loong ih tenchaan hoon ih, liita, "Chok awak ih kong ah paanak abah kong rah eno jeng ih, "Teesu ah nga huinong huite, ngah tah ih tekpat etheng." **21** Marah noisokta erah micho chookang. Ngo ih timjih ma jen ehang?" **7** Jaakkoh miphaa ang kano Moses ih liita, "Ngah rapne emoot ni marah lamsuite ih Rangte jengkhaap baat tahan cho elang!" **22** Enoothong sen Jaion Kong ni nyia erah wah loong ah dokthun eh an. Ngaak dokthun Ething Rangte samnuthung adi wang tahan, marah thaak an mamah ih thingtong rumta nyia mamah rangmong Jerusalem liiha eno rangsah hantek tongla ih ti rumta, eno neng ih tuungmaang rumta erah eradi ah. **23** Ngo men rangmong ni raangaah erah nyoot an. **8** Jisu Kristo ah miinnya, chiinnyah eno loong ah Rangte sah phokhoh nakhoh ih hoon ano saarookwe erarah ang ah. (**a10n g165**) **9** Amiimi lam tenroon theng adi lomtong lan, eno erah Rangte jiinni dowa sen loong ah maama maama moong dong wang halan, marah ih mina kah dande ah nyia ese nyoot rumha rah ih naktoom ki nyootkaat han. Rangte mina ah epun ih hoonla erah chiala taang ni sen minchan nawa ih senten senmong ah erong ang thuk wang halan. **24** Marah ih ena nuumijeng khookhamte halan ah ese, phaksat banlam ah kap uno tarong nyia Abel sih thaknang ibah ese thoon kakhham hoonta tah angko; marah mina ih erah phaksat banlam ah sih hakte Jisu taang ni wang halan. **25** Banban ih kap rumha erah banlam ih tah jen sokboi rumka. **10** ban tong an, eno marah jengla erah lachaat thang Romwah marah Jehudi rangsoomnok ni mootte loong nak eh an. Arah hatoh ni esa ruurang baat ha rah ih seng romthong ni Rangte suh koha erah phaksat lachaat thang ih ngo tong ah erah mina abah tajen ah tajen phaksah ka. **11** Neng rangdah raangtaan ih hottongka. Rangmong nawa marah jengla erah jeng khoopo siik hoon Jehudi romwah phokhothon ih lachaat mok ang ubah ehotong esuh echaan ang ah! Esa Thoon Taang adi luiamaan sih ah pi wan ano **26** Erah tokdi heh jengkhaap nawa ih hatoh ah moot Rangte suh kakoh wanta; enoothong hesak loong ah hoomita, Enoothong belam heh ih kakhama, "Ngah nyutaap taakkhuung adi we ni tak rumta. **12** Arah ih jaasiit than we nyoong ang doh hatoh luulu lah thoidi Jisu ah samnuthung paathong jiit ni tiita, eno anghang rangmong nep nyoong ang." **27** Jengkhaap heh sih nawa ih mina loong neng rangdah nawa loong "Taksiit we boot baatta" rah ih noisok ha timthan sa haat rumta. **13** Erah ang abah, paathong jiit nah dong hoonchoi loong ah enyoong eh ah nyia tah Jisu jinnah kah ino heh rakri ah roong hui kah ih. tong thukka ang ah, erah doba marah lajen moot **14** Mamah liidih arah mongrep adi seng loong suh nyoongka erah ba chengtong ah. **28** Lakookmi li thung roitang raangtaan ih samnuthung ah tajeeka; marah angheng timnge ah lajen moot nyoongka hasong ah eraak te ang hala erah samnuthung ah bansok hi. **15** choli, heh tenroon thuk suh seng echo lam ih nyia Erah raangtaan ih saarookwe Rangte ah phoongpha heh choomjoot lam ih eno lakookmi jenglam ih heh ih seng roidong ah Rangte suh Jisu jun ih kohi likhiik rang ah soom ih; **29** Mamah liidih seng Rangte ah ah, seng loong ih Jisu ah Teesu ngeh tui nawa ih jirep thet haatte we.

13 Kristaan likhiik ang anno sen laktung nah minchan mui an. **2** Wenwah sen nok nah noppoorn suh nak laamse an. Jaakkoh ni marah marah mina mih noppoonte ejie angta erah loong ih rangsah ah lajat thang ih noppoorn rumta. **3** Sen loong ah phaatak ni tonglan likhiik ang anno phaatak ni tongte loong ah nak beehaar an. Echam enaangte loong asuh uh sen loong nep eroong cham elan likhiik ih thun an. **4** Jaalah riik kuhoon ah echoomjoot etheng toom ang ah, eno heh minuh nyia heh miwah laktung nah tuungmaang mui ah ejie angheng. Rangte ih minuh misah nyia miwah misah damdoh roongjup

roong tongte nyia lajak loong ah dande ih ah. **5** Ngun ah nak minchan uh, erah dowa haloh ih tong angta. Mih loong ah ih miroot ah chaat arah khotok uh, marah an jiinni jeela erah suh tenchem ang uh. doh nak toom kah we chaat ih ngeh riing huung Mamah liidih Rangte ih liita, "Ngah ih an timtok doh rumla, **20** timnge liidih neng loong ih thaaraamta ah uh tah thinhaat ra; Ngah ih an timtok doh uh tah kapchaat rum ano tajen naan rumta, eradi amah daap haat ra." **6** Seng loong ih tenchaan hoon ih, liita, "Chok awak ih kong ah paanak abah kong rah eno jeng ih, "Teesu ah nga huinong huite, ngah tah ih tekpat etheng." **21** Marah noisokta erah micho chookang. Ngo ih timjih ma jen ehang?" **7** Jaakkoh miphaa ang kano Moses ih liita, "Ngah rapne emoot ni marah lamsuite ih Rangte jengkhaap baat tahan cho elang!" **22** Enoothong sen Jaion Kong ni nyia erah wah loong ah dokthun eh an. Ngaak dokthun Ething Rangte samnuthung adi wang tahan, marah thaak an mamah ih thingtong rumta nyia mamah rangmong Jerusalem liiha eno rangsah hantek tongla ih ti rumta, eno neng ih tuungmaang rumta erah eradi ah. **23** Ngo men rangmong ni raangaah erah nyoot an. **8** Jisu Kristo ah miinnya, chiinnyah eno loong ah Rangte sah phokhoh nakhoh ih hoon ano saarookwe erarah ang ah. (**a10n g165**) **9** Amiimi lam tenroon theng adi lomtong lan, eno erah Rangte jiinni dowa sen loong ah maama maama moong dong wang halan, marah ih mina kah dande ah nyia ese nyoot rumha rah ih naktoom ki nyootkaat han. Rangte mina ah epun ih hoonla erah chiala taang ni sen minchan nawa ih senten senmong ah erong ang thuk wang halan. **24** Marah ih ena nuumijeng khookhamte halan ah ese, phaksat banlam ah kap uno tarong nyia Abel sih thaknang ibah ese thoon kakhham hoonta tah angko; marah mina ih erah phaksat banlam ah sih hakte Jisu taang ni wang halan. **25** Banban ih kap rumha erah banlam ih tah jen sokboi rumka. **10** ban tong an, eno marah jengla erah lachaat thang Romwah marah Jehudi rangsoomnok ni mootte loong nak eh an. Arah hatoh ni esa ruurang baat ha rah ih seng romthong ni Rangte suh koha erah phaksat lachaat thang ih ngo tong ah erah mina abah tajen ah tajen phaksah ka. **11** Neng rangdah raangtaan ih hottongka. Rangmong nawa marah jengla erah jeng khoopo siik hoon Jehudi romwah phokhothon ih lachaat mok ang ubah ehotong esuh echaan ang ah! Esa Thoon Taang adi luiamaan sih ah pi wan ano **26** Erah tokdi heh jengkhaap nawa ih hatoh ah moot Rangte suh kakoh wanta; enoothong hesak loong ah hoomita, Enoothong belam heh ih kakhama, "Ngah nyutaap taakkhuung adi we ni tak rumta. **12** Arah ih jaasiit than we nyoong ang doh hatoh luulu lah thoidi Jisu ah samnuthung paathong jiit ni tiita, eno anghang rangmong nep nyoong ang." **27** Jengkhaap heh sih nawa ih mina loong neng rangdah nawa loong "Taksiit we boot baatta" rah ih noisok ha timthan sa haat rumta. **13** Erah ang abah, paathong jiit nah dong hoonchoi loong ah enyoong eh ah nyia tah Jisu jinnah kah ino heh rakri ah roong hui kah ih. tong thukka ang ah, erah doba marah lajen moot **14** Mamah liidih arah mongrep adi seng loong suh nyoongka erah ba chengtong ah. **28** Lakookmi li thung roitang raangtaan ih samnuthung ah tajeeka; marah angheng timnge ah lajen moot nyoongka hasong ah eraak te ang hala erah samnuthung ah bansok hi. **15** choli, heh tenroon thuk suh seng echo lam ih nyia Erah raangtaan ih saarookwe Rangte ah phoongpha heh choomjoot lam ih eno lakookmi jenglam ih heh ih seng roidong ah Rangte suh Jisu jun ih kohi likhiik rang ah soom ih; **29** Mamah liidih seng Rangte ah ah, seng loong ih Jisu ah Teesu ngeh tui nawa ih jirep thet haatte we.

nookli. 19 Eno ngah ih sen loong lasih jowe rumhala sen jannah Rangte ih seek toom we ngaakwang thuk hang suh rangsoom koh weehe. 20 Rangte ih Jisu Teesu ah etek nawa saatsiitta, Heh sih kota thoi ih heh ah Elongthoon Saapriimte angla, erah ih roitang raangtaan ih nuumijeng adi sin hoonta. Heh thung puntheng re suh semroongroong Rangte ih marah ese hupkhaak jamhu erah toom koho, Jisu Kristo jun ih seng loong ih heh tenroon theng moot ah toom moh thuk he. Kristo ah roitang rangka theng toom ang ah! Amen. (aiōn g165, aiōnios g166) 22 Ngaaphoh ngaano loong sen lasih jorum hala, arah tenchaan jengkhaap ah enaan damdoh chaat we an; ngah ih arah raanghang leecheep adi eloot jengkhaap tah angka. 23 Sengphoh sengno Timothi ah phaatak nawa edok eta ngeh jatthuk suh nooklang. Heh elaang ih thok haaba, ngah sen jannah chomui hang doh heh nep waksiit jahang. 24 Seng jengseera jengkhaap ah sen lamsiitte loong nyia Rangte mina loong suh toombaataan. Itaali nawa hanpiite loong jannah wa nep jengseera ah maatkaat halan. 25 Rangte minchan sen loong damdoh toom jeeha.

Jeems

1 Rangte nyia Teesu Jisu Kristo laksuh, Jeems taangnawa: Mongrep noongrep ni Rangte mina loong tiisoontla loong suh jengseera. **2** Joon awaan loong, sen taangnah jaatrep phate joonnaam thok haadoh khangraangse ngeh ih li an, **3** tiimnge liidi erah likhiik phate joonnaam ah sen tuumaang nawa ih jen tanno juuba, jirep adoh jen naan eh an. **4** Sen ih jat etheng, jen naan ih tanno roidong doh jirep ah jen an, eno juuba tiim lampo nah uh sen epun nyia lasoot lasaam ang an. **5** Enoothong sengdung dowa o ang an bah uh mongtham ese laje kanbah, sen ih Rangte rangsoom an heh ih kot ehan; tiimnge liidi Rangte ih loontang suh larat lapat thang ih minchan ih chokoha. **6** Enoothong mabah rangsoom an, tenchi lah angthang ih hanpi an. O tenchi angla erabah juusih ni pong ih juutak saapmot ah likhiik. **7** Sen loong emah mok ang anbah, nyia tiim re an bah uh sen thung nah lajen phanthun kanbah, **8** Teesu taangnawa echoh eh ih ngeh ih nakmok thun an. **9** Changthih Kristaan loong ah Rangte ih toonjoh adoh tenroon ang theng, **10** adoleh changteng Kristaan loong ah Rangte ih datthiin ih adoh tenroon ang theng. Tiimnge liidi changteng ah woma ni popong kah mutdat ah likhiik ih mah ah. **11** Rangsa ah khaamloolo ih dong tahaano nyia mi taano bangphook ah tekraat eha; hepoong uh takah poongka, adoleh hejaase ah uh emat e ah. Erah likhiikkhiik changteng loong ah neng pheehoon mootkaat damdoh thet haat ah. **12** Phate joonnaam di o ih tuumaang roh erah juuba tenroon, tiimnge liidi erah thaak taari ha jen ano, heh mongnook loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih hethaang ah roidong koh ah. **13** Erah likhiik thaak taari heedoh, seng ih mabah uh lajaataat jeng theng, "Arah thaak taari hali ah Rangte taangnawa." Tiimnge liidi Rangte ah ethih ekhah ih tami thaak ka, he teewah ih o uh tathaak taari ka. **14** Enoothong seng tenthun ethih nyia nyamnyook ih dat hoom hali. **15** Enoothong seng tenthun ethih ekhah rah ih rangdah dongsam thukla nyia dongtup ha; erah lih adi rangdah ah hantek phong taano etek ih thukla. **16** Joonte loong erah raangtaan ih naktoom mokwaan han! **17** Ranglakkot ese nyia epun lakkot ah rangmong nawa ra hala; rangmong dowa weephaak Dongsilite Rangte reenawa ra hala, heh lekte tah angka nyia rangnak takah ngaak ang thukka. **18** ah tuumaang nah changteng angthuk suh danjeeta, Hethung hetak nawa ih nyia heh jengkhaap amiisak erah loong tung dowa seng loong ah phangkhoh tiik

arah potiik loong ang theng. **19** Joonte loong, sen ih arah samthun roh etheng! Warep ih boichaat ah jaalo ih boichaat theng, enoothong ejeng nyia ekhat ah siak lakhat theng. **20** Mina tenkhat ih Rangte kateng tenthun nyia mootkaat ah mabah uh tachoka. **21** Erah raangtaan ih lalangka lampo ni jangse li dowa nyia ethih mootkaat loong dowa haloh ang theng. Jirep ah Rangte suh look anno sen tenthun ni tiimjaat jengkhaap dong thukla erah ah kaptheng, erah ih juuba jen puipang han. **22** Heh jengkhaap ah boichaat luulu ih anno sen teenuh teewah nak mokwaan an; erah nang ebah erah chaat han jengkhaap kap suh jangse an. **23** Sen ih jengkhaap ah boichaat luulu ih anno erah jun ih jangse lareeraang kanbah, theeri ni adoleh samsok ni o mina ih heh teenuh teewah likhiikkhiik ih japtup arah likhiik ih ang an. **24** Erah loong ah ebah neng teenuh teewah ah samkhikhiih ih sok ano dokkhoom kala eno hethi hekhoh tiim likhiik angko taaja erah jaasiit di lak haat ha. **25** Enoothong marah hootthe mina puipang suh epunthoon ah, labeehaat thang ih erah hootthe ah kap anbah nyia boichaat luulu lah ethang ih jangse ih reeraang pakna anbah—sen tiim re an erah doh Rangte ih romseetam kohan. **26** O ih bah uh sen jaachi ni ngah thooroom mina ngeh ih tam thun han? Heh tuihah ah laplap ih moot abah heh thooroom ah thaangmuh, erabah heh teeteewah ba mokwaan ha. **27** Sen loong Wah Rangte ih kilingling nyia amiiimi thooroom liiha abah amah suh liiha: numuh wamuh nyia numuh jooti loong ah neng chamchoh doh chosok theng adoleh arah mongrep dowa mih thet hoomjih loong dowa haloh ang theng.

2 Joonte loong, chaan aphaan Teesu, Teesu Jisu Kristo suh hanpiite loong, rangkhonah sok an thaak taari hali ah Rangte taangnawa." Jengthaak asuh changteng warah ah kom laktiip nyia nyuse khatmi ah kap ano ngoongthum theng ni wang hala, erah damdi changthih warah uh nyutu khattu ah kap ano wang hala. **3** An ih nyuse khatmi kapte asuh choomjoh uno "Tongtheng eseethoon adoh tong uh mokbaat ubah," enoothong changthih warah suh "Erah doh chap uh, adoleh nga lathong nah erah hah adoh tong uh mokbaat ubah," **4** erabah sen jaachi ni ethih tenthun nawa ih mok dandeemui elan. **5** Nga mongnook joonte loong, boichaat thaak ranghasong adoh chotong thuk ah. **6** Enoothong sen loong ah ih changthih ah tachoom jokan! Mat

hoonte jiinni hoomkaat hanno sen suh liilaangte ah ah kateng ngeh ih kapta." Erah thoidi Abraham suh o ah? Changteng loong ah laanglek! 7 Sen suh Rangte joonte ngeh ih poonta. 24 Erah raangtaan kohalan men ese thetbaatte ah neng loong laanglek ih, sen ih tup ehan, heh reeraang pakna jun ih ba ah. 8 Hasong hootthe ah kap anbah sen loong ah Rangte ngathong ni erah mina ah kateng eh hoonta, epunjih ah re an, erah rangteele ni uh emah ju liiha, heh tuumaang lakkah ih tami angka. 25 Hansangte "Senkhung sentok ah senteewah minchan han ah Rahap ah uh emamah ju angta. Heh reeraang pakna likhiik ih minchan theng." 9 Enoothong sen ih o mina jun ih Rangte damdi kateng eh hoonta, mamaah ang abah uh rangkhoh nah sok anno mok liilaang ih hoonta liidi bah, Rahab ih Ijirel mijokjengte ah anbah, sen loong ah rangdajih re lan, eno Hootthe noppoon ano lamhoh ko nawa ih hotsoon thuk rumta. jundi hootthe thetsiitte ngeh ih dut haat han. 10 O ihen jengdang esii thetsiit ah erabah jengdang thoontang tekhang angla likhiikkhiik, reeraang pakna laje thang thetsiitte eh hoonla. 11 Tiimnge liidi, "Misah minuh ih tuumaang luulu je abah erabah tekhang. damdoh laroomjup theng," emah liite warah ih liiha,

"Mih latek haat theng" ngeh ih uh li eha. An misah minuh damdoh laroomjup ko bah uh, an ih mitek haat ubah hootthe thetsiitte ih hoonlu. 12 Senjeng senkong nyia senmoot senkaat ah seng puipangte hootthe ih dande ha mina likhiik ih ang theng. 13 Tiimnge liidi o tenthet lajeeka mina ah Rangte ih dande adoh heh suh tenthet tajeeka ang ah; enoothong tenthet jeete ah dande sa echo ejih tajeeka ang ah. 14 Joon awaan loong, sen loong dung dowa o ih bah uh sen reeraang pakna lajeeka bah tuumaang ah ese nih ang ah? Erah tuumaang ah ih puipang tam ehan? 15 Jengthaak asuh soophoh soonah nyumuh khatmuh nyia phakmuh satmuh tongla. 16 Tiimma se ah neng suh jengkhaap huuta nawa ih emah li ubah ah, "Rangte ih romseetam toom kohan! Lomjaaja nyia wokphoot wokki toom tong an!"—neng suh neng roidong di tiim laakiila erah lakoh koobah ah? 17 Erah raangtaan ih tuumaang damdoh lakkot eje angjih: reeraang pakna laje thang ih tuumaang luulu je abah, erabah tekhang. 18 Enoothong mararah ih liiha, "Mina wasiit asuh tuumaang jeela, wasiit asu reeraang pakna jeela." Ngah ih liihang, "Ngah suh noisok thaak he reeraang pakna lajeeka bah tuumaang mamaah mi je ah. Nga tuumaang ah nga reeraang pakna nawa ih noisok ha." 19 Sen ih Rangte ah esii ngeh ih hanpi tam ehan? Ese laang angja! Erabah hakhol luuwang ih uh hanpi eha—nyia mootcho ela. 20 Sen loong ah engak elan! Sen reeraang pakna lajeeka bah tuumaang ah thaangmuh ang ah ngeh ih noisok ah tamjam han? 21 Sengte senwah Abraham ah Rangte ngathong ni mamah kateng angta? Heh sah Isak romthong ni khooop taat kowanta, erah di heh reeraang nawa ih noisokta. 22 Sen ih tatam tupkan? Erah di heh tuumaang nyia heh reeraang ah eroom ih mokala; heh tuumaang ah heh reeraang jun ih epunthoon ngeh ih noisok ha. 23 Eno Rangteele ni liiha ah amiisak ih angla, "Abraham ih Rangte hanpiita, eno heh tuumaang jun ih Rangte ih Abraham

3 Nga joonte loong, sen loong ah thoontang nyootsootte totoh angtheng ngeh ih tah angka. Sen ih jat ehan, wahoh nang ih nyootsootte seng loong ah sattithih ih dande he. 2 Tiim saasa di seng loong ah mokre eli. Enoothong o mina heh jengkhaap ni lamok jengka, erabah epunthoon ang ah eno heh sakpuh thoontang jen riikoi sokboi ah. 3 Mok ah seng jeng chaat thuk suh heh tui ni moot hoom theng ben hi, eno seng manah kaat theng ah erah di kaat thukli. 4 Adoleh juukaari ah taat samthun thaak ih: mathan rak taat ang abah uh pong ih jen lengmot eha, enoothong heh ngoomrop theng banglo rah ih jen lenghoomha, eno juukaari jopte ah mani kaat thung ah erah di jen kala. 5 Erah likhiikkhiik tuihah ah: ehinsah taat ang abah uh, jirep adi elonglongwah ih jengkongla. Taat samthun thaak an woma erathan rak ah weepoong amasah ih jen khaam la! 6 Eno tuihah ah we likhiikkhiik. Mongrep ni ethih thoon ah tuihah ah, eno seng sakphu ni tong ano seng sak ni ethih ekkah loong ah jaatjaang thukla. Seng roidong roitang erah we ah ih roitang khaam thukla eno tuihah heheh erah we adi khaamla marah soolam nawa ra hala rah ih ah. (Geenna g1067) 7 Mina ih jirep ah jen jijaang hi eno jihoh si anyah loong uh jen jik eha—woma si siiawi nyia woh angkoja, adoleh pu ajuk nyia nyah tiimjh angkoja. 8 Enoothong o ih uh tuihah maang taat mi jika. Tuihah ah ethih nyia lajen riikoi sokboi theng, hetaang ni me asu ethithoon ah ba je ah. 9 Erah tuihah ah seng Teesu nyia seng Wah suh lakookmi li suh maak ehi eno mina Rangte likhiikkhiik ih dongsuit ha ah uh etam ehi. 10 Jengseera nyi etam jengkhaap ah tui phooisitsiit nawa dokjengla. Joon awaan loong emah bah lah ang theng! 11 Juumik esiit nawa ju esum nyia ekkah tami dong janka. 12 Joon awaan loong, phuksak bang nawa mabah uh olip tiik tami tiikka; adoleh anggut tiik nawa mabah uh phuksak tiik tami tiikka, adoleh sum juumik nawa juusum tami dong janka. 13 Sen loong dung

dowa o bah esekthoon nyia ejat esam eje tam ah? thuk an! 10 Sen teenuh teewah Teesu ngathong nah Emah ang abah heh roidong ese nawa ih, hemoot ehin ih hoon an, sen loong ah tonjoot ehan. 11 Phoh hekaat mongtham ese nyia sekllih jun ih noisokjih. ano loong, wasiit ih wasiit nak lenmakmu theng. An 14 Enoothong senten senmong nah miksuk kiitnoot, ih Kristaan wahoh mok lenmak ubah adoleh dande ethih ekhah, nyia nyamnyook je abah, an mongtham ubah, an ih Hootthe ba lenmak hu adoleh dande ese asuh khuupook uno amitiit ngathong nah nak dah hu. An ih Hootthe dande ubah, Hootthe kapte takah uh. 15 Erah likhiik mongtham abah rangmong nawa angko, enoothong Hootthe dandeete ih hoonlu. 12 tah angka; erabah mongrep raangtaan ih ba ang ah, Hootthe dongthukte nyia dandeete Rangte heh luulu. erah chiiala ah ese tah angka nyia hakhoh luuwang Heh ih luulu jen puipang ah nyia thet haat ah. Mih jin nawa. 16 Maradi miksuk khaada nyia nyamnyook dande suh an o ngeh ih thun hu? 13 Emah liite loong jeela, erah di hoongrok haphaang nyia ethih ekhah ah ih, nga jeng ah boichaat an, "Chiinnyah lah angka jaatrep ah jeeroh el. 17 Enoothong mongtham rang bah uh rangkhanh seng loong ah samnuthung nah nawa ang abah jaakhothon ah kilingling ang ah; tumkhoom kah ih, erah doh seng pangsiit than tong semroongroong nyia sekllih ang ah, sano joonte totoh kah eno pheehoon mootkaat ah kah, eno ngun hantek je ah, mih minchan totoh ang ah; eno hemoot hekaat bi kah ih." 14 Rangkhanh an roidong ah mamah ang nah ese totoh ang ah; lonoite uh tah angka nyia mih ah erah uh tajatko! An weekhot kah nyaamkhoom ah dandeete uh tah angka ang ah. 18 Esejih mathan ah likhiik, erah pootsit ba khot ah esaapmat eh ah. 15 erah semroongroong mokaatte loong ih dongthukla. Sen loong ah amah jeng theng tan: "Teesu thung ang

4 Sen jaachi ni rookmui jengmui loong ah manawa thok hala? Erah loong ah hansi tenroon raangtaan ih sen ten ni tongthuk thoidi, sen jaachi ni rookmui jengmui pak anglan. 2 Sen loong ah ih jirep ah jam han, enoothong erah loong ah tachoh kan, erah thoidi tek haat esuh bansok han; sen loong ah ih chichangchang taat jam han, enoothong erah loong ah tachoh kan, erah tungkaangdi changrook anglan.

Sen loong ah ih marah jam han tachoh kan tiimnge liidi sen ih Rangte jin nawa erah tasuh kan. 3 Adoleh mabah suh an erah di tachoh kan, tiimnge liidi sen tenthun ah ethih; jirep jaatrep sen ih jam han ah sen teenuh teewah hansi tenroon nah maak suh jam han.

4 Tuumaang lajeete mina loong! Sen loong ah ih tatam jatkan mongrep damdi joon awaan angla rah

Rangte piiara ngeh ah? Sen loong ah ih mongrep damdi joon awaan angsuh liihan abah, sen teenuh teewah ah Rangte piiara ba eh hoon an. 5 Rangteele ni amah liiha ah amiisak tah angka ngeh ih nakmok

thun an, "Rangte ih seng sak ni Chiiala tong thukla rah ih ramram ih thun ha." 6 Enoothong Rangte ih tenthet kohali ah erah nang eh ju echaan thoont. Rangteele

ni amah liiha, "Rangte ih khuupooke ah tanookka enoothong toontang loong ah suh minchan koha." 7

Erah raangtaan ih sen teenuh teewah ah Rangte suh look an. Hakhoh luuwang ah naknop thuk an, eno

sen reenawa heh esoon e ah. 8 Rangte reenah thok han, eno heh sen reenah thok ha. Rangdah mina sen

loong ah ih, sen lak ah saatihaar ih an! Lonoite sen loong ah ih, senten senmong ah esa angthuk an! 9

Thungthet e an, ehu e an, mikphi janhaat an; ten ni engit e lan ah ehu e thuk an, sen tenroon ah nak roon

dande suh an o ngeh ih thun hu? 13 Emah liite loong jeela, eno pheehoon mootkaat ah kah, eno ngun hantek bi kah ih." 14 Rangkhanh an roidong ah mamah ang ah erah uh tajatko! An weekhot kah nyaamkhoom ah likhiik, erah pootsit ba khot ah esaapmat eh ah. 15 Sen loong ah amah jeng theng tan: "Teesu thung ang abah, seng loong ah songtong eno jirep jaatrep moot ah mokah ih." 16 Enoothong sen loong ah amadi khuupook elan; engaam elan; emah ngaam lan abah tapunka. 17 Erah raangtaan ih, mootse kaatse ah ese ngeh ih jat eno lare keebah, rangdah ni moongli.

5 Eno amadoh, changteng sen loong ah ih nga jeng ah boichaat an! Sen loong taangnah chamthih naangkhanh thok e hala asuh mikphi janhaat an! 2 Sen loong changteng ah ram ih sot ha, nyia sennyuh senkhat ah khunchoong ih saha. 3 Senhun senkom loong ah ram ih sot ha, eno erah ram ah sen haaki ang ah eno we ih matkhaam ah likhiik ih sen si ah matphak han. Amadi rangwu thoonkaat damdam eh nyam acham ah lomthiin ehan. 4 Sen phek ni mootkaatte loong asuh lakbi thaang uh takoh kan. Nenghu nengri ah boichaat ih an! Sen chamkhante

hu ari ah Teesu Elong Rangte na ni thokla. 5 Arah hah adi sen roidong ah hansi tenroon ni laboot labe ih tonglan. Tek haat rangwu raangtaan eba sen

teenuh teewah ah totjook han. 6 Sen ih nokbaang toontang loong ah dut haat ehan nyia tek haat ehan, eno neng tangaak jengra. 7 Joon awaan loong,

erah raangtaan ih, Teesu maang raara banban ih bantong theng. Phek mootkaatte ah taatsok thaak an, heji hecham se thuk suh heh phek ah banban ih

bansok ha. Heh ih moiuh nyia sonop rangphaat ah bansokroh eha. 8 Sen uh emamah ih bansok theng.

Sen loong laalom ah rongtangtang ang theng, timnge liidi Teesu kaat rangwu ah ethok e hala. 9 Joon awaan loong, Rangte ih naktoom dande han suh, sen

jaachi nah wasiit ih wasiit nak thetbaat liilaangmu an. Dande te warah dongkhoom nanah e hala nyia thok

esuh bantongla. 10 Joon awaan loong, Teesu mendi jengkongta khowah loong ah dokthun an. Neng loong ah chamnaang damdi tiimthan naan rumta loong ah tiitthaak ih kap an. 11 Neng loong ah ih jen naan thoidi neng suh tenroon ngeh ih poon hi. Sen ih Job ih mathan naanta erah echaat ehan, eno lithoon ni Job suh Teesu ih mamah ih kota erah uh jat ehan. Tiimnge liidi Teesu ah mih minchante nyia tenthette. 12 Joon awaan loong, thoontang nang ih jat ejih angla kakham andoh thoom lahoon theng. Rang mendoh angkoja, hah mendoh angkoja adoleh tiimjaat mendoh ankoja lathoom theng. Sen ih thang ih andoh "Em" luulu li theng, adoleh edaan ih andoh "tah angka" luulu li theng, eno juuba Rangte ih tadande ru. 13 Sen jaachi ni cham anaangte eje tam ah? Neng loong ah ih rangsoom theng. Sen loong chamchi ni o bah uh tenroonte eje tam ah? Neng loong ah ih rangphoong rangsoom bongkaat bong theng. 14 Sengdung ni khoisatte o ang abah uh eje tam ah? Neng ih chaas mihak phokhoh loong ah poontheng, neng loong ah ih rangsoom koh ano khoisatte sak nah olip thi ih Teesu mendoh hut theng. 15 Tuumaang ano soom adi khoisatte ah ede ela; eno Teesu ih hesak hesi ah de thuk ano heh ih rangdah reeta ah biin anaan hoon ah. 16 Erah raangtaan ih, wasiit ih wasiit mokre ah ebaatmui etheng eno rangsoom kotmui theng, eno juuba sen loong ah ede ih an. Mina eseete rangsoom adi chaan aphaan jeela. 17 Eliza ah seng likhiikkhiik mina angta. Heh ih rang naktoom phaat ah ngeh ih hethung hetak ah koh ano rangsoomta, eno hah ni paangjom paangthom rang taphaatta. 18 Eno rangphaat raangtaan ih rang we soom kano, rangphaat ah we phaat, ji acham loong ah seemi eta. 19 Joon awaan loong, sengdung dowa o bah uh amiisak lampo dowa doksoon ano wahoh ih ngaaksiit haabah, 20 arah samthun an: o mina ih rangdah mina lalangka lam nawa ngaaksiit ha bah rangdah mina la ah etek nawa puipangha eno rangdah hantek saasiit ha.

1 Pitar

1 Jisu Kristo kaamwah, Pitar jiin nawa— Arah le ah Rangte ih danjeeta mina o Pontus ni, Galatia, Kappadosia, Asia nyia Bithania hadaang ni nokmah wensang ih saapta rumta loong raangtaan. **2** Sen loong ah Rangte mootkaat raangtaan ih Jisu Kristo jeng chaatchaatte angsuh nyia heh sih ih toom saasit han suh adoleh Chiiala nawa ih esa noksong angthuk suh danje tahan. Rangte tenthet nyia semroongroong thoontang sen lakbui toom ang ah. **3** Seng Teesu Jisu Kristo Wah Rangte suh lakookmi ju li ih! Heh tenthet elong je thoidi Jisu Kristo ah etek nawa we ngaaksaat thuk ano seng suh roidong ena koh hali. Erah ih seng ething laalom ah koh hali, **4** eno Rangte ih heh mina loong suh romseetam hantek kot suh banthiin ha ah bansok hi. Sen loong raangtaan ih erah rangmong ni banthiin ha, maradi chaam uh tam chaamka adoleh thet uh tathiika, adoleh emut uh tamutka. **5** Erah loong ah sen raangtaan, o mina sen tuumaang jun ih Rangte chaan nawa ih huthiin halan, eno khopiiroidong sen raangtaan ih thiinha ah rangthoon doh dongjat thuk han. **6** Erah raangtaan ih, amadoh sen loong ah phate chamnaang thoidoh pootsiiit thungthet theng ang ah bah uh tenroon ih tong an. **7** Erah chamnaang lan abah sen tuumaang ah thaangmuh tah angka ngeh ih jatthuk suh angla. Kom, thet jaat ah botse we ni thaaksook ha; an tuumaang, kom nang ih thaangchaan ah uh ejen naan esuh thaak phate jaatjaat ih ho. Enjuuba Jisu Kristo kaat Rangwuujha phoongpha, rangka nyia choomjoot ah choh an. **8** Sen ih latup kandi heh minchan ehan, eno amadi latup kanbah uh hanpi ehan. Erah raangtaan ih tuikhoi ih lajen toobaatke tenroon elong nyia rangka theng ih roon lan, **9** tiimnge liidoh, heh suh tiim raang ih tuumaang lan, erah senchi senia raangtaan ih khopiiroidong ah choh han. **10** Khowah loong ih khopiiroidong tiit jamtoongte ta tiit ah arah, eno Rangte ih sen suh ranglakkot tiit banbaatta ah sen suh kohan. **11** Neng ih saapoot ah tiimtok doh ang ah nyia mamah thok ha erah tiit ah jat suh taat thun rumta. Khowah loong sak ni Kristo Chiiala ah erah tokdi pah ano, cham anaang ah Kristo ih jen naan ah eno erah lih adoh heh men rangka tiit ah banjat rumta. **12** Rangte ih khowah loong suh neng mootkaat pakna ah neng raangtaan tah angka ngeh ih dongjat thuk rumta, enoothong erah sen raangtaan, rangmong dowa Esa chiala chaan aphaan nawa ih Ruurang Ese tiit baattaante loong asuh erah banbaat rumta ah baat halan. Erah loong

tiit ah rangsah loong botseh jat esuh nookla. **13** Erah raangtaan ih, erah reeraang suh senthung sentak nah banthun roh ih an. Jisu Kristo dongha doh sen suh kotheng romseetam ah raangtaan ih ban laalom an. **14** Rangte jeng chaatchaatih an, eno tiim uh lajat ih angtan dowa likhiik sen roidong ah hansi tenthun nah nak angthuk an. **15** Erah nang ebah, sen loong poonte Rangte esa angla likhiik, tiimjh re anbah uh esa ang theng. **16** Rangteele ni liiha, “Esa ang an tiimnge liidi ngah esa.” **17** Sen ih Rangte rangsoom andi, Ewah li han, heh ih, mina loontang neng reeraangla jun ih phooisiitsiit ih dande ha; erah raangtaan ih, sen loong ah arah hah adoh tong pootdoh heh men ah samthun roh ih anno songtong an. **18** Tiimnge liidi sen ih jat ehan sen roidong di sente senwah loong ih lalangka lampo nyoot tahan dowa puipang suh tiimjh kota. Erah langla thetsiit jih hun nyia kom likhiik tah angka, **19** erabah thaangchaan thoon Kristo ih hepuh hesak ah kota, hema muh saapsah likhiik angdowa. **20** Mongrep maang dongsitka di Rangte ih Jisu ah danje ano sen loong raangtaan ih liwang ni dongjat thuk ha. **21** Sen ih Rangte ah heh jun ih hanpi han, marah heh ih tek nawa ngaaksaat thuk ano heh men rangka ha; erah raangtaan ih sen loong ah Rangte suh tuumaang lan nyia laalom lan. **22** Erah thoidi amadi amiisak tiit jeng ah boichaat anno sen teenuh teewah saachamcham anglan eno hanpiite sen loong jaachi ni minchanmui elan, wasiit ih wasiit senten senmong nawa ih minchanmui lan. **23** Tiimnge liidi ething nyia mabah uh lathoonka Rangte jengkhaap jun ih we doptup halan, sen wah etekjaat jun ih lah angthang ih latekjaat jun ih ah. (aiōn g165) **24** Rangteele ni amah liiha' Mina loontang naam likhiik, eno neng rangka ah woma popong likhiik. Naam ah ehook ela, adoleh popong ah emut ela, **25** enoothong Teesu jengkhaap ah saarookwet raangtaan ih tong ah.” Arah jengkhaap ah sen suh baat tahan Ruurang Ese tiit ah. (aiōn g165)

2 Erah raangtaan ih, sen teenuh teewah ethih nawa puipang an; tiit hu nakkah baat adoleh lonoi nak ang an adoleh mih nak siikhaam nyia mih lenmak jengkhaap nakjeng theng. **2** Khobaang likhiik ang theng, adoleh chiiala nyupuuthi saachamcham ah chojok suh ram theng, tiimnge liidoh erah jok anbah ehak nyia epui ih an. **3** Rangteele ni amah liiha, “Senteewah raangtaan ih tiimthan minchante Teesu ah chojam han.” **4** Teesu jiinnah thok han, heh langla ething jong nyia mina ih thangmuh ngeh ih dut haat arah enoothong Rangte ih thaangchaan thoon ngeh ih danje arah. **5** Sen loong ah ething jong likhiik ih thok han, eno sen teeteewah ah chiiala rangsoomnok hoon

suh toom maak han, maradoh sen esa romwah ang
anno esa nyia ekap etheng. Jisu Kristo jun ih Rangte
suh khojoop toomhoon an. 6 Tiimnge liidoh Rangteele
hang, marah ngah ih Jaion ni thonghong ih chap hang
ngeh ih dut haatta thoontang nang ih eseethoon ih
donghoonla.” 8 Eno Rangteele ehoh ni uh li eha,
Arah jong ah ih mina loong ah banbot ih thuk rum ah,
loong esa noksong, Rangte heteeeah mina, Rangte
sen ih Rangte minchan tiit ah tajat tan, enoothong
amadi heh minchan ah chohan. 11 Joon awaan
loong, sen loong ah arah mongrep adi dookdate
nyia nokmah wensang ngeh ih baatrum hala! Hansi
tentun nah nak ang an, erabah saarookwet senchi
senla lam tangte. 12 Rangnak mih loong damdi
songtong lan adoh sen reeraang pakna ah erathan ih
ese ang theng, sen suh ethih mokalan nge ih nanhan
adoh sen reeraang ese ah toom jatjoh rum ah, eno
Jisu Kristo ngaakrak Rangwuua neng ih Rangte rang
toom phoongpha rum ah. 13 Teesu tungthoidh mina
changdi ngoong awang angla loong jeng boichaat ih
an: Erah mina langla Luuwanglong o ngoong awang
nang ih elongthoon ah, 14 erah damdi kobono, marah
Luuwanglong ih ethih reeraangte siwi thuk suh nyia
ese reeraangte loong phoongpha thuk suh thiik ha
warah ah. 15 Tiimnge liidi Rangte ih wakngak mina
loong jeng akong ah sen loong mootse kaatse nawa
ih toihaat thuktheng liiha. 16 Sen loong ah maama
pongwan ih songtong an, enoothong seng pongwan
ngeh ih li anno ethih ekkah loong ah nak bokpat an,
eno Rangte dah likhiik ih songtong an. 17 Warep
choomjoh an, hanpiie wahoh loong ah minchan ih an,
Rangte choomjoh an, nyia Luuwanglong ah choomjoh
an. 18 Milaksuh sen loong ah sen change lakhu
nah tong anno heh choomjoh an, erah langla mih
minchante nyia mise nyaami damdoh luulu lah ang
theng, mithih damdoh uh emamah ang theng. 19
Erah thoidoh Rangte ih romseetam kohan, tiimnge
liidi seng lacham theng nyia sen suh laliilaangjih

angta di uh Rangte tenthun tiit ah sen ih ejat ehan.
20 Tiimnge liidi sen loong ah bot athom theng thet
re lalidoh buthom han bah taat naan anbah uh tiim
ma dakchoh an? Enoothong sen pun reeraang ih
an donep chamthuk handoh naan an doba Rangte
rah ah; eno o ih ang abah uh heh hanpi ah mabah uh
tapaatja ka ang ah.” 7 Sen ih erah hanpi han jong
ah thaangchaan thoon; enoothong o ih lahanpiika
raang eba: “Nok hoonte ih marah jong thaangmuu
ngeh ih dut haatta thoontang nang ih eseethoon ih
rangdah tareeta, adoleh heh tui nawa tiit hu baat arah
donghoonla.” 8 Eno Rangteele ehoh ni uh li eha,
thaak chaatmuh. 23 Heh thaangju rumta adoh, heh
Arah jong ah ih mina loong ah banbot ih thuk rum ah,
ihngaak thaangju muh; heh chamnaang thuk rumta
jong hah erah ih koitek ih thuk rum ah.” Neng loong
doh heh ih choophaan muh, epun lam ih Dandeete
ah jengkhaap ah lahanpi tungkaangdi koiti rumta;
Rangte suh ba laalomta. 24 Kristo heh teetewah ih
Erah Rangte tenthun ang dowa. 9 Enoothong sen
seng rangdah ah heh sakpuh ni bangphak adi roop
loong abah danje choi jaat apaat, Luuwang romwah
huita, tiimnge liidi seng loong ah rangdah nah matti
loong, esa noksong, Rangte heteeeah mina, Rangte
paatjaajih reela tiit baat suh danje halan, heh ih
rangnak mong nawa hedakkad ih phaakla rangwu adi
dokpoon tahan. 10 Pootsii sen loong Rangte mina tah
eno kateng ih tongthuk suh ah. Hesok hema thoidi ba
Saapjikte nyia chiiiala loong ah Sokboite ah liphian
angtan, enoothong amadi heh mina hoon lan; pootsii
suh ngaaksiit ih halan.

3 Erah likhiik hesanuh loong ah hesawah loong
lakhui nah ang theng, tiimnge liidoh hesawah ih
Rangte jengkhaap lahanpi kaadoh, hesanuh sen
loong reeraang jun ih toom hanpi rum asuh ah. Sen
ih jengkhaap labaat kanbah uh ese ang ah, 2 tiimnge
liidi sen reeraang pakna loong ah tiimthan esa nyia
mih ih choomjoot theng reete ngeh ih neng ih tup
ih ah. 3 Sen loong ah rangwuuthak nah jaase toom
ang ang ngeh ih lah choomchaak theng, khoroon ah
jaaseehoom, adoleh hun akom ah pok, adoleh nyuse
khatmi ah kap. 4 Erah nang ebah, senten senmung
nawa ih jaase ang theng, Rangte miksoh di bah
tentun ni nyia chiiiala ni semroongroong angte loong
aba saarookwet raangtaan ih toontang angla ah
elongthoon. 5 Tiimnge liidi, teewah di thooroom minuh
loong ah, o Rangte suh laalomte angta, erah loong
ah neng sawah lakhui ni songtong rum anno neng
teeteenuh jaase thuk rumta. 6 Sara ah emamah angta;
heh Abraham jeng chaatchaat ih ano heh sawah suh
nga changte ngeh ih liita. Amadi sen loong ah tiimra
uh lacho laphaan ih epun ah reelan bah minuh sen
loong ah hesuh hesah ih hoon lan. 7 Erah likhiikkhiik
hesawah sen loong ah ih sen sanuh damdoh seklilih
ih songtong an, neng loong ah sen nang ih tajatka.
Neng loong ah choomjoot ih an, tiimnge liidoh, Rangte
lakkot roidong ah sen damdam roong choha. Sen
rangsoom rangtu ah laphaangjaang suh emamah
re an. 8 Jenghoon ah langla: Sen loontang thung
atak nyia tenthun phoosiit ang theng; sen jaachi nah

minchanmui etheng, nyia wasiit ih wasiit minchan mina hansi ni chamla heh rangdah ni takah angka. 2 etheng. 9 Mih ethih angha bah uh ethih nakngaak Erah raangtaan ih, amah dowa ih, arah hah adoh angheng adoleh mih ih tamho bah uh langaak tam sen roidong mathan ang ah Rangte tenthun jun theng; erah nang ebah romse ngaaktam koh an, ih angheng mina tenthun jun ih lah ang ah. 3 tiimnge liidoh Rangte ih poon tahan adoh romseetam Jaakhoni, rangnak mih ih seechoha reerang pakna kot suh kakhamta. 10 Rangteelie ni amah liiha, Sen ah reekamdook ih reeraang tan. Sen loong roidong loong ah roidong doh tenroon angsuh li anbah nyia ah lalangka ni, lup aleek ni, khojok khamjok ni, sen saapootse ah japtup suh li anbah, sen loong ah ethih tiimre thung angtan erah reetan, khamjok theng ni, ekhah lajaatjaat jeng theng adoleh tiit hu baat ah nyia mih ih choongja theng tongmih ah soomtu tan. 4 etoohaat etheng. 11 Sen loong ah ethih ekhah reelan Aanoobah rangnak mih loong damdi erah likhiik lam ah toihatah anno ese ah re theng senten senmong ih ni lakah roong khoom kokan no paatja ih rumla, erah jam anno semroongroong tongtha suh laat an. 12 thoidi sen loong ah thaangju ih halan. 5 Enoothong Tiimnge liidi Teesu ih thooroom minah ah sokboi roh ething tekmgang loontang dandeete Rangte ah neng eha nyia neng rangsoom ah chaat ha; enoothong dande suh bantongla, neng ih maama teenuh teewah ethih reete ah tase choka." 13 Marah ese ah reeraang tiit ah Rangte suh ebaat etheng ang ah. 6 Erah suh ram anbah o ih jen thet haat han? 14 Marah epun raangtaan ih tekchoi loong asuh nep Ruurang Ese tiit ah erah reeraang thoidoh chamnaang andoh botseh ah baattaan dowa, tiimnge liidi hansi ni thingtongla sen loong ah tiimthan tenroon ang an! Sen loong ah mina jun in dande suh eno Rangte thingtongla ah o ra uh nakcho an, adoleh naksootsaam an. 15 ah likhiik chiiala nah toom thingtong rum ah ngeh ih Enoothong sen ten nah Kristo ah choomjoh roh ih an, baattaan dowa. 7 Jirep thoon suh ethok nanah ehala. nyia Teesu ngeh ih choomjoroh etheng. Sen laalom tiit Maama teenuh teewah ah rapniine ih soksam anno ah mih ih cheng handoh ngaakbaat suh saarookwet rangsoom nah ban tong an. 8 Thoontang nang ih banban ih tong an, 16 enoothong choomjoot damdoh elong ah langla, wasiit ih wasiit rapniine ih minchan sekliihih ih baattaan theng. Senthung sentak ah sekliihih theng, tiimnge liidi minchan ih rangdah hantek hoppat ang an, mamah liidi sen Kristo liphan tungthoidoh o ih ha. 9 Lalilaangmui thang ih sen nok senpung nah an reeraang suh ethih li ah, neng loong ah neng jeng emah khookham kotmui an. 10 Phanhoomte loong suh rakrek thuk theng. 17 Tiimnge liidi ethih reeraang suh jirep jaatrep ni Rangte ih heh lakkot jun ih koha nang ebah, ese reeraang thoidoh chamnaang kibah likhiik, wareprep ih Rangte lakkot ah mihoh ese ang eseethoon ang ah Rangte thung angkabah ah. 18 raangtaan ih maak theng. 11 O ih tiitkhaap baat ha, Mamah liidi rangdah mina sen raangtaan ih Kristo ah heh ih Rangte tiitkhaap baat theng; o suh jen sokboi jaasiit di roop tiita, heh teewah mina ah ese angta erabah uh sen loong ah Rangte reenah thoksiit suh loontang rangdah raangtaan ih roop tiita. Kristo ah hansi ni etek haat eta, enoothong chiiala ni ething tongthukla, 19 eno chiiala ni thingtong tungkaangdi chiiala tangsak ha loong suh baattaan kata. 20 Erah langla, Noah ih khoonkuu hoonta doh Rangte ih bansokroh lek ih koleh heh jeng laboichaatte loong ah chiiala loong angta. Khoonkuu adi mina ehan tah angta—rooprop ih asat ang rumta—ju nawa neng eliin roon ih an. 21 Erah langla, amadi puipang halan juutem sin angta. Erah sak nawa esot saachot tiit tah awang nyia chaan aphaan loong ah heh ih panha.

4 Kristo ah hansi ni echam eta thoidoh, sen uh hansi nah cham suh emamah tenthun nah sen teenuh teewah rongkopkop ang an; mamah liidi o

mina hansi ni chamla heh rangdah ni takah angka. 2 mina hansi ni chamla heh rangdah ni takah angka. 2 etheng. 9 Mih ethih angha bah uh ethih nakngaak Erah raangtaan ih, amah dowa ih, arah hah adoh angheng adoleh mih ih tamho bah uh langaak tam sen roidong mathan ang ah Rangte tenthun jun theng; erah nang ebah romse ngaaktam koh an, ih angheng mina tenthun jun ih lah ang ah. 3 tiimnge liidoh Rangte ih poon tahan adoh romseetam Jaakhoni, rangnak mih ih seechoha reerang pakna kot suh kakhamta. 10 Rangteelie ni amah liiha, Sen ah reekamdook ih reeraang tan. Sen loong roidong loong ah roidong doh tenroon angsuh li anbah nyia ah lalangka ni, lup aleek ni, khojok khamjok ni, sen saapootse ah japtup suh li anbah, sen loong ah ethih tiimre thung angtan erah reetan, khamjok theng ni, ekhah lajaatjaat jeng theng adoleh tiit hu baat ah nyia mih ih choongja theng tongmih ah soomtu tan. 4 etoohaat etheng. 11 Sen loong ah ethih ekhah reelan Aanoobah rangnak mih loong damdi erah likhiik lam ah toihatah anno ese ah re theng senten senmong ih ni lakah roong khoom kokan no paatja ih rumla, erah jam anno semroongroong tongtha suh laat an. 12 thoidi sen loong ah thaangju ih halan. 5 Enoothong Tiimnge liidi Teesu ih thooroom minah ah sokboi roh ething tekmgang loontang dandeete Rangte ah neng eha nyia neng rangsoom ah chaat ha; enoothong dande suh bantongla, neng ih maama teenuh teewah ethih reete ah tase choka." 13 Marah ese ah reeraang tiit ah Rangte suh ebaat etheng ang ah. 6 Erah suh ram anbah o ih jen thet haat han? 14 Marah epun raangtaan ih tekchoi loong asuh nep Ruurang Ese tiit ah erah reeraang thoidoh chamnaang andoh botseh ah baattaan dowa, tiimnge liidi hansi ni thingtongla sen loong ah tiimthan tenroon ang an! Sen loong ah mina jun in dande suh eno Rangte thingtongla ah o ra uh nakcho an, adoleh naksootsaam an. 15 ah likhiik chiiala nah toom thingtong rum ah ngeh ih Enoothong sen ten nah Kristo ah choomjoh roh ih an, baattaan dowa. 7 Jirep thoon suh ethok nanah ehala. nyia Teesu ngeh ih choomjoroh etheng. Sen laalom tiit Maama teenuh teewah ah rapniine ih soksam anno ah mih ih cheng handoh ngaakbaat suh saarookwet rangsoom nah ban tong an. 8 Thoontang nang ih banban ih tong an, 16 enoothong choomjoot damdoh elong ah langla, wasiit ih wasiit rapniine ih minchan sekliihih ih baattaan theng. Senthung sentak ah sekliihih theng, tiimnge liidi minchan ih rangdah hantek hoppat ang an, mamah liidi sen Kristo liphan tungthoidoh o ih ha. 9 Lalilaangmui thang ih sen nok senpung nah an reeraang suh ethih li ah, neng loong ah neng jeng emah khookham kotmui an. 10 Phanhoomte loong suh rakrek thuk theng. 17 Tiimnge liidi ethih reeraang suh jirep jaatrep ni Rangte ih heh lakkot jun ih koha nang ebah, ese reeraang thoidoh chamnaang kibah likhiik, wareprep ih Rangte lakkot ah mihoh ese ang eseethoon ang ah Rangte thung angkabah ah. 18 raangtaan ih maak theng. 11 O ih tiitkhaap baat ha, Mamah liidi rangdah mina sen raangtaan ih Kristo ah heh ih Rangte tiitkhaap baat theng; o suh jen sokboi jaasiit di roop tiita, heh teewah mina ah ese angta erabah uh sen loong ah Rangte reenah thoksiit suh loontang rangdah raangtaan ih roop tiita. Kristo ah hansi ni etek haat eta, enoothong chiiala ni ething tongthukla, 19 eno chiiala ni thingtong tungkaangdi chiiala tangsak ha loong suh baattaan kata. 20 Erah langla, Noah ih khoonkuu hoonta doh Rangte ih bansokroh lek ih koleh heh jeng laboichaatte loong ah chiiala loong angta. Khoonkuu adi mina ehan tah angta—rooprop ih asat ang rumta—ju nawa neng eliin roon ih an. 21 Erah langla, amadi puipang halan juutem sin angta. Erah sak nawa esot saachot tiit tah awang nyia chaan aphaan loong ah heh ih panha.

mabah uh lathaak cham kan ah rapne ih cham lan, erah raangtaan ih nak paatja an. 13 Erah nang ebah Kristo chamnaang loong ah roonghui hi ngeh ih eroon ih an, tiimnge liidi heh rangka dongjatja sen loong ah liphante ang thoidoh kaanju halan bah ah; erah langla, Rangte Chiiala marah rangka theng Chiiala ah sen sak ni eje. 15 Sen loong dung dowa o chamnaang an bah uh, mitek haatte thoidoh, ehuh thoidoh, milajak, adoleh mih chamchi nah mih phaanghoom thoidoh ba naktoom ang ah. 16 Enoothong, Kristaan mina hoonthoi doh cham anbah, nak rakrek theng, erah nang ebah Kristo thoilam di cham raangtaan ih Rangte suh lakookmi li an. 17 Phang dande saapoot ah ethok ih hala, eno Rangte mina loong ah jaakhoh dande ah. Seng phang dande heebah, liwang nah Rangte jiin

nawa Ruurang Ese tiit ah lahanpiite loong ah mamah suh liihang ah langla Rangte amiiidi minchan ang ah? **18** Rangteele ni liiha, "Mina ese loong ah pui ah. Erah khoh adoh rongtangtang ih chap an. **13** suh echaan ang ah; emah ang abah rangte lajeete Bebiloon chasste, o Rangte ih danjeeta, ih jengseera rangdah mina loong ah mamah ang ah?" **19** Erah maatbaat halan, erah likhiik nga sah Maak ih uh raangtaan ih, Rangte tenthun jun ih o chamnaangla, emamah maatbaat hala. **14** Wasiit ih wasiit Kristaan mootse kaatse mokaroh ih ano neng teenuh teewah minchan nawa ih chupphakmuu jengseera kotmui an. roidong ah neng Dongsuite suh kotheng; heh ih Semroongrong ah Kristo mina thoontang damdoh saarookwet heh kakham ah thiinroh eha. toomje ah.

5 Ngah, mihak phokhoh esiiit ang angno, sen loong dung dowa chaas mihak phokhoh loong asuh baatwe rumhala. Ngah Kristo chamnaang haaki kotte esiiit, eno heh rangka dongjat jaadoh ngah uh roongroop ih ang. Ngah ih baatrum hala **2** sen loong ah saapsah loong riimte angwe an eno Rangte ih riikoi thuk halan saapsah loong ah sen thungthung ih sokboi an, Rangte ih erah ah thunha. Erah mootkaat ah hethaang dakchoh suh lah angthang ih amiimi sen ten nawa ih re theng. **3** Sen suh sokboi riikoi thuk halan loong asuh ngampook ngaamsaang nak liilaang an, erah nang ebah saapsah loong ah ih thaakbaat ejih toom ang an. **4** Eno Saapriimte Elong ah dongha doh, mabah uh lamoonka ephaakthoon rangka khopok ah choh an. **5** Erah likhiik ih jaaro jaala sen loong ah mihak loong banwi nah tong an. Eno sen loong ah maama teenuh teewah toongtang ang anno wasiit ih wasiit suh khookhammuu theng, rangteele ni amah liiha, "Rangte ih engaamte loong ah tanghaam ih ah, enoothong toongtang loong damdoh roongroop ah." **6** Erah raangtaan ih, sen loong ah chaan aphaan Rangte banwi nah toongtang ang an, heh teewah saapoot ese doh toonjoot ehan. **7** Sen tenchi moongsam heh suh look haat an, tiimnge liidi heh ih sokboi riikoi halan. **8** Mongthamtham ih ban tong an! Senpi senra, Hakhoh luuwang ah, o phak ang ngeh ih sakhabung tumhu arah likhiik ih tumkhoomla. **9** Sen tuumaang nah rongtangtang ang anno hakhoh luuwang ah tanghaam an, tiimnge liidoh arah mongrep adi hanpiite wahoh loong ah uh emamah chamnaang rumla. **10** Enoothong pootsiit cham an lidoh, marah Rangte ih minchan thoontang kotte warah ih Kristo jun ih lathoon theng heh rangka adoh roongroop suh poonha, erah Rangte heteewah ih epunthoon, rongtangtang, chaan aphaan pan nyia kamkam thonghong angthuk han. (*aiōnios g166*) **11** Chaan aphaan ah saarookwet heh damdoh toom ang ah! Amen. (*aiōn g165*) **12** Arah le amasah raangmaat halang ah Silas ih roongsok hangno raanghang, marah ngah ih tuumaangte Kristaan ngeh ih laalom lang warah ah. Sen loong asuh ngah ih chankot jengkhaap jeng suh nyia nga teewah tiitkhaap baat

2 Pitar

1 Jisu Kristo laksuh nyia kaamwah Simum Pitar jiin nawa— Arah le ah Rangte nyia Jisu Kristo kateng jun ih seng likhiik thaangchaan nyia tuumaangte loong suh: **2** Rangte nyia Jisu Kristo mongtham jun ih minchan nyia semroongroong ah thoontang sen raangtaan ih toom ang ah. **3** Thooroom ih songtong suh Rangte chaan aphaan nawa ih jirep ah koh hali, erah langla heh teewah rangka doh roongroop suh o ih poon hali erah seng mongtham jun ih kohali. **4** Erah raangtaan ih, heh ih kakhamta jun ih elongthoon nyia thaangchaan ranglakkot ah emah ju kohali, tiimnge liidi arah mongrep dowa mithet haatte hansi ramka dowa arah lakkot jun ih pui an, eno Rangte banlam adoh jen roongroop an. **5** Erah raangtaan ih sen loong tuumaang khotok doh ese ang theng; ese khotok doh mongtham eje ang theng; **6** mongtham damdoh maama teewah jen sokboi theng; maama teewah jen sokboi damdoh jen naan etheng; jen naan ih han damdoh hebanlam ih Rangte angla likhiik ang theng; **7** Rangte banlam likhiik damdoh Kristaan minchan eje ang theng; Kristaan minchan damdoh mongnook eje ang theng. **8** Sen taangnah erah loong ah ejee angjih, erah loong ah je taano juuba seng Teesu Jisu Kristo mongtham adoh kamkam ang an. **9** Enoothong erah loong ah lajeka bah, sen ih tahan ah beehaat ehan. **10** Joon awaan loong, erah raangtaan ih, Rangte ih poon tahan nyia danje tahan ah jat suh saarookwet ehan samthun an; emah re anbah, sen tuumaang mabah uh tathiinhaat kan. **11** Emamah ang anno juuba, sen Teesu nyia sen Pangte Jisu Kristo Hasong roitang raangtaan jeela adoh jen nopwang suh kamkam ih epun elan. (*aiōnios g166*) **12** ebah rangte mih lah angka thet haat suh juujeng Erah raangtaan ih, amiisak lampo sen ih chochaat tan ah naririh ih jen jat ih tanbah uh, arah tiit ah etekjaat ah seek ih matsoon ah, erah tiit ah seng Teesu Jisu Kristo ih saasa ih baat tahang. **15** Erah raangtaan ih, ngah tek lidoh erah tiit ah saarookwet seng mina ih dongsii erah lekhiiKKhiik tahn angka. Heh rakkak ah seng mikmik ih tupti. **17** Hewah Rangte ih heh choomjota nyia heh rangka raksiitta adoh seng heh choomjota nyia heh rangka raksiitta adoh seng

“Arah nga mongnook Sah miimi, heh suh ngah eroon elang!” **18** Arah jengta root ah rangmong nawa jeng raaha ra sengseng ih japchaat wanti, erah pootdi heh damdi esa kong ni angti. **19** Erah thoidi khowah loong ih baatta tiitkhaap asuh ehanhan laalomli. Erah tiit ah boichaat anbah ese ang ah, tiimnge liidoh erah tiit ah Rangkhano rang maang phaakwu di weetook phaak took koh ah likhiik nyia sen ten nah rangkhah di woliit phaak arah likhiik ih phaak ah. **20** Enoothong, jaakhothon sen ih arah jat jaatjaat etheng Rangteele ni banbaatta ah Khowah loong ih nengneng ih tadong baatta. **21** Tiimnge liidoh erah banbaat rumta tiitkhaap ah mabah uh mina tenthun nawa tah angka, erabah Rangte jiinawa ra taha eno erah baat tokdi mina loong ah Esa chhiala ih maak rumta.

2 Ehakdi mina loong ah changdi eki nyootsootte khowah loong eje angta, eno erah likhiik ih amadoh sen loong changdoh uh eki nyootsootte loong edong ih ah. Neng loong ih ethijih nyia rangbanlam tiit hu tiit, eno neng Changte thaangthemte warah takap rumka, erah thoidoh neng thetjih ah nengneng ih baphuk ih thoksiit ha. **2** Ang ah bah uh, lajak mina hantek ih neng loong lam phanrum ah; eno emah mongnook ih reerum thoidoh, mirep ih Lammi Tit ah thetaat rum ah ejee angjih, erah loong ah je taano juuba seng ah. **3** Neng nyamnyook ih mih ih dongraang arah khippah ah baattaan hanno eki nyootsootte loong ah laap choh ah. Neng Dandeete ah ehak dowa ih dook ban khookham roh eha, eno neng thet haatte ah maang dowa ih jupmuu ban tong roh ela! **4** Rangte ih rangdah reete rangsah loong ah botseh tachiimta, erah loong ah soolam ni phanhaat wan rumta, rangnak khukhuh ni khakthiin rumha, erah di Dande Rangwu saakaan ah banha. (*Tartaroō g5020*) **5** Rangte ih teewah mina loong ah tachiimta, erah nang nawa ih thet haat rumta, eno rangte mih lah angka loong ah emah ang ah ngeh ih tiitthaak ih thiinha. **7** Rangte ih Loot puipangta, heh mina ese angta, eno hootthe jun di lah songtongte nyia lajak miloong thet re ah ih Loot rapne ih thungthet thuk rumta. **8** Erah dokthun thuksuh lam baatkot eseethoon ang ah. **16** wase warah neng damdi songtongta, eno ethih ekhah Seng Teesu Jisu Kristo ruurangrang kaat tiit baatti ah, reeraang loong ah chaat ano nyia tup ano rangwu seng mina ih dongsii erah lekhiiKKhiik tahn angka. Heh rakkak ah seng mikmik ih tupti. **17** Hewah Rangte ih heh choomjota nyia heh rangka raksiitta adoh seng heh choomjota nyia heh rangka raksiitta adoh seng

10 ehanthiik ah o ih hansi ramka liphan ano Rangte chaan aphaan tiit daanha loong ah chamnaang thuk ano ngaak dattiila nang ebah kateng lampo ah mabah ah. Eki nyootsootte loong ah lacho laphaan ih reerum uh lalaan jatta bah eseethoon ang thengta. 22 Neng ano o jeng uh taboichaat rumka, eno rangmong ni mamah hoonrookla erah sok kaadi jengthaak suh rangka theng dongdonga loong ah uh tachoomjoh baat ha ah ami ih angla: "Hui ih hephaat phaat haat rumka; erah nang ebah, thaangju ba ih rumha. 11 rangka theng dongdonga loong ah uh tachoomjoh ha ah we ngaak saha" Nyia "Wak sak ah taatchoth rumka; erah nang ebah, thaangju ba ih rumha. 11 abah uh thambook nah we woi ekah ah."

Eki nyootsootte loong nang ih rangsah loong ah elongdook nyia chaan aphaan pan, erabah uh Teesu ngathong ni eki nyootsootte loong ah tah thaangju liilaang rumka. 12 Arah mina loong abah tiim thunha erah reela, woma siawi haap phaktheng dongla ah likhiik; neng loong ah ih tiim ang abah uh lajat kaadi thaangju rumha nyia liilaang rumha. Neng woma siawi mattiila ah likhiik ih matti ah, 13 eno neng ih mi chamsiit ha erah likhiik ih chamnaang rum ah. Neng loong hansi tenroon raangtaan ih wuusa ni tiim ang abah uh mikcup lakjoot ih re rumla eno neng hansi wokphoot asuh tenchem rumla; sen loong damdi pootsiit tenroon woksoon room phaksah hala ah sen raangtaan ih rakmu riike, dot lidoh mih mokwaan lampo asuh roon rum ah. 14 Neng ih jihoh lampo tajamka mih damdi roomjup roomtong ba jamha; neng rangdah wokphoot asuh mabah uh neng ten tachemka. Nokbaang toontang loong ah mokwaan rum ano phoong abe ni patthuk rumla. Nengten nengmong ni ramka nyamnyook luulu nyootsoot rumha. Neng loong ah Rangte ih chamnaang ih thuk rum ah. 15 Neng loong ah ih lammi ah thiinhat rumano neng lam mat haat ha; Neng loong ah ih Beor sah Balaam lih phan rumla, erah warah ih bah lamki nawa ngun chosuh ese ngeh ih mok samthunta 16 eno heh rangdah thoidi heh moktoh ah ih kanjaata. Moktoh ah mina root likhiik ih jeng ano heh thet re moongtaang thoidi tang haamta. 17 Lalangka nyootsootte loong abah juumik dot ih dongphok haano kahookdat ah likhiik, adoleh jiimu pong ih saapmot ah likhiik; Rangte ih neng loong raangtaan ebah rangnak mong ni neng tongtheng banthiiinha. (questioned) 18 Neng loong ah ih neng tiit ah lalang lajang ih baatrum ano khuupook rumla, eno neng hansi ni raandi baaji ih tong rumano lamki nawa lamse ni taatphang khoomla mina loong ah thet hoom rumha. 19 Lalangka nyootsootte loong ah rangdah lek angleh miloong asu rangdah nawa maama pongwan jen ang an ngeh ih kakham rumha—seng loong ah tiimjaat reeraang thuk hali seng rangdah ih hoonli. 20 Seng Pangte Teesu Jisu Kristo mongtham jun ih o mina arah mongrep dowa thet haat chaan aphaan loong nawa puita, eno thet haat chaan aphaan loong ah ih we ngaak thet haat abah jaakhoh ni angta nang ethithoon ih hoon ah. 21 Kateng lampo maradi esa jengdang baat ha ah jat

ano ngaak dattiila nang ebah kateng lampo ah mabah

uh lalaan jatta bah eseethoon ang thengta. 22 Neng mamah hoonrookla erah sok kaadi jengthaak suh baat ha ah ami ih angla: "Hui ih hephaat phaat haat ha ah we ngaak saha" Nyia "Wak sak ah taatchoth rumka; erah nang ebah, thaangju ba ih rumha. 11 abah uh thambook nah we woi ekah ah."

3 Joon awaan loong, arah le maat halang ah ih taknyi angla. Le enyiinyi ni sen thung nah esa tenthun anghthuk suh ngeh ih arah tiit ah taat thaam dobbaat rumhala. 2 Ngah ih lihang ah langla, teewah di esa khowah loong jengta loong ah nyia seng Pangte Teesu jengdang kaamwah loong ih kotahan ah dokthun an. 3 Jaakhothon sen ih jattheng ah langla, saathoon doh neng teenuh teewah roidong ah neng ramka ih jen arah mina dongha. Erah loong ah ih sen loong ah pitbeek ngitku hanno, 4 amah cheng han, "Jisu ih ngaakkaat esuh kakham tahan, tatan liita? Heh amadi mani ah? Sengte sengwah loong jen tek eta, erabah uh arah mongrep dongsiiita dowa ih amadi tuk ih phooisiiit!" 5 Teeeah di arah hah nyia rangmong ah Rangte jeng nawa ih dongsiiita ngeh ih jatchoi doh neng loong ah thamtham ih diip reeraang rum ah. Arah hah ah ju nawa nyia ju ih dongsiiita, 6 eno ju jengta ah uh ju heheh ih jeng thukta, eno teewah dowa mongrep ah thet haat eta. 7 Enoothong amah dowa rangmong nyia arah hah ah we suh matkhaam thuk suh Rangte jengdang phooisiiit nawa ih thoktong thukla. Erah langla ranngte mih lah angka loong dande ja matkhaam thuk suh thiinha. 8 Enoothong, joon awaan loong sen ih jisiit nak beehaar an! Teesu maangka di paangsit nyia hajaatsit paang ah phooisiiit; heh maangka di erah enyi ah phooisiiit. 9 Mararah ih thunha ah likhiik, Teesu ih kakhamta ah tasen reeraangka. Emah tah angka, erah angla bah sen biibui halan, tiimnge liidoh Rangte ah o uh thet haat thung tah angka, erah nang ebah mina loontang rangdah nawa doksoon baalah ih rumta ngeh ih thunha. 10 Enoothong Teesu Rangwu thok haadoh ehuh thokthok eha. Erah Rangwuua rangmong nah erongwah ih hu ano saapmah ah, rang ahah loong ah matkhaam nyia ethet ih ah, eno arah hah nyia hah dowa jirep ah tikmah eh ah. 11 Erah loong ah emah ih saapmah abah, sen loong ah tiim likhiik mina anghtheng ah? Sen roidong ah esa nyia Rangte lathong nah tongte mina ang theng, 12 sen loong ah Rangte Rangwu bansokte ang phiino kharok toom raaha suh sen loong ah mootse kaatse ah mokah an. Rangmong matkhaam nyia thet haat Sa, rang nyia hah loong ah weetak khaam nawa ih jaakkhaam ah 13 Enoothong seng loong ah ih Rangte ih tiim

raangtaan ih kakhamta erah bansok hi: Erah langla rangmong ena nyia hatoh hadaang marah nok adi katengthoon jeela. **14** Erah raangtaan ih, joon awaan loong, sen loong ah ih erah Rangwu ah bansok hanbah, Rangte miksok doh lah moongtaang suh, erah damdoh semroongroong nyia saachamcham ih songtong suh thun an. **15** Rangte ih mongtham ah koh ano seng joonte Pool ih raangkoh tahan ah likhiik, seng Teesu ih seng puipang suh naan heeno saapoot se koh hali ah sok thaak an. **16** Pool ih arah tiit raangta adi mathan ah, erah di ngah ih baat hang loong ah ju raangta. Pool ih raangta le loong adi marah marah ah lajen jattheng ih raangha eno wapoh wasoi nyia mih jeng chaatchaat ete loong ah ih eki ni jangbaat kaatla. Erah likhiikkhiik Rangteele ehol uh eki ni moong jaangbaat kaat rumla. Eno neng teeteewah thet hoom rumha. **17** Enoothong, nga joon loong sen ebah erah jen jat etan. Erah raangtaan ih sen teeteewah sokboi an, sen puipang lam dowaa hootthe lajeete miloong ah ih lamki ko naktoom moongsit han. **18** Erah nang ebah, seng Pangte nyia seng Teesu, Jisu Kristo minchan adoleh heh mongtham nah sen loong ah ehak toom ih an. Rangka ah amadoh nyia saarookwet heh raangtaan toom ang ah. Amen. (aiōn g165)

1 Joon

1 Roidong jengkhaap tiit sen suh raang kohi ah rangphhang diidook eje angta. Erah seng ih echaat eti, eno seng mik ih nep tup eti; amiimiisak seng ih tup eti, eno erah seng lak ih nep thaak taajoot choi. **2** Arah roidong ah mik etup theng ang thoidi, seng ih etup eti; erah raangtaan ih erah tiit ah baat hi, marah Hewah damdi angta lathoon roidong tiit nyia marah seng suh dong jatthuk hali erah ah. (*aiōnios g166*) **3** Marah kap tupti nyia marah kap chaatti erah tiit ah sen loong suh dong ja baat hi, erah doba seng loong damdoh heh Wah nyia heh Sah Jisu Kristo damdi rangsoom lom tongli adoh jen roongtong han. **4** Arah seng ten boot thoon roon suh raanghi. **5** Belam heh Sah jinnah wa chaatti tiitkhaap ah baat hi ah langla amah: Rangte ah weephaak, eno heh jiinni laamang tah jaatjaat jeeka. **6** Erah ang abah heh damdi roongtongli lihi, eno rangnak nah moktong ibah, sengre sengraang nyia sengjeng sengkong ni eleek angli. **7** Enoothong heh weephaak ni tongla likhiik seng uh weephaak nah tong ibah—seng loong ah rangsoom roongtong eli, eno heh Sah Jisu sih rah ih seng rangdah ah sa haat ehal. **8** Seng loong ih seng rangdah tajeeka mokli ibah, seng teeteewah mokwaanhi, amiisak ah seng taang ni tajeeka. **9** Enoothong seng ih Rangte suh seng rangdah ah biin anaan he mok baat ibah, heh kakham ah tah beehaar ka ang ah eno marah epun ah erah re ah: heh ih biin anaan ehe eno timthan ethih reeraang dowa seng loong ah saasit ehe. **10** Seng rangdah tah dake mok li ibah, Rangte ah eleek ngeh li hi, eno heh jengkhaap ah seng taang ni tajeeka ang ah.

2 Nga sah loong sen suh arah raanghang rah sen loong naktoom dah kah an ngeh raanghang; Enoothong ngo dalu, erah raangtaan ih heh Wah reeni chuut huungte wasiit je ah—Erah langla kateng esiit, Jisu Kristo. **2** Kristo heh teeteewah ah langla seng loong rangdah biin anaan theng lampo, seng loong rangdah luulu biin anaan tah angka, enoothong mongrep dowa thoontang rangdah biin anaan te uh elang eh ah. **3** Rangte jengdang ah kap ibah, heh ah kamkam ih jat hi. **4** Seng ih ejat ehi li eno heh jengdang ah lah chaat thang mok eh ibah, seng loong ah eleek eno amiisak ah seng taang ni tajeeka. **5** Enoothong seng ih heh jengkhaap ah kap ibah, Rangte minchante epunthoон ah seng loong ah ang ih: **6** Emah ang ino juuba seng Rangte damdi roong roopli ngeh ih kamkam ih jen ang ih, Kristo seng loong ah thirhaat ih hali; seng damdoh rang tongtha ta likhiik seng loong uh emah ih tongtheng. **7** choh roomsoomte mok ang rumta bah seng damdoh

Nga mongnook joonte loong, arah ngah ih sen suh raanghang rah ena jengdang tah angka; arah ehak jengdang, marah ephang di sen jinni angta erarah ah. Ehak jengdang abah marah sen ih tiitkhaap ejen chaat etan erah angta. **8** Ang abah uh, belam sen suh jengdang raanghang rah ena, mamaah liidih amiisak tiit ah Kristo sak ni noisok ha ah likhiik sen sak ni nep uh noisok eha. Timnge liidih laamang ah jen mat eta, eno amiimiisak weephaak ah ejen phaak ela. **9** Seng loong ih weephaak ni tongli li ino, phoh ano ah miksuk ruh mok eh ibah, amah dih uh seng ah laamang ni tongli. **10** Seng ih phoh ano minchan eh ibah, seng loong ah weephaak ni tongli, erah raangtaan ih seng taang ni mihoh rangdah nah datsiit suh tim uh tajeeka. **11** Enoothong phoh ano ah mok miksuk ibah, seng loong ah laamang ni tongli; seng laamang adi khoom ino maani khoomli erah uh tajatke, mamaah liidih laamang rah ih edook eh hoonthuk hali. **12** Nga sah loong sen rangdah ah Kristo tungthoidi biin anaan hoon halan, erah raangtaan ih arah le ah raanghang. **13** Hewah loong asuh raanghang ah langla, sen loong ih ejat ehan heh ephang dowa ih dook eje angta. Jaaro jaalah loong, ngah ih sen suh arah raanghang ah langla, sen loong ih Ethih warah ejen etan. **14** Nga sah loong sen suh arah raanghang rah langla, sen loong ih heh Wah ah ejat ehan. Hewah loong, sen suh arah raanghang rah langla marah ephang dowa ih dook eje angla rah sen ih ejat ehan. Jaaro jaalah loong, ngah ih sen suh arah raanghang ah langla sen loong ah tarong; Rangte jengkhaap ah sen sak ni ang ano, sen loong ih Ethih warah ejen etan. **15** Mongrep nyia arah mongrep adi timjih jeela erah suh nak ramka an. An mongrep asuh ramka ubah, an ih Hewah ah tah nookko. **16** Marah mongrep dowa angla—rangdah tenthun raangtaan ih luulu angla, eno mina ih heh mik ih tup ha nyia heh timjih jamha, edoleh arah mongrep dowa jirep jaatrep raangtaan ih mina loong khuungpookla—erah mabah uh Hewah taangnawa tah angka; erah loong abah mongrep dowa. **17** Mina mong mala mongrep nyia mongrep dowa timjih jeela erah loong ah emat eh ah; enoothong ngo ih Rangte thung jun ih reela erah bah roitang ih tong ah. (*aiōn g165*) **18** Nga sah loong, rangkuh thoon tok ah ethok eh hala! Sen loong suh Kristo Piiara thok ha ngeh ban baat choi; amadi Kristo ra loong ah hantek ejen dong ih taha, erah raangtaan ih ejat ehi rangkuh thoon ah ethok eh hala ngeh ah. **19** Erah mina loong ah amiimiisak di seng damdi rang choh roomsoomte tah ang rumka, erah raangtaan ih seng loong ah thirhaat ih hali; seng damdoh rang tongtha ta likhiik seng loong uh emah ih tongtheng. **7** choh roomsoomte mok ang rumta bah seng damdoh

eroong tong ih rum theng taha. Enoothong seng eno heh di rangdah ah takah jeeka. 6 Erah raang ih thinhaat heeno ba jat hi, neng loong ah seng mih tah Kristo damdoh roong tongte loong ah rangdah laka angka ngeh ah. 20 Enoothong Kristo ih sen sak ni Esa mina ih heh ah mabah uh tah tupta nyia tajatta. 7 Nga ah jat han. 21 Ngah ih arah raanghang rah sen loong mina pun reela erah mina ah Kristo kateng angla sen ih erah jat ehan raangtaan ih ba raanghang, eno likhiik heh uh kateng angla. 8 Marah mina daruh ela sen ih uh ejat ehan, eleek ah maatok uh amiiisak erah mina ah Hakhoh juungbaan dabbi, mamah liidih taang dowa tah dong ra. 22 Erah ang abah eleek ah Hakhoh juungbaan ih jaakkoh ni dook phang data. ngo ah? Eleek loong abah Jisu suh Mesia tah angka Rangte Sah ah erah thoi ih ra taha, marah Hakhoh liite loong ah. Erah likhiik mina loong abah Kristo juungbaan ih hoonta erah thet haat suh ra taha. 9 Piiara—Hewah nyia Hesah neng enyi nyi dut haat Marah mina Rangte suh asah angla erah rangdah rumha. 23 Ngo ih Hesah tah kapka erah ih Hewah daruh tah daka, timnge liidih Rangte dang ajang ah ah uh tah kapka; Ngo ih Hesah ah ekap eha erah neng damdi; edoleh Rangte ah neng Wah, erah thoidi ih Hewah uh ekap eha. 24 Enooba, marah ephang neng ih rangdah ah daruh tah erumka. 10 Rangte di ruurang chaattu erah thin suh kamkam ang uh. suh asah nyia Hakhoh juungbaan suh asah loong Erah ruurang ah an ten nah thin ubah, an saarookwe ah maama ang rum ah: Marah mina ah lapun reeka Hesah nyia Hewah damdi roong thing tonglu. 25 Eno Kristo heh teeteewah ih seng suh lathoon roidong nyia wahoh lah minchanka rah Rangte suh asah tah angka. 11 Jaakkoh ni chaattan jengkhaap ah arah: kot suh kakham tahe. (aiōnios g166) 26 Ngah ih sen suh arah raanghang rah langla, ngo ih sen mokwaan seng laktung nah minchan mui jaatjaat etheng. 12 suh arah raanghang rah langla, ngo ih sen mokwaan Seng loong ah Keen likhiik nak angtheng; Heh ah chungha erah mina tiit ah raanghang. 27 Enoothong Ethih Wah rah dakbi angthoi heh no Abel ah tek sen loong suh bathong aleh Kristo ih Chiiala sen ten ni daapkaat taha. Timthan tuk Chiiala ah sen ten nah tongha, seng suh nyootsoot suh wahoh we jamtheng haatta. Keen ih heh ah tim suh tek haatta? Mamah eno marah nyoot halan erah amiiisak, eleek tiit tah liidih Keen reeraang ah ethih angta, eno heh no reeta angka. Marah Chiiala ih nyoot halan erah ekap ih an, adi tongli; seng laktung ni minchan mui thaang ih eno Kristo damdoh roongtong an. 28 Elang ih ah, nga arah jat hi. Marah mina ih phoh ano lah minchanka sah loong, heh damdoh roongtong an, erah doba heh erah mina ah amadi uh etek chaan aphaan khui ni teeteewah dong raaha Sa doh seng loong ah rakri tong rumla. 15 Marah mina ih hephoh heno miksuk ino tah hutong ke, erah damdi senghang sengchaan ha erah mina ah mihi tek haatte, eno sen ih ejat ehan ah edong ih ah. 29 An ih ejat ehu Kristo ah kateng; mih tek haatte di lathoon roidong ah tajeeka ang ah. erah ang abah an ih ejat etheng, marah mina pun (aiōnios g166) 16 Minchan jat hi rah amah: Kristo ih heh reela erah mina ah amiiisak dabbi ngeh jat ih: teeteewah roidong ah seng raangtaan ih kota, erah likhiikkhiik seng eh uh sengphoh sengno raangtaan ih thing tongtheng! 17 Seng changteng angli li ino sengphoh sengno ih timjih jamha erah etup ehi, ang abah uh neng suh tim uh takoke, erabah mamah ma jen chaang ih Rangte ah minchan ehang ngeh ah? 18 Nga sah loong, seng dowa minchan ah jengkhaap luulu nyia tiitwaan luulu nah nak toom ang ah, erah nang ih amiiisak minchan ah toom ang ah sengre sengraang nawa ih jen noisok theng toom ang ah. 19 Erah likhiikkhiik seng ah amiiisak dabbi ngeh jat ih: seng loong Rangte ngathong nah rong tangtang jen ang ih. 20 Sengthung sengtak ih seng loong mok dut haat heebah, seng ih ejat etheng sengthung sengtak nang ih Rangte ah elongthoon eno heh ih jirep roop jat ha. 21 Erah raangtaan ih, mongnook joonte loong, sengthung sengtak ih seng asuh lamok damdak

3 Sok thaak an, Hewah ih seng timthan minchan hali! Heh minchan ah erathan rak seng ah Rangte sah ngeh jen poon thuk hali—eno amiiimi di seng loong ah hesuh hesah langli. Neng loong ih seng ah tajat ri mamaah liidih Rangte ah tajat rumka. 2 Nga mongnook joonte loong, seng ah belam Rangte suh asah, enoothong seng mamaah angte angli erah amadi tuk ih tajatke. Enoothong seng ih ejat ehi Kristo raaha doh seng ah heh likhiik angte angli, mamaah liidih heh ah mamaah angta erah likhiikkhiik ih kaptup ih. 3 Marah mina ih Kristo asuh laalom la erah mina ih Kristo saata likhik heh uh sa chamcham angtheng. 4 Ngo dala erah ih Rangte hotthe thetsiit ha erah ah thila, mamaah liidih hotthe thetsiit ha rah rangdah. 5 Sen ih ejat ehan Kristo ra taha rah rangdah saahaat ra taha,

riibah, seng loong jinni tenchaan tenthun eje Rangte ngathong ni ah. 22 Marah suhi, erah heh jin nawa echoh eli, mamah liidih seng ih heh jengdang ah ekap ehi eno heh thung punjih ah ere eli. 23 Heh jengdang ah langla, seng ih Jisu Kristo suh hanpi ih nyia seng jaachi nah Kristo ih baat tahe likhiikkhiik minchan mui theng. 24 Marah mina ih Rangte jengdang ah echaat eha erah mina ah heh damdi roong tongla, eno Rangte uh heh damdi roong tongla. Mamah liidih marah Rangte ih koh tahe Chiiala rah ih jatthuk hali, Rangte ah seng damdi roongtong hala.

4 Nga mongnook joonte loong, ngo ih ang ah bah uh

nga jinni Chiiala eje ngeh baat han bah thoontang nak hanpi an, enoothong thaak teeme eh an eno chiiala ah Rangte taangnawa tam ah ma nawa ah erah dong jat joh an. Mamah liidih mih khowamoong loong ah noongrep ni jen pheekhoom erumta. 2 Rangte Chiiala elang tam talangka amah ih danjat an: marah ih Jisu Kristo ah mina ih hoon ano mongrep ni ra taha ngeh hanpiha erah jinni Rangte taangnawa raaha rah Chiiala je ah. 3 Enoothong marah ih Jisu ah mina ih hoon ano ra taha ngeh lah hanpiika bah, chiiala ah Rangte taangnawa ra haarah tah angka, enoothong heh taangnawa chiiala ah Kristo Raawah taangnawa ang ah; sen ih echaat etan eraak eha, erah amadi mongrep ni ejen raak ih taha. 4 Enoothong nga sah loong, sen ah Rangte mina, eno sen ih lalangka khowah loong ah ejen etan, mamah liidih Chiiala marah sen taang ni angla erah Chiiala ah mongrep dowa chiiala nang ih echaan thoon. 5 Lalangka khowah ih mongrep tiit baat ha erah mongrep nawa ih ba chaat ah, mamah liidih neng loong ah mongrep dowa. 6 Enoothong seng loong ah Rangte mina. Marah mina ih Rangte jat eha erah mina loong ih seng jeng echaat ih ah; ngo Rangte mina tah angka erah mina ih seng jeng tah chaatka. Eno juuba amiisak Chiiala nyia lalangka chiiala ah jen dan baat ih. 7 Mongnook joonte loong, seng jaachi nah minchan mui etheng, mamah liidih minchan ah Rangte taangnawa ra taha. Marah mina ih minchan eha erah Rangte suh asah nyia Rangte ah ejat eha. 8 Marah mina ih lah minchanka erah mina ih Rangte ah tah jatka, mamah liidih Rangte ah minchan. 9 Rangte ih heh Sah esii luulu mongrep ni kaatthuk haano heh minchan ah noisok hali, erah doba heh jun ih seng roidong ah jen choh ih. 10 Minchan abah arah: Rangte ah seng ih minchan ino tah angka, enoothong heh ih minchan heeno seng loong rangdah biin anaan raang ih heh Sah daapkaat taha. 11 Mongnook joonte loong, Rangte ih emah minchan hali bah, seng laktung nah

uh minchan mui etheng. 12 Ngo mina eh uh Rangte ah etup muh, enoothong seng laktung nah minchan mui ibah, Rangte ah seng damdoh roong tongha, eno heh minchan rah seng minchan mui kino epunthoon ih hoonla. 13 Seng loong ten ni kamkam angli seng ah Range damdi roong tongli eno Rangte ah seng damdi roongtong hala, mamah liidih heh ih seng loong suh heh Chiiala koh tahe. 14 Seng ih etup eti eno wahoh suh baat ehi Hewah ih mongrep puipang suh heh Sah daapkaat taha ngeh ah. 15 Jisu ah Rangte Sah mokli ibah, seng loong ah Rangte damdi roong tongli eno Rangte ah seng loong damdi roongtong hala. 16 Rangte ih seng minchan hali ah seng teeteewah ih ejat ehi nyia ehampi ehi. Rangte ah minchan, marah mina minchan ni roong tongla erah Rangte damdi roong tongla eno Rangte uh neng damdi roong tongla. 17 Minchan ah seng damdi ang ano epunthoon ih hoonla, dande saadoh seng tenchaan ih jenchap suh ah; seng loong suh tenchaan ah eje angjih, mamah liidih arah mongrep adi seng roidong ah Kristo angli likhiik angli. 18 Minchan ni echo tah jeeka; epunthoon minchan rah ih echo tenthun tah dong thukka. Erah raangtaan ih ngo mina echo ela heh jinni minchan ah epunthoon tah angka, mamah liidih echo ela ah eechoham thuktheng eje anghoi choola. 19 Rangte ih phang minchan thoidi seng ih we minchanhi. 20 Rangte ah minchan ehang li ino, phoh ano ah miksuk mok eh ibah, seng loong ah eleek. Erah raangtaan ih seng mik eh tup hi phoh ano ah lamok minchan keebah seng mik eh latupke Rangte ah batang aleh mamah ma mi minchan ih. 21 Kristo ih koh tahe jengdang abah amah: Ngo ih Rangte minchan ha erah ih phoh ano nep uh minchan jaatjaat etheng.

5 Ngo ih Jisu ah Mesia ngeh hanpiiha erah mina ah

Rangte sah; marah mina ih hewah rah minchan ha erah ih heh sah rah uh minchan eha. 2 Rangte suh asah ah minchan ehi ngeh amah re eno jat ih: erah langla Rangte jengdang ah kap ino nyia Rangte ah minchan ino ah. 3 Seng ih Rangte suh minchan liihi rah heh jengdang kap hi asuh liiha. Eno heh jengdang ah seng suh tah chaanka, 4 mamah liidih timthan Rangte sah angla erah loong ih mongrep ah ejen eh ah. Eno seng tuungmaang je thaang ih mongrep ah jen ih. 5 Mongrep ah ngo ih jen jen ah? Ngo ih Jisu ah Rangte Sah ngeh hanpiiha erah mina iba jen ah. 6 Jisu Kristo ah langla heh juungtem joong nyia etek eta sih damdi raaha rah. Heh ah joong damdi luulu tah ra taha enoothong joong nyia sih damdi ra taha. Arah amiisak jo ngeh Chiiala heheh ih baat ha. 7 Haaki ejom je ah: 8 Chiiala, joong, nyia sih; eno

arah ejom rah ih erarah tiitkhaap ah baat rumha. 9
Mina tiitkhaap asuh seng ih hanpi ehi; enoothong
Rangte tiitkhaap ah erah khotok di uh elongthoon,
eno Heh ih heh sah tiitkhaap tit ah ba baat ha. 10
Erah raangtaan ih marah mina ih Rangte Sah asuh
hanpiha erah mina ten ni arah tiitkhaap ah tong ah;
enoothong marah mina ih Rangte suh lah hanpiika,
erah mina ih Rangte ah eleek ngeh hoonha, mamah
liidih marah Rangte ih Heh sah roidong tiit baatta
rah neng ih tah hanpi rumka. 11 Roidong tiitkhaap
ah arah: Rangte ih seng suh lathoon roidong koh
tahe, lathoon roidong hiingroop ah heh Sah. (aiōnios
g166) 12 Ngo jinni arah Sah ah jeela erah mina asuh
arah roidong je ah; marah mina jinni arah Rangte
Sah ah lah jeeka roidong ah tah jeeka. 13 Sen jinni
lathoon roidong ah eje ngeh toom jat an suh arah le
ah raanghang—sen ih Rangte Sah hanpihan tiit rah
ah. (aiōnios g166) 14 Seng loong suh Rangte ngathong
ni tenchaan eje, mamah liidih seng ih heh thungpun
jun ih tiimjih suhi erah ekot ehe ngeh kamkam ih
thun hi. 15 Seng ih maatok suh ih eradi echaat
ehali; seng ih ejat ehi arah tiit ah amiisak, erah uh
ejat ehi maatok heh jannah wa suh ih ekot ehe. 16
Jengthaak asuh anphoh anno etek etheng sengseng
rangdah lah daka rah mok tup ubah, sen ih rangsoom
kotheng, Rangte ih roidong koh ah. Arah jengkhaap
ah marah phoh ano etek etheng sengseng rangdah
lah daka loong suh luulu. Enoothong etek lam nah
siitte rangdah ah eje, erah likhiik loong asuh Rangte
rangsoom koh an ngeh tabaat rumra. 17 Timthan
lalangka reeraang loong ah rangdah, Etek theng nah
lathok siitka rangdah uh eje. 18 Seng ih ejat ehi
Rangte suh asah ih hedop hedop takah daka, mamah
liidih Rangte Sah ih puipang ruh erumha, eno Ethih
Warah ih neng tajen thet haat rumka. 19 Seng ih ejat
ehi arah mongrep ah Ethih Wah lakkong nah ang
abah uh, seng loong ah Rangte suh asah. 20 Ejat
ehi Rangte Sah eraak ih taha, eno seng suh samjat
etheng tenthun koh tahe, erah dowah ih Rangte ah
amiisak ngeh jat hi. Seng loong ah amiisak Rangte
damdi roong thingtongli—heh Sah Jisu Kristo damdi
roong thingtongli. Eno arah ba amiisak Rangte nyia
lathoon roidong. (aiōnios g166) 21 Ngaasuh ngaasah
loong, sen teeteewah mih mokwaante rangte loong
dowa haloh ih tong an!

2 Joon

1 Mihak phokhoh taangnawa— Mongnook Nah nyia
heh sah loong ngah ih amiimi nook rum hang
loong asuh raanghang. Nga luulu ih tah minchan
rumra enoothong ngo ih amiisak ah jat ha erah loong
ih nep minchan rum halan, **2** mamah liidih amiisak ah
seng taang ni tong hala eno saarookwe seng damdoh
tongha. (aiōn g165) **3** Seng Wah Rangte, heh Wah Sah
Jisu Kristo, ih minchan, tenthet, nyia semroongroong
ah toom kohe; erah loong ah amiisak nyi minchan
doh seng damdoh toom ang ha. **4** Ngah timthan
tenroon ang tang, an sah loong mararah ah amiisak
lam ni nyia Hewah ih baat tahe jun ih tong rum ano
ah. **5** Eno nga mongnook Nah arah jeng lang: seng
jaachi nah minchan mui etheng. Arah sen suh ena
jengdang tah raang kang; arah jengdang ah ephang
di dook seng jinni eje angta. **6** Arah Minchan tiit
jenglang ah langla Rangte jengdang ah kap ino tong
jaatjaat etheng. Jaakhoh ni dook arah jengkhaap ah
echaat choi, sen loong thoontang minchan lam ih
tongtheng. **7** Mih mokwaante loong arah mongrep
ni thoontang ni jen pheekhoom erumta, erah mina
loong ih Jisu Kristo ah mina ih hoon ano mongrep ni
ra taha ngeh tah jat rumka. Erah likhiik mina loong
abah mih mokwaante nyia Kristo Piara. **8** Banban ih
tong an, erah doba seng timjih raangtaan ih reeti erah
thaangmuh tah angka ang ah, eno marah thaang
chotheng angla erah thoontang choh ih. **9** Marah mina
Kristo ih nyoot haadoh tong abah Hewah nyia
Hesah wanyi nyi damdoh roong tongla. **10** Enoobah,
marah mina arah tiit ah lah baat thang mok wang
haabah, sen nok nah nak noppoen an; eno “An
damdoh semroongroong toom ang ah” emah taan uh
nak jook waan uh. **11** Timnge liidih erah taawaan te
ah neng thet re rumla damdi neng uh neng joonte ih
wak hoon kah rumla. **12** Ngah ih sen suh baat theng
hantek je ah, enoothong roong nyia leeraang nawa
ih tajook raang kang; erah thaknang ibah, ngah ih
thun hang sen jannah nga teeteewah chomui hangno
laan chowaan ih, erah doba seng loong ah rapne
tenroon ang ih. **13** An mongnook nah suh heh sah
loong taangnawa uh jengseera maat rumhala.

3 Joon

joonte loong ih jengse raajeng halan. Seng joonte
loong ih waru waru ih jengse raajeng halan.

1 Mihak phokhoh taangnawa— Ngah ih nga mongnook Gaius amiimiisak minchan hang asuh raanghang. **2** Nga mongnook joonwah, ngah ih rangsoom hang, an damdoh ese toom ang ah eno sakse hanme toomtong uh ngeh ah—mamah liidih ngah ih ejat ehala an chiiala lam ni ese. **3** Kristaan mina thok rum haano baat rum tahang an amiisak tiit asuh kamkam eh tuungmaanglu—saarookwe amiisak ni kamkam ih tonglu ah chaat angno ngah rapne roonlang. **4** Tim chaat ang di uh emah than tah thaak roonkang, ngaasuh ngaasah amiisak ni tongla chaat angno roonlang thanthan ah. **5** Nga mongnook joonwah, neng loong wenwah ang rum abah uh Kristaan loong raangtaan ih molu ah rapne tuungmaang theng reelu. **6** Neng ih chaas mina loong asuh an minchan tiit ah baat rumha. Neng lakoom raangtaan ih nong sokboi we an, erah doba Rangte tenroon thuktheng adoh khoom rum ah. **7** Mamah liidih neng loong ah Kristo mootkaat raangtaan ih ejen dokchap erumta, neng ih lah hanpiite loong taangnawa huinong hui suh tah jam rumka. **8** Seng Kristaan loong ah juuba neng loong ah chosok theng jaatjaat, enooba amiisak mootkaat raangtaan ih seng nong kattheng ang ah. **9** Ngah ih ethoosah chaas raangtaan ih le raanghang; enoothong neng lamsiitte likhiik angla Diotrephees rah ih, arah jenglang asuh hethung hetak nak toom koh ah. **10** Ngah maatok doh wang hang, erah doh heh ih timjih reeta erah baat wanhang: Marah echoh theng baat tahe nyia eleek tiit baat tahe erah loong ah! Enoothong heh suh erah tah changka ang ah; heh ih Kristaan loong heh ih tah banpoon rumka ang ah, erah damdi marah mina ih Kristaan mina banpoon suh taat liiha suh uh heh ih etangpang erum ah, eno neng loong ah chaas nawa edok phanhaat esuh thun rum ah! **11** Nga mongnook joonte, ethih ah nak nyoot uh, enoothong marah ese ah erah nyoot uh. Ngo ih ese re ah erah Rangte mina; ngo ih ethih reela erah ih Rangte ah tup muh. **12** Thoontang ih Demetrius ese li rumha; amiisak tiitkhaap rah ih heh tiit ah naririh ih baat ha. Eno erah seng roidong tiitkhaap tim baat hi eradi wakbaat hi, an ih ejat ehu seng ih tim baat hi erah amiisak kabaat ih. **13** Ngah ih sen suh baat theng hantek je ah, enoothong roong nyi leeraang nawa ih raang suh tah thunghaan kang. **14** Nga tuungmaang eje ang lang sen damdoh elaaang ih chomui suh ah, eno erah doh seng pupuh damdoh chomui ino ma roongwaan ih. Semroongroong ah sen damdoh toom angha. Sen

Juud

1 Jisu Kristo laksuh, nyia Jeems phoh ano Juud taangnawa arah le rah ah— Rangte Wah minchan nah nyia Jisu Kristo ih puipangha adoh tong suh ngo poonha erah mina loong asuh raangha: **2** Tenthet, semroongroong, nyia minchan loong ah sen suh hantek toom ang ah. **3** Nga mongnook joonte loong, khoppiroidong tiit seng thoontang ih kap hi tiit ah mathan ese ih mi raang ang emathan ih raang kot suh thuntang, timnge liidih sen suh seek ih raang koh rumhala ah langla, ngah ih sen suh tenthun chaan kot raangtaan ih le ah raangtheng jaatjaat ih samthun tang rah langla, Rangte ih heh mina suh taksiit di roitang raang ih kotahe tuungmaang ah lamat haat theng ngeh tenchaan koh tahe erah tiit ah. **4** Timnge liidih sengdung ni mararah mina rangte lajatte hotsu ih seng laktung ni hotnop rumhala, erah mina loong ih seng Rangte minchan tiitkaap ah moong ki baat rumha, timnge liidih neng jootthih reeraang loong ah hoppat rumha, eno seng change heh luulu nyia seng Teesu Jisu Kristo ah thaaju erumha. Teewadi Rangteele ni edut haat tiit ban baatta ah neng choh rumla. **5** Sen ih arah loong ah jat choi ang an bah uh, Teesu ih teewadi Ijip nawa Ijirel mina loong jaasit mamah ih puipang rumta, eno lini heh suh lahanpiite loong ah thet haat etta, erah loong tiit ah dokthun thuk suh nooklang. **6** Dokthun an, Rangte ih rangsah loong suh mathan reejih chaan korumta erah tah re rumta, erah thak naang ibah neng tongtheng dowa dok soon rumta, neng loong ah mabah uh lathah theng jaanruh ih laamang beng ni khak thinha, Rangte ih erah thin rumha rah Saakaan elong saadoh neng loong ah dut haat ete. (aidios g126) **7** Sodom nyia Gomora ah thaak dokthun thaak an, erah damdoh here dowa samnuh loong ah, erah dowa mih loong ah rangsah loong reeraangta likhiik raandi baaji nyia pangki pangki eh reeraang rumta loong ah: thoontang suh nyootbaat raangtaan ih neng loong ah lamettheng we adi hoocham thuk rumta. (aiōnios g166) **8** Erah likhiikkhiik, arah mina loong ih neng teewah sakpuh raangtaan ih dah rum arah mangphe ban mang rumta; neng loong ih Rangte chaan aphaan nyia rang nawa phaakjaaja ih tong rum ano phoongpha rumha ah kaanju ih rumha. **9** Rangsaah luuwang Maikel bose emah tah reeraangta. Moses sakpuh raangtaan ih Hakhoh juungbaan damdi daan muita doh Maikel ih Hakhoh juungbaan suh dut haat jengkhaap naanli muh, enoothong amah liita, “Teesu ih choophaan ho!” **10** Enoothong arah

mina loong ih tim uh lajat rumka di thaangu liilaang rumha; woma suiawui likhiikkhiik neng phoongdong ang thaang ih jat rumta, woma suiawui loong ah neng phoongdong nawa ih neng neng kah thet haat rum ah likhiik ah. **11** Neng suh timthan echootheng angla! Neng loong ih Keen mamah reeta erah kap rumha. Ngun raangtaan ih nengthung nengtak marah Baalam thet reeta eradi koh rumha. Neng ah Korah mina thung ni lajun lapun angta likhiik ang rumla, eno neng ah heh likhiikkhiik thet haat rumta. **12** Arah mina loong ah nengthe nengkhoi muh larak lari thang ih sen sadung phaksat satheng ni roong phaksah halan rah ih, sen rangsoom khoon tonglan rah nyaan hoom rumha. Neng loong bah maama raangtaan ih ba sootsaam rumla. Neng loong ah jiingmuung ah pong ih tumhui adi rangphaat laphaat thukka likhiik ang rumla. Neng loong ah bang tiik tiik tokdi uh heh tiik latiikka likhiik nyia bang heh ruhiing dok hoom haat ano kah thoon hookti arah likhiik hookti rumla. **13** Neng loong ah juungnuh dowa chophaanphaa juungkok likhiik ang rumla, neng rakri theng reeraang rumla rah tookwui likhiik noisok rumha. Neng loong ah etum khoomte ritsi loong likhiik ang rumla, neng suh Rangte ih roitang ih tongtheng hamong laamang thoon ah thinha. (aiōn g165) **14** Adam sutoom satoom arok lidi tup arah Inok, heh ih neng loong tiit jaakhoh ni dook amah iban baatta: “Teesu ah lajen wettheng heh rangsah Esa loong damdoh raaha. **15** Thoontang dande rum ano dut haat rum ah, mamah liidih neng loong ih rangte neng damdi lajeete mootkaat likhiik moh rumta nyia rangdah mina loong ih Rangte miksuk jengkhaap ladok jeng theng kajeng rum ah likhiik jeng rumta!” **16** Arah mina loong ah saarookwe ejaap eh rumla nyia wahoh suh luulu nan rumha; neng thung ethih thun rumha erah likhiikkhiik ih re rumla; neng teetewah ejat noisok rumha eno wahoh loong ah neng lamluang suh jengse lam ih nyoom rumha. **17** Nga joonte loong, edok thun eh an, marah jaakhoh ni sang Teesu Jisu Kristo kaamwah loong ih baat tahan rah ah. **18** Neng ih baat tahan, “Rangthoon doh, mina loong sen loong nyitkhungte dong rumha, neng ah rangte muh ang rum ano neng tenthun maadi kala erah doh kaatte mina loong.” **19** Arah mina loong aju mih pheehoomte loong ah, neng loong ah neng ten thun nawa ih maak rumha, neng jinni Chiiala tajeeka. **20** Enoothong nga joonte loong, sen teenuh teewah esa thoon tuungmaang adoh saarookwe rongtangtang ih tong an. Esa Chiiala chaan aphaan nawa ih rangsoom an, **21** eno sen suh seng Teesu Jisu Kristo ih tenthet lam ih lathoon roidong kot suh bansok halan tok adoh Rangte minchan nah tong

an. (aiōnios g166) 22 Tenchi angte loong asuh sen ih tenthet eh an; 23 wahoh loong ah we nawa dok hoom pang an; wahoh tenthet udoh echo damdoh re uh, eno neng rangdah nyamnyook nawa ih thet haat rumha loong nyuh akhat ah miksuk uh. 24 Marah ih edattek theng dowa jenpang ho, eno kateng hoon hoono jen thoksiit ho nyia heh rangka theng nah tenroon ih thoksiit ho— 25 Jisu Kristo seng Teesu jun di seng Pangte heh luulu Rangte, phoongpha, chaan aphaante, luungwanglong eno pante chaan aphaan toom ang ah, jaakhoh nawa ih amadi tuk, eno saarookwe heh men toom ang ah! Amen. (aiōn g165)

Revelation

1 Arah leedap ah Jisu Kristo ih dong wuungbaatta loong tiit ah raangthin arah. Heh suh Rangte ih erah wuungbaatta ah langla kharok ih timjih angte angla heh laksuh loong ih toomjat ah ngeh noisok ha. Kristo ih heh rangsah ah daapkaat ano heh laksuh Joon suh arah loong tiit ah jat thukta, **2** Joon ih marah tupta thoontang baatta. Rangte tiitkaap nyia Jisu Kristo ih amiisak tiit dongbaatta loong ah langla arah. **3** Ngo ih arah leedap ah weh ah nyia khowah ih ban baat ha tiitkaap ah chaat ah eno arah leedap adi marah raangha erah kapte loong ah tenroon angtheng! mamah liidi arah loong ah lang suh saapoot ah ethok ehala. **4** Esia juungkhuung nawa chaas sinet loong suh Joon taangnawa le: Marah amadi uh eje, jaakhoh ni eje angta, eno liwang nah uh eraak ete, erah Rangte nyia sinet moong achaang heh luuwang tongtheng re dowa, **5** eno hanpi etheng, jaakhothon etek nawa phang saatte, eno arah mongrep dowa luuwang loong pante Jisu Kristo taangnawa tenthet nyia semroongroong ah sen suh toom ang ah. Heh ih minchan eh hali, eno heh bangphak ni tekbot ano seng loong ah seng rangdah nawa pang tahe **6** eno seng loong ah heh wah hasong nah moot suh romwah ih hoon thuk hali. Jisu Kristo damdoh saarookwe phaaknyaanya nyia chaan aphaan ah toom ang ha! Amen. (*aiōn g165*) **7** Sokthaak an, heh ah jingmuung ni ra hala! Thoontang ih heh ah japtup ah, heh saam ni sotte rah ih uh ekap tup eh ah. Mina loong hatoh addoh heh raangtaan ih raamwe rum ah. Emamah ju toom ang ah! **8** Amadi uh eje, jaakhoh ni uh eje angta, eno linah uh eraak ete, Teesu Elongthoon Rangte ih liita, "Phangkhol uh ngah, liwang uh ngah." **9** Ngah senphoh senno Joon, eno Jisu liphan diibah, ngah uh esit sen damdi jiite anglang heh hasong ni chamnaang naante ah. Ngah ih Rangte jengkhaap nyia amiisak tiit Jisu ih dongbaatta ah baatkang no juungloot Patmos hah ni thin rum tahang. **10** Teesu saakaan saadi Chiiala lakkong ni ang tang, eno nga liko ni erongwah luirong huung mot arah likhiik chaattang. **11** Erah huungta rah ih liita, "Marah tup hu erah raang uh, eno erah le ah samnuthung sinet dowa chaas loong Ephisas, Ismirna, Pargamum, Thaitira, Sardis, philadelphia, nyia Laodisia nah maat uh." **12** Nga reeni ngo waan hala ngeh taat ngaak soktang, eno ngah ih kom nawa hoon arah weetook thin theng sinet tuptang, **13** erah loong dowa mina likhiik tup arah uh eje angta, nyuh ah heh lasih ni thok jangdat arah angta, eno kom

ah heh teekhuh ni ngoomkhak arah angta. **14** Heh khoroon ah ripuung nyia nge kah puung ajih puungta, eno heh mik ah we luungluung likhiik phaakta; **15** heh lah ah jaanmeen leep hut choi likhiik leepa, eno heh root ah choonraak juung kah reng datjan ah likhiik reng janta. **16** Heh lak dakchah ko adi ritsi sinet piita, eno heh tui nawa haanghop theh arah lang dong taha, eno heh the ah rangnithung rangsa kaphaak ah likhiik phaakta. **17** Erah japtup ango, ngah tekmang likhiik heh lathong ni loongdat tang. Heh lak dakchah ko rah ih taajoh hangno liita, "Nakcho uh! ephang uh ngah ethoon uh ngah." **18** Marah ething angla erah wah rah ngah, etek etang, enoothong amadi ngah roitang raangtaan ih ething anglang. Etek nyia jumlam ah jen suh ngah jinni chaan je ah. (*aiōn g165, Hades g86*) **19** Erah raangtaan ih marah tup hu erah raang uh, amadi angla nyia marah linah elang etheng ah erah ah. **20** Nga lak dakchah kooni piihang ritsi sinet nyia kom weetook thin theng sinet tup hu eradi timjih bah uh husah tiit eje: ritsi sinet ah angla chaas loong raangtaan ih rangsah loong, eno weetook thin theng sinet ah langla chaas sinet.

2 "Ephisas chaas rangsah suh raang uh: "Arah tiitkaap ah heh reeni dakchah kooni ritsi sinet johna taangnawa nyia kom weetook thin theng sinet damdi khoomla wah taangnawa. **2** Tim reelu ngah ih jat eh hala; Naan uno timthan mootchaan kaatchaan motu ah ejat eh hala. Erah ejat eh hala mih lajak loong ah an eh tahan naan sokko. Erah damdi kaamwah lah angka di ngah kaamwah ngeh chaang ha mina loong ah thaak taari uno jat hu, neng loong ah ehuu eleek. **3** Nga thoithoi di an eh tahan toihatah thang ih rapne naan uno chamnaang lu, **4** Enoothong an suh laseechoh abah jaakhoh ni minchan tahang likhiik amadi lah minchan rang nooba laseechoh eh hala. **5** Taatthaak thunthaak uh, timthan haloh ni moonglu! Rangdah mootkaat thinhaat uno jaakhoh ni motu erah likhiik moh uh. An rangdah nawa lamok lek koobah, ngah eraak ehang weetook thin theng ah etoon raak ehang. **6** Enoothong ngah eh an suh seechoh hala abah ngah eh Nikolai loong reeraang miksuk tang likhiik an eh um emamah miksuk hu erah suh ba seechoh lang. **7** "Sen na je an bah, Chiiala ih chaas suh timjih baat ha erah chaat an! "Ngo mina ih jen jen ah, erah mina suh Rangte Pa ni roidong potiik bang angla erah tiik ah jen thi phak thuk ang. **8** "Ismirna chaas dowa rangsah suh raang uh: "Arah tiitkaap ah marah wah ephang, ethoon nyia etek eta eno ewe ngaakthingta erah wah taangnawa. **9** Ngah eh an chamnaang ah ejat ehang, an changthih ngeh uh ejat ehang—enoothong

an amiimi diibah changthih tah angko! Ngah ih jat thih dowa ngaak suh tah nookta. 22 Erah raangtaan ih ehang Jehudi lah angka di Jehudi ngeh ih chaang ngah ih heh teenuh nyia heh damdi roomjupete loong rumha loong rah ih an tit ethih thetbaat rum halu, ah juptheng adoh haat ang eno rapne chamnaang amiidi bah neng ah Soitaan mina! 10 Tim ang abah thuk rum ah. Erah nuh ah damdi thet reete loong uh uh chamnaang ra nakcho uh. Chaat uh! Hakhoh lah sekthun rumka bah neng uh amah doh juptheng luuwang ih phaatak nah sak hono eteeme mok eho, nah haat rum ang. 23 Ngah ih erah nuh liphante eno an sa asih tuk ih ba chamnaang uh. Etek theng loong ah nep tek haat ang, eno erah lih adoh chaas thok ha bah uh ngah suh rapneene ih hanpi hang, nawa mina loong ih jat rum hang, mina tenthun nyia enooba ngah ih an suh ejen thaang ah roidong koha. tim nook rumla erah jatte ah ngah. Sen ih mamah ih 11 "Sen na je an bah, Chiiala ih chaas suh timjih baat re an ngah ih sen damdoh emamah ih re ang. 24 ha erah chaat an!" Ngo mina ih jen jen ah erate ah "Enoothong Thaitira dowa rukho loong rah ih ethih etek we etheng rah ih tajen haamka. 12 "Pargamum nyootsootta ah tah kap rumta; rukho loong ih Soitaan chaas dowa rangsah suh raang uh: "Arah tiitkhaap ah husah tiit baat hah rah sen ih tanyoottan. Ngah ih haanghop langtheh ang arah piita wah taangnawa. liihang abah sen suh arah khotoh doh huijih taka hui 13 Ngah ih jat ehang maradi an tonglu erah hah rah thuk rumra. 25 Enoothong ngah maang ngaak raara Soitaan luuwang tongtheng angla eradi tonglu. Ngah amadi ang lan ah likhiik rongtangtang jaatjaat tong haaki tuungmaang maang ih chapte Antipaas ah an. 26 Ngo mina ih jen jen ah, nyia ethoon tuk ih ngah Soitaan tongtheng ni tek haatta tok adi uh an ih ngah ih liihang jun ih reela, erah suh seng Wah jin nawa suh tuungmaang ah tah thin haattu. 14 Enoothong chaan chotang ah koh ang: Deek akaan jen pan suh sen suh amasah laseechoh ah langla: sen laktung ni chaan ah koh ang, jom ajaan likhiik ih pan rum ah, marah marah mina Baalam jeng chaatte eje, Marah ih Baalak suh Ijirel mina loong mokwaan thuk rum ano tongmih suh koha phaksat ah phaksat thuk rumta eno minuh damdoh roomjup roongtong ah nyootsot ano rangdah ni dat hoom rumta, erah Baalam jeng kapte sen jaachi ni eje. 15 Erah likhiikkhiik sen jaachi ni uh marah marah mina Nikolai loong jeng nyootte eje. 16 Amadoh engaak ehan sen rangdah nawa ah! lah ngaak ran bah, ngah sen jinnah kharok eraak ehang eno nga tui nawa dong taha lang ah pi angno neng damdoh rook raahang. 17 "Sen na je an baleh chaat an, marah Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah! "Ngo ih jen ah erah suh ngah ih ehotthin eha manna ah koh ang. Jong epuung nah men ena raang choi korum ang, erah wahoh ih tajatka ang ah enoothong marah ih thaangha erah ih ba jat ah. 18 "Thaitira chaas dowa rangsah suh raang uh: "Arah tiitkhaap ah Rangte Sah, heh mik ah weelak kaphaak ajih phaakla, heh lah ah jaanmeen leep hut choi phaakphaak phaakla taangnawa. 19 Ngah ih ejat ehang an timjih reelu ah. An jinni minchan, tuungmaang, mootkaat ah eje, nyia an ten jen naan hu rah uh ejat ehang. Jaakhoh nawa thaknang ibah amadi ehan reelu rah uh ejat ehang. 20 Enoothong ngah ih an miksuk hala ah langla: an ih minuh Jejebel ih liita ngah Rangte kongphaak huite eno eradi enaan etu, heh ih nga laksuh loong mokwaan rumta ah langla minuh damdoh roomjup, tongmih suh koh arah phaksat ah phaksat suh ki nyoot rumta, erah suh khalang. 21 Ngah ih heh suh rangdah nawa ngaak suh saapoot ekot taat etang, ang abah uh heh tenthun

3 "Sardis chaas dowa rangsah suh raang uh: "Arah tiitkhaap ah marah jinni Rangte moong achaang sinet nyia ritsi sinet angta wah taangnawa. Ngah ih ejat ehang an tiimjih reelu; mina loong ih liiha an ething anglu enoothong an etek choi! 2 Maangthoon thotti ko doh saat uh eno an tah timthan jeela erah hukchat uh. Mamah liidih sen sok rumha di sen loong ah Rangte reeni maang pun kan. 3 Dokthun thaak an, sen suh mamah ih nyoot tahan nyia sen ih mamah ih chaattan rah ah; erah nyootsot tahan ah kap anno sen rangdah nawa ngaak han. Sen lamok saat kanbah, ngah sen jinna ehuh likhiik raahang, eno sen ih tim saapoot doh raahang erah uh tah jatkan ang an. 4 Enoothong Sardis ni tongte marah marah sen loong ih nyuh akhat ah esa thinhian. Sen loong nga damdoh nyuh epuung ah kap anno jen nong khoom ehan, mamah liidih sen loong ah nga damdoh khoom suh epun eh an. 5 Ngo ih rangdah jen ah erah mina ih erah likhiik nyuh puung ejen kap eh ah, eno nga ih neng men ah ething leedap dowa tamat hut kang. Seng Wah nyia heh rangsah loong ngathong nah neng loong ah nga mina ngeh dokbaat rum ang. 6 "Sen na je an baleh chaat an, Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah! 7 "Philadelphia chaas nawa rangsah suh raang uh: "Arah tiitkhaap ah esa wah nyia amiisak wah taangnawa. Dewid saabi ah heh

taang ni, eno heh ih kaasak ah daap adoh wahoh ih tajen sakka ang ah, eno heh ih kaasak ah sak abah, ngo ih uh tajen daapka. 8 Ngah ih an tiimjih reelu ejat ehang; erah uh ejat ehang an jiinni chaan aphaan tanang jeeka; ngah ih nyoot rum taha rah ekap etan eno ngah suh rapne ih tuungmaang tahe. Ngah ih sen ngathong ni ngo ih uh lajen sakka kaasak ah daap tang. 9 Chaat thaak an! Jehudi lah ang rum kaadi Jehudi ngeh chaangte loong ah Soitaan roomte eno neng loong ah eleek, neng loong ah sen lathong nah khorongngot wang thuk rum hang. Sen suh minchan rumhala rah neng ih dong jat rum ah. 10 Mamah liidih sen ih enaan esuh jengdang koh rum taha rah ekap etan, arah mongrep dowa mina loong ih hatoch adoh mina loong chamnaang taari rum adoh ngah ih uh sen epang erumha. 11 Nga raak ah chang ela. An jiinni timjih jeela erah rapneene ih thin uh, thaang chotu rah mih ih nak toom jen nyeeho suh ah. 12 Ngo ih rangdah ah jen ah, erah mina ah ngah ih seng Rangte rangsoomnok nah thong ih hoon rum ang, eno neng ih erah tathin haat rumka. Erah doh nga Rangte men, nga Rangte samnuthung Jerusalem men raang ang, erah rangmong nawa nga Rangte taangnawa raaha. Nga men ena ah uh neng sak nah raang ang. 13 "Sen na je an baleh chaat an, Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah! 14 "Laodisia chaas dowa rangsah suh raang uh: "Arah tiitkhaap ah Amen wah taangnawa, tuungmaang theng nyia amiijak haaki, Rangte ih mathan dongsitta erah dowa hehiing thoon ah heh. 15 Sen timjih re lan ngah ih ejat ehang; ngah ih ejat erum hala sen ekih uh tah ang kan ekhaam uh tah ang kan. Ngah nooklang ah langla sen arah nyi tung dowa esiit siit ba lah ang tan! 16 Enoothong sen loong lombuh, ekhaam uh tah ang kan ekih uh tah ang kan, erah raangtaan ih nga tui nawa doktook haat eh rumhala! 17 An ih liihu, 'Ngah changteng nyia lasoot lasaam ih tongte; Enoothong an menmi chanke anglu eno chamnaang elu rah tajatko! An changthih, khookla, nyia edook anglu. 18 Erah thoidi ngah ih huk renbaat hala, an changteng angsuh li ubah nga jin nawa hun miimi ah reh hang. An rakriiri khookla tonglu rah loop suh nga jin nawa nyuh epuung ah rehang. An miksing hut suh nyia tup suh phon anep uh eriik ehang. 19 Ngah ih minchanchan hang rah huk baat ehang nyia hoocham thuk ehang. An rangdah nawa lek suh esek eh uh. 20 Boichaat thaak uh! An kaaluung reeni rengtok angno chaplang; marah mina ih nga root ah chaat ano kaaluung ah daap koh halang, erah nok adoh nopwang angno neng damdoh phaksat nong phaksah wang ang, eno neng ih nga damdoh nong phaksah rumha. 21 Marah mina

ih rangdah jen ah, erah mina ah, ngah ih rangdah tonglang likhiik nga tongtheng luuwang tongtheng ni nah jen tong thuk ang. 22 "Sen na je an baleh chaat an, Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah!

4 Erah lih adi mot amang ehol we tuptang adi rangmong ni kaaluung daap choi ang arah tuptang.

Marah jaakhoh ni nga damdi waan taha di chaattang rah luirong huung mot arah likhiik root rentga, erah ih amah baat tahang, "Anah duung wang thaak ho, ngah ih arah lih adoh marah ang jaatjaat etheng ah erah toom noisok ha." 2 Erah damdam Chiiala ah nga sak ni pat taha. Rangmong ni luuwang tongtheng esit angta, eradi mih esit tongta. 3 Heh the ah thaanga chaan jasper nyia karnelia jong leepleep likhiik leepita, eno luuwang tongtheng adi kooktum ih emerel jong rah ih saathoi likhiik phaak sotta. 4 Luuwang tongtheng re adi rooknyi baji tongtheng wak ngoom chookta, erah loong adi rooknyi baji mihak phokhoh loong nyuh epuung ah kap rum ano nyia kom nawa hoon arah luuwang khopok ah kap rum ano tong rumta. 5 Luuwang tongtheng dowa rangsum phaang paaakta rah, ehuuk eta, rang kahuung ajih huungta. Tongtheng jaakhoh adi nyaapang sinet eluungchoi angta, erah loong ah Rangte chiiala sinet angta. 6 Erah damdi luuwang tongtheng ngathong loong adi kristal jong liklep singdoong doong esok eh adi muijaang juungnuh likhiikkhiik angta. Baji ething jih aajaat loong ah neng lih neng ngah ni mik ih loopchoi ang rumta, Erah loong rah ih luuwang tongtheng ah kookchap rumta. 7 Phangkhoh thoon ah sakhabung likhiik angta; liwang rah maanpong likhiik angta; takjom dowa wah the rah mina the likhiik angta; eno takbajih dowa wah ah laang epuk eh arah likhiik angta. 8 ething jih aajaat bajiji suh neng jang arok totoh ang rumta, eno neng loong sak ni neng jang ni nep mik ih nyum loopchoi ang rumta. Rangwuung rangphe boong lah toihata thang ih boong rumta: "Esa, Esa, Esa, Teesu Rangte ah Elongthoon, heh eje angta, heh eje angla, eno heh eraak etc." 9 ething jih aajaat baji loong ah luuwang tongtheng ni tongla raangtaan ih heh rangphoong, heh rangka, nyia lakookmi jeng kot raangtaan ih boongkaat boong rumta, heh ah roitang raangtaan ih tong ah. Neng erah re rum adoh, (aiōn g165) 10 rooknyi baji mihak phokhoh loong ah marah tongtheng ni tongta lathong ni bondat wang rumta, eno marah roitang ih tongte angla erah soom rum ah. Neng luuwang khopok loong ah luuwang tongtheng ngathong ni dok haat wan rumta eno jeng rumta, (aiōn g165) 11 "Seng Teesu

Rangte! An ephoong esuh, esoomtu esuh, nyia chaan chosuh epun elu. Mamah liidih an ih jirep dongsuit tu, eno an thung jun ih erah loong ah ething tong rumla nyia roidong choh rumla."

5 Ngah ih luuwang tongtheng ni tongte wah dakchah lak adi ang arah leeraangtui ah tuptang; erah haanghop eraang choi loop arah angta, eno erah sin hoonchoi sinet angta. **2** Eno ngah ih elong rangsah tuptang, erah ih erongwah tha raamta, "Leeraangtui khak ha rah ngo ih sin ah jen thaatah ano jen ja ah?" **3** Enoothong hemong dowa jen ja sok suh rangmong ni nyia hatoh ni eno mongrep lamma ni ngo uh tajeeta. **4** Ngah sattitiuh ih huungtang mamah liidih wasiit taan uh leeraangtui ah daap ano heh mong ah jen sokte ngo uh tajeeta. **5** Eno miyahk dung dowa wasiit ih ngah suh baat tahang, "Nak hung uh. Sok thaak uh! Dewid sutoom satoom, Juda jaat apaat dowa Sakhobung ih jenta, eno heh ibah sin "Wangho!" **6** Eno ngah ih uh luuwang tongtheng laktung adi Saapsah chap arah japtup tang, ething jih ajaat baji ih nyia miyahk phokhoh loong ih kook chap rumta. Heh Saapsah ah tek bot choi ang arah likhiik tuptang. Heh rong nyia heh mik ah sinet sinet angta, erah loong ah langla Rangte ih sinet moong achaang hatoh noongrep ni daapkaat taha. **7** Saapsah rah wang ano marah tongtheng ni tongta wah lak dakchah ko ni piita leeraangtui ah thaang pi wangta. **8** Heh ih erah reeta adi, ething jih ajaat baji nyia rooknyi wah baji miyahk phokhoh loong ah saap Sah ngathong ni ngupbon wang rumta. Neng jinni bang changding nyia komkhuung adi phontumkaang loong ah eme choi angta, erah loong ah langla Rangte mina loong rangsoom rum arah angta. **9** Neng loong ah boong ena boong rumta: "An ibah leeraangtui ah pi suh epun elu, eno erah jen ja suh uh an epun elu. An etek haat ih taho, an roidong kotu dowa ih Rangte suh mina jaat apaat, jeng maama maama jengte, deek dowa eno wahoh loong ah rekoh rumtu. **10** Neng ah Rangte mootkaat raangtaan ih hasong romwah ih hoon rumtu, eno neng ih hatoh adoh pan rum ah." **11** Ngah ih we sotkang adi, rangsah jeng arah we chaattang, neng loong wiik than ang rumta! Neng loong ih luuwang tongtheng nyia baji ething jih ajaat loong nyia miyahk phokhoh loong ah kookchap rumta, **12** eno erongwah ih riing boong rumta "Saapsah etek haat erumta rah ih chaan aphaan, nyamka, mongtham, tah achaan, soomtu esuh, phoongpha esuh, eno rangka esuh nep epun eh ah!" **13** Ngah ih rangmong ni jirep jih ajaat loong boong rum arah chaattang, hatoh dowa,

hakhui dowa, eno juungsih mong dowa—timthan ething noongrep nawa loong boong boong rumta: "Marah luuwang tongtheng ni tongta nyia saap Sah suh boong koh rumta, erangka nyia soomtu eh ih, ephoongpha nyia chaan aphaan, roitang raangtaan ih toom ang ah!" (aiōn g165) **14** Baji ething jih ajaat loong ih ngaakbaat rumta, "Amen!" Eno miyahk phokhoh loong ah ngupdat rum ano soom rumta.

6 Eno ngah ih tuptang saap Sah ih sinet sin hoonchoi angta dowa jaakhothon ah jaata, eno baji ething jih ajaat dowa esit rah ih rang huung huung ih jeng arah chaattang, "Wangho!" **2** Ngah ih sotkang adi, mok epuung esit tuptang. Mok khoh adi tongte rah ih lasaan piita, eno heh suh luuwang khopok ah kota. Heh ah ejen ete mina kakah ajih kata. **3** Eno liwang wah sin hoonchoi rah saap Sah ih jaata; eno ngah ih liwang wah ething jih ajaat jeng arah chaattang, "Wangho!" **4** Mok ehol we dong ra taha, erah esaang sinet ah jen ja ah nyia leeraangtui ah jen daap ah" angta. Erah sakkoh ni tongte asuh hatoh nah raamui thuk raangtaan ih chaan kota, erah raangtaan ih koh rumta, mina loong toom tek haatmui rum ah suh ah. Heh suh lang rapne elong kota. **5** Eno Saapsah ih sin hoonchoi ejom wah rah jaata; eno ngah ih ejom wah ething jih ajaat jeng arah chaat tang, "Wangho!" Ngah ih mok emak ang arah tuptang. Erah mok khoh adi tongte rah ih heh lak ni took jutsiit pi arah tuptang. **6** Ngah ih baji ething jih ajaat jeng arah likhiik chaattang, erah ih liita, "Saasiit lakbi ah ata baan tooksiit angta eno saasiit lakbi ah barle liiha rah took jom angta. Enoothong olip bang nyia angut phek loong ah nak thet haat theng liita!" **7** Erah lilih Saapsah rah ih sin baji wah ah jaata; eno ngah ih baji wah dowa ething jih ajaat jeng arah chaattang, "Wangho!" **8** Ngah ih mok ah puungleekleek ang arah esit tuptang. Mok sakkoh ni tongte men ah Etek angta, eno Soolam ah heh re tiittiit ih kong khoomta. Nengnyi suh hatoh ni thiik baji dowah thiiksiit ah koh nyuita, ramui lam ih, ramtek dong thuk lam ih, khoisat maasat dong thuk lam ih nyia woma suianyah ih thet haat thuk lam ih tek haat suh chaan koh nyuita. (Hadēs g86) **9** Erah lilih Saapsah ih banga wah sin hoonchoi rah jaata. Ngah ih marah mina Rangte jengkhaap tumbaat rum kano, nyia haaki chap suh hanpiite ang rum kano tekbuh rumta ah tuptang, erah loong chiiala ah romthong lathong ni ang arah tuptang. **10** Neng erongwah ih riing rumta, "Teesu Elongthoon, esa nyia amiisak! Arah hatoh dowa seng tek haatte mina loong asuh dande ano hoocham thuk suh saapoot timthan loot tongla?" **11** Thoontang suh samsong eloot jih epuung koh rumta.

Eno laksuh wahoh loong nyia Jisu suh hanpiite loong angta loong ah kookchap rum ano jeng rumta. Eno ngo etek haat etheng angta loong ah maangthoon neng loong ah rangte tongtheng ngathong ni hah ni tiiti we boot tong thuk rumta. 12 Erah lilih ngah ih kotbon rum ano Rangte khorongngot rumta. 12 "Amen tuptang Saapsah ih banga lih dowaa leeraangtui sin li ano jengta! Phoongpha, herangka, mongtham ese, hoonchoi ah jaata. Hasah jathikhah ih tiita, eno rangsa achaan loong ah saarookwet ih seng Rangte raang phoksat tiik maangsum bang nawa pongnuh ngeenuh iah! Amen! (aiōn g165) 13 Mihak phokhoh wasiit ih cheng hoonchoi ah jaata. Hasah jathikhah ih tiita, eno rangsa achaan loong ah saarookwet ih seng Rangte raang phoksat tiik maangsum bang nawa pongnuh ngeenuh iah! Amen! (aiōn g165) 13 Mihak phokhoh wasiit ih cheng rumta. 14 Rang ah leeraangtui kah ngaakkhoon ah chuupa, an ih ba jat uh." Heh ih baat tahang, likhiikkhiik ngaakkhoon ano tik mata, eno hakong nyia "Arah miloong ah rapne ih siiwi chamnaang thuk juungloot loong ah neng tongtheng dowaa heng soon rum arah, nawa puiwang rumhala. Neng loong ah ih rumta. 15 Eno hatoh dowaa luuwang loong, mina pante nengnyuh nengkhat saachot rum ano Saapsah sih ni loong, arami saahaap loong, changteng loong, chaan puutem rumta. 15 Erah thoidi rangsoomnok ni Rangte aphaan pan, eno mina wahoh loong, dah loong nep, tongtheng ngathong ni chap rum ano rangwu rangphe change loong nep, thoontang hakong jongdaap khui heh soomtu rumha. Eno rangte tongtheng ni o tongla ni hottong rumta, 16 Neng loong ih jong jaan nyia erah neng damdoh tong roh e ano pui pang rum ah. hakong loong asuh baat rumta, "Seng sakkoh adoh 16 Neng loong ah mabah uh neng ram eh tatiika nyia dat han eno seng loong ah hoppat he, marah luuwang joongle ih taleeka; adoleh rangsa angkoja oh tiim tongtheng ni tongla erah miksok dowaa wiithuk he nyia ekhaam jaat ih uh tasat raat rumka, 17 tiimnge liidi Saapsah tenkhat dowaa pui pang thuk he! 17 Neng rangte tongtheng ehong ni tongla Saapriimte ah neng tenkhat sattithi saakaan ah amadi, eno erah tenkhat riiimte, eno roidong kottheng juumik adoh siitwan rum ah. Erah damdoh Rangte ih neng mik dowaa mikse ah damdoh jen mui suh ngo jen chap ah?" hut haat rum ah."

7 Erah lilih arah hah adi rongbaji ni rangsah wabajchap arah tuptang. Erah loong ah ih hah nah, juusih nah, song abang nah naktoom pong ah li ano rongbaji ni pong ah tangjoh rumta. 2 Eno saadong ko nawa ething Rangte sin hoon theng ah pi ano wangha rah rangsah wahoh we japtuptang. Rangte ih hah nyia juusih thet haat suh chaan kot choi rangsah wabajah erongwah ih riipoon rumta. 3 Rangsah ih liita, "Seng Rangte laksuh loong khang nah Rangte sin hoon ah maang langlang, hah, juusih nyia song abang loong ah lathet haat theng." 4 Eno ngasuh baat tahang neng khang ni Rangte sin hoon choichoi ah 144,000 angta. Neng loong ah Ijirel jaat apaat asih jaatnyi dowaa ang rumta, 5 jaatsiit dowaa asih hajaatnyi ang rumta: Erah langla, Judah, Reuben, Gad, Asher, Nephtali, Manasseh, Simeon, Lewi, Issakar, Jebulun, Joseph nyia Benjamin loong angta. 9 Erah lih adi toonsok angdi, o ih uh lajen rookweh theng mih ang rumta. Neng loong ah kurep wangrep dowaa, deekrep dowaa, jaatrep paatrep dowaa jengrep kongrep jengjengla loong dowaa ah angrumta eno nyupu ah kap rum ano neng lak ni paamlak phaak ah pi rum ano luuwang tongtheng nyia Saapsah ngathong ni chap rumta. 10 Neng loong ah erongwah ih ri rumta: "Khopi roidong ah luuwang tongtheng ni tongte Rangte nyia Saapsah jiin nawa chohi!" 11 Rangsah loong ah ih luuwang tongtheng, mihak phokhoh nyia ething jih ajaat baji

angta loong ah kookchap rum ano jeng rumta. Eno neng loong ah rangte tongtheng ngathong ni hah ni tiiti we boot tong thuk rumta. 12 Erah lilih ngah ih kotbon rum ano Rangte khorongngot rumta. 12 "Amen tuptang Saapsah ih banga lih dowaa leeraangtui sin li ano jengta! Phoongpha, herangka, mongtham ese, hoonchoi ah jaata. Hasah jathikhah ih tiita, eno rangsa achaan loong ah saarookwet ih seng Rangte raang phoksat tiik maangsum bang nawa pongnuh ngeenuh iah! Amen! (aiōn g165) 13 Mihak phokhoh wasiit ih cheng rumta. 14 Rang ah leeraangtui kah ngaakkhoon ah chuupa, an ih ba jat uh." Heh ih baat tahang, likhiikkhiik ngaakkhoon ano tik mata, eno hakong nyia "Arah miloong ah rapne ih siiwi chamnaang thuk juungloot loong ah neng tongtheng dowaa heng soon rum arah, nawa puiwang rumhala. Neng loong ah ih rumta. 15 Eno hatoh dowaa luuwang loong, mina pante nengnyuh nengkhat saachot rum ano Saapsah sih ni loong, arami saahaap loong, changteng loong, chaan puutem rumta. 15 Erah thoidi rangsoomnok ni Rangte aphaan pan, eno mina wahoh loong, dah loong nep, tongtheng ngathong ni chap rum ano rangwu rangphe change loong nep, thoontang hakong jongdaap khui heh soomtu rumha. Eno rangte tongtheng ni o tongla ni hottong rumta, 16 Neng loong ih jong jaan nyia erah neng damdoh tong roh e ano pui pang rum ah. hakong loong asuh baat rumta, "Seng sakkoh adoh 16 Neng loong ah mabah uh neng ram eh tatiika nyia dat han eno seng loong ah hoppat he, marah luuwang joongle ih taleeka; adoleh rangsa angkoja oh tiim tongtheng ni tongla erah miksok dowaa wiithuk he nyia ekhaam jaat ih uh tasat raat rumka, 17 tiimnge liidi Saapsah tenkhat dowaa pui pang thuk he! 17 Neng rangte tongtheng ehong ni tongla Saapriimte ah neng tenkhat sattithi saakaan ah amadi, eno erah tenkhat riiimte, eno roidong kottheng juumik adoh siitwan rum ah. Erah damdoh Rangte ih neng mik dowaa mikse ah hut haat rum ah."

8 Sin, sinat ah Saapsah ih daap kano, rangmong ni koonta kho tikpakpak angta. 2 Eno Rangte reeni rangsah wasinat chap arah japtuptang, neng loong asuh luirong sinat korumta. 3 Rangsah wahoh, kom nawa hoon arah phontumkaang tingtak theng ah pi ano wang taha, eno romthong adi chaptta. Rangte mina loong rangsoom damdoh wakting thuk suh phontumkaang hantek heh suh kota eno luuwang tongtheng ngathong ni chapla hun romthong adi khojoop siik hoon thukta. 4 Rangte ngathong ni chaptta rangsah lak nawa erah tingtakta weekhot ah Rangte mina loong rangsoom damdi wak toonhot wangta. 5 Eno rangsah rah ih phontumkaang takta ah toonpi ano, romthong dowaa we ah wakthiinta, eno hah ni haatkaat taha. Erah tokdi rang ah mok eta, rangsummeh ah jap, eno hasah ah ti eta. 6 Erah lih adi rangsah wasinat ah ih luirong loong ah huumot suh khookham rumta. 7 Jaakhothoon dowaa rangsah rah ih heh luirong ah huumotta. Erah dowaa nge nyia we, sih damdi woi arah hah ni keehaat kaat taha. Eno hah thiikjom dowaa thiixsiit, song abang thiikjom dowaa thiixsiit nyia khol anaam thiikjom dowaa thiixsiit loong ah matkhaamta. 8 Jaakhothoon lih dowaa warah ih luirong ah huumotta. Eno kong akaan elongwah we khoni lu arah likhiik juusih mong ni haatkaat kano thiikjom thiik dowaa thiixsiit ah sih eh hoonta, 9 juusih

ni ething jih ajaat loong ah thiikjom dowa thiiksiit ah mattek eta, eno ju jaahaat loong ah thiikjom dowa thiiksiit ah thet haatta. 10 Eno wanyi lih dowa rangsah warah ih heh luirong ah humot kano ritsih elongwah ah phiiitwe likhiik phaan rang nawa ju nyia juumik thiikjom dowa thiiksiit khoni datti ra taha. 11 (Ritsih men ah "Khadidkik" angta.) Eno thiikjom dowa thiiksiit ju ah ekhah ih hoonta, eno erah ju ah ekhah eh hoon kano ju jokte loong ah hantek mattiiti. 12 Wajom lih dowa rangsah rah ih heh luirong ah humotta. Rangsa thiikjom dowa thiiksiit, laphui thiikjom dowa thiiksiit nyia ritsih thiikjom dowa thiiksiit loong ah taabot kano, rangwu thiikjom phaakta dowa thiiksiit ah emat eta; hesa saasit ah thiikjom ih phe ano thiiksiit adi rangwu amuh angta eno rangphe ah uh thiikjom dowa thiiksiit adi rangnak amuh angta. 13 Eno rangko toonsook adi, echoongwah ni laang esit puh ano erongwah ih hu arah japchaat tang, "O choophaan phaan, choophaan phaan! Rangsah wajom rah ih luirong humot adoh arah hah ni songtongte loong ah raangtaan ih tiimthan echo etheng ang ah.

9 Eno wabaji lih dowa rangsah warah ih liirong ah humotta doh ritsih esit hah ni datti raaha rah japtuptang, erah suh hetangmuh benglu saabi ah koh eta. (Abyssos g12) 2 Ritsih rah ih benglu ah laang kaano, erah dowa weekhot dongkhottah, erah weekhot ah hipong hinya ih dongkhotta, eno rangsa phaak nyia pongwut ah benglu nawa weekhot dongkhotta rah ih nakdat thukta. (Abyssos g12) 3 Weekhot dowa wotuute loong ah dong haano hah ni ra taha, eno neng suh uh siirangngang likhiik ih neng chaan ah kota. 4 Wotuute loong asuh baatta, sen ih naam, song abang adoleh jihoh songphook bangphook ah lathet haat theng, o mina heh khang ni Rangte sin lajeeka loong ah baajen siiwi chamnaang thuk an. 5 Wotuute loong asuh baatta, erah mina loong ah etek bah latek haat theng, la bangnga than echam luulu ih thuktheng. Erah siiwi chamnaang thuk rum adoh hemasaat ah langla siirongngaang ih lak adi sat arah likhiik eh sat rum ah. 6 La bangnga mong adoh neng ih etek esuh taatlrum ah, erabah uh tati rumka ang ah, erah poottodoh etek ah neng taangnawa moongsoon eah. 7 Wotuute loong ah raamui kaat suh mok bankhookham arah likhiik eh angta; neng khoh loong ah hun khopok likhiik nyia nengthe nengkhoh ah mina the akhoh likhiik ih ang rumta. 8 Neng khoroon ah minuh loong khoroon likhiik angta nyia neng pha loong angkoleh sakhabung loong pha likhiik angta. 9 Neng teekhuh ah jaan nawa hoon arah laakkhoi likhiik ih angta, eno neng jang dowa mokkaari loong

ah raamui kaatdi rengpit ah likhiik ih huupuh rumta. 10 Neng meh loong ah siirongngaang meh likhiik helak pan angta, eno neng meh loong adi la bangnga mong doh mih chum thet haat suh chaan aphaan pan angta. 11 Hetangmuh benglu sokboite rangsah ah neng luuwang angta. Hebrew jeng ih Abaddon; Grik jenglam ih Apollion ngeh ih men rumta; (erah langla "Thet haatte"). (Abyssos g12) 12 Jaakhoh dowa cho etheng ah elii eta; bolam uh echo etheng enyi je ah. 13 Erah lih adi wabanga lih dowa rangsah warah ih luirong ah humotta. Eno Rangte ngathong ni hun nawa hoon arah romthong dowa rongbajji ni miroot japchaat tang. 14 Erah miroot adi wabanga lih dowa emat eta; hesa saasit ah thiikjom ih phe ano thiiksiit ransah suh baatta, "Euphrate Ju ni khak ha rangsah baji ah daap haat ih uh!" 15 Eno rangsah baji ah daap haat ano erah saapootpoot di, erah rangwuuwu sa, erah laajangjang di nyia erah paangpaang adi thiikjom dowa thiiksiit mih loong ah etek haat esuh ban khookham thuk rumta. 16 Ngah suh baat tahang: Erah di raamuite loong ah rooprop eh rooknyi koror angta. 17 Eno motmang ni mok nyia moksiitte loong ah japtup rum tang: Neng teekhuh loop theng laakkhoi loong ah we saangsaang ih saangta, saphira jong hamham eta nyia koonthook likhiik ih meenta. Mok khoh ah sakhabung loong khoh likhiik angta, eno mok tui nawa we, weekhot nyia koonthook dong taha. 18 Eno mok tui nawa thang achang ejom dong taha ah weekhot, we nyia koonthook angta eno erah ih dowa mina loong ah thiikjom dowa thiiksiit ah chum tek haatta. 19 Mok loong chaan ah neng tui ni nyia neng meh loong adi angta. Neng meh loong langkoleh pu hekhhoh pan likhiik angta eno mina loong ah erah ih chumthet haat rumta. 20 Erah thang adi latekte loong ah neng lak ih hoonta soomtu ah tatoi rumta. Neng ih chiithih laakhah soomtu, nyia hun, jaanleep, ngunkholok, jong, bang marah ih hemik ih latup, hena ih lachaat adoleh lami koomka loong hoon rumta soomtu ah tatoi rumta. 21 Adoleh mih tek haat, moontooro, mih damdi roomijup roongtong nyia hot hot loong ah tasekthun rumta.

10 Erah lih adi chaan aphaan pan rangsah rangmong nawa datra haarah japtuptang. Heh khoh ah saathoi ih kook ano jium ih loopta; hethe hekhhoh ah rangsa likhiik angta, eno heh lah loong ah weelu arah likhiik ih angta. 2 Heh lak ni leeraangtui daapchoi ah pi ano heh lah dakmi ko lah ah juusih ni nakta eno dak hekko ah hah ni nakta; 3 eno sakhabung root likhiik eh erongwah ih riipoonta. Erah riipoonta lih adi, ranghu rangmok dopsinat ngaak huuta. 4 Erah jengta damdam ih eraang esuh taat

liitang. Enoothong rangmong ni jeng arah miroot tiitkhaap thoontbaat ano, hetangmuh benglu dowa japchaat tang. "Ranghu rangmok sinat rah ih baatta siithinyakhah ah wang haano mui ah. Heh ih jen ah husah nah thiin uh; erah laraang thiin theng!" 5 nyu ano tek haat nyu ah eno (*Abyssos g12*) 8 nengnyi Erah lih adi rangsah ah juusih khoni nyia hah ni chap mang ah samnuthung lamlong nah, maradi neng ano heh lak dakmiiko ah rangmong ko eh nowinta, Teesu bangphak ni rapbotta adoh jupthiih wannyu 6 eno ju nyia rang, hah ni jeeje arah dongsittte nyia saarookwet tongte Rangte mendi thoomhoonta. ah. Erah samnuthung langla Sodom, adoleh ljjp di Rangsah rah ih liita, "Takah boot sentongka! (*aiōn g165*) 7 Enoothong rangsah arok lih dowa warah ih heh saathom sokthuk rum ah, erabah uh tabeng thuk loong suh husah ni heh kaankoong tiit baat rumta rumka. 10 Arah hah dowa mina loong ah erah wanyi loong ah erah doh thoon pakna reeraang ah." 8 Eno tek asuh eroon e rum ah. Neng loong ah roon rum rangmong ni miroot chaat wantang adoh ngasuh ano neng jaachi nah tenroon lakkot loong ah kotmui we baat tahang, "Kah uh juusih nyia hah ni chap eh rum ah, tiimnge liidoh khowah wanyi ah ih arah ano rangsah ih leetui daapchoi piiha ah thaang kah hah dowa mina loong ah rapne ih chamthuk rumta. 11 uh." 9 Eno rangsah taang ni kah angno leeraangtui Enoothong sa jom saathom lidi Rangte ih nengnyi suh daapchoi ang arah sukah tang. Heh ih ngasuh li tak ah koh ano ngaaklun thuk nyuuta, eno wanyi ah tahang, "Thaang uno phak uh; arah an mong nah toonchap kano erah japtupte loong ah rapne ih cho esih eh hoon ah, enoothong an tui nah nabi sumsum rumta. 12 Erah lih adi khowah wanyi ah ih rangmong eh sum ah." 10 Heh lak dowa leeraangtui ehin ah ni erongwah eh ri ano nengnyi suh li arah miroot thaang angno phaktang, eno nga tui ni nabi sumsum japchaat nyuuta, "Ana wanghan sih!" Eno nengnyi eh sumta. Enoothong erah lem kangno nga mong ni piilara loong miksok di jiimu damdi rangmong ni wang esih eh hoonta. 11 Ena ngasuh baat tahang, "An ih nyuuta. 13 Erah poot adi hah ah micho miphaan ih mirep miraang suh, deek akaan rookwet suh, jeng mota; thiik asih dowa thiiksiit samnuthung ah thet jengla asuh nyia luuwang tiimthan ah loong asuh haatta, eno hajaat sinat miloong ah tek haatta. Mina Rangte tiitkhaap ah we baat etheng."

11 Ngah suh saanthaak theng jaan likhiik chaanthah esit kohang no baat tahang, "Rangte rangsoomnok nyia romthong ah saanthaak hoonkah uh, eno rangsoomnok adi mathan ih khorongngot ha erah ah rookweh uh. 2 Enoothong taakkhu ko ah saanthaak lahoon theng, tiimnge liidi erah ranglajatte loong asuh kota, neng ih Esa Samnuthung ah rookbaji laanyi raangtaan ih neng lakhui nah thiin ano hapnak ah. 3 Ngah ih nga haaki wanyi ah khoipoai ah kap thuk nyu angno kaat thuknyu ang, eno nengnyi ih 1,260 saakaan mongdoh Rangte tiitkhaap ah baattaan nyu ah. 4 Haaki wanyi ah langla olip bang enyi nyia weetook enyi ang ah eno erah loong ah arah Hah pante Teesu ngathong nah chap ah. 5 O ih erah haaki enyi thet haat suh li adoh nengnyi tui nawa we dong haano piara loong ah tek haat nyu ah. Erah thoidoh nengnyi tek haat suh chungte loong ah emamah eh mattek haat ah. 6 Rangte tiitkhaap baat tokdoh rangphaat laphaat thuk suh neng jiinni rang kaasak tangsak suh chaan aphaan jeela. Neng jiinni juumik ah sih eh hoonthuk suh uh chaan aphaan jeela; adoleh tiimtok doh uh neng thung ang abah arah hah adoh tiimthang tiimchang nawa ih uh jen cham ethuk suh chaan aphaan jeela. 7 Nengnyi ih

tiitkhaap thoontbaat ano, hetangmuh benglu dowa siithinyakhah ah wang haano mui ah. Heh ih jen nyu ano tek haat nyu ah eno (*Abyssos g12*) 8 nengnyi mang ah samnuthung lamlong nah, maradi neng Teesu bangphak ni rapbotta adoh jupthiih wannyu ah. Erah samnuthung langla Sodom, adoleh ljjp di Rangsah rah ih liita, "Takah boot sentongka! (*aiōn g165*) 7 Enoothong rangsah arok lih dowa warah ih heh saathom sokthuk rum ah, erabah uh tabeng thuk loong suh husah ni heh kaankoong tiit baat rumta rumka. 10 Arah hah dowa mina loong ah erah wanyi loong ah erah doh thoon pakna reeraang ah." 8 Eno tek asuh eroon e rum ah. Neng loong ah roon rum rangmong ni miroot chaat wantang adoh ngasuh ano neng jaachi nah tenroon lakkot loong ah kotmui we baat tahang, "Kah uh juusih nyia hah ni chap eh rum ah, tiimnge liidoh khowah wanyi ah ih arah ano rangsah ih leetui daapchoi piiha ah thaang kah hah dowa mina loong ah rapne ih chamthuk rumta. 11 uh." 9 Eno rangsah taang ni kah angno leeraangtui Enoothong sa jom saathom lidi Rangte ih nengnyi suh daapchoi ang arah sukah tang. Heh ih ngasuh li tak ah koh ano ngaaklun thuk nyuuta, eno wanyi ah tahang, "Thaang uno phak uh; arah an mong nah toonchap kano erah japtupte loong ah rapne ih cho esih eh hoon ah, enoothong an tui nah nabi sumsum rumta. 12 Erah lih adi khowah wanyi ah ih rangmong eh sum ah." 10 Heh lak dowa leeraangtui ehin ah ni erongwah eh ri ano nengnyi suh li arah miroot thaang angno phaktang, eno nga tui ni nabi sumsum japchaat nyuuta, "Ana wanghan sih!" Eno nengnyi eh sumta. Enoothong erah lem kangno nga mong ni piilara loong miksok di jiimu damdi rangmong ni wang esih eh hoonta. 11 Ena ngasuh baat tahang, "An ih nyuuta. 13 Erah poot adi hah ah micho miphaan ih mota; thiik asih dowa thiiksiit samnuthung ah thet haatta, eno hajaat sinat miloong ah tek haatta. Mina mathan daktiita loong ah ih cho rum ano rangmong dowa Rangte elong ah phoongpha rumta. 14 Dopnyi cho theng angta ah ethoon eta, enoothong erah nyi lih dowa echo theng ah jaalo eh thok ha. 15 Eno arok lih dowa rangsah ah ih luirong ah huumot kano, rangmong ni erongwah ih ri rum ano li rumta, "Arah mongrep ah pansuh chaan aphaan ah seng Teesu nyia Kristo heh lak ni, eno heh ih mabah uh lathon ih panchan ah!" (*aiōn g165*) 16 Ena rooknyi wabaji miyah phokhoh rangte tongtheng ni nyia Rangte ngathong ni tong rumta loong ah neng the ah hako ngupsok rum ano Rangte phoongpha rumta, 17 eno li rumta: "Seng Teesu Elongthoon Rangte, amadi o ah nyia o angta! Anchaan anphaan kap hu raangtaan ih lakookmi liih eno an ih phang pan tu raangtaan ih uh lakookmi liih! 18 Ranglajatte mina loong ah neng tenkhat totoh angta, tiimnge liidoh an tenkhat saapoot ah ethok e hala, tekmanh dande tok ah ethok e hala. An laksuh, khowah loong ah hethaang chosuh saapoot ah ethok e hala, eno an choomjootte an mina loong ah, ehin elong loontang suh phooisitsit ih kot suh ah. Arah hah thet haatte loong ah neng thet haat suh saapoot ah echang ela!" 19 Rangmong ni Rangte rangsoomnok kaasak ah daapdat eta, eno Nuumijeng thiinta Bangkhok ah erah di japtupte. Erah lih adi

rangsummeh ah jap eta, ranghu rangmok angta, hah ah moh eta eno nge loong ah dat eta.

12 Eno rang ni micho miphaan dong angta. Erah di minuh nusit, heh nyukap khatkap ah rangsa angta, laphui ah heh lakhui ni nyia heh khopok ah ritsih asih enyi angta. 2 Heh sah tupnanah ang ano rapne ih huusatta. 3 Micho miphaan rang ni jihoh we dong angta. Erah di dragoon esaang elongwah esiit angta, heh khoh sinat nyia heh rong asih angta, eno heh khoh rookwet ni luuwang khopok angta. 4 Eno ritsih loong ah thiikjom dowa thiiksiit ah rang dowa khoon hoom ano hah ni haatkaat taha. Heh sah dongtup damdam phak suh li ano, minuh ngathong adi chaptta. 5 Eno minuh ah ih miwasah dongtupta, erah sah rah ih jaan thah ah pi ano deek akaan thoontang pan ah. Enoothong noodek ah nge ano Rangte taang ni heh tongtheng ni piiwanta. 6 Eno Rangte ih ban khookhamta phisang hah adi, minuh ah soonkata, erah di 1,260 saakaan riikoi sokboi kaatta. 7 Erah lih adi rangmong ni ra muita. Eno dragoon ah damdi Maikel nyia heh rangsah loong ah mui rum kano, dragoon nyia heh rangsah loong ah daakmui rumta; 8 enoothong dragoon ah ejen eta, erah dowa ih dragoon nyia heh rangsah loong ah rangmong ni takah boottong thuk rumta. 9 Teewah dowa pu nyia heh rangsah loong ah hah ni pihaar kaat taha—teewah dowa pu ah langla Hakhoh luuwang, adoleh Soitaan ah angta, heh ih mongrep dowa mina loong ah mokwaan ha. Heh rangsah nyia heh teewah loong ah hah ni pihaar kaat taha. 10 Eno rangmong ni erongwah ih ri arah japchaat tang, "Amadi Rangte jiin nawa khopiroidong ah ra hala! Amadi Rangte ih hechaan hephaan ah Luuwang chaan aphaan likhiik ih noisok ha! Amadi Kristo ih heh chaan ah noisok ha! Tiimnge liidi seng Rangte ngathong ni chap ano rangwu rangphe hanpiite loong suh liilaangte loong ah rangmong nawa pihaar kaat hala. 11 Hanpiite loong ah ih Saapsah sih nyia amiisak tiit baattaan rumta jun ih jen rumta; eno neng roidong ah thiinhaat ano etek esuh li rumta. 12 Erah raangtaan ih rangmong sen loong nyia erah di tongte loong ah eroon e an! Enoothong arah hah nyia juusih raangtaan ih tiimthan thih ah! Tiimnge liidi Hakhoh Luuwang ah sen taang ni tenkhat potom ih datra hala, heh ih jat eha nga taang ni saapoot ah amasah ba tongla ngeh ah." 13 Dragoon ah ih hah ni baalek haatkaat kohalang nih li ano, heh sah miwasah tupte nuh asuh taatlaat baatta. 14 Eno minuh asuh phisaang hah adoh pukkaat thuk suh laang jang elongwah enyi kota, erah doh heh ih heh sah ah paangjom paangthom

dragoon lak nawa puipang suh ah. 15 Erah thoidi minuh ah toom phuukaat ah li ano dragoon ah ih heh tui nawa ju ah minuh lilih ih jengkaat thukta. 16 Enoothong minuh chosokte ah hah angta, heh tui ah kaahaat ano dragoon tui dowa ju ah matlemta. 17 Minuh asuh dragoon ah khah ano hesuh hesah loong damdi muila—erah loong ah langla Rangte jengdang boichaatte nyia Jisu ih jatthuk ha amiitit baatta suh tuumaangte loong ah.

13 Eno dragoon ah juusih kaang ni chaptta. Erah lih adi juusih nawa siithinyakhah esiit dokkhoom wangha rah japtuptang. Herong asih eno hekhoh sinat angta; eno herong rookwet ni luuwang khopok angta, erah damdi hekhoh rookwet ni Rangte kaanju men raangta. 2 Siithinyakhah ah sasaang likhiik angta, helah ah sap lah likhiik, hetui ah angkoleh sakhabung tui likhiik angta. Dragoon ah ih siithinyakhah asuh heteeeah chaan, luuwang tongtheng nyia hechaan hephaan thoontang kota. 3 Siithinyakhah khoh esiit ah ma choi angta, enoothong ma ah deechoi angta. Hah ni mathan mina angta erah loong ah paatja rum ano heh lilih ih phanjoh rumta. 4 Dragoon ah ih heh chaan ah siithinyakhah asuh kot kano mirep miraang ih phoongpha ano khorongngot rumta. Siithinyakhah ah uh soomtu eh rumta eno li rumta, "Siithinyakhah likhiik o ah? Heh damdoh o jen mui ah?" 5 Siithinyakhah ah ngaampook ngaamsaang ih Rangte kaanju jengkhaap ah jeng thukta, eno heh suh rookbaji laanyi raangtaan ih chaan kota. 6 Eno Rangte nyia heh men, adoleh heh maradi tongla hah ah, adoleh rangmong ni o songtongla erah loong ah phang tam rumta. 7 Heh ih Rangte mina loong damdi mui thuk ano jen thukta, eno heh suh jaat apaat rep, deek akaan rep, jengrep kongrep jengla nyia kurep wangrep loong ah pan suh chaan kota. 8 Hah ni songtongla miloong ah ih soomtu rum ah, arah mongrep maang dongsii kaadi roidong etheng leedap ni men raangthiin choi nyia etek haat eta Saapsah mina loong luulu ih ba tasoomtu rumka. 9 "Boichaat an, sen na je anbah ah! 10 O mina jootsak etheng ah amiimi ih joosak ah, o lang ih tekdoch theng ah amiimi ih tekdoch ah. Erah langla, Rangte mina loong ah ih enaan etheng nyia laalom laabi eh ang theng." 11 Erah lih adi hah mong nawa dong raaha rah siithinyakhah esiit weetup tang. Heh rong ah saapsah rong likhiik enyi angta, eno heh jeng ah angkoleh dragoon jeng likhiik ih angta. 12 Jaakkoh dowa siithinyakhah chaan aphaan ah heh pandi maakta. Hah ni tongtongla nyia mina loong asuh hema deechoi siithinyakhah ah soomtu thuk rumta. 13 Erah lih dowa siithinyakhah ah ih paatjaajih

loong ah reeraang eta; mirep miraang miksok di heh saapoot ah thok ehala. Rang nyi hah, juusih nyia ih rangmong nawa we kaat thuk taha. **14** Eno jaakhoh juumik donghoonte ah soomtu an!" **8** Heh lih dowa dowa siithinyakhah ah ngathong ni paatjaajih loong rangsah ah jaakhoh dowa rangsah lilih ih ano jengta, ah noisok kano hah ni songtongla mina loong ah "Heh edattek e hala! Babiloon Elong ah datti hala! mokwaanta. Lih dowa siithinyakhah rah ih jaakhoh Mina loong asuh heh kham ah jok thuk rumta—erah ni lang ih maadook arah deeta siithinyakhah ah kham ah langla heh teenuh roomjup roomtong ramka choomjoot thuk suh heh laaphaang ah hoonthuk eh tenthun!" **9** Jaakhoh dowa rangsah anyi lilih ih rakte rumta. **15** Eno lih dowa siithinyakhah ah ih jaakhoh ah erongwah ih riita, "O ih siithinyakhah nyia heh dowa siithinyakhah laaphaang ah heh tak ih lun laaphaang adoleh neng khang ni nyia lak ni raang motta, tiimnge liidoh erah heh laaphaang ah mijeng Choi loong ah ih **10** Rangte kham ah uh jok ih ah, toom e ah nyia o ih lasoomtu ka erah loong ah toom erah kham ah tenkhat thuk kham, heh tenkhat ah tek haat ah ngeh ah. **16** Erah siithinyakhah ah ih erah kham adi khoowaan siit woikeeha! Erah jokte mirep miraang, ehin elong, changthih changteng, dah loong ah esa rangsah nyia Saapsah ngathong nah nyia dah lah angka loongtang suh neng lak dakmiiko we nyia koonthook khonah siiwi chamnaang thuk lah angka neng khang ni thoikatkat ih heh sin hoon rum ah. **11** Neng siiwi chamnaang thukte weekhot thuk rumta. **17** Erah sin hoonha ah lajeeka bah o ah saarookwet ih khot ah. Siithinyakhah nyia heh ih uh tiim uh tami sangka adoleh riik uh tami reka, laaphaang soomtuute loong nyia o khang ni heh erah raangthuk rumha langla siithinyakhah ah men men raang choi loong ah rangwu rangphe tatoon lah angka heh nomboot ang ah. **18** Arah jat suh chamka ang ah. (aiōn g165) **12** Rangte mina o ih Rangte mongtham eje ang theng. O jatwah jeewah ang ah, jengdang kap ha loong ah ih Jisu suh tuumaang erah tim suh liiha nyia marah siithinyakhah ah erah ano enaan ejih ang ah. **13** Eno rangmong nawa jat ih an, heh nomboot ah 666 ang ah.

14 Erah lih adi toonsok angdi, Jaion Kong ni

Saapsah chap arah japtuptang; heh damdi 144,000 mina angta eno heh men nyia heh Wah men ah neng khang ni raang arah angta. **2** Eno rangmong ni ju reng datjan ah likhiik, rangmok ah likhiik nyia changding rengtomte ih rengtom ah likhiik ih chaatawan tang. **3** Luuwang tongtheng ngathong adi 144,000 mina, ething jih ajaat baji, erah damdi miyah phokhoh ang rumta; neng loong ah ih neng luulu ih jat arah seehoon ena esiit se rumta. Eno mina mathan ah erah dung dowa neng luulu juuba hethaang koh ano rangdah nawa pang arah angta. **4** Minuh damdi roomjup roomtong laje thang ih neng teewah saachamcham eh tongrum arah miyah loong ah; neng loong ah Saapsah maako kaatkah heh lilih ih karumla. Mina mathan ah erah loong dung dowa hethaang koh ano rangdah nawa pang arah, eno neng loong ah Rangte nyia Saapsah suh jaakhoon koh ah. **5** Neng loong ah ih tiit hu baat mabah uh thaakjat muh; neng tiimdi uh thetmuh. **6** Erah lih adi rangsah echoongwah ni ehol puh arah japtuptang. Eno arah hah dowa mina loong asuh, mirep miraang suh, jaaprep paatrep suh, deek akaan rookwet suh, jengrep kongrep jengla loong suh thaaraam thuk suh heh lak ni Ruurang mabah uh lathon theng Ese tiitkhaap piita. (aiōnios g166) **7** Heh erong rongwah ih jengta," Rangte ah choomjoh anno heh rakkak tiit ah phoongpha an! Mina loong ah dande suh heh

saapoot ah thok ehala. Rang nyi hah, juusih nyia ih rangmong nawa we kaat thuk taha. **14** Eno jaakhoh juumik donghoonte ah soomtu an!" **8** Heh lih dowa dowa siithinyakhah ah ngathong ni paatjaajih loong rangsah ah jaakhoh dowa rangsah lilih ih ano jengta, ah noisok kano hah ni songtongla mina loong ah "Heh edattek e hala! Babiloon Elong ah datti hala! mokwaanta. Lih dowa siithinyakhah rah ih jaakhoh Mina loong asuh heh kham ah jok thuk rumta—erah ni lang ih maadook arah deeta siithinyakhah ah kham ah langla heh teenuh roomjup roomtong ramka choomjoot thuk suh heh laaphaang ah hoonthuk eh tenthun!" **9** Jaakhoh dowa rangsah anyi lilih ih rakte rumta. **10** Rangte kham ah uh jok ih ah, erah kham ah tenkhat thuk kham, heh tenkhat ah erah kham adi khoowaan siit woikeeha! Erah jokte mirep miraang, ehin elong, changthih changteng, dah loong ah esa rangsah nyia Saapsah ngathong nah nyia dah lah angka loongtang suh neng lak dakmiiko we nyia koonthook khonah siiwi chamnaang thuk lah angka neng khang ni thoikatkat ih heh sin hoon rum ah. **11** Neng siiwi chamnaang thukte weekhot thuk rumta. **12** Rangte mina o ih Rangte chamka ang ah. (aiōn g165) **13** Erah sin hoonha ah lajeeka bah o ah saarookwet ih khot ah. Siithinyakhah nyia heh men raang choi loong ah rangwu rangphe tatoon lah angka heh nomboot ang ah. **14** Erah jat suh jengdang kap ha loong ah ih Jisu suh tuumaang ano enaan ejih ang ah. **15** Eno rangmong nawa jeng arah miroot chaat tang, "Arah raang uh: Amah dowa ih Teesu mootkaat suh o tiila erah loong ah juuba tenroon!" "Elang eh ah!" Chiiala ah ih ngaakbaatta, "Neng loong ah mootchaan kaatchaan nawa naangtong e ah, tiimnge liidoh neng mootkaat thaang ah neng damdam ang ah. **16** Eno toonsok etang adoh, jiimu puukoopkoop ni mina likhiik tongta, eno heh khoh ni hun khopok ah pok eta erah damdi heh lak ni khothep theramram ah pi eta. **17** Erah lih adi rangsah wahoh rangsoomnok nawa dokkhoon haano jiimu khoni tongta ah damdi erongwah ih riwaanta, "An khothep ah ih cham menla ah khan uh, tiimnge liidoh arah hah ah ekhan esuh emen elai!" **18** Eno jiimu khoni tongte warah ih khothep ah hah ni choondok kaat taha, eno hah dowa menta loong ah khanta. **19** Erah lih adi rangmong ni rangsoomnok nawa dokkhoonha rah rangsah wahoh we tuptang, heh jiinni uh khothep theramram angta. **20** Eno rangsah wahoh we sokboite angta ah romthong nawa dokkhoon ra taha. Khothep theramram ah pi ano rangsah asuh erongwah ih riibaatta, "An khothep ah ih phek dowa anggut tiik loong ah thiikhan kah uh, anggut tiik ah esum elai!" **21** Eno rangsah ah ih heh khothep ah hah ni choondok kaat taha, hebang dowa anggut loong ah thiikhan ano Rangte tenkhat anggut jittheng adi haatkaatta. **22** Samnuthung jit ni anggut jittheng adi jitkaat kano sih ah bokjeng ra taha, eno meechaanyi loot eh jankata, echoong ko ah ngook bangnga angta.

15 Erah lilih, ngah ih rang ni ehoh elongwah arah jap chaattang, "Marah an ih dande hu erah epun, nyia epaatja theng ang arah japtuptang. Erah O Esa Wah, amadi uh an teewah di uh an angtu! 6 di thang ariin pan Rangsah sinet ang rumta, eno Neng ih Rangte mina nyia khowah loong sih ih lok erah thang ariin loong ah hethoon angta, tumeah rumta eno amadi erah sih ah an ih neng suh jok thuk erah loong ah ih Rangte tenkhat tit ah hethoon rumhu. Neng tumjaat chojih angta rah cho rumla!" 7 et jatthuk suh dong rum taha. 2 Erah lilih ngah ih Erah lidi romthong ni jeng arah root jap chaattang, moojaang likhiik juungsih damdi we nep ang arah "Teesu! Elongthoon Rangte! An ih marah dandeehu japtuptang. Erah damdi uh ngah ih siithinyakhah ah epun nyia amiisak ju!" 8 Erah lilih rangsah ejom nyia heh laaphaang ah japtuptang, nyia heh men ah lih dowa rah ih heh khoowaan dowa ih rangsa adi nomboot pan ang arah heh jente japtuptang. Rangte keelokta, eno rangsa tak rah ih miloong ah sattiiti ih ih korumta changding ah pi rum ano, neng loong sat khaam thuk rumta. 9 Neng ah we khaam ah ih ah moojaang juungsih kaang adi chap rum ano, 3 sattiiti ih khaam rumta, eno neng ih Rangte men ah Rangte laksuh Moses nyia Saapsah boong ah boong seleh tam et rumta, erah thang ariin khoh adi chaan rumta: "Elongthoon seng Teesu Rangte, an mootkaat aphaan pan warah ah. Ang abah uh neng rangdah ah tumthan rak nyi epaatja theng ah! Deek akaan rep nawa tangaak lek rumta nyia Rangte elong tit ah luungwang, an lampo ah tumthan epun nyi amiisak taphoongpha rumta. 10 Eno rangsah baji lih dowa rah ah! 4 An ra lacho an ngathong nah o lachap mamaah ih heh khoowaan dowa ih siithinyakhah tongtheng ma eah Teesu? An elong tit dong baat ah o ih ma adi keelokta. Eno siithinyakhah hasong ah laamang daan ah Teesu? An luulu ba esa ah. Deek akaan rep ih loopjota, miloong ah ih neng khoodok thoidi neng wang rum haano an khorongngot rumho, tumeah tuuhih ah dangtag et rumta, 11 eno nengsok nengma an mootkaat kateng ah thoontang ih japtup eha." 5 nyia neng khoodok ih rangmong nawa Rangte ah Erah lilih ngah ih rangmong daapcho ang arah di tam rumta. Ang abah uh neng ethih lampo nawa rangsoomnok tuptang. Eno erah Esa Nyutaap pan tangaak lek rumta. 12 Eno rangsah banga lih dowa angta. 6 Rangsah sinet ah erah rangsoomnok dowa rah ih heh khoowaan dowa Eupharat Juung elong thang ariin sinet pan dong ra rum taha, nengnyuh adi keelokta. Eno erah juung ah saadongko nawa nengkhat ah nyuleep saachamcham ih phaaek arah luungwang loong raahala ah koom thuk theng lam kap rumta, neng teekhuh adi hun roomkhe ih khak toom ang ah ih hookta. 13 Erah lilih esot chiala ah rumta. 7 Erah lidi ething jih ajaat loong baji dowa esiiit rah ih rangsah sinet asuh, roitang roijang tongte Rangte tenkhat me arah hun khoowaan sinet ah korumta. (aiōn g165) 8 Rangsoomnok ah Rangte weephaak nyia chaan aphaan weekhot ih meeta, eno rangsah sinet ih thang ariin sinet thok hui taha ah maangthoon maakmaak rangsoomnok ni o mina uh tajen nopwang rumta.

16 Erah lidi rangsoomnok ni rangsah loong sinet asuh erong rongwah ih amet riingbaat arah jap chaattang: "Khoowaan sinet dowa Rangte tenkhat ah hatoh nah keelook kaat an!" 2 Phangkhothon rangsah rah ih khoowaan dowa hatoh adi keelok kaatta. Eno siithinyakhah men pan angte nyia heh laaphaang soomtuute loong sak adi echo theng nyia sattiiti eh satjih sok ama loong dongta. 3 Erah lidi phangkhothon lih dowa rangsah rah ih khoowaan dowa juungsih adi keelokta. Juung ah tekmang mina sih likhiik ih hoonta, eno juungsih dowa ething jih ajaat loong ah chum tek rumta. 4 Erah lih adi enyi lih dowa rangsah rah ih juung nyia juungmik juung loong adi heh khoowaan dowa rah ih keelokta, eno juung loong ah sih ih hoonta. 5 Juung sokte rangsah ah ame jeng

juik likhiik ang arah ejom thiik japtuptang. Neng ah dragoon tu nawa nyia siithinyakhah tu nawa erah dam ih emoong khowah tu nawa dokkhoom rum arah angta. 14 Neng ah epaatjaajih noisokte hakhol juungbaan chiala loong ah angrumta. Erah chiala ejom ah mongrep dowa thoontang luungwang loong jiinni karumta, Elongthoon Rangte Rangwuung elong Saadoh neng loong ah thutsiit rum ano rookmui thuk suh ah. 15 "Chaat an! Ngah ehuh raaha ah likhiik ih raahang! O mina motseng ih tong ano henyuh hekhat ah naririh ih banthiin ruh ete ah tenroon ang ah, eno ba neng ah noksong dung nah boongloong rakriiri ih takhoom rumka ang ah!" 16 Erah lilih chiala loong ih luungwang loong ah hah esiit Hebru jengdi Armagedon ih liiha adi lom thutsiit rumta. 17 Erah lidi rangsah arok lih dowa rah ih pong ni khoowaan dowa keelokta. Eno rangsoomnok ni luungwang tongtheng adi erong ih riing arah root esiit chaattang, ame riingta, "Elang eta!" 18 Erah di rangsummeh loong ah jap, rang ah huung, nyia rangphah ah dat eno echo etheng hasah ah moh eta. Erah likhiik hasatek ah mina phangdongta dowa ih babah uh tathaak mota; thoontang nang ih erah ah ethih thoon ih mota! 19 Erah lilih samnuthung elong ah danjom ih

phe rumta, eno deekrep kaanrep nawa samnuthung loong ah riim thet eta. Rangte ih Bebiloon elong samnuthung ah dokthun ano heh lokkep dowa kham ah jok thuk rumta—echo ejih heh tenkhat kham rah ah. 20 Loontang juungloot hadaang loong ah mat eta, kong akaan loong ah emat eta. 21 Nge elonglong ang arah, esiih ah took rook banga taan ih jih arah rang nawa mina khoni chum dat raataha, eno mina loong ah ih Rangte ah tam rumta erah nge ah thang ariin datdat ih ra kohaano ah, tumeah erah rapne echo ejih thang ariin angta.

17 Erah lidi rangsah sinet neng khoowaan pan ang rumta dung dowa esiih ah ra haano ngah suh baat tahang, "Wang ho, ngah ih an suh ruurangrang hansangte minuh ah mamet chamnaang ah erah noisok ha, erah elong samnuthung ah juung loong hantek re adi hoonha. 2 Hatoh nawa luungwang loong ah erah minuh dam adi ban roomjup ruh erumla, nyia mongrep dowa miloong ah erah nuh joottih mootkaat kham ah jok rum ano roong mok rumla." 3 Chiiala ah ngah sak ni ra taha eno, rangsah rah ih ngah phisaang hako ni siitkaat tahang. Erah ni ngah ih esaang ang arah siithinyakhah sakkoh ni tong arah minuh japtuptang erah siithinyakhah sakputang ni Rangte kaanju men raang arah angta; erah siithinyakhah ah heh khoh sinet heh rong asih angta. 4 Minuh ah saangham nyia saangmeen nyuh akhat di choomta, eno heh choom ah hun achaak jeksah saankah, thaangchaan jong nyia jektek loong eh meeta. Heh lak ni hun lookkep piita mong adi joottih nyia enyaan hukkhaak loong ih meeta, heh joottih reeraangta loong thaang dongchojih rah angta. 5 Heh khang adi heh husah men ah amet raangta: "Elong Bebiloon, hansangte minuh loong nuroop, nyia mongrep ni michiirijih mote Nuh." 6 Erah dam ih erah minuh rah ih Rangte mina loong sih asaang ah mok jok arah nyia Jesu suh hanpiite mina loong tek haat rum arah sih asaang mok jok arah japtuptang. Erah tup angno, ngah rapne jaatjaat ih paatja tang. 7 Rangsah rah ih cheng tahang, "An tume paatja lu?" Ngah ih baat ha erah minuh nyia heh huute siithinyakhah husah tiit rah ah, siithinyakhah heh khoh sinet nyia heh rong asih tiit rah ah. 8 Ehak di erah siithinyakhah ah ething angta, ang abah uh saatang tatongta; hechi hemat muh haluung dowa edong nanah eno heh thettheng adoh wang eah. Mongrep maang dongsuut ngakhoh dowa hatoh mina loong ah, neng men ething leedap ni raang muh loong ah erah siithinyakhah ah sok rum ano rapne ih paatja rum ah. Erah ehak di ething angta, amadi bah heh tathok tongka; ang abah

uh heh ewe dong eha. (Abyssos g12) 9 "Arah tiit ah mongthamse nyia thungse takmi nawa ih ba jat ah. Maradi minuh tongla hekhoh sinet ah langla kong sinet ah. luungwang sinet loong ah uh neng: 10 neng dung dowa banga ah edat erumta, esiih ah ih amadi pahna, eno esiih ah amadi maang dong ra, heh dong haano amasah raang epan jaatjaat et ah. 11 Eno ehak di siithinyakhah ething angta rah amadi tathok tongka, eno erah ah tak asat luungwang rah angta. Erah luungwang ah langla tak sinet dowa luungwang loongdung dowa wasiit ah angta, eno heh ah ethet haat theng ko ih wangla. 12 "Rong asih an ih tup hu rah luungwang asih loong ah, neng ih amatuk ih maang pan rumka, enoothong siithinyakhah damdoh roong pansuh luungwang chaan aphaan ah koonta siit raang ih kota. 13 Erah luungwang asih loong adi neng kaankoong thoontang di esiih, erah thoidi nengchaan nengphaan nyia ngoong awang ah siithinyakhah asuh roop korum ah. 14 Neng loong ah Saapsah damdoh rookmui rum ah, enoothong saapsah damdoh heh ih poonta, nyia danjeeta erah dam ih heh suh tuungmaangte heliphante loong ah roop rum ano jen rum ah, tumeah heh ah teesu loong tokkhodi Teesu, luungwang loong tokkhodi Luungwang." 15 Rangsah ih nep baat tahang, "Hansangte nuh tongla juung loong, an ih sok hu ah deek akaan loong, mina loong, jaat apaat loong, nyia jeng akong loong ah. 16 An ih tup hu rong asih nyia siithinyakhah rah ih hansangte nuh ah miksuk et ah; neng ih heh dowa jaatrep hukkhaak ah soonpi rum ano boongloong et thiinhaat rum ah; neng ih heh si ah phak et rum ah nyia we nah thet khaam thuk rum ah. 17 Tumeah Rangte ih neng ten ni heh kaankoong ah eroom ih toom tom ah ih thunthuk rumha, eno siithinyakhah asuh chaan aphaan ah koh ano Rangte jengkhaap ah amiisak maang langlang raak ih panthuk ah. 18 "An ih tup hu minuh ah hatoh dowa luungwang loong pante elong samnuthung ah."

18 Erah lidi rangmong nawa dat raaha rah rangsah ehoh tuptang. Heh ah chaan aphaan elong pan angta, nyia heh phaakta rah ih hatoh thoontang kaangtooka. 2 Heh ah erong ih ame riingta: "Heh edat eta! Babiloon elong ah edat eta! Amadi heh ah chiiih laakhah loong nyia enyaan chiiala loong tongtheng nok ih hoonla; jaatrep enyaan nyia miksuk etjih woh loong ah heh damdi songtong rumla. 3 Tumeah deek akaan thoontang ih heh mootkaat ethih adoh ramkaa theng, heh kham ruuwaawa ah jok rumha. Hatoh nawa luungwang loong ah heh damdoh roomjup ah jaangse rumla, eno latoohaat thang ih ramkaala

mootkaat rah ih mongrep dowa pheehoonte loong takah we ngaak chojamko!" 15 Erah samnuthung adi ah changteng ih hoon rumla." 4 Erah lidi rangmong pheehoonte loong phe hoon rum ano changteng angte nawa root eho ame jeng arah chaattang, "Nga mina loong ah haloot nah tangchap rum ah, tumeah neng loong, dokkhoon ehan! Heh jiin nawa dokkhoon heh damdoh roong chamnaang ra echo ih rum ah. ehan! Sen loong heh rangdah nah lajaatjaat roong Neng ah mongoong ih ehuung rum ah, 16 eno jeng phooowo theng; sen loong heh chamnaang theng rum ah, "Tumthan echoojih ah! Elong samnuthung ah adoh lajaatjaat roong chamtheng! 5 Tumeah heh tumthan echootheng angla! Heh ah chaakrih nyuh, rangdah loong ah rang thanthan choong ih meela, saangham nyuh nyia nyusaang di kachoomta, nyia eno Rangte ih heh lajak lampo loong ah samthunha. heh teenuh sak adi hun jeksah saankah, jongmi 6 Heh sen damdi mame reeraang taha emamah sen nyia thaangchaan jekteh nawa ih kame thukta! 17 uh heh damdoh reeraang an; heh sen damdi mathan Eno erah loong nyamka ah heh ih koonta siit di reeraang taha erah nang ih sen heh damdoh leknyi mat haat ha!" Khoonkuung nawa phokhoh nyia than ehan ih them reeraang an. Kham ah heh lookkep khoonkuung ni soonte loong, khoonkuung jopte adoh leknyi than ehan et boot ru sumthuk an, sen nyia mihoh thoontang, erah juung dowa niikphaksatte suh jok thuk suh ban khookhamta nang ih ah. 7 Heh loong ah haloot nah tangchap rum ah, 18 eno heh ah suh chamnaang nyia mongoong ah ehan ih koh an weekhot damdoh weelak nah matkhaam arah tup heh teenuh chaan apan pan nyia laboot labe ih rum ano riinghuung rum ah: "Arah likhiik samnuthung tongsongta anang ih ehan ah. Tumeah heh teeteenuh elong ah eho maani uh tajeeta!" 19 Neng khoh ni suh amet liih: "Wangchaanah, ngah aadi tonglang! bungwiik ah riurum ano ehuung nyia esine damdi Ngah thaknuh tah angkang, Ngah ih thungjoong ah jeng rumta, "Tumthan echoojih ah! Tumthan echo babah uh takah jatkang!" 8 Erah tungthoidoh, thang theng ah elong samnuthung rah ah! Samnuthung ariin ih heh ah saasiiit doh thet haat ah— khoisat, elong ah heh, eno juungsih ni khoonkuung lengli thungjoong nyia ram loong rah ih ah. Eno heh ah thukte loong ah erah nyamka nawa ih changteng ih we nah khaam ah, tumeah, heh dandeete, Teesu hoon rumta!" Eno heh ih koonta siit di jaatrep ah mat Rangte ah, elong." 9 Hatoh luungwang loong heh haat ah!" 20 Rangmong dowa loong, heh thetkhat damdi joottih mootkaat nyia roong ramkaate loong asuh tenroon ang an! Tenroon ang an, Rangte mina ah samnuthung khaam theng weelak nyia weekhot nyia kaamwah, nyia khowah loong!" Tumeah heh sen ah sok rum ano, neng mikse janhaat damdoh huung damdi tumjaat reeta thaang ah, Rangte ih heh edut rum ah. 10 Neng loong ah haloot nah chap rum ah, haat et ha! 21 Erah lidi chaan aphaan pan rangsah tumeah heh damdoh roong chamnaang suh neng rah ih jong elong raan jittheng than jonglo ah toon ano echo ih rum ah. Neng ih liirum ah, "Tumthan echoojih juungsih adi lup haatta eno liita, "Arah likhiik Bebijloon ah! Michoomiphaan ah! Elong nyia chaan aphaan samnuthung elong ah emamah erong ih babah uh samnuthung Bebijloon arah ah. Koonta siit mongdi an lakah ngaak tup thang ih lup haatwan ah. 22 Bang ah chamnaang thuk halu!" 11 Hatoh dowa Pheehoonte changding root nyia mina root loong ah, phuiliilaang loong ah nep hethun huung rum ah nyia mongoong motte root nyia liirong motte mina root loong ah, sen ang rum ah, tumeah neng hukkhaak riikte o uh takah jiin nawa babah uh takah we japechaatka ang ah! jeeka ang ah; 12 o ih uh neng dowa hun, ngunkholok, Pheehoon thengnah mina moh arah an jiinnah takah jongmi, thaangchaan jekteh; chaakrih hukkhaak loong jeeka ang ah; nyia raan karengjitta root loong ah ah, saangham nyuh, nyuleep, nyia nyusaang nyuh takah japechaatka! 23 Weetook kaphaakta loong ah an loong riikte tajeeka ang ah; jaatrep bang dongmoonjih jiinnah phaak arah takah tupka; kuhoonte jaaro jaalah loong ah nyia pookraang nawa ih hoon arah loong loong root ah takah jeeka ang ah. Mongrep ni an jiin ah nyia thaangchaan bang, jaansaang, jaanmi, nyia nawa pheehoonte loong ah elongthoon ang rumta, seengsah jong; 13 nyia kuuchiing, hejook hebook, eno emoong moontoro nawa ih an ih mongrep mina etingtakjih, mir bangtiik, nyia phrenkiinsens phontum; loong ah mokwaantu!" 24 Bebijloon ah hoocham thuk kham nyia olip thiing, ataatiik nyia ataabaan, liamaan etta tumeah erah samnuthung adi khowah loong nyia nyia saap, mok nyia mokkaari, dah loong, nyia mina Rangte mina loong sih ah chotup rumta; elang eah, loong roidong ah nep uh eriikte takah jeeka ang ah. erah ah hatoh nih tek haat rumta loong sih rah angta.

14 Pheehoonte loong ah ih heh suh liirum ah, "An hukkhaak eseejih loong an taat jamtu ah jaatrep etikmat eta, nyia an nyamka nyia ephaakja loong ah ethoon eta, eno an ih erah loong ah babah uh

19 Erah lilih, rangmong ni miloong hantek tek cheekti arah likhiik japechaattang, ame jeng arah ah, "Rangte phoong an! Khopiiroidong, erangka,

nyia chaan aphaan loong ah seng Rangte di! 2 Heh ih jaantaan ah maak ano neng loong ah pan rum Heh ih dandeeha loong aba epun ejun! Hansangte minuh ih hatoh ah heh jootthih mootkaat nawa ih thet haat ha rah Rangte ih dut haat etta. Rangte ih heh laksuh loong tek haatta tungthoidi heteenuh ah chamthukta." 3 Neng ah we riing rumta, "Rangte Phoong ih! Elong samnuthung matkhaamta weelak dowa weekhot ah roitang raang ih khot ah!" (aiōn g165) 4 Phokhoh rooknyi wabaj nyia jaat baji ething jih ajaat loong ah datti rumha no luungwang tongtheng ni tongte, Rangte rangsoom rumta. Neng ame jeng rumta, "Amen! Rangte Phoong ih!" 5 Eno erah luungwang tongtheng dowa root ame jengta, "Seng Rangte ah ephoongpha an, heh mina nyia heh laksuh ehin elong thoontang ih, nyia o heh ra choote loong rah ih ah!" 6 Erah lilih miloong cheekti arah likhiik jap chaattang, choonraak ni juung rengjan arah likhiik angta, ranghuung rangmok likhiik nep angta. Neng ame jeng arah chaattang, "Rangte Phoongpha an! Tumeah, seng Teesu luungwang, aju ba Elong Rangte! 7 Seng loong tenroon roon ang ih; heh tumthan rak erah phoongpha ih! Tumeah saapsah kuhoon saapoot ah echang ela, erah raang ih jaalah heh teeteenuh ih ban khookhamha. 8 Erah nuh asuh nyuleep saachamcham nyia phaakjaaja et kap thuk suh korumha." (Nyuleep ah langla Rangte mina loong mootkaat ese ah.) 9 Eno rangsah ih ngah suh baat tahang, "Arah raang uh: Saapsah kuhoon sadung theng ni o poonha, erah loong ah tenroon ang ah." Rangsah ah amah nep ih wakjengta, "Arah loong ah Rangte amiisak jengkhaap." 10 Ngah heh lathong ni heh rangsoom suh kotbon tang, enoothong heh ih ngah suh baat tahang, "Erah nak re uh! Sen loong damdi nyia Jisu ih amiisak tiitwaan dong baatta ah kapte nyia hanpiite loong damdi ngah uh laksuh esiit. Rangte Soom ih!" Tumeah Jisu ih amiisak tit dong baatta abah khowah loong suh jeng thukta rah. 11 Erah lidi rangmong laangdaap arah japtuptang, eno erah di mok epuuung angta. Erah mok sakkhoh adi tongte asuh Amiisak nyia Tuungmaangte et poonta; heh ih epun lam ih dandeeha nyia raamuila. 12 Heh mik ah weelak likhiik, nyia heh khoh adi luungwang khopok hantek pokta. Heh men ah heh sak sak ni raangcho angta, ang abah uh erah tumjih men angta ih o ih uh tajat rumta heheh ih ba jatta. 13 Heh ih kapta choom araang ah sih pan angta. Heh men ah "Rangte Jengkhaap." 14 Rangmong nawa arami loong ah nyuleep saachamcham ah kap rum ano, mok epuuung khoni heh lilih ih roong phankhoom rumta. 15 Heh tui nawa lang thewaawa ang arah dong taha, eno erah lang dowa ih deek akaan loong ah jen ah.

Heh ih jaantaan ah maak ano neng loong ah pan rum nok ah kham pan ih soopnak ah. 16 Heh choom nyia heh wiing adi hemen amet raangta: "Luungwang loong tokkhodi Luungwang, teesu loong tokkhodi Teesu." 17 Erah lilih ngah ih rangsa ni rangsah chap arah japtuptang. Heh ih rangkhoh ni woh loong puta asuh riing baatta: "Raahan Rangte elong sadung adoh room raahan! 18 Raahan no, luungwang loong, sipaahi saahaap loong, nyia sipaahi loong, si ah phak raahan, mok nyia mok sak ni tongte loong si ah, mina loong si ah, dah nyia dah lah angte, ehin elong mina loong si ah phak raahan!" 19 Erah lilih ngah ih siithinyakhah nyia hatoh dowa luungwang loong nyia neng sipaahi loong ah mok khoni tongte, nyia heh sipaahi loong damdoh rookmui suh lomkhoon rum arah japtuptang. 20 Siithinyakhah ah phaatak ni sakwanta nyia emoong khowah heh ngathong epaatjaatheng reete ah, uh heh damdi phaatak ni sak rumta. (Erah epaatjaatheng reeraang rah ih, siithinyakhah laaphaang soomte nyia siithinyakhah sin pan angte loong ah heh ih mokwaanta.) Siithinyakhah nyia emoong tiitbaatte khowah enyi nyi ething ih we beng adi haatwanta, eno koonthook damdi khaam thuk rumta. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Neng sipaahi loong ah mok khoni tongte wah tui nawa lang dong ra taha rah ih tek haat rumta, nyia neng si ah woh loong ih mathan jen phak ah ih phak rumta.

20 Erah lidi ngah ih rangmong nawa rangsah, heh lak adi hechi hemat muh habeng saabi nyia jaanruh jitektek ah pi ano raaha ah japtuptang. (Abyssos g12) 2 Heh ih teewadi pu angta dragoon ah jota—erah langla, Hakhol luungwang, adoleh Soitaan ah—eno haajaat siit rangpaang raang ih jaanruh ih khakta. 3 Rangsah rah ih hechi hemat muh habeng adi haat wan ano tanglaatta, eno tangmiin thiinta, haajaat rangpaang ah maangthoon thooh heh ih deek akaan mina loong ah naktoom kajen mokwaan ah eah. Erah lidob bah heh amasah raang ih daap haat jaatjaat et ah. (Abyssos g12) 4 Erah lidi ngah ih luungwang tongtheng loong japtuptang, eno erah di tongte loong asuh edandeejih chaan aphaan ah korumta. Eno ngah ih mina tek haat rumta la loong nep japtuptang, tumeah erah loong ah Jisu ih amiisak tiit dong baatta nyia Rangte jengkhaap ah tumbaatte ang rumta. Neng ih siithinyakhah adoleh heh laaphaang rang tasoom rumta, nyia neng khang ni adoleh neng lak ni siithinyakhah sin ah tachoh rumta. Neng ah we ngaakthing rum ano Kristo damdi luungwang likhiik ih paang haajaat siit raang ih roong

pan rumta. 5 (Tekchootte rukho loong ah paang ano heh miwah damdoh chomui suh kah arah likhiik haajaat siit ah maang langlang tah ngaakthing rumta.) ah. 3 Luungwang tongtheng ni erong ih jeng arah Etekte loong ah erah phang ngaaksaat rumta. 6 Tek root esii jap chaattang: "Amadi Rangte nok ah mina nawa ephang ngaaksaat ih rumta adi roong bongte damdi! Heh neng damdoh roongtong ah, eno neng loong ah tenroon nyia elongthoon romseetam ah choh ah heh mina ang rum ah. Rangte heh teeteewah rumta. Tek lih rah ih neng ah takah jen rumka; neng neng damdoh ang ah, eno heh ah neng Rangte ang loong ah Rangte nyia Kristo romwah ang rum ah, eno ah. 4 Neng mik dowa mikse loong thoontang heh ih neng ih heh damdoh paang haajaat siit roong pan rum saahut rum ah. Erah nah, etek takah jeeka, adoleh ah. 7 Paang haajaat siit ah langta no bah, Soitaan ehuung adoleh, thungjoong, nyia khoirok tajeeka ah phaataak nawa daap haat et ah, 8 eno mongrep ang ah. Ehak hukkhaak loong ah emat eta." 5 Eno nawa deek akaan loong tum saaptaala loong ah riim luungwang tongtheng ni tongte rah ih liita, "Amadoh mokwaan suh dokkhoom ah, erah langla, Gog nyia ngah ih jaatrep ah ena ih hoon ang!" Heh ih amah Magog et menha rah. Juungsih kaang nawa phisaang nep ih baat tahang, "Arah raang uh, tumeah arah loong ah thanthan, Soitaan ih neng loongtang raamui jengkhaap ah amiisak nyia elaelom etjih." 6 Eno kaat thuk suh lompoon rum ah. 9 Neng loong ah heh ih liita, "Elang eta! Jaakhoh uh ngah, liwang uh hatoh noongrep ni me karumta, eno Rangte mina ngah, ephang uh ngah ethoon uh ngah. O ang abah loong keem nyia heh ih minchan ha samnuthung uh joongleete loong asuh, ngah ih roidong juung loong ah riim kooknak karumta. Enoothong rang nawa ah thaangmuh ih juungmik dowa jok thuk ang. 7 we ah datti haano neng ah thet haat rumta. 10 Eno Erah loong ah o ih jen ah nga jiin nawa arah loong Hakhhoh luungwang, neng mokwaante ah, weelung ah choh ah: Ngah ah heh Rangte ang ang, eno beng elong adi nyia weetak adi haatwanta, maradi siithinyakhah nyia emoong khowah haatwanta adi ah; eno neng erah doh rangwuung rangphe roitang raang ih chamnaang rum ah. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Erah lidi ngah ih luungwang tongtheng pungkoopkoop elongwah adi tong arah japtuptang. Rang nyia hah ah heh jiin nawa emoong soon eta, eno erah babah uh takah japtupka. 12 Erah damdi ngah ih ehin elong, etek cho loong ah, eliili luungwang tongtheng ngah ah di chap rum arah japtuptang. Leedap loong ah daap etta, erah lilih leedap esii we daapta, erah ah ethingte leedap angta. Tekcho loong ah neng mame reeraang rumta erah leedap adi lom raangthiinta, eno erah jun ih neng ah dande rumta. 13 Enjuungsih ih tekcho loong ah daap haat etta. Etek nyia etekte loong mongrep dowa tekcho loong ah uh daap haat et rumta. Eno loongtang neng reeraangta jun ih dande rumta. (Hadēs g86) 14 Erah lidi etek nyia etekte loong mongrep ah we beng elong ni haatwanta. (Erah weeluung beng elong ah dopnyi we ih tektheng rah.) (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Ething leedap adi o men taraangta erah loong ah weeluung beng elong adi haatwanta. (Limnē Pyr g3041 g4442)

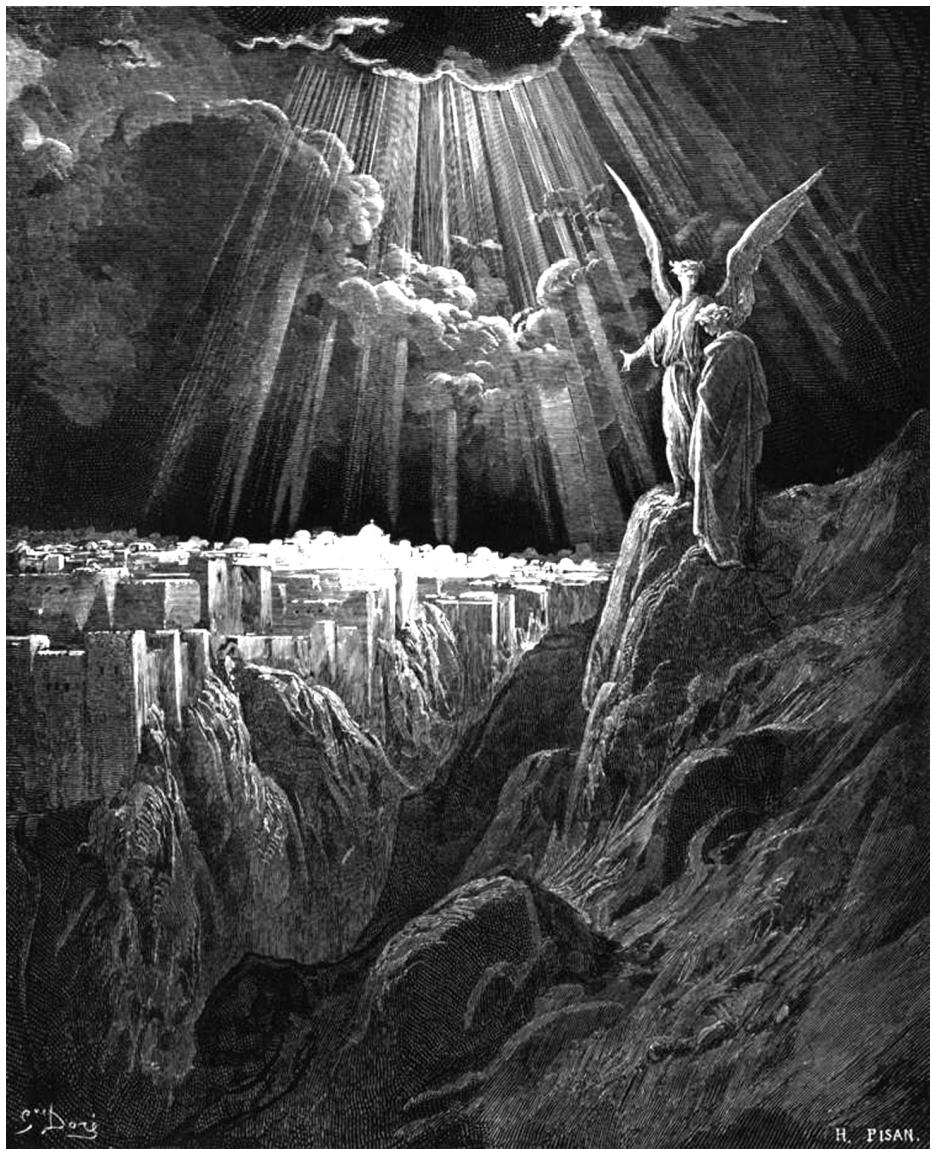
21 Eno ngah ih rangmong nyia hatoh ena japtuptang. Rangmong nyia hatoh phangkhoh dowa emat eta, nyia juungsih rah uh esaapmat eta. 2 Erah dam ih ngah ih Esa Samnuthung, Jerusalem ena ah khookham cho, Rangte jiin nawa rangmong nawa dat raaha rah japtuptang, jaalah choomraang

ji thoottilli angta, echoko uh epaangko thanthan Rangte ih tam cho tumjih uh takah jeeka ang ah. angta. Rangsah rah ih Samnuthung ah saanthaak Rangte nyia Saapsah tongtheng aba samnuthung theng chaanthah rah ih thaakta: eno me haajaat adoh ang ah, eno heh laksuh loong ah ih heh soomtu siit me chaabanga eloot angta, eno epaangko nyia rum ah. 4 Neng ih hethe hekhhoh ah tup et rum ah, echoongko uh erah thanthan angta. 17 Rangsah eno heh men ah neng khang adoh raang rum ah. ih pa kooraang saanthaak anep thaakta, heh ih 5 Erah doh rangnak takah angka, erah thoih neng maakta saanthaak ah jun ih, ngook chaanyi asih suh weetook adoleh rangsa jamjih takah angka ang ngook arok eweng angta. 18 Pa koraang ah jespar ah, tumeah Teesu Rangte ah juuba neng weephaak, jong nawa ih hoonta, samnuthung ah amiimi hun eno neng loong ah roitang raang ih luungwang likhiik nawa ih hoonta, moojaang likhiik singduung duung et pan rum ah. (aiōn g165) 6 Eno Rangsah ih ngah angta. 19 Samnuthung pa tangphang jong loong ah suh baat tahang, "Arah jengkhaap loong ah amiisak thaangchaanjih jong nawa ih choomraang rumta. nyia tuungmaang etheng. Nyia Teesu Rangte, heh Phangkhothoon jong tangphang ah jespar jong angta, khowah loong suh Chiiala kotte rah ih, heh laksuh erah lilih ah sapire jong angta, erah lilih ah agati jong loong asuh seek doh tumjih angte rah tiit ah baat angta, erah lilih ah imeral jong angta, 20 erah lilih ah kot suh rangsah ah daapkaat taha." 7 "Cheat an!" onik jong angta, erah lilih ah kamilian jong angta, erah Jisu ih liita. "Ngah seek ih raahang! O ih arah leedap lilih kort jong emeen angta, erah lilih berel jong angta, dowa Rangte jengkhaap wuung baatta loong kapte erah lilih topaaj jong angta, erah lilih chaalsidoni ah tenroon ang ah!" 8 Ngah, Joon, arah jengkhaap jong angta, erah lilih torkuis jong angta, asinyi jong loong ah japchaatte nyia japtupte ah. Ngah ih erah ah amethyst jong angta. 21 Paakaawan asinyi ah loong ah thoon chaat angno nyia thoon tup angno, langla jektek jong asih nyi angta; paakaawan esiiit ngah suh tupthukte rangsah lathong adi kotbon angno ah jektek jong esiiit nawa ih hoon arah angta. heh rangsoom nanah angtang. 9 Enoothong heh Samnuthung taakkhuung jang ah amiimi hun ih hoon ih li tahang, "Erah nak re uh! Ngah uh laksuh an arah, moojaang likhiik singduung duung angta. 22 damdi nyia anphoh anno khowah loong nyia o ih Samnuthung adi rangsoomnok tajaptup tang, tumeah arah leedap dowa jengkhaap loong ah kapte damdi Elong Teesu Rangte nyia Saapsah aju rangsoomnok roongrungte. Rangte rangsoom an!" 10 Eno heh ih angta. 23 Samnuthung adoh rangsa adoleh laaphiing ngah suh baat tahang, "Arah leedap dowa Rangte ah laphaakka ba uh ese angta, tumeah erah di jengkhaap wuung baatta loong ah lahottihin theng, Rangte chaan ah phaakta, nyia Saapsah ah saaki tumeah erah loong ah elang esuh saapoot ah haniik raangtaan ih phaakta. 24 Mongrep dowa mina loong ih thok hala. 11 O ethih ah, erah ih ethih reeraang ah erah weephaak adoh khoom rum ah, nyia hatoh ah re ruh jaatjaat etheng, o lalangka reela, erah ih nawa luungwang loong ih neng nyamka ah erah nah lalangka ah ere jaatjaat etheng; o ese ah erah ih ese huiwan rum ah. 25 Samnuthung paakaawan loong reeraang ah re ruh jaatjaat etheng; nyia o esa ah, ah saarookwihi daapcho ang ah; babah uh takah erah esa ban ang ruh jaatjaat etheng." 12 "Cheat tangsakka, tumeah erah nah rangnak babah uh takah an!" Jisu ih liita. "Ngah seek ih raahang! Ngah ih angka. 26 Deek akaan loong elong elang nyia neng hethaang ah pi angno o ih tumjih reeta erah jun ih nyamka loong ah erah samnuthung adoh huiwan rum ah. 27 Enoothong esot loong ah erah samnuthung kot suh raahang. 13 Phangkohuh ngah liwung ah adoh tajen nop wangka, adoleh erakri jih mote nyia o heng, ephang uh ngah hethoou uh ngah." 14 O ih eleek tiitbaatte loong ah uh tajen nop wangka. O men roidong bang dowa potiik ah jen chophak rum ah Saapsah ething leedap adi raangchoote loong luulu eno samnuthung paakaawan adoh chowang rumte ba erah samnuthung adoh chowang ah. 15 Enoothong samnuthung

22 Erah lidi rangsah ih roidong chotheng joong, juungnuh anep noisok tahang, Rangte nyia Saapsah tongtheng nawa kristal jong likhiik liklik leepleep ih phaak raaha rah ah 2 eno samnuthung laktung adi datjan ra taha. Juungkaang adi haanghop roidong bang angta, hetiik ah laasiit di esiiit, paang siit di asih leknyi tiik arah ah, eno helak rah deek akaan loong deesit theng angta. 3 Samnuthung adoh

ni lah angka loong abah mih echirrijih mote loong nyia moontoro noisokte, mih minuh miwah damdi roomjupute loong nyia mih tek haatte, neng loong abah tongmih soomtuute adoleh nengjeng nengkong nyia neng reeraang pakna ni eleek loong tola. 16 "Ngah, Jisu, ih arah loong tiit ah sen suh chaas rep nah toombaat kohan ih rangsah loong ah daapjiah tahang. Ngah Dewid jaatang sutoom satoom; Rangkhah di phaakjaaja ih phaakte woliik ah ngah." 17 Chiiila

nyia kuhooonte Jaalah ih liiha, "Raahan!" Arah tiit japchaatte loong eh uh eli jaatjaat etheng, Raahan!" Raahan, o joongle ih le lan loong; o ih jam han, erah ih roidong juung ah thaangmuh lakkot ih thiik uh. **18** Ngah, Joon, ih arah leedap dowa Rangte jengkhaap wuung baatta tiit boichaatte loong asuh dangdang ih baat rumhala: o ih bah uh arah tiit ah edak baat et abah, Rangte ih neng chamnaang theng tokkhodoh uh arah leedap ni jangbaat ha thang ariin ah bootkoh ah. **19** Eno o ih bah uh, Rangte jengkhaap wuung baatta dowa tumjih bah uh edok haat et abah, Rangte reh uh neng dowa neng dakbi roidong bangtiik nyia Esa Samnuthung, arah leedap adi jangraang ha ah edok haat et ah. **20** Arah jengkhaap loong baat ha haaki kotte warah ih liiha, "Um elang eah! Ngah seek ih raahang!" Amen. Raaho, Teesu, Jisu! **21** Teesu Jisu tenthet ah mirep damdoh toom tongha.

Erah dam ih ngah ih Esa Samnuthung, Jerusalem ena ah khookham cho, Rangte jiin nawa rangmong nawa dat raaha rah japtuptang, jaalah choomraang ano heh miwah damdoh chomui suh kah arah likhiik ah. Luungwang tongtheng ni erong ih jeng arah root esiiit jap chaattang: "Amadi Rangte nok ah mina damdi! Heh neng damdoh roongtong ah, eno neng ah heh mina ang rum ah. Rangte heh teeteewah neng damdoh ang ah, eno heh ah neng Rangte ang ah.

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Totcha at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Totcha at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Naga-Tutsa---Tutsa-Naga-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Roomte 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Esaamootkaat 3:21
Esaamootkaat 15:18
Roomte 1:25
Roomte 9:5
Roomte 11:36
Roomte 12:2
Roomte 16:27
1 Korinte 1:20
1 Korinte 2:6
1 Korinte 2:7
1 Korinte 2:8
1 Korinte 3:18
1 Korinte 8:13
1 Korinte 10:11
2 Korinte 4:4
2 Korinte 9:9
2 Korinte 11:31
Galatiite 1:4
Galatiite 1:5
Ephisiate 1:21
Ephisiate 2:2
Ephisiate 2:7
Ephisiate 3:9
Ephisiate 3:11
Ephisiate 3:21
Ephisiate 6:12
Philipite 4:20
Kolosiite 1:26
1 Timothi 1:17
1 Timothi 6:17
2 Timothi 4:10
2 Timothi 4:18
Taitas 2:12
Hebruute 1:2
Hebruute 1:8
Hebruute 5:6
Hebruute 6:5
Hebruute 6:20
Hebruute 7:17
Hebruute 7:21
Hebruute 7:24
Hebruute 7:28
Hebruute 9:26
Hebruute 11:3
Hebruute 13:8
Hebruute 13:21
1 Pitar 1:23

1 Pitar 1:25

1 Pitar 4:11

1 Pitar 5:11

2 Pitar 3:18

1 Joon 2:17

2 Joon 1:2

Juud 1:13

Juud 1:25

Revelation 1:6

Revelation 1:18

Revelation 4:9

Revelation 4:10

Revelation 5:13

Revelation 7:12

Revelation 10:6

Revelation 11:15

Revelation 14:11

Revelation 15:7

Revelation 19:3

Revelation 20:10

Revelation 22:5

aīdios

Roomte 1:20
Juud 1:6

1 Korinte 3:18
1 Korinte 8:13
1 Korinte 10:11
2 Korinte 4:4
2 Korinte 9:9
2 Korinte 11:31
Galatiite 1:4
Galatiite 1:5
Ephisiate 1:21
Ephisiate 2:2
Ephisiate 2:7
Ephisiate 3:9
Ephisiate 3:11
Ephisiate 3:21
Ephisiate 6:12
Philipite 4:20
Kolosiite 1:26
1 Timothi 1:17
1 Timothi 6:17
2 Timothi 4:10
2 Timothi 4:18
Taitas 2:12
Hebruute 1:2
Hebruute 1:8
Hebruute 5:6
Hebruute 6:5
Hebruute 6:20
Hebruute 7:17
Hebruute 7:21
Hebruute 7:24
Hebruute 7:28
Hebruute 9:26
Hebruute 11:3
Hebruute 13:8
Hebruute 13:21
1 Pitar 1:23

aiōnios

Mathiu 12:32
Mathiu 13:22
Mathiu 13:39
Mathiu 13:40
Mathiu 13:49
Mathiu 21:19
Mathiu 24:3
Mathiu 28:20
Maak 3:29
Maak 4:19
Maak 10:30
Maak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Joon 4:14
Joon 6:51
Joon 6:58
Joon 8:35
Joon 8:51
Joon 8:52
Joon 9:32
Joon 10:28
Joon 11:26
Joon 12:34
Joon 13:8
Joon 14:16

Mathiu 18:8

Mathiu 19:16

Mathiu 19:29

Mathiu 25:41

Mathiu 25:46

Maak 3:29

Maak 10:17

Maak 10:30

Luk 10:25

Luk 16:9

Luk 18:18

Luk 18:30

Joon 3:15

Joon 3:16

Joon 3:36

Joon 4:14

Joon 4:36

Joon 5:24

Joon 5:39

Joon 6:27

Joon 6:40

Joon 6:47

Joon 6:54

Joon 6:68

Joon 10:28
Joon 12:25
Joon 12:50
Joon 17:2
Joon 17:3
Esaamootkaat 13:46
Esaamootkaat 13:48
Roomte 2:7
Roomte 5:21
Roomte 6:22
Roomte 6:23
Roomte 16:25
Roomte 16:26
2 Korinte 4:17
2 Korinte 4:18
2 Korinte 5:1
Galatiite 6:8
2 Thesoloniite 1:9
2 Thesoloniite 2:16
1 Timothei 1:16
1 Timothei 6:12
1 Timothei 6:16
2 Timothei 1:9
2 Timothei 2:10
Taitas 1:2
Taitas 3:7
Philimoon 1:15
Hebruute 5:9
Hebruute 6:2
Hebruute 9:12
Hebruute 9:14
Hebruute 9:15
Hebruute 13:20
1 Pitar 5:10
2 Pitar 1:11
1 Joon 1:2
1 Joon 2:25
1 Joon 3:15
1 Joon 5:11
1 Joon 5:13
1 Joon 5:20
Juud 1:7
Juud 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Roomte 11:32

Geenna

Mathiu 5:22
Mathiu 5:29
Mathiu 5:30
Mathiu 10:28
Mathiu 18:9
Mathiu 23:15
Mathiu 23:33
Maak 9:43

Maak 9:45
Maak 9:47
Luk 12:5
Jeems 3:6
Hadēs
Mathiu 11:23
Mathiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Esaamootkaat 2:27
Esaamootkaat 2:31
1 Korinte 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

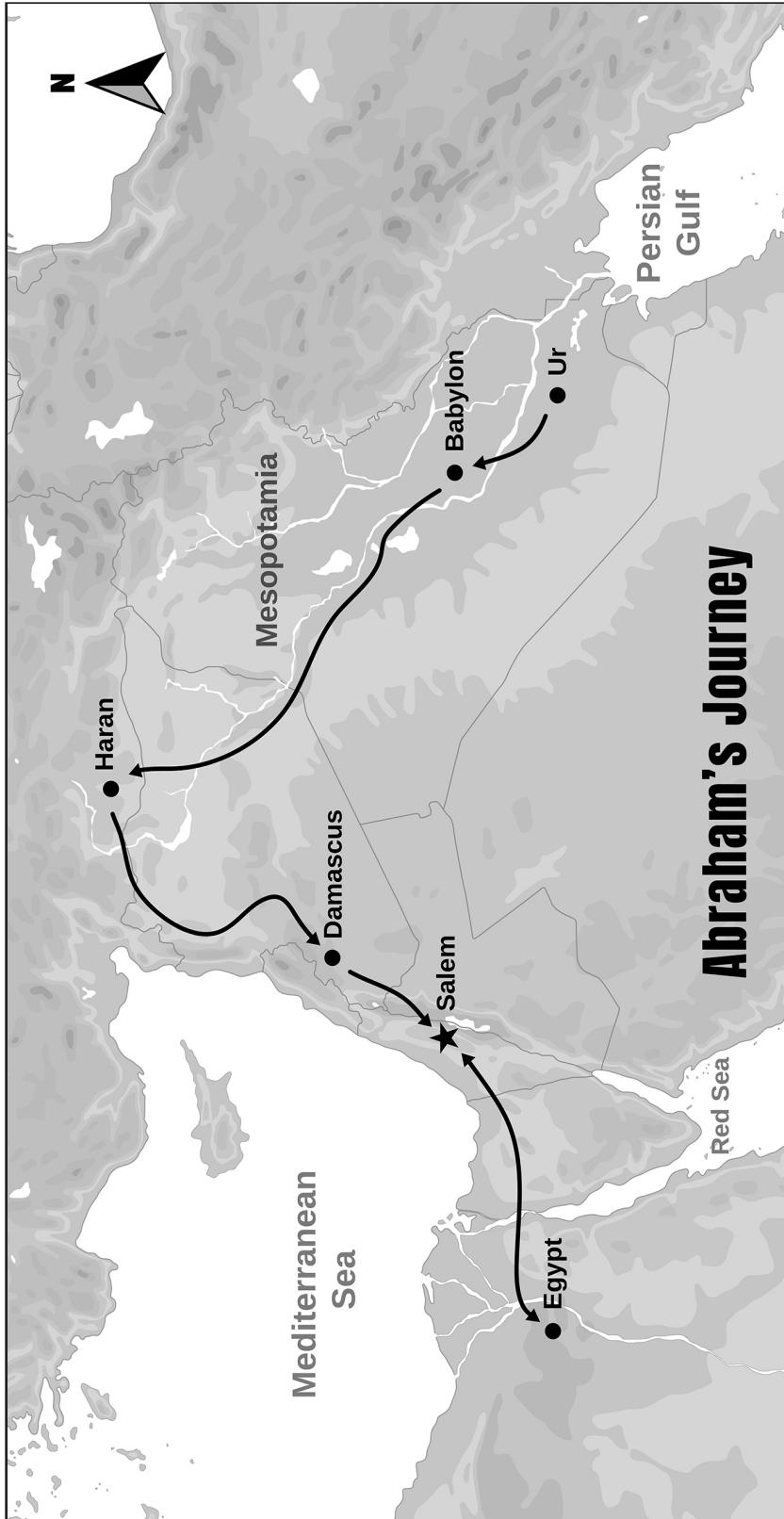
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Pitar 2:4

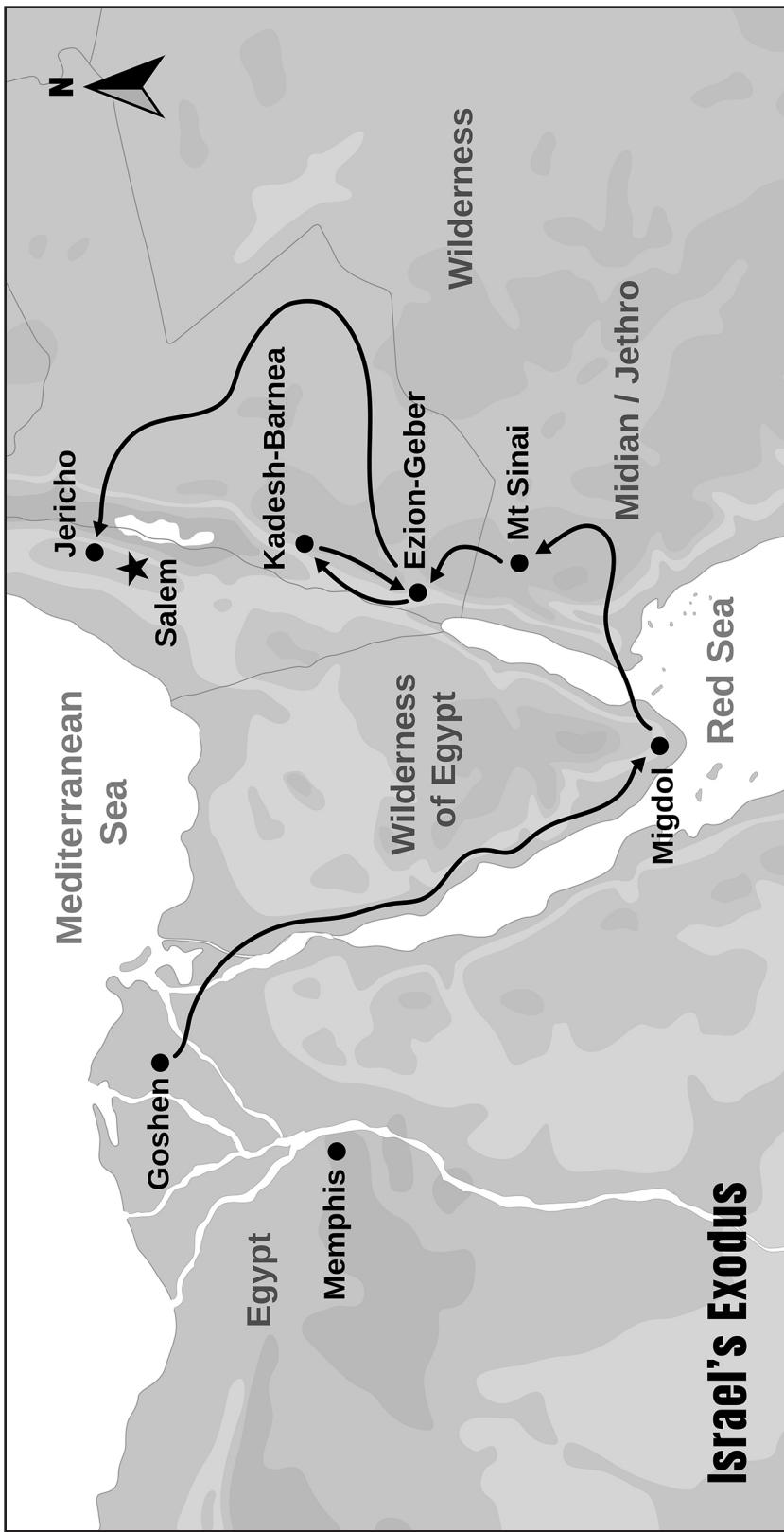
Questioned

2 Pitar 2:17

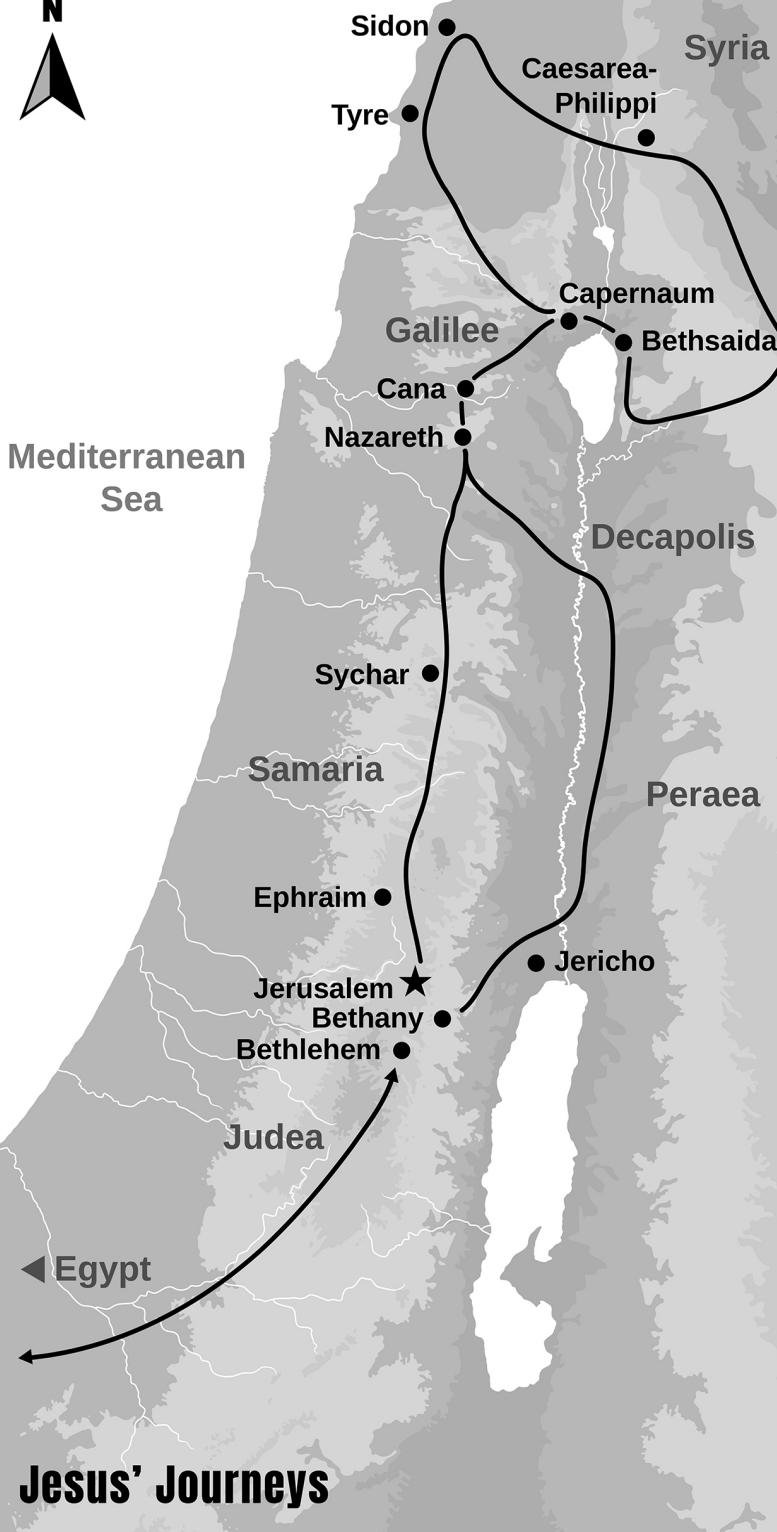

Abraham's Journey

Abraham in Range jeng chaatta rah heh di tuungmaang eje ang thaang ih. Range ih Abraham suh marah heh suh koththeng arigta erah hah addoh kaat suh baatta, heh hah ah thinaat ano mani kalang ngeh un lajat kaadi kata. - Hebruite 11:8

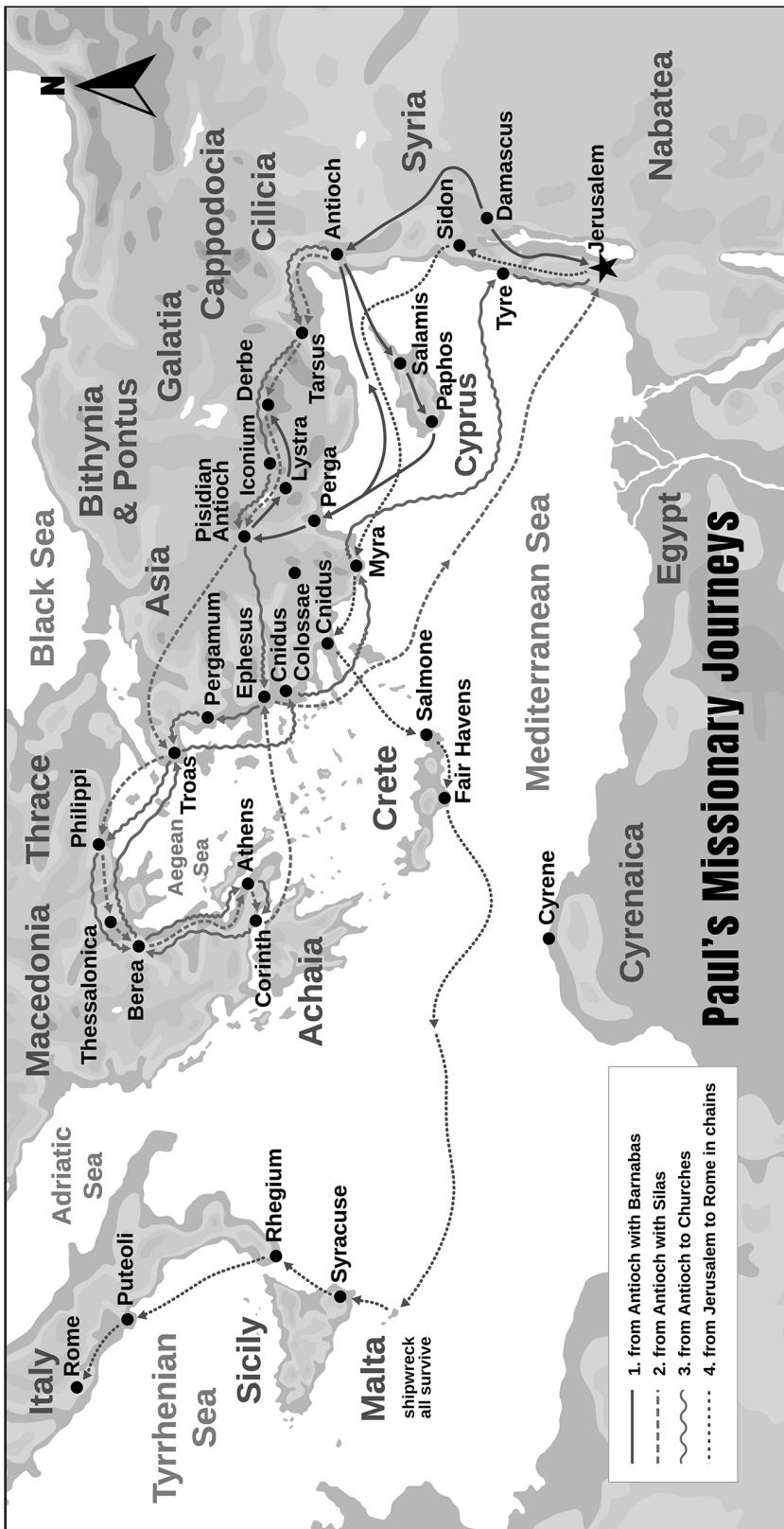

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Mina Sah ah botseh mih suh moothuk suh tara taha; eran nang ih minh raangtaan ih moh suh ratah nyia mina loong ah puipang suh heh roidong ah kota." - Maak 10:45

Paul's Missionary Journeys

Jisu Kristo laksuh Pool, Rangte ih heh Ruurang Ese ah tumbaat suh heh kaamwah ih danje ano poonta erah jin nawa arah iit ah. - Roomte 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ►	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels				
		Revelation 20:13 Thalaasa						
		Revelation 19:20 Lake of Fire						
		Revelation 20:2 Abyss						

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Totcha at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Erah ang abah, sen kah anno, noongrep nawa mina loong ah nga liphanie ih hoon kah an: Heh Wah, Heh Sah, nyia Esa Chiiala mendoh, juungtem tem kah an, - Mathiu 28:19

